

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) Author(s):	Nielsen, Zakarias.
Titel Title:	<u>Samlede Skrifter : Folkeudgave.</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendalske Boghandel, 1904-06
Fysiske størrelse Physical extent:	6 bd.

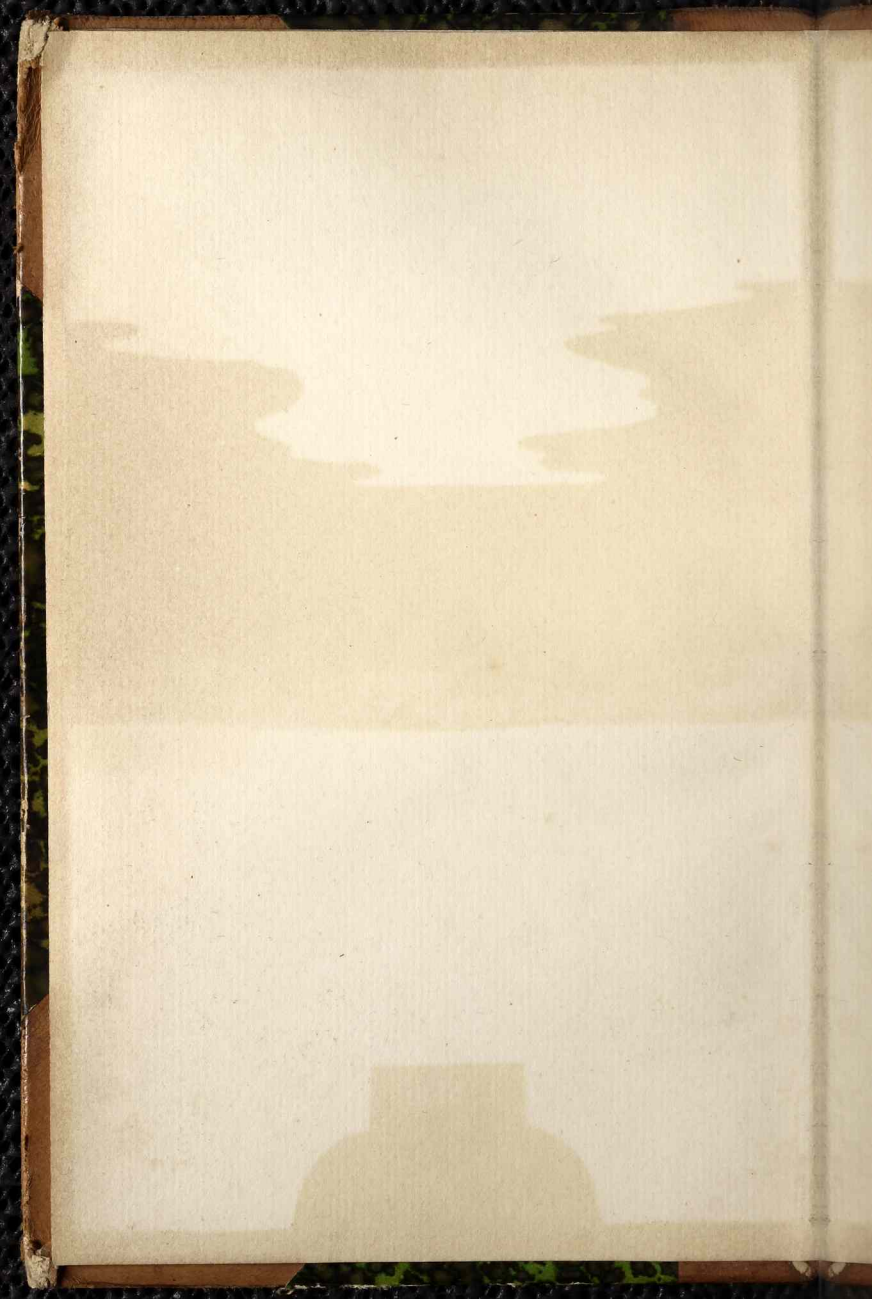
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

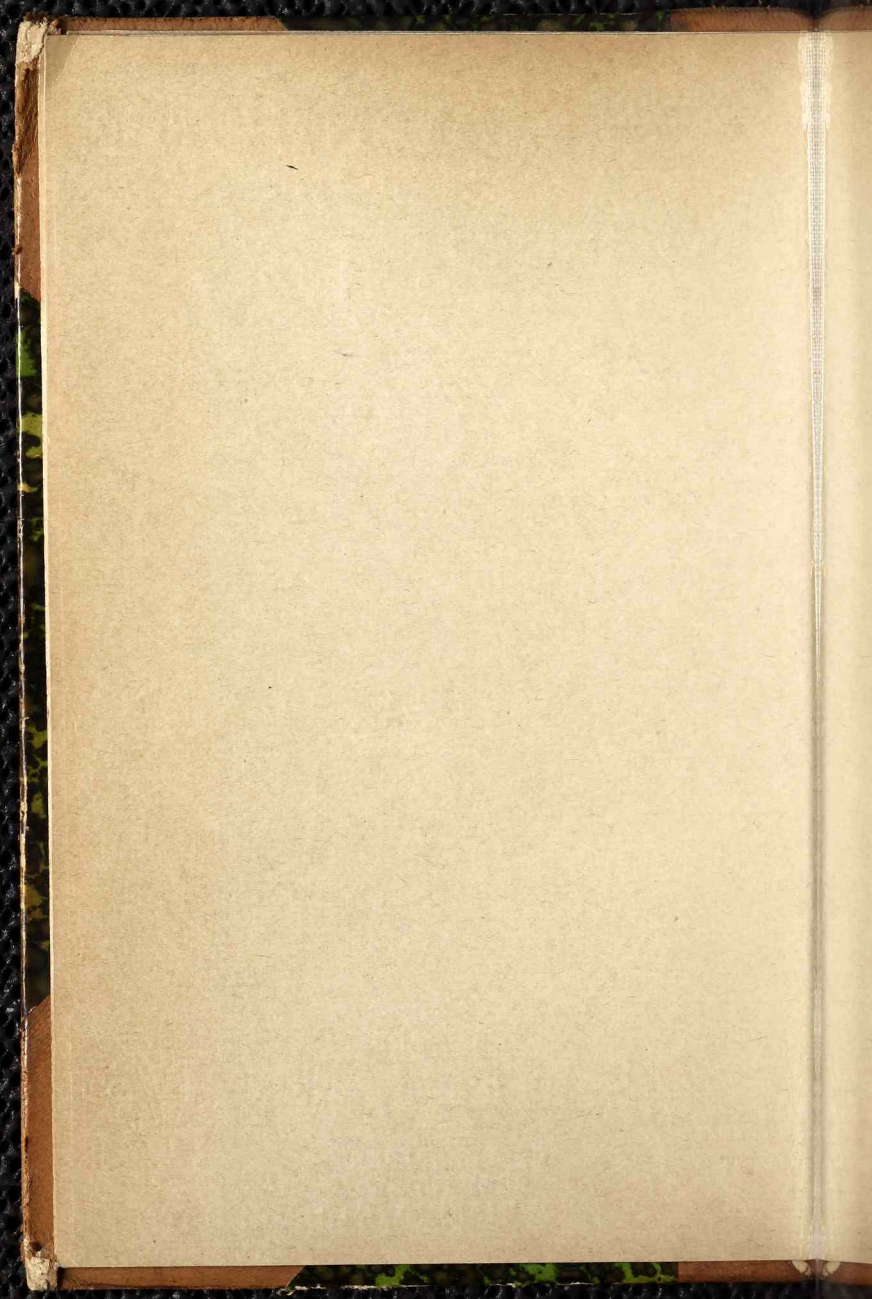

ZAKARIAS NIELSEN SAMLEDE SKRIFTER

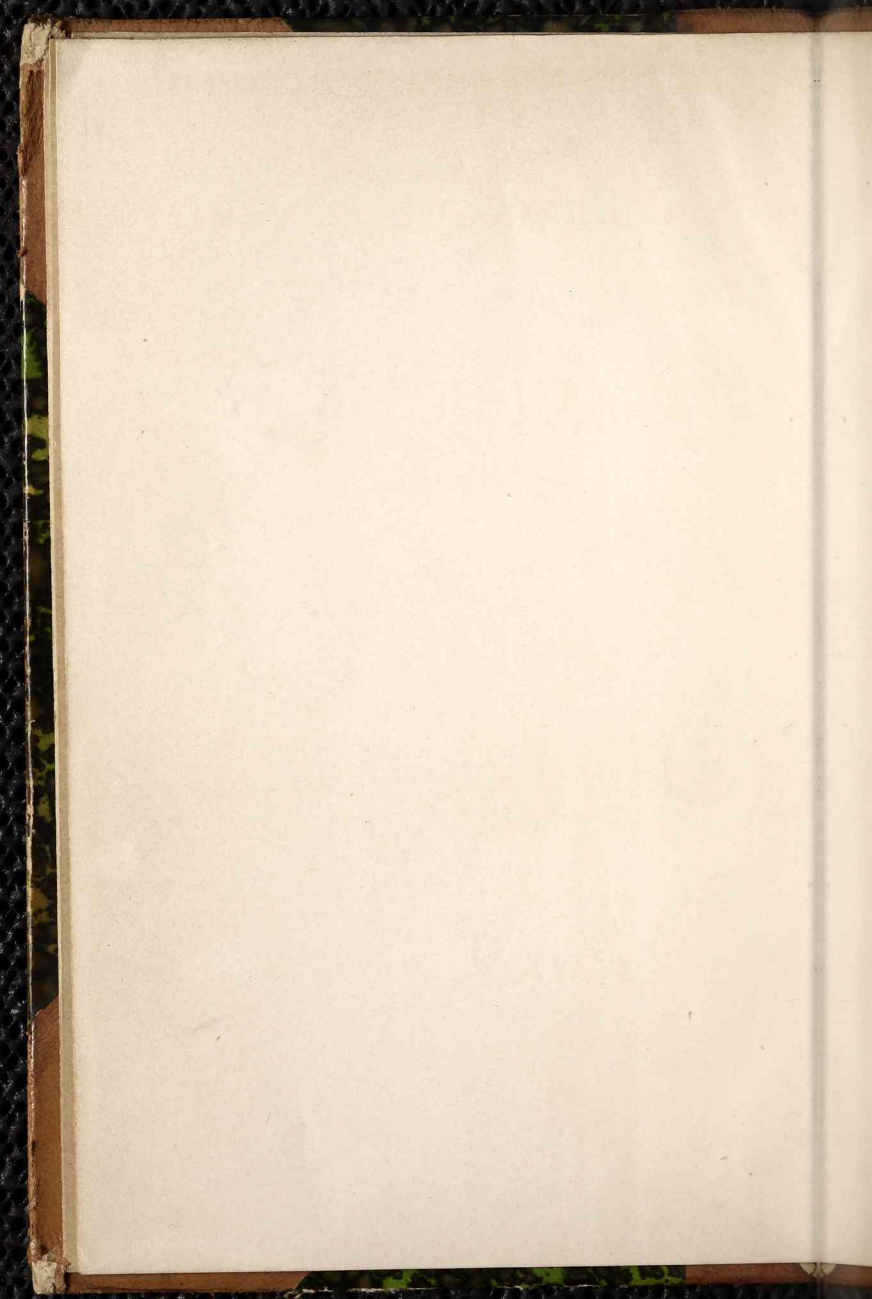
I. BIND

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

ZAKARIAS NIELSEN
SAMLEDE SKRIFTER
FØRSTE BIND

1905. Nr. 165

ZAKARIAS NIELSEN
SAMLEDE
SKRIFTER

FOLKEUDGAVE

FØRSTE BIND

KULSVIERE — NYE TIDER — „MYSTISK“

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1904

FR. BAGGES BOGTRYKKERI. — KØBENHAVN.

ZAKARIAS NIELSEN

KULSVIERE

EN KÆRLIGHEDSHISTORIE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

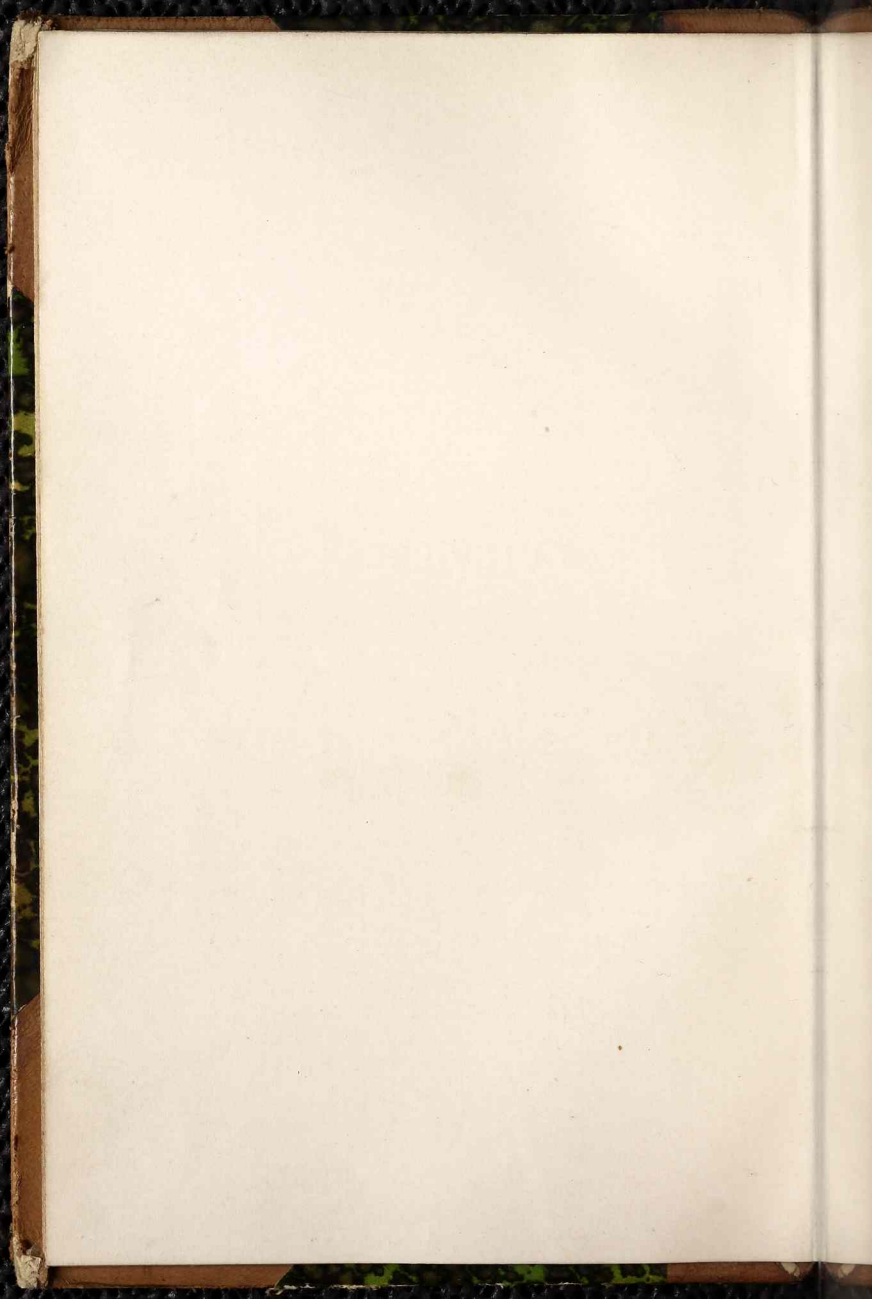
1904

Tredje Oplag.

FR. BAGGES BOGTRYKKERI. — KØBENHAVN.

KULSVIERE

Utallige Kulmiler har i Hundredaarenes Løb sendt deres graa Røgskyer til Vejrs i og omkring Nordsjællands Skove. Den stramme, tjæreagtige Duft af det svedne Ved har staaet og sovet om Hytterne og hængt ved Klæderne fra Slægt til Slægt og virket som en kær, hjemlig Lugt i unges og gamles Næser.

I Midalderen havde Skovene et langt større Fladefang end nu til Dags. Paa Esromkanten var det Klosterbøndernes Økser, der maatte gøre lyst mellem Bøgene, og sydligere maatte senere deres Fæller, Æbelholtfæsterne, hugge ind paa de næsten uigennemtrængelige Strækninger i Strø Herred. De ryddede Træer, særlig „Støddene“, svedes til Kul, og Grundene omdannedes til Agerland. Saa skar Ploven sin Fure, og Høstkarlen tog sine Skaar, hvor før Graaulven og Vildornen havde haft deres Løngange.

Ved Kirkerensningen blev Klostergodserne lagte ind under Kronen; men i Kulsviernes og de øvrige Fæsteres slidsomme Kaar indtraadte der ingen syn-derlig Forandring; Kronbønderne maatte slide for Lensmændene som Klosterbønderne før for Kirkens Herrer. Under Kristian d. Fjerde blev Kaarene mildnede for en Del af Kulsvierne, idet de slap med en læmpelig Pengeafgift i Steden for Hoveri; men det var først i det mindeværdige Aar 1784, da

Kronprins Frederik og hans Mænd skred ind, at en lysere Tid oprandt for den nordsjællandske Bonde.

Paa denne Tid levede der paa Alsingrød Mark et Par velagtede Gaardmandsfolk, Jens Børgesen og Boline Marie Hansdatter, begge af gammel, ægte Kulsvierrød. Manden var en evnerig og ildfuld Natur, der tog fat med alt sit Blods Glubskhed paa Opdyrkningen af den ham ved Udskiftningen tildelte Mark, samtidig med at han søgte at drage det størst mulige Udbytte af den Skovlod, der tilfaldt ham i Følge gammel Hævd. Med sin voldsomme Arbejdsgriskhed gik han og sled i Mark og Skov, krumbøjet og med fremstaaende Øjne, altid med en Klang af Dalere for Øret. I sine Standsfællers Lag kunde han som sin Egns mest fremragende Bonde være brysk og myndig, over for alle „fornemme“ og „store“ var han myg, næsten krybende — han havde selv i sin Ungdom aandet i Hoveriluft og paa Hovmarken lært at rive Huen af i en Fart. Konen, en køn, mørk Fuldblodsskikkelse med lange, bløde, sorte Haar over Munden, hjalp ham trolig med Sliddet; men hendes Lyst gik for Resten mere i Retning af gammel Folkesang og Krønikelæsning end i Retning af Avlsbrug og Kulsvining. Hun havde i sin Tid som Stuepige i Vejby Præstegaard haft Lejlighed til at læse en Del, ligesom hun tit og ofte havde siddet hos Børnene i en eller anden Krog af Stuen og hørt paa den livlige og veltalende Husfader, naar han i Tusmørket sad i Ovnkrogen og delte ud af sin Videns rige Forraad. Hendes medfødte poetiske Sans og umættelige Videlyst havde i dette Hus fundet de Vilkaar, de krævede, og det var med et mer end almindelig rigt indre Liv, hun var flyttet ind til sin Ven i Alsingrød.

Alsingrød var intet daarligt Virkested for driftige Folk. Ganske vist var Jorderne skarpe og henlaa

endnu hist og her i en Slags Urtilstand; men de dybe Tørvemoser og de mange Smaaskove dannede gode Indtægtskilder ved deres Righoldighed paa Brændselsemner. En Mængde Tørv solgtes til Frederiksborg og København, Mænd og Kvinder skiftedes til at køre med Tørvevognen; ofte kunde man ved Nattetid se en kæk Ungmø sidde med Tømmen i Haanden og styre ind mod Hovedstaden med sit Tørvelæs. For Jens Børgesens Vedkommende var det dog især Kulsalget, der gav Udbytte; evig og altid brændte der en Mile ved hans Havegårde.

Skønt Kultilvirkningen var i Tilbagegang, var den dog endnu af stor Betydning for mange Smaafolk; men den krævede meget Arbejde og maatte drives med Kyndighed for at give et tilfredsstillende Udbytte. Veddet maatte hugges og saves i passende Længder og omhyggelig affarkes og gennemtørres. Saa kunde Milen „sættes“. I en rund Fordybning i Jorden, helst i et Hul, hvor der tidligere havde været brændt Kul, dannedes en Høj af Brændestykkerne, der stilledes paa skraa, med den ene Ende mod Jorden; hele Stablen, der kunde være en Snes Alen i Omkreds og adskillige Alen høj, dækkedes med Ris, Græstørv og Jord, dog saaledes at der rundt om paa Milen fandtes en Del Trækhuller. Ved Hjælp af Halm og Spaaner blev der sat Ild i Brændet franeden af. Milen skulde være i Brand i tre Døgn, og i al den Tid maatte der være Folk til Stede for at passe Ilden; det gjaldt nemlig om, at Forkulningen foregik saa jævnt og ensartet i hele Milen som vel mulig, hvorfor de vagthavende maatte passe nøje paa, at Ilden ikke slog ud i Flammer, men laa i rolig Gløden. Paa Røgen, som trak ud af Milen, kunde et kyndigt Øje se, om denne brændte, som den skulde; hvert

Øjeblik maatte en Haand være rede for at regulere Ilden ved at tilstoppe gamle eller danne ny Trækhuller.

Ved denne Behandlingsmaade blev Træstykkerne let gennembrændte og derved tjenlige til Afsætning. Ved Brændingen tabte Veddet tre Fjerdedele af sin Vægt, blev blanksort og knækkede med en syngende Metalklang, naar det faldt til Jorden. Talrige Kullæs, høje som Huse, skar sig om Natten ad halvt bundløse Veje ind mod „Kongevejen“ og videre ad denne til Hovedstaden, hvor det kongelige Køkken ventede dem, eller hvor Gørtlere, Blikkenslagere, Guldsmede og andre ved en rolig Ild arbejdende Haandværkere stod i den tidlige Morgen med Skillingen i Haanden og passede dem op. Salget af Kul og Tørv skete som oftest efter Læs, ikke efter Maal, og da Kulsvierne var snu Folk, der forstod at lægge store Læs af forholdsvis faa Sække, blev Københavnerne ofte tagne dygtig ved Næsen. Saa svang de glade Sælgere Huen paa Hjemvejen og drak de dumme Københavnerfolks Skaal i Kroerne.

Mange Bønder „laa paa Landevejen“ næsten al deres Tid. Det urolige, viltre Liv gav Afsmag for Arbejdet paa de ensomme Marker, Solderiet i Værtshusene gjorde det i Forvejen lette Sind vildt og havde ofte sørgelige Følger for Hjemmet.

Jens Børgesen havde vel sin Del af Tidens Synder; men han passede sin Mark trolig. Den store, klodsede Hjulplov, der ofte forspændtes med 4—6 eller endog 8 Heste, maatte gaa sin Gang over de knudrede Agre, hvor Sten og Trærødder hvert Øjeblik fik den til at hoppe i Vejret. Forsvarlig var hans Lod indhegnet med Risgærder, der ikke, som hos de fleste af hans Fæller, blev nedrevne, naar det om Vinteren gjaldt om at komme nemt til en Pind. Om Høsten gik det løs med

Sang og Klang paa hans som paa alle andre Kulsvieres Marker. Stundom maatte Folkene slide til langt ud paa Natten, men var dog efter endt Arbejde ikke mere „a'rdte“, end at de kunde tage sig en Springdans mellem Hobene.

De frederiksborgske Bønder holdt i hine Tider et uforholdsmæssigt stort Antal Heste, i Reglen 12—16. Det var smaa, haardføre, nøjsomme Dyr, der tidlig blev vænnede til at døje Sult og alt Slags Vejrlig. Kun et eller to Par holdtes hjemme og fodredes nogenlunde ordentlig, Resten maatte søge Føden paa egen Haand i de for en stor Del endnu skovgroede Vange. *) Flokkevis drev de om i Skovene, selv ved Vinterdage, og maatte ofte tage til Takke med Bladknopper og vissent Græs, som de skrabede op af Sneen.

Jens Børgesens Kiste blev tung i Aarenes Løb. De økonomiske Forhold i Sognet var ellers saare sløje. Alt, hvad der kunde skraves ind af Penge, gik i Halsen; Fødevarer og Brændsel, Hør og „To“ deltes man om, som man bedst kunde, Godgøreheden var stor, men Trangen endnu større; i alle Kroge vrimlede det af Stoddere, der drev om med Posen, deriblandt knoklede, rødøjede Gubber paa indtil 90. Og Folkemængden tog Aar for Aar til. I hver anden Gaard var der et Elskovsbarn, i Husene sommetider to eller tre. Alle var enige om, at der var for mange Munde i Byerne efter Hartkornet; men hvad — nu var det saadan tilkejsset Sognet; der var ikke noget at sige til det. Saa gnov man sit sorte Brød, knaldede Kongens Dyr, stjal hans Brænde og lod Flasken klukke ved Milerne.

Jens Børgesen sled sig ihjel, og Gaarden gik

*) Deraf Navnet Udgangsøg.

nu over til Sønnen, Børge Jensen. Denne levede en Del Aar ene med sin Moder og tog i Svire- og andre Nydelser Erstatning for Savnet af Ægteskabets Glæder. Endelig giftede han sig med sin Nabos Datter, Else, og fik med hende en Søn, Svend Børgesen.

Børge Jensen var som Faderen en stærk, brusede Natur, men ødte sin Livskraft og sin Faders Penge i natlige Spille- og Drikkehuler. Gældbunden, yderlig nedbrudt paa Sjæl og Legeme, men med dejlige Fantasier om det himmelske Jerusalem, hvor han haabede at faa ti Gange saa meget Hartkorn at tære paa, som han havde haft her i det uselige Alsingrød, gik han i en forholdsvis ung Alder til sine Fædre.

Hans Enke, Else Børges, stod nu ene med den lille Svend og den aldrende Boline. Gaardens Bygninger var til Dels faldefærdige, alt i Tilbagegang. De to Kvinder holdt trofast sammen og arbejdede haardt, men kunde ingen Vej komme. Elses Hænder var aldrig i Ro, snart sad hun i et halvmørkt Hummer bag Stegerset og slog Væverskytten, snart tumlede hun med Kasteskovlen paa Loftet eller benede af efter Harven paa Marken — kortskørtet, langbenet, tynd og langhalset, som hun var. Om Vaaren spækkede og kalkede hun selv hele Gaarden, medens Karlen og Drengen maatte slide i Marken og Pigen i Stegerset. Der var et jagende Liv i hendes Øjne, som om de aldrig havde lukket sig i en tryk Søvn. Om Sommeren var hun næsten aldrig af Klæderne, da hun ikke fandt det Umagen værd at klæde sig af og paa for de Par Timer, hun undte sig til Hvile. Rent og pænt holdt hun sit Hus, og alt i Gaarden bar Mærker af hendes strenge Ordenssans; hendes Loft var rent som noget Sals-

gulv, og Havegangene og Hæssehaven stod altid med friske Spor af Rivetænder.

Den Æmhed, hun havde følt for sin Dreng, lige fra den Stund hun kunde begynde at skimte en tænkende Sjæl i hans Øje, og som i Aarenes Løb enede sig med en stadig tiltagende Glæde over hans Opvæksthed, kom ofte i Strid med hendes Forsæt om uden Skaansel at opøve ham i Arbejdssomhed, Ædruelighed og Orden, saa han ikke skulde komme til at ligne sin ulykkelige Fader. Haardt faldt det for hende at kuske ham ud til Arbejde i Regn og Slud; men der var ingen Ynk, han skulde vænnes til at tage fat. Og Svend var heller ikke den, der kympede sig for en vaad Trøje. Var der noget, han var ræd for, saa var det bløde Strøg paa Kinden; han var rent ulykkelig, naar hun tog ham for sig og med rystende Ord formanede ham til at blive en god Dreng. „En god Dreng, en god Dreng — uf!“ han kunde række Tunge ad alle disse evindelige Formaninger.

Det var en ond Tid for Danmark. Tabet af Flaaden nagede Sindene, Syvaarskrigen udsugede alle Velstandskilder, Landets Pengesager var i den usleste Tilstand, al Handel indstillet, Agerbrug og Haandværk sygnede under det pinligste Tryk, en Mængde større og mindre Jordbrugere maatte gaa fra deres Steder, paa Grund af at de ikke evnede at udrede Skatterne, Mismod og Raadvildhed laa som onde Tyngsler over Folket.

At Else Børges under disse Omstændigheder holdt Pinen ud, var for alle Omlandets Folk en Gaade; men hun holdt sig og fik endog Tid efter anden sat Gaardens Bygninger i nogenlunde ordentlig Stand.

I Nabohjemmet, Elses Fødested, en forhutlet Halvgaard, hvor der kun holdtes to smaa Vognheste, tre til fire Plovbæster og nogle faa knoklede

„Kræ“, var Elses Broder, Niels Bendtsen, bleven Mand, omtrent samtidig med at hun havde forladt Hjemmet. Ogsaa her stod det smaat til med Penge- midlerne, skønt Husets Herre gjorde sig al tænkelig Umag som Skov- og Vildttyv for at stive sig af.

Niels Bendtsen var en lille, kæmpestærk Mand med et vildtgroende, mørkt Haar og en Masse Mærker af Knive og Stokke i sit fornøjede Ansigt. Lige saa lidt som Tidernes Knaphed evnede at lægge Tryk paa hans Lune, lige saa lidt orkede Drik og Nattekulde og Skovbetjentenes Knipler at skade hans hesteagtige Helbred. „De indvendige Dele er retfærdig gjort af godt, forsan Egetømmer — hææ . . æ . . . æ!“

Hvert Øjeblik løb Svend over til Morbroderen, hvor der altid var Tale om Bøsser og Vildt, og hvor store Jagtknive blinkede i Mellemkammerets løndomsfulde Halvmørke. Sit Søskendebarn, den lille mørkøjede Anine, skænkede han kun lidt Op- mærksomhed, naar hendes Fader var hjemme; thi denne tog gerne al hans Ildfuldhed fangen ved at sætte ham til et eller andet fængslende Arbejde, som at pumpe hans Flint ud, tilhugge Laasesten o. l. „Du bliver en voldsom Skytter,“ spaaede Niels og ildnede Drengens Blod ved at lade ham drikke Brændevin med Krudt i.

Naar Morbroderen ikke var til Stede, maatte Svend tage til Takke med Anine, der ogsaa med al Hjertets Lyst tumlede sig med ham. Sorgløse og viltre sprang de om i Skoven, sparkede Støv fra gamle Kulsterbunker*) op i Ansigterne paa hin- anden, fartede om paa Urnen mellem halvilde Heste og Kalve og sang om Kap med Rørfuglene i Mosen. Ofte gik de med hinanden om Halsen

*) Kulster — Kulstøv.

og gav Meddelelseslysten Afløb i al den glade, meningsløse Pludren, som er saadant et Par unge Hoveder egen; men lige saa tit gik de løs paa hinanden med Træsko og Tøjrepæle — hedt Blod havde de begge i Aarerne.

En Høstdag, da de gik og sankede Aks til Svinene, kom de op at slaas om et Vættelys. Svend, der var den største og ældste, holdt Valpladsen, men stod efter endt Kamp bleg og rystende med en stor Tot sort Haar i Haanden, medens Anine, brølende og med Haanden i Nakken, benede af hjem. Angsten for, at der var sket en Ulykke, hvis Omfang ikke i Øjeblikket lod sig overskue, gjorde Drengen raadvild; men da han saa Anines Moder fare hen til en Kvasbunke og brække en Kæp af, løb han hen imod hende og rakte Haartotten frem: „Nej nej . . . det var min Skyld!“ Saa fik de begge et Par Rap, og Anine blev puffet ind i et mørkt Hul, hvor hun udøste sin Sorgs Vande over en Bunke Tørvesmuld, medens Svend stod i stum Ruelse uden for Muren og først fandt Lettelse, da han med et Par angergivne Ord stak Vættelyset, indsvøbt i Haarlokken, gennem et Hul i Væggen.

Det var Rædslen for at være bleven skammærket for hele Livet, der fik Anine til at tage paa Vej, som hun gjorde; hun var ellers ikke den, der „tød“ for en ringe Ting. Lige saa letbenet og fugleglad hun var i Legen, lige saa haard kunde hun være, naar det gjaldt at staa for et Hug af Svends Knoer.

Uagtet Drengens og Pigens Skolegang ofte blev afbrudt, blev de begge forholdsvis dygtige i Ramsen og flinke til at føre Gaasepennen; men noget Tankeindhold hentede de ikke i Skolen. En stærk aandelig Paavirkning fik de derimod ved at høre paa Mor Boline — „Farmor“, som de begge kaldte

hende — naar hun sad med dem i Kakkellovns-krogen og tryllede Sagn- og Eventyrverdenens Vid-undere frem for deres Øjne eller fortalte om gamle Dages Bondelidelser. Med Hovederne bøjede ind imod hende og som oftest gnavende paa hver sin i glødende Halm-Aske stegte Kartoffel kunde de sidde i Timer og lytte, gnav og lytte. Skøn Valborgs Vise blev sunget hundrede Gange for dem, og tit forlystede Farmor dem med lange Stykker af „Peder Paars“; særlig morede Børnene sig over nogle Linjer, som de anvendte paa Sognefogdens græd-øjede Kone:

„Sær Øjnene man saa paa Fogdens Kone rinde;
thi i Blødhjertethed fast ingeh gammel Kvinde
hun eftergav; hun græd, naar slagtes skulde Ko,
naar klippes skulde Faar, man Heste skulde sko.
Saa højt medlidend' var, saa dydig vor Matrone;
blandt gamle Kvinder hun var derudi en Krone.
Saa Fogden sagde rit: „Min kære Barbara,
jeg fatter ej, hvor al den Vædske kommer fra.“

En uklar Harm kunde opløde Drengens Sind, naar han hørte den gamle Kone fortælle om, hvordan hendes Forfædre var blevne pinte med Hovarbejde.

„Aa, det var grusomt! Min Farfar maatte gaa sine 5—6 Mil til Hovarbejde, og der var dem, der havde 8 Mil til Arbejdsstedet. I Høhøsten var de gerne borte fra Hjemmet i 3 Uger, og i al den Tid maatte de ligge i Lejr paa Engene og Markerne, uden at der var nogen, der brød sig om, at der var saa haardt Brug for dem i deres Hjem.“

Og hvordan saa der saa ud omkring i Byerne? Hun havde en Bog, hvori der stod at læse om „den kolde Nøgenhed, den gustne Hunger, huuslig Elendighed, alt det, der er bitrere end Døden selv, som desuden kun saa sildig banker paa den Fattiges

Hytte; Gaarde, i hvilke man indkaster den velhavende Huusmand — til Straf, og hvor alt var ligesom paa den udannede Jord øde og tomt, hvor ravende Ruiner truede med dræbende Fald, hvor ihjelsultede Dyrs udspilede Huder gav en stinkende Beskyttelse imod den nedstrømmende Regn, hvor sammenfaldne Køllers igennemborede Bræder ikkun tillod enkelte Lysstraaler at snige sig ind i hans Hytte, men ikke i hans Sinds Mørke; thi Menne-sket sukkede over Mennesket, og den Svages Stemme er selv svag, ikkun Menneskenes Fader hører den.“

Om Sommeren var Svend og Anine sammen saa at sige fra Morgen til Aften. Ofte var det da en Fryd for dem at kravle op i en nærstaaende Kæmpebøg og se over mod Arresøen, hvor Vand-spejlet lyste med Aftenskyernes røde Pragt.

Det dejlige Omland med skovgroede Vange, med Moser og Bække, med Grib Skovs højtidsfulde Alvor, Frederiksborg Slots blaa Spir mod en Baggrund af mørkegrønne Træer, de brede uopdyrkede Urner, de rygende Kulmiler i Skovbrynene, alt dette i Forening med Søens røde Tindren, Bøssernes Knald i Skoven og Kirkeklokkernes Kimen paa Højtidsmorgenerne gav Børnene dybe Indtryk og kaldte stærke, uforstaaede Rørelser frem i Sindet, Rørelser, der paa de forunderligste Maader vævede sig ind i Eventyrminder og Sagndrømme. Som ægte Friluftsbørn voksede de ubevidst sammen med Naturen, sov og sang i dens Arme og drak af dens Urvæld.

Om Vinteraftenerne, naar „Lysekællingen“ var sat frem ved Ovnens og Kartningen og andet Husflidsarbejde sat i Gang, kunde Farmor komme saadan i Aande med sine Historier, at alt Arbejde standsede, og alles Øjne rettede sig imod hende.

„Ja,“ kunde hun fortælle, „I ved kun lidt af, hvor vi Kulsviere har vor brune Hud og vore mørke Øjne fra.“

Saa fulgte i brede Drag en digterisk Blanding af historiske Kendsgerninger og gamle mundtlige Overleveringer fra hine Dage, da Eskild Kloster flyttedes fra Øen i Roskilde Fjord til Æbelholt i den sydlige Udkant af Grib Skov. Den første Abbed her var en Franskmand, der i sin Hjembygd i Nærheden af Ardennerbjærgene havde set store Skovstrøg blive omdannede til Agerland ved Rydning og Kulsvining, og gennem Erkebisp Absalon i Lund udvirkede han Tilladelse for en Flok fredløse Kulsviere til frit og uhindret at drage til Danmark og tage Arbejde paa Æbelholt Klostergoods. Saa myldrede der Skarer af brune Bønder ind i Landet, og snart bragede det i Skoven som aldrig før. Ny Torper byggedes paa de ryddede Grunde, som de indvandrede Kulsviere fik Fæstebreve paa, og stadig kom ny Flokke af Sydboere til og fik Hjem paa andre Strøg øst og nord paa.

„Der var nok mange Skarnsfolk imellem dem, Kniven han sad løst i Bæltet, og løse var de paa Traaden; men det var Karle, som havde Grabber, der kunde tage fat, og saa sang de baade Nat og Dag, saa det hujede i Sköven.“

Ogsaa i de stille Nætter, naar Husets Folk var samlede ved Kulmilten, var det som oftest Farmor, der maatte holde Livsaanderne vaagne. Hun fortalte om Sandflugten i Tibirke og Tisvilde, udmalede, hvorledes Stormene i gamle Dage rev op i det rødgraa Sand og væltede det ud over Omlandet i tykke, kvælende Masser, hvorledes hele Tibirke skjultes under de stadig voksende Driver. Hun fortalte om de store Plantninger paa Sandene ud mod Kattegattet og om den høje Sandsten, som 1738 rejstes

paa en Bakke til Minde om Sandflugtens Dæmpning. Det var med en egen stiv, bogstavret Udtale og et vist selvfølende Tonefald, hun gengav de første Linjer af Mindesmærkets Indskrift:

„Her saa det ilde ud for nogle Tider siden,
med Sand var alting skjult, og Faren var ej liden.
Sandbjærge vokste op, fløj frem, naar Vinden kom,
og drev saa mangan en fra Hus og Ejendom . . .“

„Aa dog, saadant et Syn over Vand og Land som det, man havde deroppe paa Raabjærg og Harehøjene, det faar man aldrig mere i Verden!“

Ogsaa om Munkene paa Adserbo, om Hellig Lenes Kilder og Grav paa Tisvilde Mark, de store St. Hansfester med Klarinet- og Hornmusik vidste den gamle Kone meget at melde.

Svend hørte paa alt med sugende Opmærksomhed og udstyrede med sin rige Indbildningskraft Synerne med Farver, der hidsede hans Blod og fremæggede et brændende Ønske hos ham om en Gang at gæste hine Steder, hvor alt det vidunderlige, Farmor fortalte om, var gaaet for sig.

To hinanden modsatte Strømninger arbejdede i Drengens Sind. Paa den ene Side udøvede det eventyrlige i Farmoderens Fortællinger og Sange en saa dragende Magt over ham, at han ofte om Aftenen laa og digtede sig ind i en Verden med Galdren og Trylleblink, paa den anden Side vinkede det med usynlige Arme ovre fra Morbroderens Gaard, hvor Krudtflugten og de blinkende Jagtknive pirrede hans Lyst til spændende Idrætter. Men paa eet Punkt mødtes de to Strømninger: i Trangen til at faa sat alle Sanser i Arbejde.

En vældig Værgе var han for en dværgagtig, aandssvag Stakkel, Hule-Jens, der levede alene i en Jordbode langt ude paa Urnen, en Slags kamtscha-

dalsk Markhytte af Grene, Halm og Græstørv. Naar det hændte, at denne Huleboer kom slentrende igennem Byen, og Skoledrengene fo'r hylende ind paa ham og sled i hans brogede Flitterdragt, kunde Svend komme farende som et Uvej'r og splitte Flokken: „Er I tossede at gøre det stakkels Fjols Fortræd!“ Grædende erklærede da Manden: „Du er god, du ved, jeg er Jesu Broder.“ — Af Taknemmelighed skar han en Gang en Malmknap af sin Trøje og stak Svend den med en løndomsfuld Blinken: „Sølv, Sølv af Jesu Kjortel!“

Tidlig tiltvang den velvoksne Gut sig Ret til at køre ene til Frederiksborg med Tørv og Kul, senere ogsaa til København. Han viste, at han fuldt vel kunde klare for sig; men det hændte en og anden Gang, at han kom hjem i en lidt overstyrlig Stemning, og Moderen vidste da altid forud, at hun fik en Marks Penge mindre, end hun skulde have. „Ak ja!“

Nogle gamle Krønikebøger faldt i Drengens Hænder og vakte en stor Læselyst hos ham; men faa Minutter efter, at hans Bryst havde banket i Spænding, kunde han i Smug bene af over til Morbroderen for at faa Lov at skyde en Graaspurv.

Da han var 14 Aar, fik han selv en Bøsse, og det blev nu Alvor med Skyderiet. Mangen ulykkelig And krøb om med knækket Vinge i Mosen, og mangan højtflyvende Skovdue maatte gøre en brat Rejse med Hovedet mod Jorden.

En Aften stod Anine og hendes Fader uden for Porten og saa ind imod Skoven, hvor den nedgaaende Sols Straaler lyste med Kobberglans op ad Bakkens Snedække.

„Brandstøjle mig springer der ikke et Dyr inde mellem Træerne lige ved Hegnet! . . . Halloj du,

Svend!“ raabte han og „vøvtede“ efter Drengen, der gik hjemme og asede med en Skubkarre.

Da Svend var naaet derover, pegede Morbroderen ind imod Skoven. „Kan du se det lille Dæggelam der?“

Drengens Øjne tindrede. „Morbror, laan mig en fem seks Rendekugler!“

„Du kan komme, naar Klokken er ved Lag 11.“

Anine skød de sorte, næsten helt sammengroede Bryn ind imod hinanden.

Drengen gik hjem, men mødte igen om Aftenen, længe før 11.

En stolt Gut var han at se, som han kom spankende over den gnistrende Snemark, med Bøssen i Haanden, sin røde, strikkede Tophue paa Nakken, et svensk Studehorn i et Baand over Akslen og en stor Kniv i en dinglende Læderskede i Livremmen.

Anine stod og ventede ham.

„Er Morbror færdig?“

„Nej, Far faldt for lidt siden over en Skammel og slog sit ene Knæ, saa han hverken kan sty eller staa.“

„Saa gaar jeg ene.“

„Nej, du gør ikke, du bliver hjemme, gør du!“

„Hvad gaar der af dig?“

Fire mørke Øjne lynede i Maanelyset.

„Svend,“ sagde hun paa een Gang bønlig, „bliv hjemme!“

Hun fortalte, at hun havde været i Kirke Kyndelmisse Søndag, og da havde Præsten slaaet i Prædikestolen og ivret saa svært imod Skov- og Vildttyverierne, som han kaldte Nattens Synder og Fandens Gerninger.

„Det tror jeg!“ lo Svend. „Det er han jo betalt for af de store . . . væk, og lad mig komme frem!“

Han gik ind i Stuen, fik nogle Kugler og ladede Bøssen. Niels Bendtsen, der laa paa Slagbænken, med en Uldklokke om Knæet, bandede af Harm over det skete Uheld. Han lugtede af Brændevin.

„Men gaa du bare ene! Nu bliver jeg hjemme og hviler mig; kanske jeg dog kan blive saa villig, at jeg i Morgen tidlig kan komme af Sted ud til Bredals med den Side Flæsk. Se efter, om Krudtet paa Panden er godt tørt!“

„Jeg har jo lige hældt paa.“

„Panden kan være vaad. Kom her og lad mig finde ad! . . . Jo, hun putter nok af.“

„Naa ja, saa render jeg.“

„Husk paa: Kniven i Nakken, og saa en to tre Lammet over Akslerne! Pil saa af!“

Anine løb ud gennem Stegerset og bag om Gavlen. „Svend, bliv hjemme! Vil du?“

Han stod et Øjeblik uvis og saa ud imod Skoven, der laa omflydt af hvidblaa Maanedis.

„Føj mig, Svend!“ bad hun aandeløs.

„Vist ikke nej!“

„Du skal!“ raabte hun ud mellem de sammenbidte Tænder og tog ham heftig i Armen.

„Er du kulret, Tøs? Væk med Labben!“

Det var en knagende Frost, hans Aande frøs i Næsehaarene, Vinden trængte sig igennem hans tynde Klæder og bed i hans Mave, saa Skindet formelig krympede sig, dette ellers godt hærdede Skind, der aldrig havde kendt Kæleriet af et Sæt Undertøj.

For at gaa saa uset som mulig tog han Vejen ud igennem Resterne af sin Moders Skov. I en Lavning med Ege- og Ellepur stødte han paa en stor, mørk Masse . . . Hvad var det? Hovsa — et af Morbros Plovbæster! Med stift udstrakte Ben og den lange Tunge hængende ud af Munden laa det

gamle, knoklede Dyr i Ly af en Busk, stivfrossent, halvt skjult af Fygesne. Naa, det Syn havde han set før.

Da Klokken var 1, kom han slæbende med en Buk. Anine, der havde været uden for Porten ti Gange, stod og dirrede med Armene under Forklædet.

„Det skal jeg aldrig glemme dig af.“

Drengen, der var kommen med den endnu varme Jægerstolthed i Blodet, blev harm ved denne Modtagelse; men da han saa en blinkende Dryp glide ned ad hendes Kind, blev han blød.

„Hvad er der ved at pille en Smule Dyr?“

Han slængte Bukken i Porten og væltede et Knippe Halm over den.

„Hvad skal vi med ham?“

„Bukken er jer; det var Morbror, der saa ham først. Godnat!“

Med rank Høldning skred han hen over den hvide Mark til sit Hjem.

Anine maatte se at glemme Svends Jægerfærd, det nyttede ikke at stampe mod Brodden. Krybskytteriet havde alt for pirrende Tillokkelser for Udøverne, til at disse skulde kere sig om, hvad Præsten prædikede. Spændingen ved Natte-Eventyrenes Farer gav Blodet Varme, den evig spejdende Agtpaagivenhed skærpede Sanserne og ildnede Livsaanderne, den heldige Gennemførelse af snildt ud tænkte Planer, der lavede lang Næse til Skovopsynet, fyldte Sindet med en egen Vellyst, og endelig spillede Hensynet til det haandgribelige Udbytte ogsaa en Rolle; en god, fed Raabuk, skjult i et Læs Tørv

eller Kul, gjorde ikke Københavnsturen mindre indbringende, ejheller var en saltet Dyrekølle at foragte i Hjemmet, især paa Tider, da det var smaat med Sulekarrets Indhold. Og hvad havde det hele saa egenlig at sige? Vrimlede det ikke af Dyr i Skoven? Hvo havde talt dem, og hvad skadede det Landet — Landet, som selv den fattigste Bonde maatte skatte til — om der imellem Stunder faldt nogle Lispund vildt Kød i en Smaamands Hænder? Kedeligt var det naturligvis, naar Jagten faldt ud til Vand og Brød i Steden for en Bid lækkert Dyrekød; men hvad — selv Slavemærket kunde en Mand bære med oprejst Pande, naar det ikke var paatrykt for en værre Brøde end en lille Jagtfærd i den maanelyse Skov.

Paa lignende Vis dømte man om Skovtyveriet. Ved en hensynsløs Hugning udtyndedes og ødelagdes de private Skove i Løbet af faa Aar, og det gik nu løs med Plyndring i Kronens Skove.

Hesteholdet hos Bønderne indskrænkedes efterhaanden stærkt, saaledes var der i Elses Gaard, hvor der i Jens Børgesens Tid holdtes 14 Heste, nu kun 8, deriblandt to smaa røde, som var Svends sædvanlige Køreheste.

Tidlig og sildig var den unge Knøs paa Ryggen af sit Livdyr „Stjern“, en lille rød Klaphest med en hvid Stjerne i Panden. Det kloge Dyr forstod ethvert af hans Vink og fandt sig i alle hans kaade Luner. Ved et Spark i Koderne kunde han faa Hesten til at strække „Frembenene“ saa langt fra sig, at den næsten rørte ved Jorden med Bugen, og vilde han have den til at rejse sig paa Bagbenene, gav han den bare et Stød for Mulen: „Op med Dyret!“ Stundom kom han jagende i fuldt Firspring hjem fra Marken, staaende oprejst paa Hesten og svingende sin Hue med et rungende Hurra.

Stjern blev ogsaa afrettet til Jagtbrug og maatte snart gøre Tjeneste som Skærnbræt, naar dens unge Herre listede sig paa en Flok Vildgæs paa Rugmarken, snart bære ham ind i Skovens Dybder og finde sig i at staa og vente ved en Busk, mens han „bladede“ en Buk til sig.

Skovfogden, en halvgammel Holstener, der havde været Underofficer paa Blokskibet „Vagriën“ 1801, var blind paa det ene Øje og „saa ikke godt med det andet“. Manden passede saa godt paa Krybskytterne, som han evnede, og var ogsaa flere Gange efter Svend Børgesen, men naaede aldrig videre end at se den forvovne Gut fare af Sted paa sin rappe Hest, stundom med et Dyr dinglende forved sig. „Nu kan De jo melde mig, Holzer!“ raabte den unge Kulsvier en Gang; men Holzer vidste af Erfaring, at han ingen Vej kom med saadan en fordømt snetig Gavdieb, naar han ikke havde Vidner at støtte sig til.

En stille Novembernat fulgtes Svend og hans Morbroder ad til Skovs, hver med sin Bøsse, den første ridende, den anden til Fods. Stjern blev bunden i en Hulning, der til Dels var dækket af Underskov.

Lydløst listede de to Skytter sig hen imod et smalt, aabent Strøg, hvor Dyrene plejede at have deres Gang. Svend tog Plads ved en gammel Eg et Par Snese Skridt fra Hulningen, Niels Bendtsen ved en Busk paa den anden Side af Aabningen.

Maanelyset tindrede blaalig i den fine Rimhinde, der havde lagt sig over Græsfladen. Løvet under Træerne duftede muldagtig og lyste med sølvhvide Aarer, høj var Himlen — et uendeligt Rum med Maane- og Stjernelys og enkelte langsomt sejlene Skyer, saa hvide og fine i Kanterne som Svanedun.

„Dog et nydeligt Vejr!“ raabte Svend,

Men i det samme forekom det ham, at der fjernt inde fra Skoven lød Hundeglam og en uforstaaelig Støj som af en barsk Menneskerøst. Da fik han paa een Gang Øje paa en graalig, levende Masse inde mellem Træerne, Blodet skød sig med varme Stød op i hans Hoved: en Daahjort! Det bankede i Aarerne paa hans Hals, al hans Sanssevne samlede sig i Synet . . . Se, nu stod den stille, vendte Hovedet om mod Siden og saa mistænksomt bagud. Om den vilde komme en halv Snes Skridt nærmere!

Da lød der tre Slag af en Nøgle mod Bøsseløbet ovre ved Busken, et Lydtegn, som de to Fæller plejede at vare hinanden ad med, naar der var Fare paa Færde; men Svend hørte ikke Slagene, Blodet havde lukket for Ørerne. Med Fingeren paa Aftrækkeren sad han og stirrede paa det skønne Dyr: Mon ikke nu . . . ?

Det dansede med Taager og Stjerner for hans Syn, han maatte klemme Øjenlaagene haardt i et Par Gange for at vinde Sekraften tilbage. Nu . . . nu . . . ! Nej, det var for langt.

Men hvad var det? Raslede det ikke i Løvet nede i Hulningen? Skulde Stjern have rykket sig løs? Hvad nu . . . ? Der løb Niels Bendtsen i vild Fart ind mellem Træerne! Han fik ikke Tid at samle sig, Hjorten skræmtes ved Mandens Løb og fo'r lige ind mod Egen, hvor han sad . . . Bøssen til Kinden: Bov!

Han sprang op og stirrede gennem Krudtrøgen efter Hjorten, der hinkede af Sted paa tre Ben over Pladsen. Vov vov! . . . der kom Skovfogdens store Hund springende, gloende med vilde Øjne. Han var fortabt. Nej — et Indfald lynede igennem hans Hoved: „Apport, Apport!“ Og af Sted pilede den dumme Hund efter den flygtende Hjort, medens

han selv med et indvendigt Jubelraab fo'r hen mod Hølningen.

„Aha—a, min gode Svend Børrr'sen! Der fangede vi Fyren!“

Svend var nær gaaet bagover: paa Ryggen af Stjern sad Skovfoged Holzer med en spændt Karabin i Haanden.

„Na, vil han so overgive sich?“

Svend saa sig om for at blive klar over, hvor Vejen var.

„Hallo hier!“ raabte Skovfogden gennem den hule Haand efter sin Karl, der var stillet paa Vagt et Stykke derfra.

Men i samme Nu sprang Svend hen og gav Stjern et Stød i Mulen: „Op med Dyret!“

Hesten prustede, vrissede med Hovedet og rejste sig paa Bagbenene.

„Na na na na na! Hvad i hete . . . haldt, haldt, haldt!“

Men bums! der laa den tykke Herre paa sin Bag i en Bunke gamle Nælder.

I næste Øjeblik satte Krybskytten Hælene i Siderne paa Stjern, og bort fløj den i strygende Spring gennem Hulvejen. „Hurra for Tyskeren!“

En Kugle hvinede gennem Luften og slog bragende ind i en Gren, saa Bark og Splinter føg om Ørerne paa Rytteren, og oppe fra Skraaningen suste en Byge af Eder og Skældord ned i Haserne paa den flygtende Stjern.

Da var Svend Børgesen 19 Aar.

Under Napoleons Forsøg paa at spærre Fastlandet for Englænderne havde Kulbrændingen taget et

mægtigt Opsving. Overalt røg og knitrede Milerne, og engelske Skibe hjemførte store Ladninger af svedet Ved, vel sagtens fordi Hjemlandet ikke kunde faa den fornødne Tilførsel fra Tyskland. Da var der Travlhed i Skovene. Brændet kostede ikke Bønderne stort, thi naar de købte en enkelt Bunke, stjal de ti Gange saa meget.

Men hine Tider var for længe siden til Ende. Omkring 1820 var det kun et lille Mindretal af Bønderne, der drev Kultilvirkning i større Omfang.

Sædelighedstilstanden bedredes saa smaat. Det faar staa hen, om det kunde tilskrives den Omstændighed, at Præsten en Gang om Aaret tog sig over at gaa rundt fra Hjem til Hjem og skælde Mændene Huden fuld for deres Drik og give de unge paa Øret for deres natlige Synder; vist er det, at de unge, især Pigerne, var rædde for ham og lettede paa Armen, naar de stod for ham som Overtrædere af det sjette Bud og han begyndte at lave Haanden til.

Ogsaa med Agerbruget gik det saa smaat fremad. Det kongelige Stutteris Styrer udlaante paa Prøve ny og formaalstjenlige Avlsredskaber, der faldt saa godt i Bøndernes Smag, at de gammeldags Redskaber efterhaanden afløstes af ny.

Svend Børgesen, der havde arvet sin Farfaders Slidsomhed, og som desuden satte en Ære i at være Banebryder for nye Dyrkningsmaader, var en af de første, der skaffede sig Svingplove i Steden for de gammeldags, med Træløb forsynede Hjulplove, der kun saa daarlig egnede sig til Opdyrkning af ryddet Skovjord. Et bedre Sædskifte, en mindre udtærende Drift og et øget Kvæghold blev Følgerne af hans Foretagsomhed. Samtidig drev hans Moder paa med Hør og Sennep.

For Else og hendes Søn saavel som for Niels

Bendtsen og adskillige andre Jævninge i Alsingrød (her kunde tilføjes Græsted-Maarum og Esbønderup-Nøddebo Sogne, Karlebo, Gadevang, Kagerup o. fl. St.) var Kulsviningen en lige saa kær som for Indtægtens Skyld uundværlig Sysselsættelse. Svend, hvis Slægt i mange Led havde diet ægte Kulsvierkvinders Bryster, og som selv fra Barnsben var vant til at vade i Kulsterbunker og aande i Tjærelugt, var Kulsvier med Liv og Sjæl og elskede Langvejsfarterne med de taarnhøje Læs og den raske Hjemkørsel. Dette at vandre ved Siden af Læsset i det klare Maanelys, at tære sit Brød og drikke sin Slurk ved Siden af Hestene ude i den store, stille Nat, at tørre de dumme Københavnerere grundig ved Handelen, at slaa nogle Glas Punch i Halsen, sammen med et Par gode Kendinger i et og andet Værtshus, og saa sætte Kraft paa ved Hjemfarten, smøre uden om alle Vogne og drille Kuskene ved at køre paa tværs over Vejen for enten at stoppe dem i Farten eller køre dem i Grøften — alt dette havde saa stærke Tillokkelser for den unge Kulsvier, at han ikke for alt vilde bytte sit Liv med den fede Kornbondes.

Det var Nytaarsaften.

En lys Rimtaage laa over Skove og Byer og ligesom indsugede alle Lyde. Niels Bendtsen og hans Kone, Mariane, havde strøet Kirkejord under Kræerne og sat Staal for alle Døre for at skærme Huset mod Troldtøj, Nadveren var spist, og Niels var alt paa Farten med sin Bøsse.

Anine havde stillet en Spejlstump op paa Ølkanden og stod ved et søvnigt Spiddelys og satte

en blaa Silkesløjfe fast paa sit Bryst. Hendes Moder stod med Ryggen mod Ovnens og spiste paa en Æbleskive; som altid havde hendes flade Ansigt den uforskyldte Lidelses Alvorsmærke, og som altid randt hendes store, fremstaaende Øjne.

Et dundrende Skud uden for Havevinduet fik dem begge til at slaa et Skrig i Vejret.

„Er de dog gale!“ udbrød Mariane. „Det er nok Svend; han lader altid saa voldsomt og lægger Gaasesokker for.“

„Nej, det var snarere Troels,“ mente Anine. Svend og hendes Fader var jo lige nyssens gaaede op til Smedens for at give dem et Skud.

„Jaja, lad ham staa da, hvem han er . . . Hør! Er de dog ikke rent aflave til at fyre i Aften!“

De talte en Stund sammen om de kaade Løjer, der øvedes i Omlandet Nytaarsnat. At uvorne Drengene rendte omkring og hægtede Husfolks Døre af og smed dem i Brønden, at hele Flokke af Karle løb om fra Gaard til Gaard, stak Bøssepiberne ind under Portene og brændte løs: Bov bov bov! . . . somme Tider ti, tolv Skud, brød Stalddørene op og byttede Folks Kræ om, saa der hver Nytaarsmorgen var et Ustyr med brølende Køer og skændende Mennesker paa Gaden, det fik alt sammen at være; men at de Skarnsmennesker gennede Folks Svin ud i Skovene, slæbte Væddere op paa Husmønstingerne og bandt dem til Skorstenene, det var dog for galt. Og som de saa drak og sloges og hujede den hele udslagne Nat, saa ingen kunde lukke et Øje. Hu, det var fælt!

Anine havde holdt fast paa sit raske Væsen fra Barndommen, men havde dog i Aarenes Løb faaet lidt af den dannede Jomfrus Værdighed i Gang og Lader. Fra hun var en ung Tøs havde hun haft sin Gang hos en „fornem“ Familie i Frederiks-

borg, en Adjunkt Bredals, som hendes Fader leverede Fødevarer til. Snese Gange havde hun været i Bredals Hjem med Smør og Æg og var bleven saa kendt med den jævne, elskværdige Familie, at hun halvt om halvt regnede sig med til den. En Vinter, da Datteren Emilie laa af Tyfus, havde hun opholdt sig i Huset et Par Maaneder og var da bleven regnet som en Veninde af den syge, ikke som en Tjenestepige. Det var altid en sand Fest for hende, naar hun paa Torvedage kørte med sin Fader til Frederiksborg og med Kurven paa Armen styrede hen i Mørkegade til Bredals, hvor hun altid blev venlig modtaget. Aa, de var saa rare, Bredals! Og de var saa dannede, klædte sig altid saa pænt, var saa pilne med Maden, snakkede saa pænt til hinanden, nævnede aldrig et stygt Ord.

Bredals Hus, var blevet et Slags Opdragelseshjem for hende, ikke et Hjem, hvor hendes Bondenatur forkludredes ved fine Nykker, men hvor hun ligesom saa sig selv, sit eget Hjem og sine Standsfæller i hundrede smaa Spejle, der viste hende alle Udyder og indgød hende Trang til at rette, hvad hun kunde. Uden at hun selv rigtig vidste af det, fik hendes Sædelighedsfølelse Mærke paa Mærke af god Paavirkning, og det var maaske mest Bredals Hus, særlig Madam Bredal, hun kunde takke for, at hun til Trods for sine 18 Aar og sin blodrige Skønhed, endnu havde bevaret sin Renhed, hvor mange ildfulde Øine og kurrende Ord hun end havde været fristet af.

Det var ogsaa i Bredals Hus, hun havde faaet Sans for hjemlig Hygge. Efter Evne havde hun overført adskillige Smaatræk af Renlighed og Orden fra Madam Bredals Stue til sit eget Hjem, ligesom hun havde lært med smaa Midler at give sin Paa-klædning en Smule Sving. Som nu denne blaa

Sløjfe. Madam Bredal havde sagt, at den passede saa nydelig til det sorte Haar, og det gjorde den ogsaa, det kunde hun godt selv se.

Hun blev staaende længe ved Spejlet, glattede paa sit store Haar, pillede ved Sløjfen og lagde Hovedet til Siderne og bagud for at se, hvilken Stilling der gav hende mest Værdighed.

Mariane gik op i Spisekammeret, indsvøbte et Brød varlig i en Dug og inddryssede Rug-, Byg- og Havrekerner til Sikring af Velsignelsens Fylde i det ny Aar. Da hun atter kom ind, blev et bredt Ansigt trykket mod Ruden.

„H'jane dog!“ skreg hun og fo'r hen imod Stegersdøren.

„Vi ved godt, hvem du er, kom du kun ind!“ raabte Anine.

Skytten kom stampende, rødhovedet af Undseelse og Forelskelse.

„Go'avten og et glædeligt Nyaar, Helsen og Sundhed!“ Han rakte Anine en Haand, der var kulsort og vaad af Krudtslam.

„Tak, dig i lige . . . pui!“ Latteren spruttede ud af Munden paa hende, da hun fæstede Blikket paa den tykhalsede Karl og saa hans forlegne Bedeansigt.

Mariane tørrede sine Øjne og tog et Fad med fire kæmpemæssige Æbleskiver, der stod rede paa Kakkellovnen. „Anine, skænk Troels en Snaps!“ bad hun og gik ud.

„Nej Tak, du skal ikke gøre dig nogen Ulejlighed, Anine, for jeg har lagt af at drikke det Skidt, siden hin Aften du sa'e „Føj“.“

„Hihihi! Sa'e jeg „Føj“?“

„Ja; den Aften, du ved nok.“

„Uh ja, det var dog ogsaa fælt at se paa. Sad du ikke der og hikkede og vendte Øjne ligesom

en Kalv, der er ved at ombrække sig i Bindset.
Uh føj!“

„Det var netop de selvsamme Ord, du sa'e, Anine. „Uh føj!“ — lige bestemt de Ord. Men nu skal du aldrig komme til at sige „Uh føj“ mere til mig.“

„Jaja, kan du lægge det Fylder af, saa siger jeg, det er til at agte dig for.“

„Gør du?“

„Ja, det gør jeg.“

„Det er jeg glad for.“ Hans Øjne blev vaade.
„For lige godt . . . naar det er, at jeg skal sige dig, ligesom det er . . . saanne . . . med mig og dig . . .“

„Hihihihi! Lige godt . . . hvad det angaar . . . naar det er . . . saanne paa de Maader . . .“

„Jaja, det er lige meget derom, du forstaar mig godt, Anine.“ Han nikkede og var sprængrod.

Troels Troelsen var en Gaardmandssøn fra Højbjerg. Efter hans Moders andet Giftermaal havde han forladt sit Hjem og taget Tjeneste i Alsingrød. I den sidste Tid var han kommen i Jagttag med Niels Bendtsen og kom ofte i dennes Hjem, draget af to sorte Øjne.

Anine vidste, at han for et Par Aar siden havde haft en Sorg med en Pige i Kæderup, og det kribled i hendes unge Blod med Lyst til at blive pirret lidt af hans Fortrolighed i denne Sag.

„De siger, du har lavet en Vise om en Pige i Kæderup, er det sandt?“

„Ja, jeg kan godt synge hende for dig, siden det er dig, som det er.“

„Lad os da høre.“

Han skød Hovedet frem og gjorde en synkende Bevægelse, som om han vilde tvinge de sidste Mundfulde Dejg dybere ned. — „Men der er noget af

hende, som jeg maa synge i en Gesvindtighed, for der er lovlig mange Ord til Tonen.“

„Det gør ingenting, kil nu bare paa!“

„Jaja — hm!“

„Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i tvende Aar;
men det vil jeg nu for Sandhed . . .“

Mariane kom ind fra Stegerset og gjorde store Øjne. „Bliv ved, bliv ved!“

„Næ, saa vil jeg hellere begynde paa først af hende igen:

„Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i trende Aar . . .“

„Nej holdt! Du sang „tven-de“ før!“ afbrød Anine ham.

„Ja, da var det lige godt tren-de.“

„Jaja, lad os nu høre!“

For tredje Gang løftede han Røsten:

„Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i trende Aar;
men det vil jeg nu for Sandhed sige,
hun havde saa gult og saa skønt et Haar.“

„Det var nok der, det skulde gaa i en Gesvindtighed,“ indskød Anine.

„Ja — hm!“

„Hun var enfoldig og god af Hjerter,
og Svig der var ej udi hendes Sind,
dog vuled hun mig saa stor en Smerte,
da hun til en anden sin Dyd afstod.“

Taarerne løb ned ad hans Kinder, medens han sang videre.

Mariane gøs. „Hu, der er saa megen Syndens Forførelse i Verden.

„Ja, det er der,“ sandede han og tørrede Øjnene med de sorte Fingre.

„Hvor blev hun saa af?“

„Hun blev gift med en Enkemand i Nellerød.“

„Var det da ham?“

„Næ, det var ikke ham.“

Anine vendte sig om og var nærvædet at kvæles under Kampen med Latteren.

„Vilde du da ikke haft hende?“

„Jo, jeg vilde.“

„Hvorfor fik du hende da ikke?“

„Hun sa'e, at jeg var for god til hende, og det var jeg kanske ogsaa, for jeg er saanne . . . go' af mig.“

„Pui!“ fnøs det ud mellem Fingrene paa Pigen.

Bindehunden gav Hals, Stamp af Fødder lød paa Stenbroen, medens en Røst truede: „Soldan! Vil du holde Kæft!“

Bov, bov! drøede to Skud igennem Gaarden.

Døren gik op, og ind traadte Svend og Kristen Smed, efterfulgt af Manden i Gaarden, alle med Bøsser.

Anine blev underlig.

„Hvad!“ raabte Niels Bendtsen. „Har vi ikke der Fyren, som vi lige gik og snakkede om! Saa er vi lige fire Mand til en retfærdig Firkort med en Krølle i Midten . . . Godaften, Troels Troelsen, og et glædeligt Nyaar!“

De fremmede hilste paa Kvinderne og Troels.

„Sæt jer ned, Folk, og skyl Fortænderne en Gang — værsgod!“ bød Husets Herre.

Troels sad og skævede efter Svend, der stod og gjorde sig lækker for Anine.

„Det er farlig, saa fin du er bleven med den blaa der. Er det, fordi du ventede mig?“

„Nej, vi gør ikke saa stort af det, fordi saadan en Herre er ventendes.“

„Ikke det? Da havde Jomfruen dog sagt til sin Fader, at vi skulde skynde os lidt.“

„Saa det havde hun. Du er vist fejl underrettet.“

„Det har du da ikke nødig at blive rød i Hovedet for.“

„Aa, vil du ikke rende og hoppe!“

Hun gik hen og satte Tobaksdaasen for Troels, der sad og blæste med udspilede Kinder i sit Pibe-hoved. „Værsgod, Troels!“

Troels takkede med et skinnende Blik og vendte med en tyk Knejsen Hovedet om mod Svend.

„Kom nu her, Troels og Svend!“ raabte Niels Bendtsen. „Sølv paa Planken, Folk!“

I Timer sad de fire Mandspersoner og sled i de fedtede Kort, der næsten ikke var til at gnide fra hinanden. Mariane, der havde Værk i den ene Aksel, klædte sig af nede i Ovnkrogen og krøb ind bag det røde Drejelsomhæng.

Et spillende Liv lyste i Svends Aasyn, Øjnene fo'r paa kryds og tværs over Bordet, Kortene dirrede mellem hans Fingre. Flittig gik Bægeret rundt mellem ham og de to ældre; Troels vilde intet drikke, hvor meget de andre skosede ham.

Anine spurgte, om de ikke vilde have lidt at leve af.

„Jo,“ svarede Svend og sang:

„Jomfru Lirken, ved du hvad?
Vil du gi'e mig et Stykke Mad?
Først paa Hælen, saa paa Taa,
saa kan Jomfru Lirken gaa.“

„Aa du!“ Hun gik op i Spisekammeret og kom lidt efter tilbage med et Fad syltede Grisetær og Øren, samt en Kop med Sennep og to store Brødknive.

„Du bekendte jo ikke Kulør!“ raabte Svend og sendte Troels et lynende Blik.

„Jamen i Hjerter havde jeg ikke andet end Ruder Syv . . . jeg mener, jeg havde ikke andet end Ruder Syv og Ruder Seks.“

Smeden, der havde tabt et Kort, raabte „Pas“ nede under Bordet og laa længe og vred sig over Bordfoden. „Ha haaaaa! I Hjerter havde jeg . . . haaaaaa!“

Anine gik atter ud og blev borte i nogle Minutter. Da hun igen kom ind, var hendes Fader og Smeden blevne Uvenner om Spillet og sad og skændtes.

„Vil din Madpose lære mig at spille Kort!“ spurgte Niels Bendtsen og fo'r op.

„Jeg vil lære dig at spille ærligt Spil, vil jeg, og ikke sidde og prakke.“

De to vrede Mænd slog i Bordet for hinanden og dundrede løs, saa det lumrede efter.

„Holdt nu!“ raabte Svend. „Dette her er ikke ligt noget. Hold nu din Mund, Smed! . . . Morbror, hør nu . . .“

Men Niels Bendtsen var rasende, greb en Sabel, der laa under Sengehimlen, og svang den saa længe i Luften, at Lyset væltedes og slukkedes.

Anine maatte ud i Stegerset og puste en Tørveglød af den „forvarede“ Ild i Brand for atter at faa Lyset tændt; hun hørte, hvor de skændtes og tumlede inde i Mørket.

Svend kom ud til hende og bad hende blive derude med Lyset, til det gale havde sat sig lidt.

„Du er lige godt en køn Tøs, Anine, saadan som du staar der med den blaa.“

„Kommer du saa?“ brølede Niels Bendtsen henne fra Døren.

Lyset kom atter paa Bordet, Smeden indtog sin gamle Plads og satte en Trumf paa, at han vilde have spillet Beterne op — ærlig og re'lig.

„Nej lad os saa hellere faa en Bid Brød først,“ foreslog Svend.

Anine satte i en Fart Maden frem.

„Jaja, lad det saa være godt!“ sagde Niels Bendtsen og drak Smeden til. „Værsgod, Smed, lad den rende over Tungen! Og lad os saa faa lidt i Brødkisten.“

Troels sad og gnov paa et stort Svineøre.

„Det er rigtig, Troels, slid i Sejerne!“ opmuntrede Værten.

„Ja,“ sagde Troels, „hvad man æder om Dagen, det render man af sig igjen, men hvad man æder om Aftningen, det er det, der skal fulde.“

Efter Maaltidet kom Kortene atter frem. Endnu faldt der i Omlandet Skud paa Skud, der ligesom svuppede dumpt i Taagen. Ovre fra Landevejen lød Raab og Hyl som fra en Flok Indianere; men ingen lagde Mærke dertil.

Troels tabte alle sine Penge og var nærved at græde. En Gang havde han faaet fire vældige Trumfer paa Haanden og rettede sig med store Øjne, men saa havde Niels Bendtsen desværre faaet givet galt Kort, og det hele maatte gaa om. „Hæ . . . æ!“

Endelig trak Troels sig ud af Spillet, de andre blev da enige om ogsaa at holde op.

Svend greb Kridtet og sang:

„Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du
med mig ud i Skoven gaa?
Jamen, jamen, jamen, jamen,
her skal tred've Streger staa.“

En to tre fire fem seks . . . nej, det er galt . . .

„Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du . . .“

Anine sad i Ovnkrogen og saa uafbrudt op paa det brune Krøllehaar og det vaagne Ansigt, der talte om en ubetvingelig Naturkraft. Mon han vidste, hvor godt han saa ud? Mon han anede, hvor dragende dette kaade Liv i Øjne og Miner virkede?

Hun mindedes en Aften for et Par Aar siden, da han havde vist en uhøvisk Adfærd imod hende og bagefter holdt hende som i en Skruestik og kysset hende, til Vejret var ved at gaa fra hende. Aa, hvor havde hun faset ham og skammet ham ud! Siden havde han været saa ordentlig — over for hende.

Hvor var han dog køn!

Drøm paa Drøm gik igennem hendes Sind, fint og silkeblødt, som Strøg af junivarmer Skovvinde. — De mødtes ovre ved Stænten — —. Det var en lun Vaaraften, syntes hun, en af de lyse Nætter med glade Vibeskrig og Duft af Kabelejer. Han traadte lige hen imod hende og lagde sin Arm om hendes Nakke: „Anine — vi to!“ Saa blev hun saa underlig, kunde ikke sige et Ord, for nu kunde hun mærke, det var hans Alvor.

— — Saa sad hun hos ham i Agestolen, med en manglefarvet Perlelænkes Vindinger om Haaret, Vognen fo'r af Sted over Stok og Sten, medens Kirkeklokkerne kimede, og Æresskuddene knaldede fra Hegn og Haver — —. I næste Nu kørte hun sammen med ham op ad Frederiksborg Hovedgade, hvor det myldrede med Markedsgæster, der alle vendte Øjnene imod dem og puffede til hinanden: „Det er Svend Børgesens fra Alsingrød!“ — —

Klokken var halv to. Ved den ensformige Summen af Røsterne sløvedes lidt efter lidt hendes Tanker og flød sammen med en Slags sød-drømmende Gyngen. Gang paa Gang sank hun hen, men ved enhver Lyd, der hævdede sig over Bruset, aabnede hendes Øjne sig højt og vendte sig op mod Bordet, som om de vilde overtyde sig om, at han var der endnu.

Paa een Gang blev hun lysvaagen og rettede sig.

Hendes Fader gik hen og saa paa Stueuret. „Brandstøjle mig kan det gaa endnu!“

De andre rejste sig og knappede Trojerne; der var kommen en egen vild Spændighed over dem alle.

Hun blev bleg, rejste sig og spændte Haanden om Svends Arm. „Det ny Aars Morgen!“

„Tosseri! Ved du da ikke, man siger for et gammelt Mundhov, at hvad man tager fra Skov og Kvindfolk, det bliver man hverken hængt eller brændt for.“

„Det er lige meget, det er ikke rigtigt!“

„Er det da rigtigt, at Kongen og de store skal have alting for deres egen Kasse? Er det rigtigt, at vi Bønder har været sat til Side og hundsede paa alle Leder i Hundreder af Aar, mens de store har smavset for vore Skatter og rakket om med os paa Klapjagter og Hoveri og Kongerejser?“

„Det kan gerne være . . .“

„Kan vi ikke faa vor Ret paa anden Maade, saa tager vi den selv.“

De andre var imidlertid gaaede ud. Hun fik fat i Troels og snakkede en Stund med ham i Port-aabningen.

„Ja,“ sagde Troels, „jeg vil da ikke være med.“

Niels Bendtsen og Smeden stod uden for Tofte-porten og tog Haverne og et Par Knipper Halm af

Langvognen. Troels kom dryssende ud til dem og stod lidt og vred sig.

„Pil du af hjem!“ sagde Svend, der kom træk-kende med sin Morbroders Heste. „Saadanne Pjalte har vi ikke Brug for her.“

Troels stod og gloede ud i Taagen og vidste hverken ud eller ind. Svend fo'r ind i Loen efter en Hø-Vævel — Anine efter ham.

„Svend, du kan endnu forpurre dem . . .“

„Ja vel, min søde, jeg skal nok purre ved dem.“ Han svang Rebknippet i Luften: „Glædeligt Nyaar og en Kærest inden Aaret er omme!“

Saa raslede en Vogn med tre Mand af Sted mod Skoven. Svend sad forude paa Vognbunden og kørte, Smeden bagude med et Par Økser og en Sav, Niels Bendtsen i Midten med Benene ding-lende ned mellem Hjulene og med en Skovkrag*) i Skødet.

„De slipper galt fra det,“ mente Troels.

Anine gav ham et haanende Blik og gik ind.

„Mor, I hørte det vel?“

„Ja, hvad er der ved 'et? Gaa du bare i Kas-sen!“

Hun kunde ikke sove, Vognen raslede i hendes Øren, Øjet saa snigende Skikkelser med Bøsser og Knipler inde mellem Træerne — store rasende Hunde — —

Saa stiltfærdig som mulig svingede Svend ind paa en Plads, hvor han lige kunde faa vendt Vognen, hægtede Kragen paa en Bøg, løb op med Sav og Økse og gav sig til at arbejde i Stammen en god Mandshøjde over Skovbunden**).

*) En Stang med en Krog paa Enden og med tykke Tværpinde, der kunde gøre Tjeneste som Trin paa en Stige.

**) Ved en slig Skovning brugte man ofte at hugge Træet saa højt oppe, for at Skovfogden ikke saa let skulde opdage Tyveriet, naar han gjorde sin Runde og kastede Blikket ud omkring i Skoven.

Niels Bendtsen stod forneden med en hul Haand bag Øret; ogsaa Svend lyttede af og til, han havde Øjne og Øren som Skovens Dyr.

Det fældede Træ styrtede ned i et Leje af visne Hindbærbuske og Løv, Svend skyndte sig ned og hængte Kragen af Grenen, alle stod en Stund og lurede.

En ustyrlig Nysen overfaldt den forkølede Smed og aftvang ham nogle rædselsfulde Brøl, der gav Genlyd langt inde i Skoven.

Svend stampede i Jorden. „At du ikke kan holde tæt!“

„Ja hvad skal man gøre, naar det spænder ad?“

Saven og Økserne kom i Gang, og snart var Brændet læsset paa Vognen. Det lange Reb blev slaaet om Læsset og bundet i Undervognen, Kragen og Værktøjet blev slængt op, og af Sted rullede Køretøjets Ejer og Smeden, medens Svend tog Vejen til Fods og saa med en let Samvittigheds Frejdighed ud i det svagt lysende Fosforskær i Øst.

Da Nytaarssolen brød frem og lod sit røde Blus lyse over Nordsjællands rimpudrede Skove, stod Svend midt i sin Moders Gaard og sendte et Skud op i Luften, medens Niels Bendtsen stod hjemme i sin Kvægstald og var i Færd med at rejse sine magre Køer og gnide dem med Sod og Salt, for at deres Tænder ikke skulde gaa løse i det ny Aar.

„Gud signe mit Kræ
i Uvejrr og Læ!“

bad han og slog Kors over Køernes magre Kryds. „Ak Gud ja, det er Vorherre i Himlens Rige, det kommer an paa,“ sukkede han.

Han tænkte paa, hvor viist Forsynet havde indrettet denne Verden med Nattens Mørke og Rimfrost. Da han i den tidlige Morgen havde over-

strøet Toftepladsen og Gaarden med et tyndt Lag Ærtehalm for at dække Kviste og Blade, saa havde der straks lagt sig et florfint Overtræk af Rim over Halmen. Ogsaa over Vognen, der stod ude paa Toften, som den havde staaet i mange Dage, med sine to Knipper Havrehalm, havde Natten trukket den nydeligste hvide Uskyldshinde.

Mariane kom ud til ham og rystede paa Hovedet.

„Hvad er det, Mor?“

„Jeg ser nok, hvor Halmknipperne inde bag i Laden er kommet højt til Vejrs.“

„Ja, det er Vejret. De ligger og bulner ud.“

Men op paa Dagen kom Skovfoged Holzer og en Politifuldmægtig kørende ind i Gaarden og vred Øjnene mod alle Kroge. Niels Bendtsen, der stod inde i Stuen, sendte Mariane ud til dem, men kom lidt efter selv ud, barhovedet, syg og lidende, med den ene Arm hængende i et stort Uldsjal, der var bundet op om Halsen.

„Goddag!“ hilste han ærbødig og syntes at blive glad. „Det er jo vor kære høje Øvrighed, ser jeg — ’bødigst Velkommen!“

„Du skulde ikke have hørt noget om en lille Skovtur i Nat?“ spurgte Fuldmægtigen.

„Skovtur?“ Han gabede, saa en Draabe Skraa-tobaksvædske randt ned fra den ene Mundvig.

„Ja, der har været Gæster i Skoven i Nat.“

Gaardmanden slog en Række Slag med Haanden hen efter Fuldmægtigen og rystede bedrøvet paa Hovedet.

„Vi vilde gerne se os lidt om hos dig, saadan for et Syns Skyld . . . du forstaar nok.“

„Ja vel, ja vel, Hr. Fuldmægde! Det er kuns den rene Lighed og Retfærdighed mod alle onde Anslag og Idrætter.“ Han skar paa een Gang Ansigt af Smerte og tog sig til Armen. „Ber ’bødigst om

Forladelse! Jeg gaar her i denne Tid og er færdig at vræle lige i Vejret af Jægt i Albuen . . . Gaa ind og varm Krydderposen!“ gnavede han til sin Kone, der stod med de store Øjne fulde af Forundring og Rædsel. „Værsgod, Hr. Fuldmægde, værsgod, Holzer, her har jeg min Lo, og herinde er Laden . . . vi kan snart rutte Halmen væk.“

Han tog til at ase med de forreste Knipper, men Fuldmægtigen afbrød ham: „Tak, her skal du ingen Ulejlighed gøre dig. Nu gaar jeg lidt paa egen Haand.“

Dødbleg og med Haanden paa Hjertet stod Anine inde i Stegerset og kiggede ud. En Række forvirrede Tanker om Forhør og mørke Kældere med Jernstænger for Vinduerne fo'r igennem hendes Hoved og gjorde hende svimmel. Hun løb hen til Lemmen og saa over mod Svends Hjem, løftede paa een Gang Hænderne og bad: „Aa Gud, jeg skal gaa i Kirke hver evigste Søndag, dersom bare . . .“

„Ja vel, Hr. Fuldmægde!“ lød hendes Faders frejdige Røst udefra.

Da nappede hun en Strippe, rejste Nakken og gik rask ud i Gaarden, syngende:

„Jeg har et Æble udi min Lomme
det gemmer . . .“

Goddag!“ hilste hun i Forbigaaende og syntes at blive overrasket. „Se her, Soldan, hold nu din Kæve og æd dette.

. . . det gemmer jeg til min bedste Ven;
men hvis han ikke . . .“

Hendes Strube lukkede sig; men rask styrede

hun Gangen tilbage mod Stegerset og tog til at skramle med Gryder og Baljer.

Fuldmægtigen, der havde staaet og set efter hende, gik langsomt, ligesom uvillig ud i Hæssenhaven og stod lidt og rodede i en Bunke vaade Vikkehalms-Knipper.

Imens stod Niels Bendtsen ved Køretøjet og underholdt den tavse Holstener.

„Ja, De bærer det Øje, som er borte, med Ærens Hæder for Konge og Fædreland.“

„Det trorr jeg nok, jeg tør sige.“

„Aa bevares! Naar jeg tænker paa, hvor mange Snese Gange min gode Ven Bødkeren i Helsingør han har fortalt om Dem, hvordan at De klinede Engelskmanden med varme Pebernødder! Han var ogsaa om Bord paa Linjeskibet „Hvalfisken“.“

„Det var Blokskibet „Vagrien“.“

„„Vagrien“! Rigtig, rigtig! . . . Av, den forb . . . Det er meget rigtig, nu kan jeg godt huske Navnet. Aa bevares naadelig og vel, jeg har drømt om det Slag de hundrede Gange og har lige saa rivlig set for mine Øjne, hvordan De rendte omkring paa Dækslet med Kanonerne og brændte Bomber af og gjorde ved! Bødkeren han siger, at De var helt sprængendes rød i Deres Ansigt af bare Tapperhed og brændendes Fædrelandskærlighed; der var ikke en Mand paa „Varulven“, der stred og kæmpede saa retfærdig som De — i Røg og Damp — kort sagt.“

„Hæmn!“

Fuldmægtigen kom tilbage, rystende paa Hovedet. Faa Minutter efter rullede Vognen ud af Gaarden.

Niels Bendtsen tog Bindet af Armen og stod længe i dybe Tanker og saa ned for sig og spyttede.

„Brandstøjle mig dog forskrækkeligt at tænke sig,

at saadan et Par Kydhoveder skal sidde i Landets Embeder og tære paa vos andre!"

Soldaterlivet havde vinket Svend Børgesen med uimodstaaelige Tillokkelser gennem hans Dreng- og Ynglingeaar, og nu, da den røde Trøje lyste nærmere ved hans Øjne end nogen Sinde før, gik han i en evig Længsel efter at komme i den. Hans Moder mente, at der nok kunde være Brug for ham i Hjemmet; men Svend vilde være Soldat, om hun saa søgte ti Gange om at faa ham fri.

I Efteraaret 1828 var han til Session og blev udtaget til Landsenér.

„Maa jeg ikke komme til Kronens Regiment?“ bad han og svang den nøgne, muskelfaste Arm op i Honnør-Stilling.

Sessionslægen, der med Velbehag havde ladet Blikket glide op og ned ad den slanke Krops skønne og kraftige Former, vendte sig mod de andre Herrer og bad: „Aa, lad ham faa sit Ønske opfyldt!“

„Vel — omkring!“ lød den barske Indvilgelse.

„Saa siger jeg jer saa mange Tak og lover, at jeg skal blive en rask Soldat.“ Han sluttede Hælene sammen og gjorde omkring.

En væsentlig Grund til, at han gerne vilde til Kronens Regiment, der laa i Helsingør, var den Omstændighed, at han i denne By havde et Næstsøskendebarn, der var gift med en velstaaende Bødker; han vidste nok, at det er heldigt for en Soldat at have et godt Madsted at ty til, naar Maven er slunken og Pungen tom.

For Anine var det en kær Tanke, at han skulde ligge i Helsingør; thi der var en Mulighed for, at

hun en Gang ved Lejlighed kunde gæste ham hos Bødkerens, der ogsaa var af hendes Slægt.

„Saa faar du dig nok en lille god Madkæreste i Sofie,“ mente hun.

Sofie var Bødkerens Datter, hvem Anine mindedes som en lille spinkel Skoletøs med rødrandede Øjne og Kirtelsaar under Ørerne.

Vinteren gled, og Vaaren brød frem.

Den Dag, Svend kom for at sige Farvel, gik Anine i spændende Uro; men med et Slag med Nakken stak hun ham Haanden og afleverede den Formaning, som hans Moder havde bedet hende om at medgive ham: „Se nu, du kan føre dig ordentlig op!“

„Det skal jeg nok, min søde.“ Han stod lidt og spidsede Munden, trykkede derefter tre Smæk-kys paa Bagen af sin Haand: „Farvel! Fa . . ar . . vel, A . . A . . nine!“

Pigen gik i lang Tid i en tavs, grublende Uro. Efter gammel Vane vendte hun ti Gange om Dagen Øjnene over mod Fasterens Gaard, men fik hver Gang en Fornemmelse, som om en død, slatten Haand strøg over hendes Ansigt. Alt Liv var som pustet bort fra Gaarde og Marker, alle Mennesker blev hende saa uendelig ligegyldige, Arbejdet blev hende en Plage, og Brødet blev liggende i klæge Klumper i hendes Mund.

Den unge Kulsvier blev stukket ind i „Livkompagniet“, der bestod af velvoksne, smukke Karle. Sommeren var brændende hed og Tjenesten streng; Dagen igennem lumrede det med de forfærdeligste Skældsord og Eder om Ørerne paa Karlene, og Tamp vankede der, saa Ryggene ofte var baade blaa og grønne.

Svend Børgesen, der havde det Held straks at komme i Kridthuset hos sin Løjtnant, Hedemann,

den senere saa navnkundige General, slap let over „Læsningen“, idet Løjtnanten gerne sendte ham bort i et eller andet Ærende, mens Overhøringen fandt Sted. Men i sit stille Sind gruede Karlen for, hvordan det skulde gaa ham, naar Præsentationen for Generalen skulde finde Sted.

„Ja, det bliver galt,“ mistrøstede Løjtnanten, „men nu giver jeg dig et Stykke for, og det maa du lære, saa du kan haspe det af med Glans.“

„Vel, Hr. Løjtnant!“

Dagen kom. Mand efter Mand blev kaldt frem og afhørt.

„Hvad har Vedetterne at iagttage?“ lød endelig Spørgsmaalet til Svend.

„Paa deres Post at være aarvaagne og stille,“ ramsede Karlen med stive Øjne, „melde til Vagten alt, hvad der hørtes og saas, som kunde være mistænkeligt, saasom Hundebjæffen, Raslen af Vogne, Banken paa Træer, Raketter eller Blus, samt om Fjendens Ild brænder svagt eller stærkt; desforuden maa den ene Vedet lægge sig ned paa Jorden og lytte for desto bedre at kunne høre, hvad der nærmer sig, og frem for alt affordre Feltraab og Konstrategn.“

„Meget godt!“ sagde Generalen. „Det er en Karl, der kan sine Ting. Meget godt, min Søn!“

Svend traadte tilbage med rejst Nakke.

Øvelserne paa Hesten gik som en Leg for den smidige og kraftige Karl, hvis Muskler virkede som spændte Staalfjedre. Stundom blev han trukket frem for at vise sin Dygtighed for hele Kompagniet; og Gymnastiklæreren vidnede da højlydt: „Det er propert gjort!“

Ved Skydningen havde Svend ikke sin Lige.

„Du har haft fat paa en Bøsse før,“ ytrede Hedemann en Dag.

„Ja jeg har, Hr. Løjtnant.“

Hedemann truede med Fingeren: „I Kulsvier-tampe!“

Den unge Karl svælgede i Livsmod og Glæde. Som han nok havde ventet, lykkedes det ham at komme i Kvarter hos Bødkerens, hvor han fik en god, sund Forplejning, men hvor den mundrappe Madam ogsaa undertiden gav ham en alvorlig Af-røfling, naar han havde snavset Gulvet til eller gjort sig skyldig i anden Udyd. „Orden skal der være i mit Hus, det vil jeg sige dig.“ Og saa bandede hun som en Hestpranger.

Men hvor var Svend bleven forbavset, da han første Gang saa Sofie! Han havde ventet at finde en lille grædøjet Pige, og nu stod der for ham en køn, velvoksen Mø med gule Krøller og kaade Blink i Øjnene, rigtig en Jomfru, der var værd at svanse for.

Om Søndagen, naar han og en af Sofies Ven-inder og dennes Kæreste, en tykhalset Bodsvend, var til Stede i Bødkerhjemmet, var der et Styr med Fangelege i Haven, saa det regnede med Ribskviste og Bellishoveder over Gangene. Madamen stod da og brugte Mund, medens den lille tykke Bødker sad paa en Bænk og lo, saa Aarerne skød sig frem i hans Tindinger. „Det er rigtig! Etter hinde! . . . Snup han! Haaaaa, du levende Forbarmelse!“

Det var for Svend, som han var flyttet op i en ny Klasse af Tilværelsen. Det raske Liv i Gymna-stiksalen og paa Fældeden tiltalte hans unge Natur, Timerne i Bødkerhjemmet var sande Højtidstunder for ham, og Travlheden i Byen, Bodernes Pynt, Markeds- og Torvelystigheden satte alle hans Sanser i Røre. Ofte var han paa Farten med Sofie og hendes Veninde i Byen og det dejlige Omland, hvor

alt var nyt for ham, fuldt af Trylleri. Og de unge Pigers Latter og Skæmt, Blinkene i de klare Øjne og Glansen fra de hvide Tænder øgede Trylleriets og hidsede Kulsviernaturens Trang til at leve, elske, nyde Livet i store Drag.

Efter endt Skoletid blev han udtaget til Tjener for en Adjutant og fik sine kronede Dage hos denne.

En ejendommelig Figur gjorde de saakaldte Fri-spillere, der først blev indkaldte mange Aar, efter at de havde været til Session, og hvis Tjeneste indskrænkede sig til Skolen, der varede i ti Uger. Disse Folk blev ved deres Indtrædelse i Tjenesten puttete i gamle, fedtede Klæder: rød Kjole, blaa Benklæder, Støvletter og Sko, samt Filthakot med Læderpuld og Pompon. Mange af disse Rekrutter var henved 30 Aar, adskillige af dem var satte Ægtemænd med fremstaaende Maver, der gjorde dem alt andet end velskikkede til Øvelserne. Højest morsomme tog de sig ud i deres drøvelige Klæder, der sad stramt spændte om deres uformelige Lemmer, medens Chakoten hos de fleste viste en haardnakket Tilbøjelighed til at vælge sin Plads saa langt bagude som vel mulig. Underofficererne og de unge Løjtnanter øvede mange Løjer med disse halvgamle Fyre. „Se saa, Folk, skal vi saa drysse af?“ blev der undertiden raabt i Steden for „March!“ Karlene saa da paa hverandre, nogle spankede af Sted, andre blev staaende raadville. „Vil I skruppe af!“ kunde Befalingsmanden da raabe, idet han muntrede Efternølerne med et Sabelhæfte i Sidebenene. Saa fo'r de forfjamskede Syndere fremad i vild Forskrækkelse, kilede sig ind paa maa og faa i de forreste Flokke, hvorved der ofte opstod en grænseløs Forvirring, til stor Moro for det yngre, velafrettede Mandskab.

Iblandt disse Frispiller-Rekrutter var Troels Troelsen.

For denne brave Fædrelandsforsvarer, der stadig gik og drømte om et Par sorte Øjne og følte en brændende Hjemve efter Alsingrød Kødgryder, var Soldatertjenesten en Kilde til daglang Gru. At Underofficererne udnævnte ham til „Ridder af Grødfadet“ og skænkede ham Titlerne „Madposedyr“ og „bøvet Bondesnude“ i Tilgift, det fik endda være; men at de, uagtet al hans Umag med Øvelserne og trods det, at Sveden drev som Oljedraaber fra hans Ansigt, stadig søgte at bringe hans Rygstykker op til en Varmegrad, der laa langt over, hvad der var normalt for en Soldaterryg, det fandt Troels stridende mod al Resonlighed. I den første Tid græd han, men siden fandt han paa at lægge et Stykke Pap af en gammel Solhat inden for Trøjen og tog nu mod Pryglene som en Dyne, der er ude at soles.

Undertiden fik Troels Lov at gaa med sin Byfælle hen hos Bødkerens, hvor han da sad med et lunt-fornøjet Drag om Munden og skævede efter Svend og Sofie.

„Det er farlig, saa meget Svend han gør af dig,“ betroede han en Dag den unge Pige.

„Gør han? . . . Sig mig . . . har han sagt noget?“

„He he — sagt noget! Den anden Dag, da vi laa ude paa Grønnehave, saa laa han i Søvn og klemte min ene Støvle ind til sig: „Aa, Sofie, Sofie!““

„Gjorde han . . .?“

En solhed Søndag gav Svend og Troels sig ud paa den fem Mil lange Vandring til Alsingrød. Solen stak dem i de kobberrøde Nakker og bagte Ryggen gennem de tykke, røde Kjoler.

I Asminderød Kro hørte de, at Niels Bendtsens

Gaard var brændt. Svend blev urolig, brød op fra sit endnu kun halvt tømte Krus Gammelt-Øl og satte dobbel Fart paa.

De saa ud som et Par kogte Hummere, da de naaede Alsingrød. „Goddag!“ hilste de med Haanden ved Øret og drejede Øjenhviderne til Siderne, men gik i øvrigt tavse, med faste Fodslag gennem Byen, Svend ud til sit Hjem, Troels op til sine Husbondsfolk.

Længe inden Svend naaede Porten, kunde han høre de velkendte Slag fra Væverstuen.

Rødmende kom Anine ham i Møde i Gaarden og blev helt forfjamsket, da han i dybeste Alvor slog Hælene sammen og satte tre Fingre til Chakoten.

„Nej dog!“ lød det henne fra Stegersdøren, hvor Karlens Bedstemoder og Moder kom til Syne. „Nej dog,“ gentog Else og børstede Væverfnug af sig, det var dog rigtig morsomt, at du saadan kommer hjem og ser til os.“

„Jamen det er jo en farlig Redelighed her hjemme.“

„Jajajaja! Det var jo Bagerovnen. Men vor himmelske Fader være takket, at der dog ikke skete værre Ulykker, end at Mariane fik slaaet Ryggen saa slemt . . . de fik dog reddet Svinene . . . men kom dog indenfor!“

Inde i Stuen sad Niels Bendtsen og hans Husmand, Lille-Bendt, hver med en saltet Svinerygshvirvel i Haanden, midt paa Bordet stod et tømt Lurfad, og i Linjer til alle Sider laa Drypper med gule Ærtespiner og Skaller.

„Goddag og Singodt!“

„Goddag! Tak, Tak!“ kom det paa een Gang fra de tyggende Munde.

„Naa, I har nok fyret lidt skrap herude?“

„Ja, det har vi, saa band han,“ sandede Lille-Bendt med sin pibende Griserøst.

Bendt var en lille halvgammel, rundrygget Fyr med et stort, skævtsiddende Hoved dybt nede mellem Akslerne. Niels Bendtsen gav undertiden — til Bendts store Fornøjelse — den vittige Oplysning om dette Hoved, at en stor Goliat en Gang havde lagt en Næve paa det og med et Tryk skruet det en halv Omgang: „Nu bliver du siddende saadan!“

Niels sad mørk-nedslaaet og borede med sin Foldekniv i Hvirvlen.

Svend gik op til Mariane, der laa i nogle Sengklæder paa Øverstestuegulvet. Else fulgte ham, hvor han gik og stod, og saa op og ned ad ham i stille Henrykkelse.

Det havde dog vist ikke videre at sige med det Stød i Ryggen, mente han, da han atter kom ind til Mændene.

„Det sa'e jeg lige paa Steden,“ tog Lille-Bendt Ordet. „Det har ikke noget at sige med det Stød i Ryggen.“

„Ja, da har det Stød med Gaarden noget at sige,“ brød Niels Bendtsen løs og smed den pillede Hvirvel fra sig.

„Ja, det er noget, som har noget at sige,“ vidnede Husmanden. „Det er, saa band han, et Stød det, som har noget at sige.“

„Det er en af den Slags Øretæver, som man aldrig forvinder.“

„Ja, jeg sa'e til vor Mor, da jeg kom hjem om Natten: Den Øretæve forvinder Niels Bendtsen aldrig.“

„Aa vist,“ tog Svend fat, „Bymændene hjælper dig nok.“

„Hjælper ham? De hjælper ham hver evig

enstig en. Niels Bendtsen han er godt lidt af alle Mennesker. Jeg hørte en to tre af Gaardmændene staa og komferere om, at nu kom de til at hjælpe Niels Bendtsen at faa bygget Gaarden op igen, det gjorde jeg, saa band han.“

Else satte nogen Mad frem og stod atter en Stund og saa paa sin Søn; men paa een Gang gik der et Mindelsens Ryk igennem hende, og af Sted fo'r hun ud til sin Væv.

„Og naar vi saa kunde faa nogle gode Aaringer, og Kullene kunde komme i Pris, saa kan det magelig forvindes,“ trøstede Soldaten.

„Ja, saa band han, kan det magelig forvindes, dersom bare vi kunde faa nogle gode Aaringer, og Kullene kunde komme lidt bedre i Pris.“

Niels Bendtsen vendte sig mod sin Søstersøn og spurgte med en egen Glød i Øjet, om han blev hjemme i Aften.

„Ja, det vil sige, jeg skal af Sted ud paa Aftenen, for jeg skal melde mig i Morgen tidlig.“

„Der ligger den nydeligste lille Kvasbunke lige inden for Hegnet.“

„Jeg har Kongens Tøj paa, Morbror.“ Der var en Klang af ædel Højhed i hans Røst.

Hen paa Eftermiddagen kom Troels. Forlegen og rødhovedet som altid hilste han paa Anine ved Stegersdøren ud til Gaarden.

„Du er bleven saa rødusset, Anine.“

„Aa jeg er bleven saa hed i Hovedet, jeg ved ikke, hvordan det kan være.“

„Jeg blev ogsaa saa und'lig, hehe! Du kunde kanske se det paa mig?“

„Ja, jeg kom straks til at tænke paa en Rødbede, da jeg saa dig.“

„Hehehe — jaja!“

„Værsgod, du kan jo gaa indenfor.“

„Tak, Anine, Tak!“ Blodet snurrede ham for Ørerne af Lyksalighed.

Svend stod ude i Haven ved den aabne Lem og klirrede ved Krogen. En Følelse af Ubehag strejfede hans Sind ved Slagene af Væverskeene inde i Hummeret.

„Hm . . . Anine!“

Snart sad han godt bænket med hende paa et i Diget indhulet Sæde bag i Haven.

„Naa, hvad synes Jomfruen saa om Soldaten?“

„Troels?“

„Nej, den anden.“

„Hvad skulde jeg vel synes om ham?“

„Du har dog syntes godt om ham før.“

„Saa. Hvem har givet dig den at rende med?“

„Det har du selv sagt ham saa tit.“

„Hvad er det for nogen Snak?“

„Jo — med Øjnene.“

„Saa.“ Hun blev rød og slog sig paa Knæet med en lille Urtekost af Ambra og Morgenfruer.

„Og hvad saa?“

„Ja hvad saa?“

„Ja hvad saa?“

„Saa vilde han bare sige dig, at nu er du rød igen — lige derned til.“ Han stak hende ned paa Halsen med Fingeren.

„Og saa vil hun bare sige dig, at du holder dine Grabber hos dig selv.“ Hun hug ham med Knoerne og rejste sig.

„Anine — vi to! Kom nu kønt og sæt dig jævne mig!“ Han tog fat i hendes Forklæde og drog hende hen i Sædet. „Se saadan! Vend saa Hovedet herom!“

„Hvad saa?“

„Og luk de sorte der! Saa skal du faa noget godt.“

„Ja lad mig se det først.“

„Nej, du faar det ikke, uden du vil lukke Øjnene.“

„Nu da.“

„Nej, du titter. Helt i med dem!“

I samme Nu, som hun klemte de sorte Vipper til, slyngede han Armene om hendes Hals og vilde trykke sin Mund til hendes; men hun skød ham i sidste Øjeblik til Side og rejste sig vredt.

„Ha ha ha! Jeg tror, du bliver helt andereret,“ lo han lidt flov.

„Jeg vil vide, hvad Mening du har med dette.“

„Mening? Er det noget at snakke om Mening, fordi vi sidder og giver hinanden et Slik? To kære Søskendebørn og Legekammerater.“

„Ja saa vil jeg bare sige dig saa meget, at jeg taaler ikke noget Fjanteri paa de Leder.“ Hun drog Brynene ned over Øjnene og satte et gen-nemborende Blik paa ham. „Det kan være, du kan faa Lov at slikke Tøserne oppe i Helsingør, men her holder du dit Slikketøj hos dig selv.“

„Anine dog!“

Det glimtede haardt fra hendes Øjne, hun vendte sig og gik op ad Gangen.

Svend blev siddende med et faareagtigt Smil og vidste ikke, hvor han skulde gøre af sig selv. Hvad i Alverden mon der stak hende? Hun havde saamænd ellers været daarlig nok efter ham, lige fra hun var en lille Tøs, og tog han ikke meget fejl, saa gik hun nok bare og ventede paa een Ting — et lille Spørgsmaal. Hvad mon hun nu tog sig for deroppe? Stod hun i en eller anden Krog og tittede? Eller sad hun inde i Mellemkammeret og dirrede? Han sad lidt og bed i sit mørke Over-

skæg. Skulde han gaa op og faa glattet Rynkerne ud og kaldt Smilet tilbage? Nej, han syntes, han var saa løjerlig tyk i Ansigtet.

Saa gik han ud i Mosen og kælede en Stund for Stjern, der lagde sit Hoved paa hans Aksel og gik efter ham, hver Gang han flyttede sig. „Haa-aa-aav, du gamle Dreng!“

Selv herudefra kunde han høre Vævens evige Smik-Smæk.

Hele Eftermiddagen var Anine stiv. Troels sang og var rent overstyrlig. Svend lod som ingenting, men skottede til hende, hver Gang han slog paa, at nu skulde han og Troels nok snart til at rulle af.

Det var blevet aftalt, at Niels Bendtsen skulde køre dem til Asminderød med Gaardens Heste og Vogn. Da det lakkede ud paa Aftenen, kom Niels og puffede ham i Siden; men Karlen satte en Ed paa, at han gjorde det ikke, han havde Kongens Tøj paa.

„Jeg ejer ikke det, der ligner Penge,“ klagede Niels.

Svend tog i Lommen. „Her er to Specier, som Farmor gav mig; kan du saa nære dig.“

Da Kl. var 10, brød de to Soldater op. Else kaldte sin Søn op i Spisekammeret og stak en Pakke Fødevarer til ham. „Min Dreng,“ sagde hun med Taarer i Øjnene, „jeg har ikke andre end dig . . .“

„Jaja, Mor, jeg ved nok det andet: „Lad mig se, du fører dig godt op.““

„Ja.“

„Maa jeg saa faa Gaarden, naar jeg kommer hjem?“

Den Slags Spørgsmaal gjorde altid Else gnaven; hun skulde nok sige til, naar hun syntes.

Svend saa i dette Øjeblik for første Gang, hvor gammel og grim hun var bleven. Hendes Øjne sad i Huler, Kindbenene stod frem som Knyster, og det før saa smukke, mørkebrune Haar var graat, næsten hvidt, skønt hun endnu kun var lidt over 50.

Et Drag af medynksfuld Smerte gik igennem ham. „Mor,“ sagde han og lagde Haanden paa hendes Arm, „I slider jer op.“

„Nej vist ikke! Tag nu dette her! Penge har jeg ikke.“

Da han sagde Godnat til Anine, stod han en Stund og tøvede med hendes Haand i sin.

„Godnat!“ sagde hun og saa til Uret. „Klokken er nok ogsaa mange.“

„Jaja, min Tøs.“

Han gik rank ud til Vognen. „Jeg vil nok selv køre.“

Han tog Plads til højre paa Agebrættet, medens Niels Bendtsen kravlede op og satte sig til venstre. Troels laa paa et Knippe Halm bagi og fægtede med Benene i Luften.

En Stund sad Svend og ludede tavs over sine Tanker. Det ærgrede ham, det med Anine; for hun havde set, hvor tyk og rød han blev i Hovedet.

Da de kom et Stykke ind i Grib Skov, rettede han sig og saa sig om. Sommernattens Lunhed, Stjernemylderets Tindren, de friske Luftdrag med deres lange Strøg af Løv- og Urte Duft gjorde ham aarvaagen og vakte i hans Sind en Slags Hjemve efter Nattejagternes Tilløkkelser . . . Var det ikke en Buk, der sprang over Vejen der langt ude?

„Hør, du!“ kaldte Troels og stak Hovedet op til højre. „Sikke Anine hun havde forandret sig!“

„Hvordan?“

„Saa du ikke, hvor hun gloede galt til dig?“

„Hvad bryder jeg mig om det?“

„Næ, hvad skulde du kere dig om det? Lad hende bare sejle.“ Han drog sig tilbage, skuttede sig nede i Halmdyngen og prøvede at kysse sin store Taa.

„Og saa jeg giver til Vennen min
et Ævle saa sødelig . . .“

sang han, saa det klang igennem Skoven.

„Hør du, Svend,“ tog han atter fat, „det er fælt, saa du har gaaet og gjort Hovedet tosset paa Sofie.“

„Saa—aa!“

„Hun maatte tage Kamferdraaber den anden Dag, bare fordi jeg lod et Ord falde om, at du vist havde en herhjemme.“

Det kom igen, det med Anine. Han blev opfyldt af Harm paa sig selv, fordi han altid tænkte saa meget paa hende, naar der havde været en Kurre paa Traaden mellem dem; dobbelt pinte det ham, at hun i Dag havde tugtet ham som en fjantet Dreng, da han dog virkelig havde været saa glad ved atter at se hende.

Han genkaldte sig Billedet af hende, som hun havde staaet for ham i Haven: rank, med Bullen stramt udspændt om det store, kraftige Bryst, med det luende Blik og Rynkerne mellem de sorte Bryn. . . Der paakom ham en utaalmodig, vild Længsel efter hende, en rasende Lyst til at kue al Modstand med Lidenskabens Kæmpemagt.

Saa sad han atter en Stund og lurede. Paa een Gang rettede han sig, gav hver af Hestene et Rap med Tømmen og satte voldsom Fart paa. Pyt med det hele! Var hans Mund hende ikke god nok, saa kunde hun lede om en anden.

De naaede omsider Asminderød Kro, hvor Niels Bendtsen opvartede med Kommenskringler, Bræn-

devin og Æggepunch. Troels holdt sig tapper som sædvanlig, Svend drak tæt, og hans Morbroder blev helt overkørt og vilde med Vold og Magt danse Reel med Troels og den søvnige Kromadam.

Først henimod Morgenstunden kom Niels Bendtsen tilbage til Gaarden, kørende i fuldt Firspring, og var i en saa oprømt Tilstand, at han omfavnede Karlen og græd af Glæde.

„Sikken en Aften, Grejs, med Stjerner og Himlens Glans!“

„Det er jo Morgen.“

„Morgen? Det er lige meget, Grejs An-der-sen, det er et retfærdigt Syn med alle Himlens Stjerner og fjerne Klo-der! Det er ikke hver Aften, vi har saadan en Aften.“

Han støjlede ind i Stuen, hvor Anine og hendes Faster lige var komne i Klokkerne.

„Godaften, Nine . . . hvad der er jo Else! Det er rigtig, Søster . . . go-de Venner, trofaste Naboer og desli-ge. Det kan jeg lide, at du saadan ser over til vor Mor, naar jeg er borte.“

„Skab dig nu ikke alt for tosset!“ skændte Else.

„Søster, vi er Naboer i Venskab og Retfærdighed. Hvor er vor Mor?“

„Det er ikke værd at snakke til ham,“ hviskede Anine.

Længe stod han og ragede paa Panelet for at hænge sin Pibe. „Naa, har I nu faaet revet den af? Naa saadan! I troede, hæææ . . . æ! I troede, at jeg vilde hænge Piben iløl, og saa . . . hæææ . . . æ . . . bums! Næ, I kan tro, jeg og Niels Bendtsen vi har Fingrene med os . . . Hvad er det for et Ur? Det er jo Børges Stueur! Hvordan er det kommet herover?“

„Han tror saamænd, han er hjemme hos sig selv!“ hviskede Else. „Niels, er du fuld eller gal?“

Han lod et svømmende Blik glide ud over Stuen, hvor Morgenlyset nu tog til at spænde sine første gule Strengene gennem Støvet; da gik der paa een Gang et Genkendelsens Glimt gennem hans taagede Hjerne.

„Søster, jeg er fuld!“

Nogle Uger derefter kom Troels hjem fra Tjenesten og bragte Anine den Hilsen fra Svend: „Jeg venter“ — en Hilsen, som Troels havde vendt og drejet Snese Gange paa Hjemvejen uden at kunne hitte ud af, hvordan den skulde lukkes op.

„Hvad mon det er, han venter?“ spurgte han Pigen.

„Ja sig mig det.“

Troels blev urolig for, at der bag Køligheden luede Gløder, som ingen fik at se.

For Anine var Svends Hilsen lige saa gaadefuld som for Overbringeren. „Jeg venter.“ Ti Gange om Dagen vejede hun disse to Ord, der blev vægtigere og vægtigere, alt som Misstemningen fra hans Hjemfærd fortonede sig i Fortrydelse og Længsel. Ventede han, at hun skulde komme til ham? Aa, det hele var hen i Vejret, han brød sig ikke det fjerneste om hende. Havde han holdt af hende, rigtig, med Hjertets store, varme Elskov, da havde han, i Steden for at sidde og pjanke og pjatte, talt ud af den glædefyldte Alvor, som bæver i Kærligheden. Han vidste kun lidt af, hvor hun havde længtes i lange, indholdsløse Dage, nævnt hans

Navn for Skovens Træer, knuget hans Hovedpude til sin Kind, naar hun om Aftenen gik til Ro i det Kammer, hvor han plejede at ligge . . . Men hun skulde vel orke at komme over dette og stryge hans Navn ud af Tankerne.

Niels Bendtsen lod Brandtomt være Brandtomt og groede fast i sin Søsters Hjem. Hvad skulde han bygge for? Den i 1792 oprettede „Brandforsikring for Landet“ var frivillig, og det var aldrig faldet Niels ind at indtegne sin Gaard i samme. Bysens Folk havde i den første Tid sendt Fødevarer, Uld og Hør ud til de brandlidte, samt tilbudt Niels at køre Tømmer og hjælpe ham med Sten og Langhalm; men da Manden ikke rørte sig af Pletten, holdt de inde med Gavmildheden og lod ham skøtte sig selv.

Else var rent ulykkelig, hun arbejdede med Forlivelsens Stundesløshed Dag og Nat og var undertiden halvt sindsvildet af Ængstelse for Fremtiden. Der var Tider, da hun daarlig evnede at skaffe det tørre Brød til den store Flok, der nu tærede paa hendes i Forvejen stærkt tyngede Gaard. Hertil kom, at Huset var i den rædsomste Uorden, hendes Broder og Mariane laa i Øverstestuen, hvor hele Gulvet flød med Sengeklæder og Møbler, Uldbunker, Køkkentøj og gamle Træskostøvler, Anine boede i Mellemkammeret, hvor hendes og Svends Tøj laa blandet sammen i store Bunker — mit og dit flød imellem hinanden ude og inde, og Niels gik og sled Svends ny Bukser.

„Det kan ikke blive ved at gaa saadan, Niels.“

„Hvorfor kan det ikke det? Lad os snakke retfærdig om Tingene, Søster. Du har en Søn, og jeg har en Datter — naa!“

„Vi ved jo slet ikke, om de vil have hinanden.“

Niels udstødte en fin Fløjtetone, der ligesom skrev en Bue ud over hende. „Der er godt Bid paa begge Medetøjerne.“

Anine gik i sine egne gærende Stemninger og saa ud over Grib Skov.

„Far, skal vi ikke køre en Tur til Helsingør og se til Bødkerens?“

„Det kan vi gerne, min Tøs. Der er saa lige Marked i Morgen.“

Næste Morgen Kl. 4 rullede han og Datteren af Sted med mange Hilsener fra Hjemmet. Bag i Vognen laa en Halvtøndesæk med en slagtet Høne, en Faaremælksost og et Par ny Hoser, som Boline havde bundet, alt renlig indpakket i Papir og Lærred. Paa Grund af, at den ene Hest ved Skoningens var bleven snittet lovlig dybt i Straalen, var den lidt halt, og de naaede først Helsingør henimod Middag.

Bødkermadamen løftede ti udspilede Fingre: „Har jeg set saa galt!“

Niels Bendtsen satte Sækken fra sig. „Vi har lidt fra Else til Svend og jer andre, som I bedst kan enes om det.“

„Men du lyse Morgen, det er jo en Kulsæk!“

„Sækken han er meget god,“ sagde Niels Bendtsen fornærmet.

Bødkeren løste Baandet og drog Hønen op ved det ene Ben. „Aha-a! Saa kan vi faa Hønseskød-suppe i Morgen, Mutter!“

„Hvis det passer efter Mutters Kogebog — væk!“

Anine satte sig ved Vinduet og saa ud paa Gaden. Hver Gang en rød Trøje gik forbi, hamrede det i Brystet paa hende.

„Hvor er Sofie?“

„Ja hvor er hun, Skidtøs? Hun render her og pisker om med den forfløjne Soldatertamp. De er

vel oppe hos hendes Farbroder, Værtshusholderen, tænker jeg.“

Anine sparkede til en Kat, der gjorde Tegn til at ville springe op paa hendes Skød.

„Far, hvor er det, Værtshusholderen bor?“ spurgte hun, da de andre var gaaede ud.

„Ja, gaa du derop, min Pige, saa kommer jeg, naar jeg har været en Omgang ude paa Markedspladsen. Det er henne i Lundegade. Der hænger en rød Flaske over Døren; du kan sagtens hitte Stedet.“

Hun gik. I Skænkestuen sad en halv Snes drikkende Bønder, der lugtede af Køer, og i et tre Fags Rum ved Siden af var der stuvende fuldt af Karle og Piger, der hoppede til Tonerne af den velkendte „Hamborg“ Nr. 3, der blev gnedet paa en enkelt Violin i en eller anden Krog.

Hun stak Hovedet ind ad Døren og saa til højre og venstre . . . nej . . . jo . . . var det ikke ham der? Jo jo, der sad han henne i Krogen og knugede en Bunke gule Krøller mod sit Ansigt. Hun drog sig tilbage og stirrede fortumlet ud for sig. Tonerne skreg igennem Bruset, alt løb rundt i en graa, hvirvlende Masse for hendes Øjne. Jo, det var ham, det var ham. Men hvem var . . . ? Det var umuligt, det kunde ikke være Sofie.

En Flok Karle mørknede Indgangsdøren og væltede sig hen imod Danserummet. Da det atter lysnede i Stuen, var Anine forsvunden.

„ . . . Hvad nu? Har der været nogen efter dig?“ spurgte Bødkermadamen, da den unge Pige kom farende.

„Nej men . . . jeg har saa ondt i Hovedet, jeg tror, jeg vil tage mit Sjal og gaa lidt ud ad Vejen, saa kommer Far nok.“

„Din Far — jojo!“ Madamen nikkede. „Saa du ikke noget til de to unge?“

„Jo jeg . . . fik lige set dem.“

„Og ønskede til Lykke? . . . Barn dog, hvordan er det fat med dig?“

Pigen knugede Neglene op i Haandfladerne og tvang sig til at være rolig. „Det er ingenting.“

Madamen tog hende i Armen. „Har han holdt dig for Nar?“

Anine tav, hun kunde næppe aande.

„Lad mig faa fat i Fyren, jeg skal . . . varme hans Øren!“ lovede Madamen.

Mariane krøb omkring i Stuerne som en syg Høne og kunde ikke komme sig igen efter det ulykkelige Slag i Ryggen. „Gid vi dog havde et Hjem igen for os selv!“ bad hun ti Gange om Dagen.

„Ja, jeg bliver ikke her i Huset, naar Svend kommer hjem, det gør jeg ikke,“ var Anines faste Erklæring.

„Du skulde tænke lidt over det med Troels ilø,“ raadede Moderen.

Troels, der for længe siden havde faaet sin Fædrenearv, 1100 Daler, udbetalt, og som kunde vente endnu en god Skilling, naar hans Moder døde, havde ladet et Ord falde til Mariane om, at der vel nok kunde smøres et Par Længer eller tre op for en 10—1100, og at Pengene jo ikke var saa langt borte, dersom det var, at Anine havde Sind for at forandre sig.

Pigen tænkte virkelig over Sagen. Stillingen var yderst pinlig: rejse fra den syge Moder kunde

hun ikke, og blive her hos Fasteren — nej det gjorde hun ikke, om hun saa skulde gaa med Posen.

Det gnistrede for hendes Øjne, hver Gang Svend og den gule Tingest fra Danserummet stod for hende. Det var med en Slags vild, vellystig Hævntrang, hun forestillede sig, hvad Svend vilde tænke, om hun gav ham al sin Haan i Synet og rakte Troels sin Haand. Hendes Indbildningsevne, der i denne Tid arbejdede Nat og Dag med alle Haande forvirrede Planer og Syner, satte Svend fast i de mest pinlige Stillinger. — — Hun saa i Tankerne, hvorledes den ny Gaard stod derovre og straaled med sine ranke, hvide Skorstene, — — der var en Travlhed i Gaarden ude og inde, og over hele Sognet snakkedes der om det store Bryllup, der skulde staa hos Niels Bendtsens. — Saa gik hun en Dag over til Svend: „Naa, nu skal du vel ogsaa snart have Bryllup? Kan vi ikke slaa de to Bryllupper sammen og danse ovre i vor Øverstestue?“ — — Da blev han kridene hvid i sit Ansigt — —

Aa, hun kunde skrige lige op i Luften!

En Vogn med fire „købstadklædte“ Mennesker rullede for Døren.

„Men dog, det er saamænd Bredals!“

Anine fik travlt med at stryge Haaret og rette paa sit Tøj, medens Else og Boline fo'r omkring som to store Toppe og i Svinget nappede et Par Pudseklude og en Bunke Hoser.

Niels Bendtsen stod med Huen i Haanden ude ved Vognen. „Jo vist kan vi spænde fra! Det er jo min Søster,“ hørte Anine ham sige.

Bredals gjorde gerne hver Sommer en Tur ud til Alsingrød, hvor den plantekyndige Adjunkt gennemsøgte Moser og Urner, medens Madamen og hendes Datter underholdt sig med Mariane og Anine.

Ofte — saaledes ogsaa i Dag — havde de et ungt Menneske med, en Fostersøn af Adjunkten, Student fra Frederiksborg lærde Skole. Anine, Jomfru Bredal og Studenten sagde Du til hinanden.

Else var pint af den Tanke, at de fremmede kunde se hendes Nødstilling. „Vi er jo kun simple Bønderfolk,“ undskyldte hun sig og satte et stort Sølvkrus med Øl frem paa Bordet.

„Kæreste bitte Kone, her er nok ingen Nød paa Færde,“ udbrod Adjunkten paa sit Jydsk og klappede hende paa Armen. „Vi er for Resten int saa fine paa det selv. Jeg er en fattig jydsk Snedkersvend, som er bleven hjulpet frem af en rig Studepranger, og hun der, velædle Madam Grete, er en fattig Møllerdatter fra Slangerup.“

„ . . . Nej, Onkel har Uret!“ brød Studenten paa. „Det føler jeg saa sikkert.“

Adjunkten rettede sit lange, tynde, tørre Legeme og fæstede to forfærdelig store, graa Øjne paa ham: „Har jeg Uret?“

„Ja . . . naa om Forladelse! . . . jeg mente det, vi talte om paa Vognen.“ Hans fine Ynglinge-aasyn overdroges med en let Rosenglød. „Onkel maa ikke blive vred, men jeg tror, Onkel ser lidt skævt paa den franske Oplysnings-Literatur. Hvilket mægtigt Omsving i Livsideerne betegner ikke Navne som Diderot, Montesquieu, Beaumarchais . . .“

„Omsving!“ afbrød Adjunkten ham og tørrede Øl af Læberne. „Ja Omsving til Vantro og til Dyrkelse af Naturen — en Forrykkelse af alle Ideer, som Kirke og Stat før havde hvilet paa.“

„Jamen, Onkel, var en saadan „Forrykkelse“ ikke nødvendig? Kant omtaler dog Oplysningsperioden som en Tid, da Folkene begyndte med fuld Ret at arbejde sig ud af den Umyndighedstilstand, de var nedsunkne i, og Hegel betegner de

franske Skribenters Kamp som „det fornuftige Instinkts Angreb paa den udartede Tilstand af almindelig og gennemført Løgn“. Tænk blot paa Kirkens forfærdelige Overgreb, paa Retsvæsenet, der var i Hænderne paa . . .“

„Aa, jeg vil ikke snakke med dig om dette. Du er for grøn, min Søn. Du vil en Gang faa Øjnene op for den ubodelige Skade, som Encyklopædisterne og alle disse Folk gjorde ved deres Filosofi og Digtning, du vil komme til at forstaa, at det var dem, som Revolutionen havde sit første og egentlige Udspring fra.“

„Jamen tror da Onkel ikke, at Revolutionen paa en Maade var nødvendig?“

„Nødvendig?“

„Ja. Onkel maa ikke blive vred, men jeg tror ikke, Onkel forstaaer Revolutionens store Ide . . . Folkenes Fortvivlelse, den stærke, brændende Retfærdighedsfølelse, Harmen, der med en Naturnødvendigheds Magt maatte bryde løs . . . Det var Despotismen, der skabte hele Omvæltningen, „Despotismen har altid frembragt Revolutioner,“ siger Mirabeau . . .“

„Jens Ludvig,“ afbrød Adjunkten ham igen, „du er kun 19 Aar og har endnu faaet alt for lidt Jura og alt for lidt Erfaring i Livet. Vent, til dit Hoved bliver pyntet med disse Frynser, min Søn!“ — han tog op til sine graa Lokker, der laa ud over Frakkekraven. „Jeg har ogsaa haft de politiske røde Hunde — bu . . . v! Vi var en hel lille Revolutionsklub paa Regensen, holdt hemmelige Møder om Natten, satte Vagt ved Døren og drøftede Tankerne i „Vækkeren“ og „Sproggranskning“ og mange andre rødglødende Skrifter, bandede alt, hvad der hed uindskrænket Monarki, alt, hvad der hed

Adel, og drak Skaaler for Heiberg og Malte Bruun — jov jov!“

„Jamen Tiden er nu en hel anden, Friheds-ideerne, som den Gang maatte forskanse sig bag laasede Døre, begynder nu at slaa Dørene op og trænge sig ud i Folket. Selv Mænd som Ørsted og Schouw . . .“

„Tag ikke Schouws Navn forfængeligt, Dreng! Han er en af Verdens største Botanikere.“

„Ja vel,“ — han arbejdede febrilsk med sine fugtige Hænder — „men netop det, at en saadan Mand . . .“

„Jeg ved nok, hvad man fortæller; men jeg vil se det, inden jeg tror det.“

„Da kan jeg sige Onkel for aldeles vist, at han og Ørsted personlig har været hos Kongen, og at Hs. Majestæt tog naadig imod dem. Inden Aar og Dag har vi et Folkeraad i Danmark.“

„Farvel!“ hilste Adjunkten og tog sin grønne Blikkasse.

Anine gik og talte med Jomfru Bredal ude i Haven og var rød af Harm. Else bagte Raamælskager, og Madam Bredal sad imellem forbrændte Ørebaljer og Sengeklæder oppe i Øverstestuen og talte med den grædende Mariane.

Efter at Studenten havde været en Omgang inde i Stalden og set paa en Spædkalv og med Tankerne fordybde i Revolutionens Historie hørt paa Niels Bendtsens lange Tale om Kryds og Spejle, gik han ud til Pigerne i Haven.

„Jeg ser ikke noget til Svend.“

„Han er jo Soldat,“ skyndte Emilie sig at oplyse.

„Naa, det er sandt! Og naar han saa kommer hjem?“ spurgte han Anine og kneb det ene Øje sammen.

„Jens Ludvig!“ sagde Emilie irettesættende.
„Om Forladelse!“ Han blev igen rød. „Jeg vidste ikke, der var noget . . . det er nogle dejlige Lavendler . . . jeg holder saa meget af Lavendler . . . Mille, synes du ikke, det er en dejlig Lugt?“
Begge Pigerne brast i Latter, og han blev endnu rødere.

„Kom her da!“ Mille tog en Haandfuld Lavendelblomster, gned dem i Stykker om hans Næse og satte i Rend.

„Saa skulde dog . . .!“ Af Sted efter hende, Gang op og Gang ned, ind over et Timiansbed, op paa Diget og ud i Kløverne. Hendes lyse Skørt hoppede om hendes runde Lænder og slog om de hvide, nydelige Ben, medens en syngende Latter trilrede ud i Sommerluften.

Dagen hældede.

Paa Ulvebakkens Top ude i Vest tegnede Adjunktens Skikkelse sig som en sort Stolpe mod den guldgloedende Himmel. Intet var den tavse Mand kærere end at staa alene i en saadan stille Aften-time og lade Blikket følge Bakkernes store Bølgelinjer og stryge over Moser og Byer, medens Tanken fordybede sig i det skjulte Liv, der arbejdede i Naturen og under Tagene.

Der gik nu Aftenens Fredlysning over Landet, Fuglenes Sang var forstummet, Millioner smaa Bægere lukkede sig; men bag Freden og Stilheden brød et nyt Liv frem, vildt og rædselsfuldt. Hvor mange tusinde smaa Skabningers Liv vilde ikke i denne Nat blive udslukte af Mørkets blodtørstige Jægere, Flagermusen, Uglen, Ræven og den graadige underjordiske Morder Muldvarpen? Hvad var Meningens med Naturens store, vidunderlige Liv: Safternes Siven i Cellerne, Kampen, Forraadnelsen, det evige Kredsløb . . . ?

Gaade paa Gaade.

Et Vinddrag slog en let Kullugt op imod ham. Han saa sig om. Der laa Alsingrød i lys Fred, med sin hvide Kirke, sine Gaarde og Pilehaver, sine rygende Miler, alt sammen overgydt med et fint rødgult Lys — ret en vinkende lille Plet for en Dyrker af Hyrdepoesien.

Hyrdepoesien? Jov jov! Han nikkede og drog de brede Mundvige op.

Atter stod han og faldt i Tanker. Hvad var Meningen med disse Bønders og Kulsvieres Liv, dette arbejdende, ædende, drikkende, nydende, sovende Liv, der ikke havde en eneste Ideens Lysning over sig, dette indholdsløse, driftsbundne Liv, der kun hævede sig over Dyrenes ved taagede Forestillinger om ubøjelige Skæbnemagter, der spandt alles Livstraade efter løndomsfulde Forudbestemmelses-Love?

Gaade paa Gaade.

Og dog var der Kerne i disse Folk, en Naturstyrke, der forbavsede, en bjørneagtig Kraft, der i rensset Skikkelse kunde blive til Gavn for Samfundet.

Et „Folkeraad“ . . .? Hvem skulde sidde i det? Studeprangere og Kulsviere? Nu vel, Tanken var maaske ikke saa tosset. Han vidste af egen Erfaring, hvor Bondenaturen kan forædles ved Tillid og store Opgavers Alvor.

Skulde Schouw virkelig have været hos Kongen...? Det var, som en Mindelse fra hans Ungdoms Gæringstid udvidede hans indre Rum og gav hans Tanker ny Spændighed.

En Aften hen i Oktober kørte Niels Bendtsen og Lille-Bendt til København med hver sit Læs, henholdsvis Kul og Tørv. Den førstnævnte havde valgt sin Søsters Køretøj, der var det bedste, Lille-Bendt skumplede bagefter med sin Husbonds tynde Heste og dinglevorne Vogn.

Da de næste Aften kørte hjem fra Staden, var de begge noget tin-øjede og „gav Hestene og Dagen Vejen“, medens de sad paa Vognbunden og dasede. Begge havde ved Siden af sig en forsvarlig Knippel, der i fornødent Fald kunde lægges over en eller anden Pandeskal, som kom Vognen nærmere, end godt var. De fire smaa Heste travede støt ud med vrikkende Lænder og nedbøjede Hoveder. Om de havde haft en Sæk over Hovederne, vilde de have kunnet hitte hjem selv.

I Rudersdals Kro stødte de to Mænd sammen med Troels, der stod ved en Vandspand og vadskede Blod af Ansigtet; han var bleven overfalden af et stort Kvindfolk, der havde taget hans Pung med syv Daler.

„Hun agede et Stykke med mig og sad og harkede og græd; men saa lige med et driver hun mig en knyt' Næve lige i Synet, saa jeg dejser bagover, og da jeg kommer til mig selv igen, ser jeg, at hun render, alt hvad hun kan, hen over Agrene.“

„Hvorfor rendte du ikke efter hende og slog hende ihjel?“ spurgte Niels Bendtsen.

„Du skulde, saa band han, rendt efter hende og slaaet hende ihjel, det havde jeg gjort.“

„Ja . . . a, jeg er alt for go' af mig.“

De tre Kuske bedede et Par Timer i Kroen, Niels og Lille-Bendt skyllede den ene varme Punchestrøm i sig efter den anden, Troels sad og holdt paa sin opsvulmede Næse og skubbede fra sig med

Albuen, hver Gang Niels Bendtsen nærmede sig med et Glas.

„Hør nu en Gang Alvor og Snak,“ sagde Gaardmanden og flyttede sig hen i en mørk Krog med Karlen. „Vil du lade mig faa dine 1100 at bygge og lave for?“

Troels hensank i tavse Overvejelser. „Man mente jo, at du vilde lade en selv bygge.“

Niels rakte en stor, sort Haand frem. „Det er lige meget derom, Troels Troelsen, vil du tilskrive mig og vor Mor et retfærdigt Undertag, saa er der min Næve.“

„Jamen . . . mon Anine hun vil?“

„Det er en Ting, som ogsaa maa obselveres med Betænkning,“ sagde Manden og slog Armen ud til Siden. „Jeg har kuns det ene Barn, Troels Troelsen, jeg har kuns det ene Afkom, som Vorherre har lagt ved en kærlig Fa-ders Bryst.“

Han græd af Rørelse over sin faderlige Kærlighed og følte Hjertet svulme af Glæde over sin retfærdige Tænkemaade.

„Skulde jeg gøre hende ulykkelig med Taarer og Dagens Byrde, hvad? Var det rigtigt af en Fader, som kun har et eneste kødeligt Afkom i et tysk og . . . i et kysk og tugtigt Levned?“

„Nej men-ad det var jo heller ikke sagt, at hun blev ulykkelig.“

„Ulykkelig? Den Pige, der faar dig, hun vandrer ind i Frydens Bolig; for det er, som du siger, du er go' af dig, Troels Troelsen, det er du.“

„Ja, det er jeg.“

„Og naar man nu ved, at ens Barn gaar ind til Ægteskabs Godhed og Lyksalighed, saa maatte man være en daarlig Fa-der, naar man ikke styrede lige ut mod Herrens Alter uden Slinger i Hammeltøjet.“

„Jamen . . . dersom hun nu siger Nej iløl?“

„Saa siger jeg: Retfærdighed, min Tøs! Ingen Mukken i Gelederne mod en Fa-ders Begrundelse!“

„Jamen-ad . . . lige godt . . .“

„Men saa meget kan jeg sige dig her under fire Øjne, at . . . at hun har fortroet sig til sin Mor“ — han bøjede sig frem og mumlede — „at hun hellere vilde tage dig, end hun vilde bo under Tag sammen med ham . . . du ved, hvem jeg mener. Det har hun sagt.“

„Ja, det har hun, saa band han,“ lød det henne fra Bordet, hvor Lille-Bendt sad og gnov paa et Surbrød og en Spegesild.

„Hold du din Tryne, hvor du har dit Trug!“ raabte Niels og vendte atter sit dinglende Hoved mod Karlen. „Og jeg siger endnu en Gang: Her er min Næve, Troels Troelsen!“

„Jaja, naar det stiller sig saadan, saa er jeg ikke den, der vri'er fra,“ svarede Karlen og lod sin Haand falde i Niels's.

I den løftede Stemning, der griber Sindet, naar en stor Afgørelse har fundet Sted, indkrævede Niels Bendtsen tre Glas Punch og nødte den ellers afholdende Troels til at klinke paa godt Svogerskab og retfærdigt Undertag.

„Du ved nok, Troels Troelsen: Mad og Drikke, Klæ-der og Sko og desli-ge.“

Troels glemte baade Pung og Næse og sang i Loftet om

„. . . stolte Matrosser,
der var udi Slag paa Fe-me-rens Kyst.“

Da de endelig ud paa Natten fik Hestene i Gang, kom den hos alle Kulsviere lige ustyrlige Lyst til Kapkørsel over dem som en vild Liden-skab. Køretøjerne fløj af Sted med en susende,

hvinende, vanvittig Fart og frembragte en Larm, der kunde høres over det halve Frederiksborg Amt, Tjærekanderne paa Undervognene svingede til alle Sider, Hovedboltene sprang en Gang imellem halvt op af deres Huller, Sten og Dyndklumper regnede over Fadingerne, og gennem Larmen lød Kuskenes ildnende Raab til Dyrene. Snart rullede Vognene Side om Side, snart i Række, nu op over en Stenbunke og i næste Øjeblik med et Par Hjul i Grøften. Alle tre Kuske sad paa Vognbunden og smurte paa Hestene med Enden af Tømmerne, Huen fløj af Niels Bendtsen, og det lange Haar slog vildt i Luften.

Troels kom til sidst langt bagud og opgav Kampen, Lille-Bendt huggede ind paa sin Husbond, der var kommen et Stykke forud.

„Jeg skal, saa band han, vise dig, at mine to sorte . . .“

„Vise mig? Jeg skal køre dig og dine to sorte sønder og sammen. Saadan et Par krogknædede Kamejler!“ raabte Gaardmanden haanende om sine egne Heste.

Vognen gav i det samme et saa vældigt Hop over en Stenbunke, at Manden blev kastet forud og kom til at sidde i en ridende Stilling paa Vognstangen; men med sindsvild Halsstarighed greb han fat i Haleremmen paa Stjern og lod Tømmen suse Slag i Slag over Ryggen paa den fjermer, der ikke rigtig vilde gøre Gavn.

„Du kan stole paa . . . iv! . . . at vi nok . . . iv! . . . skal holde Rotten . . . om ogsaa . . . æh, Kule! Hyp! hyp!“

Paa een Gang forsvandt han nede mellem Hestene, Vognen rullede over ham, knækkede en af hans Fingre, forvred den højre Fod og knuste hans ene Træsko, men en to tre var han paa Benene igen

og haltede af Sted med den sønderknuste Træsko rakt i Vejret og Ærmet fuldt af Blod:

„Hov halloj! . . . bi lidt og lad mig komme op igen! Du kan . . . brandstøjle mig ikke ta'e mig!“

Der blev paa een Gang Travlhed paa Brandtomten. Inden ti Ugers Forløb stod to nye Længer og et Skur færdige paa Pladsen, og Mand, Kone og Datter flyttede straks ind i de pjaskvaade Stuer.

I Julen kom Svend hjem og var den gamle, livsglade Gut. Han havde for længe siden forladt Bødkerhjemmet og faaet sig et andet Kvarter.

„Det var den Dag, I havde været deroppe, Markedsdagen, saa kommer Madamen og stiller sig an: „Du har jo gjort Nar ad Anine. — „Det er Løgn,“ siger jeg, „for jeg og Anine vi har aldrig været gode Venner saadan — har vi vel, Anine?“

Nej, det maatte Pigen indrømme.

„Naa, hvad saa?“ skyndte Mariane paa.

„Saa tager det ene Ord det andet, og ligesom jeg staar, smækker Kællingen mig en paa Kassen.“

„Naada! Hvad gjorde saa du?“

„Jeg smak hende en igen. Og saa sa'e jeg alle Bødkerne Adjøs.“

„Hææ . . . æ!“ lo Niels Bendtsen og tog en Svejtrit med sig selv.

De to Dage, Svend var hjemme, gik med Sang og Spil, med Løjer og Jagt. Med Bøssen paa Nakken fo'r han af Sted paa Stjern over til Arresøen og kom nogle Timer efter tilbage i strygende Galop med to store Graagæs, der slog med Hove-

derne og de knækkede Vinger under det voldsomme Ridt.

„Hvad var det for en Hilsen, du havde sendt hjem med Troels i Sommer?“ spurgte Anine.

„Hilsen?“

„Ja. Han skulde hilse mig og sige, at du ventede.“

„Den Idiaat! . . . Naa jo, bi lidt! Det er rigtig nok. Jeg mente, at jeg vilde vente i Taalmodighed, til du blev god igen . . . til du vilde give mig det Kys, som jeg ikke maatte snuppe fra dig ude i Haven. Kanske jeg faar det nu?“ spurgte han og tørrede Munden med Ærmet helt oppe fra Albuen ud til Haandleddet.

„Jo, du var ogsaa en net Fyr at kysse. Du faar nok vadske Munden nogle Gange, inden han bliver ren.“

„Aa hvad, man har vel faaet Mundtøjet til noget? Hvad skal man gøre, naar Pigerne render efter en og . . .“ han stak Munden ud i en Tut og smækkede med Læberne.

„Det gør Pigerne ikke,“ sagde hun fast.

„Nej du ikke; men det er ogsaa en anden Sag med dig. Anine — vi to, hvad?“ Han flyttede sig hen imod hende, men hun rejste sig og gik ud — uden at se det Fingerkys, han kastede efter hende.

Troels var alt andet end glad for dette Julebesøg. „Nu tager hun mig ikke,“ klagede han for Niels Bendtsen.

„Det kan være galt nok,“ grinede Manden og tog om sin store Vaat*).

„Skal vi ikke skrive noget om Pengene?“ spurgte Troels.

„Gøres aldrig nødvendig, Troels; Pengene staar fast og sikkert, hvor de staar,“ svarede Niels og slog

*) Fingerhylster af linnede Klude eller Skind.

ud med Haanden efter de to ny Længer, der hvilede paa en tryk Grundvold af store, uformelige Kampesten. „Hæææ . . . æ!“

Det holdt paa at lumre om Ørerne paa Karlen.

Hellig-tre-Kongers Aften sendte Nytaars-Ny Straallerne fra sin fine Sølvbue ud over Nordsjællands Skove og gav den rene Frostluft et dæmpet blaa-ligt Skær, der stemte godt sammen med den højtidsfulde Stilhed, der stod over Naturen.

Med en Salmebog og en Brødkniv i Haanden listede Anine sig ud ved Enden af Stuelængen og stod en Stund og holdt paa sit bankende Hjerter. Paa een Gang hævede hun Øjnene mod den tindrende Halvring, stak Kniven paa maa og faa ind i Bogen, aabnede den og satte Fingeren fast paa et tilfældig valgt Sted, gik derefter hen til det oplyste Køkkenvindue og læste:

„Naar Hjertet sidder mest beklemt,
da bliver Glædens Harpe stemt,
at den kan bedre klinge.“

Hun lukkede Bogen og aandede op med sit Hjertes store, glade Takfølelse.

Saa gik hun ind og hjalp Moderen med Nadveren. Et tregrenet Lys brændte paa Bordet, og de sædvanlige Helligaftens-Retter — kogt Flæsk og Medister, Risengrød og Klipfisk — blev nydt i Stilhed, hvorefter der blev sunget en Salme, som Niels Bendtsen satte en alt andet end retfærdig Tone til, medens Lille-Bendt med et af lidelsesfuld Gudhengivenhed fordrejet Ansigt kvad en Række bæverende Triller, der ligesom løb hen over Takker.

Det blev ved at gaa med Uro i Pigens Sind. Hun kunde ikke tænke sig den Lykke, at hendes Hjerter nogen Tid skulde komme til Ro hos Svend — den kunne, frejdige, ustadige Svend, der vel

altid var venlig imod hende, men aldrig gav Vidnesbyrd om en Alvorsfølelse som den, der varmede hendes Bryst. Tanken om Troels, om Forældrenes Laan af hans Penge og det derved givne moralske Tilsagn trængte sig forstyrrende frem i hendes Sind og gjorde hende yderligere uvis. Men hun vilde have Vished, om det saa skulde gælde hendes Hjertefred for hele Livet.

Da hun gik i Seng, stillede hun to Lys og et Spejl i Vindueskarmen, foldede sine Hænder og bad med brændende Inderlighed:

„Jeg beder eder, I hellige Konger tre,
I mig i Nat lade se,
hvis Dug jeg skal brede,
hvis Seng jeg skal rede,
hvis Navn jeg skal bære,
hvis Brud jeg skal være.“

Længselsfuldt ventede hun paa Lejet, med tilbageholdt Aandedræt lyttede hun til enhver Lyd, der gennemskar Nattens Stilhed. Endelig tonede Kirkeklokkens Midnatsslag ud over Omlandet, en Skælven gik igennem hendes Legeme og isnede ud i Ryggen. Hvad havde hun gjort? Først nu gik det op for hende, hvor formastelig det var at stede sin Sjæl til Møde med henfarne Aander. Hvad vilde nu ske? Havde Aanderne nu travlt med at udspørge Gud og væve den bestilte Drøm? Eller var de maaske alt paa Vej herved, den lange, lange Vej fra Stjernerne ned til Jorden?

Al Overtroens uklare Angst for Aande-Aabenbarelser og Varsler forenede sig med den i hendes Sind paa een Gang opdukkede Rædsel for, at hun ved sin Friten skulde have opvakt de store udsendte Væseners Vrede imod sig og nu kunde vente lignende gyselige Syner som dem, Troldkvinden mandede frem for Savl i Endor. Blodet sank fra hendes

Hoved, Stjernerne dansede mellem hverandre i flakkende Lystaager, og det var, som hun hørte Sus af store Vinger højt oppefra.

Nærmere og nærmere kom Øjeblikket . . . nej, hun vilde ikke sove, hun kunde ikke, hun turde ikke. Hvis det nu blev ham, som hun ikke for alt i Verden vilde se? Nej nej, bad hun, jeg tager Bønnen tilbage! Men hun følte, at den ikke kunde tages tilbage, Ordet var sagt og Guds Ordre givet. Nu, i Vorherres hellige Navn da, lad mig faa det hele at vide, lad mig sønderslides, pines til Døde, om det skal være!

Hun fæstede Blikket paa Vega og blev lidt efter lidt opfyldt af en Slags blød-religiøs Fortrøstning ved de milde Tilsagn, som den skønne Stjerne udstraalede i blaa og røde Glimt. Med uklare Tanker om Stjernen over Bethlehem og Forsynets ledende Kærlighed, der fører alle gode Mennesker til det rette Maal, lagde hun sig tilbage, puttede sig ned i Dynernes Varme, lukkede Øjnene og gav sig Aanderne i Vold.

. . . Malmfulde Toner klang over brede Sne-marker, fjernt ude stod en Skov med rimklædte Kroner, og op over Skoven hævede sig i dæmrende Stjerneglans en ung, mandig Skikkelse, der holdt et tregrenet Lys i den ene Haand, medens han med den anden drog en Kvinde med perlesmykket Hoved ind imod sig — hende selv, hende selv — — —

„Aa, Svend!“ hviskede hun aandeløs og vaagnede.

En sundere Krop end Ungkarl Svend Børgesens har Moder Naturs mørke Rug aldrig nærret, og aldrig har Solen brændt paa en fastere Kind. Ustadig

som Vinden, der boltrer sig med Kullugt og æteriske Oljer i Vangene, var hans Tanke, men frisk og kæk som den syngende Sommerstorm i Skoven var Livslysten, der bruste i hans Blod.

Anine kunde, hvad det ydre vedrørte, fuldt vel taale at stilles ved Siden af ham. Var hendes Hud maaske lidt mere mørkladen, end kønt var, saa formede hendes Drag sig til Gengæld saa meget renere. Øjnene, der sad dybt under de sorte, sammengroede Bryn, talte om Viljens Fasthed; men et Par milde Fordybninger ved Munden, et Par smaa, fine Gruber, der kunde fyldes med den barnligste Lyksalighed, vidnede om, at samme Vilje havde sin Hovedrod i Hjertes varme Muld.

Efter sin Hjemkomst fra Tjenesten nærmede den unge Karl sig mere og mere til sit kønne Søskendebarn, og alle, som havde Øjne i Hovedet, kunde se, hvor Forholdet bar hen.

Troels, der skønnede, at hans Sag var tabt, gav sig atter til at drikke, idet han tænkte som saa: Faar jeg ikke Anine, er der jo ingen Grund for mig til at blive et ordentligt Menneske.

Der skulde være Karlegilde hos Anines Frænder i Skræddergaarden i Tingstrup. Folkene i denne By var ikke Kulsviere, og dels af denne Grund, dels fordi de hverken kunde drikke eller slaas ordentlig, saa Alsingrøderne ned paa dem med overlegen Haan. I mange Aar havde der hersket et uhyggeligt Uvenskab mellem Karlene i de to Byer, et Uvenskab, der havde sat blodige Mærker i mange Pander.

Men Tingstrup Karle havde et godt Øje til de brune Piger fra Alsingrød og vilde gerne se en og anden af dem ved deres Gilder. En af de unge Fyre havde truffet Anine i „Fredsborg“ og blinket med Øjnene: „Du kan jo komme over saadan af et

Tilfælde . . .“ Og da hun virkelig følte Lyst til at gæste sine Frænder i Skræddergaarden, og hun tilmed gik med en ustyrlig Masse bunden Danse-lyst i Benene, var hun ikke den Mø, der sagde Nej.

Svend gik og skumlede. Skulde disse Flabe derovre uhindret have Lov til at rende og jænke med hende en hel Nat? Det skulde blive fejl. Nu vilde han snakke med dem, og viste de ham af, saa var han Karl for at kunne hitte derover af sig selv.

Gildesaftenen kom.

Maren Skrædders bød Pølseskiver med Smør og Puddersukker om, medens hendes Mand, Ole Bendtsen eller, som han almindelig kaldtes efter Gaarden, Ole Skrædder, vimsede om med Fingrene spændte om det tynde Liv paa Klukflasken.

„Væs'go, Ka'le, drik! Det er de hvide Draaber her, der skal linde ned i Haserne . . . det er rigtig, Søren, 'rut med 'en! Ja du har set Bunden paa et Tinbæger førend i Aften, hvad tahaha! . . . Væs'go, Per, hug du den ovenpaa Ærgrelsen! Det var meget rigtig, at du næsede ham af. Hvad skulde den storsnudedede Kulsviertamp her? Det havde bare væ't til, at jeg skulde sinke mig med at ligge og prygle ham.“

En af Karlene drog det ene Øje sammen og spyttede.

Ole vendte sig mod ham og viste fire Knoer frem: „Du kan stole paa, de har delt no'ne Foræringer ud, de! Bevare mig naadelig og vel, som jeg tampede de tre Alsingrøder her forleden, da jeg maatte rutte Bulen for Jørgen Gæstgiver i Møllestræde! . . . Nej nej nej, det var godt, Per, at du næsede ham af; man vil saa nødig ligge og gøre Folk Fortræd.“

Oppe i Øverstestuen skreg Niels Musikanters

Kvint. Pigernes højrøde Hage- og Nakkeduske flagrede ud i Stuen, de guldbroderede Nakkepulde glimtede i Lyset, og de grønne Vadmælsskorter suste i Svinget, saa de røde Besætningsbaand vred sig i alle Haande fantastiske Slangelinjer.

Ud paa Aftenen blev der Røre i Gaarden. Klinken i Vejret, Døren op, og ind kommer Svend Børgesen — ridende paa sin lille Hest, efterfulgt af seks haandfaste Svende, hver forsynet med en Knippel, alle klædte i brune Drejels Skødtrøjer med flade Sølv- eller „Malmknapper“, røde Drejels Veste, ligeledes med blanke Metalknapper, Knæbenklæder af gult Skind, hvide Uldstrømper og store, tunge Lædersko.

„Godaften i Stuen!“ raabte Svend og rettede sig.

Kortspillerne ved Bordet sprang op, Danserne stimlede ind, en af dem rev Ole Skrædders Bøsse ned fra Bjælken.

„Af Vejen, Dreng!“ raabte Svend og løftede Kniplen.

Fra alle Sider raabtes der paa Manden i Gaarden, men han var ingensteds at opdage.

Svend sporede Stjern og red lige op i Storstuen, hvor Pigerne hvinende fløj til alle Sider.

„Godaften, alle I kønne Tingstrup-Piger! Vil I unde os en Svingom, saa skal I faa et Kys.“

Anine saa med bævende Forbavselse paa Rytteren. Rædslen for, hvad der vilde følge paa dette, blandede sig med Stoltheden over hans Mod. „Svend dog!“

„Godaften, Anine! Jo, det er mig selv! Jeg tænker vel, I kender mig alle sammen.“

Hvor saa han djærv ud, som han sad der med løftet Pande og lod de mørke Øjne med de to tindrende Lysprikker vandre rundt i Kredsen.

Inde i den forreste Stue var det imidlertid

kommet til Slagsmaal, et Par Tingstrupper var allerede blevne røde under Næserne, Ølkander og Tinbægere dansede hen ad Gulvet.

Svend sprang af Hesten og gav Anine Tøjl. „Stille herinde!“ raabte han, saa det kunde høres over syv Marker. „Dersom I bare vil unde os en Snaps og en Drik Øl og en Dans med jere Piger, saa skal vi aldrig krumme et Haar paa jere Hoveder; men det vil vi ogsaa ha'e!“

Hans ædelmodige Ord øgede kun Støjen og gjorde Slagsmaalet vildere; han maatte da selv for en Stund tage Haand i med for at tvinge Tingstrupperne til Resonlighed. Saadan nogle ufor- skammede Urostiftere! „Blaabær, min Ven!“ Og han sloges af Hjertens Lyst og fik snart Orden i Stuen.

De syv fremmede Karle tog sig en Hjertestyrking af den reddede Klukflaske og stormede derefter op til Pigerne, Svend trak ud med sin Hest, bandt den ved et Hov i Kvægstalden, stjal Høet fra en Ko og smed for den. „Haa—aa—aav, du gamle Dreng!“

Da han kom ind igen, var Spillemanden i Færd med at smutte ud med sin røde Kalveskindspose, men Svend slog en Haand i Kraven paa ham og tvang ham til at gnide en Hamborg-Skotsk.

Karlene slog Armene om Livet paa Pigerne, der modstræbende, men ikke uden en vis bævende Glæde lod sig svinge af de stærke Kulsviere.

Gildets egne Karle holdt Raad inde i den forreste Stue og snakkede op om Høtyve og Leer; men en sindig Pundtærsker mente, at de kunde ikke staa sig iløl, det var bedst at gøre gode Miner til slet Spil og se at komme til Enighed med Utuskenē.

Derved blev det. To og to drak Forlig sammen

og meddelte hinanden med svømmende Broderskabsfølelse, at det var meget bedre at holde Venskab sammens end at ligge og rivs og slas.

Saa gik det løs med To-, Tre- og Fireture, Syv-spring, Reel, Stodder- og Tørvedanse. Dybe Mærker af Sko-Sinkerne stod i Lergulvet, af og til blev et Ben kastet i Vejret og en flad Haand smækket mod Skoens Side. I to Timer fik Pigerne Lov at „tage op at danse“, og til ikke liden Ærgrelse for Gildets egne Karle reves de formelig om de brune Svende fra Alsingrød. Svend og hans Fæller var rent overstyrliche, hurrede omkring med Pigerne og tudede af Glæde.

En Stund sad Svend og snakkede med Anine paa en Kiste ved Døren.

„Hvor kunde det falde dig ind at komme ridende?“ spurgte hun.

„Jeg skal sige dig noget, jeg vilde ikke have, at du skulde gaa og jukke i al den Snø; nu kan du sidde op hos mig, naar vi skal hjem.“

„Hihihi, det var nok lige saa godt!“

„Det er mit Alvor . . . hov, der har vi Tyroler-valsens! Kom her!“

Han sprang ned, tog hende i Haanden og drog hende frem paa Gulvet, hvor seks andre Par i det samme kom springende. „Dul dida didu didul dida!“ og rundt skrabede og valsede 28 Ben over det sorte Lergulv.

„Lille Pige med det sorte Haar,
se ret paa mig!“

sang Svend og vendte Øjnenes milde Flamme ned mod Anine, der med en Lyksalighedsfølelse uden Lige hældede sig ind imod ham og gyngede og gled med ham ind i unævnelige Drømme.

Klokken blev 5.

„Nu skal vi hjem!“ raabte Svend og fik samlet sine Fæller.

De takkede for Opvartning og Venskab, smak hver en ærlig Firskilling i Egebordet og hilste Godmorgen.

Violinens Streng blev ved at klinge, men Stemningen var borte, Pigerne slæbte Benene efter sig, og adskillige af Karlene sad i Krogene og hældede Hovederne mod Væggen.

Maren Skrædders gik ud i Køkkenet for at lægge til Ilden. Som hun bedst stod og ragede med Tangen, faldt Bagerovns-Skodden paa Gulvet, og et stort, søvndrukkent Hoved tittede ud: „Er de gaaet?“

Anine var allerede kommen et godt Stykke uden for Byen.

Svend kom travende. „Du smuttede fra mig . . . kom her!“ Han løftede hende med et rask Tag til Sæde forved sig, sporede Hesten og tog Vejen ud i den lyse Frostnat. Pu . . . u! Sveden drev af ham, han rev Vesten op, drog Skjorten til Side og lod Frostvinden suse ind paa det vaade Bryst. „Ah, hvor det svaler rart!“

Ved en Omdrejning borede han Haanden ind under hendes Sjal og sluttete Armen tæt om hende; han kunde mærke, hvor hendes Hjerte bankede under Bullen.

„Av, du klemmer saa haardt!“ Hun vendte Hovedet om og saa op i hans Øjne.

I det samme standsede han Hesten, slog Armen om hendes Nakke og knugede hende Gang paa Gang imod sin Mund.

„Nu er du min, Anine! Forstaar du!“

Der var en voldelig Kraft i hans Ord og Tag, en vild, overvældende Styrke, der tog Magten fra hende, hun bævede i hans Arm, sank tungt ind

imod ham og overgav sig i hans Kærligheds Liden-skab, den Kærlighed, som hun med sin stærke Attraa havde ventet paa, næsten saa længe hun kunde huske tilbage. Hun var som lammet af Overraskelse og Lykke, Tanken stod stille, Brystet rejste sig og sænkede sig ved en lang Ind- og Udaanding; men paa een Gang rettede hun sig op og saa paa ham.

„Svend, er det ogsaa Alvor?“

„Du kan stole paa mig!“

Hun sad lidt og saa ham ind i Øjnene. Da slog hun Armene om ham, græd, vilde ikke slippe ham igen.

„Du kan stole paa mig, Anine!“

Hun aandede stærkere og stærkere og knugede sig ind i ham; det var, som hun vilde bore sig ned i hans Kærligheds dybeste Grunde for evigt.

„Tror du det ikke?“

„Jo, jeg tror det. Aa, Svend, jeg har jo holdt af dig al min Tid . . . har du ikke mærket det?“

„Jo, det har jeg magelig. Vi to!“

Saa red de videre ad den lyse Vej. Med Armen sluttet om ham sad hun og saa op paa Vega, der brændte med funklende Farver. Sneen sang under Hestens Hove og fæg til Siden i smaa, fine Skyer. Det raske lille Dyr satte mere og mere Fart paa, Dampen fra dets Hals satte sig i Enderne af de lange Uldhaar, hvor den frøs og dannede et fint Perleslør, der lyste med skiftende Metalfarver i Maaneskinnet.

Niels Bendtsen kom en Aften ravende hjem med en Kugle i Ryggen.

„Det var den ny Skovfoged,“ stønnede han og sank om med Bøssen paa Gulvet. En bred Blodstribe stod fra den ene Mundvig ned over Hagen.

Lille-Bendt, der sad ved Bordet og skrabede paa et Svinehoved, smed Kniven fra sig og hjalp til med at faa Manden i Seng.

„Gaa dog ud, Menneske, og læg paa Øgene og hent Doktoren!“ skyndte Anine paa.

„Det er ingen Nytte til, for han er fær', inden jeg kommer med ham,“ mente Bendt; Føl-Øget kunde desuden ikke tages fra det lille Føl.

Anine løb over til Svend, der straks kørte.

Lægen gjorde Forsøg paa at drage Kuglen ud, men forgæves; han maatte nøjes med at lægge en Forbinding og mente med Lille-Bendt, at det var snart ude med Manden.

„Dog, dog! Ja jeg vidste det, jeg vidste det!“ klagede Mariane. Hun havde Aftenen forud set en stor, sort Fugl flyve over Kirkegaarden.

Svend vilde gerne blive der om Natten, men kunde ikke være borte fra Hjemmet, da en af Gaardens bedste Køer var bleven syg.

„Jeg skal, saa band han, nok blive her og tage mig af det hele,“ lovede Lille-Bendt og skuttede sig lunt til rette i Ovnkrogen.

Anine stod den meste Del af Natten ved Sengen og stirrede ind i det halvmørke Rum, hvor det dødsmerkede Aasyn skimtedes som et forvredet Ansigt paa et Lig. Det gik med Stød af tilbage-trængt Graad igennem hendes Bryst.

Bendt førte Ordet uafbrudt, men blev omsider træt og gabede med lange, søvnige Lyde efter hvert andet Ord.

Stuen fyldtes med Tran-Os, Vinduesruderne skinnede som Stenkulsflader i det rødlige Lys, i Hjertet paa Gaasebænken kom af og til et stort, blegt Næb til Syne, paa Enden af Bordet stod Svinehovedet med opstrittende Øren og sammen-knebnede Øjne.

Klokken slog 3. Lille-Bendt rettede sig, gned Øjnene, stoppede sin Kridtpibe og gjorde sig rede til at genoptage sit Arbejde.

„Sidde og skrabe Svinehoved nu!“ skændte Anine.

„Jeg kan, saa band han, ellers ikke holde mig“.

„Lad ham bare skrabe“, lød det rallende inde fra Sengen.

„Ja, det siger jeg med,“ samstemmede Bendt og tog fat paa Strøget omkring det venstre Øre, hvor han saa at sige slet ikke havde været før.

„Lad mig bare skrabe, at jeg kan blive fær“.

Saa gled Timerne med Dødsrallen henne fra Sengerummet og smaa, raske Skrabelyde fra Bordet, hvis store, hule Fodkasse virkede som en følsom Sangbund.

Anine gik paa Strømperne til og fra Sengen og kunde næsten ikke stedes i Stuen; kun naar hun satte sig paa Steder, hvor hun ikke kunde se Faderen, faldt der Ro over hende, og det var da, som de smaa, vimse Strøg fra Bordet sagde hende, at der var ikke noget i Vejen. Hendes Moder havde taget Bendts Plads i Ovnkrogen og sad og vuggede i stumt Taalmod med sin Skæbnetroes ubønhørlige: „Nu er det saadan tilkejsset os.“

Længe før Dag traadte Svend ind og fandt Lille-Bendts store Hoved liggende paa to Arme ved Siden af Svinehovedet, og Mariane siddende bleg og søvndrukken i Krogen.

„Hvordan staar det sig?“

„Aa, Svend!“ stammede Anine og kastede sig i hans Arme.

„Det er ogsaa galt fat ovre til vort; Koen er død, og Mor gaar og vrider Hænderne og ser Fanden glo i alle Kroge.“

Mariane maatte sætte Brød og Fedt for Lille-Bendt, der var vaagnet og vred sig af Sult.

„Ja, det er, saa band han, tungt baade med Koen og med Niels,“ sagde han hvert Øjeblik med et dybt Bedrøvelsens Suk og smurte sig den ene Rundtenom efter den anden.

Livet vilde ikke ud af det kraftige Blod. Næste Nat vaagede Svend og Anine og sad og rystede med Hovederne, hver Gang den syge tog til at hviske om Dæggelam og Rendekugler.

Den tredje Nat, da Mariane og Lille-Bendt sad hos Manden, klaredes hans Hoved af og til. Ikke en Klagelyd kom over hans Læber, skønt han øjensynlig led de forfærdeligste Smarter.

„Du skal se, han piller af i Nat,“ sagde Lille-Bendt.

Mariane sad fattet paa Sengefjælen og holdt sin Mands Haand. „Tror du, at du gaar væk?“

„Ja.“

„Ja, det er, som jeg siger,“ faldt Lille-Bendt ind, „de Huller der i Tindingerne — det er Tegnene, det er det, saa band han.“

„Hvordan skal jeg saa med det hele?“ spurgte Konen.

Den syge stønnede nogle Ord om Svend.

„Ja, det er det eneste, der er at gøre,“ mente ogsaa Bendt.

Manden stammede noget om, at hun kunde jo ogsaa prøve at sidde hen en Tid som Enke.

„Ja, det var kanske det bedste, at Mariane hun prøvede at sidde hen en Tid som Enke.“

Bendt sad hele Tiden og skottede med sit skæve Hoved hen til Krogen ved Uret.

I lang Tid laa den syge tavs, som om han grundede paa det store, gaadefulde Spørgsmaal, der runder sig bag Livets sidste Suk.

„Vil du ha'e Præsten, dersom du gør det til i Morgen tidlig?“ spurgte Mariane.

Han hørte ikke hendes Spørgsmaal, det var, som han var borte i en Bøn, et brændende Ønske, et Anliggende, der tog al hans Tankekraft. Mariane stirrede paa ham. Hvad mon det egentlig var?

Da vendte han paa een Gang et gennemtrængende Blik op mod Sengehimlen og videde Næseborene ud. „Jeg havde følt gerne villet leve og se, hvad det Føl bliver til. Jeg har svært Tro til det Føl.“

„Tro?“ Lille-Bendt nikkede og var glad ved at kunne række sin døende Husbond et bredfuldt Glædesbæger paa det sidste. „Det bliver en Dyrkløber, den smører uden om Stjern som en Røg.“

Der gik et lyst Drag over den døendes Aasyn. „Patter det godt?“

„Naada! Det er saa bøvet som en Blære.“

Mariane sank sammen og sad og skuede ud mod det store Fjerne, hvor Livets kommende Tildragelser væves bag løndomsfulde Taager. Hvordan skulde det dog nu gaa med alting?

„Det var dog et farligt Held, at vi saa lige havde faaet slagtet den Gris,“ sagde hun som en Slags Selvtrøst.

„Ja, det kan man kalde et Held,“ sandede Bendt. „Og Robeder skal jeg nok skaffe.“

Hun grundede igen i nogle Minutter. „Det er dog lige godt følt,“ klagede hun og tørrede sine vandfyldte Øjne. „Alt det Bras!“

„Aa, det kommer vi nok over, Mariane,“ trøstede den lille Mand og skævede atter hen efter Krogen.

Niels hviskede noget om, at det maatte ikke skorte paa noget.

„Vi skal gøre det saa pænt og saa godt, vi kan, med det hele,“ lovede Mariane.

Hun mente, det var bedst, hun gik til Jens Snedker.

„Ja,“ faldt Lille-Bendt ind, „Jens Snedker han

bliver nok den billigste, og han gør godt, forsans Arbejde. Jeg gad vide, om vi ikke har Bræder nok selv; jeg skal dog tælle dem i Morgen“.

„Godt endda, at vi har Tøjet liggende!“ sukkede hun.

Bendt sad og vred sig paa Stolen og skottede forpint hen imod Krogen. „Jeg sidder og spekulerer paa den Bøsse,“ kom det endelig dæmpet og varsomt gennem Næsen. „Svend har jo en i Forvejen.“

Hun gav ham et Puf med Træskoens. „Du kan vel bie, til Vejret er af ham?“

„Ja vel saa; men dersom nu Svend han snupper hende?“

Et Par Timer gled med tavse Overvejelser. Vejret sivede mere og mere bort fra den syges Lunger.

„Er der ellers noget?“ spurgte Konen og bøjede sig ind over ham.

„Det bæres mig for, at jeg har to Mark til Gode hos Smeden.“

Hun rystede paa Hovedet. Dem fik hun saamænd aldrig; men det var da heller ikke noget at ligge og tænke paa nu.

„Hvordan skal vi med Troels?“ spurgte hun.

„Troels?“

„Ja . . . Pengene? Skal der skrives noget?“

Hun forstod ikke hans mumlende Svar, der lød, som om Ordene gled dødt hen over en opsvulmet Tunge.

Henimod Morgenstunden kom Anine ind, barbenet og i Klokke, tog hans Haand og bøjede sig grædende ned.

Han aabnede Øjnene halvt og sendte de matte Rester af sin Tankekraft ud over sit Livs Tumbleplads . . . Gaarden . . . Skovene . . . Milerne

Hjemmet . . ., favnede alt med Blodets sidste, døende Varme og aandede saa et roligt Afskedsrust op i Sengehimlen.

Mariane brast i Graad. Først nu forstod hun ret, hvor forfærdeligt det dog var, at hun og Niels skulde skilles ad, at han skulde tages ud af Sengen der, bæres ud af Stuen og aldrig, aldrig komme hjem mere. Og Graaden blev næsten til Hulken, da hun kom til at tænke paa, at hun nu aldrig mere skulde vadske hans sorte Skjorter.

Hun lagde en Salmebog under hans Hage og en Kobberskilling samt et Kors af Halmstraa paa hans Bryst. „Nu har han det godt hos Vorherre i Himlens Rige.“ Hun strøg sine Øjne og lod de vaade Fingre glide over hans Pande og Kind: „Han var en god Mand. Aldrig han har gjort mig andet end det, som godt var.“

En lun Juniaften var Svend og hans Moder og Farmoder, Tjenestekarlen og Drengen samt Anine og hendes Moder samlede om en Mile, som havde brændt et Par Døgn.

Intet var mere tiltrækkende for Svend end at færdes om Natten ved den rygende Hob og slaas med de frembrydende Flammer, især naar han, som i Aften, havde Anine ved sin Side.

Flokken sad paa Kævler eller laa paa den bare Jord ved Milen. Else bandt med feberagtig Iver paa en lang, hvid Hose, de andre Kvinder sad fremadbøjede og gemte de bare Arme i Skødets Lunhed. Skønt Milen var sat i Læ, slog dog af og til en tyk Røgsky hen over Hovederne og skjulte alle under sine brandgule Bølger; men ingen følte

Tryk for Brystet af den stramme Røgelse, tvært imod — alle aandede i den som forelskede i Rosenduft.

„ . . . Det er lige meget,“ sagde Anine, „jeg tror, Mor skulde prøve det; der er dog mange syge, der har faaet deres Helsen igen paa den Maade.“

Boline vidste ikke rigtig, hvad kun skulde sige. Hun havde hørt af Præsten i Vejby, at Helene-Sagnet var opfundet af Munkene i Adserbo for at skaffe Klosteret en Indtægt ved Folks Godtroenhed. Det var nemlig — havde Præsten fortalt — blevet gjort gældende, at de syge kun kunde vente Helbredelse ved at gæste Kilden og Graven tre Aar i Træk og hver Gang bejle til Helenes Gunst ved at lægge en rundelig Skærv i Tisvilde-Blokken.

Hun var i næste Øjeblik midt inde i Helene-Sagnet, som hun havde fortalt mange Gange før, men som dog alle lyttede til med den vaagne Interesse, Almuen omfatter alt overnaturligt med. I brede Træk fortalte hun om den hellige svenske Kvindes Lig, der sejlede paa en stor Sten over til Tisvilde, om den store Spalte i Kløften, hvor Liget blev baaret op, om Kilderne, der sprang frem paa Skrænten, og om Graven paa vildene Mark. Alle sad tavse. Det var, som Helenes Aand kredsede over dem og viftede med brede Vinger. Og Natens dybe Fred, Skovens drømmende Ro og Stjernernes tusinde Blaalys bidrog til at give Stemningen Fylde.

Else sad tavs og sled med Pindene, som om det gjaldt Livet, hvis hun ikke fik lukket Hosen af inden Midnat.

En tyk, hvidgul Sky væltede sig ud fra Milens ene Side, og i næste Nu gennembrødes Røgen af

stærke Flammer, der baskede med kaade Slag i Luften.

Svend sprang op og dæmpede Ilden.

Det hvide i Marianes store, vaade Øjne skinnede med rødlig Glans, hver Gang en Ildtunge slog ud fra Milen. „Det var jo aldrig saa farlig at køre derop til St. Hansaften,“ sagde hun sukkende og tog sig til Ryggen.

Svend tilbød straks at køre for hende, og Tilbudet blev modtaget.

Ud paa Natten gik Konerne, ogsaa Tjenestekarlen og Drengen fik Lov at gaa til Ro.

Anine flyttede sig tæt ind til sin Ven, tog hans Haand og lagde hans Arm om sin Hals.

Det brød og lumrede i Milens Indre, og alt imellem skød der sig glødende Aandepust ud fra dens Sider. Vinddragene blev svagere og svagere, Røgen steg lodret i Vejret og gød sig ud i det store, stjerneoplyste Rum, en stærk Duft af Ambra væltede sig ud over Havediget og dannede ved sin Sammengliden med den friske Tjærelugt en kraftig Virak for de to unge Næser.

Hun tyssede paa ham. „Hør, hvor Rørfuglene synger ude i Mosen!“

„Ja, de er altid saa glade om Natten.“

„Og Stjernerne! Se den store, brune der! Jens Ludvig siger, at den hedder Vega. Aa, hvor er det dog nydeligt . . . alting . . . saadan en stille Sommernat!“

„Naar vi to sidder sammen.“

„Ja. Der er saa meget at se og høre . . . saa meget underligt i Luften . . . man bliver saa underlig indvendig, saa glad, saa . . .“ hun kunde ikke finde det rette Ord, men maatte nøjes med at udaande Tankerne i et glædefyldt Suk.

En Bølgerække af Anelser gik igennem hende

og samlede i sit Brus al den Livslyst, al den Drøm og ildnende Forlængsel, der danner Understrømmen i den sunde Ungdoms Liv.

„Aa, Svend!“ Hun knugede sig ind til ham med al Hjertets Trang til at gyde sin varme Livsstrøm i hans. „Naar nu vi to kommer sammen!“

Han sad lidt og skuffede i Jorden med en Spade. „Jeg er færdig at være lidt bange for, at det bliver noget Kluderi, det hele.“

„Noget Kluderi?“

„Ja. Jeg kan aldrig svare, hvad jeg skal paa den Sandørken.“

„Jamen saa Gaarden her?“

„Tror du, Mor lader mig faa den? Ikke saa meget som Jord til en Kartoffel. Saa hævngherrig som hun er paa det hele. Hvad skulde vi ogsaa stille op med tre Aftægtsmadammer?“

Hun blev stødt og tog Armen til sig. „Jeg skulde nok have taget Troels“.

„Hvad skulde du?“

Hun vidste ikke rigtig, om hun skulde gaa videre eller tie. „Har Far og Mor aldrig fortalt dig, at det var paa Gled, at jeg skulde haft Troels?“ kom det endelig.

„Skulde du?“

„Ja, den Gang vi fik hans Penge.“

„Det er da vel ikke Sandhed, Anine?“

„Det er Sandhed.“ Glo du kun, tænkte hun, du kan have godt af at vide, at jeg ikke lagde mig syg, da du fartede om med Tøjten i Helsingør!

Det var for den varmbloedige Svend, som dette smagte lidt af Utroskab. At han selv havde leget med Ild paa det Tidspunkt, her var Tale om, undskyldte ingenlunde Anine; thi hun maatte kunne sige sig selv, at det var rene, bare Tossestreger, det med Sofie, en kaad Leg af den Slags, som

alle Soldater gav sig hen i, selv om de havde en hjemme.

„Aa, ved du hvad, min gode Svend, Troels var den Gang en saa pæn og ordentlig Karl som nogen, meget mere respekterlig end du; det sagde ogsaa Mor.“

Blodet væltede sig op i Hovedet paa ham. „Er du og din Mor af den Mening, saa siger jeg Farvel og Tak for mig!“ Han rejste sig og hug Spaden i Jorden, saa det føg med Gnister om Skæret.

„Hvad er nu det for noget Tosseri? Skabe dig saadan!“

Han satte en Ed paa, at det var hans ramme Alvor.

At Anine og hendes Moder noget Øjeblik havde kunnet foretrække denne tykhalsede Idiot for ham, det var en for hans ærgerrige Sind saa oprørende Tanke, at han med eet Slag følte sig fjernet milevidt fra Pigen.

„Nu kan jeg forstaa, hvorfor Troels rendte her og snusede baade Nat og Dag, mens I laa her og flød hos Mor, og hvorfor den gnine Lus var saa villig med Sølvtøjet — han var ude paa Handelen, det var Sagen!“

„Er du dog rent aflave, Menneske? Skriger op, saa de kan høre det over det halve Sogn! Du ved jo meget godt . . .“

„Og saa kunde I saa glat lave alt i Orden, mens jeg var i Tjenesten . . .“

„Hør dog, hvad jeg vil sige . . .“

„ . . . og sno jer fra mig med den Snak, at jeg var Kærest med Sofie.“

„Dersom du ikke lader være med at raabe saadan op, saa gaar jeg fra dig.“

„Det er netop det, jeg helst ser. Gaa du hjem

til din Mor og spørg hende, om du ikke maa gaa op til ham straks . . .“

Hun knyttede Haanden og traadte et Skridt hen imod ham. „Jeg slaar dig i Synet!“

„Du kan jo prøve det.“

Hun stod nogle Sekunder og saa paa ham med Øjne, der brændte vildt under de sorte Bryn; men paa een Gang fattede hun sig og sagde med brudt Røst: „Svend, du er ond ved mig.“

„Saa er det bedst, du bliver af med mig i Tide. Jeg for min Del vil ogsaa helst holde op, mens jeg har Leg i min Lomme. Saa kan du sejle, hvorhen du vil.“

Hendes ophevede Ansigt blev graaligt, hun rettede sig, som om hun vilde svare ham, men med et Ryk af Viljes-Anspændelse vendte hun sig brat og gik uden at sige et Ord mere.

Han tog Plads paa en Kævla og gav sig til at fløjte et selvlavet Tonestykke, et underligt vildt Korsammen af Løb og Triller, der blæste hele Verden et Stykke.

Saa rejste han sig, hug Spaden i Milen, klappede og glattede, satte sig igen og rejste sig paa ny.

Rørfuglene havde holdt op at synge, en kold, havguseagtig Angø havde lagt sig over Mosen og sendte en let Strime op mod Diget, hvor han sad.

„Fælt saa kuldet det bliver!“ Han greb Flasken — alle Kulsvieres sikre Vaagefælle — og tog et Par lange Slurk.

Endelig gik han ind og kaldte barsk paa Karlen. „Kom ud og hjælp mig lidt alligevel!“

Karlen kom dryssende og skævede til ham.

„Man bliver lige godt saa løjerlig tosset i Hovedet af at vaage en to, tre Nætter i Rad. Lad os tage os en Sup.“

Henimod Morgenstunden slængte han sig i Græsset og lagde Armen og Hovedet mod Kævlen.

Karlen undrede sig over, at han blev liggende saa længe i samme Stilling. „Naa saadan!“

„Saa i Vorherre Gudsens Navn!“

Det var den gamle, fromme Boline, der havde faaet Lyst til at køre med til Tisvilde, og som nu, indhyllt i sin grøntstribede Hvergarnskaabe, satte sig til Rette paa Vognen.

Svend slog et Smæld, og bort rullede Køretøjet ad den graa Jordvej.

Svend og Anine havde ikke talt et Ord sammen siden hin Nat ved Milen. Pigen var stiv og tavs, Svend stolt som en sveget stor Sjæl. Begges paa-rørende vidste godt, hvad der var sket, — men Mariane græd ikke for den Ulykke — de havde været usaattes Snese Gange før — og Boline havde aldrig været forhippet paa at faa de to unge smedet sammen, da hun var ræd for, at de to hede Hoveder aldrig vilde kunne nære sig sammen. Hvad endelig Else vedrørte, da syslede hendes Tanker bare med det Ønske, at Svends vordende Brud — hvo det nu blev — maatte træde over Tærskelen med mange Speciers Vægt; men Anine traadte ikke tungt.

Da de naaede op paa det høje Bakkestrøg paa den anden Side af Holløse og saa ned i den mægtige grønne Kedel, hvor Mosen og Tisvilde By laa til højre, Tibirke med Kirken i Træernes Ly til venstre, gik der en Slags hellig Gysen gennem dem alle.

„Aa nej dog! Aa nej dog!“ udbrød Boline, der

ellers hele Tiden havde siddet og set med taarefyldte Øjne over mod Vejby Kirke.

Der var fem Vogne i Række, Svend forrest.

„Hvad er det deroppe paa Højen?“ spurgte han, da de naaede ned i Dalen, hvor Vejen svinger til højre ind mod Tisvilde.

„Det er saamænd den Sten, jeg saa tit har snakket om. „Her saa det ilde ud for nogle Tider siden . . .“ Nej dog, at jeg skulde komme herop igen!“

Synet af det knejsende Minde i de grønne Toppes Kreds fremkaldte et helt lille Jordskælv i hendes Hukommelse, hendes Kinder fik Varme, Overmunden med det graasprængte sorte Overskæg bævrede af Henrykkelse, medens Minderne fra gamle Dage for tusinde Gang formede sig til Ord.

I Tisvilde By lagde de Mærke til den tykke Egetræes-Pengeblok, der i Hundreder af Aar havde optaget de syge Pilegrimmes Offer, mangan Gang flere Hundrede Rigsdaler for en enkelt Aften. Naa, sikken en Laas — ligesom en lille Kakkelovn!

De spurgte efter Jens Johannesens Enke, en Gaardmandskone, som Boline havde kendt i sin Ungdom.

Jens Johannesens . . . ? Naa, Lars Jens' Enke! Det var der og derude.

„En forskrækkelig gammel Kasse,“ tænkte Svend, da de naaede Gaarden.

Gamle Karen Jens Johannes' var for længe siden død, ogsaa hendes Søn var død, og hans Enke — af andet Ægteskab — en ganske ung, lys, fyldig Kone, var nu Gaardens Ejerinde.

De fremmede blev gæsteventligt modtagne af den unge Enke, der hilste dem Velkommen med et Par blaa Barneøjne, der formelig svømmede over af Smil og Glæde. Hestene blev tøjrede paa

Toften, en kæmpemæssig Æggekage, der hvæste i Panden, blev sat paa Bordet.

„Værs'god, Folk, tag en Bid Brød!“ bad den unge Kone og overdryssede Kagen med Puddersukker. „Man har ikke andet at byde jer. Hvad har man paa denne Aarsens Tid? Ja havde man vidst, at I kom, saa skulde man nok haft en Høne eller lidt Lammesul . . . Værs'god! Var det ikke Svend? Synes jo nok. Her er Brændevin og Øl. Værs'god!“

Hun snakkede i et væk, brød paa med en mildt klingende Røst, der sløjfede Ordene over i hinanden til en lang, syngende Tone.

„Spis nu rigtig meget, alle sammen! Aa jeg er saa glad for, at I kom! Her gaar man ene og stamper i denne store Gaard og ser næsten aldrig et Menneske. Og man er dog vant til Selskaber og Fornøjelser hjemmefra — jeg er fra Gilleleje — . . . nej tag dog et større Stykke! Lad mig! . . . Hvisst, I tossede Høns, gaar I lige ind i Stuen! . . . Se her, værs'god! Drik en Gang, værs'god! Pu . . . u, man bliver saa varm!“

Svend sad og saa uafbrudt paa hende. Det var dog en forskrækkelig en til at pjatte op! Og saa sagde hun „man“ hele Tiden.

Mariane sad og tænkte paa Kilderne og var i en saadan Spænding, at hun næsten ikke orkede at faa en Bid ned. Den unge Enke fortalte om sit korte Ægteskab med den halvgamle Gaardmand, der havde været „saadan en god Mand“. „Godt var det da, han slap!“ sukkede hun op mod Loftet, saa den røde Træfugl, der hang over Bordet, tog til at vugge sig i Luften.

„Var her ingen smaa?“ forhørte Boline sig.

„Jo, her var en lille Tøs. Jeg gad vide, hvor hun er rendt hen . . . der er hun jo!“

En lille bleg Pige med en Finger i Munden tittede sky ind ad Køkkendøren.

„Kom ind og hils kønt paa de fremmede, Lene Marie!“

Den lille kom listende langs Gaasebænken, drog Mundvigen ned med Fingeren og rakte undselig en Haand frem til Mariane, der sad nærmest.

Stiftmoderen spyttede paa sit Forklæde og tørrede hendes Pande, der var skjoldet af gammelt Snavs. „Saa, giv mig saa et Nøs! . . . Dit lille Skidt!“

Svend syntes egentlig ikke om den unge Enke, der var saa løjerlig hæsblæsende og temmelig uordentlig paaklædt; men der var noget dragende ved det lyse Hoved med de gode Øjne, det gule Haar, der bruste frem over Panden som flosset Silke. Hun var køn.

Medens hun en Gang havde Ordet og levendegjorde Talens ustandselige Strøm med alle Haande Fagter med Hoved og Hænder, sad han i flere Minutter med en Snaps i hævet Haand, og det var først, da hun var færdig, han blev opmærksom paa, at han havde siddet og gabet med Glasset ud for Hagen.

Henimod Solnedgang gik de alle ud mod Kilderne, hvor en Del Mennesker nu havde samlet sig. Noget, der lignede Ængstelse, en højspændt Undren, sank igennem Karlen, da han kom ud paa den høje Klint og saa over Kattegattet, det vældige, endeløse Hav, hvor Millioner levende Volde steg og sank i lange Stød, med Aften-solens skarpe Lyn i Buevæggene og Fraadens hvide Kantninger i Toppene.

„Derhenne er Gabet, hvor de gik op,“ hørte han Boline sige. „Og dernede var det, de hvilede med Kisten.“

Paa et græsgroet Afsæt i Klinten sad og stod en Flok syge, en Samling af blege, tavse, sukkende Mennesker i alle Aldere, samt en Del sunde, især Kvinder, der gik Staklerne til Haande. Han gik derned.

Krykker og Klædningsstykker laa mellem hverandre, udtærede Kvinder med forvredne Lemmer, Børn med blodige Kirtelknuder, unge Piger med grønne Papskærme ned over Panden, blege Mænd, der stod og rystede ved to Kæppe, alle de gustne Skabninger, som ellers lister sig om i Landsbyerne og udaander deres Klager i lange Nætters Øde, ofte bag vaade Mure, i mørke, stinkende Kroge, mødtes her i fælles Bøn og Spænding.

Tre halvnøgne Kvinder laa omkring et lille Vandhul og badede deres syge Legemer. Gang paa Gang opøste de med skælvende Hænder det plumrede, af grønt Slim og afrevne Plantedele opfyldte Vand og overgød Halsen og Brystet dermed, uden at bryde sig det fjerneste om, at et Par Mænd stod og saa paa dem; al Undseelse var lagt til Side, kun af en eneste Følelse var Hjerterne opfyldte: Sundhedens, Livets skrigende Begær.

En anden Flok, der nys var bleven færdig med Badningen, stod i Træskuret tætved og drak med febergriske Drag af den anden Kildes Vand.

Den unge Kone, Maren, eller, som Folk udtalte Navnet, Marne, var Omhyggeligheden selv over for Mariane, hjalp hende Tøjet af og badede hendes stakkels magre Ryg. Svend fik Taarer i Øjnene og gik sin Vej.

Luften ude over Havet havde faaet en mat rødlig Tone, der mere og mere døde bort i Mørket.

Paa Klintens højeste Punkt, nogle Hundrede Alen øst for Spaltningen, slog paa een Gang et

højt Blus til Vejrs og gød en Gyldenregn af gløddende Emmer ud over Klinten. Svends Hjerter fyldtes med en kriblende Uro, han vendte sig og saa ind over Landet — jo rigtig! rundtom brændte det paa Højene, et Par Blus helt ind ad Frederiksborgkanten til.

Sammen med Kvinderne gik han op til Graven paa Marken, hvor en Karl stod og ventede med en Bylt Tøj til Mariane. I en Indhegning af Graasten laa den lille Gravplet med sine to store Sten, sine frønnede Kors, sine Krykkestumper og gamle Surklude, alt sammen overgroet af Ugræs og Markblomster. En halv Snes syge havde allerede lagt sig til Ro i Græsset, et Par af dem med Fødderne stukne ind i en Hule under den ene Sten, alle med indbundne Hoveder og indpakkede i Sjaler eller gamle Frakker.

Mariane iførte sig sin Kaabe, lagde sig i nogle Bynke, svøbte et Sjal om Hovedet, hyllede et Dækken om sig, lukkede Øjnene og mumlede Jesu Navn. De andre tre slog Kors for Brystet og gik stille bort.

Ved at se, hvor venlig Maren tog den gamle Kone under Armen og hjalp hende frem over den ujævne Mark, og hvor omhyggelig hun puslede om hende, da hun havde faaet hende til Sengs, gennemtrængtes Svend af Taknemmelighed mod den unge Kvinde.

„Skal I ikke udenfor?“ spurgte Boline.

„Jo“, tog Maren straks Ordet, „det er jo et nydeligt Vejr, og nu har man jo faaet baade jer og lille Lene Marie i Kassen.“

Hun og Svend sad længe og talte sammen uden for Porten. Maren fortalte om sit tidligere muntre Liv i Gilleleje, om sin gode Gaard o. s. v. og betroede ham med en egen barnlig Aabenhed, at

hendes Karl, Tønnes, gik og gjorde sig lækker for hende.

„Det er en rigtig pæn og skikkelig Karl; men man synes dog lige godt . . . saadan en slet og ret Tjenestekarl . . . Hør!“ brød hun paa een Gang løs og hævede Haanden som for at tysse paa alle Nattens Naturlyde.

Oppe fra Byen kom glidende et Par dæmpede Svøb af Violin- og Fløjtetoner.

„Skal vi ikke gaa derop?“ spurgte Svend.

„Det kan vi godt; Folkene er rigtignok borte alle sammen saa nær som Gamle-Ane, men hvem skulde dog komme her?“

Tisvilde By var opfyldt af fremmede, Karle og Piger drog i lange Rækker gennem Gaden, og store Klynger stod uden for en Gaard, hvor der var Dans. Gennem Gaardens aabne Vinduer ud til Gaden lød et Brus af Menneskerøster og Toner, medens et Par tykke, skarp-tegnede Bjælker af lys Ange stod ud i Luften og lokkede for de unge Sanser.

„Lad os gaa ind og tage en Svingom med,“ foreslog Svend.

Hun skød til ham med Haanden. „Jeg tror dog, du vil! En Enke!“

Hun stod og vrikkede med Hovedet til Dansens Rytmer og skottede nu og da til ham. „Du havde vist svært Mod paa at komme derind?“

Ja, det havde han.

Længe stod hun og trippede urolig og saa ind i Lysskæret. Hofterne gik paa hende. „Det er næsten Synd . . . naar du har saadan en Lyst,“ sagde hun.

„Aa, man kan vel styre sig.“

De stod atter og knejste en Stund. „Du har

vist en voldsom Lyst til at danse?" tog hun paa ny fat.

"Ja, skal vi ikke gaa en Omgang ind?"

Hun tøvede lidt med Svaret. "Man er lige godt bange, Folk vilde synes, det var underligt."

Saa gav han sig i Snak med en Karl og syntes rent at slaa Dansen af Hovedet.

Da kom hun hen og drog ham i Ærmet. "Alligevel . . . jeg tør vist ikke gaa ind med dig . . ."

"Kom her!" Han tog hende med et fast Tag om Armen og trak af med hende.

"Nej Svend dog!" strittede hun imod. "Nej hør, det kan ikke gaa an, nej, jeg vil ikke, jeg vil ikke!"

.....
Morgenens første graalige Dæmring lyste over Markerne, da Svend og den unge Enke sagde Gildeshuset Farvel og tog Vejen ud imod Gaarden.

Det var blikstille, Luften var død og varm, ligesom tætnet med Svovldunster. Begges Sind var overfyldte med Toner, med Genlyde af Dansetrin og Latter, der alt sammen bølgede og flød ud i en ubestemt Nydelsestrang.

"Det tordner!" udbød hun med et og saa op. "Nej dog, hele Himlen er saamænd overtrukken."

Da det lidt efter tog til at øse ned med store, lunkne Draaber, maatte de løbe hen til et Dige og ty ind under en gammel Tjørn.

"Hayde jeg dog bare taget et Sjal med! Du var dog ogsaa en farlig en, at du saadan trak mig ind."

Han drog sin Trøje af. "Kom her med Nakken!"

"Nej vist ikke nej, du bliver jo pjaskende vaad."

„Hvad har det at sige? Kom her! Jeg skal nok holde den fast,“ lovede han.

Hun skottede til ham. „Man synes lige godt, det er saa underligt.“

Hans Skjorteærmer blev paa et Øjeblik helt gennemblødte og lagde sig glat om Armens store Muskler.

„Vi kan kanske komme til at sidde sammen tiere, Marne.“

Hun saa længe vist paa ham, tog saa Øjnene til sig og gav sig til at vippe Kanten af Skørtet op og ned mod Foden.

Regnen hørte op, men de blev siddende.

„Vi er nødt til at gaa hjem,“ sagde hun endelig og væltede Trøjen af sig. „Det er vist bedst, jeg gaar i Forvejen, saa kan du komme om lidt.“

Svend blev siddende ene og saa ud over Markerne, hvor de første Solstraaler lyste i Kornbladenes vaade Overtræk. Et Virvar af Tanker, af Indtryk og Minder fra Gaarsdagen og Natten gyngede i ham med en stærk Drøms manende Liv.

„Du kunde vist nytte en god Dukkert, min Dreng.“

Saa gik han ud til Havet og kølede Blodet i de friske Bølger.

Mariane havde kun sovet et Par Timer paa Graven og maatte lægge sig i den varme Seng, som Boline stod op af. Den gamle Kone gik hele Formiddagen og nøslede om i Gaarden paa egen Haand og værdsatte Svin og Høns og Kalve.

Efter Middagen foreslog den unge Kone, at de alle sammen skulde køre ud til Raabjærg og Harehøjene; men Mariane var rent forstumlet i Hovedet og vilde helst holde sig i Ro, og gamle Boline, der hjemme i Alsingrød havde talt tidlig og sildig om

Raabjærg og Harehøjene og Snese Gange ønsket, at hun endnu en Gang maatte opnaa den Lykke at nyde de henrivende Natursyner fra Bjærgenes Toppe, var paa een Gang bleven fuldstændig ligegyldig for Harehøjene og det hele og vilde ikke paa nogen Maade med. Hun var bleven saa gal i det ene Knæ.

„Men du, Marne, du er ung og rask, du skal ud og fornøje dig. Kør I to bare!“

„Man synes, det er saa underligt, at man saadan tager fra jer.“

„Hvad gør dog det? Gaa nu bare ud og spænd for, Svend.“

De to unge tog af Sted.

Den lange Vej gennem Plantningen var drøj for Hestene, Hjulene skar ned i det døde Sand lige til Lundstikkerne, det var, som Vognen sejlede mellem Træerne, medens det oprodede Sand slog mod Fadingen med en fygende Lyd.

Marne var træt fra Dansen, hvorfor Svend maatte tage fat i hendes Haand og hjælpe hende op ad den temmelig stejle Høj, de var standsede ved.

„Nej, hvor her dog er kønt!“ udbød han, da han naaede Toppen og kastede Blikket ud over Hav og Land. „Hvad er det for en Ø der langt ude? . . . Æh, skal I nu bids igen?“ skændte han ned paa Hestene.

„Ø? Ja hvad er det nu, den hedder? . . . Hesselø!“

Han saa ud over den 1200 Tdr. Land store Skov, hvor blødt rundede Højder og dybt svungne Dale dannede et bølgende Landskab af en egen særpræget Skønhed.

„Der nedad ligger Frederiksværk,“ oplyste Marne og pegede mod Syd.

Han saa ud over Adserbo Overdrev, der som

et uhyre Hedestrøg bredte sig med oldtidsagtig Vildhed fjernt ude bag Skoven, lod derefter Blikket stryge ud over Arresøen, ud i Synsranden til Melby, Vinderød og Ramløse Kirker og vendte saa atter Øjnene mod det bølgende Skovland, hvis Stemning af gennembrydende Kraft talte manende til hans unge Blod.

„Og her var det, at „det saa ilde ud for nogle Tider siden“.“

„Jamen husk paa, at der er gaaet over 100 Aar.“

De lagde sig omsider i Skyggen paa Skrænten. Alle Højens Sider var tilgroede med Hyben og Enebærbuske, der blandede en stærk, krydret Vellugt i Varmen, som bølgede op om dem.

„Hvad skal vi saa snakke om, Marne?“

„Ja, det var det! Jeg kan ikke hitte paa noget, tsihihi!“

De laa og skottede til hinanden med disse smaa lette Blink, der prøver sig frem. Den unge Kvindes Ord og Væremaade, hendes Blik og Lader var som fyldte med lad Barnlighed.

Paa een Gang rettede hun sig op paa Albuen, flyttede sig et lille Skub ind imod ham og sagde med en egen glædefyldt Uskyld: „Hør, Svend, jeg synes dog, vi to er blevet saa gode Venner bare paa disse to Dage. Ved du, hvad jeg tror?“

„Nej.“ Han spilede Øjnene op og aabnede uvilkaarlig Læberne, saa de vaade, kridhvide Tænder lyste i Solen.

„Man skulde kanske ikke ligge og sige saadan noget.“

„Sig du det bare — ligeud.“

„Det gør jeg ogsaa: Jeg tror, vi to passede rigtig godt sammen.“

Noget som et Stik af en Bi-Brod jog igennem

ham; men næppe havde hun faaet udtalt, før han slog Armene om hende: „Marne . . .!“

Troels havde igen holdt op at drikke.

Boline og hendes Sønnekone gik og stak Hovederne sammen med en Slags feberagtig Fortrolighed, den gamle slog store Buer i Luften med Armen og snakkede op om Kalve, Dynen og fede Høns. Else syntes dog lige godt, det var saa underligt, dette; men naturligvis — ens Barns Vel.

I Aarenes Løb var Else ved den evige Kamp for Brødet bleven lige saa smaasindet som tør og benet. Folkene i Gaarden kunde ingensteds nære sig for hendes Gnaveri, fra Morgen til Aften vogtede hendes skarpe Høgeøjne paa dem, ofte kom hun listende bag paa dem i Spisekammeret og andre Steder, hvor der kunde være Fare for Rapseri, aldrig turde hun lade Pigen og Huskonen være ene ved Faareklipningen og Hørskætningen. Naar Svend en enkelt Gang var forhindret fra at køre til København med Kul eller Tørv, tog hun selv Tømmerne og gik med ophæftet Skørt den lange Vej, ved Siden af Læsset, uden at bryde sig det mindste om, at alle Mennesker vendte sig og saa efter hendes lange, tynde Ben. Hendes Haar var nu fuldstændig hvidt, Huden som brunt, rynket Læder. Om Sommeren gik hun i Klokke for ikke at slide paa Kjolen, og mangen Middag blev Folkene spist af med Syltemælk og tørt Brød.

Men rent og nydeligt holdt hun sit Hus som før. Selv fejede og skurede hun i Stegers og Spisekammer, og Boline arbejdede med Fjervinger og Pudseklude i Stuerne. Den gamle Kones Fingre

lugtede altid af Brændevin, Ærmerne og Forklædet sad i en Søle af Trippelse, og Sveden piblede i hendes sortegraa Overskæg. Tit sank den gamle trætte Haand med Kluden; men et rosende Ord af Sønnekonen om Tin-Tallerkenernes Sølvglans og Malmstagernes og Ovnkuglernes skinnende Blankhed var nok til at give Haanden ny Kræfter.

„Jaja, min Pige, vi hjælpes ad med det hele, saa godt vi kan.“

Else græd ved Tanken om, at hendes Søn skulde forlade hende; men der var jo intet at betænke sig paa. Saadan en Lykke! Store Stykker Vadmæl, som havde ligget paa Kistebunden i Aaringer, kom frem i Dagens Lys, og Bud udgik til Skrædder og Sypige.

Svend gik og striglede og klippede de to røde, der kom til at se ud som et Par ungdommelige Lapse, Vognen blev vadsket og de tykke Træaksler indsyltede i Tjære.

Mariane gik hjemme ved en Stok og rakte Hals. „De har noget for derovre, de render alle sammen og pisker om den hele Dag, og nu kom den halte Skrædder fra Nejede.“

Svend sporede Stjern hver anden Aften og red, som den Onde var efter ham.

„Hvornaar bliver det saa?“ spurgte Else en Morgen, da han kom hjem.

„Nu er det bestemt til paa Fredag. I Morgen flytter jeg derop.“

„Ved hun derovre noget?“

„Nu gaar jeg selv over og be'r dem.“

„Du er da vel ikke tosset, Dreng?“

„Jeg har ikke noget at lege Skjul for.“

Han skiftede Trøje og gik derover, rank og djærv.

„Jeg gik herover for at be' jer til Bryllup paa Fredag.“

Anine, der sad med en Kavs Mælk-og-Brød paa Skødet, havde først rejst sig og vilde gaa ud, men satte sig igen og knugede Klumperne i Stykker med Skeen.

„Bryllup?“ spurgte Mariane.

„Ja. Her kommer naturligvis rigtig Be'mand; men jeg syntes, jeg vilde selv slaa et Rend herover først.“

„Er det da dig selv?“

„Ja, det er mig selv, som han sa'e, Hunden.“

„Saa er det kanske Enken deroppe?“

„Lige bestemt!“

„Nej dog, saa maa man jo ønske til Lykke.“

„Ja Tak.“

Anines Ansigt fik en uhyggelig Askelød, hendes Hænder gramsede med Kovsen.

Han stod lidt og saa paa hende fra Siden. Mon han ikke helst skulde gaa? Nej, han havde ikke nødig at luske af som en vaad Hund.

„Du ønsker mig vel ogsaa til Lykke, Anine?“

„Ja, det gør jeg da rigtignok! Det er jo en stor Glæde og Fornøjelse for dig.“

Han studsede. Det var nogle sælsomme Glimt, der fløj fra hendes smilende Øjne.

„Saa maa vi rigtignok have set Stadsen efter . . . se, hvordan er det, jeg sidder og tjalrer! Aa, det var nok kun et Par Draaber.“ Hun rejste sig, rystede Forklædet og satte Kovsen paa Bordet. „Nej sikken dog en Nyhed! Hvem havde dog tænkt, at man saadan lige med et skulde komme til Bryllup! Jeg gad vide, om Stine Sypige er færdig oppe hos Villums.“

„Hun er ovre til vort.“

„Det er hun dog vel ikke? Saa kommer vi

saamænd til at have Bud til Kirstine i Kagerup . . . hvordan, er mine Sko hentede hos Skomageren?"

Marianes Ansigt, der stærkt mindede om en stor Trædukke med slidt Næse, vendte sig i stum Forfærdelse fra den ene til den anden.

„Uh, hvor jeg dog skal danse!“ blev Pigen ved. „Nu har jeg heller ikke været til nogen rigtig Fornøjelse siden Karlegildet i Tingstrup.“

Gennemtrængende Smil, skærende som Glimt af Knivsblade, stod i Blink paa Blink ud fra hendes sorte Øjne.

„Du giver mig da en Dans?“ spurgte hun. „Du kan da ikke rende og danse med din Kone hele Natten, vel? Mon hun kan danse Riel?“

„Det maa jeg sige, det ved jeg ikke.“

„Ellers skal vi nok faa lært hende det, vi to. Naa, hvor Tisvilderne vil gøre store Øjne, naar de ser os tre hurre omkring paa Gulvet!“ Hendes Bryst gik med Bølgestød, og Benene rystede, saa Skørterne dirrede. „For der er da vel god Plads i Øverstestuen?“

Der laa en stor, spids Brødkniv paa Bordet. Mariane skubbede sig hen bag Datteren og fik listet den ned i Bordskuffen.

Svend saa sig om. „Jeg kommer vist til at gaa igen, for jeg syntes, den dragede havde rykket sig løs.“

„Nej, bi dog lidt og lad os snakke lidt mere om det! Sæt dig ned!“ Hun slog med Haanden efter en Stol. „Hun er nok saa køn, siger Mor. Gult Haar ligesom Sofie. Hvor gammel er hun?“

„Hun er nok 21 til Mikkelsdag.“

„Og saadan en stor Gaard! Det er jo dog en Lykke for dig! Hun har nok saadan nogle gode

Sengklæder, siger Mor — store, bløde Olmerdugs Dynner!“

„Ja, men . . . jeg kommer til . . .“

„Nej bi dog lidt! Du ved nok ikke af, at vi kanske snart skal til det igen,“ vedblev hun og maatte gribe fat med den ene Haand i Bordkanten.

„Med hvad?“

„Med Bryllup og Fornøjelse.“

„Hvor da?“

„Ja se nu til! Man siger ikke alting.“

Han saa vist paa hende og blev helt underlig ved de glade, brændende Lyn, der skød sig ud fra hendes Øjne som Flammer af en Mile.

„Saa kan vi danse Riel igen, jeg og du og hun,“ lagde hun til. „Vi skal nok faa lært hende det.“

„Jeg faar sige Farvel.“

„Jaja, hils saa Faster og Farmor saa mange Gange! Hils ogsaa Marne saa mange Gange . . . det var jo da paa Fredag? Jo, jeg synes jo nok. Farvel! Hils Marne saa mange Gange, og Tak, fordi du selv kom herover! Farvel, Favell!“

Da han var ude af Døren, vendte Mariane sig mod sin Datter, og de saa længe tavse paa hinanden. Mariane fik ondt og maatte sætte sig.

„Mor, hvad er der dog?“

Moderen vendte et dødningeagtigt Ansigt mod Pigen og sad i nogle Sekunder og stirrede. „Nu kan du vel faa Øjnene op og tage den anden?“ gispede hun.

„Det kan jeg nemt faa Øjnene op for; det tænkte jeg lige paa Steden, som vi stod her før.“

„Var det da det, du mente?“

„Ja — hvad andet? Jeg har jo altid gjort meget af Troels, og han har jo gode Penge i Vente.“

„Er det din Mening?“

„Ja vel er det min Mening. Hvad bryder jeg mig dog om Svend!“

„Jeg forstaar mig ikke paa dig, Barn.“

„Hvorfor dog?“

Mariane tav og blev ved at se paa hende.

„Nu faar vi rigtignok travlt,“ vedblev Datteren og saa sig om, som om hun vilde til at gøre Huset i Stand straks.

„Du vil da vel ikke have ham med?“

„Jo, han skal med — hun ogsaa! Vi skal jo danse Riel.“

Hun lo højt, gik ud i Køkkenet, tog Mælke-spanden, satte den paa Hovedet og styrede med frisk Holdning og raske, rytmiske Hoftevid ned mod Mosen.

Svend stod ovre ved den dragede Ko og saa efter hende.

Otte Dage efter stod der paa Tisvilde Mark et vældigt „Suppe-Bryllup“, som alle Bysens Folk var med til. I alle Stuer duftede det af Suppe og Høns, af Gl. Vin, fedt Øl og Brændevin. Paa Bordene stod alenhøje Smørtoppe med kunstig formede Krøller, Aftryk ned ad Siderne og malede Træflag i Toppen. Fire Musikanter gik fra Rum til Rum og muntrede Gæsterne med deres Violiner og Klarinetter.

Mariane og Anine var alligevel ikke komne med, den første var ikke rask, og Anine havde desværre ikke kunnet opdrive nogen Sypige. „Uh, jeg er saa ked, saa ked af det!“ havde hun klaget til Else.

Med en utrættelig Udholdenhed tumlede Brud-

gom og Brud sig i Dansen den hele Nat. Svend var paa Færde med Flasken efter enhver Dans, slog ud med Armene og stampede i Gulvet: „Vilvat, I gamle Tisvilde-Tampe! I skal vide, at I har faaet en Kulsvier op hos jer. Humør i Tollene — fløjte og danse mig!“

Lille-Bendt, der paa en eller anden Maade havde faaet snyltet sig med i Laget, vidnede, at Svend Børgesen var den første Kulsvier i Fredsborg Amt, det var han, saa band han.

Den unge Kone, der var klædt i sort Tøj, med hvidt Forklæde, og som om Livet bar en bred Guldgalon med lange, nedhængende Sølv- og Guld-frynser, gik og trak enkelte udkaarne Gæster i Ærmet og vinkede løndomsfuldt med Hovedet ned imod Køkkendøren.

„Tak, Tak — ja vel!“

Ude i Stegerset stod og sad en Flok Koner med store Spølkummer mellem de udspilede Fingre og blæste. Lille-Bendt, der havde set sit Snit til at følge et Par Kvinder i Køl vandet, og som af Kokkekonen blev taget for en højtstaaende Frænde af Brudgommen, stod henne mellem et Par Svine-tønder og underholdt Degnekonen, medens han nød den ham venlig overrakte brune Drik og af og til knasede paa en Humpel „brunt Sukker“.

„Det er, saa band han, noget, der smager, det! Men det er ikke for Smaafolk — aa bevares vel! Jeg og vor Mor derhjemme og saa den gamle, min Konemor, vi tager os nok sommetidens en Skaal Kaffe, om Søndagen og saad’n, naar vi har væ’t til Alters og saad’n; men vi maa, saa band han, hjælpe os med eet Stykke Sukker alle tre, og saa bliver det endda svøbt ind i et Stykke Papir og gemt, naar vi er fær’.“

Ved Midnatstid blev et Bord sat frem midt paa Gulvet i Øverstestuen, og Brudeparret tog Plads paa to Stole ved dets ene Ende. Par efter Par kom Mænd og Koner, Karle og Piger hen og drak med de nygifte, hvorefter den almindelige Skaal-Sang blev sunget:

„Vor Brudgom til Ære
skal denne Skaal være
og Bruden til Gavn . . .“

.....
Svend fik nu hundrede Ting at tænke paa. Et Par Kalve, der stod og brølede i Baasene, blev sat paa Græs, Markveje blev jævned, Sten sprængte og Gærder oplukkede. Han skulde lære Tisvilderne at drive en Gaard. Der maatte kunne gøres noget ud af denne Lod, naar den blev gødet dygtig med Kløvertang, og Agrene fik den fornødne Hvile mellem Halmene. Derud ad Stranden til kunde ikke vokse andet end Boghvede og Rug, det saa han straks, men Boghvede og Rug var heller ikke at foragte. Naa — frisk Mod og fat med begge Næver!

„Og du lille Kælling! Kom her og giv mig et Kys, saa skal du faa Lov at sidde paa mine Knæer og gynte!“

„Tsi hi hi! Lad vær og kild mig!“

Lille Lene Marie gik med et laset Forklæde og havde altid Næsen og Panden fulde af gammelt Fluesnavs.

„Hør, tag og vadsk den Tøs lidt og giv hende et helt Forklæde paa.“

„Ja, hvordan er det dog ogsaa, hun ser ud! Gak ud i Stegerset og lad os gnedet dig lidt . . . aa, dit lille Brølehoved!“

„Jamen det er ogsaa Synd at støde hende saadan med Knoerne i Nakken.“

„Hun er jo ikke min egen, det ved du da vel nok?“

„Ja, det ved jeg nok; men saa meget mer.“

Svend var hver Morgen Kl. halv fire ude med sin Bøsse ved Kysten, hvor mangan And maatte farve Vandet rødt. Sjældent var Davren færdig, naar han kom tilbage.

„I ligger og snuer lovlig længe om Morgenens“, smaaskændte han. „Tønnes er heller aldrig til at faa op.“

Svend kunde ikke lide Tønnes.

En Dag bad han om at faa „Papirerne“, han vilde ride op til Præsten og faa en Vielses-Attest, han skulde jo dog indskrives for Gaarden.

„Ja hvorfor har du ikke snakket om dem før?“

„Aa det var, ligesom jeg var saa indeklemt for at faa dem.“

Hun kom med en Pakke store Ark og nogle gamle Skattebøger og Kvitteringer. Længe sad han og læste og bladede. Endelig løftede han Hovedet og blev bleg:

„Du har snydt mig, Marne.“

„Hvad har jeg?“

„Ja, du har. Her er jo kun lidt over 5 Tdr. Hartkorn og meget mere at svare ud af Gaarden, end du sagde.“

„Hvad ved jeg dog, hvor meget Hartkorn her er? . . . Snydt dig? Tsi hi hi! Du har jo aldrig haft en rød Skilling med herop selv.“

„Nej, men du ved jo godt, at hvad Mor har, det er mit.“

„Din Mor kan jo blive 90.“

Han gemte Papirerne i Hjørneskabet, vred Nøglen om med et Smæk og gik sin Vej.

Marne gik til daglig med en fedtet Bomulds-kjole, der hang sløret om hende og i Reglen stod halvt aaben i Brystet, hvor Folder af hendes Linned og et helt Knippe snavsede Bændler og flossede Tørklædesnipper fyldte Aabningen. I den første Tid var der noget tillokkende for den unge Mand ved at slynge Armen om hende og se ned i hendes kælnøje; men der var ikke gaaet mange Uger, før han begyndte ligesom at vamles ved det fede, lade Legeme.

Og saa kom der en Tid med Sammenligninger. Langt nede mellem Skovene gik en brun Pige, stiv og stram, stærk i sin Vrede, men — kunde han nægte det? — brav til Hjertegrunden, altid ren og pyntelig i sin Tarvelighed, altid værdig i sin Adfærd.

En stikkende Uro, der hidtil havde været holdt nede af Bryllupsstemning og Hvedebrøds-Rusninger, trængte sig op i hans Sind og gjorde ham tavs. Naa, der var ikke noget at gøre, det hele kunde jo ogsaa jævne sig og blive meget godt, naar det gamle blev sløffet ud med Tiden, og han lærte sin Kone rigtig at kende. Marne havde mange gode Sider, hun var blød og godhjertet, sand i al sin leddeløse Barnlighed, altid venlig imod ham, altid glad.

Da hændte det en Dag, at han blev Uven med en Kartoffelpranger fra Gilleleje og af ham fik at vide, at Marne i sin Hjemstavn havde været regnet for en løs Tingest, som ingen ordentlig Mand vilde røre ved med en Ildtang. Senere fik han fra andre Sider Vink paa Vink i lignende Retning. Tavs gik han og samlede ind og summede op. Men hvad havde han egentlig at lade hende høre? Havde han ikke selv haft adskillige Elskovshistorier, som han aldrig havde omtalt med et Ord for sin Kone?

„Marne, lad os snakke lidt sammen.“

Han sad en Stund og skriftede for hende, halvt i Spøg, halvt angergiven.

„Tsi hi hi! Hvad har dog det at sige! Jeg har saamænd haft saa mange.“ Og nu fortalte hun under en ustandselig Latter alle de grinagtige Historier, hun havde haft med de unge Fiskere i Gilleleje og Forvalteren paa Nellerup. „Aa, I Mandfolk er dog tossede!“ endte hun og bumsede hen i Favnen paa ham.

Det blev Storm om Natten. Han laa og kastede sig fra den ene Side til den anden og kunde ikke sove. Vinden hujene i Brøndværket og baskede med Tangen i Mønningen, Havet hvæste og bruste uden Ophør. Længe laa han og droges med et Ord, som Anine en Gang havde kastet ham i Ansigtet: „Det har altid været din Fejl, at du kører, inden du faar spændt rigtig for.“

Naa, om saa var? Hvad kom det hende ved? Køretøjet var vel hans eget.

Endnu inden det var blevet rigtig lyst, stod han op og gik ud med sin Bøsse. Hvad var det? Taage? . . . Snak, det var jo Støv, Jord . . . aa-aa Flyvesand! — I lange, drivende Kast, i store, rød-lige Bølger, der væltede sig af Sted med en rasende Fart, suste det fine Sandstøv over Markerne og skjulte Huse og Gaarde for Synet.

Han løb ind og ruskede i Maren: „Det er vist rent galt fat! Sandet er brudt op, Himlen og Jorden staar i én Taage.“

Hun fo'r op og greb i Halvsøvne i Luften; men da hun hørte rigtig, hvad det var, lo hun ad ham. Det var jo noget, man kunde se heroppe hver anden Dag.

Hvad for noget! Og han mente, at Sandflugten for lange Tider siden var fuldstændig dæmpet.

Ok nej, saa snart Vinden rejste sig en Smule, føg det fra alle Kanter, saa man næsten ikke kunde komme uden for en Dør.

Hun slængte sig tilbage i al sin lade Magelighed og syntes at være gnaven over, at han havde vækket hende.

„Du skulde staa op med det samme, Marne.“

„Det gør jeg ogsaa, jeg vil bare ligge og gasse mig lidt først.“ Hun puttete sig dybt ned og skuttete sig: „A . . a . . ah!“

Han gik med sin Bøsse, men havde ondt ved at stride sig frem i det susende Fog, Øjne og Næse fyldtes med Støv, og tusinde fine Korn knasede mellem hans Tænder, hver Gang han klemte Munden sammen.

Nej, han maatte opgive Jagten. Mørk og fortrædelig gik han tilbage.

„Hvad, er du ikke oppe endnu?“

„Jo, nu kommer jeg,“ svarede hun og ragede efter sine Slæber.

„Tønnes laa ogsaa og snuede endnu. Jeg har sagt ham op, jeg gider ikke set den Sovetryne.“

Stadig gik han og var pint af Ængstelse for, at Anine skulde faa Nys om, hvor daarlig det tegnede heroppe i Tisvilde. Han kunde se hendes Øjne flamme med en vild, skadefro Glans: „Det er jo dog en stor Glæde for dig!“

Tusinde Gange viste han Tankerne om hende fra sig; men de var som Korkpropper i Vand — hvor tit han trykkede dem ned, kom de springende op igen.

Naa — — med Tiden.

I Sommeren 1831 gik den indiske Kolera første Gang hen over Evropa med Giftaanden fra Gangesflodens Sumpe. En Afart af Sygdommen, den evropæiske Kolera, trængte sig op igennem Holsten og udbredte sig til adskillige Strøg af Danmark, hvor den fremkaldte Rædsel i mange Hjem. Fordøjelselidelser, voldsomme Maveudtømmelser, Udmattelse og Krampe var den onde Sots Mærker; Hundreder af Ofre maatte lukke deres Øjne.

En Del unge Læger fra Hovedstaden blev sendte ud til de mest hjemsøgte Strøg, men udrettede ikke stort, da de hverken kunde faa Bønderne til at tage de foreskrevne Lægemidler eller formaa dem til at aabne Vinduer og Døre for den friske Luft. Almuens Tro paa Klogekonernes røde Traade var desuden langt kraftigere end dens Tillid til Lægernes „Meksiner“.

Dødeligheden tog til, mange Steder — saaledes i Gentofte — stod der om Søndagen hele Rækker af Lig paa Kirkegaarden og ventede paa Præsten.

En Dreng kom ridende paa Stjern og fortalte Svend, at hans Moder og Farmoder havde faaet Koléren og var ved at dø. Hele Byen var smittet, flere døde; værst ryddede Sygdommen op i de fattige Huler, hvor den fandt Pjalter og Snavs at boltre sig i, Politiet havde nedlagt Forbud mod Jordfæstelsesgilder i de smittede Huse, Præsten gik omkring og talte strenge Ord om Himlens Vrede.

Overladende Drengen til sin egen Skæbne sprang Svend paa Ryggen af Stjern og sprængte af Sted til Alsingrød.

Gruelig var Tilstanden herhjemme, Folk gik paa Gaden og stirrede, et Par smaa, halvnøgne Børn stod og ruskede i Kirkegaardslaagen og raabte: „Mor, Mor!“ Et Sted bar man et Lig ind i en Lo, et andet Sted blev der røget med Svovl.

Da han traadte ind i sit Hjem, stod den kloge Kone fra Højbjerg og læste over de to syge, der laa Side om Side og vred sig med blaa, fortrukne Ansigter. Konen blev staaende med Ryggen mod ham, men rakte en Haand ud, der paabød Stilhed:

„ . . . han sidder i Himlen, han ser ned paa Jorden, han ser ned paa denne blodige Sot. Det maa hverken bulne ellér brække, syvide eller sprække, jage eller stikke, men ganske stille staa. Intet mer bevæges end den trofaste Sten. Da skal vi eder kurere med disse allerhelligste Ord: Et Navn Gud Faders, et Navn Gud Søns, et Navn Gud Hellig-Aands.“

Hun nejede tre Gange, slog Kors i Luften og rettede paa nogle hvide og røde Uldbaand, som var bundne om de syges Halse.

„Naar I har staaet jer saa længe, saa overstaar I det nok,“ trøstede Svend.

Else rettede sig virkelig i Løbet af Eftermiddagen, hvorimod det blev daarligere med den gamle, der helt mistede Hørelsen og allerede syntes at være et godt Stykke inde i Dødstaagen.

„Gaar I fra os, Farmor?“

„Ja, dem skal du ha'e, min Dreng . . . det har hulet saa meget i dem; men Tiderne . . . Skatterne . . . og . . . Himlens Naade . . .“ Hendes Tale løb til sidst ud i Fantasier om Engle og Blomster.

Om Aftenen kom Mariane farende og fortalte, at nu var Anine færdig med.

Svend fulgte med Konen hjem; men da Anine fik Øje paa ham, hvinede hun i vilden Sky og slog om sig med Armene.

„Gaa dog, gaa dog, Menneske!“ skreg Mariane og holdt paa Datteren.

Svend tumlede ud.

Ved Midnatstid foldede Boline sine Hænder og

gled saa mildt og stilfærdig ud af Tilværelsen, som hun havde levet. Svend maatte tage hendes afsjælede Legeme ud af Fællessengen og foreløbig lægge det paa nogle gamle Sække og Sjaler paa Gulvet i Mellemkammeret.

„Farmor var gammel, I staar jer nok,“ trøstede han sin Moder.

„Ja, jeg tror det, jeg tror det.“ Hun rejste sig over Ende og tvang Livet ud i de tynde Lemmer. „Tag Nøglen i hendes Kjole og gak op i Øverstestuen og luk hendes Kiste op. Jeg tror, hun har Penge fra Jens Børgesens Tid.“

„Er det værd, Mor?“

„Jo jo, du skal! Jeg trænger saa forfærdelig. Hun havde et gammelt udskaaret Skrin med Aars-tallet 1709, det staar til venstre under Læddiken.“

Lidt uvillig gik han op og hentede Skrinet, som den syge greb med rystende Hænder.

„Hvad sagde jeg!“ udbød hun, da hun aabnede Laaget og ved Tællepraasens Skin saa en gammel udspændt Lærredspose med røde Sirtses Øren og blaa Uldduske i Hjørnerne, samt med paasyet Navn „J. B. S.“ paa Siden. At Posen indeholdt Penge, mange, mange Penge, det skønnede hun straks af de talrige fedtede Ringe, der stod aftegnede udvendig paa Lærredet.

„Lad os hellere bie, Mor, til I bliver lidt raskere.“

„Nej, nej,“ stønnede hun og borede Fingrene ind i Lærredet som Ørnenegle.

Hun aabnede Pungen og hældte dens Indhold ud paa Dynen. Lyset funkede fra hollandske Dukater og Specier. „Ih, du forb . . . av, du brænder mig!“ skreg hun og slog til Lyset, saa det fløj ud over Gulvet og sluktes. „Aa, bevares dog,

hvad gør vi nu?“ klagede hun. „Her er ikke Ild skabt i Huset.“

Svend famlede sig frem i Stuen, tog en Lygte, der hang paa Bjælken over Flødespanden, og løb over til Mariane. Else bredte sine hede Hænder over Dyngen og lod Fingrene spille mellem de kolde Mønter: Atten . . . tyve . . . to og tyve . . . nej, det kunde ikke blive til noget, hun maatte vente.

Medens hun lod Fingrene rage med Mønterne, sad hun og fortabte sig i et ilende Tankeskifte, der fik alle hendes Pulse til at banke . . . Der var det ny grønne Bajs Skørt, det kunde snart sys ind i Livet, — der var den røde, blommede Bul og den sorte Damaskes Hue med Guldtakker — og fire Par rigtig gode Hoser . . .

Paa een Gang hørte hun en klagende Stønnen oppe fra Mellemkammeret, og der gik en stivnende Rædsel gennem hende. Med et Skrig sank hun tilbage og laa endnu i Daanelse, da Svend kom med Lygten.

„Hvad er der, hvad er der, Mor?“

„Hun er . . . vaagnet op igen,“ gispede hun og gjorde et mat Slag med Haanden hen efter Døren.

„Aa Snak! I er rent forvildt i Hovedet. De tossede Penge!“

„Der var nogen, der sagde: „Aa ja!““

„Kom her, lad mig gemme Peng . . .“ han standsede, rettede sig med et Ryk og saa hen imod Kammeret, hvorfra der atter lød en dæmpet Klagelyd.

„Aa dog, dog!“ stønnede Else og hyllede Lagenet over Pengene.

Svend gik hen til Døren med Lygten og bankede paa med en Kno: „Er det jer, Farmor?“

„Du maa ikke gaa derop! Kom med Lygten! Du maa ikke, du maa ikke!“ Hun skreg.

Han aabnede Døren og holdt Lygten frem.

Det forekom ham, at det Stykke Papir, han havde lagt over den dødes Ansigt, rørte sig. Han gik hen og løftede Papiret op; nej, der var ikke den mindste Forandring at se paa det blygraa, smilende Ansigt, kun syntes han, at det graasprængte Overskæg var vokset.

Han gik hen og linnede Døren til Storstuen.

„Mjav!“

„Dit Bæst!“ skændte han og sparkede ud med Foden.

Else var gennembadet af Sved og laa i en halv sansesløs Tilstand, med en Bunke Guldskillinger i den krampagtig knyttede Haand. „Aa, dersom ikke jeg blev saadan, at det snurrer endnu i mine Hæle!“

Pengene blev talte: To Hundrede og tyve Daler.

„Aa dog, Svend!“

„Men hvad er det?“ udbød han. „Her er jo et Papir i Posen.“ Han trak en gulnet Lap frem og læste:

„Diffe penge skal Svend har.“

„Nu har jeg dog aldrig kendt saa galt!“

„Jamen . . . jamen . . . du tager dem da ikke fra mig?“ bad Else. „Du er mit eneste Barn . . . jeg trænger saa forfærdelig!“

Han saa paa hendes hule Øjne, det hvide Haar, de brændende Kinder, der tilsammen dannede ligesom en stor, syg, tryglende Bøn. „Jaja, behold dem da!“

Hun øste Mønterne i Posen, gemte denne under Dynen og faldt tilbage i død Hvile.

Svend sad og grundede, en Taare løb ned ad hans Kind. Paa een Gang rejste han sig rask, gik

op i Mellemkammeret og lagde det gamle, stive Legeme til Hvile i sin egen Seng, der endnu stod i den gamle Orden.

Han var i den følgende Tid mere i Alsingrød end i Tisvilde. Else kom sig langsomt, men duede ikke til noget Arbejde, hvorfor han maatte tage sig af alt i Gaarden. Ogsaa oppe i Byen var han til megen Nytte, især blandt de fattige, gav Sæd og Penge, sprængte af Sted paa Stjern til Apoteket, hentede Ligkister og hjalp til med at faa de døde i Jorden.

I Reglen laa han paa Slagbænken om Natten, men sov sjældent. Ofte laa han og snakkede med Moderen til langt over Midnat.

„Har Anine ellers været rask?“ var hans Spørgsmaal en af de første Nætter.

„Jo, hun har. Mariane har ogsaa rettet sig meget. Der kan man dog se, at der er noget i det med den Kilde.“

„Har hun været til Maden ligesom ellers?“

„Mariane?“

„Nej Sludder — Anine.“

„Det har hun vel nok. Hvordan mon det er med hende?“

„Hun hyjer lige i Vejret, naar man kommer.“

„Hu ja, det er en fæl Sygdom! Man ved ikke, hvordan man skaber sig. Det er dog ogsaa forskrækkeligt! Nu er her død syv bare paa en halv Snes Dage. Lad mig se: Karne Jens Jens', Knejse-Ole, Hørbryderen . . . hvordan mon Grete Hørbryders har det?“

Hun fik intet Svar.

„Hører du ikke, jeg snakker til dig?“

„Hvordan hun har det? Jeg har jo sagt, at hun ligger og hyjer, saa snart . . .“

„Hyjer? Jeg snakker jo om Grete Hørbryders.“

„Naa-aa. Det ved jeg ikke noget om.“
Else spurgte, hvordan det gik med det hele oppe
i Tisvilde.

„Jo . . . o.“

„Ja dog, dog! Saadan en Gaard!“

„Har hun snakket noget om mig?“

„Hvem?“

„Anine.“

„Ikke et enstig Ord. Jeg spurgte hende en
Dag, om hun sørgede for dig. „Næ-hæ!“ svarede
hun og slog et Gab op, „ham har jeg glemt for
længe siden.“

„Tror I da, hun har?“

„Det har hun vel sagtens. Du havde daarlig
faaet Hælene uden for Byen, førend det hele var
lavet med Troels . . . du ved da, hun skal giftes?“

„Nej,“ fo'r han op.

„Jo, det blev lavet lige paa Steden. Naa, jeg
siger ikke noget for det, de er nødt til det for
Jord og Kræ og det hele.“

Han svarede intet.

„De er nødt til det,“ gentog hun.

Han tav fremdeles.

„Ak ja! Hver strider for sit,“ sukkede hun og
favned med en bevæget Stemnings lange Arme
sin egen Gaard, Pengene under Dynen og Svends
gode Gaard.

De laa længe tavse; da hørte hun ham rage ved
Træskoene.

„Hvad nu?“

„Jeg gaar bare lidt ud; jeg synes, her er saa
fælt hedt.“

Hule-Jens blev funden død i sin Jordbode og
laa i en saa rædsom Stank, at ingen vilde nærme
sig ham. „Det er Synd,“ sagde Svend. Det var,
som han hele Tiden kunde høre Staklens Ord:

„Sølv, Sølv af Jesu Kjortel!“ Ved Sogneforstanderskabets Hjælp fik han lavet en sort Kasse, kørte ud paa Urnen, afklædte Liget og lagde det til Hvile i Kisten. Ved at tænke paa, hvor meget ondt denne stakkels „Jesu Broder“ havde gennemgaaet i sit lange, ulykkelige Liv, og hvor sørgelig ensom og fattig hans Hjemfart nu var, blev han grebet af Medynk og følte Trang til at give ham et lille kærligt Farvel. Han saa sig om og foldede Hænderne. Og saa stod han derude i den store, lyse Naturens Kirke og gav et stille Fadervor for Malmknappen.

Svend Børgesen vendte tilbage til Tisvilde.

Langt ude i Sydøst stod Skovene i Synsranden og drog. Det var, som han kunde lugte Hindbær og Graner.

Ofte gik han ud paa Klinten og saa ind over Land med Hjemlængslens lange Blik. Til venstre, ikke mer end en god Mils Vej borte, saas Valby Hegn, Harager og Højbjerg Hegn, til højre, i fjern Udviskethed Nejede Vesterskov, og bag dem alle den milelange Grib Skov, der i sin grønne Dis gemte tusinde Minder: al Barndommens Drøm og Lykke, Milernes Duft, Ynglingens urolige Længsler, Nattejagternes dragende Liv — — —

Hvad var der blevet af Trylleriet her i Tisvilde, Trylleriet, som han i Barndommen havde set som gennem røde og blaa Glas, Trylleriet, som paa St. Hansaften og Dag havde givet hans Sind saa mange stærke Paavirkninger og tumlet ham rundt i Sanser-Attraaens Hede? Kilderne var blevne et Par ganske almindelige Vandpytter, Gravhøjen en sørg-

modig, forfalden Stensætning, hvor Ensomheden hvæste i Bynkene, og hvor der lugtede af raadne Surklude. Og Skoven — Skoven, som han dog havde været saa indtaget i — hvad var den, da han fik rigtig efterset den? At man æltede i Sand til Knæerne fik endda være; men hvad var det for nogle Træer? Raadne Grene med Laser af hvidt Lav stak frem i alle Kroge, mange af Fyrretræerne var helt gaaede ud, andre kæmpede med Døden. Det var kun, naar man kom op paa Højderne, at alt, Træer, Bakker og Dale, samlede sig til et harmonisk Hele, hvor alt det uskønne og forkrøblede forsvandt bag Kronernes grønne Slør eller tabte sig i Fjernhedens Utydelighed. Men hvor var Grib Skovs slanke Bøge og Kæmpe-Ege? Og hvor var Grib Skovs myldrende Flokke af Raa- og Daavildt?

Værst af alt var Ensomheden. Omlandet, hvor det havde myldret med Mennesker St. Hansaften, hvor det havde suset i Luften med Raab og Toner, laa nu øde, folketomt, ofte skjult af flygende Sandstøv, der gav Luften en død, rødlig Tone og fyldte Øjne, Næse og Mund med skærende Smaadele.

Han mærkede, at han var bleven narret paa mere end een Maade.

Hvad var der tilbage af Trylleriet? Jo — Havet. Det havde holdt, hvad det havde lovet. Altid var det nyt, altid stort, dragende ved sin Gaadefuldhed, manende i sin Vælde. Det kunde ligge blankt under Morgendisen, kun vuggende sig med vage Rullinger over Revlerne, det kunde vælte sig med graagrønne Braadsoer, give Luft for al sin ustyrlige Omvæltningenslyst, true og tordne og brøle med al den vilde Rædsel, som Havdybet rummer.

Første Gang han saa Havet rigtig i Oprør, var det, som han vaagnede til et forstærket Liv. En ubestemt Trang til Kamp, til at gaa løs paa Al-

verdens Skæbner og naa det uopnaaelige skød sig op i ham og varmede hans Legeme.

Anine — — ?

Hvorfor tænkte han altid paa Anine herude? Hvorfor var hun med i alle hans Syner ind imod Skovene? Regnskabet mellem dem var jo for længe siden opgjort, og snart vilde hun ligge i den tykke Troels's Arme. Nu vel, han havde selv holdt sine Tømmer, og Køretøjet var hans eget. Aldrig skulde Anine faa den Tilstaaelse af hans Mund, at han ikke havde spændt rigtig for, da han kørte til Tisvilde.

Saa mudrede det sammen i ham med uklare Forbandelser, og saa — — gik han hjem for at se om Tønnes var oppe.

Undertiden fik det bløde og barnlige i Kulsviernaturen Magten over ham og tvang Vildskaben til Ro. Var det dog ikke det bedste at gøre saa meget som muligt ud af Livet heroppe, det Liv, som skulde leves?

„Marne, kom! Lad os glemme alting og se at holde rigtig sammen.“

Da kunde hun le saa hjertelig ad hans Højtidelighed og lade sig dumpe hen i hans Favn. „Du er dog en grinagtig Hankat at se paa.“

— — Nej, han væmmedes ved dette Kvindfolk. Uren som en Møgstrørske traskede hun Hellig og Søgn om med et Par udtraadte Slæber, der sleb hen ad Gulvet for hvert Trin, gamle Huevalke og Hoser laa og flød paa Bordet. Hu . . . ! Han huskede sin Moders og Anines pilne Orden.

„Svend, jeg skal ha'e en lille,“ oplyste hun en Morgen med samme raske Lige fremhed, som om hun havde sagt: „Sikken et rart Vejr det er i Dag!“

„Hvad skal du?“

„Ja. — Aa, hvor har jeg dog tit grinet, naar jeg sad derhjemme og læste! Naar de unge, nygifte

Koner i Romanerne skal have smaa, saa kommer de altid — se saadan! — saa ærbare og undselige hen til Manden og hvisker ham noget i Øret. „Næ-æ, er det sandt, min elskede Hustru!“ Og saa staar Madammen og piller ved sit Forklæde og er saa rød i Hovedet som en Gørehøne — tsi hi ha ha! Noget godt Skaberi!“

Svend blev stolt og droges med ny Trang mod hende, som om han nu først ret forstod Ægteskabets sammenknyttende Magt. Om det dog ikke nu kunde blive godt.

Hans Væremaade stivedes op af en vis mandig Sathed, og Gaardens Drift blev ham endnu mere magtpaaliggende end før. Men Dagene havde for lidt Indhold for ham, særlig var Søndagene drøje at komme over. Det var sjældent, han gik ud; thi Sognets Folk huede ham ikke, de udgjorde ligesom en Race for sig selv, et ham helt fremmed Folkefærd, der ikke brød sig det fjerneste om Kul og Jagt og Skovliv.

Da vaagnede paa ny hans gamle, fra Farmoderen arvede Lyst til at sysle med Digtningens og Historiens Skikkelser, han laante Bøger af Præsten og Læreren: „Peder Paars“, Saksens og Holbergs Danmarkshistorier, Ingemanns „Holger Danske“ og „Huldregraverne“, der nylig var udkomne, selv købte han en og anden Bog, og hans opvakte Sans omstraaledes af Lys og Farver. „En Landsbydegns Dagbog“ gjorde et saa stærkt Indtryk paa ham, at han i lang Tid gik i en Taage af tunge Drømme.

Det var først i Høst.

Marianes Gaardsplads var fejtet og stænket med

gul Bakkesand, en halv Sneg Køretojer med røde og grønne Tremmestole og forspændte med smaa Heste med indflettede Basttraade i Mankerne holdt paa Grønjorden udenfor. En halvgammel Fyr med en stor, blodrig Næse og en lille bleg Dreng stod ved Gangdøren og blæste med udspændte Kinder i hver sin Klarinet, medens en skævhovedet, evig glad Mandsling løb omkring og bød Folk ind paa en Jat af Morgenmælken.

„Væs'go, væs'go! Det er, saa band han, nok til at være tørstig. Saadan en Hede!“

Inde i Mellemstuen stod Mariane og skændte paa sin Datter, der aandsfraværende gramsede paa de krusede Tøjblomster og lange Lænker af store, forskelligfarvede Glasperler, som hun fastgjorde paa hendes stramt opredte Haar.

„Barn, du river jo det hele aflave, lige saa stærkt som jeg kan sætte det.“

„Hvor er min Salmebog?“

„Den ligger jo i Vinduet lige for Næsen af dig.“

„Giv mig jert Hovedvandsæg!“

„Jeg gav dig det jo lige i dette hellige Øjeblik . . . du staar jo med det i Lommeklædet.“

„Av! Tag den Naal væk!“ Hun rev i de røde, knitrende Silkebaand, som Moderen lige havde fastgjort i Nakken.

Mariane satte sig med et Suk og vendte sit flade Ansigt mod Loftet. En af Pigens Veninder, en ung Gaardmandskone fra Tilstrup, kom og hjalp til og fik omsider sat Stadsen.

Kvinderne, der stod ret op og ned i den forreste Stue, arbejdede med Kaabernes store Sølvhægter og rettede ved de vældige Fløjelskyser, der stod som uhyre Marie-Glorier om Hovederne, Mændene

snakkede og drak, slog Ild til Piberne og trykkede de lange Hatte fast i Nakkerne.

Fra den Dag Svend havde været der og bedt til Bryllup, havde Anine gaaet i en Slags halvild Tilstand og med en feberagtig Stundesløshed snakket op om Troels, om Bryllup og Dans. Saa kom Koleraen og tæmmede hende for en Stund, men hun overvandt snart dens Følger og optog med ny Iver Forberedelserne til sit Bryllup. Hendes Aasyn havde faaet et udtørret, benet Udseende; men hun klagede aldrig.

Da hun et Øjeblik var alene i Kammeret, satte hun sig og saa sig om — —. Jo, det var jo da deres egen Mellemstue. Hvor var dog alting underligt i Dag, saa fremmed, saa forstyrret! Hvad var det dog for en Ringen og Dundren i Luften? Hvert Øjeblik lød der ligesom et underjordisk Bump ude fra Grønpladsen, Mændene snakkede og tumlede med Ølkruse og Tinbægere inde i Stuen, en Duft af Fyrsvamp og Tobak stod i Luften, Klinken paa Køkkendøren smækkede til Vejrs lige hvert andet Minut.

Hun rejste sig og saa ned over Mosen; men det var, som hun ikke kendte den igen, Luften bævrede over Græsset, Tørvegravene laa med nogle ejendommelige Skyggetegninger, som hun aldrig mindedes at have set før, og Tørvestakkene der til venstre . . . var det dem, hun havde rejst i Mandags? Jo, nu lige paa een Gang fik hun det hele fra det gamle, velkendte Synspunkt. Der stod Køerne og slog med Hovederne efter Fluerne. Hun blev ærgerlig paa sig selv, fordi hun ikke kunde huske, om det var i Morges eller i Gaar Morges, hun havde malket dem sidste Gang, og bagefter blev hun ærgerlig, fordi hun stod og tænkte paa saadant noget forfærdelig ligegyldigt noget.

En Spyflue sang om Hovedet paa hende og satte sig til sidst paa hendes Isse. Hun slog efter den med Haanden og kom derved til at slaa Fingrene mod Glasperlerne. Da var det i samme Øjeblik, som der glimtede Kornmods-Lyn igennem Synsnerverne, hun satte sig atter, lukkede Øjnene og holdt Hænderne op for Panden; men paa een Gang lod hun Armene synke og rettede et vildt, stirrende Blik op mod et Søm i Bjælken, hvor hendes Faders Barberkniv plejede at hænge — — nej, den var der ikke — aa, det var sandt, den havde hendes Moder jo givet Lille-Bendt.

Hun var kommen til at ryste; men ved at tage Vejret langt nogle Gange og lægge al sin Viljes Pres over Nerverne tvang hun Legemet i Ro.

Troels kiggede op i Kammeret og nikkede.

Hun gramsede i Haaret. „Nu kommer jeg straks.“

„Jaja, du skal jo have Tid.“

Han drog sig atter tilbage. Glæden udspændte hans Brystkasse, saa han knap kunde aande; men intet Ord, ikke en Mine fik Lov til at røbe hans Lykke. Tyk og stiv færdedes han mellem Gæsterne, ræbede efter det fede Smørrebrød med Lammetælle og Faaremælksost, pustede og tørrede sit røde Ansigt. Halsklædet var bundet saa stramt, at Nakke- og Hagekødet laa i runde Bulke ud over det, medens Øjnene sad som et Par Kugler, der var ved at trille.

„Det er forsanst Tøj, det,“ sagde han og lettede paa Niels Bendtsens gamle Sølvpipe.

„Der er, saa band han, ikke saadan en Sølvpipe i hele Fred'sborg Amt, det er vist, der ikke er.“

En Gaardmand oplyste, at han havde en, der var tre Gange saa stor og tung.

Lille-Bendt vred sit skævt siddende Hoved til Siden, saa det kom til at vende Næsen helt om,

hvor Nakken skulde være: „Ja, den, du har, Villum! Jajajaja, den er tre Gange saa stor og tung.“

Folk stod paa Vognene, Troels tog Plads hos Forloverne og sad og saa mod Vinduerne, Mariane kom ud med et Par ny rødstribede Dækkener, som hun slængte op i Brudens Vogn.

„Det er saamænd den første Gang, de skal i Stadsen.“

Mille Bredal, der havde gaaet eller snarere løbet den lange Vej fra Frederiksborg blot for at overrække sin Veninde et Par Roser, kom i sidste Øjeblik farende med sine Blomster, som hun gav Anine under Smil og Kys og strømmende Taarer.

„Jeg vilde saa gerne have været med; men du ved, jeg kan ikke være hjemmefra i Eftermiddag.“

Anine omfavnede hende krampagtig og blev ved at klynge sig til hende.

„Saa, Anine! De venter paa dig.“

„Følg med!“

„Hvad tænker du dog paa? I denne Paaklædning? Jeg kan jo heller ikke, jeg maa skynde mig af alle Kræfter hjem igen.“

„Kom herud siden!“

„Jamen jeg kan jo ikke, jeg kan ikke.“

„I Aften.“

„Det er aldeles umuligt; de fremmede bliver jo hos os i Nat, og Mor er slet ikke rask.“

„Kom herud i Morgen!“

„Mille følte paa hendes Pande — den var brændende hed, og Øjnene stod stive, med en haard, vild Lysning.

„Anine, hvorfor vilde du ogsaa dette?“

„Jo jo!“

„Gud give da, det maa blive — — — godt for dig!“

Hun vilde rive sig løs, men Anine knugede hende endnu fastere ind til sig. „Bliv her!“

„Bliv her? I skal jo i Kirke.“

„Bliv hos mig!“

„Anine, slip mig nu! De er paa Vognene.“

„Er de?“ sagde hun mat, efter at hun en Stund havde staaet i Tanker.

Hun stod et Øjeblik tavs og stirrede ud for sig. Da slog hun paa een Gang et vildt, hvinende Skrig mod Loftet, men saa sig derefter om og ligesom besindede sig. „Hvad var det?“ hviskede hun aandeløs.

„Anine, du er syg.“

„Syg?“ Hun lo. „Nej, jeg fejler saamænd ikke noget,“ sagde hun med sin gamle, rolige Stemme-
klang. „Jeg har bare lidt ondt i Hovedet . . . nej, nej, bliv her!“

Mille fik omsider vredet sig ud af hendes Arme og smuttede ud ad Døren.

Mariane, der havde staaet og snakket med Brudepigerne og slet ikke set den unge Jomfru, strøg Vandet af Øjnene og gik for at se efter Datteren.

Folk sad og ventede og saa utaalmodig mod Døren og Vinduerne, en og anden Plag slog med Hoven i Græsset og stejlede.

„Hvor mon hun bliver af?“ spurgte Troels, der var nærvæd at skruer Halsen af Led for at faa Øjnene langt nok om.

Da kom Mariane farende med en vild Rædsel i alle Miner: „Hun render, alt hvad hun kan, ned imod Tørvegravene!“

Brudepigerne slog Nakken tilbage og satte et Hvin til Vejrs, et Par Koner fo'r op og slog med Hænderne i Luften, Mændene blev siddende med forstenede Ansigtsdrag.

En rask Tyveaarsgut smed Tømmerne fra sig, sprang af Vognen og løb af alle Kræfter ned mod Mosen, hvor han netop kom tidsnok til at se en Bunke farvede Tøjblomster forsvinde i det sorte Vand. Men en to tre — Uret op af Mavelommen, Trøjen og Skoene af og ud paa Hovedet i det boblende Dyb!

Et Par Mænd, fulgte af den halvt sindsforstyrrede Mariane, kom løbende med et Reb og en Brandhage.

„Skynd jer, skynd jer! Jeg har hende, men hun er ikke til at styre!“

Et levende Knippe af Arme og Hoveder, der i det ene Øjeblik forsvandt, i næste Øjeblik baskede i Vandskorpen og kom op med overgrumsede Perler og strittende Fingre, satte hele Graven i et gængende Røre. Den ene af Mændene kastede Rebet ud, men det blev borte i Mudderet, den anden huggede Brandhagen i Pigens Kjole og flængede den ned igennem; heldigvis holdt dog Skoningen, og inden mange Minutter var begge de unge dragne op paa Grønsværen, hvor Mariane laa paa Knæ og vred sine Hænder og skreg.

Pigen havde intet Øjeblik tabt Sansningens Evne, men syntes at være uden Forstaaelse af, hvad der foregik, kun opfyldt af Rædsel for noget ondt, grufuldt, der trængte sig sammen om hende.

„Anine, Anine!“ jamrede Moderen. „Hvor kunde du dog gøre dette?“

De kunde ikke holde hende, hun skreg og slog om sig i vanvittig Angest, som om hun vilde værgе sig saa længe som muligt mod det onde, der trængte ind paa hende. Endelig sank hun sammen og lod sig viljeløs bære op til Gaarden.

Her var alt i vild Forstyrrelse, Hestene, som

Karlen var rendt fra, spillede omkring med en halv Vogn ude paa en Boghvedemark, to Kvinder, som var faldne af i Boghveden, laa med sønderrevne Kaaber og blodige Ansigter og jamrede sig af Angest for, at Plagene skulde komme noget til, Mænd og Koner løb mellem Vognene, pegede og raabte meningsløst i Munden paa hverandre, Hestene fnøs og gloede mod alle Verdenshjørner.

Troels, der var bleven fuldstændig graa i Ansigtet, gik og saa fra den ene til den anden og havde helt mistet den Smule Sans, han ejede; men da Mændene kom bærende med Pigen, og hun løftede Hovedet vildt, gik han hen til hende og stammede:

„Det er vist bedst, vi begi'er det, Anine.“

Hestene paa Marken blev fangede, og Stumperne af Vognen læssede paa et Køretøj, de to ulykkelige Kvinder, der havde faaet revet Ansigterne slemt, fik vadsket Blodet af sig og blev af en velvillig Nabo kørt til deres Hjem.

En Time efter var Vogne, Heste og Mennesker som blæste bort, og Dødens Stilhed stod over Hovsporene paa Gaards- og Grønpladsen.

Men inde i Himmelsengen laa en dødningbleg Pige og stirrede op i Lystaager af Millioner flyvende Ildpunkter.

Fra en kæmpemæssig Mile steg Røg og Flammer til Vejrs med en syngende Lyd som af fjerne Klarinettoner, en Mylder af Flagermus og hvide Natsværmere svirrede i Luften, og langt borte tonede Omridset af en Skov frem i glimrende Nordlysskær med de fineste Regnbuefarver.

„Vær nu god, Anine, og lad mig sætte Haarlocken fast igen. Jeg kunde jo ikke gøre ved, at jeg rev den af.“

„Nej, væk med Naalen!“

„Vær nu god! Ellers kommer vi jo for sent. Kan du ikke høre, det kimer?“

„Jeg er vred paa dig.“

„Jamen jeg har jo bedt dig om Forladelse. Du kan tro, jeg har fortrudt det tit nok; men Helene sad hele Tiden og hviskede mig Ørerne fulde, og saa blev jeg saa tosset i Hovedet, at jeg hverken vidste ud eller ind.“

„Hvad hviskede hun?“

„Hun blev ved med sit:

„Her saa det ilde ud for nogle Tider siden, med Sand var alting skjult, og Faren var ej liden . . .“

Saa maatte jeg skynde mig at grave Gaarden ud, ellers var hun jo bleven kvalt. Aa, hun blev saa glad, hun græd og kyssede mig . . . jajaja, hør nu! Det var ikke mere end det samme, nu er det jo forbi, og nu skal vi danse og være glade.“

„Hun kan jo ikke lære det, det Klodshoved; hun har jo aldrig set en Riel før.“

Troels sad langt ude ved en Kilde og klagede sig med Haanden paa Ryggen. „Jeg kommer mig aldrig, jeg kan lige saa godt begi'e det.“

„Jo, saa band han, kommer du dig! Drag Skjorten op!“

En lille Mand drog med en Knibtang en stor Kugle ud af hans Ryg og holdt den op i Lyset. „Saa band han!“

„Ja hvad kan det blive til? Der er 1100.“

„Anine,“ bad Svend, „lad nu bare dem sidde! Læg dit Hoved her — saadan! Se saa derud . . . de to der, som rider paa Stjern . . . derovre paa Skoven! Hvad? Vi to! Vi to! . . . Du kan stole paa, jeg mener det!“

Det gængede under hende, som om hun red over
svajende Grene, Stjerner med glimrende Farveblink
dansede paa Himlen, i sød, bævende Viljesløshed
laa hun i Svends Arme og sang:

„Du ledte frem, algode Gud,
til første Mand den første Brud . . .“

Men paa een Gang knak en Gren, og hun sank —
ned i et bundløst, sort Vand — — hun gav et
Skrig og fo'r op.

„Naa naa naa, Anine! Lig nu stille, som du
har lovet mig!“ bad Mariane og saa paa Klokken.
„Kom her og lad mig smøre dig end een Gang!“

Hun tog en Flaske med Lavrbærolje og gned
Pigens Ryg og Isse. „Se nu, du kan ligge stille og
sove,“ bad hun og dækkede hende til, hvorefter
hun satte sig og læste i den 200 Aar gamle, i et
løst Kalveskindsbind liggende „*Olea Aromatica Octo*“,
som den kloge Mand fra Nyhusene havde glemt.

„Laur-Olje varmer / blødner / gør tynd / obner
fordrifsver Intemperiem partium omnium frigidam
folame aut cum pituita & flatibus, fanat . . .“

Hun rystede paa Hovedet, men vedblev med
stigende Opmærksomhed:

„Det er / Den faalde vedske enten for sig selv /
eller oc om den er med Pituita / Vær oc Blevt for-
menigt paa hvad Lem den er / Curer og Læger
samme Olie. Hiernens / Senernis / Ledemodenis /
Masfvens / Indvoldens / besynderlig den Tarm som
faldis Colum / Leffuerens / Miltens / Nyren / De
Quindelige folde affectus oc dess piine som deraf
kommer / borttager hun. Stryger mand her med
langs ned ad Rygbeenet / naa Kuld oc Rystelse tager

een i Koldefuge / da hjælper det . . . Denne Olie
tiener i synderlighed it skøbeligt Hofuet / strugen
ofuen paa Jfsen / oc bortdriffuer pimen . . ."

Hun lagde omsider Bogen fra sig, faldt tilbage
i Stolen og sad længe og saa ud i Skæbnernes
Taager.

„At det dog ogsaa skulde gaa saadan med alting!
Det er ikke godt for en Enke. Hvordan skal dog
jeg svare Troels 44 Rigsdaler om Aaret foruden
Skatter og det hele?“

Det, der pinte Konen mest, var, at alle Menne-
sker talte om den ulykkelige Bryllupsdag, om Tørve-
graven og alt det. Skuffelse og Skam havde sat
en Slags Afvisermærker ved hendes Gaard, og
hjelpeløs var hun med dens Drift. Lille-Bendt og
Drengen gik og gjorde, lige hvad de vilde, Kræerne
rendte og piskede om som vilde Dyr ude paa
Urnen, og hver Gang det regnede, faldt der store
Lerflager fra Støjlerne paa Udhuset. Stillingen var
rent fortvivlet; Troels kunde der jo ikke mere være
Tale om, og hvilken anden Karl med Penge vilde
tage en Pige, der i al sin Brudestads var gaaet paa
Hovedet i en Tørvegrav? Og dog var et godt
Giftermaal det eneste, der kunde redde Hjemmet
fra Undergang.

Anine kom atter paa Benene.

„Mor!“ udbrød hun en Dag, da hun længe havde
siddet og hvilt sig paa en Skammel, „hvor er Far
gaaet hen?“

Mariane fæstede Øjnene paa hende og blev krid-
hvid, sagde ikke et Ord, blev ved at stirre.

Da tog Pigen sig til Hovedet og blev urolig,
som om det med et gik op for hende, at hun vist
havde sagt noget rent galt.

Lidt var hun med ved Høstarbejdet; men Mariane

holdt hende saa meget tilbage som mulig og gik helst i hendes Sted med at „lægge“.

En Eftermiddag stod Pigen og saa over mod Vejen, som førte hen til Elses Gaard.

„Uh! . . . alt det Blod, der plasker om Hjulene!“

„Blod? Det er jo Solen, der skinner paa Vejen?“

„Jamen oppe paa Hjulene og op paa Siderne af Vognen.“

„Der er jo ingen Vogn, Barn.“

„Jo vist! Kan I da ikke se Svend og . . . hende? Uh, nu vender han saamænd! De kommer herhen!“ Hun skreg og vilde løbe sin Vej.

Daglig gned Mariane hendes Hoved med en Blanding af Lavrbærolje og Teriaksalve og sørgede for, at hun var nogenlunde i Ro.

Lidt efter lidt klaredes det daarlige Hoved; men Angesten for at se Svend bævrede evig og altid gennem hendes Legeme. Dertil kom, at hun gik i stadig Angest for at møde Folk fra Byen, naar hun en enkelt Gang vovede sig uden for Gaarden.

En Søndag, da hun stod ved Havediget, kørte et Læs pyntede Mennesker forbi oppe paa Landevejen. Hun saa Kusken pege ned efter hende og hørte ham sige: „Der er hun!“ Og alle puffede med Albuerne og var færdig at rive hinanden af Vognen for at komme til at bore Øjnene i hende.

„Mor, jeg vil væk herfra, jeg kan ikke nære mig herhjemme.“

Mariane græd: „Hvad skal det dog blive til med det hele!“

Foreløbig tyede Anine til Adjunktfamilien, der tog overmaade venlig imod hende og var glad ved

at kunne vise hende lidt Gengæld for den gode Hjælp, hun i sin Tid havde ydet under Datterens Sygdom.

„Vi trængte netop saa rædsomt til lidt indvendig Hjælp,“ løj Madam Bredal med al sin uskyldsmilende Venlighed.

Rent i Toget gik Anine og fejede Gulvet, gned Ruderne, hentede Vand til Blomsterne og stænkede det ud over Gulvet, som var fejat.

Nat og Dag bruste det med ulidelige Tanker om Svend og om den forfærdelige Dag derhjemme. Hvorfor havde de draget hende op af Graven?

Aa, den Tørvegrav! Hvordan var hun dog egentlig kommen i den? Hun huskede, at hun havde løbet, som hun aldrig før i sit Liv havde løbet, hun kunde mærke endnu, hvordan hun ligesom fløj ud over Haven, ned over Marken, det hvinede og bruste om Ørerne paa hende, fra alle Sider skreg Røster, og Luften var opfyldt af tusinde Hænder, der greb efter hende med lange Fingre; men hun løb fra alt, løb med en vild, jagende Fart og saa . . . ja mere kunde hun ikke huske, jo, hun kunde huske, at hun var falden paa højre Side og at hun lige i det samme havde hørt et Raab bag ved sig — —

Hvorfor havde de draget hende op? Hun følte, hvilken uendelig Lykke det vilde have været at sove paa Gravens Bund, synke dybere og dybere i den bløde, brune Dyne og blive borte i Glemsel og Søvn. Hvad var der dog ved et Liv, der ikke ejede et eneste Minuts Lys og Glæde, kun Kamp og Pine, kun den sorteste Haabløshed, et Liv, der kun havde een Længsel Døgnet igennem: den store, stille Søvn i Kisten!

Her gik hun paa Naade i et fremmed Hjem og maatte søge at skjule sit Ansigt, hver Gang hun

kom til Ruderne; alle Mennesker i Byen vidste, at hun var den Pige fra Alsingrød, som . . . aa nej, nej, hun vilde bort, langt bort, hvor ingen Øjne stirrede paa hende, og hvor Folk ikke gik og stødte til hinanden. De var nok venlige imod hende, Bredals; men hun saa godt, hvad de tænkte, naar de sad ved Bordet og rystede paa Hovederne. Og Pigen i Køkkenet — som hun kunde glo!

Hun kom en Dag uforvarende til at høre en Stump af en Samtale mellem Præsten og Bredal i dennes Studerekammer.

„Forsøg paa Selvmord er dog, kære Bredal, etisk-kristelig set, det samme som udøvet Selvmord. Og Selvmord er Oprør imod Himlen, en Synd, der maa føre til evig Fortabelse.“

„Ja, jeg forsvarer ingenlunde Selvmordet — ingenlunde; men kan det dog ikke ses fra et andet Synspunkt, Hr. Pastor? Som en i Vildelse udøvet Nødværge daad, en fortvivlet Sjæls . . .“

„Nej nej, vi taler som Kristne, vi dømmer ud fra Vorherres Ord. Selvmorderen er Gudsforræger, han nægter, at der er en almægtig og kærlig Gud til, og han nægter, at der er en dømmende, en retfærdig Gud til, som betaler enhver efter . . .“

„Ja, Hr. Pastor, men . . .“

„Hør nu videre: Han er dertil den største Daare af Verden; han afskærer sig selv Muligheden for at rejse sig igen fra Ulykken, han ved jo ikke, om han ikke ved at give Tid kunde vinde Livets Lykke tilbage.“

„Det er mærkeligt, hvor det, vi her taler om, ligner en Samtale, som forekommer et Steds i Goethes „Werther“. Kan De huske, Hr. Pastor, hvor den unge Werther slaar vældig ned med det Eksempel: „ . . . Den Tosse dør af Feber! Havde han ventet, til hans Kræfter var komne igen, og

Uroen i Blodet havde lagt sig, saa kunde han saamænd godt have kommet sig og levet mange Aar endnu“.

Hun kunde have gaaet ind og kysset Bredals Haand. Ja, dersom Præsten vidste, hvad hun havde gennemgaaet, dersom han kendte de Tanker, der havde brændt i hende Uge efter Uge, al den hidsende, fortærende Kval, der havde jaget hende op af Søvn om Natten og kørt om med hende i Raadvildhed og Fortvivlelse om Dagen — — — aa, det var saa forfærdeligt at tænke paa! Hun vidste godt, at hun havde baaret sig galt ad, hun havde godt indset bagefter, at det var grueligt at gøre saadant noget, og hun havde bedet Gud saa bønlig om, at han maatte ikke være vred paa hende; men hun kunde ikke gøre for, hvad hun havde gjort, hun kunde ikke.

Bredals Hus var fuldt af Hygge, Dagligstuenes Vægge var strøgne med Kalk og Okker, det lavtliggende Bjælkeloft med lys Kønrøg, for Vinduerne hang røde Sirtses Gardiner, der gav den rummelige Stue en varm, blød Tone. En stor Egetræs Dragkiste med blanke Messingringe i Skufferne, en vældig Mahogni Sofa med brunt Hvergarns Overtræk og store Pølser i sort Damask, der var Levninger af et tidligere Overtræk, et brunmalet Klapbord, et lille Mahogni Sybord, en nydelig lille Haandvæv, samt fire klodsede Stole med løse Hynder udgjorde Bohavet; hertil kom saa Væggenes Prydelser: et langt Pillespejl med to blaamalede Vaser paa Hylden, tre store, gamle Kobberstik med en Uendelighed af Rust-Stænk, et Par i store forgyldte Rammer indfattede Malerier, der forestillede Madam Bredals Forældre som unge, samt en hel lille Samling af smaa sorte Skygebilleder af for længst hensmuldrede Olde- og Bedsteforældre, alle omrammede med

Kranse af Evighedsblomster, der sendte deres tørre Vellugt ud i Stuen, hver Gang nogen rørte ved dem.

Den høje, magre Adjunkt, der gik med en umaadelig lang, sneverærmet, brun Klædesfrakke og sort Fløjelsvest, knappet helt op i Halsen, var til daglig noget tavs, ofte helt borte i videnskabelige Grublerier, der syntes at gøre ham baade blind og døv; men han kunde til Tider lægge al Grublen paa Hylden og være frisk og overgiven som en Ungersvend. I sin meste Fritid sad han inde i sit eget Rum, halvt skjult mellem høje Stabler af tørrede Planter i blaa Ark og med et eller andet Hæfte af *Flora danica*, et eller andet stort tysk eller fransk botanisk Værk opslaaet i Sofaen. Der var en gennemtrængende Duft af Planter og gamle Bøger i dette Rum, selv hans Klæder, som Anine ofte bankede og børstede, var fulde af denne stærke Blandingsduft, der blev saa ægte bredalsk for hende, at hun aldrig senere kunde lugte en vissen Bynke eller slaa en gammel Bog op, uden at Bredal stod levende for hende.

Den kønne lille, spinkle Madam Bredal, der var 13 Aar yngre end Manden, gik klædt i en mørkebrun, meget kortlivet Hvergarns Kjole med frynsekantet Modest og bar over sine brune Haarbukler en hvid Kappe med violette Baand og store Piber. Ved hendes Mund sad et vemodigt Drag, der aldrig forlod hende; men hun var altid mild og rar, et Stykke levendegjort Kærlighed, lige ægte i Sorg og Glæde.

Datteren Emilie flagrede om i sit lyse Sirts som en ung Sommerfugl, der bare tænker paa Sol og Honningdug.

Undertiden gæstedes Huset af fine Folk fra Hovedstaden, saaledes af en Grosserer Lynges med Kone og Datter, et Par Kunstmalere og flere Skue-

spillere, deriblandt den navnkundige Peter Jørgen Frydendahl, der om Sommeren boede paa Badstuen. Naar en eller flere af disse Gæster indfandt sig, blev der gerne tilkaldt et Par Venner fra Byen — et Par af Adjunktens Medlærere ved Latinskolen — og det gik da med livlige Ordsrifter om Juliomvæltningen i Frankrig og det gærende Liv herhjemme, om den unge Marstrands Kunst, om Jens Baggesen og de nylig udkomne Gengangerbreve — alt, hvad der paa den Tid sysselsatte Sindene. Naar den unge Student, Jens Ludvig Nielsen, var til Stede, kunde han staa og gnide sine fugtige Hænder og aande febrilsk af Trang til at falde ind; men hans Ærbødighed for de ældre holdt ham som oftest tilbage. Ud paa Aftenen kom Bollen paa Bordet, og til langt ud paa Natten gik det løs i de ellers stille Stuer med Bægerklang, Guitarspil og gamle Viser af Jonas Rein, Rahbek og Tode.

Den kønne, tavse Bondepige, der altid tildrog sig de fremmedes Opmærksomhed, især Malernes, var i den første Tid meget trykket af alt dette fine Væsen og vilde helst sidde ene i en Krog med sin Strikkestrømpe. Jens Ludvig, der ogsaa tit følte sig en Smule tilovers, kom gerne med sin Stol hen til hende, og de to sad da og stak Hovederne sammen og hviskede, medens Mille og en og anden af Skuespillerne eller den unge Adjunkt Brammer holdt et rædsomt Styr med Snak og Latter i det modsatte Hjørne.

Anine boede i et Kammer sammen med Mille, der hver Aften laa og snakkede op om Alverdens Ting: Kravemønstre, Romaner, Strømpebaand, det kongelige Teater og meget andet. Svends Navn blev aldrig nævnet, Mille turde ikke, og Anine vilde ikke tage det i sin Mund. Men naar Milles lille Pjattemund endelig trættedes, og hun sank

hen i Barnets søde Søvn, da kom for Anine de lange Vaagetimer med Navnet klingende gennem hvert Minut.

Der var ikke den Plet i Hjemmet, i Skoven, som hun ikke gæstede sammen med ham, der var ikke det glædefyldte Minde, som ikke levede op. Hvor havde hun dog elsket ham! Fra hun var en lille Pige havde han været hendes Tankers Lyst, og Aar for Aar var han bleven hende kærere, hans Smil og Ord var hende uundværlige som Luften, hun aandede i. Aldrig havde hendes Hjerterakt efter nogen anden, kun mod ham droges dets Drifter, i hans Favns Varme puttede hun sig ind med al Tankens hede, kyske Vellyst, en Vellyst, der blev stærkere og stærkere for hver Ildprøve, den gennemgik. Hvor havde det gaaet højt i hende med Sang, med unævnelig Glæde, da hun omsider blev hans og fik Ret til hans Arme og hans Mund! „Herrens velsigne og bevare dig!“ var hendes sidste Bøn i Nattens Stilhed, og i Dagens fine Gryning havde hans Hjem været hendes Øjnes første Maal.

Og nu sad han deroppe med en anden paa Skødet, svimmel af Lykke, med Hovedet blodfyldt af Rusen! — Havde ikke hans egen Moder sagt: „Det er saamænd godt, Anine, at du har glemt ham; han selv er saa lykkelig for sin og har faaet saadan et dejligt Hjem.“

Aa, hun kunde slaa ham i Ansigtet! For om han saa hundrede Gange undskyldte sig med, at det jo var forbi imellem dem, da han giftede sig, saa var og blev det Usandhed. Hun vilde raabe ham det ind i Ansigtet, om hun nogen Sinde saa ham igen: „Det er Løgn, det er Løgn!“ Og han skulde ikke kunne sige et Ord, for han vidste selv, det var saa, han tilstod det selv. Havde han ikke staaet og famlet med sin Hue som en forlegen

Dreng, den Dag han var i hendes Hjem? Han vidste saa godt, at det var Væv og Snak og Løgn. Det var ikke forbi imellem dem. Havde de ikke saa tit skiftet hidsige Ord og gaaet fra hinanden i Vrede? Nej, det var den skændigste Svig, den skammeligste Utroskab, der blev saa meget uholdeligere for hende, som han havde et vist Skin af Ret paa sin Side. Kæk og køjter havde han stampet i Gulvet paa sin Bryllupsaften — den samme Brudgom, som hellig og dyrt havde lovet hende: „Du kan stole paa mig!“ Ingen havde et ondt Ord at melde om ham — den store, raske Gaardmand i Tisvilde. Hvo kendte vel Bunden i det hele? Ikke paa hele Jorden var der et Menneske, der brød sig om at gaa bag Skinnet og se Sandheden, og ingen kunde, selv om de vilde, for det hele var saa . . . aa ingen Menne-sker kunde forstaa det.

Hun kunde ligge og vride sit Legeme i alle Stillinger, rejse sig over Ende som i Vildelse og rive i Dynen med Neglene, medens Blodet bankede i Hovedet, saa Stødene smertede gennem alle Nerver.

I en evig Uro havde Svend gaaet og set ned mod Skovene i den Tid, Anine laa af Kolera, og ofte havde han haft Ærinde hjem til sin Moder. Da saa Budskabet om hendes Adfærd paa Bryllupsdagen naaede op til ham, var det, som hans Hjerte sammensnøredes af Traade. At tænke sig, at det var kommet saa vidt med Anine, denne sunde, stærke Pige, der nylig havde skælvet af Livslyst i hans Arme! Hvad maatte hun ikke have lidt! Det

forfærdelige ved hendes Handlemaade, Forestillingerne om hendes krampagtige Vridninger i Vandet, hendes Øjnes døde Hinder, da hun sank sammen, pinte ham mere og mere. Han følte en Vægt af uklar Rædsel paa sit Sind, sad i Timer paa ensomme Steder, laa om Natten og vred sig under Ildstraaler af vilde Øjne.

Tidlig og sildig tænkte han paa hendes Hoveds Forstyrrelse, og det var med en vis Lettelse, han modtog Meddelelsen om, at hun var kommen i Huset hos Bredals, thi han vidste, at hun her vilde blive plejet med Omhu og Kærlighed.

Dog ogsaa forunderligt, som Livet kan krænge sig om for os Mennesker! Var det ikke, som der gik lønlige Magter bag ved os og skød os ind paa Stier, som vi i Grunden havde Rædsel for! Hvo skulde sagt for nogle Maaneder siden, at han skulde lande heroppe i denne Udørk, medens hun skulde gaa som en sindsvildet Stakkel i et fremmed Hjem!

Det værste af alt for ham var Tanken om det gruelige Tørvegravs-Optrin. Den brændte i hans Hjerne Dag og Nat. Han fordybede sig med feberagtige Gisninger i hendes Sindstilstand, laa om Natten og arbejdede med hendes Følelsers Slyngninger og kunde aldrig faa Fred for hendes Øjne.

Den sidste Tids indre Kampe havde gjort, at han atter havde fjernet sig en Del fra sin Hustru; men ved at se, hvor svær hun blev, og hvor pint hun ofte var af Varmen, blev han rørt af Medlidenhed og droges atter mod hende.

„Marne, det bliver nok godt alt sammen.“

Han gik og trøstede baade hende og sig selv og vandt Lise ved Tanken om det glædelige, det store vidunderlige, som var i Vente.

Saa kom der en Tildragelse, der med eet Ryk rev ham ud af den Ro, han havde tilkæmpet sig.

Han havde været ude med Bøssen efter en Ræv og fik, da han kom tilbage, Øje paa en Kvindehaand, der indvendig pillede ved nogle Straa i et Hul i Ladevæggen. Han kunde se paa den blaa Perlering, at det var Marne. Hvad mon hun sad der og krattede efter?"

"... Ved du, hvad jeg vilde ønske, Marne?" lod det indefra.

"Naa?"

"At de snart kunde faa Koléren igen i Alsingerød, saa han igen . . . du forstaar mig nok."

Svend blev hvid i sit Ansigt som Væggen, han stod ved, han bøjede sig dybere ned, hidsede sine Hørenerver til at fange enhver Lyd.

"Jamen ved du hvad, det er ligegodt ikke rigtig af os."

"Hvad har det at sige? Du var dog min iløl, inden du blev hans."

"Sys . . s! Snak ikke for højt!"

Samtalen tabte sig i udvisket Dæmpethed, der kun lod enkelte Ord blive hørlige for ham; men han hørte nok.

Han rettede sig og saa op, Himlen blev mørkerød for hans Øjne. Hvad skulde han gøre? Her var kun eet at gøre: gaa ind og kløve Hovedet paa dem begge med Bøssekolben.

Men det var, som hans Ledemod slappedes af det vilde Raseri, der bævrede igennem ham, han følte, hvor han blev dum, saa underlig tyk i Hjernen.

"Hvad er der med dig?" spurgte Gamle-Ane henne fra Haven.

Han hug Bøssen i Jorden. Inde i Laden raslede det i Halmen, og et Minut efter gik Skærekniiven i Loen.

Han gik ind i Stuen og overvejede, hvad han skulde gøre.

Barnet . . . ?

Han følte Medynk med sig selv ved Tanken om dette bitre Stød, der aldrig vilde forvindes, og ved Tanken om den Løn, hun havde givet ham for al hans ærlig mente Hengivenhed. En tyk, kvælende Fornemmelse bragte ham til at rive Halstørklædet op for at skaffe Struben Aanderum.

Blussende rød kom hun ind og fejede op mod Ølkammeret med en Æggekurv.

Han stillede sig forved hende: „Hvor var du henne?“

„Jeg? Jeg var ude i Hønsehuset.“

Da blev hans Øjne vilde, han knyttede Haanden og truede med hæse Halslyde: „Jeg kunde knuse Panden paa dig!“

„Men hvorfor dog?“

„Spiller du Komedie med mig oven i Købet?“

„Nej nej nej . . . Svend dog! Husk dog paa, hvordan jeg har det!“

„Gaa din Vej! Tag dine Pjalter og gaa ud og tag ham derude med!“

„Gaa min Vej?“

„Dersom I ikke begge to er ude af Gaarden inden en halv Time, saa slaar jeg jer . . . knuse mig ihjel!“ Han raabte, saa det skar i hendes Øren.

Kridhvid og stirrende paa ham som et Barn, der første Gang lamslaas af Rædsel for en Mishandling, drog hun sig baglængs ned imod Køkkendøren, faldt over Tærskelen, rejste sig igen og saa endnu en Gang rædselsslagen op efter ham, idet hun vendte sig i Døren.

Et Øjeblik efter var baade hun og Tønnes borte. Svend takkede Gud for Gamle-Ane, ingen

Ulykke var sket, al Retten, al Retten var paa hans Side.

Men hvad nu?

Han satte sig paa en Hest og red til Frederiksborg for at tale med en Sagfører.

Aa bevares — straks, øjeblikkelig! Enten ved Dom eller ved kongelig Bevilling. Bevilling var det bedste . . . Chr. d. Femtes danske Lov § den og den. „For hun vil da vel vedgaa sin Forseelse?“

„Det er hun nok nødt til efter det, jeg hørte.“

„Men hvis hun nu siger, det er Løgn?“

„Jeg vil gøre min Saligheds Ed paa, at det er Sandhed.“

„Ja vel, ja vel, det er meget godt; men den Slags Kvindfolk . . . sig mig, hvor er hun?“

„Det ved jeg ikke; jeg kostede hende straks.“

„Føj, føj! Det har du jo ikke Lov til, Mand. En Kone i den Forfatning! Du slog hende dog vel ikke?“

„Nej, men jeg sagde, at jeg knuste Panden paa hende, dersom hun ikke gik sin Vej straks.“

„Jamen det er jo Trusel paa Livet.“ Sagføreren rev sig i Nakken. „Mand dog! Hvad gør vi ved det? Sig mig, hvad vil du give?“

Svend tog til Lommen.

„Nej nej, jeg mener hende, hende, hende, Fruentømmeret — hvis vi nu kan faa ordnet Sagen uden at gaa Rettens Vej.“

„Gaarden var hendes, og hun maa ogsaa gerne faa den igen, naar bare jeg kan blive af med hende.“

„Jaja. Lad mig nu se, hvordan jeg klarer Tingene.“

Sagfører Frandsen kom af og til i Bredals Hus.

„Pokkers, hvor det bliver koldt!“ klagede han en Dag og gned Hænderne. Han kom lige fra Gilleleje — en kedelig Skilsmisssag med en ung Kone.

Anine, der havde lagt sig efter Haandvævning, sad ligegyldig og pillede i Traadene. Mille syede.

„Frandsen, Frandsen!“ truede Bredal.

„Ja, hun er for Resten ikke væk, kan De tro — kæk som en Bajadere, men ikke synderlig sylfideagtig — for Øjeblikket; hun er nemlig i Omstænd . . . naa, hm!“

„Og vil skilles fra Manden?“

„Nej, det er netop det, hun ikke vil.“

„Det sagde De jo, Mand.“

„Nej undskyld, højstærede! Det er ham, der vil skilles fra hende.“

Madam Bredal havde standset Rokken og sad og saa hen paa ham. „Hvad er der da i Vejen?“

„Hm!“ Sagføreren kastede et Blik hen paa de to unge Piger. „Uoverensstemmelse paa et temmelig vigtigt Punkt.“

Madamen skyndte sig at sætte Rokken i Gang og slog efter ham med Haanden, som om hun vilde sige: „Ti dog stille, Mand!“

„Hvad er han, Manden?“ spurgte Bredal.

„Han er Gaardmand — en køn, prægtig, ung Mand. Han vilde helst, at det hele skulde gaa saa stille af som muligt, og er villig til at afstaa Gaarden til hende; men hun er fræk, hun stiller sine Vilkaar, ikke paa nogen Maade vil hun overtage den gamle, forgældede Gaard, hun vil have Penge, 2000 Daler. Og nu er Ulykken den, at han har forplumret sin Sag ved at true hende paa Livet og jage hende væk, saa hun derved har faaet Haand i Hanke med ham.“

„Saa er hun ikke paa Gaarden?“

„Nej nej, Gaarden ligger i Tisvilde, paa Tisvilde Mark.“

Anine slap sit Arbejde, slog sine mørke, svulne Øjenlaag op og blev bleg.

„Manden skal for Resten være fra Alsingrød . . . hva' hva' er det?“

Forfjamsket saa han fra Anine til de andre, der alle havde rejst sig og stod i den pinligste Forlegenhed.

„Det er Svend Børgesen, kan vi nu forstaa,“ faldt Bredal rolig ind. „Den unge Pige der er i nær Slægt med ham . . . det er naturligvis en lidt pinlig Historie for hende.“

Sagføreren, der i samme Nu forstod alt, drejede sig halvt om, stak Munden ud i en Spids og blæste en lang, fin Ruelsens Luftstrøm op mod Loftet.

„Det gør ingenting,“ sagde Anine med en Røst, der skulde være kæk, men som næppe orkede at presse Ordene frem. „Det er bare de væmmelige Jag igennem Hovedet.“

„Ja,“ udbød Madam Bredal og skød sin Mand og den forlegne Sagfører til Side, „det er virkelig slemt med det Hoved. Kom her, lad mig holde lidt paa Panden! Jeg tror, du skulde lade dig aarelade . . . jo, det skulde du; det er usundt Blod, der gaar til Hovedet . . . Mille, jeg synes ogsaa, du har begyndt at gaa og holde dig paa Panden . . . jo, jeg saa godt i Gaar, at du gik med Haanden paa Panden, da Brammer var gaaet . . . Farvel, Frandsen! De gaar? Hils Deres Kone og bed hende, om jeg maa laane det Kravemønster med de store Tunger . . . aa, Mille, gaa du med og faa det med det samme.“

Da Ægtefolkene var blevne alene med den

unge Pige, gjorde Madamen lønlig nogle Tegn med Øjnene til sin Mand, hvilke Tegn han rigtig opfattede som en Bøn: „Tal du lidt med hende en Gang.“

„Min kære lille Ven,“ tog Adjunkten da fat og satte sig hos Pigen, „du maa se at komme over dette her, det tærer alt for meget paa dine Kræfter; for du er bitter.“

Hun sad og kastede et Nøgle fra den ene Haand i den anden.

Han talte længe og alvorlig med hende om Livets Skuffelser og Kampe: Vi gik alle med en større eller mindre Mængde indeklemt Bitterhed i Sindet, en usund, giftig Vædske, der afsattes ved Gæringsprocesser i Tankerne; men det nyttede ikke at stampe mod Brodden, Giften blev kun mere sviende, for hver Gang vi ved frugtesløse Stamp blev overtuede om vor Hjælpeløshed. Naar Oldtidens vilde vrededes paa deres Guder, skød de en Pil mod Himmelhvælvingen, men det kunde hænde, at den ramte dem selv. Kun igennem stille, alvorlig Selvtugt naaede vi frem til Hjertets Fred.

Anine vedblev at kaste med Nøglet og havde faaet et lidt haanligt Drag ved Munden. Madam Bredal sad og rystede paa Hovedet og havde Øjnene fulde af Taarer.

En af Grækenlands syv vise, Bias, havde sagt, at det ulykkeligste af alle Mennesker var den, der ikke forstod at bære Ulykken, og en navnkundig Tænker havde en Gang skrevet, at hvis der var noget, der var skønnere end Naturen, skønnere end Kunsten, skønnere end Videnskaben, saa var det Mennesket, der er stærkere end Modgangen.

Hun sagde ikke et Ord; men han kunde læse hendes Tanker af de nedkrængede Mundviger.

„Jeg tror, din Fejl er, kære Anine, at du giver Bitterheden i dit Sind for meget Spillerum, du vil ligesom hævnne dig paa din Skæbne; men det gaar ikke.“

Han fortalte, hvorledes man bærer sig ad med at tæmme Slinger i Indien. Man vikler Haanden ind i Klude, der er besatte med spidse Naale, saa rækker man den hen til Slangen, den bider i den, men trykker med det samme et halvt Hundrede Torne ind i Tungen og Kæberne, den bliver rasende, bider atter og atter, men bliver til sidst udmattet af Smerte. Saa bliver den tam — slap og slatten. „Jeg ved ikke, om du forstaar mig, Anine.“

„Jo, jeg er ikke saa tungnem.“

„Lyd et godt Raad, min kære Pige: Bid ikke i Haanden! Du er for god til at sætte din Naturs sunde Kraft til ved en frugtesløs Kamp mod Tornene.“

Han tog hende i Haanden og trykkede den fast. „Vi dømmer ikke haardt om dig, lille Anine, vi ved, hvad du har lidt og lider, men vi maa hjælpes ad og sætte al vor Kraft ind paa at komme lykkelig over dette. Vis, at der er Kræfter i dig!“

Da Bredal var gaaet, tog hans lille rorte Hustru hans Plads.

„Ja, Anine, jeg ved bedst . . .“ Med en lille urolig Bevægelse, som om hun var angst for at have sagt for meget, tog hun den Haand, som hendes Mand nys havde sluppet, og vedblev: „Jeg ved, hvad du maa gennemgaa; men den gode Gud kan læge den Slags Sorger med Tiden, det kan han. Slut dig rigtig til os, min kære Pige! Vær som vor egen! Vi skal holde af dig, vi skal trøste dig, hjælpe dig . . . aa Gud se mildt til dig, mit Barn!“

Anine bøjede sig hen imod hende og hviskede „Tak! I er saa gode ved mig. Men I tror vist, at jeg holder af ham endnu.“

Svend Børgesen blev mager; Maden var „gaaet fra ham“, og han gik ofte og drev paa Marken om Natten.

Sagen med Maren endte med, at han vel opnaaede Skilsmisse, men maatte beholde Gaarden imod at udbetale hende 1000 Rigsdaler og give hende en Forskrivning paa endnu 300. Herved var Gælden paa Ejendommen omtrent løbet op til dennes hele Værd, og det var kun ved en særlig Velvilje af Sagfører Frandsen og ved store Særudgifter, at han fik opdrevet Pengene til hende.

Aa — kunde han krænge de sidste fem Maaneders Liv af sig, al den Skændsel, Harm og Ydmygelse, som havde slaaet Kreds om ham mellem disse fire raadne Længer!

Hvor havde Livet dog forandret Lød! Gennem hele sin Barndom og Karletid havde han været sin Hjem-Egns Vidunder, fuld af Stor-Mod, Genstand for alles Beundring og Respekt. Hvo havde kunnet ride, skyde, danse, slaas som han? Hvor var den Soldat, der kunde stilles ved hans Side? Hvo kunde sætte en Mile som han? Hvo havde hans Holdning, hans raske Evner, hans Aasyns Liv? Hvor han kom, lyste det med Pigesmil, han havde kun at pege — straks aabnede der sig to Arme for ham.

Og hvad faldt saa det hele ud til? Med eet Slag var han bleven kastet ud af sin Storheds Tryllesløjfe og gik nu her i en Afkrog som en enlig

faareagtig Hanrej, udgrinet af en elendig Taske og hendes Boler — han, Svend Børgesen!

Men ingen skulde vove at komme og pege ham ind i Ansigtet og sige: „Der ser du!“ Var han selv Skyld i sin Ulykke, saa var han ogsaa Mand for at bære den med stive Knæer.

Hvad han hørte om Anine, var stadig Ynk og Daarlighed, hun var endnu saa forstyrret, at hun paa visse Dage næppe var til at styre. Mariane turde aldrig nævne hans Navn for hende, og Else, hans Moder, var ikke mere at formaa til at gaa ind til Bredals, efter at hun en Gang havde været der og set Anine sætte et Par forfærdelige Øjne op og ligesom lave Neglene til.

Efteraarets Taager drev over Markerne, Vandet stod og sivede i halvraadne Græskager paa Vej- og Grøftekanterne, dødt, lydløst traadte Træskoene i Sandet — Øde, Mørke, fortærende Ensomhed alle Vegne, alt tilsammen indslynget som et klagende Motiv i Havets evig stønnende Dødsmesse.

Han gik ikke og fordybede sig i Enkelthederne i Naturens Stemning; ubevidst tog han denne, som den var, stor og hel, og blandede dens Grundtone i sit eget Sinds Rørelser. Ofte kom der en knugende Følelse af Forladthed over ham, det var for ham, som hans Ungdoms friske Strøm paa een Gang var løbet ud i en Ørk og stod og sivede i Dødsand.

Havde han endda haft et Menneske at tale med! Men der var ikke den Mand i Sognet, han brød sig om, han levede i sin Verden, Sognets Folk i deres, alle var ham fremmede, og nu efter denne Historie med Maren kunde han endnu mindre end før overtale sig til at gaa ud.

Der kom noget skulende i hans Øjne, han mistænkte alle Mennesker for, at de altid gik med

Næsen i hans Sager. Med sine Naboer kom han i Uvenskab om Kreaturer og Hegn, en af dem gennemptryglede han grundig en Søndag Morgen paa Vejen til Kirken. Præsten sagde om ham, at han havde en god Del af den nordiske Vildmandsnatur i sig: altid havde han Haanden knyttet om Køllen, men til daglig holdt han denne skjult bag Laaret.

Stundom kunde det sunde i hans Natur lige med et vælte alle haarde Tanker, alt sygt til Side og ildne hans Livslyst; men naar han i nogle Dage havde gaaet og grundet paa, hvad han skulde gøre, faldt atter Modet, og alt løb sammen for ham i en dump, trodsende Ligegyldighed.

Der gik en lille vanrøgtet Pige i Gaarden, en lille sky, mager Skabning med en begyndende Skævhed i Ryggen, fremkaldt af „Stigeskæver“. Han havde ladet en klog Kone smøre hende med Klokkefedt og sy Kirkebly ind i hendes Særk, han havde ladet Barnet gaa igennem et Skævertræ*); men alt forgæves. Det var en Ynk at se paa det lille blege Trolld.

I et Par Aar havde den lille Tøs trippet om som en vildfaren Kylling, der ikke ved, hvor den maa være. Det var ogsaa saa underligt: først var hendes Mor, den rigtige Mor, bleven borte, saa var der en Dag kommen en ny Mor, saa blev hendes Far borte, og saa kom der en ny Far; den ny Mor havde sagt, at der vilde komme en lille Broder eller Søster, men det var jo ikke sandt, for der var ingen kommen. Og saa en Dag var den ny Mor bleven borte — —

Svend stod en Aften og saa paa hende, medens

*) Et forneden tvedelt Træ, hvis tvende Stammer atter er sammenvoksede højere oppe.

hun klædte sig af. Aa, sikke nogle Pinde til Arme! Han fik Øjnene fulde af Vand, satte sig og knugede hende ind i sin Favn: „Lille Lene Marie!“

Saa var der Stjern. Han havde ikke kunnet udholde Savnet af dette Dyr og havde derfor tilbyttet sig det for en langt yngre og bedre Hest. Ti Gange om Dagen gik han op i Baasen og lagde sit Hoved mod Hestens haarde Kæbe. „Haa-aa-aav, du gamle Dreng!“ — „Hø . . . ø . . ø!“ — „Ja vel, ja vel, haa-aa-aav, du gamle Dreng! Kan du huske den Nat, da der sad to paa Ryggen af dig?“ — „Hø . . ø . . ø!“ — „Ja vel, det kan du nok; det var saa lyst den Nat.“

Af og til var han ude med Bøssen og kom ogsaa stundom hjem med en Hare eller et Par Agerhøns; men Vildtet laa ofte og raadnede i hans Taske.

Hver Gang han var i Frederiksborg, gik han og skævede ind ad Adjunkt Bredals Vinduer i Mørkegade; men hende, som hans Øjne søgte, saa han aldrig. En Gang traf han til at se Madam Bredal lige i Øjnene, men hun rejste sig forskrækket og hævede Haanden som for at værgе en Person længere inde i Stuen.

Vinteren gled med Læsning, Jagt og ensomme Kampe. Kønt var der tit heroppe i denne Tid, det kunde han ikke nægte; de store, øde Marker og Sveriges Kyst kunde skinne med en fin, tindrende Hvidhed, der ved Solens Op- og Nedgang fik det dejligste lyserøde Rosenskær, og Havet, der laa med den fineste dybblaa Lød, virkede paa stille Dage dobbelt dragende ved sin Skønhed og stortaladne Ro. Der kunde nu og da fare en Lysning over hans Aasyn som et Blink fra et lønligt Haab dybt nede i hans Indres Mørke.

Men Aftenerne var rædsomme. Nede ved Kakkellovnen, en kæmpestor, utæt Bilæggerovn, der altid røg, sad Pigen og Lillepigen og spandt og kartede paa hver sin Side af en i Loftet hængende Jernlampe, Karlen laa paa Langbænken, Drengen sad paa Kakkellovnsbænken og bandt Hoser, nikkede og bandt, altid med løbende Næse. Den røde Fugl over Bordet drejede sig søvnig i Luftdraget fra Vinduerne, og Tøjerne i Hækken rørte sig let ved Vindingen fra Rokkehjulet — ikke et Ord blev talt den hele Aften; det var ordentlig velgørende for Øret, naar Ensformigheden ved Karternes Skratten og Hjulets Snurren afbrødes af det lille uskyldige Rabalder, der fremkom, naar Drengen tabte en Træsko. Selv tændte Svend ofte et Lys og satte sig med en Bog ved Bordenden; men i Reglen slukkede han snart Praasen og sad i Tandens tykke Os og grundede. — — Hvad hun nu tog sig for? Hvornaar Bredals gik i Seng? Om hun gik med den ny grønne Kjole til Hverdag? Om hun laa ene om Natten? Hvordan saadan en fin Seng egentlig saa ud? — — Saa gik hans Tanker paa Vandring i Fremtiden og tumlede med alle de Skæbnens Muligheder, som hans sydende Indbildningskraft levendegjorde om ham.

Først i Marts fik han at vide, at Maren havde bragt en dødfødt Datter til Verden, og at hun fjorten Dage efter havde været til Bal i Gilleleje Kro. Skønt det var en Lettelse for ham at høre, at Barnet var dødt — man sagde, at hun nok havde ligget det ihjel i Søvn — gik han dog i lang Tid og var syg af tunge Grublerier, alt hans Had, al hans Væmmelse og Harm blussede op paa ny, han kunde næsten ikke nære sig i Gaarden, det var, som han kunde lugte hendes Sved i alle Kroge.

En glædelig Overraskelse var det for Svend, at Jens Ludvig Nielsen en Dag i Juli kom ud til ham — træt og støvet, med en Taske hængende om Halsen.

„Jeg er ude paa en Fodtur, jeg skulde ad Søborg og Hornbæk til; men saa kom jeg til at huske paa Dem og fik saadan en Lyst til at se ud til Dem. Maa jeg være her i Nat?“

„To Nætter — lige saa længe De vil.“

„Tak Tak! Aa, her er dejligt heroppe!“ Han aabnede Munden og aandede et stort Drag. „Sikken Luft!“

„Kommer De fra Frederiksborg?“

„Ja, jeg gør; Onkel og Tante og Mille kørte til Slangerup, og saa syntes jeg, at jeg maatte ogsaa lidt ud.“

„Saa er der næsten ingen hjemme?“

„Jo, Pigen og . . .“ han blev paa een Gang rød og fik travlt med at aabne sin Taske, „jo, de kan ikke saadan rejse alle sammen fra Huset . . . Hør, hvad siger De om „den foreløbige Skrivelse“ af 28de Maj f. A.?“

„Hvad for en?“

„Den kongelige Skrivelse om Stænderne.“

„Jeg kender den ikke.“

„Aa, det er en Sejr for Folket! Jeg talte forleden med en Mand, som hedder Grüne, han sagde, at denne Sejr var „det første Stik i Suverænitetens Barm“.“

Den unge Frihedssværmer, hvis Radikalisme stod i underlig Modsætning til hans fine Pigeaasyn og hele tilbageholdende Væremaade, og som ogsaa i politisk Henseende indtog en temmelig enestaaende Plads i sin Tids Studenterverden, var lidt i Slægt med den velkendte Dr. Dampe og var ved at læse hans Skrifter, men især ved Harmen over den

umenneskelige Haardhed, der blev vist mod den unge, frihedselskende Doktor, bleven opfyldt af en glødende Uvilje mod den enevældige Kongemagt og nyttede enhver Lejlighed til at forplante denne Uvilje til andre.

„Det er dog saa lysende klart, Svend Børgesen, at det uindskrænkede Kongedømmes Ide efter sin inderste Natur er oprørende. Synes De ikke? Dette, at Millioner Menneskers Liv og Skæbner gøres afhængige af een Mands Luner?“

„Ja . . . a.“

„Han kan være en ædel og dygtig Mand; men han kan ogsaa være en Bøddel, et vanvittigt Dyr. Tænk paa det romerske Uhyre Cajus Caligula!“

„Jeg kender ikke større til ham.“

„Han lod Tungen rive ud af Halsen paa Folk, som sagde ham imod, han holdt Folk indespærrede i Kasser, hvor de maatte ligge krumme, han tvang sine Raadsherrer til at løbe ved Siden af sin Vogn, til Blodet stod ud af Halsen paa dem. Og da hans Søster var død, lod han Hovedet hugge af en Mængde Mennesker, som ikke græd, og andre, som græd, lod han korsfæste.“

„Han maa jo have været tosset.“

„Aldeles vanvittig! Men han sad paa sin Trone med Lovens gode Ret, til han fik 30 Dolke i Livet. Det er det forfærdelige ved det, at Eneherskerne tror at have Ret til at sige, som han sagde: „Jeg er Gud, og Gud har Lov at gøre, hvad han vil“.“

Han gjorde et Sving over Gulvet og traadte derefter atter hen til Svend.

„Hvad tror De, „vor allernaadigste Konge og Landsherre“ vilde sige, om han hørte, hvad jeg staar her og taler om? Jeg blev dømt fra Livet.“

„Aa-aa!“

„Det blev jeg. Hvad var Dr. Dampes Brøde?“

Han og Smed Jørgensen indgav et Bønskrift til Kongen om en fri Forfatning. Da han saa en Aften — det var den 16. November 1820 — træder ind i en Sal, hvor han vilde holde en Tale mod den uindskrænkede Kongemagt, bliver han og Smeden taget ved Vingeбенet af Politiet, og tre Maaneder efter var Dampe dømt til Døden.“

„Men han slap jo dog for at blive henrettet.“

„Han slap — ja; men hvordan slap han? I seks Aar sad han i Citadellet Frederikshavn og blev behandlet med den grusomste Haardhed, og paa sjette Aar har han nu siddet paa Kristjansø, hvor han vel faar Lov at blive, til han raadner op.“

Der indtraadte et lille Ophold. Jens Ludvig gik frem og tilbage paa Gulvet og slog susende Slag i Luften med en Enebærstok.

„Hvordan stod ellers Frederiksborg?“

„. . . Nej, det er oprørende, oprørende! Synes De da ikke?“

„Jo.“

Atter et Ophold.

„Hvordan stod ellers Frederiksborg?“

„Jo, der er ikke noget nyt, jeg ved . . . nej, men De kan forstaa, Svend Børgesen, hvor det kan koge i en, naar man faar alt saadan noget nær ind paa Livet.“

„Det kan jeg godt forstaa; men jeg synes ellers, vi har en god Konge. Husk paa, hvad han gjorde som Kronprins sammen med Bernstorff, Reventlow og Colbjørnsen og alle disse Mænd. Det var i mine Bedsteforældres Tid; De kan tro, vi Bønder husker saadan noget.“

„Det kan være fuldkommen rigtigt og kønt. Husk kun alt godt fra Fortiden, men glem ikke Fremtiden!“

„Ellers er jeg naturligvis enig med Dem. Det

kan pine mig lige ind i Hjertet, naar jeg tænker paa, hvordan de store handlede med Bønderne i gamle Dage.“

„Træhesten —?“

„Ja, og meget andet. Min Farmor fortalte saa meget, som hun havde hørt fra gammel Tid, og jeg har selv læst en Del og har ogsaa skrevet et og andet op, for det er godt ved Lejlighed at kunne huske saadant noget.“

„Ja, det var forfærdelige Tilstande! Hvor kan man undre sig over, at Efterkommerne af disse Stakler endnu lever i den største Uvidenhed om og den største Ligegyldighed for Samfundets, for deres egne Sager — ja De ikke, men næsten alle Bønder. Hvor har de ikke dybe Mærker af Trællesindet fra gammel Tid! Synes De ikke?“

„Somme vel nok.“

„Hvor er det ikke ynkeligt f. Eks. at se paa en Bonde, der træder ind paa et offentligt Kontor! Først staar han længe i Gangen og snyder Næsen og puster, saa smider han Træskoerne og stryger omhyggelig hver en Stump Halm af Hoserne, tørrer sig om Næsen, krammer Huen og vrider sig af Angest. Saa banker han paa Døren og lur, tør ikke lukke op, om ogsaa der er raabt: „Kom ind!“ Endelig aabner han Døren, ser sig om med de rædde, stikkende Øjne og kommer saa krybende frem . . . aa, det er ynkeligt! Er de da ikke Mennesker, maaske ti Gange bedre end de „ordensbehængte Idioter“, der kuser dem!“

„Jo, det siger jeg med. De kan tro, jeg krøger ikke Ryg for saadanne Karle.“

„Det kan jeg lide! Vi to kan snakke sammen . . . Hør skal vi ikke være Dus? Vi har dog kendt hinanden i saa mange Aar.“

„Jo, det siger jeg gerne Ja til.“

De trykkede hinandens Hænder med al Ungdommens Venneglæde.

Jens Ludvig blev der i hele otte Dage, gjorde Smaature omkring i Omlandet — til Kilderne og Graven, ud til Levningerne af Adserbo Kloster — og havde hver Dag lange Samtaler med Svend om de ny, spæde Frihedsvinde, der luftede over Folket. Han blev mere og mere forbavset ved under Samtalerne at høre, hvor forholdsvis oplyst den unge Bonde var.

„Kan du skrive — jeg mener sætte noget sammen selv?“

Svend tog et Skrivehæfte frem. „Jeg sad her somme Tider om Søndagen i Vinter og Foraaret og makkede lidt sammen; men det er noget Stads.“

Studenten slog Hæftet op. „Aa, det ser slet ikke saa galt ud . . . lad os se, hvad er dette for noget?“

„Et lidet Stykke om Bonden. I den Tiid, da Bonden han var nedsjungen i Armod og Vandkundighed formedelst onde Tiiders Ugunstighed og Undertryggelse da var Jordens Dyrkning næsten en Umulighed for en Mand i smaa Omstændigheder, jeg kan huse, at min Farmoder haver fortalt, at hindes Fader som var Fæstebonde aldrig hafde Saaekorn formedelst Fattigdom og maatte laane sig frem og spænde otte Heste for en Ploug, og de to af dem var saa mavre og udperkede, at de engang blev siddende i et Moras og døde med det Samme . . .“

Han vendte Bladet og læste midt paa næste Side:

„. . . men vil de Store kuns give Vi Bønder en bedre Lærdom og lidt meere at sige i Landet,

saa skal I nok faa at see at Vi har ligesaa gode Evner som Kjøbstedfolk og Herremænd, og kan gavne Vor Konge og Vort Land ligesaa meget og kanske Lidt til som mange af de Stoderendes som seer ned paa os forded at vi bærer Vadmels-trojer og røde Huer . . .“

„Svend Børgesen!“ udbød Studenten. „Der er Tømmer i dette! Du maa læse og atter læse. Jeg skal laane dig Bøger, jeg kan skaffe dig saa mange, du vil have.“

„Hvordan kan du det?“

„Jeg er godt kendt med Rask — du ved Rasmus Rask, Sprogmanden — han er Bibliotekar ved Universitets-Biblioteket, og naar han hører, at Bøgerne er til en ung, fremadstræbende Bonde — han er jo selv en fattig Husmandssøn — saa er jeg vis paa, at jeg skal faa saa mange, jeg vil have.“

„Det skal du have Tak for; men hvordan faar jeg dem herud?“

„Jeg kan sende dem med Fragtmanden, Jens Nellerød, til Frederiksborg og bede ham om at lægge dem ind hos min . . . lad mig se — i Abels Gæstgivergaard.“

„Da var det rart; for nu til Vinter ved jeg ikke, hvordan jeg ellers skal faa Has paa Tiden.“

Svends Øjne fik Liv ved disse Dages Samtaler; men det var hvert Øjeblik, som hans Tanker blev borte i et og andet fjernt ude.

„Hvornaar mener du, at du kommer tilbage til Frederiksborg?“

Om en tre fire Dage, mente Jens Ludvig.

„Naa.“ Han sad lidt og pillede ved Hæftet. „De har det ellers godt hos Bredals?“

„Ikke rigtig godt, det vil sige, Onkel og Tante og Mille har det meget godt, de er alle raske.“

Svend holdt inde lidt. „Det var ikke rigtig godt?“

„Hm! Kære Ven, lad os hellere . . . jeg ved ikke . . . (han blev som sædvanlig blussende rød) det er saa pinligt; men hun glemmer det nok med Tiden.“

„Det med Troels?“

„Ja, jeg mener . . . det hele; det er jo saadan lidt indviklet.“

Svend Børgesen arbejdede hele Sommeren og Efteraaret i sin Sandmark, men havde aldrig nogen Ro paa sig, gik fra det ene Arbejde til det andet og stod ofte og faldt i Tanker over sine Redskaber.

Om Søndagen og senere i de lange Vinteraftener sad han over sine Bøger og sit Skrivehæfte, der ved Tilsyning af ny Blade svulmede op til en tyk Bog. Af og til red han en Tur til Frederiksborg eller hjem til sin Moder, der stadig klagede sig efter den haarde Sygdom. Folk kendte paa lang Frastand den tavse, fremadbøjede Rytter, der fløj hen ad Vejen i susende Trav med noget ligesom et „Varsko“ brusende i Luften om sig.

Ensomheden paa den øde Mark i Forbindelse med Harm og onde Minder gjorde ham syg i Sindet og var stundom ved at tage Modet fra ham. Havde han ikke haft sine gode Forbundsfæller Bøgerne, vilde Livet heroppe i denne fremmede Verden, hvor han ikke kunde drive Kulsvining, have været uudholdeligt for ham.

Læsningen blev ham kærere og kærere; i

mangen stille Time droges han ved Bøgenes manende Røster bort fra sine mørke Overvejelser og førtes ind i en Verden af ny Forestillinger, hvor hans Aand vakte og fandt den Kundskabsnæring, som den følte Trang til. Jens Ludvigs æggende Ord havde fænget i hans Sind, og jo mere han fordybede sig i de Blade og Bøger, som Studenten Tid efter anden sendte ham, jo mere vaagnede hans Lyst til at sysselsætte sig med det stærke politiske og religiøse Røre, som havde været oppe i Slutningen af forrige Hundredaar, og hans Interesse for den Friheds- og Lighedstrang, der nu gærede i Sindene. Malte Bruuns Skrifter „Aristokraternes Catechismus“, „Vækkeren, et Blad for Menigmand“ og „Bevis for, at en monarkisk Regering ikke er forbunden at bortgive Embeder efter de Søgendes Duelighed“, P. A. Heibergs „Sproggranskning“, „Rigsdalersedlens Hændelser“, en Mængde Skrifter om Jordens Udstykning, Fæstevæsenet, om Trykkefriheds-Spørgsmaalet, om Bondens Kaar i Fortid og Nutid blev gennemlæste med stor Opmærksomhed, nogle to, tre Gange.

Mest optaget var han dog af det ny politiske Dagblad „Kjøbenhavns-Posten“, hvor unge, varmblodige Frihedsmænd som Balthasar Christensen, Orla Lehmann, David, Wessely og Johannes Hage med stor Dygtighed talte Fremskridtets Sag. Ogsaa et og andet Nummer af Schouws „Dansk Ugeskrift“, hvor Udgiveren og Clausen m. fl. løftede deres kraftige Røster for Folkets Vel, faldt i hans Hænder og vakte ny Tanker hos ham. Ofte var det for ham, som han hørte et Brus i det fjerne, en dump Larm af fremrykkende unge Tropper, der kaldte: „Kom her!“

Men der var en anden Røst, der lød i hans Øre. Jo længere han fik sit Kærlighedsforhold til

Anine paa Frastand, jo klarere gik det op for ham, at hun var ham uundværlig. Hvor havde de dog haft meget med hinanden at gøre i deres Levetid! Naar han tænkte tilbage over Aarene, var det for ham, som hendes Liv var en Del af hans eget, disse to Liv var slyngede ind i hinanden ved Sagn og Skovpoesi, ved Kulduft, ved Fælleshaab og Fællesminder — filtrede sammen som to Humle-ranker, der i mange Aar har vævet deres Snore ind i hverandre og ikke kan skilles ad, uden at de begge sønderrives.

Men de var heller ikke skilte ad, de holdt endnu med usynlige Arme i hinanden, groede af den samme Jordbund, aandede af den samme Luft. At Anine trods alt gik med sin store, varme Kærlighed bag de mørke Miner, det sagde jo hele hendes Adfærd klarlig, og han for sit Vedkommende kunde sige, at han først nu rigtig skønnede, hvor kær hun var ham.

Hvor vilde det lysne over Tisvilde Mark, om hun kom! Hvor vilde der blive godt at være i Stuerne!

Da Spurve i April tog til at flyve med lange Hestehaar i Næbet, og det drog med milde Vinde nede fra Skovene, tog Svend sin Gaasefjer og sin Blækflaske frem og satte sig til Rette ved Bordenden.

„Tisvilde den 8. April 1833.

Gode Veninde.

Jeg griber idag Pennen og skriver Dig til som jeg aldrig før haver gjort, men jeg vil sige Dig af et Sandhedsfuldt Hjerte gode Veninde, at jeg haver fortrydt mange Gange hvad jeg gjorde, men jeg haver lidt Meget mere end nogen

Mennesker troer, saa det kan vel nu gaa ligeop og være udsledet.“

Efter at have omtalt sin ensomme Stilling og „den lille Moderløse Pige“, der nok kunde trænge til „lidt Passelse“, samt efter at have gjort Rede for sin store Anseelse i Tisvilde, „hvor alle haver Respekt og Agtelse for mig“, og derhos fint antydnet sit nuhavende og tilkommende Hartkorns Vægt, sluttede han som følger:

„Hvis Du derfor er tilsinds gode Veninde som jeg tror du er, saa vil jeg lade Dig vide, at jeg vil oprette vort Venskab igen som det haver været før, og jeg vil da komme og besøge Dig, og være Din gode Ven altid i Sorg og Glæde som Gud den Almægtigste vil beskikke os, om ogsaa det skal vare en Tiid inden vi kan give hverandre Haand for Herrens Alter i Guds Hellige Huus, nu beder jeg Dig om Du vil give Søren i Abels Gæsgivergaard Dit tjenstlige Svar til Paaske-Løverdag med en venlig Hilsen fra mig.

Svend Børgesen
Gaardmand i Tisvilde.

Han læste Brevet opmærksomt igennem, satte et Komma til hist og her, hvor der intet skulde være, klemte en god Del mere Blæk i Underskriften, skød Nakken tilbage og tog hele Skrivelsen i eet stort Syn.

Mærkelig nok var der intet Svar kommet til ham, da han om Lørdagen henvendte sig til Karlen i den nævnte Gæstgivergaard. Mon hun ikke skulde have faaet Brevet? Lidt trykket og uvis vendte han tilbage til sin ensomme Gaard.

Anden Paaskedag kom en Mand kørende i en forrygende Storm ud til Gaarden. Han havde bundet sin laadne Hue fast med et Klæde, der dækkede Ørerne og en Del af Ansigtet og var knyttet over Issen.

„Goddag, Svend Børgesen!“

Svend stod og holdt paa sin Hue og var nærved at blæse omkuld. „Det er jo Bredal!“ Han blev rød.

Manden, der ikke kunde høre, hvad han sagde, skød Tørklædet fra Øret: „Det er Adjunkt Bredal.“

„Ja, jeg ser det. Velkommen!“

„Min Kone og jeg har tilbragt et Par Dage hos min Svoger i Helsing, og saa mente jeg, at jeg med det samme kunde gøre et lille Svip herop.“

„De er velkommen! Værs’god, nu skal jeg lukke Porten op, og saa kan Karlen tage sig af Køretøjet.“ Han sprang som en Dreng.

De gik ind i Stuen og talte først lidt om Stormen, om Sandflugten, om Helenes Grav og Kilder. Ved ethvert lille Ophold sad Svend og skottede til ham fra Siden.

„Hvordan har din Moder det?“

„Jo Tak! Hun har det med Slid og Slæb som altid.“

„Det var underligt, at du saadan skulde blive skilt fra hende.“

„Ja, nu lavede Vorherre det saadan for en.“

Bredal smilede. „Vorherre har gjort mange slemme Bommerter i sin Tid. Naar han en Gang skal frem med Protokollen og gøre os Regnskab for dens Førelse, saa vil han faa ondt ved at klare for sig.“

Svend saa forbavset paa ham.

„Naa, men sig mig,“ vedblev Adjunkten, „hvordan mon Mariane egentlig har det?“

Svend tav lidt. „Hun er da rask.“

„Det er nok meget smaat for hende. Man siger, at Troels faar aldrig nogen Rentepenge.“

„Det er trolig nok.“

„Man mener, at hun snart maa gaa fra det hele.“

„Saa-aa!“

„Godt endda, at Anine nu ved, hvor hun skal være.“

Den unge Mands Øjne tog til at lyse.

„Det er en rar Pige, Svend Børgesen.“

„Ja, det er hun.“

„Og en Pige med Karakter.“

„Ja . . . det er hun.“

„Vi har faaet hende kær som en Datter, og hun har ogsaa nu begyndt at slutte sig helt til os som saadan.“

„Hum!“

„Og det er vi glade for.“

„Sig mig, Bredal . . . har De Bud til mig?“

„Nej, jeg har intet Bud — fra hende; men jeg vilde ikke have, at du skulde gaa og pines længer af Uvished; derfor kørte jeg herop.“

„Der er da saa ikke noget i Vejen?“

„Jeg skal sige dig, hvorledes det hele er gaaet til. Dit Brev kom en Dag, som vi sad ved Middagsbordet. Hun læste det straks og blev bleg.

„Hvad er det, Anine?“ Hun svarede ikke et Ord, gik ganske rolig hen og smed det i Kakkellovnen . . . ja, jeg tror, du bør helst vide alt fuldt ud.“

„Sagde hun da ikke noget?“

„Vi vidste straks, hvem Brevet var fra; men det var først senere, da min Kone blev ene med hende, at det hele kom frem. „Det var fra Svend,“ sagde hun selv, „han har friet til mig igen.“ —

„Men du vil ikke?“ — „Nej,“ svarede hun rolig og fast.“

Svends Ansigt var blevet blegt og fik et ejendommeligt syrlig-flovt Udtryk. „Saa faar hun lade være,“ sagde han og gned Haandfladen mod Bordkanten. „Jeg kan vel hitte en anden.“

„Ja — maaske en ny Maren.“

„Hvad skal det sige?“

„Du skal vide, min unge Ven, at det ikke er enhver ordentlig Pige, der indlader sig med en Mand efter slige Historier.“

Det tog til at snurre i Ørerne paa Svend. „Maa jeg spørge Dem, Bredal, hvad mine Historier rager Dem?“

„Vel! Jeg skal holde min Næse fra dine Historier, jeg indrømmer, at de ikke vedkommer mig; men Anines Historier vedkommer mig, forstaar du det! Jeg var kommen herop i en god Mening; men da jeg nu mærker, at du sætter Næsen højt, saa skal du vide, hvad næppe nogen før har sagt dig: du har baaret dig ad som en Æsel mod Anine!“

„Jeg vil be'e Dem . . .“

„Du har ødelagt hele hendes Liv, du har . . .“

„Jeg handlede ærlig og redelig mod Anine . . .“

„Svend Børgesen! Se mig ind i Øjnene og sig det en Gang til.“

„Jeg havde sagt hende . . .“

„Nej gør, som jeg siger!“

Den ene snappede Ordet fra den anden, begge var i et Nu blevne mørkerøde i Ansigterne.

„Jeg havde sagt hende, at det blev ikke til noget med os to, og saa havde jeg vel Lov til . . .“

„Det er Usandhed! Du kastede hende en Aften et overilet Ord i Ansigtet, et Ord, som hun ikke havde fjerneste Grund til at opfatte som Alvor, især da hun maatte føle sig forvissat om, at du

vilde gaa i dig selv igen, naar du fik tænkt en Smule over, hvor ugrundet og uforskammet din Ophidselse mod hende var.“

„Hun gik selv sin Vej fra mig.“

„Det var ikke et løst Forhold mellem et Par Børn,“ vedblev Bredal uden at høre, hvad den anden sagde, „det var et alvorligt Forhold, og den Slags Forbindelser løser man ikke igen, i hvert Fald kun efter alvorlige Hjertekampe og gensidig Overenskomst, den Slags Forhold vejrer man ikke hen med et i Overilelse henkastet Ord, som man dog ikke mener noget med.“

„Det var hende selv, der gik.“

„Men Sagen var, at du, inden du selv vidste af det, havde filtret dig saa dybt ind i Nættet med Tøjten her, at du ikke kunde komme løs igen.“

„Jeg spørger Dem endnu en Gang, hvad rager . . .“

„Vel! Jeg skal holde min Næse fra dine Histories . . . men jeg siger igen: Se mig i Øjnene, Svend Børgesen, og kan du for Gud og din Samvittighed sige: „Det er Løgn, Bredal!“ saa skal jeg slaa mig for min Mund og luske af som en Hund!“

Svend lod Haanden fare med en saa haard Gnidning frem og tilbage over Bordkanten, at det brændte i Haandfladen; det var for ham, som han kunde mærke Stikket af to store graa Øjne, der gloede næsten lige inde ved hans Ansigt, og han maatte ligesom aflede Blikkets Virkninger ved at fremkalde Smerte i Haanden.

„Lad nu det være godt, Bredal!“

„Ja, „lad nu det være godt.“ Men tak du din Gud, Svend Børgesen, at Anine fandt Vej til Adjunkt Bredals Hus! For det kunde være, at du ellers havde faaet det fornøjelige Syn, hver Gang

du kom til Alsingrød, at se en ung, fjollet Pige gaa og vende Øjne paa Vejen.“

„Aa-aa.“

„Aa-aa?“ Ja, da vil jeg kun sige dig saa meget — hvad ingen Mennesker aner — at der har været Tider, da vi har maattet sætte Vagt ved hendes Dør om Natten; min Datter har ikke turdet ligge i Kammer sammen med hende.“

Svend saa op paa ham, men tog Øjnene til sig igen.

„Jeg kunde fortælle dig adskilligt, som du ikke saa let skulde ryste af dig igen, min unge Ven; men jeg vil føje dig — „lad nu det være godt.““

Han rejste sig, tog sin laadne Hue, der dirrede som et angst Dyr mellem hans Hænder.

„Den Slags St. Hans-Lege hævner sig, min Ven. Det kan være kildrende nok for Sanserne at lege Bryllup med saadan en kælen Laptaske; men bagefter kommer Svien . . .“

Svend rejste sig og skar Tænder.

„Men jeg skal som sagt ikke blande min Næse i dine Historier; jeg har kun villet sige dig — og det siger jeg dig endnu en Gang: Du har baaret dig ad som en Æsel, en Slyngel mod Anine, du har ved din Utroskab drevet hende til Selvmordets Rand og bragt Ulykke og Skam over hende for hele hendes Liv, det har du gjort. Men som sagt — „lad nu det være godt“. Og lad saa Pigen nu have Fred; for det kan jeg sige dig for sikkert og vist: aldrig i Verden bliver Anine Nielsdatter din Kone. Farvel!“

Stormen blev opad Dagen endnu voldsommere, end den var om Morgen. Det var en af disse rasende Vaarstorme, der betegner Gennembrydningstidens Uro og Angest. Vinterens Aander, der har luret i Skoven og gemt sig i Digernes Skygger,

mærker, at de maa bryde op, og med Hujen og vanvittige Spark flyr de af Lande.

Svend gik og stavrede om i Udhusene, stoppede Halmviske i Hullerne, lukkede Døre og Lemme, flyttede Redskaber fra Sted til Sted, men gjorde alt halvvejs i Taaget. En gammel Balje, der stod ham i Vejen uden for Stalddøren, fik et Spark, saa Staverne fløj til alle Sider.

Vist i en hel Time stod han i Baasen hos Stjern, med Albuen hvilende paa dens Ryg, halvt hængende paa dens Side. Hvert Øjeblik vendte Dyret Hovedet om imod ham: „Hø hø hø!“ Men han hørte det ikke.

Han gik ind og tog sin Bøsse, men satte den igen, smed sig paa Bænken ved Bordenden og satte Armen under Hovedet.

Lille Lene Marie stod længe og saa paa ham; omsider gik hun hen og lagde sin Haand paa hans Knæ.

Han strøg hende over Haaret; ingen af dem sagde noget.

Da Folkene om Aftenen var gaaede i Seng, satte han sig til at læse, men kunde ikke faa Mening skabt ud af det læste. Han skød Bogen til Side, tog fat igen, skød den atter fra sig, lagde sig tilbage mod Panelet og sad mørk og saa paa Lysevægens krumme Kulkager.

Aa hvad var dog alt dette? Anine . . . Tøjten . . . Nættet . . . Hvorfor havde han ikke kylet ham ud ad Døren?

Han knyttede Haanden og stødte den imod Laaret, saa det knækkede i Haandleddet.

Fjøllet Pige . . . Vagt ved Døren . . . Det er Løgn og Opspind. Hvorfor sagde jeg ham det ikke? Hvorfor tog jeg ham ikke paa Ordet og sagde lige i hans Øjne: „Det er Løgn, Bredal!“

Men Tørvegraven . . . ?

Kunde jeg da gøre ved, at hun indlod sig med Troels og blev tosset i Hovedet? Desuden — har jeg ikke gjort, hvad jeg kunde, for at det hele kunde blive godt igen?

Han tørrede sin Pande med Ærmet, faldt mat tilbage, men rettede sig snart igen . . . Nej, det var ikke Sandhed. Det hele var sat sammen med den snedige Kløgt, som de studerte Folk gør Brug af, naar det gælder om at kuske Smaafolk. Aa, disse gloende graa Øjne! Hvorfor havde han ikke sagt „du“ til ham? „Hold din Næse hos dig selv, Skolelærer!“ Hvorfor satte jeg ham ikke en knyttet Haand i Ansigtet? Hvad har han med mine og Anines Sager at gøre?

Han fik Øje paa et gammelt, rødt, blommet Lommeklæde, som Bredal havde glemt paa Bænken, tog det og flængede det efter alle Leder og hug Stumperne i Gulvet.

Det blev ham mere og mere klart, at det var ham, det var ham og Madamen, der gik og satte det hele i hende; det var dem, der havde tumlet med hende saa længe, til de fik hende til at smide Brevet i Kakkellovnen. Men kan hun undvære mig, saa kan jeg knuse mig ogsaa undvære hende.

Han rejste sig rask, men satte sig i næste Øjeblik paa Bænken ved Ovnen.

Alvorligt Forhold . . . Hjertekamp . . . ?

Kunde hun da ikke forstaa hans Brev? Kunde hun da ikke skønne, at han nu havde kæmpet, kanske lige saa meget som hun?

Det bruste i hans Hoved, som om alt Blodet gik i kogende Hvirvler for Ørerne.

Og saa dette rædsomme Vejr! Han kunde mærke, hvor Sparrer og Bjælker gav sig i alle

Sammenføjninger, det gamle, ormstukne Loft gik op og ned ved Vindens Sug og sendte det ene Drys af Ormemel ned efter det andet, den røde Fugl svingede som i Angest, fra alle Kanter i Gaarden hylede det, Blade og Pinde og Sand slyngedes mod Ruderne, og Havet brølede som Millioner Tyre.

Han løftede Hovedet og lyttede. Det forekom ham, at der igennem Stormen lød Skrig nordfra. Skulde det være en Stranding?

Hans ophidsede Indbildningsevne slap alt andet og formede et Billede af et sønderslaaet Skib med skrigende Kvinder og Børn; en ubestemt Trang til at komme ud i Kamp med Vejr og Hav drev ham ud i Mørket og fremskyndede hans Gang gennem den hylende Sandstorm.

Aandepustende naaede han ud til Klinten og stirrede ud. Nej, der var intet at se, kun Mulm og Mørke, gennemkrydset af matte hvidlige Striber, der kom og svandt.

Nej hør, var det dog ikke et forfærdeligt Vejr! Klinten formelig rystede under hans Fødder, og Luften var opfyldt af flygende Skum, der piskede ham i Øjnene og afsatte et strammende Saltlag paa Kinderne. Drøn paa Drøn bragede gennem det sorte Øde, Stenene langs Bredden raslede dumpt for hvert Bølgeslag, hvinende, hvæsende, brølende Lyde blandedes mellem hverandre til et øredøvende Brus.

Han stod et Øjeblik og forestillede sig, hvorledes Havets Mylder af levende Skabninger — Krebsdyr, Fiske, Sæler og Hvaler — rædselsslagne hvirvledes om i Bølgekoget, hvorledes hele Skove af Kløvertang reves op fra Bunden og sammen med Sand og slimede Laser af Vandmænd kylede op

paa Bredden. Han skulde dog i Morgen . . . aa til Helvede med Tang og det hele!

Han smed sig ned paa den vaade Jord og lod Vinden rive frit i Haar og Klæder. Kulden gjorde ham godt, og det var, som det bundløse Mørke forude og Havets store, sugende Drag for en Stund tog hans Tankers Kval.

Men paa een Gang væltede han sig om paa Siden, gemte Hænder og Ansigt i det vaade Græs og hulkede.

Over grønnende Urner, ind mellem Skove og Hegn kom Majvinden strygende med sit sydlandske Liv og gjorde sundt af sygt. Skovene aandede op som store Lunger, og i de gamle Kulsvierbyer tog det til at banke med Haab og Længsler som i unge Hjerter, der mærker Duft af Bukkar.

En lille korthalset Sendemand med Huen i Nakken traadte op paa Fodstenen til Troels's Kammer og satte et Par forbavsede Øjne op.

„Saa band han er han hjemme! G'dav, Troels! De sa'e derinde, at du var borte.“

„Saa-aa.“

„Ja, det gjorde de, saa band han. G'dav, Troels? Tak for det sidst!“

Troels, der straks efter sin Skuffelse med Anine havde draget sig tilbage fra hendes Hjem, og som nu atter tog sit Bæger saa tappert som nogen, havde endnu sit gode Huld, men gik og sled med tavse Overvejelser, der havde faaet hans Kinder til at synke en Smule, ligesom i slap Selvopgivelse.

Efter en Stund at have snakket om Græsset ude paa Urnen, om Kul- og Tørvepriserne og

meget andet, tog den lille ordsnilde Mand til at sno sin Tale i store Vindinger, der løb den halve Verden rundt, men kredsede tættere og tættere sammen og til sidst løb fast ved en lille nybygget Gaard ude paa Marken.

„Det er, saa band han, en god lille Gaard, Troels. Jeg synes ikke, du skulde lade ham gaa fra dig.“

„Har Mariane selv sendt dig herop?“

„Hehe . . . man vil jo ikke gerne . . . hehe . . . hun gav mig en To-Mark; men jeg mener jo nok, du forskylder mig lidt bedre for det, hvis det nu er, at det gaar i Kraft.“

Da den lille Mand var gaaet sin Vej, satte Troels sig paa Kanten af sin Seng og sank sammen i tavse Udregninger.

„Lad mig se: jeg er 29, og hun er 51. Ni fra en det ka' jeg ikke, saa laaner jeg en, som gælds for ti . . .“

Han sad og saa ind i et haabløst Vildrede af Tal, som han mærkede, han aldrig fik hugget sig igennem.

„Lige meget derom,“ sagde han og rev sig i Skægstubbene, „jeg faar ellers aldrig mine Penge.“

Han ragede sig, hentede en Sjat Øl i en Underkop, dyppede Kammen i Øllet og satte Rundbuer i Tindingerne, hev i Enderne af Halsklædet og vrissede med Hovedet for at faa Klædet bundet saa stramt, som det hørte sig til for en velpudset Ungkarl i god, stiv Søndagsstil, tændte sin Pibe og tog Vejen ud mod den lille Gaard.

„Goddag!“ hilste han og pudsede Næsen.

„God—dag, Troels!“ genhilste Mariane glad-overrasket og kom farende med en lang stiv Arm. „Jeg kunde dog aldrig vide, hvad det var for en pæn ung en, der kom henne paa Vejen.“

„He he!“

„Værsgod og sid ned!“

„Tak!“

„Nej sid dog op i Stuen! Du kan jo sidde op ved Bordenden.“

„Tak, jeg . . . vil helst blive, hvor jeg er.“

Han saa forbavset paa hende og spyttede hvert Øjeblik, uden at tage Blikket fra hende. Aldrig havde han set Mariane snakke og røre sig med en saa ungdommelig Spændighed som i denne Dag, og aldrig havde han tænkt sig Muligheden af, at hendes flade Hoved sad inde med den Evne at kunne skyde tyve Aars Alder af sig, saaledes som det i Dag havde gjort ved at blive indklædt i en Ramme af gloende røde Silkebaand og nogle meget mærkelige Haarkrusninger ud over Panden. Han var som sjæleslaaet af Forundring, hans Øjne voksede og stod til sidst runde som Skillingen.

„Det er nok dygtig beskidt at gaa?“ tog hun Ordet, da han blev siddende tavs og spyttede.

„Ja, det er ikke saa lidt jokket.“

Begge havde hermed udtømt sig og sukkede med et Slags sødt-kvalfuldt Haab om, at det . . . kom vel.

Hun skænkede ham en Snaps og tappede et Krus Godt-Øl. „Værsgod, Troels, drik en Gang! Du drikker da en Snaps igen?“

„Ja, somme Tider.“

„Det er da ogsaa saa und'lig, naar et Mandfolk ikke drikker Brændevin.“

„Skaal!“

Mariane hældede Hovedet og sagde Tak med vemodig Inderlighed.

„Vil du ikke stoppe Piben?“ vedblev hun og tog en lille Trædaase ned fra Mælkehylden. „Vi har da en Pibe Tobak endnu fra vor Fars Tid.“

„Ja Tak.“

Hun gik sin Vej, men kom et Øjeblik efter ind med en ren, hvid Blaarlærredsdug, der saa ud, som den lige havde været under Mangletræet. Troels følte sig i højeste Maal smigret ved denne usædvanlige Ære med Dugen.

„Det er saamænd en af de Duge, jeg havde lagt hen til Anine.“

„Naa.“

„Ak ja —!“ sukkede hun.

Troels spyttede og tørrede sig om Næsen.

„Jaja, godt er det da, at en har noget i Kisten baade af det ene og det andet,“ vedblev hun.

„Ja, det er godt at have noget af det Slags ogsaa.“

Hun kom lidt efter ind med en kogt Høne og et Fad med saltet Flæsk og Medister.

„Vorherre ske Tak,“ sukkede hun med et gudhengivent Blik paa den fede Høne, „man har da ogsaa et og andet at sætte paa Bordet for et fremmed Menneske.“

Med to flakte Æg, en Kovs med Smør og et røget, stærkt indhulet Faarelaar fuldstændiggjorde hun den overdaadige Opdækning, tog derefter en Brødkniv af Bordskuffen, sleb den omhyggelig paa Bordfoden, skar seks Skiver af en Sigtekage og lagde Kniven hen for Bordenden.

„Værsgod, sid op og tag en Bid Brød!“

Troels lagde Piben paa Bænken, flyttede sig et Stykke op og lod Fingrene glide et Par Gange frem og tilbage mellem Halsklædet og Kværken.

„Nej sid dog op ved Bordenden!“

„Tak, jeg vil helst blive her.“

Hun maatte tage Kniven og lægge den hen for ham. „Værsgod da!“

Under hele Maaltidet stod hun ved Bordet, med

Armene i Siden, og snakkede. „Værsgod og spis!“ indskød hun uafbrudt, skønt Gæsten egentlig ikke havde en saadan venlig Opmuntring nødvendig.

Tyk og rød sad han og arbejdede med et stort Hønselaar i Haanden, dyppede Benet i Saltkarret for hver Mundfuld og sled i det, saa den sejge Vinkel rettede sig ud og drog sig sammen igen, for hver Gang den var oppe ved Munden.

Fem Rundtenom'er gled stille og lydløst ned, fulgt af tre Snapse, en passende Del af Hønen, en god Ende Medister, et Par Skiver Faarekød og tre halve Æg. De sidste tre tørre Genstande gjorde nogen Modstand, men ved en Række enige Tryk af Halsens kraftige Knuge-Muskler lykkedes det fuldstændig at overvinde deres Umedgørlighed, og den Smule gul Stivelse, der under Kampen pressede sig ind i Svælgets Kroge, blev med Lethed kørt ned af det halve Krus Godt-Øl, som sluttede Maaltidet.

„Nu siger jeg Tak for Mad.“

„Ja velbekomme dig, Troels,“ sagde hun med en ny kærlig Hældning med Hovedet.

Han fik atter tændt Piben og flyttede sig ned paa sin forrige Plads. Mariane satte sig i Armstolen mellem Kakkellovnen og Døren.

„Hvordan mon-ad Anine hun har det?“ spurgte han.

„Ja, hvordan har hun det? Hun er jo skørhoved.“

„Ja.“ Han spyttede igen. „Det blev ikke til noget med det.“

„Det var kanske godt det samme — for dig; for naar jeg skal være ærlig og sige min Mening rigtig for Sandhed, saa havde hun blevet dig en haard en at trækkes med, og det var Synd, for du er saadan enfoldig og blu af dig.“

Han rystede paa Hovedet. „Jeg har aldrig kun't med det onde; for det er, som du siger, jeg er saanne enfoldig og . . . go' af mig, saanne.“

„Ja, det er du; derfor saa fortjener du at faa en Kone, der vil blive god ved dig . . . Værsgod, vil du ikke stoppe?“

„Tak! Det er bare, at hun trænger til at blive a' med noget.“ Han skruede Hovedet af og hældte Svampedaasens Indhold ud paa Gulvet.

„Der er en, der styrer alting for Menneskenes Børn, Troels.“

„Ja, det er der.“

„Og han laver det hele, som det skal være — ogsaa for mig og dig.“

„Det værste er med de Penge,“ indvendte Troels, som om han mente, at den, der styrer alting, dog havde været lidt uforsigtig med de 1100. „Det er jo saanne, enhver hiver jo efter at holde sammen paa sit.“

„Det er saa rim'lig, Troels, det siger jeg ikke noget for.“

Der indtraadte et lille Ophold, der øjensynlig var meget hjertepinende for Mariane. Hun ventede og ventede, saa hen paa ham, børstede paa Forklædet, skottede atter op og hengav sig paa Forhaand med sukkende Viljesløshed i det Tilbud, som vel nu — — maatte — — — komme.

„Det er jo det,“ kom det endelig henne fra Bordet, „du er jo da ikke saa meget til Aarene selv.“

„He!“ lo hun og lagde Hovedet paa Siden. „Man er jo i den Alder, da man . . . Saa!“ Hun standsede og gik hen og flyttede Ølkanden ned paa Enden af Bordet.

Lille-Bendt traadte ind og rejste sit skæve

Hoved. „G'dav, Troels! Naa, du er kommen lidt ad By i Dag?“

„Ja.“

Den lille Mand gik op og tog Ølkruset, der stod et godt Stykke oven for Kanden, satte det for Munden og skævede op efter Bordenden, hvor et gult Ben stak til Vejrs mellem Fadene.

„Ølkanden hun staar ellers der!“ sage Mariane.

„Osva, det saa jeg ikke . . . ah, det er en Drik Øl, den, — ligesom Mjød!“ Han tog sig endnu en lang Slurk og vedblev, alt mens han drak, at se op efter Bordenden. „A . . . h! Ja Mariane hun forstaar at lave en Bryg til.“

Konen gik op og samlede sammen paa Fadene og saa alt andet end smigret ud.

„Jeg synes, Øget staar og skraanner saa meget,“ sagde hun.

„Jeg skal ogsaa lige ud og vande og fodre hende . . . hæ, hæ, det har, saa band han, væ't en god Høne, den! Det er den gule med Toppen?“

Mariane svarede ikke.

Bendt satte sig paa Bænken og indlod sig paa en udførligere Samtale med Troels, hele Tiden med Øjnene oppe ved Hønen.

„Har du givet Svinene?“ spurgte Konen.

„Næ, jeg fik ikke givet Svinene, jeg sidder lige og skal ud og give dem . . . Næ, hvad det angaar, Troels, med Plagen, saa er der ikke noget, der hedder Fejler der.“

Mariane rystede paa Hovedet; der var ikke noget at stille op med Mennesket. Gnaven og tvær smurte hun et halvt Rundstykke, brækkede med Fingrene Gumpen af Hønen og skød Maden ned uden at sige et Ord.

„Tak, Tak, Mariane! Ja det kunde ikke være

saa galt at faa en Bid Brød og en . . . og en . . . hæ, det er noget nydeligt Sul, det Hønsesul.“

Hun skænkede en Snaps. „Se saa til, at du kan faa syslet og gjort ved.“

„Tak, Tak! Ja det skal, saa band han, snart være gjort.“

Da han endelig var færdig med at spise og havde slikket Fingrene og drukket endnu en Gang af Kruset, dryssede han af — med den Forsikring til Troels, at Mariane hun var den første Kone paa denne Side Fred'sborg til at lave alting, hvad man skulde have at leve af.

Mariane satte sig igen paa Stolen og sukkede.

„Man er jo i den Alder, da man hverken ved ud eller ind med, hvordan man skal.“ Hun rettede paa den røde Hagedusk og følte, om Haarets Kædegangslinjer laa paa deres rigtige Plads.

„For Alderens Skyld var der vel ikke noget at sige.“

„He he!“ lo hun undselig og ligesom krympede sig for en usynlig Finger, der kildede hende paa Halsen. „Der er jo det gode ved det, at man ingen Udgifter faar mere til Vugge og saadan noget.“

„Naa, ja, det er noget, som man ikke kender saa nøje til.“

„Dog dog! Jeg fulgte 54 her til Paaske.“

„Er du saa gammel?“

„Ja jeg er saamænd. Men jeg er jo ellers saa rask til alting endnu,“ forsikrede hun og blev paa een Gang 24. „Man synes jo, at man ikke er . . . he he . . . rent ude af Ungdommen endnu.“

„Næ . . . æ.“ Han skrævede ud med Knæerne, bukkede sig frem og pudsede Næsen. „Hvordan — har Svinene taget noget paa?“

„Aa, det er de to nydeligste Grise, man kan se for sine Øjne. Vi kan godt gaa ud og se paa dem.“

De gik ud.

Troels var ikke rigtig fornøjet med den ene af dem; men han sagde straks til sig selv, at for den Tings Skyld skulde der ikke være noget i Vejen fra hans Side.

Efter at de havde taget Plagen og et Par nyfødte Lam i Øjesyn, førte Mariane ham op i Øverstestuen, hvor hun fremviste en Bunke tyske Vikker, der laa midt paa Gulvet, og et Stykke hjemmegjort Lærred, der vilde være mageløst godt og forsanst til Skjorter til et Mandfolk.

„Ja,“ sagde Troels og følte paa Lærredet; „men du har vel lavet det til dig selv?“

„He he, det gjorde smænd ikke noget.“

„Jaja, vi kan jo — — deles om det da.“

„Gudheden!“ sukkede Mariane overvældet og stod længe i undselig Kamp med sig selv og glattede paa Lærredet. „Ja,“ kom det endelig fattet, „naar det er din Mening, Troels, saa tror jeg nok, at . . der kan blive . . . seks af hvert Slags.“

I Frederiksborg Slotshaves stive Gange og under Jægerbakkens Bøge kunde man ofte se en ung, mørk Bondepige vandre om med en Nonnes Alvor. Stundom var hun fulgt af en fin og let lille Jomfru, der med et Barns lyse Glæde gik og tittede hende op i Ansigtet og gjorde sig al mulig Umag for at

faa videt hendes alvorlige Mund lidt ud til Siderne.

Naar hun fra den høje Jægerbakke saa Aftenens graa Ange lægge sig over Søen, medens den synkende Sol glødede paa det skønne Slot og lyste med røde Flammer gennem Indelukkets Træer, eller naar hun paa Højtidsdage sad paa en ensom Bænk og hørte Slottets Klokkespil tone over Søen, da kunde hendes Øjne faa en Glans som tindrende Dugperler, medens Læberne aabnede sig for Suk, der gav Luft for den Savnets Kval, som brændte bag alle hendes Tanker.

Hun var nu groet fuldstændig fast i Bredals Hus, hvor hun gjorde fuld Nytte ved Væven og Rokken for sit Ophold. Penge til Klæder og andre Fornødenheder havde hun selv, da Troels maatte svare hende 30 Daler i aarlig Rente af hendes Fædrenearv.

Endnu havde hendes Aasyn Kulsvierracens brunlige Lød; men denne havde i Aarenes Løb faaet et finere, renere Skær, der ligesom frigjorde Linjernes Skønhed og lod de mørke Øjne virke med stærkere Varme. Bredal, der havde megen Sans for ædle plastiske Former, beundrede ofte i Løn den ranke Pigeskikkelse med det fine, skønne Bronzehoved.

Ved det daglige Samliv med den pæne Moder og Datter og ved at høre paa Samtalerne, naar der var fremmede, var der lidt efter lidt vaagnet en Trang hos hende til at vove sig mere frem, og hendes gode, naturlige Forstand, hendes Øjnes Evne til at være med overalt og hendes fine Tilægnelsessans gjorde, at hun voksede aandelig Dag for Dag, samtidig med at hendes Væremaade blev friere, præget af en egen værdig og dog naturlig Ynde.

Det var en lun Juliaften 1834, Bredals Fødselsdag. Den ret rummelige Adjunkthave, der paa de tre Sider var omgivet af et højt Plankeværk, havde et helt festligt Udseende: smaa, farvede Papirs-Lamper hang i Træerne og gød deres dæmpede røde, gule og blaa Lysstrømme ud i Natten, medens en høj Astral-Lampe af mælkefarvet Glas stod paa Bordet i Lysthuset og kastede sit Lys ud over en dampende Terrin med en Kreds af brede Glas, samt over en Gruppe glade Mænd, deriblandt den barhovedede og svedende Bredal og en høj, smuk Olding i en lidt afstikkende Kunstnerdragt.

Rundt om i Gangene vrimlede det af Gæster, der to og to vandrede sammen og af og til standsede for at lytte efter Sangen og Talerne, som lød ud fra Løvhytten.

Jens Ludvig, der nu var juridisk Kandidat, havde som sædvanlig slaaet sig sammen med Anine og gik og talte med hende om „den vidunderlig dejlige Aften.“ Paa een Gang standsede han, tog hende i Armen og saa ned mod Lysthuset: „Det er Grossereren!“

„ Og vi vil haabe, at dette Aar skal blive et herligt, for vort Folk velsignet Mærkeaar i Danmarks Riges Historie. Gid Valgene maa falde saaledes ud, at Stænderne . . . at de raadgivende Stænderforsamlinger kan blive, hvad vor gamle, elskede Konge og Landsfader har ønsket: oplyste og dygtige Folkeraad, der kan fremme hans kære, trofaste Folks Tarv og derved tillige knytte de Baand desto fastere, som forener Kongehuset med Folket, saa og bidrage til Almenaandens Oplevelse!“

„Det vil jeg være med at drikke paa,“ raabte

Bredal, der i den sidste Tid var bleven Frihedsmænd igen.

Tre kraftige Hurraer rungede ud fra Løvhytten, hvorefter nogle Vers af Poul Møllers „Glæde over Danmark“ blev sungne af alle, til Tonerne fra Bredals Guitar.

„Ja, vor danske Jord er sommerfrødig,
der er Kræfter ved det danske Brød,“

lød det i kraftigt Kor ud i den stille Sommernat.

„Det er farligt med de Stænder,“ sagde Anine, da de atter var komne i Gang. „Hvor man kommer, saa er det „Stænderne“ og „Stænderne“.“

„Jamen er det ikke glædeligt! Det er som Luftninger om Foraaret. Selv vor hæderlige, men endnu saa forkuede Bondestand begynder at vaagne og spørge: Hvad er dette?“

Et ny-trolovet Par, Mille og den unge Adjunkt Brammer, gik frem og tilbage i Nøddegangen og havde næsten ikke Mundene fra hinanden.

Bredal, der havde sit Instrument hængende i et blaat Silkebaand over Skulderen, rejste sig og talte med Mund, Øjne og Hænder for den smukke, smilende Olding, som sad ved hans Side: „... Camenernes Yndling, lige uforlignelig i Thalias og Melpomenes Kunst, vel ikke Musasøn i almindelig Forstand, men ragende højt op over os andre dødelige — hvorfor? Fordi han har set, hvad vi andre ikke har set og aldrig faar at se: ham, der gør Mennesket et Hoved højere, end det er af Naturen, Apollo, Solguden med de fagre Lokker...“

Næppe havde han endt Talen, før alle sprang op, raabte Hurra og rakte Glassene hen mod den gamle Mand.

„Tak Tak Tak, kære Venner!“ kom det fra en dybt klingende Røst, der endnu rungede kraftig,

skönt Manden var nær op imod de 70. „Desværre er „Camenernes Yndling“ snart til Rotterne,“ tilføjede han og rystede paa Hovedet.

„Nej nej!“ lød det rundt om ham. „Frydendahl leve! Han skal leve! Hur . . . ra . . . a!“

„Hør,“ spøjte Bredal, „jeg syntes paa min Ære, du forvrængede mine Ord og sagde: „Kamelernes Yndling“ — er det os, du kalder Kameler?“

Der blev leet med alt det Bifald, man skyldte den elskværdige Vært for hans Vittighed.

„Ja vel, ja vel,“ greb den gamle Skuespiller fat: „trofaste Ørken-Sejlere, der bærer mine sidste Illusioner over Sandet mod Hvilens skønne Oaser . . .“

„Nydelig sagt, du! Men lad os nu ikke tænke paa Hvilens Oaser i Aften. Vi maa have en Sang igen!“ foreslog Bredal og lagde Guitaren til Rette i Haanden.

„Lad os da faa din Liv-Arie, „Oldtidens Berømmelse“, bad Frydendahl.

„Vel! Hm, Hm!“ Og nu istemte han Todes gamle Vise, idet han satte Nakken tilbage og slog Strengene med en sand Henrykkelse:

„Oldtiden havde en god Skik . . .“

„Hvor Breddal dog er glad i Aften!“ sagde Anine.

„Aa han er en herlig Mand, saa frisk og naturlig.“

„Og Madamen da?“

„Ja, hun er ogsaa en mageløs Kone, det er to mageløse Mennesker. Hvor det dog er forunderligt, at vi to, der har leget saa mange Gange sammen som smaa, skulde ligesom blive Børn sammen i dette Hus.“

„Saadan kan det gaa.“

„Anine, er du ked af, at det er gaaet saadan?“

„Det er da et underligt Spørgsmaal?“ Hun blev lidt forlegen.

„Ja . . . jeg ved ikke . . . somme Tider synes jeg, det er, ligesom du helst vilde være fri for mit Selskab.“

„Hvad er dog det for noget? Der er jo ingen, jeg hellere vil snakke med; men . . . (hun holdt inde lidt) man er jo ikke altid lige oplagt til at snakke.“

„De gik tavse et Øjeblik. „Der er jo ingen, jeg hellere vil snakke med,“ tonede det gennem den unge Kandidats Tankerækker, og Haanden famlede febrilsk med Urbaandet.

De kom forbi Lysthuset, hvor Bredals klangfulde Røst i det samme lød:

„Item var det og Oldtidens Skik:

Konen til Takke tog med Manden . . .“

De stod en Stund og hørte efter, drejede derpaa af, medens hele Flokken gentog Versets Omkvæd:

„Vel vore Glutter, om det gik
efter hin gamle gode Skik!“

Lyset fra en rød og en blaa Lygte mødtes over et Bed fuldt udsprungne hvide Roser og gav disse Blomster et drømmeagtigt Skær, den fine Duft bølgede op om de to unge og drev i stærke Drag ud i den stille, stjerneoplyste Luft.

„Dog en vidunderlig dejlig Aften!“ kom det atter fra Jens Ludvig.

Den gamle Frydendahl klagede over, at Luften blev ham lidt vel kølig.

„Det er der Raad for, gamle Ven,“ trøstede

Bredal. „Saa flytter vi til lunere Egne . . . Jens Ludvig, hvor er du? Kom og hjælp os Bollen op i Dagligstuen!“

Kandidaten kom straks springende.

„Hoho!“ lo Frydendahl og drog ham i det fine Kindskæg. „Hvor han er hed i Kalotten! Pas paa dit unge juridiske Hjerte, min Gut!“

„Aa,“ lo den unge Mand og gik rødmende hen og tog Terrinen.

„Jaja, hun kan være farlig nok! Riv Huen af hende, og hun er komplet Dame.“

Jens Ludvig var allerede langt oppe i Haven med Bollen, men hørte dog godt Frydendahls Ord.

„Ja,“ tog Bredal fat, „disse Kulsviere er et mærkelig udviklingsdygtigt Folkefærd; de har Evner, de Folk!“

„Og Drifter!“ indskød en lille tyk Adjunkt med en lun Trækning ved Øjet.

„Har der været noget med hende?“ spurgte Frydendahl.

„Hende? Nej, du kan stole paa, der er ingen, der skal komme hende for nær . . . Sssys! Aa, lille Anine, vil du tage disse Glas?“

De fremmede Herrer stirrede paa hende, en af de yngre, en blussende, lidt dinglevorn Kunstmaler, underholdt hende en Stund.

Mandfolkene er dog lige de samme, tænkte hun, enten man tager dem fra et fint Selskab eller fra en Kulmile, kun snakker de fine meget mere med Øjnene end de andre.

Bredal og Frydendahl gik op ad Gangen, den første med sit Instrument under den højre Arm og holdende sin gamle Ven ved den venstre; de andre Herrer blev staaende en Tid endnu ved Løvhytten.

Anine samlede Glassene paa en Bakke og gik med dem.

Grosserer Lynge, en lille blodrig Skikkelse, ild-rød og med hvidt Rundskæg, stod og røg paa en stor Sølvpipe, som han holdt midt for sin store Mave.

„Det er den rene Kernekraft, disse Kulsviere. Ø—v! Som nu han, den unge Kulsvierbonde forleden — hvad var det nu, han hed? Svendsen, nej, Børgesen, Svend Børgesen, en ung Gaardmand fra . . . hvor var det nu? Det er ogsaa lige meget. Det var en af Byerne heroppe.“

„Hvad han?“ spurgte en af Herrerne.

„Var der ingen af jer, der saa ham? Inde ved Væddeløbet paa Blegdamsfælleden?“

Anine standsede bag Buskene.

„En rigtig Kernekarl, kraftig, brun som en Malajer! I skulde have set ham ride! For Resten en uselig lille Rallike, en tolv, tretten Aar, men endnu vims som bare Pokker, formelig Kviksolv. Han laa med Næsen lige nede ved Manken, Hælene i Siden — huist! fløj han som en Pil over Fælleden og kom først ind som en Svedske.“

„Talte du med ham?“

„Aa, der var en Hurraraaben uden Ende . . . Talte med ham? Johannes Hage og jeg stod og talte med ham vist i en hel Time. Straks var han noget mut og saa mistroisk til os; men da han hørte, hvem min Følgesvend var, saa skulde I have set hans Øjne: „Er det Johannes Ha-ge?““

Pigen bag Jasminerne lyttede med tilbageholdt Aande.

„Og saa skulde I have hørt de to tale Politik: om Trykkefriheds-Spørgsmaalet, om Ridderskabets Forestillinger til Kancelliet, angaaende . . .“

Det gav et Ryk i Pigen — Jens Ludvig stod lige ved Siden af hende og saa forbavset paa

hende. Hun skyndte sig af Sted med Bakken, medens Kandidaten gik ned for at hente Lampen.

„ . . . om Uve Lornsens Skrift „Forfatningsværket i Slesvig-Holsten“, om Valgcensus og mange andre Ting. Ja paa min Ære, om jeg ikke nær var gaaet bagover af Forbavselse. At tænke sig en ung Bonde, en slet og ret Bonde tale med om Statssager . . . det er en ung Gaardmand, jeg talte med forleden ved Væddeløbene,“ oplyste han for Jens Ludvig. „Jeg har aldrig kendt Mage i mine Dage. Hage sagde ogsaa bagefter: „Den Mand kommer frem!““

„Tør jeg spørge: hvad hed den Gaardmand?“

„Børge, nej, hvad var det nu? Svend Børgesen, Svend Børgesen.“

Jens Ludvig gik hen og tog Lampen. „Jeg skulde bede Herrerne om at komme op.“

De farvede Lamper fik foreløbig Lov at brænde. Mille og Brammer blev endnu længe ved at vandre frem og tilbage i Nøddegangen; endelig kom der Bud efter dem, og de maatte give Afkald paa Løvets Skjul.

De ældre Herrer vedblev med Taler og Sange oppe i Dagligstuen, den yngre Del af Selskabet muntrede sig ved Dans og Pantelege i et Værelse ved Siden af. Først ved Midnatstid blev der stille oppe i Stuerne.

Jens Ludvig saa efter Anine for at sige hende Godnat, men kunde ingensteds finde hende. Ledet af en fin Hjertedrift gik han ned i Haven og fandt hende siddende paa en Bænk ved Enden af Nøddegangen.

„Jeg tænkte nok, du var herude. Maa jeg sidde lidt hos dig!“

„Ja værsgod!“

Det har dog været en fortryllende Aften. Synes du ikke?”

„Jo.“

„Men Lamperne?”

„De gaar nok ud af sig selv.“

„Ja, der er for Resten mange af dem, der synger paa det sidste Vers. Den her lige ved Siden af, den holder sig tappert. Og den har dog maattet anstrenge sig voldsomt hele Aftenen for at lyse rosenrødt for Mille og Brammer.“

Luften var gennemtrængt med Rosen- og Løv-duft og ligesom opfyldt af al den rusende Varme, der i Aftenens Løb var bleven udaandet af de nytrolovedes unge Munde.

„Du er da ikke ked af, at jeg kom, Anine?”

„Nej, hvorfor det?”

„Aa jeg ved ikke. Der kan være en egen Nydelse ved at sidde ene i en Krog og lade Sindets Rørelser forme sig, som de vil; det har jeg først selv følt i den sidste Tid.“

„Ja, det holder jeg ogsaa meget af.“

„Det er forunderligt, hvor Stemningens Linjer kan ligesom — hvad skal jeg kalde det? — røre sig, bølge mellem de skiftende Indtryk af Minder og Længsel, alt det, der saadan kommer op, naar man er ene med sig selv, især saadan en lun Sommernat. Der er saa meget gemt i saadan en Sommernat. Synes du ikke?”

„Jo.“

„Det staar i Luften om en, det paavirker alle Sanser, man kan ikke sige, hvad det er, for det er sammensat af saa mange uensartede Ting: smaa Blink fra Bladene, smaa Lyde, smaa lune Vinddrag, Toner — —; men man faar ikke fat paa det, uden man har noget inden i sig, som svarer

til det hele, saadan et lille Rige, hvor det blinker og higer.“

Hun sad lidt og stirrede ud for sig, som om hun i dette Øjeblik var langt, langt borte, dybt inde i et fjernt Minderige, hvor alt det stod i Luften, som han talte om. Saa drog hun et Suk og vendte Hovedet til Siden.

„Er det nogen overspændt Snak, Anine?“

„Nej — — jeg forstaar godt, hvad du mener.“

„Ja, er det ikke forunderligt? Man kan sidde og blive saa vaagen, saa opfyldt af Forventning, og dog er der noget ligesom Ængstelse i det hele; man er aldrig rigtig tryk ved sine Følelser, for det hele er jo Drøm, og man ved ikke, om man nogen Sinde naar alt det, man aner og higer efter.“

„Der er vist ikke ret mange, der naar det.“

„Nej, men der er dog nogle. Man ved dog, at der er Lykke til, rigtig varm, rig Lykke.“

„Ja — maaske.“

„Tror du ikke, Mille og Brammer er lykkelige?“

„Jo.“

„Og tror du ikke, deres Lykke vil holde sig?“

„Det er der ingen, der ved.“

„Ganske vist, men jeg mener kun, efter hvad man saadan kan skønne. Jeg tror, de passer rigtig godt sammen, og at de begge er rigtig trofaste Mennesker; derfor tror jeg ogsaa, at deres Lykke vil holde sig.“

„Jeg tænkte for Resten en Gang, at det var blevet dig og Mille.“

„Nej, Anine, saa havde Lykken ikke holdt sig.“

„Hvorfor?“

„Fordi den ikke bundede i sjæleligt Slægtskab. Den, som jeg skulde kunne leve lykkeligt med et helt Liv, hun maatte . . . hun maa have en ganske

anderledes Alvor og Dybde i Sindet, end Mille har.“

Hun rettede paa sit Kastetørklæde. Begge tav et Øjeblik.

„Det vil du bedst kunne forstaa, Anine.“

„Hvorfor jeg?“

„Jo, for jeg tror ikke, der er nogen, der kender mig som du. Jeg har aldrig siddet og talt med nogen saadan som med dig. Jeg har altid været saa aabenhjertig over for dig. Synes du ikke?“

„Jo; derfor har jeg ogsaa altid været saa glad, naar du kom herud i Ferierne og ellers.“

„Har du virkelig?“

„Ja, det har jeg, det er Sandhed.“

„Det er mig saa kært, saa kært at høre dette. Det er mig virkelig saa kært at høre det; for jeg . . . jeg selv har været saa . . . jeg ved ikke . . . saa usigelig glad ved at komme hjem.“

Den Varme, der med et kom i hans Ord, bragte hende til at se forbavset paa ham, og da hun ved Lampens Lys opdagede to glade, tindrende Punkter i hans Øjne, blev hun urolig og gjorde Tegn til at ville rejse sig.

„Anine, maa jeg tale ud?“ bad han og tog efter hendes Haand, som hun dog drog til sig. „Du ved vist, hvad jeg vil sige . . . hvad jeg i lang, lang Tid har . . .“

„Jens Ludvig, lad os ikke gaa for vidt med dette. Jeg havde ingen Tanke om, at du vilde forstaa mine Ord saadan.“

„Holder du da ikke af mig?“

„Holder af dig? Jo, jeg holder meget af dig; men aldrig har jeg haft Tanke om . . . husk dog paa, Jens Ludvig, at jeg er en simpel Bondepige. Og desuden — — nej nej!“

„Jeg har tænkt paa dette over Aar og Dag.

Tal dog ikke om det, at du er Bondepige, du har langt, langt bedre Evner end Mille, du er ti Gange mere dannet end mange af de fine Jomfruer, som gaar og krør sig paa Københavns Gader; Fryden-dahl sagde netop før, at du var komplet Dame, dersom du lagde Huen.“

„Ja, men den lægger jeg ikke.“

„Det er ogsaa den ligegyldigste Ting af Verden. Hvad har dog det at sige? Du ved, at jeg elsker Bønderne, jeg er jo selv af Bondeslægt, min Fader er Landsbylærer og min Moder en slet og ret Gaardmandsdatter, som du ved. Er jeg da saa fin paa det?“

„Du er studert og vil komme ind i fornemme Kredse; du vilde komme til at fortryde det.“

„Nej, jeg er saa sikker, saa sikker paa mig selv. Jeg vil ofre mit hele Liv for den jævne Mand, jeg elsker Jævnhed, Naturlighed, og du har alt det, jeg trænger til, du har Alvor, Følelse, Inderlighed. Anine . . .!“

Hun mærkede i dette Øjeblik, hvor kær hun havde ham, og hun samlede i eet stort Indtryk al den Fred og Glæde, al den Tryghed, al den Hygge, der vilde leje sig i et Hjem hos ham; men paa een Gang tog hun sig til Hovedet, rejste sig og sagde dæmpet, men fast: „Nej!“

Hun tog hans fugtige Haand, trykkede den og gik.

Som bløde Horntoner, der lyder fjernere og fjernere i Natten og til sidst dør hen i Ødet, var Aftenens Lykke draget bort fra ham. Han sad i Timer og gennemgik dens Indhold, alt det, der vedrørte hende: hvad hun havde sagt, hendes Holdning, Udtrykkene i hendes Ansigt, da hun sagde det og det, ethvert Blik —, og med et Slags Fortvivlelsens Haab ringede hans Tanker sig atter

og atter sammen om hendes Ord: „Jo, jeg holder meget af dig.“

Han rettede sig og saa sig om. Hvor var dog alt stille! Sangen fra Lysthuset og den glade Summen af Latter og Ord i Gangene levede op som korte Genlyde i hans Indbildning, men kun for at gøre alt endnu mere tomt og dødt bagefter.

„ . . . For det hele er jo Drøm,“ gentog han for sig selv og sank atter hen.

Var det ogsaa muligt, at hun havde sagt Nej? Var et helt Aars Kamp, mange Hundrede Natte-timers Tankearbejde, al denne søde, kvalfulde Uro, der paa een Gang var Ængstelse og Vished, Mis-haab og Lykke, Lykke i store Forskud — var det alt forgæves, spildt, blæst ud i Ødet som den sidste Aftenluftning?

Lamperne var efterhaanden gaaede ud, kun den ved Siden af ham brændte med en urolig lille Flamme, der imellem videde sig ud og farvede Papiret en Smule op, men snart igen drog sig sammen i sygnende Træthed. Han sad en Stund og saa paa det svagt lysende røde Hylster; endelig sluktes ogsaa dette sidste Lys — —

Anine var gaaet op i sit Kammer, hvor Mille lige var falden i Søvn og laa og smilede med sin Kærlighedsdrøms Afspejling i det sunde, varme Aasyn, medens et paa Bordet staaende Tællelys kæmpede for at holde Flammen i Live om den tommelange Tande.

Hun var overvældet og maatte sætte sig.

Saa var det dog saadan!

Hun havde til enkelte Tider, naar han sad og

saa paa hende med sine mildne Øjne og blev rød ved paa een Gang at møde hendes Blik, haft en Gisning om, hvordan det forholdt sig; men hun havde aldrig tænkt videre over det, for han var jo dog meget mere Kammerat med Mille, og han kendte jo desuden godt den Sorg, der nagede hende, og som han vidste, aldrig vilde forlade hende.

Men havde hun dog ikke ogsaa misforstaaet ham?

Nej, han sagde det jo rent ud, og hun saa det paa hans Øjne, hun hørte det paa hans Røst, mærkede det paa hans skælvende Haand — —

Hvor holdt hun dog i Grunden meget af ham, den varmhjertede, undselige, brave Jens Ludvig! Var det ogsaa rigtigt af hende at sige Nej? Naar han nu holdt saa „usigelig“ meget af hende. Han var „saa sikker, saa sikker“ paa sig selv. Ja, var der nogen i Verden, der var trofast, saa var det Jens Ludvig.

Var det rigtigt, at hun havde sagt Nej? Endnu gik hun i dette Hus halvt om halvt paa Naade; det kunde jo dog ikke blive ved at gaa saadan; Bredals kunde jo falde væk, og hvor skulde hun saa hen? At tage en slet og ret Tjenestepigeplads vilde dog nu være saa svært for hende, og til Alsingrød vilde og kunde hun ikke vende tilbage.

„Det gjorde ingenting, at hun var Bondepige.“ Havde det egentlig ogsaa noget at sige? Havde Madam Bredal ikke ogsaa en Gang gaaet med Hue og var dog bleven Kone i et fint Hus? Madam Bredal var saamænd ikke for „dannet“ eller „godt lært“, hvor god og rar hun var. Hun sagde altid „Ingteresse“. Det at kunne neje og snakke op om Teater og Romaner var nok heller ikke det vigtigste, det gjaldt nok mere om at kunne

gøre Nytte med sine Hænder: lave Mad og holde Orden med alting — og i saa Henseende kunde vel en Bondepige lære at gøre Fyldest lige saa fuldt som mange af de fine.

Nej var det dog ikke forunderligt at tænke sig, at Jens Ludvig havde gaaet et helt Aar om og været forelsket i hende!

Hun tog et lille Haandspejl og holdt det op for Ansigtet, men lagde det fra sig igen med et Suk, da hun kom til at tænke paa, at hun var snart 26 Aar.

Hun var nok ikke ung mere. Flere af hendes jævnaldrende Veninder var allerede gifte og hjemfarne for længe siden, en af dem havde endog to Børn.

Længe sad hun og forestillede sig, hvor det dog i Grunden maatte være dejligt at have saadant et pænt Hjem som Bredals, saadan nogle nydelige Stuer med Sofaer, Gardiner og Tæpper. Jens Ludvig havde en Dag talt om, at han mulig om nogle Aar vilde nedsætte sig som Sagfører i Helsingør. Hun saa tydeligt hans Kontor med Pulte, Borde og Reoler ligesom nede hos Frandsens; han selv sad ved den største Pult og skrev paa et stort Papir med Stempel, saa kom der et Par Gaardmænd ind og bukkede og snakkede med ham om Købesum og Undertag, han stod med Pennen i Haanden og pegede med Fanen: „Værsgod og sæt jer ned!“ Hun selv gik inde i Stuen og rettede paa Gardinerne, Pigen kom ind med en hed Pibejernsbolt: „Ja Madamen vil kanske ikke have den endnu?“ — „Jo, sæt den kun i Jernet og tag mig Kappestrimmelen, som hænger paa Snoren inde over Servanten.“ — Jens Ludvig kom ind. — „Min egen kære Anine, hvor vi dog er lykkelige!“ — Hun tog sin ny Silkemantille paa, og

de fulgtes ad Arm i Arm ud og saa paa Skibene. Saa mødte de Bødkerens Sofie, der stod stille og var færdig at tabe Næse og Mund af Misundelse — — —

„Aa,“ sagde hun ved sig selv, idet Svend med et stod levende for hende, „hvad er dog alt dette for noget forfærdeligt Væv!“

Hun pudsede Lyset, der var lige paa Nippet til at gaa ud, og lagde sig derefter atter tilbage mod Stoleryggen.

En Dør gik ovenpaa, og hun hørte Jens Ludvigs Støvler knirke mod Loftet. Det var, som disse knirkende Lyde skar igennem hende, det gjorde hende saa bitterlig ondt for ham, thi hun vidste, at han aldrig vilde glemme dette; men hun kunde jo ikke svare anderledes, end hun havde gjort; hun kunde jo ikke.

Ja, hvis han vilde vente — — hvo vidste? Nej nej, det vilde aldrig i Verden blive godt; for hun kunde ikke glemme det andet, det vilde leve op i hendes Tanker Dagen igennem og skræmme og pine hende i vaagne Drømme, naar han sad med hendes Haand i sin.

Hun rejste sig og stod et Øjeblik og saa paa den sovende Veninde, der laa og smilede med al sin Drømmerigdom.

Et Par Taarer brød frem og løb i to sviende Strømme ned over hendes Kinder.

Næste Dag havde hun den grusomste Hovedpine og kunde daarlig samle, hvad der var gaaet for sig Aftenen forud.

Madam Bredal holdt med sine Hænder om

hendes Hoved, men Fingrene var krogede og vilde ikke falde til.

„Du skulde have været op til Kilderne St. Hansnat, min Pige, som jeg sagde.“

Hun lod, som hun ikke hørte det. Op, hvor han var? Jo Tak!

„Gaa dig en Tur, min kære Pige, og træk lidt frisk Luft.“

„Ja, jeg tror ogsaa, jeg vil.“

Hun gik hen over Torvet og op ad Byens Hovedgade. Et Øjeblik stod hun ved et Vindue og saa paa nogle Sølv- og Guldsager. Da kom der ud fra Porten en Luftning med en ejendommelig frisk Brandlugt, hun løftede Hovedet som en Jagthund, gik hen midt for Portaabningen og fik i det samme Øje paa en stor Bunke friske Trækul, der laa ved en Dør. En lille Dreng stod og havde Fornøjelse af at lade de sorte, blanke Stykker falde ned mod Stenbroen, hvorved de knækkede med en syngende Klang. Næsefløjene gik paa hende, og Brystet arbejdede — —

„Er du daarlig?“ spurgte en Kone, der kom forbi.

Hun listede af og tog Vejen ud igennem Slottet, op mod Indelukket.

Men var det dog ikke ogsaa forunderligt! Der kom Jens Ludvig inde fra Slotshaven, netop som hun var naaet op ud for Porten.

Hun følte den dybeste Medynk med ham, da han tavs og nedslaaet kom hen og rakte hende Haanden.

De gik hen imod Badstuen, hvor gamle Fryden-dahl sad i en Kurvestol og læste i „Dagen“. Netop som de gik forbi, kom den gamle Mand til at nyse og tabte Bladet. Jens Ludvig sprang straks hen og tog det op.

„Ej ej, Goddag, kære . . . aa tusind Tak! Det var rigtig kønt af dig.“

De talte sammen om Gaarsdagen og om det dejlige Sommervejr — rigtig et Vejr for to unge. Frydendahl truede med Fingeren: „Gavstrik! . . . Jaja, Gud velsigne jer, Børn!“

Jens Ludvig blussede og skottede til Anine, der ogsaa blev rød.

De gik tavse et langt Stykke.

„Hørte du, hvad Frydendahl sagde, Anine?“

„Ja, jeg hørte det nok.“

Saa tav de atter i nogle Minutter.

„Du har vel ikke tænkt nærmere over det?“

„Jo, jeg har; men jeg kan ikke give dig andet Svar.“

„Er det da Svend?“

Hun standsede og blev bleg. „Jens Ludvig, lov mig, at du aldrig tiere nævner det Navn. Jeg vil ikke høre det.“

„Kæreste Anine, jeg vilde bare . . . jeg kan godt forstaa, at det kan pine dig endnu; men husk dog paa, at der er Tusinder, som lider Skibbrud paa samme Maade, men som tager sig sammen og bliver lykkelige Mennesker i ny Forhold.“

„Det er det, jeg ikke kan,“ sagde hun og begyndte atter at gaa.

„Ved du, at Tante havde en lignende Sorg i sin Ungdom?“

„Ja, det har jeg godt kunnet mærke paa hende.“

„Hun var forlovet med en Forvalter Tomsen i to Aar; saa giftede han sig med en rig Købmandsdatter og købte sig en Gaard nede ved Roskilde.“

Anine svarede intet.

„Hun holdt saa umaadelig meget af ham og sørgede forfærdelig; jeg ved det fra Far. Men saadan noget kan glemmes.“

„Glemmes?“

„Ja. Tror du ikke, Tante har glemt det?“

„Du ser ikke ret dybt i Folk, Jens Ludvig.“

„Da er jeg vis paa, at hun og Onkel lever saa lykkelig sammen.“

Atter gik de tavse et Stykke.

„Anine, dersom jeg nu vilde vente et helt Aar, to Aar, lige til jeg selv fik en Stilling . . .“

Hun blev rørt af den ærlige, varme Kærlighed, der laa i hans Bøn. Hvad kunde det dog ogsaa hjælpe at blive ved at gaa og tænke paa det andet, som dog aldrig kunde gøres om igen? Gaa med denne evige Kval i Sindet og se mørkt til alle Mennesker?

„Du har jo selv sagt, at du holder meget af mig,“ vedblev han, „og jeg skulde blive saa kærlig og god imod dig. Tror du ikke, jeg vilde?“

„Jo, det er jeg vis paa.“

„Det er ikke kommet som en Rus, dette; det er vokset frem af sig selv, langsomt og stille, uden at noget Menneske har anet det. Jeg har gaaet og vejat og vejat mine Tanker, jeg har ligget vaagen om Natten og spurgt Gud: „Er det Alvor?“ Og jeg har følt saa sikkert og vist: det er Alvor. Og saa har jeg bedt Gud, om han vilde lade dig det vide.“

„Jeg syntes nok ogsaa somme Tider, at jeg forstod det; men jeg tænkte ikke, det var saa alvorlig ment.“

„Og jeg har gaaet og bygget et Hjem op for os, saadant et lunt, hyggeligt Hjem med Tæpper og . . .“

Hun standsede og saa paa ham.

„Ja, det er sandt,“ forsikrede han bevæget og saa sværmerisk op i Trætoppene. „Jeg har set, hvor lykkelige vi var, hvordan vi gik og kiggede

efter hinanden i Stuerne, hvordan vi rejste sammen til Ringsjøen, hvor dejligt vi havde det om Vinter-aftenerne, naar vi sad ganske ene, og jeg læste højt for dig, mens du strikkede. Endnu i Gaar stod alle disse Billeder i det skønneste Lys for mig. Jeg var saa lykkelig i Gaar, for jeg troede, at det maatte blive til Virkelighed alt sammen."

"Jens Ludvig," sagde hun aandeløs, "jeg tror alligevel . . . jeg tror, jeg holder mere af dig, end jeg selv ved."

"Saa være da Gud i Himlen lovet!" Han vendte sig imod hende, Øjnene blev saa store og overdages med tindrende Hinder af Taarer.

"Jamen . . . hvis nu Bredals ikke synes om det?"

"Det vil de, det ved jeg saa vist. Jeg saa i Aftes, at Bredal smilede, da Frydendahl drilledede mig med dig."

"Jeg er saa underlig i mit Hoved. Lad mig holde mig lidt ved dig."

"Kom, lad os sætte os herhen lidt!"

Hans Fingre skjalv, da han tog hendes Haand — denne Haand, der nu var knyttet til hans med Livets helligste Baand. "Aa, Anine . . .!"

De satte sig paa en Bænk under et kæmpestort Elmetræ, der ringede med tusinde Bundter af smaa lyse Skillinger over deres Hoveder, medens Luften gennemkrydsedes af Striber fra en Uendelighed af smaa fine, metalglinsende Vinger.

"Du ryster jo!" sagde hun.

"Aa det er bare . . . jeg er saa usigelig lykkelig."

"Men vil du love mig," bad hun, "ikke at sige noget til dem for det første; for jeg ved ikke rigtig . . . Folk faar altid saa travlt, naar de hører saadan noget."

„Jeg skal ikke nævne det. Naar bare vi to er enige, naar bare vi to . . .“

Hun fo'r sammen. „Du maa ikke sige „vi to“ . . . aa, det er, som Træerne hopper . . jeg tror, jeg vil sidde og lukke Øjnene lidt.“

„Det stakkels Hoved! Læg dig da lidt her i min Arm.“

„Jamen . . . hvis der saa kommer nogen?“

„Her er ikke et Menneske.“

Hun saa sig ængstelig om, bøjede derefter Hovedet hen imod ham, rettede sig igen og saa sig atter om, men vendte omsider Blikket op i hans Øjne, brast i Graad og lagde sig i hans Favn.

„Du kære, kære Pige, nu er jo alt godt. Du kan være saa sikker, saa tryk her, hvor du nu ligger. Hvil dig nu et Øjeblik og gem dig hen hos mig med alt . . . alt!“

Hun faldt i en dyb Søvn og laa tungt mod hans Arm. Han sad tavs og saa paa de røde Læber og de sorte, vaade Øjenhaar. Hvor vilde han dog gerne have kysset hendes Ansigt, varsomt og let, som en varm Vind glider over en Rose; men han turde ikke røre sig.

Hans Hjerter bankede, saa det gik med dumpe Stød helt op i Halsaarerne; hans Øjne var ikke fra hendes Aasyn noget Minut.

Var det dog ikke underligt, at hendes Ansigt var saa nær ved hans, lige tæt ved, saa han kunde mærke Varmen af det? Han saa nu først rigtig de fine, mørke Haar paa hendes Overmund, de glinsende sorte Øjenbryn med smaa aabne Melletrum i Yderkanterne, hvor Huden lyste igennem, Pandens skønne Runding op under Haaret — —. Hun var nu hans, hun, som her laa, hun var nu et med ham, alt dette skulde han nu se atter og atter herefter, dette Bryst, som her aandede, skulde

saaledes aande ved hans et helt Liv, og deres Drømme, deres Ønsker, deres Livshaab, alt det, der giver Blodet Varme, skulde blandes som deres Aande, de skulde holde sammen i Arbejde og Kampe, og deres Liv skulde glide i een stor, ufatteligt Lykke!

Et Par gamle Folk rokkede forbi; men han kendte dem ikke og lod, som han ikke saa dem.

Atter vendte han Øjnene mod hendes Aasyn, og det var, som om det skete blev endnu mere nyt, endnu mere ufatteligt for ham. Aa nej dog, var det ogsaa muligt? Forlovet . . .! Og med hende — hende her — hende, der havde vakt hans Livs fineste og helligste Følelser, hende, som han havde favnet i tusinde Kærlighedsdrømme! En Rislen som ved en Strøm af Forundring gik igennem hans Nerver, og han følte en ny mægtig Lyst til at bøje sig ned mod hende — — bare lægge Kinden til hendes Pande og mærke hendes Øjenbryn . . . aa, om han kunde! Men han turde ikke røre et Lem.

Det værste var, at han sad saa umagelig, han var saa forpint i Brystet, og det smertede i hans Arm ved Trykket mod Bænkens Rygstød. Mon han dog ikke kunde rejse hende lidt, ganske lidt, og drage Armen en Smule op? Nej nej, hun sov saa sødt.

Da lød Skridt paa Gangen til venstre. Varsomt vendte han Hovedet om og blev helt rædselsslagen ved at se gamle Frydendahl. Hvad skulde han dog gøre?

Skuespilleren, der kom gaaende langsomt ved en Stok, standsede og skød Øjenbrynene til Vejrs.

Jens Ludvig løftede den venstre Haand og saa bedende som en Hund paa ham; han følte, hvor

Blodet varmede i Ansigtet og stødte i Tindingerne.

Den gamle Mand lagde Hovedet paa Siden og stod lidt og saa paa de to unge. Et Par Taarer kom frem i hans Øjne. Stille gik han hen og lagde sine Hænder paa deres Hoveder, klippede et Par Gange med Øjenlaagene og gik derefter sin Vej — lige saa tavs, som han var kommen.

I over en Time sad Jens Ludvig stille og led alle Træthedens Kvaler over Bryst og Lænder, medens Armen snurrede af Smerte. Men hun laa saa usigelig tryk i hans Favn.

Da kom han til at tænke paa, at det vist snart var Middag, de skulde spise Kl. 12, og Bredal var altid ved Bordet paa Klokkeslaget. Saa varsomt som muligt drog han Uret op af Lommen og bøjede Hovedet — langsomt, lidt efter lidt —, men idet han fæstede Blikket paa Urskiven, gav det et Sæt i ham og — — hun vaagnede.

„Hvad er det?“ spurgte hun og saa sig om.
„Er det dig? Aa, nu husker jeg . . . hvad er Klokken?“

„Det er rent galt, den er bleven halv et.“

„Har jeg sovet?“

„Ja, du har sovet saa sødt, saa velsignet. Er det ikke bedre med Hovedet?“

„Jo, men . . . har jeg ligget her i din Arm?“

„Ja, kan du ikke huske det?“

Hun sad lidt og holdt sig paa Panden. „Jo, det er sandt. Aa, det er, ligesom jeg var saa forvaaget, og saa har jeg endda sovet. Jeg synes, alting har faaet saadant et underlig blegt Skær . . . Græsset hvad var det, du sagde, Klokken var?“

„Den er desværre halv et.“

„Halv et? Jamen det er jo dog rent, rent galt. Hvad vil de dog sige derhjemme?“

Hun fo'r op og skyndte sig af Sted.

Den raske lille politiske Vækkelse, der gik hen over Danmark først i 30erne, efter at Landet havde ligget i Død og Dvale siden 1799, friskede vel særlig op i de fine og dannede Folkelag, men suste dog ogsaa vaarlig over en og anden Bondegård.

Svend Børgesen var en af de faa sjællandske Bønder, som var oplyst og vaagen nok til at kunne være med i Frihedskampen. Ved den vidunderlige Tilegnelsessans, som enkelte Naturmennesker ejer, denne Evne til paa egen Haand at samle Kundskaber ind, at se, høre og lugte mere end andre Mennesker og fastholde alt med Hukommelsens tusinde smaa Hager, havde han i Aarenes Løb opnaaet en Aandsmodenhed, der paa den Tid var temmelig enestaaende i hans Stand. Ved at afskrive Stykker af de Bøger og Blade, som Jens Ludvig i et Par Aar sendte ham, havde han derhos lært at skrive sit Modersmaal nogenlunde rigtigt, skønt han var fuldstændig fremmed for alt, hvad der hed Sproglære.

Da den endelige Forordning om Stænderne udkom — d. 15de Maj 1834 — og han hørte, at ogsaa Bonden herefter vilde faa et raadgivende Ord at sige ved Landets Styrelse, vaagnede der i ham en uklar Lyst til at gøre sig gældende, han vidste ikke hvor eller paa hvilken Maade, men det var stadig for ham, som fjerne Røster kaldte.

Da han ved et Gæstævne spurgte Tisvilderne,

hvem de vilde stemme paa ved Valget af en Sendemand fra 1ste Valgkreds, saa de paa ham og gabede: Hvad ragede det ham og dem? Det var noget, som Kongen og de store maatte om. — Nej, det var netop Kongen, der havde givet Bønderne Stemmeret, alle Selvejere med 4 Tdr. og Fæstere med 5 Tdr. Hartkorn havde Valgret. Han forklarede dem Meningen med de ny raadgivende Forsamlinger og oplyste bl. a., hvorledes Bondestanden vilde faa Ret til igennem disse at fremkomme for Kongen med sine Klager og sine Forslag til Forbedringer ved Fattig- og Skolevæsenet o. s. v. — Tisvilderne studsede: Det var dog lige godt svært, saa godt lært den Kulsvier han var!

En Ytring af hans Trang til at spille en Rolle havde ogsaa hans Indfald om at møde frem ved Væddeløbet paa Blegdamsfælleden været; men aldrig havde han drømt om, at denne Dag skulde blive saa stolt og skøn, som den blev. Da Hurra- raabene suste over ham og hans lille Hest, og første Pris for Bondeheste-Løbet, 100 Rigsdaler, blev overrakt ham, rejste han sit Hoved og saa sig om som en Konge. Og saa den Lykke at stifte Kendskab med Johs. Hage, en Mand, som han var kommen til at elske for hans varme, frisindede Indlæg i Bladene . . . „Hvor gammel er De?“ havde Hage spurgt. — „28 Aar, Hr. Hage.“ — „Ja saa er De for ung til at blive valgt denne Gang; men hvem ved — om seks Aar, hvis De ellers har det fornødne Hartkorn.“

„Hvem ved — om seks Aar.“ Det var disse Ord, der nu gav hans ensomme Liv en Smule Flugt. Det for Valgbarhed fornødne Hartkorn, der ved Forordningen var fastsat til 8 Tdr. for Selvejere og 10 Tdr. for Fæstere, kunde han maaske

nok til den Tid faa; men 6 Aar er en lang Tid at vente, og — — hvad var der saa ved al Storheden?

Erkendelsen af at have handlet galt mod Anine, Ensomhedens knugende Tryk, Ydmygelsen ved Anines Nej og Bredals tugtende Ord — alt dette, sammen med det evig sviende Minde om Maren, jog Freden fra hans Hjerter om Dagen og hedede hans Tanker om Natten.

Naar alt kom til alt, var det maaske mere Trangen til at faa sit Liv fyldt med et afstivende Indhold end et egentlig bevidst indre Kald, der drev hans Tanker ud i Livsmylderet. Men det følte han i hvert Fald klart, at han aldrig vilde blive sig selv, saa længe han levede i denne Afkrog. At han, uagtet alt sit Slid, ingen Vej kom med sine Sandmarker, fik endda at være; men han var og blev en fremmed i dette Hjem, en fangen Fugl, der aldrig vilde lære at slaa med Vingerne i denne Luft. Nej, — histnede, hvor Skovene stod i blaa Dæmring, hvor Arresøen lyste, hvor de hjemlige Kirkeklokker kimede, hvor Bakkernes store Linjer bølgede, der var Landet, hvor han havde hjemme, Landet, som han maatte tilbage til, om han nogen Sinde skulde blive en Mand.

Hvor havde han dog tit i disse Aar ønsket sig tilbage til de duftende Miler, til disse dragende Skovstrøg, hvor Raabukken knejste i maaneblaa Nætter, til det kære, gamle Barndomshjem, hvor Anines Nærhed mærkedes i hvert Aandedrag!

Anine, Anine — —!

Alt hans Selvnag, al hans Higen samlede sig i et stort, sugende Savn, der tærede paa hans Kraft tidlig og sildig. Disse Aars Kampe havde lært ham, hvor han elskede hende . . . nej, havde skabt en

ny Kærlighed, ti Gange, hundrede Gange renere og varmere end den, han før havde næret. Aldrig faldt det ham nu ind at tænke paa nogen anden Kvinde, kun hendes Øje havde den Straale, der kunde skabe Dag i hans Sind.

Minderne om lykkelige Timer sammen med hende i stille Sommernætter ved Kulmilen gik som de skønneste Drømme igennem hans Sind, skønne og dog vidunderlig vemodige. Hans Indbildningskraft vævede om hendes Legeme og Aand et Fuldkommenhedens Klædebon, der gjorde hende elskelig som ingen anden, og i dette Klædebon stod hun — ren og skøn, uforlignelig i sin ranke Ynde — som Forgrundsskikkelsen i alle hans Udsyner.

Nej, nej, han kunde ikke tænke sig den Mulighed, det Under, at hun nogen Sinde kunde blive hans igen; han havde smittet sit Liv for meget, hans Utroskab havde sat et Sviemærke i hans Pande, som hun vilde gyse ved, saa længe hun levede. Og dog var Haabet om hende, Haabet om det umuliges Mulighed den eneste Næring, hans Aand levede ved.

Savnet af hende blev ham til sidst uudholdeligt. Han red til Frederiksborg og gik lige op til Bredals.

Madamen aabnede Døren og satte et Par Øjne op.

„Goddag, Madam Bredal! (Han hørte løbende Trin inde fra Stuen, en Dør blev revent op og atter lukket.) Jeg vilde gerne spørge, om Anine er hjemme.“

„Ja . . . det vil sige . . . hun er ikke rask.“ Hun kiggede tilbage i Stuen. „Nej, hun er ikke til Stede i Øjeblikket.“

„Jeg kan godt vente.“

„Tante!“ bad en Røst inde bag Døren.

„Naa ja . . .“ stammede hun; „men jeg tror rigtignok ikke, hun kommer.“

„Er hun da borte?“

Lyve var et Kunststykke, som den lille Madam aldrig kunde udføre uden at blive lumrende rød; han skønnede da ogsaa straks af de Purpurluer, der slog op over hendes Aasyn, at det kække „Ja“, han udtalte, egentlig skulde staves med tre andre Bogstaver.

„Men værsgod!“ bød hun og gav Plads.

Han traadte ind. Ved Sofa-Armen bag Døren stod Jens Ludvig og saa ud, som alt det Blod, der var i ham, for Øjeblikket var trængt sammen i Hovedet.

„Goddag!“ hilste Svend. „Her træffer man jo gode Venner.“

„Goddag! . . . Du er kommen til Frederiksborg i Dag?“

„Ja, det var saadant et pænt Vejr, og saa — — havde jeg nogle Ærinder.“

„Værsgod og sid ned!“ bad Madamen og gik ud.

Han tog Plads paa en Stol ved en Garnvinde, som var skubbet til Side. Jens Ludvig gik ogsaa ud og kom ikke mere igen.

Han saa sig om. Det var altsaa her i denne Stue, hun færdedes. Han blev taget i Brystet af en overvældende Følelse, noget uendelig blødt lagde sig over hans Sind, aldrig i sine Dage havde han set en saa velsignet, hyggelig Stue som denne. Han saa paa den lille, fine, brune Garnvinde. Havde hun siddet her . . .? Han rakte Haanden hen og rørte ved Nøglet.

Ude i det lille Kammer bag Køkkenet stod Madam Bredal bøjet over Anine, som sad paa en

Stol ved sin Seng og lagde Hovedet paa Armen ind over Hovedgærdet.

„Kæreste Barn, du er jo rent fra det.“

Pigen aandede med korte Stød og skød til Side med Haanden.

Madam Bredal satte sig paa Sengen, tog hendes Haand og sukkede. „Saadan noget er saa svært at glemme. Og der er saa faa, der forstaar det.“

Hun klappede Pigen paa Kinden og sad længe uden at sige noget.

„Jeg har somme Tider tænkt paa, min kære Pige, om du ikke kunde overvinde dig selv og gøre det godt igen.“

Anine saa forfærdet op. „Jeg?“

„Ja. For du har ham jo dog i dine Tanker hver evigste Time paa Dagen, Barn.“

Jens Ludvig stod og stirrede gennem Køkkenvinduet og var nærved at falde om. „Jaja,“ hørte han Tanten sige, „saa siger jeg bare, at du ikke er vel.“

Da hun var gaaet, skyndte han sig ind i Kammeret. „Anine, jeg kan ikke holde det ud. Sig mig hellere alt, som det er.“

„Jeg ved det jo ikke selv; jeg ved bare, at jeg er saa . . . aa, Jens Ludvig, lad mig faa Lov at sidde ene!“

„Nu har jeg gaaet her i otte Dage og søgt at faa dig i Tale et Øjeblik; men det har været, som du flygtede for mig, hvor jeg kom. Jeg kan ikke holde dette ud, Anine.“

Madam Bredal kom tilbage. „Jeg glemte mit Lommetørk . . . Jens Ludvig, jeg tror ikke, det er værd, at du blander dig i dette.“

„Jeg vilde bare . . . trøste Anine lidt.“

„Jaja! Sig mig, hørte du, hvad jeg før sagde til Anine?“

„Ja, jeg hørte det nok.“

„Synes du ikke ogsaa?“

Han vred sig i den pinligste Vaande og tørrede de klamme Hænder paa sit Lommetørklæde.

„Synes du ikke?“ spurgte hun endnu en Gang.

„Tante!“ brød han endelig ud, „Anine og jeg er forlovede.“

Kappestrimlen stod ud fra Hovedet som i den højeste Forfærdelse. „Barn,“ gispede hun og fo'r hen til Pigen, „hvad er det, han siger?“

Anine sad stum og stirrede ned paa Gulvet.

„Hører du ikke, jeg spørger? Hvordan er dette gaaet til?“

„Jeg ved det ikke.“

„Du ved det ikke?“

„Det var en Dag oppe i Indelukket . . . Jeg kan godt huske, jeg sagde, at jeg holdt meget af ham, og det gør jeg ogsaa.“

„Og saa mener du, at I dermed er forlovede?“ vendte Madamen sig mod Jens Ludvig.

„Tante,“ bad han, „du maa forskaane os for en nærmere Forklaring. Jeg var saa vis i min Sag, og jeg kan ikke opgive . . . hun maa blive min.“

Madam Bredal saa ud, som hun ikke havde den mindste Levning af sin Fatteevne tilbage.

„Jens Ludvig,“ sagde hun, „gaa ind og snak med Manden!“

„Jeg kan ikke, Tante.“

„Jamen vi kan dog ikke lade ham . . . gaa da hellere din Vej, saa faar jeg selv . . . aa Børn dog, Børn dog!“

Bleg og rystende kom hun ind til den ventende Mand. „Nej . . . hun er ikke rask . . . hun kommer ikke ind.“

Svend, der kunde se paa Konen, at der maatte

være foregaaet noget alvorligt derude, sad og rørte sig urolig paa Stolen.

„Mon hun da ikke vil komme ned en Dag og snakke lidt med mig i Abels Gæstgivergaard?“

„Hun gør det ikke, det kan jeg sige for aldeles sikkert.“

„Jeg kunde jo ogsaa gaa op i Indelukket.“

„Hun kommer ikke.“

„Jeg mente bare et Par Ord.“

„Det er saa fuldstændig haabløst at tale til hende om det.“

Endelig rejste han sig. „Saa er der jo ikke noget at gøre.“

„Slaa hende hellere helt af Hovedet; der er ikke andet at gøre — nu.“

„De ved altsaa, hvad jeg vilde hende?“

„Jeg kender lidt til Livet, Svend Børgesen.“

„Vil De da hilse hende fra mig og sige, at jeg venter.“

„Venter?“

„Ja, vil De bare sige saadan? Det maa De love mig.“

Han saa saa bønlig paa hende, at hun blev rørt af den dybeste Medlidenhed; men hun strammede sig op og sagde ham, at Ventetiden vilde blive lang — for lang.

Saa gik han.

I lange Tider derefter havde han ingen Lyst til nogenting. Han sled kun i Gaard og Mark for at døve Tankerne, Politiken blev ham noget uvedkommende, alt laa ham saa fjernt, kun een Tanke svingede som et Ildhjul for ham Nat og Dag.

Hvad skulde han gøre for at vinde hende? For

det skønnede han nu mere levende end nogen Sinde, at hvis hun ikke blev hans, saa kunde han lige saa gerne sætte Bøssepipen for Munden og trykke løs.

Ofte sad han om Aftenen og skrev i sit Hæfte, der efterhaanden svulmede op til en tyk Bog. Efter det af Blicher i „En Landsbydegns Dagbog“ givne Forbillede optegnede han sine Tanker og Oplevelser i smaa Stykker, og det blev i det følgende Aar hans eneste Glæde at sysle med disse Optegnelser og kæle for de Følelser, han nedlagde i dem.

„Det er ligesom at jeg sidder og snakker med dig, jeg er aldrig gladere end naar jeg sidder her eene om Natten og skriver, og jeg seer dig saa tydelig for mine Øjne og kan høre at du leer og snakker, og det er ligesom i gamle Dage naar Vi To vare eene ude i Skoven om Søndagen og Vi vare saa glade og Fuglene sang og det lugtede saa frisk af Bukkar, det var en god Tiid, Gud give, at den kunde komme igjen min elskede Pige, for nu kunde jeg forstaae det Hele bedre og takke Gud i Himlen, men jeg bliver aldrig glad meere i dette Liv, dersom ikke at du vil blive min i Kjærlighed og være hos mig med dit Hjerte og Sind i Kjærlighed indtil Dødens Tiime kommer.

Fra mit Loftsvindue kan jeg see Slottets Spiir langt borte, de staar op af Træerne som to fine Spidser og jeg staar tidt og mange Gange og seer paa dem, naar jeg er oppe at kaste Ruug, det er saa underligt, at du er der, hvor de to blaa Taarne er.

Nu haver jeg ikke seet dig i 3 Aar, jeg kan bedst huske dig fra den Nat i Tingstrup, med den grønne Kjole og den nye røde Hage- og Nakkedusk, du var saa køn og glad, du saa op i mine Øjne, da vi dandsede, jeg kan see ligesaa levende som du saa op paa mig, og du var saa varm og rødhusset. Da vi reed hjem havde jeg dig om Livet og dit Hjerte bankede mod min Arm, det var saa maanelyst og Sneen laa saa hvid og reen, og Vi sad den hele Vej og holdt af hverandre, jeg kan ikke forstaa det.

.....
Iaften er det Nytaarsaften og Folk skyder allevegne, men jeg sidder her alleene og skriver, Klokken er snart 12, og jeg ønsker dig saa inderlig i denne højtidsfuld Stund, at Gud i Himlen vil give dig et glædeligt Nytaar, min elskede Pige. Det er ikke nu som i forrige Tider, naar jeg kom og skød for Jere Vinduer og jeg kom ind i Stuen og sagde Godaften Anine og Vi vare saa glade for at see hverandre, men jeg forstod ikke dengang, hvor lykkelig jeg var, naar jeg var hos dig, men dersom du nu var hos mig, da skulde jeg sige dig min elskede Pige, hvor inderlig jeg elsker dig, thi nu haver jeg lært det. Naar jeg lægger mit Hoved ned paa min Arm og lukker mine Øjne, da er det ligesom du var her og jeg lægger mine Arme om dit Liv og knuger dig ind til mig og siger Anine, og jeg sætter mig ned og har dig paa mit Skød og jeg siger Gud velsigne dig min elskede Pige i al Evighed,

det er saa mørkt og Stranden bruser, jeg haver slet ikke været ude og skyde iaften.

.....
Min kjære lille Lenemarie som jeg haver faaet

saa kjær hun gaaer og er syg og eensom og faaer ikke den Passelse, som hun skulde have. Jeg sidder tidt og klapper hende og snakker med hende i Mørkningen, der er ingen andre heroppe jeg bryder mig om, jeg er saa nedtrykt i mit Sind i min Ensomhed især om Søndag Eftermiddag, og jeg kan næsten ikke holde ud at see ned mod Spiirene. Min elskede Pige, der er ingen Andre end du, der kan give mig Mod og Lyst igen, men dersom du vilde saa skulde jeg blive til Noget.

Dersom jeg nogentiid kommer tilbage til Alsingrød, da vil jeg love dig som jeg her sidder eene i Midnattens Time, at jeg aldrig meere skal gaa ud med Bøssen i Skoven eller hente Brænde hjem ved Nattetider, som jeg før haver gjort, imod din Villie, det vil jeg love dig for Sandhed; men dersom du ikke vil, saa kan jeg ikke holde det ud at leve.

Idag hørte jeg Lærken synge for første Gang, men den synger ikke her som hjemme i Alsingrød, her er saa ensomt og stille, jeg kan næsten ikke holde det ud for Piine i min Ensomhed. Stranden er saa blaa nu og jeg synes hver Dag jeg kan see, at Skovene dernede bliver saa bruune, det er en dejlig Tiid som er ivente, men hvad kan det hjælpe, min elskede Pige, Gud give dog du vilde.

Jeg roede imorges Kl. 4 langt ud i Stranden og skød 2 Ænder, jeg tænkte paa, naar nu du var her og kunde stege dem for mig og sidde hos mig og jeg kunde give dig Haanden og

sige Tak for Mad Anine; men jeg gav en fattig Kone dem.

.
Jeg haver idag været i Kirke; men der var ikke uden 2 foruden mig og jeg kunde ikke samle mine Tanker og høre efter hvad Præsten prækede, for jeg hafte ikke dig ude af mine Tanker, min elskede Pige, jeg bad til Gud i Himlen, at han vilde tage dig med Magt og vende dit Sind til mig igjen, for jeg kan ikke holde det ud uden dig, og jeg vil have dig i mine Tanker saalænge mine Øine ere aabne i denne Verden

.
Valgene til den roskildske Stænderforsamling skænkede han ikke stor Opmærksomhed; men da han hørte, at der var valgt adskillige Bønder, saaledes Sognefogden i Vindinge og fem andre Sognefogder samt en Gaardfæster, blev han dog stolt paa sin Stands Vegne og kastede sig atter over Bladene. „Fædrelandet“, som grundlagdes af Prof. C. N. David og Overlærer Johannes Hage, og hvori alle de unge Frihedskæmper i Hovedstaden tumlede sig, blev ham en Kilde til god Oplysning om almene Sager. Særlig vakte hans Opmærksomhed af et Opsæt „Hvad kan det hjælpe?“ der foranledigede, at David mistede sit Embede.

Netop som han gik i sin Udlændigheds dybeste Vaande, havde han det Held at faa afhændet sin Gaard med Laser og Lugt, som den stod fra Marens Tid. Lykken var ham endog saa god, at

han reddede 300 Rigsdaler, som han vel nok kunde have fortjent for fire Aars Slid.

Det var en høj Dag for ham, da han med lille Lene Marie og Stjern og sine 300 Daler i Lommen holdt sit Indtog i Alsingrød, hvor de fattige kom uden for Dørene og viftede Velkommen med Krykker og Kæppe.

Hans Moder, der i de sidste Aar havde været nærvæd at arbejde Sjælen ud af Livet paa sig, overdrog ham Gaarden og overrakte ham Bolines gamle Skrin med de endnu urorte Penge.

Noget af det første, han foretog sig, var at sætte en Mile. Det var, som han blev et helt nyt Menneske, da Grenene om Natten knækkede i Ildsvælget bag Græstørvene, og den tykke Røg drev hen i hans Næse, det rykkede i hans Indre, en Skare af Minder og Haab, glødende og farverige, dansede i Luften om ham og spændte et spraglet Net af Anelser over hans Indbildningskraft. Levende følte han Anines Nærhed, hendes Aand var i Duften, i Rørfuglenes Sang, i Maanelysets Striber over det vaade Græs.

Aa, Anine, kunde det nu ikke blive godt? Han følte en brændende Længsel efter at lægge sin Arm om hendes Legeme og mærke hendes Munds Varme mod sine Læber.

At hans Moder havde villet afstaa Gaarden til ham, var ham en Overraskelse; men da han en Dag kom bag paa hende, medens hun stod ved en af de store Kister i Øverstestuen og pillede ved sit Ligtøj, forstod han Grunden. Aa, stakkels Mor, hvor saa hun ud! Hendes Bryst var faldet ind, det ene Skulderblad stak til Vejrs, det hvide Haar var blevet saa tyndt, saa tyndt, og det indfaldne, rynkede Ansigt havde faaet en graalig Lød som tør Jord.

Men endnu var der Rester af Kulsvier-Ættens Iterhed i det tørre Legeme, det fik Pigen ofte at føle, og det fik den lille Lene Marie at føle, hver Gang Svend smurte et godt Stykke Mad til hende, og den gamles skarpe Øjne og vredne Ord lod hende forstaa, at der var Munde nok her i Huset hendes foruden.

Dersom nogen havde kunnet lukke denne benede, udslidte Kulsvierkvinde op, og han havde kunnet undersøge Lagene i hendes indre Liv, da vilde han under en umaadelig Ophobning af forstenede Tanker med Aftryk af Specier have fundet et Følelseslag, som vilde have sat ham i Forundring.

Hvad var det for en Drift, der i saa mange Aar havde jaget hende fra Arbejde til Arbejde, havde smurt Syltemælken tyndere og tyndere paa hendes Brød og ringet hende op om Morgenens, inden noget andet Menneske i Byen havde aabnet et Øje — —? Hun vidste godt, at Folk kaldte hende „hevngerrig“, nærig, hun vidste, at man i alle Gaarde grinede ad hendes Syltemælk, men hun lod dem snakke og le, Gud kendte hendes Strid og Kamp, han vidste, at det var den Dreng, han havde skænket hende, hendes Livs store Glæde, ham alene, der havde været Aarsagen til al hendes rastløse Strid.

Fra han drak af hendes Bryst, havde hun elsket ham indtil Lidenskab, og op igennem Aarene havde han været hendes lønlige Stolthed. For hans Skyld havde hun nægtet sig alle Fornøjelser, sultet, vaaget og arbejdet, for hans Skyld havde hun, hvor pinligt det end var hende, nedværdiget sig til at tigge Specie paa Specie af gamle Boline. Hvordan det gik med hende selv, om hun blev til Spot for hele Verden, om hun sled sig to Krykker til, saa skulde Gaarden holdes til ham. Men hun

skønnede tidlig, at han havde arvet en god Del af sin Faders Vildhed, og hun ræddedes for, at han snart vilde spille op med det hele, om han for tidlig blev Mand i Gaarden; derfor havde hun holdt fast selv og aldrig villet høre noget om at afstaa den. Ja, naar han faldt i Ro og fik Forstand paa Verden, saa kunde han komme. Og naar hun saa laa med foldede Hænder tre Alen nede, saa vilde han takke hende og male paa Jernpladen ovenover: „Hun var en trofast Moder.“

Saa var den mærkelige Tisvildehistorie kommen paa. Det var nok Boline, der paa sin egen snilde Maade havde faaet sat de to unge sammen, kunde hun bagefter forstaa; men det var jo en stor Lykke med den Gaard. Ja Lykke . . . ? Naar hun saa, hvor han havde skæmmet sig, saa kunde hun skønne, at det nok havde været tyndt med Lykken. Men nu havde Vorherre stækket ham og lært ham at tænke, og nu var vel saa Tiden kommen, da hun kunde aabne sin Port og sige: „Værsgod, her er Gaarden!“

Svend fik fat paa en dygtig Tjenestepige, der styrede Huset med god Orden, men Else, der var bleven saa vant til at skælde og regere, var efter hende i alle Kroge, og der var et evigt Ustyr i Spisekammer og Stegers. Svend maatte snakke for sin Moder og love, at han skulde have et Øje paa hver Finger, og lidt efter lidt drog den aldrende Kone sig da tilbage fra Husvæsenet og sad Dagen igennem ude i det mørke, fugtige Bagkammer og slog sin Væv.

Til Svends store Forundring svandt hendes Uvilje mod den lille Pige efterhaanden bort og gav Plads for den Deltagelse, som den lille sygelige Stakkel saa haardt trængte til. Det var, som Elses stærke Moderfølelse drog sig bort fra sit

gamle Virkeomraade og spredte sig over et nyt, hvor den fandt ny Opgaver og ny Kilder til Glæde.

„Kom du her, min Pige, og sid ude hos mig i Væverstuen!“

Haardt faldt det for Svend at holde sig fra de gamle, forbudne Veje i Skoven; men hvor stærkt disse Veje end drog ham i de lyse Nætter, holdt han dog Stand.

Hver Gang kan kom uden for Porten, søgte hans Øjne over til Nabostedet; men den, han saa efter, var der ikke; derimod kunde det hænde, at han fik Øje paa en tykhalset Mand og en lang, aldrende Kone, der sprang ungdommelig om Manden og hjalp ham med et og andet Arbejde, tilsyneladende i den lykkeligste Forstaaelse med ham.

Altid syslede hans Tanker med, hvad han skulde gøre for at vinde Anine tilbage. Ja hvad var der andet for ham at gøre end at se Tiden an og søge at vinde Ry i Omlandet, vinde Navn som en af de første. Alt, hvad han foretog sig, gjorde han med Tanken henvendt paa hende. Hvad vilde hun tænke, naar hun hørte det og det? Hvad vilde hun sige, naar hun saa hans Navn der og der? I „Fædrelandet“, som han vidste, Adjunkt Bredal holdt, skrev han et Par Smaastykker, der blev meget omtalte i Frederiksborg.

Sagfører Frandsen havde fattet Godhed for Svend og udvirkede ved sit personlige Kendskab til Amtmanden, at den unge, evnerige Bonde blev udnævnt til Sognefoged i Alsingrød, da den gamle Foged døde. Svend rykkede herved op paa en Plads, der gav et højt Syn over Sognet, en Plads, der nok ogsaa kunde ses fra Frederiksborg.

For at vække Opmærksomhed for Stænderne indbød han alle Sognefogder i Amtet til et Møde,

hvor Drøftelsen af forskellige almene Sager — Ægter, Klapjagter, Bissekræmmeriet o. s. v. — kunde danne Indledningen til en Smule Rejsning omkring i Sognene; Politimesteren fik imidlertid Nys om Sagen og forbød Mødet i Henhold til en lige udstedt Kancelliskrivelse (13de Septbr. 1835), og den unge Foged fik et lille Svip over Næsen for sin Tjenstivrighed; men den Tilfredsstillelse havde den unge Mand, at han i lang Tid derefter var Frederiksborg Amts Helt.

Den 3dje Oktober 1835 skulde endelig den første sjællandske Stænderforsamling træde sammen i Roskilde. Svend Børgesen, der skønnede, at denne Dag vilde blive en Mærkedag i Danmarks Historie, følte stor Lyst til at overvære Festlighederne, og da Morgenens oprandt, lavede han sit Køretøj i Stand og tog Vejen ad den gamle Købstad til.

Det myldrede med fremmede overalt i Byen, Flag hang ud fra Tage og Vinduer, adelige Køretøjer med knejsende Kuske og skrumplende Bøndervogne med røde og grønne Tremmestole rullede op ad Gaden, og uden for Raadhuset stod Byens Borgervæbning opstillet i strammeste Puds. Svend kunde nok være bekendt at vise sig, da hans Heste for Øjeblikket var i god Stand, og han lige havde faaet en ny, malet Vogn med Jernaksler og sortblanket Læderstol.

Efter en højtidelig Gudstjeneste i Domkirken samledes det høje Folkeraad for at foretage Valg af Embedsmænd, og Kl. 4¹/₂ afholdtes Middag paa Palæet. En umaadelig Masse Mennesker trængte

sig sammen om dette: glade Borgere og Bønder, der i den mest broderlige Stemning stod paa hinandens Tæer og aandede Skraatobaksluft ind i Ansigterne paa hinanden.

Svend blev knuget ind i Favnen paa en lille Madam.

„Hvad — De her?“

Ja, det var hun saamænd, hun og Bredal var kørt hertil dels for Festlighedernes Skyld, dels for at gæste hendes Søster, som de ikke havde set i syv Aar.

„Er der ingen flere med?“

Nej, der var igen flere med. Jens Ludvig var taget hertil fra København; han arbejdede jo nu ved „Kjøbenhavnsposten“ og skulde skrive noget om Festen; men hvor han var, havde hun ingen Mening om.

Bredal, der endnu ikke havde set Svend, løb og drog den ene efter den anden i Ærmet: „Har De hørt, at Schouw er valgt til Præsident?“

„Goddag, Bredal!“

„Goddag, Goddag! Nu har jeg nok af det! Det er sandt, du er vel vred paa mig fra sidst?“

„Nej, det er jeg ikke — nu.“

„Ja, for jeg var haard ved dig.“

„Jeg havde nok fortjent det.“

Bredal slog ham paa Akslen: „Det kan jeg lide, min Ven, at du ærlig tilstaar din Fejl! Det agter jeg dig for.“

„Anine er ikke med?“

„Nej, hun tager aldrig ud. Hun har haft det svært igen nu i lang Tid.“

„Har der da været noget ellers?“

„Ja, der har; jeg kan ikke saa godt . . . jeg gad vide, hvor Jens Ludvig er bleven af.“

Han fik i dette Nu Øje paa sin Hustru, der

stod bleg og urolig og talte med en høj ældre Mand, medens hendes Søster ligesom søgte at dække hende, indtil den fremmede Mand gav dem begge Haanden og gik sin Vej.“

Bredal gik hen og spurgte sin Hustru, hvem den Mand var; men hun tabte i det samme sin Paraply og maatte bukke sig efter den.

Hendes Søster tog Bredal i Armen og saa bønlig paa ham: „Du skal ikke spørge hende.“

„Dog en farlig Trængsel,“ sagde Madam Bredal og tørrede sig med sit Lommetørklæde. „Man staar og bliver helt varm . . . Der er Jens Ludvig, nej . . . jo . . . Jens Ludvig, hør lidt!“

Men Kandidaten havde faaet Øje paa Svend og drog sig skyndsomst til Side.

Senere traf Svend lige paa ham, men han havde ikke en Gang Tid at hilse, han skulde skrive i sin Lommebog. For Resten fælt, som han havde skæmmet sig.

Der laa et Mudder af Røster i Luften, en Summen af Hilsener og glade Udbrud. En og anden raabte: „Frem med Stænderne! Lad os se dem!“ Forsamlingen blev mere og mere urolig og brød ud i Hurraraab, der rungede op i den glimrende Festsal.

Til sidst maatte den kongelige Kommissær, A. S. Ørsted, og de to Præsidenter, J. F. Schouw og L. N. Hvidt, vise sig for Folkeskaren, medens Professor David, Fabrikant Drewsen og mange andre velkendte Mænd lod sig se ved de aabne Vinduer. Hyldingsraabene vilde næsten ingen Ende tage, da Ørsted, denne „Kongens og Folkets Mand“, den mest folkeyndede Mand i Danmark i Frederik d. Sjettes sidste Aar, traadte frem i Aftensolens røde Lys og hilste med Haanden.

Taler af Justitsraad Guldberg, Ørsted og andre

fulgte Slag i Slag og drev Stemningen op til den varmeste Aaandsløftelse.

Ingen lagde Mærke til en ung Bonde, der stod med Huen i Haanden og saa med lysende Øjne op paa Ørsted og Schouw, medens et Par Taarer randt ned ad hans Kinder. Men paa een Gang vendte alle Ansigter sig imod ham, idet han traadte op paa en Bænk og tog Ordet:

„Alle I Bønder, som her er forsamlede i Dag — jeg siger: dette her er en Højtidsdag for os! Og jeg siger: lad os tage vor Hue af for de Mænd, som staar deroppe, og sige dem Tak, fordi de har tænkt paa Bonden lige saa godt som paa Herremanden og de store. Vil Vorherre unde os gode Kaar herefter, som det nu tegner til, og vil vor gode Konge og de store tage os ærlig i Haanden, saa skal de nok faa at se, at vi Bønder dur til andet end at køre Ægtrejser og rende og klappe med en Pind paa Træerne, naar de store holder Jagt i Skovene. Vi har ogsaa noget bag ved Vesten, det tænker jeg, Sognefogden fra Vindinge og de andre Bønder, som staar deroppe, skal vise i Stænderne. Og vi siger Tak til vor Konge og I elskede danske Mænd, Ørsted og Schouw og I andre, fordi I vilde have os med i den ny Forfatning, som vi nu har faaet, og som med Vorherres Hjælp skal blive til Gavn og Velsignelse for vort Fædreland.“

Hans frejdige Holdning, hans kraftige, brune Aasyn, men frem for alt den Klang af ægte Følelse, der var i hans Ord, fremkaldte en sand Storm af Jubel om ham. „Hvem er han? Hvor er han fra?“ spurgtes der fra alle Sider.

Da traadte Bredal op paa Bænken. „Et Leve for den unge Kulsvierbonde, Sognefoged Svend Børgesen i Alsingrød!“

„Han skal leve!“ raabte en lungestærk Borger, og et tusindstemmigt Kor af kraftige Bonde- og Borgerrøster bruste ud i Luften og svang sig ned over Bjærget, hvor en gammel Jeppe stod i Forundring og gned Øjnene.

Svend vidste næppe af sig selv at sige, Indtrykkene af denne vældige Hylding, Feststemningens glædefyldte Uro, Tanken om, at det var Bredal — Bredal! — der havde udbragt dette Leve, samt Tanken om, at Jens Ludvig mulig vilde skrive noget om dette Optrin i „Kjøbenhavnsposten“ (hvad han dog ikke gjorde), virkede saa overvældende paa ham, at han blev rent fortumlet i Hovedet.

Hele Aftenen summede det med Sang og glade Raab i Gaderne, hvor Vinduernes Lyspragt og Lygternes og Begfaklernes Blus gav den stille Oktobernat et Trylleri, der satte udslettelige Mærker i Tusinders Sind.

Svend blev i Roskilde om Natten, men laa den meste Tid og kastede sig omkring med feberspændt Hjerne. Anine — Stænderne — Ørsted . . . et af Billeder, Navne, Lys og Hurraraab paa ufattelig Maade sammenæltet Brus gik igennem hans Hoved og gled først hen imod Dag ud i Ubevidsthedens Intet.

Da han om Morgenen kørte hjem, saa han i straalende Syner al sin Storhed og Lykke fra Gaarsdagen; men paa een Gang vendte han Blikket ned paa den tomme Plads i den ny Agestol, og nu kom Savnets og Længslens tunge Stemning og gned alle Syner ud i et trøstesløst graat i graat.

Han kom til at længes saa stærkt efter lille Lene Marie, som han ikke havde været borte fra nogen Nat i de sidste fire Aar. Hvordan mon hun dog havde det, det lille Pus? Hun havde været rigtig daarlig i den sidste Tid.

Da han naaede sit Hjem, kastede han Tømmerne over Ryggen paa Hestene og skyndte sig hen imod Gangdøren. Netop i det samme gik Stuedøren op, og ud fløj den lille blege, skævryggede Pige og styrtede sig i hans Arme.

„Hvordan har min lille Pige det?“

„Jeg har det godt, Far.“

„Her skal du se, hvad jeg har til dig.“

Hele Lommen var fuld af Honninggrise og Sukkerstænger.

„Ne . . . j dog! Tak, Tak!“

„Min søde, søde lille Tøs!“ sagde han og knugede hende ind til sig.

Saa tog han atter fat paa sit vante Arbejde ved Milen og i Loen. Hver Dag gik han og saa efter de blaa Taarne, ethvert Køretøj paa Vejen fra Frederiksborg, enhver enliggaaende Kvinde med en grøn Kjole tog hans Opmærksomhed fangen. Han vidste godt, at det var forgæves, „saa fuldstændig haabløst“ at gaa der og kigge; men alligevel . . . der var dog som en Anelse i Luften, saa længe det varede.

Bakkernes Buelinjer udviskedes i Taager, og Skovene stod som graa Skyer, dækkende med deres døde Slør for den Verden, der var slukt.

En lumrende lun Skærsommer-Eftermiddag 1836, Dagen til St. Hansaften, skar en ranglende Bondevogn sig igennem Gruset paa en af Bakkevejene op imod Tisvilde. Skønt der kun var to Mennesker paa Vognen, gik Hestene og sled med Mulerne næsten helt nede ved Sporene og ligesom krøb paa Knæerne i den døde Fyld.

„Det er, saa band han, en tung Vej, den! Æh! Dik dik dik!“

„De stakkels Heste, de kan jo lige knapt trække Vognen.“

„De ta'r ham nok . . . Dik dik dik! Fælt saa det Hjul det vræler!“

En klagende Lyd, der havde fulgt Vognen i den sidste Time, og som havde lokket alle Mennesker ud paa Gaden, da den rullede igennem Helsinge, blev under Kørslen op ad den tunge Bakke saa hjerteskærende i sin langtrukne Stigen og Falden, at Manden, som kørte, til sidst maatte staa af og løse Tjærekanden, der hang under Bagvognen.

„Iv! . . . Næ, om jeg saa kan faa den Lundstikke op!“ Han saa sig om efter en Sten, der kunde gøre Tjeneste som Hammer, men der var ingen af passende Størrelse i Nærheden.

„Lad ham vræle da,“ gnavede han og gjorde atter Kanden fast.

„Folk ler jo ad os.“

„Ja, det er det værste, at Folk de ler ad os,“ sandede han og tog atter Plads paa Vognen. „Men lad dem grine.“

Atter optog han Talen, som han havde underholdt Pigen med gennem hele Grib Skov, og mens de bedede paa Kagerup Mark: om de mange Slags Kilder, der var i Verden, baade for Værk i Hovedet og Riven og Sliden i Lænderne og sure Vædsker i Nyrerne og alle mulige andre Daarligheder.

Ordene lød for hende, som de kom langt borte fra og var hende aldeles uvedkommende. Hjulets evindelige Sygeklage, den langsomme Gliden i det døde Grus og Varmens sløvende Pust i Ansigtet virkede dvaledyssende paa alle Sanser og hensatte hende i en dorsk Hviletilstand. Et fint Drys af gult Støv, der laa i hendes Øjenhaar, hjalp Søvnigheden og Trætheden at gøre Laagene tunge.

„Det er bare det, det gælder om, at det nu er den rigtige Kilde for din Sygdom.“

„Ja.“

„For dersom ikke det er den rigtige Kilde, saa hjælper det ingenting.“

„Ja.“

„Men dersom det bare er det rigtige Sted for din Sygdom, saa skal det nok hjælpe.“

„Ja.“

Han skottede til hende med sit skæve Hoved og nikkede lunt. „Ja ja, sest nu til!“

Søvnigheden blev stærkere og stærkere, hun vidste ikke mere selv, om hun hørte eller ikke hørte, var ogsaa saa uendelig lige glad, Øjenlaagene sank, aabnede sig døsigt, sank igen og lukkede sig til sidst helt; men i det samme rullede et Par

Vogne uden om dem, og hun blev atter vaagen for en Stund.

„Men nu skal du lige godt huske at vadske dit Hoved godt ude ved Kilden i Morgen tidlig.“

„Ja.“

„Saadan ved det Lag, Taaserne vaagner i Kærene.“

„Ja.“

„For det har meget at sige for et daarligt Hoved, det sagde altid min Faster.“

„Ja.“

„Og det kendte hun ogsaa godt, Madam Bredal, lige saa snart at jeg begyndte at snakke om det hin Dag — den Dag, at Madamen hun aabnede Vinduet og kaldte mig ind, og vi stod og snakkede om dette her, at jeg skulde se at faa Lov af Troels og din Mor at køre for dig til Kilden. „Det er, saa band han, meget rigtig, hvad Manden han siger,“ sagde hun lige paa Steden, „det med at vadske Hovedet om Morgen, det har jeg ogsaa altid hørt, at det skal være godt.“ Det sagde hun, saa band han.“

Efterhaanden som de nærmede sig Højden ved Holløse, vaagnede hun mere og mere op af sin Døs. Bendt skævede stadig til hende og nikkede med sit lune Blink.

„Ja, der har vi saa Tisvilde nede,“ oplyste han og pegede med en lille, tyk, kroget Finger, der viste ned paa en Bunke Vejsten.

Hun sad og stirrede omkring efter Gaardene paa Marken.

„Og derude har vi den Gaard, som han havde, Svend . . . derude, det er, saa band han, den Gaard; for jeg har selv væ't der, den Gang at han havde Bryllup . . . nej, det er derude, den Gaard der.“

„Naa,“ sagde hun og saa over efter et Kirke-taarn i en hel anden Retning.

„Aa, bevare mig vel, som han hurrede omkring med hende den hele Nat! Det var et Bryllup, det! Baade Suppe og Kaffe og Punch og alting, lige saa meget man vilde fulde i sig . . . Ja, den Kirke derovre, det er Vejby Kirke, det var derovre, hun tjente, Boline.“

„Naa,“ kom det atter ligegyldig, idet hun med al Øjnenes Sekraft stirrede efter Gaarden paa Marken, medens han saa efter Kirken.

„Ja gamle Boline hun var klog paa Kilderne og det hele, hun vidste Redelighed paa alting, baade Flyvesand og det hele.“

„Ja.“

Det bævrede med Liv i alle Linjer om hendes Mund, Ansigtet var vendt nogenlunde lige ud i Retning efter Vejen, men Øjnene bag Hætteklædet var ikke noget Minut borte fra Gaarden ude til højre.

„Ja, der er sket meget før i Verden,“ erklærede Lille-Bendt med en Tænkens dybe Alvor og syntes for en Stund at ville lægge sit Hoved til Hvile paa Skulderen.

De utallige skiftende Indtryk, som Pigen fik ved at se Folkemylderet i Tisvilde, ved før første Gang at se det aabne Hav og ved at færdes mellem de mange lidende ved Kilderne, dæmpede for en Tid den Uro, der var opstaaet i hende ved Synet af Gaarden paa Marken; men da hun om Aftenen svøbte sig ind i Madam Bredals gamle Kaabe og lagde sig til Hvile paa Helenes Grav, kom Kærlighedens og Skinsygens gamle Lidelse atter over hende.

Hvad vilde hun dog ogsaa heroppe? Hun vidste jo godt i Forvejen, at hun bare vilde have ondt

af at komme op i denne Luft? Kunde de dog ikke ogsaa have ladet hende gaa i Fred med sit Hoved? Ikke nogen Dag i de sidste tre Uger havde hun haft Ro for Madamen og Mille. „Du skal tage derop! Husk dog paa, at din Mor blev rask!“ — Hvor havde Madam Bredal været paa Tærne! I en hel Time havde hun staaet i Køkkenet og hvasket og tisket med Lille-Bendt, medens denne sad og fraasede med al den Velsignelse af Smørrebrød og Jødekager og Øl og Brændevin, som hun satte for ham. Uh, det lille skævhovedede Dyr! Hun havde godt hørt og set, da hun gik forbi Døren, hvordan han sad og grinede og nikkede: „Ja, det er, saa band han, det eneste, som hjælper paa hende.“

En lille bleg Skrædderpige fra Kværkeby ved Ringsted laa ved Siden af hende og gav sig ynkelig, medens hun søgte at bore en opsvulmet Fod dybere og dybere ind i Hulen under Gravstenen. Til venstre for sig havde hun en ung Kone med et klynkende Barn, der i to Aar havde lidt af Skæver. Fra alle Sider lugtede det af Plastre og Klude og Saar; Mænd, Kvinder og Børn laa sammen som i een kæmpestor Sygeseng midt ude i Nattens Øde og vaandede sig med Bønner og Klager.

Ude fra Havet suste det med lange, rullende Drag, der tonede gennem Natten som en vemodig Messe.

Hun laa og saa op paa sin Yndlingsstjerne Vega, der havde faaet saa mangt et inderligt Blik fra hendes Øjne, og som altid svarede med forstaaende Genblik men sine smaa, klare Farveflammer. Hun blev rørt ved at stirre paa det milde, kære Venneøj, der havde set al hendes Kamp op igennem Ungdomstiden og sendt saa mangen forsonende

lille Straale ned i hendes Tankeliv. Hvor var de tillidvækkende, disse blaa, røde og gule Blink, evig skiftende og dog altid de samme, dragende ved deres gaadefulde Fjernhed.

Hvad var det . . . Musik . . . ?

Nu huskede hun, at der var Dans oppe i Tisvilde.

Hun løftede Hovedet og spændte Hørenerverne for at samle Tverfløjtens Toner til et Stykke Melodi.

Jo, det var Tyrolervalsen — — — —.

Med en Fornemmelse, som om Vejret vilde gaa fra hende, lagde hun sig tilbage og knugede Hænderne mod Ørerne; men før hun ret vidste af det, rejste hun igen Hovedet, rettede sig helt op paa Albuen og lyttede . . lyttede . . . Tonerne blev klarere, Luften fyldtes med Anelser, alt det løndomsfulde, uimodstaaelige Trylleri, der paa en Skærsommernat former sig for en ung Indbildnings-evne ved Klangens af Dansetoner fra et fjernt Sted, hvor Øjnene intet kan se, og Fødderne ikke maa komme, stod for hendes Sanser med manende Liv. Og alt som hun lyttede, trængte Minderne, disse kunstfærdige underjordiske, sig op i Sindet og hamrede Billeder af svundne Tiders Danseglæder, Optrin med Toner, Lykke og Lidelse i vidunderlig Sammengliden, Drømmebiller, der aldrig, aldrig kunde glemmes.

Det bankede i hendes Hals og jog med Smerter i Panden. Atter lagde hun sig tilbage, svøbte sit Sjal om Hovedet og udaandede et langt, kvalfuldt Suk. Aa gid hun dog kunde jage alle Tanker ud af sit stakkels Hoved og sænke sig ned i Søvnens Død og Glemsel!

„Aaja dog!“ klagede den lille Skrædderpige.

„Gør det saa ondt?“

„Ja det gør, og saa fryser jeg saadanne.“

„Kom, du kan godt ligge her i Kaaben med!“
Hun drog hende ind til sig og lukkede Kaaben om hende. „Saa i Jesu Navn! Gid vi nu kunde falde i Søvn!“

Hvor var der dog megen Ulykke og Lidelse i Verden! Hun samlede i een stor, smertende Steming sin dybe Medynk med sig selv, med den stakkels fattige Pige, som laa ind imod hende og stønnede, med alle disse sukkende, lidende Sjæle, der laa her og ventede paa Herrens Aandepust.

Da stod med eet gamle Frydendahls Skikkelse for hendes Tanke, og hun huskede, hvor sørgmodige alle i Bredals Hus var blevne, da Jens Ludvig for nogle Maaneder siden havde skrevet hjem og meldt, at den gamle Skuespiller var død.

„ . . . Jaja, Gud velsigne jer, Børn!“

Hvordan mon Jens Ludvig nu havde det? Det gjorde hende saa bitterlig ondt at tænke paa, at hun var Skyld i hans Sorg. Men hvorfor havde Madam Bredal ogsaa skilt dem ad? For det var dog hende, ene og alene hende, der var Aarsag i, at Jens Ludvig havde hævet Forholdet. Hvor god og rar hun var, saa havde hun paa dette Punkt udvist en alt andet end kærlig og fordomsfri Adfærd. Hvad vilde hun egentlig blande sig i dette for? Der havde hun gaaet og rystet paa Hovedet og hvert Øjeblik snakket for Jens Ludvig: „Det er ikke et Parti for dig, Jens Ludvig, I vil komme til at leve i hver sin Krog af Verden og aldrig føle en Times Lykke.“ — Jo saamænd vilde de saa. Hun var vis paa, at hun med Tiden vilde være bleven meget lykkelig med Jens Ludvig; han var et godt Menneske, ti Gange bedre end hun selv, og han vilde have skaffet hende et kønt og hyggeligt Hjem. Det pinte hende, at hun

aldrig havde givet ham saa meget som et Kys, ikke en Gang den Dag ude i Indelukket, da hun lagde sig ved hans Bryst. Der var et Sekund, hvor hun var lige ved at slaa Armene om hans Hals og kysse ham, det var i et Øjeblik, hvor han skælvende bukkede sig ned imod hende og saa paa hendes Mund; men hun var saa træt . . . Stakkels Jens Ludvig, nu sad han derinde paa Aviskontoret og skrev og sørgede. Hun var vis paa, at han sad og tænkte paa hende hver evige Time paa Dagen.

Det sidste Brev, hun havde faaet fra ham, stod med al sin sørgmodige Inderlighed for hendes Tanke: „ . . . Jeg skønner, at der er intet andet at gøre; men jeg drager mig tilbage uden en eneste bitter Tanke mod dig. Med al din Skræmthed og alt dit grublende Tungsind vil du staa saa usigelig god og elskelig for mig, saa længe jeg lever, og jeg vil takke min Gud, fordi han dog undte mig een lykkelig Time, een Vidunderdraabe af Lykebægeret . . .“

„Nej, jeg kan ikke sove,“ klagede den lille Skrædderpige.

„Jeg kan heller ikke.“

Barnet ved Siden af klynkede højt.

„Saa, ti nu stille, lille Ane,“ tyssede Moderen, „i Morgen bliver du nok rask.“

Hvert Øjeblik kom der et Drag af halv udviskede Fløjtetoner oppe fra Byen, kendte Stykker, Melodier med Smerte og Savn klingende i hver Tone.

Men kunde den da ikke vende tilbage, den tabte Lykke? Nej nej, han var kommen for langt bort fra hende; hun vilde maaske ikke en Gang kende ham igen, om hun saa ham, i hvert Fald

vilde han være en hel anden, end da hun havde kendt ham.

Hun dannede sig et Billede af ham, som han maatte tage sig ud nu: stor, knejsende, hyllet i al den Glans, som straaede fra hans Ry; men hun skød ham til Side, langt bort, hun vilde ikke se ham for sine Øjne. Hvad brød hun sig dog om al hans Storhed og Lærdom? Nej, det var ham, der havde fanget hende i Ungdommens første rusende Tid, ham, den glade, friske, modige Svend fra Dansen i Tingstrup, ham, der havde stampet og støjet i et Overmaal af Ungdomskraft, den sorgløse, hjertensgode, vilde Svend — ham var det, ham alene!

Og han var ikke mere . . .

Hun havde ellers nu lært gennem sine egne seneste Oplevelser og Kampe at se med lidt mildere Øjne paa hans troløse Færd. Hjertets Liv har sine egne Løngange, der kan krydse hverandre og sno sig saa forunderlig ud i fremmede Strøg, hvor man aldrig havde troet, at ens Tanker kunde naa ud.

Men hvordan hun end vendte og drejede det hele, saa var og blev han tabt for hende. Selv om han endnu tænkte paa hende, og selv om hun kunde række ham sin Haand og sige: „Jeg tilgiver dig“ — saa vilde hun ikke kunne blive hans, nej nej, ikke saa længe hun levede, den anden.

Gaarden ovre paa Marken stod i samme Nu for hende, tiltrækkende som Omkredsningspunkt for hendes Skinsyge og Had, afskrækkende ved sine Minder om hans Fald.

Aa, dette Kvindfolk! Hvorfor skabte dog ogsaa Gud saadanne Mennesker, der bare gjorde Ulykke?

Men hun kunde jo dø. Dø? Hun var jo ung endnu. Ordsproget „Den skal have en lang Mad-

pose, der skal holde en anden ud“, faldt hende i Tanke og øgede for en Stund hendes Bitterhed; men hendes Hoved var saa træt og forpint, at Tankerne ligesom faldt sammen i magtesløs Lige-gyldighed.

Nej, hun vidste godt, hvordan hendes Fremtid vilde blive. Ensomt vilde hendes Liv glide og dog ikke ulykkeligt. I Bredals hyggelige Hjem vilde hendes Ungdomsaar rinde — de var nok snart talte —, og i Milles og Brammers Hjem vilde hendes Haar graane.

Hun følte Smerte ved Tanken om, at Minderne om ham skulde bleges, at den brændende Kærlighed, hun havde haft til ham, lidt efter lidt skulde tabe sig i lunkent Vemod og til sidst dø ud som en for evig udtænkt Tanke.

Var det Kirkeklokken i Tisvilde . . . ?

Nej, der var jo ingen Kirke i Tisvilde. Saa maatte det være ovre fra Vejby eller Tibirke, at de to Slag kom.

Aa Gud give dog, hun kunde sove! Nu laa dog alle saa stille omkring hende, og det var, som selv Havet vilde standse sin Nattesalme og lægge sig til Hvile.

Med eet tog det til at synge for hendes Øren, og det var nu for hende, som hun hørte Klokke-spillet fra Slotstaarnet tone med alle otte Klokkers skønne Malmslag. Og der var Fest i Byen — kongelige Vogne — Flag — Sang og Spil i Kirken. „Ja,“ syntes hun at høre Præsten sige, „tre Hundrede Aar, det er en lang Tid, og dog staar de saa levende for os: Luther, Hans Tavsén, Jørgen Sadolin . . . vi vil holde Fest og takke Gud for Lyset efter Nattens Mørke . . .“ Uh, hun kunde ikke lide Præsten.

Hendes Hoved blev saa tungt, Øjnene lukkede

sig, hun følte ligesom et let, lidt efter lidt tiltagende Tryk af en stor, blød Svamp over alle Tanker, blev ligegyldig for alt, glemte alt; men saa løftede Svampen sig igen, idet Sansningens Evne frigjordes ved et Klagesuk fra den syge Skrædderpige. En uklar Uvilje mod Pigen strejfede hendes Sind, og hun gjorde en lille utaalmodig Bevægelse med Hovedet. Langsomt, langsomt blev Svampen atter knuget ned over Tankernes Liv og lukkede sig om Bevidstheden, alt løb sammen i et taaget, træt, dødt Intet — Reformationsfest — Hans Tavsens — — Nattens Mørke — — —

Hun vaagnede ved at høre en Vogn rasle fjernt ude, slog Øjnene op og saa til sin store Forundring, at det tog til at dages. Saa maatte hun dog have sovet.

Hun hyllede Kappen over den endnu sovende Pige, nikkede til den unge Kone, der laa vaagen med sit Barn i Armen, strøg Haaret fra Panden og tog Vejen ud imod Kilderne.

I nogle Minutter stod hun paa Klinten og saa ud i det mørke, øde Rum. Alt laa i en tavs Forventningens Dvale, Havet saas under den mørke Graadis som en mat, farveløs Flade, ikke en Lyd hørtes udefra, kun nogle vage Rullinger inde ved Land røbede Rørelserne bag Naturens rolige Yderdække.

Var det Sønnen paa Graven, eller var det denne usædvanlige Morgenfærd i en fremmed, vild Natur, der gjorde, at hun ligesom følte sig raskere, følte sig løftet op i en lys lille Stemning? Vilde Gud

virkelig gøre det Under at stryge Smerterne af hendes Hoved og give hende Tankens Frimodighed tilbage?

Varsomt skred hun ned til Afsættet midt paa Klinten og standsede ved det lille Væld, der stod i en Indfatning af dugget Græs, lagde Huen og frigjorde det store Haar, der faldt tungt ned over hendes Ryg, bøjede sig ned over Kilden og badede Issen og Tindingerne.

Hvad var det . . .? Der lød som en Raslen af Sten?

Hun saa ned ad Afsættet, der skraanede som en smal Vej i Retning efter Kløften og endte i Sandet nede ved Tangbunkerne. Jo rigtig — der kom en Pige — — eller var det en Dreng? — — Nej, det var jo en gammel Mand — med en Jernstang paa Akslen. Det var dog svært, saa tidlig Folk gik paa Arbejde heroppe.

Hun bøjede sig atter ned over Kilden og badede sin Pande. Aa, dette friske, klare, kølige Kildevand!

Manden kom gaaende op imod hende. — — Nej, det var jo en Bøsse. — Hvad mon han dog vilde heroppe?

Hun tog fat med begge Hænder om Haaret og samlede det i Nakken; men paa een Gang faldt Hænderne slappe ned, og en Lyd af Rædsel trængte sig frem af hendes Strube.

„Godmorgen, Anine!“

Hun var bleven ligbleg, og hvert Lem tog til at skælve. „Hvad vil du?“

„Jeg kørte herop i Nat for at se efter Strandænderne; men her er nok ingen.“

Hun bøjede sig ned efter Huen og gramsede atter med den ene Haand om Haaret, men fik

ondt og maatte sætte sig paa Skraaningen. „Aa gaa . . . gaa!“

Efter at have lagt Bøssen fra sig løb han hen i Skuret og kom lidt efter tilbage med et Lerkrus, fuldt af Kildevand.

„Nej nej . . .!“ Hun skød hans Arm til Side.

Med Kruset i den rystende Haand stod han nogle Sekunder og saa paa hende i Tavshed, medens hun med urolig aandende Bryst sad og greb i Forklædet og Huen.

Mørket tog saa smaat til at vige for Lyset, dette graa Dæmringslys, der er saa tiltrækkende ved sin Uklarhed, ligesom mættet med fine Emner for Anelser.

Han kunde ikke endnu se Dragene i hendes Aasyn, men dejlig tog hun sig ud med Øjenbrynenes mørke Buelinier og den blege Kind, halvt skjult under det store, sorte Haar.

Var det virkelig Anine, der sad, hende fra Barnetiden, hende fra Kulmilerne, hans evige Tanke og Drøm i fem lange Aar?

Det gik i ham med Angest og Undren — hun var ham saa underlig fremmed, en hel anden Kvinde. Og dog vidste han, det var hende. Han stirrede paa hende og søgte at rede de gamle kendte Linjer frem af de uklare Drag. Jo, nu syntes han, at han kunde begynde at skimte Smilegruben i hendes Hage. Noget som en bævende Varmefornemmelse gik over hans Sind. Han stirrede og stirrede. At det var Anine, der sad! At Vorherre havde styret det saadan, at han skulde herop for at møde hende, her, hvor han havde kæmpet saa mangan Hjertestrid ud, mødes med hende her ved de undergørende Kilder, ene med hende i Dagbrydningens gaadefulde Halvlys . . .! Der maatte være en Mening i dette.

Kruset hældede saa stærkt i hans Haand, at Vandet randt ned ad dets Side. Han satte det ved Kilden og traadte et Par Skridt nærmere hen imod hende.

„Nej . . . jeg vil ikke snakke med dig, jeg kan ikke.“ Hun holdt Hænderne op mod Tindingerne og vendte sig mod Siden.

Hvordan skulde han dog faa gjort hende tryk? Han tog til at tale om, at de dog havde været saa gode Venner før; det var underligt, saadan som det kunde vende sig i Verden.

Med Armene i Skødet sad hun bøjet fremover og gispede, Haaret faldt i tykke Bundter ned over Armene og hang ned mod Jorden.

Nu havde han dog stridt saa vidt, at han var kommen tilbage til sit gamle Hjem; men det var ikke, som det skulde være derhjemme, der var ikke noget ved Alsingrød imod før. Stillingen var jo ellers god nok — saadan; der var jo ikke saa faa Skillinger efter den gamle, og han selv havde tjent en Del, saa han tænkte nok, han kunde købe nogen mere Jord.

Der mudrede en Fornemmelse af Flovhed op i ham, idet han kom til at tænke paa, at han stod her og snakkede om Penge og Jord — til hende. Hvor var alle de varme Ord, han havde samlet paa Tungen under sin ensomme Kørsel i Nat? Men nu maatte han blive ved; hun maatte vel ogsaa kende Stillingen rigtig, som den nu var.

Ingen af dem lagde Mærke til, at en lille skævhovedet Mand stod og rakte Hals oppe paa Klinten og mumlede glad: „Jo magelig er han kommen! Ja saa er det, saa band han, det rigtige Sted!“

Det var ogsaa hans Mening — vedblev den unge Mand — at bygge Stuelængen om og faa

indrettet et rigtig pænt Hjem. Han var jo bleven en berømt Mand — at han selv skulde sige det — og vilde Vorherre være ham god, og alting maatte heldte sig, saa var det jo ikke umuligt, at han en Gang i Tiden kunde naa at komme ind i Stænderne — — —

Hun sad, som hun ikke hørte et Ord, rettede og bøjede sig med Hænderne famlende i Klæderne og Huebaandet.

Da skød med eet hans Tanker Penge, Gaard, Stænder og det hele til Side og slog sammen om hende med al den Inderlighed, som han havde samlet under fem Aars Kampe.

„Anine . . . jeg ved ikke, hvor jeg kan staa og snakke alt dette til dig, for der er dog bare een eneste Ting, som jeg har at sige dig.“

Det var, som hun for første Gang lyttede. Aldrig i sine Dage havde hun hørt denne Klang af Alvor fra hans Mund.

„Og det er, at jeg vil sige dig for Gud i Himlen, som hører paa os, at jeg har fortrudt saa bitterlig, hvad jeg gjorde den Gang — — den Sommer, og at jeg har tigget og bedt dig tusinde Gange i mine Tanker, at du dog vilde vende dit Sind til mig igen.“

Hun havde lagt Huen til Side og sad og snoede Haaret om Fingrene.

En lille Luftning kom glidende ned over Skrænten, tog fat i et Par Lokker, som havde løsnet sig fra de store Bundter, og slyngede dem ud over hendes Pande. Med et rask Strøg slog hun dem tilbage og saa i det samme ud over Havet, hvor det havde begyndt at blaane med Lys over den let krusede Flade.

„Du maa ikke tro, Anine, at det var bare mit eget, der pinte mig; jeg har maattet lide alt det

med, som du maatte lide for min Skyld. Det er Sandhed. For jeg har vidst, lige fra vi var smaa, hvor meget du gjorde af mig, og jeg vidste, at du kunde ikke slaa mig af Hovedet, hvor vred du var paa mig.“

Der var kun eet eneste Menneske — sagde han — der havde været ham en Trøst i disse tunge Aar, det var den lille Tøs derhjemme. Hun havde bundet ham til Hjemmet, og ved hende havde han lært, at der var noget mere at leve for i Verden end ens eget.

„Jeg har lært et og andet i disse Aar, Anine, Gud give, du kunde se ind i mig!“

Med vuggende Blandingsfølelser i Sindet sad hun og saa ud over Havet, over mod Sveriges Kyst, der stod i blaalig Dis. Hun kunde hverken huske eller sanse. Var det Morgen? Jo vist var det Morgen. Hun havde jo ligget paa Helenes Grav i Nat, det var jo bare et Øjeblik, siden hun var kommen herud til Kilderne. Nej, hvordan var det . . . ?

Atter havde han staaet en Stund og set tavs paa hende, opfyldt af Anelse, uvis af Tvivl. Igenem sin skarpe Natursans mærkede han af og til, hvorledes Morgenen langsomt viklede sig ud af Natten og brød sig Vej med Lys, med tusinde smaa Livsytringer rundt om i Rummet; men Indtrykkene af det vaagnende Liv gled ud i Tanke-mylderet og blev borte i Stemningens Brydninger.

Som ved et Trylleslag samlede paa een Gang alle Drag i hendes Aasyn sig til det Helhedsbillede, som han havde spejdet efter, men ikke kunnet faa fat paa. Alt det udviskede, alt det fremmede forsvandt, Hagen, Munden, Øjenvipperne, hver en Muskelbevægelse genkendte han . . . aa,

han kunde spørnde Armene om hende og græde op mod dette Ansigt?

Han gjorde et nyt Skridt hen imod hende og lagde sin Haand paa hendes Skulder. „Anine, vi kan ikke leve hinanden foruden. Vi har jo hørt sammen, fra vi var smaa Børn, vi har jo været ens om alting derhjemme, Marken, Skoven, alting.“

Den mørke Rynke i Øjenbrynenes Sammengroningspunkt udglattedes, hun løftede Hovedet og strøg sig over Haaret.

Inden de vidste af det, var de midt inde i Barnetidens store, aabne Mark, denne brede Fællesmark, der aldrig var bleven udskiftet og aldrig kunde udskiftes, fordi deres Liv var blandede i dens Safter og aandede sammen i dens Grøde.

Vi rendte barho'dede og barbenede altid, baade Vinter og Sommer, synes jeg næsten. Vi var aldrig fra hinanden, vi lo, og vi sloges, og vi græd sammen. Som den Gang med Vættelyset.“ Han tog fat i hendes Haar og skilte det ad. „Det kom da igen, Haaret?“

„Ja, det gjorde,“ svarede hun og lod Haanden glide ned over Nakken. „Men jeg var lige godt bange den Gang, at det aldrig skulde komme igen.“

Han bævede indvendig, saa han næsten ikke kunde faa et Ord frem. Hvor kendte han hende igen paa dette raske, ubevidst-barnlige Tonefald og dette bratte Kast med Nakken.

„Saa rendte vi i det ene Øjeblik og sparkede i Kulsterbunkerne, og i det næste haledes vi af ud til det store Træ og rendte som Katte op i Grenene . . . kan du huske, hvor nydelig det kunde se ud, naar Solen skinnede i Arresøen?“

Der var kommet Smil i hendes Ansigt, et mildt,

varmt Smil, der jog alle Miners Mørke paa Flugt. Hun stod og saa i østlig Retning over Havet, hvor alle Solopgangens Farver kom glidende i matte staaigraa, gyldne og kobberbrune Blink.

Han rundede Armen varsomt om hendes Liv. En let Kullugt steg fra hans Klæder og virkede som en Trylleaande paa hendes Sanser. Ør og forvirret tog hun efter hans Hals og vilde klynge sig til ham; men da var det i samme Nu, som en vild Angst slog ned i hende. „Svend!“ skreg hun og skød ham fra sig. Hun saa sig om, ret som hun vilde løbe fra ham.

Da tog han hende fast om Haandleddet og svang hende med et brat Tag om imod sig.

„Anine, kom til dig selv! Jeg staar her ene med dig for Vorherre i Himlen, og nu maa og skal du bøje dig!“ Han slog sin stærke Arm om hende, drog hende fast ind imod sig og saa ned i hendes skræmte Øjne. „Nu er du min igen!“ Forstaar du!“

Hendes Hals lukkede sig, saa hun knap kunde drage Vejret. — Det var disse voldelige Ord og Tag igen — —. Det var, som enhver Evne i hende slappedes, som om enhver Tanke bøjede sig og sank for hans Kærligheds Vilje.

Han holdt Haanden om hendes Nakke og blev ved at se paa hende.

„Anine . . . vi to, vi to!“

Hun følte sig kogebundet under et Trylleri af Ord og Blikke, drog Vejret dybt, lukkede Øjnene og lagde Hovedet mod hans Bryst.

Men paa een Gang brød hun ud i en voldsom Hulken, der rykkede og sled i hele hendes Legeme.

„Svend!“ stammede hun, „jeg har ikke grædt

rigtig i fem Aar, og nu . . . nu kommer det saadan over mig . . .“

I det samme rejste Solen sit røde Blus over Synsranden, og det var, som alt i Naturen aandede op og skjalv i det store, glødende Dagskær.

Der var Marked i Frederiksborg.

Anine stod ved Vinduet og saa ud paa Gaden, hvor Skarer af Landboere færdedes med glade Ansigter.

„Men dog . . .!“ Hun veg tilbage i Stuen.

Lidt efter traadte Jens Ludvig ind, blussende rød og forlegen.

„Goddag, Anine!“ Hans svedige Haand rystede.

„Ja . . . jeg har hørt det . . . Tante har skrevet; jeg tror ligesom hun, at det er det bedste saadan, og nu vil jeg ønske dig rigtig megen Lykke.“

Han fortrak ikke en Mine; men der løb to smaa klare Strømme ned over hans Kinder.

„Tak, Jens Ludvig!“ sagde Anine og fik selv Taarer paa Kinderne.

„Ja,“ sagde han igen, „det tror jeg virkelig . . . det bedste for dig. Jeg har holdt saa meget af dig og holder endnu saa meget af dig, det gør jeg; men netop derfor kan jeg ønske dig saa inderlig: Gid du maa blive rigtig, rigtig lykkelig!“

„Tak, Jens Ludvig!“ gentog hun.

Han vred sine Fingre nervøst og kunde ikke faa sagt mere.

Anine gik atter hen til Vinduet og saa ud.

„Tænk, jeg har gaaet hele Vejen fra København,“

fik han endelig fortalt, da han havde fundet sig et Sæde. „Og nu er jeg saa træt, saa træt; men nu bliver jeg her et Par Dage, og saa skal jeg videre nordpaa, op til Nøddebo og Gurre. Der er saa dejligt ved Nøddebo og Gurre. Synes du ikke?“

„Jo, men . . . jeg tror, jeg bør sige dig, at jeg hvert Øjeblik venter Svend.“

„Det gør ikke noget . . . jeg tror ikke, det gør noget; jeg kan i Grunden saa godt lide Svend Børgesen.“

„Der er han bestemt,“ sagde hun aandeløs og saa hen imod den aabentstaaende Gangdør.

Ja — der kom han i næste Øjeblik frem, med Haanden i Tindingen og to klare Straaler i Øjnene.

„Hvad! Goddag, du gamle!“ hilste han.

Jens Ludvig gav ham Haanden, men kunde ikke komme i Gang med at tale med ham.

Anine stod og pillede med rystende Fingre ved en Blomst i Vindueskarmen.

Svend gik hen og tog hende om Livet bagfra: „Godmorgen, lille Jomfru Nielsen!“

Hun drejede Hovedet om og smilede, men blev i samme Nu alvorlig og lod Blikket svinge hen imod Jens Ludvig.

Denne var bleven bleg og sad og børstede med Haanden paa det ene Knæ.

De to trolovede stod derefter og talte en Stund sammen om deres forestaaende Bryllup, hun opfyldt af Uro, han gennemtrængt af al sin lykkelige Kærligheds Længsel.

„Gaa med!“ bad han. „Her er saa varmt herinde. Vi skulde jo ogsaa se paa nogle Fade og Baljer.“

„Ih men der gaar jo Jens Ludvig!“ udbrød Anine og pegede ud.

Svend saa først ud paa Gaden, derefter tilbage i Stuen: „Nu har jeg aldrig kendt saa galt!“

Uden at sige noget havde Jens Ludvig listet sig ud i Gangen, taget sin Straahat, Stok og Rejsetaske og var nu — — paa Vej ad Nøddebo til.

„Det gør mig saa ondt, saa ondt for Jens Ludvig,“ sagde Anine.

„Hvorfor det?“

Hun tøvede lidt. „Vi har været gode Venner.“

„Det er da ikke sandt?“

„Jo — en lille Tid.“

Han sagde længe ikke et Ord. „Det har saa været Nr. 3.“

„Jeg tror ikke, det er værd, at du laver Nummer til nogen.“

I de første Dage efter deres ny Trolovelse havde Anine set Syner og været stakaandet af Raadvildhed. Nu var der gaaet en Maanedes Tid; men i Grunden var hun ikke bleven roligere, hun gik stadig med en underlig, stor Angst i Blodet og kunde ikke sove om Natten.

De gik ud paa Markedet.

Tummelen, Synet af de mange glade, smykkede Mennesker satte snart Svend i Festlune.

Paa een Gang blev der rakt en Haand ind imod ham, og en lille ung, køn Kone, buttet og barne-mild, hilste med troskyldig Raskhed:

„Tænkte jeg ikke nok, at man vilde træffe dig! Goddag, Svend! Hvordan har du det? Ta'e mig dog i Haanden!“

Dreven af en ufattelig Magt i hendes Øjne gav han hende Haanden, men ærgrede sig i næste Øjeblik over, at han havde gjort det, og ønskede hende langt bort med al hendes lade, milde, forførelseriske Barnlighed.

Han saa om til Siden. — Anine var væk.

„Det var da morsomt, at man endelig traf dig igen,“ vedblev den lille milde Kone og syntes næsten at ville gnide sig som en kælen Kat ind imod ham. „Vi har dog staaet hinanden nær før.“

Han saa sig om til alle Sider.

„Ak ja,“ sukkede hun, „saadan som det kan gaa i Verden! Jeg har det ellers rigtig godt og er altid glad. Hvordan har du det? Hvad var det for en, der fulgtes med dig?“

„Det var Anine.“ — Han forstod ikke, hvor han kunde staa her og snakke med dette Kvind-folk.

„Ovsa! Saa skal I vel giftes?“

„Ja, der er udlyst.“

„Ih dog! Saa har I travlt med at lave til Bryllup! Hvordan har du det ellers? Har du ikke Lyst til at se op til mig i Gilleleje! Jeg bor ganske ene og har baade Dagligstue og Sovekammer og det hele. Bor jeg ikke fint?“ spurgte hun en Pige, hun var i Følge med.

Ligesom med et Ryk drejede han brat til Siden og forsvandt i Mængden.

„Hvordan har du det?“ gentog hun, men opdagede nu, at han var gaaet.

„Det er lige godt kedeligt, at han er vred paa mig,“ sagde hun nedslaaet til Pigen. „Jeg har altid svært godt kunnet lide Svend. Ak ja, saadan gaar det i Verden!“ sukkede hun. „Lad os nu gaa ned i Dansesalen; men jeg vil sige dig, jeg danser ikke med selv, det gør jeg ikke!“

Anine sad og rystede, da Svend kom tilbage til Bredals.

„Du gik fra mig?“

Hun svarede intet.

„Hvorfor gjorde du det?“

„Hvad siger du?“

„Vi skulde jo have købt Fade og Baljer.“

Hun vendte Øjnene imod ham, saa en Stund tavs paa ham og spurgte derefter med en underlig tonløs, hurtig Ordsløfning: „Det var vel hende?“

Han turde næsten ikke svare Ja; hun var saa underlig i Ansigtet.

„Svend,“ vedblev hun, efter at hun havde siddet og gispet i nogle Minutter, „det maa gaa tilbage igen.“

„Hvad maa gaa tilbage?“

„Det med os to.“

„Du er da vel ikke gal?“

Hun tav lidt. „Jeg tør ikke.“

„Anine dog!“ sagde han haardt.

„Det er ikke bare nu, jeg har de Tanker; jeg har tænkt paa det de Hundrede Gange. Du overlstedede mig hin Morgen oppe ved Kilden.“

„Saa faar du give Vorherre Skylden. Jeg skal sige dig ærlig, jeg havde bedt ham om at tage dig med Magt; det gjorde han, og nu slipper du ikke, om jeg saa skal slæbe dig op ad Kirkegulvet!“

Mandighedens Klang i hans Ord vakte en uklar Følelse af Velbehag i hende; men som en Genlyd, mat og sjælløs, kom det igen: „Jeg tør ikke.“

„Du skal!“ Han tog hende fast i Armen og stirrede ind i Øjnene. „Jeg siger: du skal!“

Da drog hun et dybt Suk og sank sammen i Stolen.

Han mærkede paa Taget i Armen, hvor det bævrede gennem hendes Legeme.

Bredal og hans Kone, der havde været ude paa Markedet, traadte ind ad Døren.

„Naa, Goddag . . . hvad er der i Vejen?“ spurgte Adjunkten og spilede de store Øjne op.

„Anine vil slaa sig fra det igen.“

Madam Bredal sank ned paa en Stol og slog et Par maatte Slag med Haanden.

„Jeg vil sige dig, Anine,“ tog Bredal fat og blev rød op over Panden, „at nu er jeg paa Svends Side. Og nu vil vi ikke have mere Vrøvl om den Ting. Paa Fredag drikker vi Bryllup — her i dette Hus — og dermed Punktum!“

„Ja,“ sagde hun mat.

En smukkere Brud end den brune Kulsvierpige havde maaske aldrig knælet i Frederiksborg Slotskirke.

Om Aftenen Kl. 11 kørte Brudeparret i Maaneskin og i en Duft af Kulmiler ud til Gaarden paa Alsingrød Mark.

„Saa, Anine!“ sagde Svend, da han var bleven ene med hende. „Nu er vi Mand og Kone.“

Hun faldt ham om Halsen med sin gamle Liden-skab og vilde ikke slippe ham igen; hun sagde intet, blev bare ved at holde fast, krampagtig.

„Saa saa saa, Anine! Slip nu!“

„Bliv nu hos mig!“

„Hvor skulde jeg dog gaa hen?“

„Altid.“

Han knugede hende fast ind til sig. „Anine — tro nu paa mig!“

Det var i en underlig feberagtig Lykketilstand, hun levede i den efterfølgende Tid. Alting var saa underligt — saadan at leve et i et med Svend, raade i dette Hus, hvor Elses Røst havde skrattet i saa mange Aar, føle Lykke og Angest og Ansvar ved hvert Trin og have Elses Øjne i Ryggen under alt, hvad hun vendte sig til.

Den lille blege Lene Marie, der snart ikke var andet end Skind og Ben, lagde straks sit Hoved op til sin tredje Moder og gav sig hende i Vold med en lille syg Sjæls hele Tillidsfuldhed. Else skævede; men Anine lod som ingenting og plejede Barnet med al sin ærlige Troskab og Samvittighedsfuldhed.

„Hun maa ikke være ude hos jer i den mørke, fugtige Væverstue,“ sagde Anine.

„Hvad kan det gøre dig?“

„Kan I da ikke forstaa, at hun skal være saa meget som mulig i Solen og Luften?“

Daglig gik Anine en Tur med den lille Pige ud ad Toftevejen, søgte efter Firklover sammen med hende og magede det altid saadan, at den lille fandt dem. Og de mange smaa Samtaler om Blomsterne, Storken, Stærene, Føllet og de mange andre Ting, der var at se i Marken, gjorde Barnets sidste Dage saa lyse.

Else blev formelig skinsyg, da hun mærkede hvorledes Anine efterhaanden tog Lene Marie fra hende. Men en værre Skinsyge arbejdede i hende ved Tanken om, at Anine næsten helt havde taget hendes Søn fra hende og var paa Vej til at tage Hjemmet fra hende med. At den unge Kone pyntede op med Kapper over Vinduerne og hængte en broderet Avismappe paa Panelet, satte Vaser med Blomster paa Bordet og Dragkisten, det kunde den gamle saa daarlig finde sig i, for Hjemmet var renligt og pænt i alle Maader, som det var; men rent galt var det, naar Svend kom ind fra sit Arbejde og udbrød i Lovprisninger over Anines Opfindsomhed og Hyggesans og med sin Ros ligesom kastede Haan paa sit gamle Hjems Orden.

Det kunde hende, at Else sad paa Væven og græd, samtidig med at hun sled og sled for sin

Søn. Hun kunde ikke forstaa Livets haarde Lov, denne tilsyneladende hjerteløse Orden, at hun nu efter 30 Aars Sult og Slid og Kamp skulde skydes til Side, for at en ung kunde komme til.

Den første Sorg, de to Ægtefolk fik, var Tabet af den lille Lene Marie, den lille syge, milde Pige, der endelig efter mange og haarde Lidelser forlod den gaadefulde Tilværelse her og gled over i en anden.

„Det havde været bedre, om det havde været mig,“ sagde Else og klappede det lille smilende Lig.

Svend gik og græd ude i Stalden, hvor ingen saa ham.

„Jeg synes, der er saa meget tungt ved Livet,“ sagde Anine, da han en Dag kom ind med røde Øjne, — „saa meget, vi aldrig tænkte paa som unge.“

„Unge? Vi er dog vel unge endnu?“

Der var et Suk, der stadig sad og pinte hende, midt i hendes Lykke: at Ungdommens Tid var snart forbi. Men hvad — det kunde jo ikke nytte at jamre, og hvad havde hun egentlig ogsaa at klage over — lykkelig, som hun var, og lykkelig, som hun blev, da hun fik en Vugge at knæle ved.

En dæmpet, stilfærdig Væremaade, skiftevis glad og alvorlig, ofte med brat Overgang fra Snakkelyst til en dyb, sørgmodig Tavshed, blev hende egen over for Svend. Endnu flere Aar efter deres Giftermaal saa hun angst efter ethvert Kvindfolk, naar hun kom uden for sin Dør.

Den livslystne, støjende Mille Brammer kom mere og mere bort fra hende, medens Mdm. Bredal blev hende kærere og kærere for hvert Aar, der gik. Aldrig følte hun sig tryggere til Mode, end naar den lille milde Kone med Smertesdraget om

Munden kom ud til hende og sad ene med hende i det Sovekammer, Svend havde ladet opføre som Udbygning til Stuehuset.

„Ja, min Pige, du maa være glad og prise din Gud, at det er gaaet, som det er.“

„Det er jeg ogsaa.“

„Hvor mange er der ikke, som maa gaa deres hele Liv med et hemmeligt Saar, der altid værker?“

„Jo,“ sukkede Anine.

„Ja det er der; selv om det kan se ud, som de har det godt og er tilfredse med deres Skæbne, saa kan deres hele Liv være . . . ja i Grunden een lang Lidelse, fordi der sidder noget og svier indvendig, noget, der aldrig kan glemmes.“

Anine tog hendes Haand og saa op i de milde Øjne, der stod fulde af Taarer.

„Men vi to maa jo takke Gud,“ vedblev Madam Bredal, idet hun tørrede Øjnene og fik et endnu mere mildt og glad Udtryk. „Vi kan jo sagtens, vi har begge faaet et godt Hjem og har vort gode Udkomme og er . . . og er lykkelige . . . Hvor jeg altid er glad ved at komme herud og se, hvor pænt du har det, og hvor sød din lille Dreng er, og hvor mildt du og Svend ser til hinanden.“

„Ja, vi har det godt; men nu skal jeg jo til det igen.“

„Ja hvad saa! Børn er Himlens Gave. Du maa takke Gud, at du er bleven saa rask, som du er; du gaar jo saa godt fremad.“

Det var ikke saa meget Ordene, Talens Indhold, der virkede trøstende og oplivende paa Anine, det var meget mere Klangen i Ordene, disse varme, ærlige Lyde lige fra Hjertet, og saa denne Udstraaling af dæmpet Sjælsstyrke, der udgik fra hele hendes Væsen. Anine var altid frejdig og glad i lange Tider, naar Mdm. Bredal havde været der.

Svend var ogsaa saa god imod hende. Hun kunde mærke, hvorledes han hver Dag gik og betalte af med Smil og milde Ord paa sin store Gæld; men hun følte, at han gjorde det, fordi hans Kærlighed tvang ham.

Der kom i Aarenes Løb flere og flere Smaafolk til Huse. Anine fik tusinde Ting at skøtte med sine Børn og sit Hjem. Tiden til Grublerier blev knappere og knappere, og hendes Hjerte kom efterhaanden til Ro under hendes sunde Pligt- og Vanegang.

Det er underligt, tænkte hun ofte, hvor Tiden kan jævne ud paa alting. Som nu ogsaa med hendes Moder og Troels. Hun havde fra først af ikke kunnet fordrage, at hendes Moder havde giftet sig igen, og det var hende en ligefrem Modbydelighed at se den aldrende Kones forelskede Spring om Troels; men nu var hun bleven saa vant til Synet, og hvad var der egentlig ogsaa ved det? Far sov jo lige godt for det, og Troels havde jo reddet Hjemmet fra Undergang. Nu kom de to Nabofamilier sammen hver anden Dag og havde megen Nytte af hinanden.

Svend og Anine kunde vel stundom bruse op og slynge hinanden et uovervejete Ord i Ansigtet; men i det hele og store levede de i rolig Lykke. Svends raa Naturkraft var bleven lutret i Kampene og blev det endnu mere ved Omgangen med Anine, hvis Kvindetakt og gode Noder fra Bredals Hjem blev af stor opdragende Betydning for ham. Sjældent fandt stærkt bevægede Elskovs-Optrin Sted imellem dem; Vanen ved at leve sammen gjorde, at de til daglig tog mod hinandens Venlighed som noget selvfølgeligt, noget, det ikke var værd at gøre stort Væsen af; men naar det hændte, at Svend var borte fra Hjemmet i et Par Dage,

enten i politiske Ærinder, Sparekasse-Anliggender el. lign., da kunde de gaa og længes som Børn efter hinanden, og naar Gensynsstunden endelig oprandt, tit i en sen Nattetime, kunde der komme Liv og Varme i begges Hjerter. Bedst lærte de dog i Sorgens Dage at skatte hinanden, især i de store Sorgers Dage, da deres Børneflokk blev tyndet ud.

Ja, de var lykkelige Folk, erkendte de begge. Og dog kunde der lægge sig som et Tryk over begges Sind, naar de hver for sig i lønlige Øjeblikke maatte tilstaa for sig selv, at den store, strømmende Lykke, som de begge havde drømt om i deres Ungdom — den kom ikke. Om det nu var Alderen . . . eller det var Vanen ved at se hinanden Dagen igennem . . . Følelserne vilde ikke rigtig brænde.

Naa, tænkte Svend, det er de bedste Kul, dem, der giver en mild, dæmpet, ensartet Varme.

Med Kulsviningen i Alsingrød — denne forhen evig duftende Skovbygd, hvor Røgen havde bølget mellem Husene fra Midalderens Dage — gik det mere og mere til Agters. Alle Smaaskovene var forsvundne, og Tiden kom med ny Opgaver. Selv Svend Børgesen, Ætlingen af en af Nordsjællands mest udprægede Kulsvierslægter, holdt til sidst op med Brændingen.

Sit store Haab om at komme ind i „Stænderne“ fik han aldrig opfyldt; men ved sit modige Frisind, sin forholdsvis rige Kundskabsfylde og sin Veltalenhed naaede han lidt efter lidt en fremskudt Stilling som Bondefører i sit Amt, og ligesom han var en af de faa nordsjællandske Bønder, der var med at ringe 1848 ind, saaledes var hans Hjerter med i alle den ny Tids Kampe, saa længe han levede.

Det var en lys Nat i Maj, at Svend vaagede sidste Gang som Kulsvier.

Anine kom ud til ham og satte sig ved hans Side.

„Det er den sidste Mile, Anine.“

Begge var tavse og sad og saa paa den rygende Høj, i hvis Indre det lumrede og knækkede med dæmpede Lyde.

Hun havde svøbt et stort Sjal om sig og flyttede sig tæt hen imod ham.

Hver sad i Tavshed og gennemgik den lange Række Minder, som den sidste Kullugt vakte hos dem.

Han saa over mod Grib Skov, der tegnede sig med Buer og Kløfter i den maaneoplyste Luft. I samme Nu var det, som han fik alle sine Nattejagters Romantik i eet Indtryk.

Ja — — det var i de Tider.

Han tænkte paa, hvorledes hans Liv fra Barndommen og opefter var groet af Skovens Liv, af alle Aarstiders Stemninger, af alle Lys- og Lydforhold. I Sommerdagens Kirkestilhed havde han som Dreng mærket de første fine Berøringer af Drømmelivets Lykke, og ved Stormens Tuden i mørke Efteraarsnætter, denne dybe, hule Brølen i fjerne Skovdybder, var hans første Anelser om Tilværelsens Kampe vaagnede. Han huskede, hvor tidlig han kendte enhver Fugl paa Flugten, hvor tydelig hans Næse udskilte Gedebladets fine Aande af Skovens tusindblandede Duft, og hvor grant han kendte den stramme Lugt af Ræven i Mosens Tørvelugt, han huskede, hvor skarpt hans Øre fangede Ringduens Kurren fra fjerne Steder og Pindenes Knasen under Raadyrets Klove. Og Duft og Lyde, Træer og Dyr, Stilhed og Storm samlede sig i dette Øjeblik for ham til en Verden for alt

det unge, der endnu var i ham, et dragende Rige, hvor han aandede med alle Lungegange.

Men — — de Tider kom aldrig tilbage mer.

„Det er saa underligt at tænke paa, at vi nu skal holde op med dette,“ sagde Anine.

„Ja, — det er saa underligt. Nu har det brændt her i — jeg ved ikke hvor mange Hundrede Aar, og nu er disse Gløder de sidste.“

Milen havde brændt i tre Døgn og skulde nu slukkes. Han rejste sig, greb Spaden og lukkede omhyggelig for alle Aabninger, hvorefter han atter satte sig hos sin Hustru.

Hans Tanke gik tilbage over Slægtens Saga, som han kendte den af Læsning og Overlevering; hans Indbildningsevne fremmanede Billeder fra hine fjerne uhyggelige Tider, da de halvville Bønder fra Ardenner-Bjergene hujede, sloges og øvede Voldsdaad i Skovene, og fra hine Tider, da „den kolde Nøgenhed, den gustne Hunger og huslige Elendighed“ boede i Kronbondens usle Hytte. Mest dvælede hans Tanke dog ved det sidste Hundredaars Kulsvierliv, der endnu var i saa frisk Minde paa Egnen. I Tankerne fulgte han Mænd og Koner, Karle og Piger i deres Slid og Kampe, deres Natliv i Skovene, ved Milerne, i Gildes- og Værtshuse, i hurtige Syner saa han Udslagene af deres snu Instinkter og ildfulde Naturdrifter. Han var selv kommen saa langt bort fra hint vilde Liv og saa nu godt den Bund af Raahed, der var i det; men han havde Kulsvierblodet i sig og gemte endnu inderst en skjult Beundring af sine Forfædres Naturkraft, især af deres ubetvingelige Mod og Frejdighed. Det var Folk, der forstod at holde Hovedet oppe. De tænkte ikke dybt over Livet, de nød det. Og saa for Resten overgav de sig blindt og viljeløst til de ubøjelige Skæbnemagter,

dem, det ikke nyttede at trodse, dem, der tumlede med Sjælene i Sol og Uvej, men som til sidst naadig satte dem alle af i et Utopien, et Lyksalighedsland, hvor det skulde klinge fra søde Violiner til evige Tider.

Anine sad og saa op paa Vega, den trofaste Vega, der flammede med de samme milde Farver som i hendes Ungdomstid.

En Græstørv gled ned fra Milens ene Side, hvorved der opstod en Aabning ind til Kernen. En hvidgul Røgsky slog ud og bag efter denne en lille, rød Flamme, der kastede et mat-glødende Purpurskær hen over de to alvorlige Mennesker.

Svend sprang op og lukkede Aabningen.

„Vi har siddet mange Gange saadan,“ sagde Anine, da han atter havde taget Plads hos hende.

„Ja.“ — Det kom som et Suk.

Og begge gennemgik i Tavshed Minderne fra Ungdomstidens Vaagenætter, disse poesifyldte Nætter, der endnu var deres. Rørfuglenes Sange, Maanens og Stjernernes Blaalys, Engens hvide Dampe, dæmpede Fugleskrig fra Skoven, Duften af stærke Moseurter og Flammerne fra Milen blandede sig paa ubegribelig Maade sammen til et Hele, der gled som en vemodig-skøn Drøm over deres Sind.

Klokken var bleven 3, og det første matte Dag-skær tog til at lysne i Øst. Den fine Dis, der stod om Milen, blev svagere og svagere, ikke en Lyd hørtes fra Milens Indre.

Svend rejste sig, hældede Hovedet ind mod Milen og lurede — som en, der lytter efter en døendes sidste Aandedræt.

„Jeg tror nok, det er forbi,“ sagde han.

Saa gik de tavse ind og lagde sig.

Paa Alsingrød Kirkegaard, langs den vestlige Mur, findes en lang Række Grave, dækkede af Vinka og prydede med Marmortavler, der fortæller, at her hviler Svend Børgesen, tre af hans Børn, hans Forældre o. s. v. Selv blev han lagt ned 1879.

Endnu i 1883 gik der ude i Gaarden paa Marken en rank, alvorlig gammel Kone med sorte Øjne og ganske hvidt Haar. Hendes Søn, der allerede den Gang havde haft Gaarden i mange Aar, var daværende Folketingsmand Børge Svendsen.

I Sommertiden kunde det hændes, at en gammel Herre fra København tog en Tur med Toget til Hillerød og — trods sine 76 — spadserede ud til Gaarden for at snakke gammelt med den hvidhaarede Enke. Saa fik han en Bid Brød og en Kop Kaffe og saadan lidt. Men det kunde ske, især naar det var i den varme, stille Middagsstund, at han blev træt og døsigt og sank sammen i Sofahjørnet, og at den gamle Kone da varsomt lagde en Pude bag hans Hoved og stod en Stund med Hovedet paa Hæld og saa tankefuld paa ham.

RETTELSE:

S. 118 L. 13 f. o. staar hujene, skal være hujede.
 - 202 - 1 — — mildne — — milde.
 - 216 - 9 — — han — — hun.

NYE TIDER

FORTÆLLING

ZAKARIAS NIELSEN

NYE TIDER

EN FORTÆLLING

GYLDENDALSKE BOGHADEL

NORDISK FORLAG

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

1904

Tredje Oplag.

Tredje Juledags Morgen, et Par Aar efter sidste Krig, viste der sig noget højest mærkeligt i Rørby. En spraglet Fremtoning, der kaldte sig „Hr. Gymnastik- og Danselærer Sundstrøm från Stockholm“, ærede Byen med sin Nærværelse og skred i enlig Majestæt op ad Gaden — en lille kroget, jammerlig Landsbygade, som man næsten maa skamme sig ved at nævne i denne Forbindelse, om ikke Nødvendigheden bød det. En gammel, storblomstret Slaabrok med nogle uhyggelige, sorte, glinsende Plader paa Forstykker og Ærmer og med en Mængde smaa nysgerrige Vattutter tittende frem af Sømme og Huller omsluttede hans slanke, ret veldannede Krop. En forhen sort Fløjelshue med et sandt Uhyre af en Kvast hældede sig lidt fremad mod højre Side paa hans Hoved, som om den vilde kigge ned til hans Fødder, der skiftevis og med sirlig Smidighed kastede Næserne af et Par skaldede Plysses Morgensko frem i de nedre Luftlag. Lette blaa Røgkredse, der havde deres Oprindelse fra en Wejchselrørspibe af en meget anselig Længde, svævede over hans Fjed i den stille, frostklare Luft. At Byens mindreaarige Befolkning var paa Benene og fulgte den vidunderlige Slaabrok i ærbødig Afstand, at Karle og Piger tittede ud ad Døre og Porte, at gamle Koner satte deres rynkede Ansigter til Ruden, — alt dette er

det i Grunden lige saa overflødigt at bemærke, som at der i alle Byens Kroge anstilledes højst pirrende Gisninger om de mulig forestaaende Tildragelser, som denne Fremtoning varslede om.

Muligt, at Nyheder kan forplantes gennem Luften ligesom Lydbølger, i hvert Fald var det efter en halv Times Forløb kendt i hele Byen, at Slaabrokens Bærer var Danselærer, at han var kommen til Byen Aftenen forud og havde lagt sig ind i Kroen, og at det var hans Agt for en billig Penge at tilbyde Sognets danselystne Ungdom et Kursus i sin Kunst. Hr. Sundstrøm brugte ingen Løbesedler for at henlede Opmærksomheden paa sin Person. Naar han kom til en By, svirrede han bare ud et Par Gange i sin spraglede Dragt, — straks sitrede Byen af Undren og Nysgerrighed, medens alle danselystne Ben samtidig begyndte at trippe. I Rørby var Spændingen saa meget større, som denne gode By aldrig tilforn havde nydt den Lykke at se en Danselærer inden for sine Pile- og Stengærder. Man havde ved Gilder — ikke en Gang „Baller“ kendte man i Rørby — stampet af Sted, saa godt man kunde, danset Hamborg-Skotsk, Vals, To-, Tre- og Firtur, Det lille f, Hjerter to, Fangedans, Jødeturen og mange andre gammeldags Danse — stampet i Brædderne, saa Støvet dryssede ned fra Loftet, sprunget i Vejret og smækket Støvlehælene sammen med et Klask; det hele havde gaaet saa lystig og „villig,“ som det efter Omstændighederne kunde gaa. Ak, men i denne Morgen, tredje Juledags Morgen, var det, som om Byens Ungdom følte sig slaaet af en Slags Ruelse, en stille, men pinlig Erkendelse af Brist paa alt, hvad der kunde kaldes Fremskridt paa Dansekunstens Omraade. Ude omkring i Verden dansede man Française, Les Lanciers med Chan-

geringer, „Assembleer“ og alt andet fint Tilbehør, her i Rørby dansede man Hamborg-Skotsk og Jødetur! — det var næsten et latterligt Standpunkt. Men nu varslede den storblomstrede Slaabrok om, at Civilisationens Sol endelig vilde oprinde over Byen.

Rørby ligger i en fredelig sjællandsk Afkrog, omgiven mod Nord af en mægtig, urgammel Rør- og Tørvemose og skjult mod Øst og Vest af gamle Skove, der ligesom hindrer Lysets og Vindens fri Fart over Byen. Fra umindelige Tider havde den gode By med sine brave og hæderlige Mennesker henligget i fredeligt Velvære, uden synderlig Berøring med Livsrørelserne hensides Skovene. Byen havde sin Historie, sine Overleveringer om Ildebrande, om Stærke-Sørens vidunderlige Kæmperværker o. s. v., dem herpede man igennem med en aldrig trættet Standhaftighed; men ingen syntes at føle mindste Trang til at faa hældt ny Olje paa de gamle Væger. Verdens Nyheder løb altid uden om Rørby, naar de var paa Fart i Omegnen. Sebastopols Fald rystede hele Europa, — i Rørby var der ikke saa meget som en Tallerken, der klirrede. Kongeriget Italiens Oprettelse og Polakernes Opstand 1863 var Tildragelser, som Rørby end ikke anede. Saa kom 64. Da gik der ganske vist Spor af Trækninger gennem Byen; men man slog sig til Ro med den Forvisning, at Kongen og Regeringen nok vilde vide at „klare de Dele“. Bondevennerne havde holdt stormende Møder rundt om i Egnen, Politiken raabte „højre“ og „venstre om“; Rørby dukkede sig bag Skovene og lod de andre slaas. Højskoler og Friskoler oprettedes, nye Luftninger, baade skarpe og vaarlige Luftninger, gik hen over det gamle Samfund; men Rørby laa i Læ, alt gik her i den gamle, seje

Gænge: Man sled i Tøjet, spiste og drak, skældte en Gang imellem hinanden Huden fuld og drak straks Forlig ved en Tevandsknægt. Alt det Jag derude i Verden ragede ikke Rørby, den dannede en lille Verden for sig selv, en fredelig og lykkelig lille Verden, sammenkittet af sejge Sædvaner og afgrænset af Selvtilfredshedens trygge Stengærder.

Om nu samtlige Beboere levede paa dette Naturstandpunkt? Præsten f. Eks.? — Præsten var en gammel gigtsvag, menneskesky Mand, der i de seks Dage om Ugen holdt sig bag sine fire Mure, og som paa den syvende, naar han nødtes til at møde i Kirken, skyndte sig at aflevere nogle fortørrede Moralbetragtninger, for derefter atter hurtigt at gemme sig bag Murene.

Nej, men der var en anden Mand i Rørby, som paa ingen mulig Maade tør lades unævnt længer: Byens gamle Skolelærer og Kirkesanger J. H. Lystrup. Det vilde være den største Uærlighed af Verden at paastaa, at Tidens Rørelser ogsaa var gaaede ham uensede forbi; men det vilde være en lige saa stor Uærlighed at paastaa, at han nogen Sinde havde haft noget som helst Maskepi med de Frihedsideer, som rendte Verden rundt og bankede paa alle Vegne, baade paa Skoledøre, Kirkedøre og alle andre Døre.

Lystrup var en høj, tyk Mand, rød i Ansigtet, med smaa Kødposer under Øjnene, korthalset og stiv i Knæerne. Der var noget ubevægeligt, noget sammenskruet ved hele hans Person. Naar han skulde se til Siden, drejede han hele Kroppen. Øjnene var store og forundrede, men ærlige, overhængende af et Par mægtige Bryn. Kindernes brede Krumflader var glatragede; men inde under det tykke, sorte Halsklæde sad en sammenpresset graa Skægbusk, der mindede stærkt om de flad-

trykte Klumper af Krølhaar, der kan findes i udstoppede Møbler. Paa Hovedet bar han en stor, sort Klædeskalot, der ved sin stærkt tilbageskudte Stilling gav ham et yderst forvovent Udseende. Det var, som hele hans Person sagde: „Kom an!“ Man kender saa mange Billeder af opslidte, krybende og pedantiske Skolemestre fra en svunden Tid; — gid Verden havde kendt Lystrup, som han stod og gik; man vilde da se, at der blandt de gamle „Degne“ ogsaa fandtes Kraftnaturer, der kunde møde frem med Værdighed i en vendt Frakke.

Lystrup mødte i Skolen paa Klokkeslaget, og alt gik som efter en Snor, saa længe han arbejdede med sin talrige Flok. Oprindeligt havde han været Instrumentmagersvend og havde fra den Tid bevaret en levende Forkærlighed for Sang og Musik, hvorfor han ogsaa hyppig lod Børnene øve deres smaa Struber. I sin Ungdom havde han været Soldat, og endnu den Dag i Dag havde han en Holdning som en Generals. Han var et ægte Skud fra Respektens Guldalder, stram, konservativ lige fra Knappen i Kalotten til de store Tæer, men fuld af Kraft og godt Lune. Hvad særlig Skolevæsenet vedrører, da stod han saa fast paa 1814, som Frederik den Sjette staar paa sin Granitsokkel i Frederiksberg Have. Han brugte Fløjten og Tampen lige til den sidste Dag, han holdt Skole. Børnene holdt ikke desmindre af ham, det er bevisligt; men de skælvede for et Hug af hans hvasse Blik. Naar han kom forbi en Flok Drengene paa Gaden, standse al Leg, Huerne blev revne af, og Flokken stirrede efter ham, som om alle tænkte: Der gaar en af Jordens mægtige! — Lystrup saa ikke skævt til Leg og Lystighed, han kunde stundum selv gøre Løjer med Børnene, ruske dem spøgende i

Toppen og sige: „Naa, du Æsel!“ eller lignende; men Lystigheden blandt Børnene fik aldrig Lov at gaa saa meget som et Haarsbred uden for Respektens Grænse. Høflighed, Flid og Orden krævede Lystrup, Ramsen skulde gaa strygende, og Kommandoordene lystres paa en Prik.

Jo visselig kendte Lystrup Livsrørelserne hinsides Skovene, kendte Brydningerne fra gammel Tid i hele Europa, havde fulgt Juli-Omvæltningen i 1830 og Martsbevægelsen i København i 48, ligesom ogsaa de nyere Tidens Frihedsrøre; men han skulde være den sidste til at bringe Byens hæderlige Folk i Berøring med alt dette Sprængstof ude fra Frihedens Krudtfabriker. Endnu var der Fred og Orden i hans lille Samfund, Respekt for Lov og Vedtægt og god Sædelære, endnu holdt den gode gammeldags Bravhed Samfundet paa ret Køl; men hvorlænge vilde denne Tilstand vare ved? Dog — skulde den Tid nogen Sinde oprinde, at ogsaa dette lille Samfund skulde blive udsat for Frihedens Krydsild, da skulde han, trods sin Alder, være første Mand paa Skansen og hilse Angriberne med ægte gammeldags Kraft og Pligttroskab.

Og Tiden kom vel nok, — naturligvis kom den, Omvæltningernes Smitstof laa jo i Luften. End ikke Regering og Rigsdag undsaa sig for at lefle med alle disse nymodens Frihedsideer. Gamle grundmurede Love og Anordninger blev sat ud af Kraft, og nye, luftige Spindelvævs-Bestemmelser sat i Stedet. Overalt skulde der reformeres og forbedres, — væk med alt det gamle Skrammel!

„Emma, hvad er det for et Fugleskræmsel, som staar derude paa Gaden og glør op i Luften?“ spurgte Lystrup hin Morgen, da han ved at kigge igennem et optøet Hul paa Ruden fik Øje paa den før omtalte Fremtoning.

„Ja gæt, Far! Nej, det kan du nok ikke. Det skal være en Danselærer, en fin en udenlands fra.“

„En Danselærer! Hva' vil han?“

„Han vil . . . ja han vil naturligvis lære os unge at danse saadan rigtig — baade Française og . . .“

„Françaiser! — Høh, Tossestreger! . . . Nej, det var det, vi kom fra, Jørgen Siversen,“ vedblev han og satte sig ved Siden af sin Ven, en af Byens gamle hæderværdige Gaardmænd, der ofte gæstede Skolen, og som i Dag havde et særligt Ærinde, nemlig at raadføre sig med Lystrup i en Tyendesag. „Efter Tyendeloven kan De ikke jage ham paa Porten, uden han ligefrem skælder Dem Huden fuld eller gør sig skyldig i en af de andre Forseelser, som omtales her i § 41. Saadan er Loven. Det er en rar Lov, Jørgen Siversen! Det er en af disse folkelige Frugter, som drysser ned over Landet i vore Dage. Som sagt — prøv paa at gi'e Fyren en paa Kassen, De faar øjeblikkelig en stor Mulkt paa Halsen.“

„Ja, da var jeg lige ved i Gaar at drive ham en rigtig god Øretæve, det Utusk, for han har nu et langt Ryk gaaet og drillet mig hver evig enstig Dav.“

„Godt, at De ikke gjorde det! Ved en Overrettsdom, som jeg læste for nogle Aar siden, blev en Husbond idømt 10 Dalers Mulkt for at have svippet sin Karl et Par Gange over Enden med sin Spadserestok. Bevares! det er en Forbrydelse mod Menneskenaturen at give saadan en næsvis Attenaarsknægt et Rap med en Kæp, det taales ikke i vor fri, humane Tid . . . hør, Emma, staa nu ikke der og glan efter den Spradebasse, men se at faa Kaffen færdig. Du er dansegal, jeg kan

godt mærke det paa dig, men du kan tro Nej, min Pige!“

Datteren gav et lille vrippent Kast med Nakken og styrede for fulde Sejl hen imod Køkkendøren.

„Hej der! Tænd mig den Fidibus i Kakkelloven! . . . Nej,“ vedblev Lystrup, idet han tændte sin Pibe, „vi lever i de humane Ideers Guldalder (bak — bak — bak), den forkuede Menneskehed skal op, forstaar De (bak — bak — bak), det er Lighedsdrømmene fra 89, der nu siver ind (bak — bak — bak bak bak) i vort Land fra alle Kanter. Rare Tider!“ sluttede han og slog Fidibussen mod Pibehovedet, saa Gnisterne sprudede omkring det.

„Ja, det gaar, som De sa'e den anden Dag, det er, li'som der er en Hurrenvind, der render rundt med Folk i vore Dave.“

„Netop! Ok, naar jeg tænker paa, hvordan min salig Far kunde trænere sine Tjenestefolk, og hvordan han kørte omkring med os Drengene! Der vankede Klø, kan De tro, saa det snurrede i Rygstykkerne otte Dage efter; men De kan ogsaa stole paa, at der var Orden i hans Hus.“

„Ja, der var lige godt meget mere Fasthed saad'n med alle Dele den Gang; derfor saa gik det saa villig ud ad Vejen; men nu begynder sku Klaven*) at gaa af Jorden.“

„Der var Fasthed, der var Orden! Men i vore fri Tider skal alt æltes om i een Kør-om, Autoriteten nedbrydes, Smaakravlet skraaler om Undertrykkelse, Tyendet spiller Husbond og Madmor paa Næsen . . . De skal se, Jørgen Siveren, vi oplever den Dag, da vore Tjenestedreng og Røgttere kræver, naar de bliver fæstede, at de

*) Det øverste Frostlag.

vil ligge inde i vore egne Sovekamre om Natten og ha' Davre paa Sengen."

"Hø, hø! De gør nu ogsaa saa meget vidt aa'ed, Lystrup. Her i Sognet kan vi da ellers itte klave."

"Hvem har De haft til Skolelærer her i Sognet nu i over 30 Aar?" spurgte Lystrup og pegede med Pibespidsen hen efter Jørgen.

"Ja, det ved vi nok, Lystrup, det ligger i Op-lærelsen."

"Netop, min Far! Men naar nu Vorherre om nogle Aar kalder mig væk, og De faar en af disse unge Springfyre fra et Friseminarium, saadan en af dem, der gi'r alle Tøjler los og la'r staa til med Kæmpeviser og Halløj, hvor bliver saa Respekten af, hvor bliver saa den Ordenssans og Lydighedens Aand, som skal danne Børnene til flinke Tjenestefolk og brave Mænd og Kvinder?"

"Nej, det er meget sandt, hvad De der siger, det er vist, det er."

Emma kom i dette Øjeblik ind med Kaffen. Det vripne Udtryk havde forladt hendes Ansigt; rød-musset og skælmsk lyste det de to gamle i Møde, netop som det burde lyse paa en solklar, halvhellig Morgen. Hvem vilde om et Øjeblik træde ind i Stuen? Det vidste de to gamle ikke, brød sig vel heller ikke stort om at vide det; men hun vidste det; et Par unge Pigeøjne kan godt passe Vej og Sti, samtidig med at de passer Kopper og Kander. Men mon hun selv vidste, hvor frisk, hvor barne-sund og glad hun saa ud i dette Øjeblik, hvor levende hendes mørke Øjne spillede, og hvor kækt hendes sorte Haarfylde svingede om Nakken?

Der gik en stolt Følelse gennem Lystrups gamle Hjerte, da hun traadte ind med Bakken, fejende og glad. En Pokkers fiks Tøs! Han maatte vel

have Lov at være lidt stolt af sin smukke og evnerige Datter; hun var jo den eneste, han havde tilbage af sine kære. Moderen og en anden Datter var for længe siden lagt op bag Ringmuren; hun her skulde fylde Pladsen for dem begge. Og hun kunde fylde den, naar hun vilde; Vorherre havde givet hende et Par rappe Hænder og et frisk Humør, der ikke gik af Vejen for nogen Møje. Huset var som blæst i alle Kroge. Hvor hvidt skinnede ikke det gamle Gulv med de store, blanke Sømhoveder! Hvor glinsende lyste ikke det ovale, forgyldte Spejl og Frederik den Sjettes Billede over Sofaen! Hvor sirlig var ikke Kapperne paa de blomstrede Wienersirts's-Gardiner sat op! Og hvor støvfrit og rent var ikke det brune Hvergarns-Overtræk paa Stolene, paa Sofaen og dennes Pølser! Hun havde Ry i Byen for at være en ualmindelig rap og dygtig Pige og dertil „godt lært“. Faderen havde læst med hende om Vinter-aftenerne og undervist hende i Musik; men først og fremmest havde han under hendes Opvækst holdt hende til huslig Gerning under en dygtig Husholderskes Vejledning.

Der bankede en Kno paa Døren.

„Ej, ej, Godmorgen, Knud! Naa, har du nu læst den Bog ud? Kom hen og faa dig en Kop Kaffe! Emma . . .!“

Det var en ung, kraftig Bondekarl med et mørkt, krøllet Hoved. Enhver vilde ved første Øjekast kunne se, at der var Krummer i denne Krop og Vid bag denne runde Pande. Hans Blik fo'r som en ustyrlig Tanke hen mod Emma; men som om han i samme Nu sved det i hendes brune Ildøjne, vendte han det brat ned mod den Bog, han stod med i Haanden.

„Ja Tak, men jeg . . . hm! jeg skulde ellers

bare levere Bogen af og sige saa mange Tak for Laanet.“

Han gik nu rundt og sagde rigtig Goddag. Idet han rakte Emma Haanden, skød hun Overlæben ind mellem Tænderne og skottede op til ham paa en næsten drillende Maade, ret som om hun vilde sige: „Uh, hvor du dog er rød i Hovedet, Knud!“

„Naa, Emma, skaf nu Knud en Kop Kaffe! Værsgod, Knud, sæt dig hen hos din Morbroder og lad os faa os en lille Passiar.“

De talte en Stund om det uundgaelige Emne: Vind og Vejr.

„Naa, hvad synes du saa om Bogen?“ spurgte Lystrup med eet.

„Jo, det var en rigtig Bog, den; det var noget, der var værd at læse om, dette om alle de gamle Konger og deres Krigsvæsen og alt det.“

I den lille Samtale, som nu udspandt sig mellem Læreren og hans fordums Elev, brød adskillige af de varme Indtryk, som denne havde faaet ved Læsningen af Saksen Danmarkskrønike, frem med en saadan Styrke, at Lystrup næsten blev forbavset. Den unge Karls Øjne lyste under de mørke Bryn, medens han talte om Rolf Krakes Kæmper, om Uffes Kamp og om Absalons Sejre over Rygboerne.

„Bogen kan være meget god; men der er alt for mange af disse Ammestuehistorier i den,“ mente Lystrup. „Jeg holder paa den rigtige, solide Historie.“

Jørgen Siversen havde siddet og set paa Knud med et undrende Blik. „Det er dog en grov Hukommelse, han har, Knud,“ sagde han og saa hen til Lystrup. „Jeg læser ogsaa sommetids et og andet derhjemme; men naar der bare faa gaet

nogle Dave, saa kan jeg næsten aldrig huse en Pele aa' 'et.“

„Knud er ikke uden Evner, Knud kunde have lært noget, naar . . . hvor gammel er du egentlig nu, Knud?“

„Jeg er 22 til Kønnemusse.“

„Saa var det for den Sags Skyld ikke for sent endnu at tage fat paa Bogen.“

„Det var kanske ikke for sent at ta' paa Højskolen?“

Ved Ordet „Højskolen“ gav det et Ryk i Lystrup, som om han havde faaet et Par Tømmelfingre i Siderne.

„Højskolen! Ved du, hvad Højskolerne er for nogle Anstalter, min Søn? Det er saadanne Opfostringshuse, hvor man tyller en Slags aandelig Sprit, som hedder Bragesnak, i unge, uvidende Bønderkarle, og gør dem bindegale ved at bilde dem ind, at de er Fremtidens Kernetropper. Hø! — nogle nette Gymnasier for unge Mennesker!“

Emma sad henne paa Forhøjningen ved Vinduet og skottede af og til med nogle uforskammet drilende Mundvridninger hen imod Knud, som om hun gjorde Nar ad ham, fordi han tænkte paa at komme paa Højskolen.

Jørgen Siversen rejste sig for at gaa. Lystrup vilde følge ham ud, men gik først hen til sit Bogskab for at finde en anden Bog til den læselystne Karl, der ogsaa havde rejst sig. „„Lovbog for . . .“, hvor Pokker er den nu bleven af? Emma, har du været i Skabet? . . . naa, hun er nok rendt ud. Jaja, sæt dig ned et Øjeblik, Knud, jeg skal straks være her igen.“

Emma var smuttet ud i Køkkenet og derfra ud i Forstuen til Jørgen Siversen. „Hør,“ hviskede hun aandedpustende, „hvis der bliver Danseøvelse,

maa Ellen saa ikke nok komme med, hvad? Jeg skal nok ogsaa se at faa Lov til det."

"Danseøvelse? Hva' skulde hun . . ?"

"Aa hvad, maa hun?" bad Pigebarnet indsmigrende, idet hun tog fat i hans Trøjeærme og sendte et overtalende Øjekast op i hans gamle Ansigt. "Ikke sandt, hun maa gerne?"

Dermed smuttede hun atter ind i Køkkenet og viste sig snart efter igen i Dagligstuen, hvor hun gav sig til at søge i Bogskabet.

"Var det inte en tysk Grammatik?" spurgte hun og skævede med det mest alvorlige Ansigt hen imod Knud.

"Nej, det var det slet ikke, det var en Lovbog."

"Hovsa!"

Da hun havde fundet Bogen, vendte hun sig helt om imod Karlen, lænede sig tilbage mod Skabet og begyndte at blade i den med en Ring af Skælmeri om sin lille røde Mund. Han saa paa hende med et brændende Blik; men hans Mundviger fortrak sig med en svag Bøjning nedad, der gav hans Ansigt et vist bittert Udtryk.

"Kun 22 Aar og allerede saa fordærvet!" sukkede hun og skævede med dyb Alvor over Bogen hen paa Karlen.

"Hvorfor siger du saadan, Emma?"

"Aa! . . . sa'e jeg noget? Jeg staar her og tosser og læser højt."

Han trak Mundvigerne endnu dybere ned.

"Naa saa man skal paa Højskolen," kastede hun lidt efter hen til ham.

"Ja, hvis du ikke har noget imod det," kom det spidst tilbage.

"Jeg? Nej, jeg forsikrer dig, jeg har ikke det mindste imod det; men man har jo saad'n nogle voldsomme Evner, efter hvad Folk siger;

jeg synes, man skulde hellere studere og blive noget stort — Minister eller saad'n noget. Der skal være et Kongerige oppe paa Maanen, hvor de er i saad'n en rædsom Forlegenhed for en Minister.“

„Saa det er der!“ Han gravede i sin Tankekiste efter et passende Svar, et rigtig bidende Svar; men det var forunderligt, forhekset! altid skulde hans Vid slaa Klik over for dette drillende Pige-barn. „Saa det er der!“ svarede han blot endnu en Gang og blev tyk om Øjnene.

Dansenyheden randt hende pludselig i Hu. „Skal du noget med til Danseøvelse?“

„Nej, hvad skulde jeg der?“

„Aa hvad, du kunde jo have Plaser af at more dig lidt blandt os andre.“ „Plaser af at more dig,“ var en almindelig kendt rørbysk Vittighed.

„Skal du ka'ske med?“

„Det skal jeg rigtignok.“

„Ja, saa holder jeg mig ved min egen Side.“ Der fik hun den lige i Ansigtet.

Hun rynkede Munden sammen i en Tut og skød Øjenbrynene i Vejret: „Uf dog, det var dog . . .“ men i det samme kom hendes Fader ind, og hun fik derfor kun afleveret det halve af Forfærdelsen.

„Naa, fandt du Bogen, Emma? „Lovbog for Landmanden“, jo det er rigtigt. Se, det er en Bog, du kan have Nytte af, min Ven. Saadanne Bøger skal du læse. Højskolen? Gid du maa beholde din Forstand og ikke gaa hen og blive højskolegal!“

Da Knud bød Emma Farvel, skød han hele sin Standhaftighed op i Øjnene og saa stift paa hende, for at vise, at han ikke var bange for hende, ikke en Smule. Hun saa meget andægtigt paa ham igen; men hans mandig-alvorlige Mine forekom

hende i samme Nu saa grundkomisk, at hun pludselig drejede Hovedet til Siden og pressede en lang, spruttende Lyd ud mellem de tæt sammenknebne Læber.

„Naada!“ Lystrup vendte sig vredt imod hende.

„Ja, det er Knud, han er altid saa fuld af Narrestreger.“

Fuld af Narrestreger! Du evige, hvor hun dog kunde hitte paa!

„Naa naa, Emma! Husk paa, du gaar i dit 19de Aar, du er snart for gammel til det Fjaseri,“ sagde Lystrup, der nok vidste, fra hvem Narrestregerne skrev sig.

Knud gik med sin Lovbog. Flov, ærgerlig, tykhovedet, forelsket skyndte han sig ned ad Skolestrædet, knugende Bogen ind mod Kroppen og seende ned for sig med et Par Øjne, der syntes at ville pløje den haarde Vej op.

Knuds Hjem laa i Byens nordlige Udkant. Det var en gammel „Selvejergaard“, der nu, efter at hans Forældre var døde, var gaaet over til hans ældre Søster og dennes Mand, Frans Larsen, dog saaledes at der paahvilede Gaarden en betydelig Gæld. Knud, hvis Bedstefader var runden af en gammel djærv Sømandsæt, og i hvis Aarer der kendelig nok randt Vikingeblood, var en ilter Natur og kom ikke videre godt ud af det med den noget tungsindige og gnavne Svoger, hvorfor han tit tænkte paa at forlade Hjemmet. Han havde som ganske ung Knøs lært at spille Violin; men da han var en velhavende Karl, behøvede han ikke at drive Musiken som Indtægtskilde. I de senere Aar var der vaagnet en levende Læselyst hos ham, hvorfor han laante Bøger fra alle Kanter. Det var naturligvis alene for Bøgernes Skyld, han kom i Skolen, — naturligvis! Hvad havde han med

denne brunøjede, overmodige Attenaars-Jomfru at skaffe? Gjorde hun ikke Nar af ham baade tidlig og silde, drillede og skosede ham, saa Harmen lumrede ham om Øerne?

Nu skulde der være Danseøvelse nede i Kroen; men han skulde nok holde sin Næse derfra. „Lad hende saa springe med de andre Karle, om hun har Lyst.“

Ja, det blev virkelig til Alvor med Dansen, og det blev ogsaa til Alvor med Emmas Deltagelse i Øvelserne. „Du kan tro Nej, min Pige!“ havde Lystrup sagt; men Emma vidste, hvordan den gamle skulde have det.

„Lille Far, du ved selv, hvor ynkelig jeg hopper af Sted, naar jeg danser. Folk ler formelig ad mig, naar jeg danser, men hvor skulde jeg kunne bedre? Jeg har jo aldrig lært at danse. Jeg kan ikke en Gang gaa ordentlig over et Stuegulv — se, jeg sætter altid Tæerne indad — saadan . . ., og saa vrikker jeg saa afskyelig med Hofterne, jeg ved det godt selv; men jeg kan ikke gøre for det, det kan jeg virkelig ikke. Det ser væmmelig ud. Du ved ogsaa, hvor Fætter Frits gjorde Nar af mig i Sommer, fordi jeg gik saadan og druntede ligesom en Ko . . . aa, Far jeg trænger saa frygtelig til at blive rettet af.“

„Rettet af — bøh! jeg skal nok rette dig af, min Tøs.“

„Ja men Far, du kender jo ikke alle de ny Moder, saadan med at hilse og neje og alt det. Vil du ha'e, at jeg, naar jeg en Gang kommer ud i Verden blandt dannede Mennesker, skal gaa iblandt dem som en anden kluntet Landsbytøs, saa Folk skal sige: „Se det er et rigtig Guds Ord fra Landet, — sikken Opdragelse hun har faaet.““

Det hele endte saa med, at Lystrup med en

utaalmodig Rokken med Hovedet sagde: „Naa ja, lad os nu være fri.“ Nej det endte egentlig med, at en blød Arm lagde sig om det gamle Skolelærerrhoved, og et Par varme Læber trykkede et Smækkys paa samme Hoveds Mund.

Endelig kom den første Øvelsesaften. De unge samledes i Kroens Dansesal og tog Plads paa nogle lange, uhøvlede Bræder, som var lagt paa Skraver*) langs Væggene. Det var helt højtideligt. Man talte dæmpet og skævede af og til hen mod Rummets ene Hjørne, hvor der ved Hjælp af nogle Dækkener var dannet et lille Lukaf til Hr. Sundstrøms „enskilde“ Brug. Emma og hendes Veninde Ellen havde taget Plads i den modsatte Krog og sad og hviskede uafbrudt og kiggede nysgerrig hen imod Døren, hver Gang en traadte ind. „Jo der er han alligevel!“ udbrod Emma med eet og gav sin Veninde en Albue i Siden. Der fo'r ligesom en hed Strøm gennem Ellens Legeme, og hendes Kinder blev blussende røde.

„Sys . . . s! han kan jo høre det!“

Nej, han hørte det ikke; men han saa det, han saa godt dette Puf med Albuen, han saa godt, at de stak Hovederne sammen og hviskede. Hvorfor i Alverden var han ikke bleven herfra, som han dog hele Tiden havde været saa fast bestemt paa! Nu kunde Emma sidde derhenne og „overbegrine“ ham! Rr . . . r . . . r! han bed i sin Pibespids, saa det knagede i den.

Der blev dog ikke Tid til nærmere Overvejelse af Stillingen; thi næsten i samme Øjeblik, som han traadte ind i det halvmørke, af Fugtighed og Øldunster stærkt lugtende Rum, kom en lille velkendt rundmavet og hjulbenet Mandsperson med

*) trebenede Træbukke.

glatkæmmet Hoved, fede, knoprede Kinder, kort studset Mund- og Kinds-kæg og en kødfuld, noget opadstaaende Næse vraltede hen imod ham med et „Ah, G'aften, G'aften, kære!“ hvilken Hilsen blev revet frem med en Hurtighed og skrattende Hæshed, der stærkt mindede om den Lyd, der fremkommer, naar man river et Stykke Shirting igennem. Det var Husets Vært, Kromand, — eller, som han helst lod sig kalde, Gæstgiver — Charles Julius Besser.

„G'aften, G'aften! velkommen, kære! Skal se, vi faar Fornøjelse af dette Arrangement. Vørsartig, nehmen Sie en Platz! . . . det var denne Bajer, Peddersen.“

Dermed vraltede han ud ad Døren, roende sig gennem Luften med sine korte, buttede Arme, der havde en umiskendelig Lighed med Lufferne paa en Hval. Knud tog Plads og gav sig i Snak med et Par andre Karle. Den højtidelige Stilhed var nu bleven afløst af en ret frejdig Mumlen, der nu og da, naar en eller anden af Karlene rev en Vittighed af sig, slog sig op til en kraftig Latter. Kromanden kom snart tilbage med den bestilte Drik, og efter at have slaaet en Sludder af med Modtageren, en gammel Sugepumpe af en Dyrlæge, der tilbragte sin meste Tid i Kroen, vendte han sig med et forelsket Blik imod de to før omtalte unge Piger.

„Na — he he! Wie befinden de erede Damer sich? Godt, haaber jeg . . . ja Belysningen er desværre inte rigtig god i Aften,“ tilføjede han med en beklagende Hovedrysten og sprang hen og nippede Toppen af et sørgmodigt Tællelys, der stod i Vinduet tætved.

„Nej, den kunde være besser,“ mumlede Emma halv højt og puffede Ellen i Siden.

„ . . . Men jeg har bestilt Lamper, none smaa nysselige Tingester, der rigtig vil pryde Salonen. De skal se næste Gang, mine Damer!“

Hr. Besser var en næsten lige saa ny Fremtoning i Rørby som Dansemesteren, idet han først for et Par Maaneder siden havde overtaget Byens gamle, faldefærdige og kun lidet besøgte Kro i Forpagtning. Hans firtiaarige Liv havde været en Række af Omskiftelser, der paa lunefulde Maader havde bugtet sig mellem følgende Livsstillinger: Bydreng, Konditorsvend, Herskabstjener, Høker, Marskandiser og nu Gæstgiver; men trods alle Skæbnens Omskiftelser havde han bevaret et godt Lune og en sjælden Tro paa eget Menneske-værd. Som Tjener for en Baron havde han i sin Tid flakket en Del om i Tyskland og Frankrig og havde paa disse Rejser indsamlet en Verdenserfaring og Dannelse, der maatte fryde ethvert Hjerter, som senere kom i Berøring med ham. Han var aabenbart født til en høj Stilling i Samfundet, og i sine bedste Øjeblikke havde han endnu en lønlig Forudfølelse af, at der var noget stort i Vente for ham. Især følte han sig overbevist om, at han ufejlbarlig vilde blive en rig Mand med Tiden. „Driftighed, Driftighed! det har altid vaaren mit Valgsprog,“ havde han sagt den Dag, han holdt sit Indtog blandt de forbavsede Rørbyere, og samtidig med, at han kundgjorde dette sit Valgsprog, havde han raslet i Lommen med den ved sin Driftighed allerede indvundne Kapital, der med et rundt Tal udgjorde halvfjerde Mark. Nu skulde Driftigheden atter ud paa sine forvovne Baner. Ved gode Ord og Løfter havde han købt et stort Tørveskur, der hidtil havde haft Plads paa en Herregaardsmose en Mils Vej derfra, og efter at sammes Planker og Bræder var hjemkørte og

tilbørlig afvadskede og tilpassede, blev Skuret under Sang og lyse Forhaabninger atter rejst ved Kroens Gavl og højtidelig indviet til Dansens Glæder. Der var ikke Tvivl om, at det maatte blive „et rentabelt Foretagende“, mente Besser. Og for ligesom med eet Slag at skabe Foretagendet et Ry, der kunde sikre det Beboernes Respekt for lange Tider, søgte han, saa snart „Salonen“ var færdig, at faa fat paa en Danselærer, der kunde indvie Egnens Ungdom i de Fremskridt, som Terpsikores Kunst har gjort i vore Dage.

Blandt alle Egnens kvindelige Personer var Jørgen Siversens blide og kønne Datter ubestridelig den, der havde gjort det dybeste Indtryk paa Besser. Hun havde formelig smeltet hans Hjerte, i alt Fald i Yderkanterne. Og da han fik at vide, at hun kunde vente sig en Arv, for hvilken selv en temmelig tyk Kromand vilde kunne forgyldes fra Top til Taa, steg hans Følelser for hende til en saadan Varmegrad, at hans gamle, men endnu letsmeltelige Ungkarlehjerte løb som en opløst, tummelumsk Masse omkring i hans Brystkasse.

„He he, lille Jomfru Ellen! Vil nok ordentlig faa rørt de smaa Pusselanker. Jeg hører til min store Beundring, at der aldrig har vaaren nogen Danselærer før her i Byen.“

„Nej, vi er saadan lidt tilbage i Tiden.“

„Det maa man sige, Jomfru; men . . .“

„De har ikke nødig at kalde mig Jomfru, for jeg er ikke saa fin paa det.“

„He he — be'r! Meget smukt af Dem, at De ikke gør Fordring . . . at De ikke stiller Krav paa nogen . . . nogen Fordring i saa Henseende. Men det var det, jeg vilde sige: Vi skal nok komme med herefter. Jeg har bevæget mig en

Del i Verden, og jeg tror nok, at jeg har saadan lidt Geni for at arrangere . . . De forstaar mig nok.“

Han forklarede nærmere sit Geni ved Buk og Haandbevægelser; men før han var bleven færdig, fløj Dækkenerne henne i Krogen brat til Side, og frem sprang Hr. Gymnastik- og Danselærer Sundstrøm från Stockholm i sort Kjole, med pomadeglinsende Polkahaar og med høj Silkehat i Haanden, bukkende til alle Sider med en Flothed, der aldeles stillede Gæstgiverens Dannelse i Skygge.

„Mine Damer og Herrer, jeg har den Ære og Fornøjelse at byde Dem Velkommen!“ Han holdt nu en hel lille Tale, under hvilken han lod sin fine Dannelse og udsøgte Artighed risle mildt ned over den unge, haabefulde Forsamling.

Saa tog man fat paa de forberedende Øvelser. Hr. Sundstrøm forbavsede de rørbyske indfødte med en Række dansevidenskabelige Udtryk som „Vis à Vis“, „Assemble“, „Compliment“ o. s. v. og sprang som en stor sort Græshoppe mellem de undrende Lærlinge.

Om Danseøvelserne er der i øvrigt ikke meget at fortælle. Det viste sig snart, at den gode Dansemester, der i Virkeligheden var en forrendt Skræddersvend, ikke havde stort mere Begreb om Dansekunst end de Lærlinge, han skulde vejlede. Hans Overlegenhed fordampede lidt efter lidt, efterhaanden som de unge Karle fik Øjnene op for hans Vindmageri, og det varede ikke mange Aftener, før de unge — trodsende alle videnskabelige og regelbundne Forskrifter — tumlede sig efter egen Hjertenslyst med sveddryppende Pander i de gamle rørbyske Valse og Ture, stundom med saadanne velmente Puf til Hr. Balletmesteren, at han røg hovedkulds ind i sit Kabinet. Der var dog ikke Spor af Fortrydelse paa nogen af Siderne:

de unge morede sig fortræffelig to Gange om Ugen, og Hr. Sundstrøm selv syntes at være den gladeste blandt de glade; de andre betalte jo Lystigheden, han levede flot, morede sig ypperlig og syntes at være overordentlig taknemmelig for, at de vilde taale ham ved deres „Øvelser“.

Hr. Sundstrøm havde særlig kastet sine Øjne paa Emma, „min søte Glut“, som han kaldt hende; men hun lønnede hans Bevaagenhed med sort Utaknemmelighed. Efter at hun et Par Gange havde rørt ved hans fedtede Kjoleærmer og indaandet Duften fra hans glinsende Krøller, følte hun sig betagen af en saadan Væmmelse for hans Person, at hun formelig gøs, hver Gang han nærmede sig. Mangen Gang fo'r hun hen og satte sig hos Knud for ligesom at søge Værn hos ham.

Knud var usigelig lykkelig over den uforstillede Tiltro, hun saaledes viste ham. Rigtignok drillede hun ham nu og da paa gammel Vis, men kunde ogsaa til Tider være helt elskværdig. Dansens Glæder, der bragte Livsaanderne i Hede, udjævnede Afstanden imellem dem. Ofte sad de længe og talte hinanden ind i Ansigtet, begge hede og forpustede. Naar saa Hr. Sundstrøm, smilende og paa Taaspidserne, nærmede sig hende med halvt fremrakte Arme, fo'r hun ligesom helt ind i Knud: „Uf, der er han igen!“ Saa var Knud hurtig paa Tæerne og svang sig i næste Nu med hende over Gulvet, til usigelig Ærgrelse for den forsmaaede Mester.

Ingen forundredes over, at Knud og Emma saaledes holdt sig til hinanden; det var nu en Gang, som om disse to hørte sammen; men der var et Par Øjne, et Par uskyldige, barnlige Pigeøjne, der med en vis fugtig, vemodig Glans søgte dem saavel under Dansen, som naar de sad i Krogene og stak

Hovederne sammen. „Jeg synes ikke, du morer dig rigtig, Ellen,“ kom det undertiden fra Knud. — „Jeg? Jo jeg morer mig rigtignok godt,“ svarede hun da gerne — med bævrende Læber.

Danseøvelserne tog en Ende med Forfærdelse. En Aften gjorde Hr. Sundstrøm sig utilbens og vilde skubbe Knud over Ende. Da greb den iltre Karl Fyren i Kraven, bukkede begge Ender sammen paa ham og kastede ham ud ad den aabenstaaende Dør. Det var dumt; thi dermed var Løjerne forbi. Næste Dag forsvandt Hr. Sundstrøm — Kursus'et var til Ende.

„Snavs Karl!“ erklærede Besser. „Simpel Person, ikke Spor af Intelligenser.“

Men Kursus'et havde for Knuds Vedkommende bragt et Udbytte af glitrende Forhaabninger. Da han den sidste Aften fulgte Emma op til Omdrejningen ved Skolen, vovede han at trykke hendes Haand:

„Nu faar du ha'e Tak for Dansen, Emma.“

„Selv Tak, Knud.“ Det kom med et usædvanlig fortroligt Tonefald. „Det var kedeligt, at det blev saa snart forbi; nu varer det vel længe, inden . . .?“

„Inden hvad?“

„Aa det var ikke noget, jeg mente bare . . . har du snart læst den sidste Bog ud?“

Han forstod øjeblikkelig den fine Tankeslyngning, der gik igennem disse usammenhængende Sætninger, og en hed Sitren fo'r igennem ham. „Hm!“ Han nærmede sig hende et Skridt, aabnede Læberne, han var ved at række Haanden frem igen og sige noget; men nej, det sad endnu fast dybt nede i ham, indeklemmt mellem Ængstelse og Forlegenhed, — ikke et Ord kunde han faa frem. Hun stod tavs og borede med Fodspidsen i et lille med hvid

„Spraak“ tilfrossent Hul paa Gangstien. Knud hostede og rømmede sig, skruede Røret fast paa sin Pibe, gravede i Lommen efter sin Svolstikke-æske, stod lidt og rystede frem og tilbage med den og puttede den saa i den anden Lomme. Aa, hvor ønskede de begge, at den anden vilde have sagt noget, lige meget hvad, eller at der var kommen nogen forbi, saa de kunde have sagt Godaften, — eller bare, at en Hund havde gået i Nærheden. Hvor dum, hvor flov og hjertepinende var dog ikke denne Tavshed! Hvorfor kunde den anden dog ikke ogsaa sige noget?

„Det fryser godt,“ fik Emma endelig pint frem.

„Ja, det fryser ikke saa daarligt . . . hm!“

Atter Tavshed.

„Naa, jeg maa nok ind da, Godnat!“ Hun følte med sig selv, at det strengt taget ikke var nødvendigt at give ham Haanden igen, men han fik den alligevel, og hvad han ikke før kunde faa sagt med Munden, det fik nu Luft i et Haandtryk, der varede i en for et „Godnat“ Kl. 11 om Aftenen i bidende Frost urimelig lang Tid.

Porten lukkedes. Knud blev staaende og stirrede, som om han vilde bore Blikket gennem de tjærede Bræder. Da hørte han en svag Lyd fra Klinken, Porten aabnedes igen langsomt, sagte, sagte — et Hoved kom frem, men drog sig brat tilbage, kom derpaa atter frem, denne Gang hurtig og kækt, og begyndte med ivrig Røst at raabe: „Polle, Polle, hvor er du? . . . jeg synes, du skrabede.“ Men da lukkede Porten sig med et uigenkaldeligt Smæld, og alt blev stille deroppe.

„Polle, Polle!“ gentog Knud for sig selv, „nej den er opdaget, min Pige!“ „Hurra!“ lød det inden i ham, og efter at have udført et Kneps med Fingrene over Hovedet og samtidig gjort et

Sving med det venstre Ben, satte han i Fart ned ad Gaden, halvt dansende over de skrumpede Knolde og knasende Ispytter. I overstrømmende Lyksalighed gav han sig endog til at synge en yndet rorbysk Arie: „Stine, nu er Kransen hejst paa vor Fremtidsbolig,“ men stoppede op igen med en Følelse af, at en saadan ungdommelig Tralren paa offentlig Gade ved Nattetid ikke passede med den Agtelse, han skyldte sig selv som ældre, forlovet eller dog halvförlovet Mandfolk. Saa gik han adstadig videre med sin Værdighed og sin Lykke.

Men ovre ved Jørgen Siversens Stengærde stod en ung Pige og hældede sig ned mod de kolde Sten og græd.

Schweizeren kan af visse Naturtegn forudsige Føhnens Komme. Naar Skyerne hænger sig som hvidgraa Slørstumper om Bjærgtoppene, naar Luften tager til at skyde sig frem i hede Bølger, og der høres hule Drøn i Skovene, da ved han, at den vilde, rasende Storm om nogle Dage vil vælte sig frem over hans Søer og Bjærgskove.

Menneskelivet har ogsaa sin Föhn. I det lille rorbyske Samfund havde man dog hidtil ikke mærket Spor af Storme, ikke en Sjæl tænkte paa at gøre Blæst, ikke en eneste Omvæltningstanke havde nogen Sinde basket med Vingen; men nu syntes det virkelig, som om det tog til at murre sammen til en Smule Föhn; — Lystrup hørte Drøn i Skovene. Politiken, der alt længe havde gjort Strejftog i Egnen og lagt Tændstof i saa mange forhen rolige Sind, havde nu omsider naaet det fredlyste Rørby og begyndt at lægge sine Bomber til Rette i Krogene. Dertil kom, at der ovre i Lyshøj, en Mils Vej derfra, var bleven

oprettet en Højskole, der endog for Tiden blev gæstet af flere Elever fra Rørby Sogn. Store Møder blev holdt paa Skolen, Folk fra Rørby kom i Gang med at trække derover for at høre Foredrag; — det var næsten, som om man i de stille Aftener kunde høre Kæmpevisens Dønninger derovre fra.

„Ja, vi faar Storm.“ Lystrup rystede paa sit ærlige graa Hoved. „Men vi rider den af, naar den kommer,“ tilføjede han og skød sin gamle Bringe frem.

Knud havde trukket Soldatertrøjen paa, og Emma syntes, at Rørby siden hans Bortrejse var bleven det kedeligste, afskyeligste Hul i hele Danmarks Rige. Der var ikke det mindste at kigge efter paa Veje og Stræder, — ikke andet end forpjuskede Gæs, sladrende Kællinger og væmmelige Møgvogne.

Jo een Ting var der dog endnu i Rørby, som kunde friske hende op: den gamle, herlige Bæk nede bag Havegærdet, „Syngebækken,“ som hun havde kaldt den som Barn. Det var en Bæk, som der ikke fandtes Mage til i alle Kongens Riger og Lande. Det var ikke en af disse nymodens sirlige Aaløb, hvis Vande glider af Sted med velreguleret Stivhed langs de slikkede, snorrette Bredder, nej det var en af de rigtige store, urgamle Hovedrender med knudrede Brinker og Mos paa Siderne og med et i alle mulige Retninger forvredet og bugtet Løb. Kommende inde fra Skovens hemmelighedsfulde Dybder snoede den sig i Siksakløb over Markerne, dannede ved Skolens Havegærde et lille muntert Vandfald, forsvandt derefter et Øjeblik i en Urskov af Blommeskud, Syrener og Burrer, der strakte sig ud fra Digets Sidevæg og mødtes i broderlig Favntag med en lignende Vild-

skov fra Fynboens Havedige, der laa paa den anden Side af Bækken, — kom derpaa atter frem, smuttede saa om Hjørnet og fortsatte sin Dans ned igennem Byen og videre ud igennem Rørmosen. Navnet „Syngebækken“, som Emma havde bibeholdt, antyder kun svagt den Klangfylde, som dens sølvklare, brusende og rislende Vande ejede. Vidunderlige Toner som fra et Eventyrrige kunde klinge fra dens Dyb ved Aftenstid, naar Byens Larm forstummede og de løndomsfulde Naturrøster fik Ordet. Den var som en poetisk Livsnerve for Byen mellem Skovene. Børnene i Byen var saa at sige opfødte ved denne Bæk. Altid saa man en Flok barhovedede Smaagutter lege et eller andet Sted ved den. De drak af dens kølige Vand, vadede med bare Ben mellem dens Sten og satte smaa Fartøjer i Fart paa dens furede Ryg. Eventyr og Sagn om Nøkker og Alfer fandt for Børnenes Indbildningskraft Tilknytningspunkter i alle de mest løndomsfulde Kroge ved Bækken. Især dannede de mørke Dybder under Vildskoven mellem Skolediget og Fynboens Havegårde et selvskrevet Opholdssted for alle de sære Skikkelser, der spillede i Børnenes Tankeverden.

Ogsaa den store mørke Sluse under Hovedgaden havde for Børnene noget løndomsfuldt ved sig. Denne Sluse, „Storlusen“, var for øvrigt hele Byens Stolthed. Bygget af vældige Granitklodse, ophobede paa hverandre i al ønskelig gammeldags Uorden, samt dækket og afstivet med uhyre Egebjælker, der saa ud til at stamme fra Stærkodders Dage, dannede den et efter alle Rørbyeres urokkelige Mening uforgængeligt Mindesmærke om Forfædrenes grundmurede Bygningskunst. Overleveringen havde i det Mon gjort denne Sluse uangribelig af Tid og Vejrlag, at mere

end een Smaapog ved at lytte til ældre samtidiges Dom var kommen ind paa den uforgribelige Mening, at, naar Verden en Gang gik under, vilde Rørby Storsluse blive staaende.

Emma elskede Bækken over Alverdens andre Bække og Floder: den havde sunget sig ind i hendes Tanke- og Følelsesliv fra Barndommen, og den var Medvider i alle hendes senere Drømme og Længsler. Tusinde Gange havde hun hørt den synge Navnet „Knud“ i alle mulige Tonearter og i alle mulige Stemnings-Afskygninger — polisk, drømmende, fyrig, alvorlig, — og naar hun nu i de stille Sommeraftener sad paa Bænken ved Havediget og hørte paa dens Brusen og Rislen, da var det, som hun mærkede Knuds Aande omkring sig og saa hans Billed i alle Kroge. Lette, fine, fortryllende Tankerækker rullede frem, snoede sig om hende, løftede hende, legede med hende og hviskede hende søde Lyde i Ørerne. Det var forunderligt med den Bæk, den vidste alle Løndomme, havde afluret hendes Hjerte enhver skjult Rørelse og kunde synge det hele frem i et saa indsmigrende Sprog, at hun uvilkaarlig maatte smile, bøje sig fremover, stirre, synke hen ligesom i bløde Bølger af Jasminduft, Nattergalekluk — ja hun vidste ikke hvad. Naar hun da pludselig rettede sig op og ligesom ved et ublidt Puf følte sig skubbet tilbage i Virkelighedens Rige, da kunde hun udstøde et utaalmodigt Suk: „Hvor skal jeg dog faa Has paa den lange, lange Sommer og det rædsomme Efteraar!“ Men Bækken sang og sang. Atter de samme kildrende Toner, atter den samme dæmpede Susen med dens valmuerusende Virkninger!

Ja, havde hun ikke haft sin kære gamle Bæk,

hvor skulde hun da have holdt Livet ud i dette Gæssenes og Møgvognenes Hjem!

En Søndag sidst i Juni Maaned kom Knud en Tur hjem og var da et Øjeblik inde i Skolen.

Emma følte, at hun blev saa tyk og varm i Ansigtet, da han traadte ind; men da hun saa ham slutte Hælene sammen med et Smæk og stikke Fingrene til Huen, kunde hun ikke lade være at trække Mundvigerne lidt til Siderne; det var saa kosteligt at se hans alvorlig-værdige Krigermine. Men hvad i Alverden var det for en hæsleg fedtet Frakke, han havde paa? Hun havde altid tænkt sig ham iført en straalende ny Dragt, der paa en værdig Maade kunde slutte sig om en Kropbygning, man ikke let skulde finde Mage til, og nu saa hun ham puttet ind i en gammel, luvslidt Frakke med grinende Sting, og som tilmed posede ud under Armene og slørede om Skuldrene som en Sæk om en Gærdestav. Der gik en Fornemmelse af Ærgrelse eller Skuffelse igennem hende; men hun sagde intet. For Resten var Uniformen ikke det eneste, der misprydede Knud, det opdagede hun snart; han var bleven saa løjerlig overlegen og rask, — det klædte ham slet ikke godt.

Talen faldt paa Militærvæsenet. Knud havde en hel Del at indvende mod den Maade, hvorpaa Rekrutterne blev behandlede af deres overordnede.

Lystrup blev rød over Panden. „Jeg skal gerne indrømme, at vort Militærvæsen er blevet forkludret; men hele Fejlen stikker i, at I gode Fyre derinde bliver behandlede alt for godt — alt for godt! I bliver jo formelig forkælede og lærer derved at kritisere og sætte ud paa alting. Jeg kender lidt til Militærvæsenet, min Ven, jeg har ogsaa været Soldat; men det var i en Tid, da man ikke brugte at sige: „Aa, lille Ven, vil De være saa venlig at pæsentere

Gevær?“ Det var i en Tid, da den kommanderende holdt Rottingen bag Ryggen, og da der vankede Tamp, saa det snerpede i Livet paa en, naar man ikke opfyldte sin Pligt; men det var ogsaa en Tid, da vore Karle forstod at lystre, var i Stand til at udholde Sult og Strabadser, ja staa i Vand til Knæerne i halve Dage uden at kny. Nu om Stunder gi'r vi vore Soldater Tevand paa Sengen — høh!“

Emma brast i Latter; men nu blev Knud rød i Hovedet.

„Det skal De dog ikke sige, Lystrup. Jeg tror nok, at vore Soldater er lige saa skrappe i alle Dele endnu, som de var i Deres Tid, naar de bare har gode, folkelige Førere, som kan . . . som kan føre dem an. Jeg synes, de viste nede i Dybbelskanserne, at de ikke er saa meget blødsødne a' sig.“

Det kunde der være noget i, mente Emma; men i sit stille Sind forbavsedes hun over, at Knud havde turdet modsige hendes Fader paa en saa bestemt Maade; det syntes hun ikke rigtig om. Ogsaa Lystrup studsede. Han havde imidlertid af Knuds Svar fanget et enkelt Ord, der syntes at forklare ham hele Knuds forandrede Væsen; det var Ordet „folkelige“.

„Hum! har du begyndt a' . . . a' . . . at blive folkelig, Knud?“

Der blev ikke talt mere herom; thi der kom i det samme en Mand for at melde et Barns Fødsel, og Lystrup, der havde sin Kirkebog inde i Skolen, gik et Øjeblik ud med Manden.

„Naa, hvordan har vi det saa, Emma?“ spurgte Soldaten og flyttede sig hen til den unge Jomfru. „Du kan tro, det er helt rask at være Soldat. Og jeg har faaet mig saadan en god Ven derinde.“

„Saa, hvem er det?“

„Det er en, som hedder Rasmus Mortensen, en Friskolelærer nedad fra Landet.“

„Naa, saa det er ham, du gaar i Skole hos derinde. Jeg synes nok, du er bleven saa — folkelig.“

„Saa det synes du.“ Han gik i Staa ligesom hin Dag, da hun talte om Ministerposten i Maanen.

„Hvad er han ellers for en?“

„Ja hvad er han ellers for en? Han er en rigtig skikkelig og gudfrygtig Karl, og ogsaa godt lært, for han har studeret og taget den rigtige Eksamen; men han vil ikke ha' noget med det gamle Skolevæsen at gøre, for han ynder den fri Undervisning.“

„Saa, hvad er det for en?“ spurgte hun med en uforkammet lille Hælden med Hovedet.

„Ja, det er ikke saad'n at forklare i en Hast; men det er saad'n . . . saad'n med Sang og Kærligh . . . ja, det skal du slet ikke fnise af, Emma, for det er nok . . .“

„Fnise?“ Han kunde nok have valgt et mere sømmeligt Udtryk.

„Ja, jeg mener, det skal du ikke kimse ad, for det er nok det, der raar.“

Denne Gang var han ikke gaaet i Staa. Han fortalte om, hvorledes hans Ven holdt Skole, og hvor højt Børnene elskede ham. „Ja det er sandt, hvad jeg fortæller, for jeg har selv set det. Jeg var med ham hjemme en Søndag, og da saa jeg, hvordan Børnene kom rendende fra alle Kanter og rev og sled i ham og var dog saa glade.“

„Det var svært!“

Knud var ikke steget i hendes Omdømme ved dette Besøg. Hun gik imidlertid stille med sine Indtryk, men tog sig ofte i en vis Forstemthed,

der gjorde hende Tilværelsen i den kedelige By endnu utaaleligere.

Da kom Sommerferien. Fætter Frits, som forrige Sommer havde opholdt sig nogle Dage i Skolen, mødte atter og blev derude en hel Maaned.

„Det var da morsomt, at du kom, Frits; jeg har virkelig gaaet og længtes saa rædsomt efter et Menneske at snakke med.“

„Smigrer mig i højeste Grad!“ Han lagde Haanden paa Hjertet og gjorde en sirlig Bøjning med Overkroppen. „Jeg kan til Gengæld forsikre . . .“

„Men hør, har du taget nogen Musik med?“

„En hel Mappe fuld — vent lidt, se her: Weyses Romancer — aa, du synger „Ridder Aage“ saa yndigt — og her: Beethovens Sonater og her: en hel Bunke firhændige Sager.“

Frits Sommer var en Søn af Lystrups Halvbroder, en fattig Provinsapoteker. I sin Opvækst havde han gaaet Faderen til Haande i Forretningen, men efter at begge Forældrene nu var døde og Apoteket gaaet over i fremmede Hænder, havde han slaaet sig løs og var nu i Gang med at læse til Farmaceut-Eksamen i Hovedstaden. Han var et smukt og livligt ungt Menneske, ogsaa ret evnerig, men noget let og vindig. For Emma var hans Besøg en virkelig Glæde. De spillede og sang sammen, spadserede i Haven, talte om Romaner, Digte — det var virkelig saa interessant.

„Hvordan befinder han sig, den Bondekarl . . . Klavs, eller hvad det var for et intelligent Navn, han havde — ham, vi var sammen med hos Jørgen Siversens i Fjor?“ spurgte Frits en Dag.

Emma gav sig til at støve Klaveret af.

„Knud? Han er Soldat,“ svarede Lystrup.

„Nej virkelig! En ganske pæn ung Mand af en Bonde at være, men vist skrækkelig dum.“

„Knud dum! Du maatte ønske, du kunde skrue Knuds Hoved paa din Hals, min Gut.“

„Aa, du spøger, Onkel.“

„Han har naturligvis ikke saa mange Kundskaber som du, det er en given Ting; men hvad Naturgaver angaar . . . du tror bestemt, at alle Bønder er dumme som Kvæg.“

„Nej bevars, kære Onkel; men disse Folk herude . . .“ Han trak paa Skulderen. „Som nu ham, denne Jørgen Siversen dernede, — man kan jo formelig rende Døre op med ham. Emma, husker du i Fjor Sommer, da han spurgte mig, hvad jeg stoderede til?“

„Ja, ved du hvad, Frits, da opførte du dig virkelig ikke videre dannet.“

„Hvad var det?“ spurgte Lystrup.

„Aa, en lille Spøg, kære Onkel. Jeg svarede, at jeg studerede Medicinalvæsen. Om Manden nu ikke rigtig hørte, hvad jeg sa'e, det ved jeg ikke, men han spurgte gabende: „Sig . . . nal . . . væsen?“ Da kunde jeg virkelig ikke dy mig. „Ja vel, Signalvæsen! Forstaar De, Jørgen Siversen, jeg vil lægge mig efter det højere Signalvæsen, saadan med Telegraf-Signaler ved Jernbanerne og lign.“ Hi hi hi! Manden troede det, han troede det, bogstavelig talt.“

Lystrup drog Øjenbrynene sammen. „Ved du hvad, Frits, det var en flabet Opførsel over for en gammel Mand.“

„Aa, jeg tænkte virkelig ikke noget ondt ved det, kære Onkel, det var jo kun Spøg,“ stammede Frits lidt forlegen.

„Ja, men du kan tro, han forstod godt, at du havde ham til bedste,“ sagde Emma.

„Ak nej, lille Kusine, det gik saamænd højt over hans lodne Kabuds.“

„Jeg vil bare sige dig,“ faldt Lystrup ind og pegede Frits ind i Ansigtet, „at du skal ta' dig i Agt for gamle Jørgen Siversen. Du kan være støt paa, at hvis du blot een Gang til kommer ham for nær, saa faar du Fur og det grundigt.“

Naar Tjenestepigen havde travlt med Høstarbejdet, gik Emma selv ud og malkede Køerne paa Marken, og Frits fulgte da gerne med og hjalp hende at bære Spandene.

„Det er jo formelig idyllisk!“ udbrød han en Dag, da han laa henstrakt i Kløvermarken, medens Emma sad og malkede. „Der sidder den unge, uskyldsrene Landsbypige ved sin blankskurede Mælkespand, Lærken spreder sine sitrende Toner over Kløvermarken, Ungersvenden ligger i de saftige Kløver og stirrer op i det blaa Æterdyb . . . hva' er det?“ raabte han med eet og sprang op og gav sig til at virre med Hovedet. Emma brast i en spruttende, ustandselig Latter; det skælske Pigebarn havde netop i det Øjeblik, da hans Lyrik gik op i Æteren, sendt ham en lille fin Mælkestraale mellem Øjnene.

„Det er virkelig en . . en . . en meget ubehagelig Spøg!“ stammede Frits og tog sit Lommetørklæde frem og borttørrede Mælken, der stod i hvide Smaaperler paa hans Næse.

Hun bad, under en fortvivlet Kamp med Latteren, tusinde Gange om Forladelse. „Det var rigtig stygt af mig, men det var virkelig saa fristende, aa Frits, du maa endelig ikke . . , ti hi ha ha! . . aa nej dog, der er ogsaa kommet lidt paa din Krave, kom her, skal jeg . . .“ og saa rullede der en ny klingrende Latterstrøm ud over Kløvehovederne.

Det varede ikke længe, inden den godmodige Fyr igen var forsonet. Paa Hjemvejen mødte de en kørende Kludekræmmerske, hvis elendige Krikke humpede af Sted paa halvfjerde Ben, medens Kællingen ubarmhertig bearbejdede dens fremstaaende Knokler med en lang Kæp. Frits og Emma oprørtes ved denne Raahed, og den første greb Hesten i Tøjlen og skammede Konen ud.

„. . Det er skammeligt, oprørende! Og hvad er det . . et stort gabende Saar paa det ene Ben!“

„Ja, jeg kan,“ saa bandede Kællingen, „itte gøre for, at Ralliken rendte Benet ind i Letøjet derhjemme i Grøvten.“

Frits blev ganske rød i Ansigtet af Harme og bød Konen ikke at køre af Pletten, før Saaret var forbundet. „Emma, tag et Par Vejbreddblade og skyl dem af derhenne i Dammen! Og har du ikke . . nej bi lidt, her er mit Lommetørklæde.“

Efter at han omhyggelig havde forbundet Benet, paalagde han Konen at vadske Saaret rent og forbinde det igen, naar hun kom hjem. „Lommetørklædet kan De beholde; men se nu til, at De herefter behandler Dyret ordentlig, ellers kan De være sikker paa, at jeg nok skal finde paa Midler til at tæmme Deres Raahed.“

Konen, der formodentlig var bleven angst for, at han mulig var en Politifuldmægtig eller lignende Person, blev spagfærdig og rullede bort med et gloende Sideblik til den strenge unge Mand.

Emma var hele Aftenen opfyldt af sin Fætters smukke Optræden og fortrød næsten den lille Kaadhed, hun havde vist mod ham paa Kløvermarken.

Ofte sad de to unge i Aftenstunden paa den lille Bænk i Haven og drøftede alle Haande Emner, alvorlige og muntre. Bækken sang bag deres Ryg,

og Vandfaldet susede langt henne til højre. Smidig og indyndende trillede Tonerne fra de smaa Bølger af Sted, let og fornøjelig lød Faldets Susen. En Gang imellem forekom det dog Emma, at der lød dybe Suk op fra Bækken, og at der klang Savn eller Bebrejdelser i Faldets Brusen; men snart efter klang igen smaa Lattertoner og spøgefulde Kluk i den letsummende Larm bag Diget. Lette Duftbølger fra Levkøjbedet drog hen over dem, rundt om skinnede Maanelysets fine Sølvhinde fra de dugvaade Planter, hist og her pippede en Fugl, og nede fra Rørmosen lød Bekkasinernes dæmpede Skrig og Rylernes lange, klingre Snurretoner.

Stundom gik Frits og Emma ved Solnedgang eller i de lyse Aftener en Tur ad Skoven eller Rørmosen til.

„Der er mig virkelig en Satisfaktion for det Nederlag, jeg led i Fjor,“ sagde Frits en Dag paa en af deres smaa Ture, „at jeg saadan har faaet min lille Kusine til at gaa Aftenture. Kan du huske forrige Ferie, da lo du ad mig, da jeg foreslog en Promenade.“

„Ja for det er jo ellers ikke Skik herude at gaa Tur; vi turer hele Dagen igennem, du.“

„Ak ja, lille Kusine, jeg har virkelig ofte beklaget din bundne Stilling. En ung, begavet Pige burde aldrig stilles i saadan umiddelbar Berøring med Husvæsenets trivielle Sysler; hun burde i det højeste kun indtage en observerende eller kontrollerende . . .“

„Det er gruelig, hvor du er lærd, Frits! Du bruger saa mange fremmede Ord, at jeg næsten . . .“

„Det ved jeg virkelig ikke af. Det er ikke rigtigt, det erkender jeg. Der ligger en Bestræbelse i Tiden efter at hævde det nationale; men jeg ved ikke — det dannede Talesprog . . . naa, undskyld

mig, en hurtig Ideassociation fører mig tilbage til vort Tema: Det er netop en af de Misligheder, som — hvad skal jeg kalde det? — som resulterer af din alt for bundne Stilling, dette, at du aldrig faar Lejlighed til ret at blive fortrolig med Dannelsens . . jeg mener, at din Tankeverden aldrig ret . .“

„Uh, hvor du vrøvler, Frits.“

„Nej, jeg mener, at du i Følge hele din Stilling er henvist til en Omgangsverden — som denne Hr. Siversen, Frøken Ellen og alle disse Folk — en Omgangsverden, hvor Sproget er fattigt og vulgært, og hvor du umulig kan tilegne dig dette højere Sving i Talen . . . du med dette dejlige Organ, denne sonore Stemme — ja, det er virkelig mit Alvor — du burde leve under Forhold, hvor . .“

„Hvor jeg kunde lære at snakke fint?“

„Ikke just egentlig det; men hvor Tanken uvilkaarlig nødtes til at iklæde sig disse smukke Former, denne plastiske Beherskethed, denne ubevindte Elegance, der er Dannelsens Særkende.“

„Det gælder nok ellers mere om den indre Dannelse end om al denne ydre „Elegance“, du.“

„Ypperligt svaret! Men hvor skal en ung Pige, selv om hun har nok saa rige Naturgaver, kunne faa Lejlighed til at tilegne sig denne Aandens Udvikling, naar hun lever blandt lutter Bønder og opvokser mellem — ja rent ud sagt: mellem Gryder og Baljer? Det har virkelig tit gjort mig ondt, stakkels Kusine, at din opvakte, fremadstræbende Aand skal stænges inde mellem disse prosaiske Omgivelser.“

Emma var ikke indbildsk, langtfra; men hun fandt aldeles ingen Grund til at modsige sin Fætter, naar han paastod, at hun havde en opvakt Aand,

en klingende Røst o. s. v. Havde hun ikke ofte i sine stille Øjeblikke følt en indre fremadstræbende Higen, en Længsel efter noget nyt, efter Handling, Spænding? Havde hun ikke ofte haft Øjeblikke, da det ensformige Liv mellem disse gamle Rønner og graa Stengærder forekom hende fortærende, farveløst og dødt, og da en oprørsk Længsel bar hende ud i Livsstrømmene, ud i Verdens friske Brydninger? Det var ikke frit for, at hun maatte give sin Fætter Ret.

„Det er lige meget“ — trøstede hun sig selv — „det er rare Folk, jeg lever imellem, og det er dog Hovedtingen.“

„Rare Folk! Tilgiv, at jeg smiler! Dumme Mennesker er næsten altid skikkelige og rare.“

„Aa, Bønderne er slet ikke dumme, du.“

„Ja da maa jeg tilstaa, kære Kusine, at jeg har ikke megen Respekt for Bondens Vid, og jeg skal ikke fordølge, at den gode Stad Rørby specielt synes mig endnu at vegetere i Middelalderens naive Tilstande. Ikke en eneste fremragende Bonde, ikke Spor af politisk, religiøs eller social Vækkelse, ikke en Livsbewægelse uden for Travlheden i Hestestalden og omkring Grødfadet. Nu denne Klavs, eller hvad han hedder, dette røbyske Vidunder med det mageløse Hoved . . . ja, undskyld, kære Kusine, jeg ser, at du ligesom forleden lader dig afficere af dette Navn; men jeg forstaar saa godt denne kammeratlige Følelse fra Skoletiden . . .“

„Aa hvad bryder jeg mig om Knud,“ kastede hun gnavent til Siden. „Lad ham nu være den, han er.“

Frits, der af forskellige Omstændigheder havde kunnet slutte sig til, at Emma ikke var ligegyldig

over for den unge Bondekarl, svarede med et lille Stænk af skinsyg Ægrelse:

„Jeg skal virkelig ikke i mindste Maade ned-sætte Hr. Knuds Person; men sig mig bare, hvori de Aandens Meriter bestaar, der har skaffet denne unge Mand („unge Mand“! — Frits var selv flere Aar yngre!) en saa eminent Berømmelse for Aand og Vid.“

Hun bukkede sig ned: „Sikken nysselig Sten!“

„Ja,“ henkastede Frits let, „det er et forstenet Sødyr fra en Jordperiode, da vort Land endnu ikke var dukket op over Havet. — Nej-je! . . . og han er dog nok Byens eneste Kapacitet. Tænk dig nu det Tilfælde — det er ganske vist et latterligt Tilfælde, men du bliver jo ikke vred for en Spøg, — tænk dig nu, at han anholdt om din Haand, og du sagde Ja — hvilken poetisk Fremtid kunde du da ikke vente dig! Han har jo Penge, han køber sig om et Par Aar en lille Gaard eller lad os sige en stor Gaard, du bliver Gaardmandskone, du skal staa med den store Brødkniv ved Bordet og skære Mad til Folkene, du skal skrive Tal paa Bøtterne langs Bjælken, veje Smør af til Hønsekræmmeren ha ha ha — hva'!“

„Det var da ikke saa forskrækkeligt, alt det.“

„Nej, men alvorlig talt: tænk dig en ung Pige af den bedre Klasse blive sammenkoblet med saadant et Naturprodukt, der staaar uden for al Berøring med Tidens Kultus.“

Emma saa ud i Luften.

De var imidlertid naaede op til en ved Vejen liggende Kæmpehøj, paa hvis Top en mægtig Stendysse højnede sine Granitmasser. Højen og Dyssen tegnede sig med skarpe Grænselinier mod den rødglødende Aftenhimmel, et Par Kornlærker sad paa Overliggeren og galede op i Luften med deres

tynde, dirrende Fistelstemmer, og paa Højens Skraaning stod violette og gule Blomster og halvvisne Græstotter og svajede let i Vinden.

Frits var med et Par lette Spring oppe paa Højen, svang sig op paa Overliggeren og indtog en „ridderlig Attitude“, som han selv udtrykte sig. Som han stod der med de hvide, skinnende Benklæder, den sorte Klædesfrakke om den velformede Krop, den raske lille Straahat over det lyse Haar, med Stokken løftet som et Sværd i den ene Haand og med den anden Haand i Siden, kraftigt belyst fra Top til Taa af den glødende Aftensol, tog han sig virkelig kæk og smuk ud. Om Knud havde staaet ved Siden af ham, klodset og kejtet, i sin fedtede og slørede Invalidedragt . . .! Emma gav et iltert Kast med Hovedet, som om hun vilde jage en Fluesværme til Side. Hun arbejdede sig op paa Højen og stod nogle Minutter og saa over mod Skoven, paa hvis løvtætte Kupler det kraftige, gullige Lys vekslede virkningsfuldt med Fordybningernes mørke Skygger. Derpaa vendte hun sig atter mod Frits, der ildhuet fremsagde et Brudstykke af et Ridderdigt, hvis Slutning lød saaledes:

„Men Modet smulmed i Ridderens Bryst,
han sprang som en Løve i vilden Dyst.“

„Vis nu, at du ogsaa har Mod i Brystet!“
æggede Emma. „Spring herved til mig!“

„Nej, det er virkelig for højt, Kusine — mindst fire Alen.“

„Kryster!“

„Kryster? Det Ord taaler ingen højbaaren Ridder at høre af sin Dames Mund, saa heller brække Arme og Ben.“ Dermed sprang han ud i Luften og laa i næste Nu knælende forved Pigen.

„Favre Piger om Ridderens Sværd
vinder Roser, til Løn for hans Færd,“

sang han med sin klangfulde Tenor og stak sit Sværd — Stokken — hen imod hende.

Hun rakte ham et Par Blomster, bøjede sig høvisk og sagde med opskruet Værdighed: „Højbaarne Ridder, modtag Sejrens Pris af min ringe Haand, og lad disse Farver . . . uf, sikke noget Vrøv!“ udbød hun med eet og kastede Blomsterne ned ad Højen.

„Aa, hvor kunde du nænne at rive mig ud af disse yndige Illusioner, der lod mig ane Lønnens Sødme efter en udført Heltedaa!“

„Heltedaa — puh!“

„Jaja, vi spøger; men med Guds Hjælp skal der komme en Tid . . . du maa ikke tro, Kusine, at der ruller Fiskeblod i mine Aarer, jeg har virkelig mere Mod i Brystet, end du maaske tror.“

Hun havde sat sig ned ved Siden af ham, og Samtalen antog lidt efter lidt et alvorligere Sving.

„Gud give blot, at min Karakter havde dette rolige, faste Fundament, der ikke lader sig rokke af lyriske Stemninger, saa skulde du se mig — en Gang! Mod og Evner har Vorherre givet mig; men jeg vil ikke gøre mig bedre, end jeg er, — jeg har ikke dette Fundament, i det mindste ikke endnu. Jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at min Aand er modtagelig for bløde Indtryk saavel som for stærke Stemninger. Jeg kan i det ene Øjeblik græde som et Barn og i det næste føle Harmens Brændinger gaa over mit Hjerte. Derfor er Byron min Yndlingsdigter. Det er maaske latterligt at sige det; men jeg føler mig virkelig beslægtet med denne mægtige, urolighiggende Aand, der forbløder sig i revolutionær Sonderrevethed. „Der er Ild og Is inden i mig,“

som Andersen siger, mit Naturel er en Sammen-sætning af gærende Elementer, jeg har Muligheder i mig til alt, — jeg kan blive en Forbryder, og jeg kan blive en Helt, et ædelt, stort Menneske . . .“

„Frits, hvad er alt dette for noget?“

„Det er virkelig sandt, kæreste Kusine. Min hele fremtidige Mission er afhængig af, om jeg i Tide kommer ind under den befrugtende Kraft, den regulerende Tugt, som en beslægtet Aand vil formaa at udøve over mig. Ja, er det ikke forunderligt — et eneste lille Ord, sagt af et Par røde, skønne Pigelæber, kan afgøre hele min Fremtid.“

„Ej, saadan! Saa gid hun vilde sige dette Ord!“

„Ja,“ stammede han og saa paa hende med et fugtigt, glansfuldt Blik og en let Bævren om Munden, „gid — hun — vilde — sige dette Ord!“

Emma blev blussende rød og rejste sig hurtig. „Frits, vi maa gaa hjem, Far venter.“

Fætter Frits var rejst. Skovene begyndte at blive gule af Ærgrelse og Sorg over den forræderske Sommer, der kommer springende med hede Kærtegn og gyldne Løfter og deler Buketter og Smil ud til alle Sider for derefter i næste Øjeblik at rende sin Vej igen, kun lidet agtende paa sine skuffede Ofre, der med de visne Blomster i Hænderne og Taarer i Øjnene staar i Dage og Uger og stirrer efter ham, indtil de, opgivende alt Haab, synker sammen og gemmer sig under det hvide Lagen.

Emma var ikke sig selv længer. Hvor var det dog et trist og aandsforladt Liv, hun førte inden

for disse Mure! Den lyse Sommer med sin Sang og Latter, sin Leg og Spænding var som blæst bort i eet Pust, og nu sad Skuffelser og Savn og kiggede som graa Spøgelser i alle Husets Kroge. Dag ud og Dag ind tumle med sorte Gryder og snavsede Baljer, koge Ærter og Grød, mangle Lagen og Skjorter! Der kom ofte en misstemmende, fortærende Følelse over hende, naar hun et Øjeblik satte sig hen i en stille Krog, eller Tankerne krydsede hverandre i et ubestemmeligt Sværmeri, der vel undertiden endte i et eller andet klangfuldt Minde fra Ferietiden, men ogsaa stundom med en lille ilter Følelse, der affødte et utilfreds Nakkekast.

Ofte tog hun sin Tilflugt til Bækken; men det var forunderligt med Bækken, den vilde slet ikke synge som i forrige Tider, den var bleven saa løjerlig lunefuld, skiftede om fra Dur til Moll og fra Moll til Dur med en underlig springende Halstarrighed. En Gang imellem sang den med et legende Lune, der undertiden var ligesom isprængt med en Smule æggende Sanselighed; men i næste Øjeblik sukkede, knurrede og skændte den paa en hel utaalelig Maade. Snart gled dens Vande af Sted med en tungsindig Nynnen, der mindede om afblegede Blomster og klamme Taager, snart hvislede det under Burrerne, som om Vandet blev pisket med Ris. Aa, den Bæk var slet ikke værd at høre paa.

En Søndag i November, en mild, solklar Efteraarsdag, kom Knud atter hjem og traf da sammen med Lystrup og Emma samt Jørgen Siversen og Familie hos sin Svoger, Frans, hvis Fødselsdag det netop var. Emma vidste ikke, at han var kommen hjem, ellers havde hun maaske betænkt sig to Gange paa at gaa derned. Det var, som hun var angst for at mødes med Knud, hun huskede ham nok fra sidst.

Den unge Soldat var bleven endnu mere „rask“ i sine Udtryk og Domme end forrige Gang. Han førte det ene brændende Spørgsmaal paa Bane efter det andet: Politik, Socialisme, Højskolevæsen o. s. v., og havde, trods sin unge Alder, en bestemt Mening om dem alle.

„Ja, der kan være meget galt ved alt dette Mudder i vor Tid og især i dette Socialistvæsen, men der er dog noget rigtigt og sandt paa Bunden af det illel, for Arbejderne og de smaa er lige godt i mange Aar blevet forhutlede.“

„Forhutlede?“ Lystrup rejste Hovedet. „Ved du hvad, min unge Ven, saa længe vore Haandværkssvende kan gaa med Guldringe i Ørerne og drikke Bajere og valse Nætter og Dage paa Danseboderne, er de sandelig ikke at beklage. Jeg kan ogsaa snakke med i dette Stykke, jeg har ogsaa været Haandværkssvend; men den Gang kunde man til daglig Brug hjælpe sig med Kartoffler og Meldyppe til Middag, og da var man glad, naar man et Par Gange om Aaret kunde nyde Livet ved en Svingom i det Grønne eller i en indkneben Kælder. Men det er ogsaa en af Tidens Opgaver: at brede Fløjelstæpper for Arbejderne og overtale dem til at tro, at de er Samfundets Piller.“

„Det er lige meget, Lystrup, den simple Mand bliver lige godt skydt til Side af den rige, og det er dog ham, der maa slide og trælle og gøre Arbe'det, mens den anden han kan sidde lunt inden Døre og tælle sine Penge.“

„Men bevares, Knud, hvad er det for Lærdomme, du gaar og indsuger inde i Hovedstaden? Du er jo paa Vej til at blive Socialist.“

„Nej, det er jeg ikke; men jeg har begyndt at faa Gluggerne op for et og andet, som jeg ikke

før kendte til.“ Han følte sig paa Brystet, knappede derpaa Frakken op og fremtog et lille Skrift, som han rakte hen imod Lystrup. „Se her er en lille Bog, som jeg har laant af en Mand derinde, den handler baade om Politik og Socialisme og alt det andet — værsgod, De maa gerne laane den.“

„Nej mange Tak, Søn.“

„Ja da er det en god Bog, kan De stole paa; det er slet ingen saad'n Socialistbog, for det skal være en Præst ovre i Jylland, der har skrevet den. „Se her skal De nu høre, hvordan han begynder . . .“

„Nej nej nej, lad os bare være fri for den Slags Forelæsninger, min Søn.“

„Aa,“ faldt Jørgen Siversen ind, „la' vos høre lidt aa' 'ed.“

Knud rømmede sig: „Der ulmer stærke Liden-skaber og vilde Kræfter trindt om i Landene; men det er ikke alene Tøjlesløshedens Raab, der lyder fra Folkedybet; der klinger ogsaa Fortvivlelsesskrig i Koret . . .“

„Nu har jeg Færten,“ afbrød Lystrup ham og plantede Armene paa sine Laar. „Den Slags Lærdomme skal du ellers ikke komme og læsse af herude i Rørby, min Gut.“

Frans blev urolig og mente, at det var bedst, Knud stak sine Papirer i Lommen igen.

„Nej lad os høre noget mere, Ørerne gaar jo da itte a' os,“ mente en anden.

Knud vedblev: „Det hjælper ikke, at vi som Strudsen lukker Øjnene for den truende Fare, det hjælper heller ikke at slaa de vilde Instinkter ned med Sablen eller at ville standse Tidsaandens Værk med et Magtbud; Udviklingen gaar sin Gang over Landene som en stor, ustandselig Bølge, og vi kan ikke smutte uden om den og blive staaende

paa det gamle Grundlag. Vel maa Samfundet holde paa Tugt og Orden, og det maa indrømmes, at der kan være Vildskaber, som kun kan stoppes med Stokken og Sablen; men i det hele og store maa vi have et bedre Grundlag for Tugten og for Samfundets Tilstande i alle Retninger, — et Grundlag, hvori hele den bedre Del af Menneskeheden har lagt sit Hjerte ind, og hvori Retfærdigheden er parret med sand Humanitet. Jeg priser ikke den saakaldte Øllebrødsbarmhjertighed; men jeg er fuldt og fast overbevist om, at Samfundet vil ryste i alle sine Fuger og til sidst sprænges i hundrede Stykker, dersom vi kun tænker paa at sætte haardt imod haardt. Vi standser ikke Udskjelserne ved Haan eller ved overlegne Moralprædikener, men kun derved, at vi stræber at stille de smaa i Landet saaledes i økonomisk Henseende, at de kan benytte Frihedens Goder, og derved, at vi med Hjertets hele Inderlighed søger at paakalde den enkeltes Samvittighedsfølelse og giver ham Sans for det højeste og bedste i Livet, søger at bibringe ham en sund og vækkende Oplysning, at vække og nære hans Borger- og Fædrelands-sind, at skærpe hans Retssans og fremkalde Ansvarsfølelsen. Lad os huske paa, at der i Samfundet skal være Plads for et Hjerte. I Menneskelivet gælder ikke den stærkes Ret saaledes som i Dyrelivet, hvor Ørnen sønderriver Lammet, og Høgen borer sine Kløer i Duens Bryst. I Menneskelivet, i Samfundslivet gælder det netop for enhver at underkue de dyriske Bøddeldrifter, at hugge de Kløer af, som vil sønderrive den svage, at arbejde alt det gode, som ligger paa Bunden af Hjertet, til Sejr, at frigøre Aandens Længsel efter Lys og Luft, efter Fred med Gud og Mennesker . . .“

Knud var kommen i Hede. Han lod Blikket

fare rundt over Selskabet for at se, hvad Virkning hans Forelæsning havde gjort. Emma sendte ham et lille Haansmil og gjorde en Hovedbevægelse, som om hun vilde sige: „Du bilder dig vist noget ind, du.“

„Nu skal du ha' Tak, Knud,“ sagde Lystrup og rejste sig. „Det bedste ved hele Historien er, at du forstaar ikke et Muk af den, ikke et Muk!“

„Saa-aa, det var slemt!“

„Bilder du dig ind, min Søn, at du med dine 23 Aar paa Bagen, eller hvor gammel du er, og med den Billing af Livserfaring, du har, kan sætte dig ind i Samfundets højeste og vigtigste Anliggender — høh! Hvad siger De, Jørgen Siversen?“

„Næ, ded er han jo lovlig grøn til endnu.“

Knud blev rød i Hovedet og gned Hænderne op og ned ad Laarene. „Hvad Alderen angaar, da retter den sig nok med Tiden. Og det kunde jo ogsaa være, at jeg med Tiden kunde faa samlet mig lidt mere Lærdom,“ tilføjede han med en lille trodsende Knejsen.

„Jaja, god Lykke med Fremtiden,“ ønskede Lystrup; „men jeg siger bare: Pas paa din sunde Menneskeforstand, min Dreng, for du er lidt paa Vej til at blive kulret — ja!“

Knud klemte Fingrene ind i Hænderne, saa Neglene borede sig op i Kødet; han var lige paa Nippet til at slippe et Kobbelt Ord løs paa Lystrup, men beherskede sig dog.

Senere, da han var kommen i en lidt roligere Stemning, traf han Emma ude i Haven og fik talt nogle Ord med hende. Det varede ikke længe, inden de var inde paa deres Stridsemne fra sidst.

„Du skal vel ogsaa være Friskolelærer, naar du er færdig med Tjenesten? Du ynder jo den fri Undervisning.“

„Ja, du skal ikke gøre Nar af den fri Undervisning,“ gav han tilbage, idet Harmen fra før begyndte at boble i ham paa ny. „Du maatte bare ønske, at din Far kendte lidt til den og kunde indføre den i sin Skole i Stedet for — Tampe-regimentet.“

Det lille Spottesmil, som havde siddet i Krogene ved Pigens Mund, svandt med eet bort, og hendes Ansigt blev kridhvidt.

„Sætter du ud paa min Far?“

„Nej . . ikke saad'n . . hm! Jeg mener bare, at han er lovlig streng med Lejserne, saad'n.“

Hvilken rystende, knugende Magt havde hun dog ikke over ham! Det var, som al hans Modstandskraft ramlede sammen under Vægten af det Blik, hvormed hun maalte ham.

„Hm . . han, denne Rasmus Mortensen, som jeg har snakket om,“ vedblev han og rettede sig lidt, for ligesom at sno sig bort med en Levning af den Mandighed, hvormed han før havde svaret hende, „han bruger slet ingen Bøger i sin Skole, men bare fortæller og synger med Børnene. Du kan tro, Emma, det er lige godt det, der raar.“

„Knud!“ — hendes fine Næsebor udvidede sig — „du er bleven en utaaalelig, forskruet Vigtigper — ja det er du!“

Knuds Ansigt blev hvidt og skarpt. „Emma, da skal dog huske lidt paa, at vi ikke er Børn mer. Hvem giver dig Ret til . . .?“

„Jeg giver mig Ret til at næse dig af, hver Gang du kommer her og sætter dig til Doms over min Far. Jeg taaler ikke, at der sættes Klik paa hans Gerning hverken af dig eller din forskruede Friskolelærer, det kan du stole paa!“

„Ja men Emma, du forstaar mig ikke . . hm . . lad os nu . . hm!“ Han vilde lægge sin Haand

paa hendes Skulder; men hun vred sig bort fra ham og gik sin Vej.

Knud skulde med Toget. Da han sagde Farvel til Emma, saa han paa hende med et bønligt Blik og vedblev at holde hendes Haand nogle Sekunder i sin; men hun slog Øjnene ned og drog Haanden til sig.

Den unge Soldat var i den Tid, han havde opholdt sig i Hovedstaden, bleven draget ind i aandelige Strømhvirvler, der havde gjort ham en Smule fortumlet i Hovedet. De forandrede Livsvilkaar med deres nye, skiftende Tilsyneladelser, enkelte opvakte Kammeraters Paavirkning, samt Overværelsen af politiske og andre Møder havde fremkaldt nye Tankebevægelser i ham og ført ham ind i Ungdommens første Gæring. Som hos de fleste evnerige Ynglinge fulgte der med denne begyndende Vækkelse en Smule Overmod, der i Forbindelse med den Selvfølelse, Soldaterværdigheden havde skabt hos ham, gav hans hele Person et vist skruet Præg, der især maatte træde kende- lig frem herhjemme i de gamle jævne Omgivelser. Sandt at sige havde han saa smaat haft Tanke om at skulle forbavse Rørby, og det opnaaedes ganske vist ogsaa, men paa en hel bagvendt Maade. Han havde godt selv en Følelse af, at hans hele Adfærd havde virket frastødende, især paa Læreren og hans Datter, og det var i en halv flov, halv arrig Stemning, han atter forlod sin Fødeby. Nu vel, de kunde maaske have godt af derhjemme at faa kastet lidt Knaldsats ind i deres døde Vaneliv. Emma havde for Resten været uforskammet mod ham, og var det ikke, fordi han vidste, at hun, naar alt kom til alt, dog holdt af ham, saa . . . naa, der kom Toget!

Da Lystrup og Emma gik hjem om Aftenen,

sagde den første: „Men hvad i Alverden gaar der af Knud? Han er jo paa Vej til at blive bindegale. Han kan ellers blive god, naar han har udstaaet Tjenesten og har været en Tur ovre paa Anstalten i Lyshøj.“

Emma sagde intet, men hun følte denne Aften en isnende, skærende Utilfredshed, som hun aldrig før havde følt.

„Ja, vi faar Storm,“ gentog Lystrup ved sig selv. „Det lumrer godt op fra alle Kanter; men lad dem kun komme, disse Stormfugle, lad dem komme!“

Havens sidste Blomster vejredes hen; men der groede Blomster andre Steder. En Dag kom der en lille Æske med Posten til Emma. Hun aabnede den nysgerrig, men slap den igen, da hun saa, at den indeholdt en Buket af fine, dejlige Blomster. Hun vidste øjeblikkelig, fra hvem disse Blomster kom.

Æsken blev en Stund staaende urørt paa hendes Bord, medens hun selv med korslagte Arme stod og saa ned paa Gulvtæppet. Blomsternes fine Aande steg op imod hende, ombølgede hende, berusede hende med et mildt Trylleri, under hvis Indflydelse en Række Mindelser fra Sommeraftenerne dukkede frem, smeltede sammen og lagde sig som en blød og let Tonestrøm over hendes Sjæl. Før hun vidste af det, havde hun faaet Buketten frem og stod og saa paa de dugsprængte Blomster og indaandede deres Duft.

„Hvor saadan en lille Opmærksomhed dog kan gøre en glad!“ Hun holdt Buketten frem for sig.

Ved at kigge ned i Æsken fik hun Øje paa en Konvolut med presset Kniplingskant. Hendes Hænder var ikke fri for at ryste lidt, da hun aabnede den og udfoldede et vellugtende, med paatrykte Roser og Glemmigejer prydet Brevark. „Vers!“ udbød hun.

„Marken har Bomster i Tusindtal,
alle før Vinter dog visner.
Kort de kun aander i Skov og Dal,
Døden snart gennem dem isner.

Evige Blomster i Hjertet gror:
lyse fortryllende Minder.
Duftende Knopper af deres Flor
med i Buketten jeg binder!“

Hun blev staaende længe med Digtet i Haanden, læste og ikke læste, gav sig hen i et Virvar af Følelser og Minder, der bragte hendes Hjerte i en spændende men sød Sitren. Men paa een Gang slog en Tanke, der ligesom kom springende fra en anden Verden, ned i hende og sprængte det hele Tryllevæv med eet Slag. Da kastede hun Blomsterne og Digtet ned i Æsken igen, satte sig paa en Stol og knugede Haanden mod Panden. Saaledes sad hun en Stund forpint, oprevet. Da hørte hun sin Faders Røst ude fra Gangen, og i samme Nu sprang hun op, tog Æsken og forsvandt i sit Kammer.

Knud ventedes hjem i Julen. Hvordan i Alverden skulde hun faa sagt Goddag til ham? I spændende Uro kiggede hun Gang paa Gang ud ad Gadedøren Juledag.

Endelig fik hun Øje paa en ung rask Fyr, der, svingende med Stokken, kom hurtig vandrende op ad Skolestrædet. „Frits! . . .“ udbrød hun og knugede Fingrene om Dørranden. „Jeg vil ikke tale med ham, jeg . . . aa, hvad skal jeg dog gøre?“

„Goddag, lille Kusine og glædelig Jul! Jeg kunde virkelig ikke modstaa . . . men hvad er der i Vejen? Du er jo ganske bleg!“

„Jeg klemte min Finger, . . . aa det gør ingen-ting. Vi havde ikke ventet . . .“

„Nej, ikke sandt? Det er en Overraskelse; men jeg haaber, at man ikke bliver ked af min Paa-trængenhed. Rørby Skole har virkelig faaet en saa magnetisk Tiltrækningskraft . . . aa, jeg er bleven ganske echaufferet af den hurtige Gang fra Stationen . . . Er Onkel ikke hjemme?“

„Han er i Kirke.“

Altsaa alene hjemme! tænkte han og slog et lille Kneps med Fingrene.

„Du befinder dig slet ikke vel, kære Kusine,“ sagde han lidt efter, da han havde taget Plads i Sofaen, og Emma havde skænket et Glas Vin og sat et Fad med Kager for ham.

„Det er bare lidt Hovedpine.“

Hun gik ind i Sovekammeret, foldede Hænderne og stødte dem nedad med et heftigt Ryk. „Gode Gud, hvorfor skulde han komme igen?“

„Det er nogen mageløs Julekage, Emma,“ lød det inde fra Stuen.

„Virkelig?“

„Jeg er vis paa, at du selv har bagt den! Kom ind og gør mig Selskab og drik en Gang med mig.“

Nu vel, hun var da ikke et usselt svajende Rør,

der bøjer sig for enhver Vind. Rask gik hun ind og skænkede sig virkelig et lille Glas.

„Her er udmærket Plads i Sofaen, . . . aa hvorfor ikke?“

„Tak, jeg sidder lige saa godt paa denne Stol.“

De klinkede og drak.

Formiddagssolen skinnede rødlig gennem de blanke Ruder hen paa hendes sorte Haar, der ligesom med Begærlighed indsugede det varme Lys. Hendes Kinder, der før var blege, fik lidt efter lidt under Samtalen et Overtræk af hed Rosenfarve, og hendes Øjne lyste med en bestandig tiltagende varm Glans. Han talte saa indtrængende og smukt i Dag, hans Stemme havde aldrig nogen Sine været saa blød, saa klangfuld.

Atter og atter klinkede og drak de. Der gik vist en hel Time, uden at hun havde nogen Anelse om, hvor disse mange ilende Minutter var blevne af.

„Det er sandt, hvad jeg siger, kære Emma. Siden i Sommer har Livet derinde i den larmende Stad tabt al Tilløkkelse for mig. Mit Studium har været mig en sjælelig Tortur; jeg har følt en Usikkerhed, en Famlen i mit Indre, der undertiden har bragt mig til Fortvivlelse. Og dog har jeg haft store, løftede Øjeblikke, da mit Hjerte lignede et Kaos med vrimlende Livsbetingelser, der kun ventede det vækkende Bliv for at spire, vokse, forme sig til kraftige og skønne . . . nej, rejs dig ikke, kære Kusine, bliv hos mig, — o vær du min gode Fylgie, sig du dette skabende Bliv, og mit Hjerte vil juble som Englene Julemorgen . . . o sig det!“

Hun var kommen til at ryste. „Frits, du ved ikke, hvad du siger . . . nej slip mig, aa . . . Frits!“

Hvorledes det var gaaet til, at hun efter nogle Minutters Forløb havde bøjet sig — fortumlet, hed, hurtig aandende — ned mod hans Skulder og lagt sin Haand i hans, vidste hun næppe selv rigtig Rede paa; men nu, da det var sket, følte hun en Lettelse i sit Hjerte og gav sig, ligesom under en sød Bedøvelse, helt og fuldt hen til ham.

Da bankede det paa Døren. Emma fo'r op og vilde rive sig løs, men i det samme gik Døren op, og hun gav et lille Skrig — det var Knud!

Det gav et Ryk i den store, kraftige Soldat, som om han havde faaet et Stød af et Sabelhæfte i Hjertekulen. Han blev hvidgraa i Ansigtet, men beholdt dog hele sin Fatning.

„Goddag! Hm . . . er Lystrup hjemme?“

„Nej, han er i Kirke,“ stammede Frits.

„Naa.“

Han stod et Øjeblik og famlede med sin Hue, tog derefter atter fat paa Dørgrebet, saa med et fortrukket Ansigt, et Blik af usigelig Smerte hen paa Emma og hviskede med rystende Stemme: „Det er Synd af dig, Emma,“ hvorefter han langsomt gik sin Vej.

Jørgen Siversens Hus var et af de ægte gammeldags Bønderhuse med to store Omhængssenge, et langt Egebord med Mandens lange, stive Støvler hængende paa et Søm under Pladen, grønt Panel med røde Bogstaver og Aarstal paa Væggen ved Bordenden, Tintallerkener under Loftet og Geranier og „Simbrafier“ i Vinduerne.

Jørgen var en gammel rig, haardfør Knast med et rynket Ansigt og langt tjavset Haar. Naar han

fik sine store Røjsere paa og fik kastet sit tyndslidte Vadmælsslag over Skuldrene, var han Mand for at kunne sidde paa et Sædlæs og køre halvanden Mil til Købstaden i en knitrende Frost eller i Storm og Skylregn, uden saa meget som at „skutte“ sig en eneste Gang; men han var ogsaa Mand for at kunne gaa halve og hele Dage paa Høstmarken for at binde eller slæbe Neg sammen i den mest stegende Hede, med sin laadne Hue trukket dybt ned over Ørerne. En Gang fik han skaaret en Ende af den venstre Tømmelfinger med Hakkelsekniven. „Det var dog lige godt ledt,“ sagde han og svøbte en Las, som han rev af sit Trøjefor, omkring den blødende Finger, hvorpaa han, efter forgæves at have rodet en Stund i Hakkelsen efter Stumpen, ganske rolig fortsatte sit Arbejde, indtil Blodtabet nødte ham til at gaa ind til Konen for at faa Fingeren lidt omhyggeligere forbunden.

Karen Jørgens var en lille tyk Kone med en gammel grøn Silkehue og hvidt Lin ud over Panden. Hun var som Pige kommen fra et gudfrygtigt Hjem, og endnu var Guds Ord hendes Trøst og Glæde. Ægteparret havde kun den eneste Datter, Ellen, en lille blid Sjæl med barnlige, svømmede Øjne.

En Aften, da Jørgen og hans Tjenestefolk netop lige var blevne færdige med Mælk-og-Grøden og havde faaet sat Horn- og Træskeerne op bag Vindueshasperne, traadte en ung, skægget Mand ind i Stuen og bød Godaften. Ingen vilde kendes ved ham, han stod et Øjeblik ved Døren og smilede lunt i Skægget; men endelig blev Ellen rød i Hovedet, og Karen Jørgens, der sad henne i Kakkellovnskrogen og var i Færd med at klæde sig af, udbød:

„Ih men det er jo Fasters Knud!“

„Ja,“ sagde han og lod Blikket løbe omkring i den gamle kendte Stue, hvor alt syntes at nikke ham i Møde med hjertelig Gæstfrihed, „jeg kommer til at be', om jeg maa losere her i Nat, for der er nok noget paa Færde oppe hos min Søsters.“

„Hva' er der?“ udbrød Karen forfærdet. „Og jeg kom lige nyssens deroppe fra, og da var der ikke noget i Vejen.“

„Nej, det er nok ogsaa kommet bag paa dem . . . jeg skulde be' jer, om I vilde gaa derop igen.“

„Saa maa jeg nok i Tøjet igen da. Jeg havde endda begyndt at føre mig af, for jeg har væ't saa gal i den ene Hovte hele Dagen. Ellen, saa kommer du til at lave en Seng til Knud oppe i Kam'set. Det var da lige godt morsomt, at du kom, sæt dig dog nør, Knud.“

Medens Ellen havde travlt med at dække Bord og gøre Sengen i Stand, sad Knud og hans Morbroder og samtalede om de henrundne Aars Hændelser, navnlig de Forandringer, der var foregaaede i Rørby, medens Knud havde været borte.

Da Knud hin Juledag forlod Emmas Hjem, havde han en Fornemmelse i Brystet, som om Hjertet derinde var blevet flænget midt igennem. Han holdt sig imidlertid stiv, ingen i Byen mærkede Uraad. Først om Aftenen, da han var kommen til Ro i det lille Mellemkammer, hvor han før havde ligget saa mange hundrede Gange og drømt om sin Pige, brød Smerten over Dæmningen. Han lagde sig med Ansigtet ned mod Hovedpuden, klemte denne op omkring Tindingerne og græd, hulkede. Næste Morgen drog han atter bort. Det var sidste Gang, lovede han, at han havde sat sin Fod i Rørby. I den første Tid efter var det ham en næsten uudholdelig Plage at underkaste sig Militærtugten; der var noget i ham,

der æggede til Oprør mod hele Verden. Undertiden skejede han ud i vilde Fællers Drikkelag. Tilværelsen var med eet bleven ham saa haard og ond, syntes han, at det næsten var ham lige kært, om det „bristede eller bar“. Stundom var det dog, som om der blev løst op for en Sammen-snøring i hans Indre, og som en blød, varm Strøm gød sig ud over hans Hjerte. Da græd han sig træt og fandt Lise i Graaden; men hver Gang Tanken atter vendte tilbage til hin Juledag, snøredes der atter til for alle bløde Følelser. Skuffelsen sad som en fin Staalspids i hans Hjerte, og hver Gang gamle Minder strejfede den, fik de Rift paa Rift. Omsider endte Soldatertiden. Han holdt sig en Tid endnu i Hovedstaden, tog derefter ud paa Lyshøj Højskole, men kunde i Førstningen heller ikke finde sig til Rette med Forholdene her. Ogsaa her mødte Tugten ham, en vis Aandens Tugt, der holdt Ungdomsfyrigheden inden bestemte Grænser. Snart vandt dog Lærerne, især Forstanderen, hans Hjerte. Den unge Karl kastede sig med Iver over Undervisningen og gjorde i kort Tid saa forbavsende Fremskridt, at baade Lærerne og de andre Elever studsede derved. Da Skoletiden var forbi, drog Kammeraterne hver til sit — han havde intet Hjem. Da blev han enig med Forstanderen om, at han skulde blive paa Skolen Sommeren over og hjælpe ham med Avlsbruget. Han blev betragtet som hørende til Familien — „min Forvalter“ kaldte Forstanderen ham spøgende — fik nu og da en Undervisningstime, men hentedede i øvrigt sin bedste Aandsnæring ved de daglige Samtaler med Forstanderen. Næste Vinter var han igen Elev paa Skolen, hans Hjerte var ved at komme til Ro, hans Aand var bleven vakt til alvorlig Tænkning over Livet og vænnet til

Arbejdsomhed. Nu gik han i sit 26de Aar og begyndte at længes efter en selvstændig Virksomhed. Et Par af hans Barndomsvenner havde været sammen med ham paa Skolen den sidste Vinter, og da de skulde rejse hjem, søgte de at trække ham med. Nu vel, det kunde være ganske morsomt at se sin gamle Fødeby igen. Hvordan mon Hans og Kristen nu havde det? Og Ellen og Smedens Kirsten og alle de andre gamle Kammerater? Hvad mon de vilde sige ved at se ham nu, kraftig udviklet, med stort Skæg og med en betydelig større Lærdom — det kunde han nok sige uden at rose sig selv — end nogen af dem havde? Kun een af de gamle Kammerater gik hans Tanker udenom, hende havde han intet at gøre med mere i dette Liv, hun havde sin Frits — værsgod, hun skulde nok faa Lov at beholde ham i Fred.

Svogeren, der stadig plagedes af Pengesorger og Bekymringer over Familiens Formerelse, tog gnavent og tvært imod Knud, da han kom til Gaarden; men Morbroderens Hus aabnede sig med saa meget større Gæstmildhed for den farende Svend. Ja Knud syntes ordentlig, medens han sad der ved Bordenden og dampede paa sin Pibe og talte med sin gamle Morbroder, at han befandt sig helt vel ved at være kommen under et gammelt rørbysk Tag igen.

„Sig mig en Gang, Knud, var han Højre- eller Venstremand, den Skolelær derovre?“

„Han gav sig ikke af med Politiken; men var han noget, saa var han da Venstremand.“

„Ja, det er faa'lig, saa disse Venstre mænd de regerer nu om Stunder. Jeg hørte i Fjor, da vi var oppe at vælge Rigsdagsmand ud, hvordan de hug ind paa ham, Prokkerateren fra Lyngø; de

var hele fire Bønder om ham, men de kunde aldrig rokke ham ud af Flekken ilel. Det kan skut'te nytte, at Bonden han vil tænke paa at ta' Hamlen fra de stoderendes, for der kommer han til Forkort. Og hvad skal ogsaa alt det Jav og Spektakkel til? Vi har 'ed jo godt, som vi har 'ed."

"Det har vi nok, men vi kunde dog kanske faa det „end lidt bedre“, som der staar i Visen."

"Ja, de lover godt nok, alle disse stortalendes Venstremænd; men det er, som Lystrup han siger, det er Vind alt sammen, er 'ed. Som nu ham, denne Søren Hugger herovre, han er ogsaa bleven Polletikker, han lover vos, at der skal komme den Dav, da Bønderne skal slippe med de haal'e Skatter og Tiender, naar de bare vil staa sammen og itte helme, førend de har ta'et Kørepisken fra de store."

"Saa Søren Hugger er ogsaa kommen ind paa Politiken?"

"Ja, han er faa'lig ivrig i Tøjet. Forleden her en Gang vilde han ha' lavet et stort Polletik-møde her i Byen; men saa fik Skolelæreren fat i ham nøre ved Lars Lars' Basselgilde og klædte ham dog saa for—fær—delig a', — saa opgav Huggeren Mødet."

Noget ud paa Aftenen gik Jørgen Siversen i Seng; men Knud og Ellen blev siddende oppe for at afvente Karens Tilbagekomst. Gamle, lykkelige Minder fra Barndomstiden kom frem, hundrede Spørgsmaal og Svar krydsede hverandre. Det var en sand Festaften for den lille enfoldige, men hjertensgode Ellen.

"Hvordan har Emma det?" spurgte Knud, som for at vise, at han nu kunde tale med den største Sindsro om sin fordums elskede.

„Hun har det vist godt, saadan; men hun er i det sidste Aarstid bleven saa underlig vrippen.“

„Saa. Kommer Frits noget tit herud?“

„Ja en Gang imellem kommer han da.“

„Saa ta'er hun vel farlig fornøjet igen' ham?“

„Aa det er nok ikke saa farlig hedt imellem dem. Lystrup han er nok heller ikke rigtig glad for det Parti.“

Denne Meddelelse syntes at interessere Knud. Han kom endnu med en Række Spørgsmaal om Forholdene i Skolen, men var for øvrigt fuldstændig rolig.

Endelig Kl. 1 kom Karen hjem og fortalte, at Knuds Søster havde „faatt en Dreng“, og at alt var gaaet godt. En halv Time efter var alle komne til Ro.

Efteraarssolen sendte sine endnu kraftige Straalebundter ud over Marker og Skove, en let Vind strøg hen over Agrenes brungule Stubbe og ruskede legende i Hovederne paa Bynke og Burrer langs de lodne Grøfter. Friske, røde Bærduske svingede mellem grønne Blade paa Rønnebærtræerne i Skovbrynet, og ude paa de saftiggrønne Enge havde de flittige Edderkopper lagt utallige fine, glimrende Stykker Spind paa Bleg. Hyrdedrengene gik i deres lasede Frakker og slog lange vemodige Triller, medens Kvæget rolig og stot svøbte Tungerne om Græsset og afrev Tot paa Tot. Musvaager og Glenter gjorde deres Jagtture over Marker og Moser, medens Muldvarpen rolig pløjede sine Løbegrave i Stubmarkernes opblødte Muld. Luften var kølig, men tindrende ren, alle synlige

Genstande traadte frem med skarpe og klare Omrids. Efteraarets Vemod lod vel allerede sin Stemning røre ved Menneskehjerterne, men Dagen var frisk og skøn. Det var, som om Naturen tilraabte Menneskene: „Børn, det kan ikke nytte at skjule det, Sommeren er forbi, og Vinterens Kampe stunder til; men fyld nu jere Lunger med min friske Luft, lær af min endnu tindrende Himmel og min endnu glødende Sol at gaa Kampene i Møde med klare Øjne og varme Hjerter.“

Med et frejdigt Smil, hvori en Smule Selvtilfredshed spillede ind, vandrede Knud med en Remingtonriffel over Akslen og en sammenrullet Fane over Armen ned ad Rørby Gade mod en aaben Plads midt i Byen, hvor han skulde mødes med sine Fæller i den nysoprettede Skyttekreds. Det var en Festdag for de unge; Kredsen skulde i Dag holde sin første Præmieskydning. Egnens unge Kvinder havde skænket Skytterne en Fane, der allerede tidligere var indviet, og til Præmieskydningen i Dag havde ogsaa nogle Kvinder — hvem var en Hemmelighed — skænket adskillige Smaating.

Det var halvandet Aar, siden Knud kom tilbage til Rørby. En lille Tid havde han opholdt sig hos sin Morbroder; men da Fynboens Gaard — en mindre Ejendom, der laa tæt ved Skolen, men paa den anden Side af Bækken — netop i den samme „Skynding“ tilbød sig for en meget billig Pris, købte han den og slog sig saaledes atter til Ro i sin Fødeby. Han havde ikke Spor af Betænkelighed ved at slaa sig ned ved Skolen; thi Forholdet mellem ham og Emma var en Gang klaret saa grundigt, at der ikke var Tale om nogen Tvetydighed, og desuden dannede Bækken og

Vildskoven mellem Havedigerne et saa fyldestgørende Skel mellem dem, at de ikke havde nødig at frygte for at løbe paa hinanden, naar de kom uden for Dørene. I Løbet af nogle Maaneder fik han pudset Bygningerne op og lagt Haven om, ligesom han udkastede en Plan til en ny Skifte-Inddeling af Lodden og en forbedret Driftsmaade. Men ved Siden af alt dette begyndte han snart at udfolde en ivrig Virksomhed for Sognets aandelige Vækkelse. Han følte en ildnende Trang til at sprænge den kinesiske Mur, som hidtil havde omgivet Byen, og aabne Vej for Livsrørelserne ude fra det øvrige Land. Naar og hvor Lejlighed gaves, talte han Oplysningens Sag, opmuntrede de unge Karle og Piger til at tage paa Højskolen og søgte at trække Folk med til Møder i Omlandet. I Forbindelse med sine Højskolefæller fik han oprettet en Læseforening og en lille Sangforening, der fra først af sang een-, men senere to- og trestemmige Sange. Det gik kun smaat med Sangen fra først af, men Knud arbejdede ihærdigt med sin Violin, og omsider var Medlemmerne saa vidt fremme, at de turde lade sig høre offentlig. Der blev holdt en Sammenkomst i Kroen, en ung Lærer fra Nabosognet holdt et Foredrag, Sangforeningen leverede nogle raske Numre, og sluttelig læste Knud en lille Bondefortælling. Mødet gjorde en uhyre Opsigt, og ved de efterfølgende lignende Sammenkomster myldrede Folk til i sorte Stimer og tog mod alt, hvad der blev budt dem, med en sand Forslugenhed. Endelig fik Knud nogle almindelige Samtale-møder i Gang, ved hvilke landøkonomiske Emner drøftedes. Knud var ikke bange for at lade sig høre. Naar han stod i Forsamlingerne og delte ud af sit Forraad, — talte om Foderstofferne Sammensætning,

Sukker- og Æggehvidestoffer, organiske og uorganiske Stoffer, eller om den Betydning, Mergelen har ved at tilføre Jorden Kalk og Fosforsyre o. s. v., da syntes han at føle ved sig selv, at han kunde lære de gode Bymænd et og andet.

Besser, der havde gjort den lykkelige Opdagelse, at disse Møder smed en utrolig Mængde Fir- og Otteskillinger af sig for Toddyer, „Spidser“ og Cigarer, var fuldstændig paa det rene med, at han burde parre sin Driftighed med Knuds og gaa Haand i Haand med ham ved det vanskelige Opdykningsarbejde.

„Bevares vel,“ udbød han en Aften, da han netop havde udskænket en hel Otting bajersk Øl, „bevares vel, Knud Olsen, hvor disse hersens Møder gør Gavn paa Befolkningen. Jeg tror, jeg tør sige, at det er en . . . en . . . en Arrangement, som vi kan være stolte af.“

„Ja, jeg har for Resten tænkt paa, at vi skulde se at faa lavet et stort politisk Møde.“

Besser blev ved disse Ord sat i en sand Henrykkelsestilstand, under hvilken Knopperne i hans Ansigt rødmede af Spænding, medens hans livlige Indbildningskraft foregøglede ham et Virvar af summende Menneskestemmer, Klirren af Glas og Klang af springende Dalere og Markstykker.

„Et stort politisk Møde!“ Han saa op paa Knud, som om han vilde tilføje: „Guderne lønne dig og andre Opfindere af store politiske Møder!“ Men pludselig hældede han Hovedet ned mod den ene Skulder og sagde med et forundret Smil, og idet han med Bagen af Haanden gav Knud et Dask paa Maven: „Er det nu'nte mærk—vær—digt! — det er jo min gamle Ide! Kan De da se ind i mig, Menneske? Det er jo det, ja! har gaaet og tænkt paa i Aar og Dag. Vi maa ha'e

et stort politisk Møde, saadant et rigtig demokratisk og folkeligt Møde . . . Bevares vel, hvor Vælgerfolket herude trænger til . . . til . . . De forstaar mig nok: Frihed, Luft, Liv!“ — her slog han tre Gange op med Armene. „Vi, som har bevæget os omkring i Verden, og som har vaaren — om jeg saa maa sige — midt ude i Kulturens Strømmer, vi kan se, hvor langt disse Folk er tilbages, og det er ligefrem vores Pligt og Berettigelse som gode demokratiske Statsborgere at gaa i Spidsen for Kulturens . . . for . . . for Tidens nye Luftninger. Det er vos, der har Intelligenserne til 'et, det er vos, der skal føre den demokratiske Udvikling frem til Held og Forstaaelse. „Vorwärts!“ som Franskmanden siger — det har altid vaaren mit Valgsprog!“

For at undgaa Misforstaaelse maa vi bemærke, at Hr. Besser var en alt for dannet Mand til, at han under almindelige Forhold skulde sige vos i Stedet for os; naar han da nu udtrykkelig sagde vos, da var det blot en beredvillig lille Indrømmelse til det demokratiske.

Knud drog paa Musklerne under Skægget ved at høre Gæstgiverens ivrige Tale; men han var dog glad ved at høre, at han var Demokrat til Liv og Sjæl, om han end var lidt uklar.

Saa længe Knud og hans Medhjælpere havde holdt sig paa nevtrale Omraader, fandt Lystrup ingen Anledning til at skride ind; men da Knud hen paa Foraaret virkelig fik det paatænkte politiske Møde iværksat og havde Held til at faa dygtige Talere fra forskellige Lejre til at indfinde sig, mødte gamle Lystrup op med sit sværeste Skyts og brugte det saa eftertrykkeligt, at Knud dirrede i otte Dage derefter.

Om dette Møde et Par Ord.

Mumlende, pustende, dampende af Piber og Cigarer stod en talrig Flok af ældre og yngre Rørbyere sammenpressede i Bessers velkendte Brædepavlun, ventende i glad Spænding paa den længe forud bebudede politiske Styrkeprøve. Endelig stod Knud Olsen frem paa en i Dagens Anledning sammentømret Forhøjning, ringede med en lille Klokke og aabnede Mødet ved at byde alle Velkommen. Det var sikkert det højtideligste Øjeblik, Rørby endnu havde oplevet. Alles Øjne var rettede paa Taleren; men næppe havde han faaet sendt sin Velkomsthilsen ud over Hovederne paa Forsamlingen, før Indgangsdøren mørknedes af en uhyre Krop, der ved nærmere Eftersyn viste sig at tilhøre vor gæve gamle Lystrup. Knud tav et Øjeblik, alle vendte Øjnene hen mod den indtrædende, og en tilfreds Mumlen rullede hen under Brædetaget. „Nu bliver her Spænd,“ mente en glathaget Mursvend nede bag i Forsamlingen, og adskillige unge Meningsfæller gned Haandfladerne mod hinanden i Forudfølelsen af en lystig Kamp. Ja, Lystrup var i Harnisk, det kunde man se næsten uden Øjne. Han kom paa Pligtens Vegne, i en Stemning som den, hvori man møder i en Mormonforsamling. Rød og forpustet, med Kalotten bagud, satte han sig paa en Plads, der velvillig blev ham overladt af en anden. Han slog med Haanden efter Knud: „La' dig endelig ikke forstyrre, min Ven — værsgod, jeg er lutter Øre.“

„. . . Men for at vi Bønder,“ fortsatte Knud med lidt dirrende Stemme, „kan lære at kende de Rettigheder og Pligter, som Friheden har medført, saa maa vi tage Del i de offentlige Forhandlinger — hm! . . . saa maa vi tage Del i de offentlige Forhandlinger og søge at skaffe os den Oplysning og Dygtighed, som er nødvendig for enhver Borger,

der vil fylde sin Plads i Samfundet. Gid dette Møde da maa bidrage til“ o. s. v. — Han sluttede med et Leve for Kongen.

En af Forsamlingen ukendt Taler fik nu Ordet og talte for en sindig og rolig Udvikling — sin — dig og ro — lig, hvorefter en ilter Frihedsmænd talte for en rask, fremadskridende Bevægelse, der i en Fart kunde feje alle ormstukne Samfundsindretninger over Ende. „Ingen blakkede Standpunkter! Op med Visiret og ind paa Livet af Fjenden!“ Der kom Uro i Forsamlingen. „Det var,“ saa bandede Søren Hugger, „en, der kunde snakke fra Leveren.“ — „Aa han er jo halvtosset,“ mumlede Frans Larsen. Lystrup havde sat sine store, forundrede Glarøjne paa Næsen og sad og svedte. En Gang imellem gjorde han Optegnelser i sin Lommebog.

„Er der ellers nogen, der ønsker at udtale sig?“ spurgte Lederen, en ung Gaardmand fra Nabosognet.

„Maa jeg be' om Ordet?“ lød det nede fra Salen, og Lystrups sorte Kalot kom til Syne over Forsamlingen.

Skolelærerens brede Skikkelse fyldte hele Talerstolen, saa at Lederen maatte træde ned paa Gulvet. Efter at have taget en Pris og slaaet Laaget paa Snusdaasen til med et Smæk, samt efter at have gjort et Par Stød ud i Luften med Armene, som om han vilde hive sin Frakke bedre paa, skød han Brystet og Maven frem og gik strak lige lukt i Ilden.

„Naa, mine Venner, nu kan vi sige, at vi ogsaa her i Rørby er bleven velsignet med Frihedstaler af det reneste Vand. Bevares vel, hvor har man travlt i vore Dage med at blæse i Allarmhornet og raabe Folk paa Vagt for den dyrebare Frihed, —

dette Spøgelse, der i vor Tid render rundt i alle Folks Hoveder, og om hvis „bydende“ Krav enhver Skoledreng kan snakke op.“

Hvor gjorde denne første Salve Virkning paa Forsamlingen! Bifalds- og Mishagsytringer buldrede gennem Rummet, saa det rystede i Bræderne. En Del af Tilhørerne drejede Hovederne hen imod Knud, til hvem de sidste Ord jo aabenbart maatte være stilede. Knud stod med et forlegent, usikkert Smil og pillede ved sit mørke Skæg.

Lystrup forsynede sine Lunger med ny Luft, tørrede sin Pande, gjorde et nyt Stød ud i Luften med Armene og gav derefter en kraftig Oversigt over alle de Udskejelser, som Friheden efter hans Mening allerede havde affødt paa det offentlige Livs Omraader.

„Og ved I, hvor vore Demokrater vil lande med os?“ vedblev han derefter. „De vil smide alle gode gamle Samfunds-Indretninger over Bord, de vil med fuld Damp og rungende Kæmpevisetoner bore sig ind paa alle Kanter og kaste al gammel Skik og Respekt til Side!“

Et enkelt gennemtrængende Hør blev her skudt op mod Lystrup med en hæs, rivende Ildhu. Folk drejede Hovederne hen imod den lille Besser; men Besser saa sig uskyldig-forvirret til Siderne, som om han vilde sige: „Hvem . . . hvem . . . hvem var'et?“

„Ja, det vil de!“ vedblev Lystrup. „I aner det ikke selv, Godtfolk, hvor det vil ende. I gaar i god Tro i Tøjet med jeres Frihed og mener at gøre Gud og Mennesker til Velbehag dermed; men der vil nok komme en Tid . . . nu ser vi til Frihedsmændene fra 48, som fik skaffet os denne velsignede 5te Juni-Lov . . . hva' behager . . .?“

„De vil ikke en Gang anerkende vor Grundlov?“ raabte Knud.

„Ja, det er næsten en Formastelse i vore frihedsberusende Dage at sætte et Spørgsmaalstegn ved den 5te Juni; men det er lige meget, jeg skal være min ærlige Mening bekendt, om I saa vil sætte mig midt ind i Hs. Majestæts Ministerium. Jeg spørger jer gamle Karle dernede med de graa Hoveder: Hvor er den højpriste Lyksalighed, som denne Lov har bragt os? Den har lukket alle Døre paa vidt Gab for Mormoner, Baptister og Gudsfor nægttere . . . „værsartig! kom og slaa jer ned under mine Vinger!“ Vi har faaet Lov at skælde hverandre ud i Aviserne og at holde saadanne storpoltiske Møder som dette her i Dag — høj! ikke saa daarligt!“

Han drog atter Vejret og tørrede sin Pande.

„Se det er de store Goder, Friheden har bragt os! Og de bliver ogsaa trolig benyttede. Regering og Autoriteter kritiseres, Strid og Spektakler overalt! Jeg spørger: Havde vi ikke anderledes solide Samfundstilstande under det landsfaderlige Regimente, da vor lille hvidhaarede Konge kunde træde frem og sige: „Ingen Snak — der skal Skabet staa!“ Da passede enhver sit og lod dem styre, som forstod sig paa det.“

Der blev atter Uro i Forsamlingen. „Der er lige godt noget i 'et,“ mente nogle; men andre ytrede levende Misfornøjelse med Lystrup. Nederst i Forsamlingen gav nogle ungdommelige Urostifere sig til at raabe Hurra, men Raabene døde dog matte hen. Lystrup sluttede med en fyndig Indsigelse mod Tidens hele Frihedsrøre og udtalte Ønsket om, at det ellers saa rolige danske Folk maatte beholde sin Forstand en Tur endnu.

Knud sad og gned Haandfladerne op og ned ad

sine Laar og tyggede paa sit Overskæg. „Gør 'et! Hører du!“ hviskede hans to Skolefæller og puffede ham i Siderne.

Endelig rejste han sig og tog Ordet fra sin Plads: „Skolelæreren lod falde et Ord, som jeg ikke kan tie til. Han sa'e“ — (Lystrup saa med store Øjne op mod Taget, som om det, han havde sagt, rullede ned igen deroppe fra) — „han sa'e, at enhver Skoledreng nu om Stunder mente at kunne snakke med om Friheden — eller saad'n no'et sa'e han. Jeg ved ikke, om han sejtede til os tre herhenne, som nylig har væ't paa en Skole.“

„Aha! Naar man slaar iblandt en Flok Hunde, saa hyler den, man rammer.“

„Nej, jeg hyler slet ikke, men jeg vil ærlig og re'lig tilstaa, at det er os tre og saa et Par andre yngre Mænd her i Byen, der har faaet dette Møde sat i Gang. Vi har saa længe gaaet herude i Rørby og stampet om i de gamle Træskoer, uden at have nogen Mening om det ny Liv, som er brudt frem i det øvrige Land. Jeg mener, vi fortjener Tak og ikke Utak, fordi vi søger at hjælpe lidt til med at vække hverandre op. Og dersom Skolelæreren mener, at dette Møde kun er Drengværk, saa ta'r han Fejl, gør han, for vi har haft en ærlig og god Mening med det. Det er paa Tiden, at vi Bønder faar gnedet Skellene af Øjnene. Det kan ikke nytte noget, at Skolelæreren er vred paa Friheden, for vi har nu en Gang faaet den, og det skal nok ogsaa vise sig mere og mere, at den er en god Gave, der fører Liv og Oplysning og Driftighed med sig; men vil vi lære at bruge den rigtig, saa maa vi ud i Lyset, ud, hvor Livet bryder og gærer, og ikke sidde og titte hjemme i

vore Kroge og ryste af Forskrækkelse over de Hug og Stød, som der vanker paa Kamppladserne.“

„Bra . . . a . . . vo, Bravo!“ raabte de unge nede bagved. „Et Hurra for Knud . . . Hurra . . . a!“

„Nu kan Skolelæreren bide lidt paa det!“ raabte Søren Hugger og gned sig i Hænderne.

„Aa hold du din Kæve i, din Gavflab!“ brød Jørgen Siversen løs og huggede Huggeren med Øjnene.

Imidlertid var Lystrup igen kommen op paa Talerstolen. „Jeg kunde nok vide, at Knud havde endnu en Mundfuld at aflevere,“ tog han paa ny fat. „Den første Gang, jeg saa ham, efter at han var kommen hjem derovre fra Anstalten, saa jeg straks, at han havde faaet Stemplet: „Patent!“ Naturligvis „Ovenskæg“ og langt Haar ned ad Nakken! Jeg er vis paa, at han staver ikke længere sit Navn „Knud Olsen“ men „Knud O—les—søn“ eller saadant noget. Jo jeg kender mine Graaben paa Gangen.“

Folk brast i Latter, Knud tvang sig til at le med; men han var blussende rød og dirrede indvendig, — han kunde have bidt et Firtommersøm over i dette Øjeblik.

„Jo, det er en sand Velsignelse for vort lille Land, alt dette Frihedshalløj,“ vedblev Lystrup. „Vi maa ret være taknemmelige for alle disse Frihedsapostle, der saadan kan møde frem med Lommerne fulde af elektriske Batterier og uddele Stød til alle Sider og vække alle Dødbiderkroppene til Live og lære os at hilse den ny Olger-Danske-Tid Velkommen med Sang og dundrende Hurra-raab! Men jeg tror dog ikke, at det rigtig skal lykkes dem at faa vendt op og ned paa os gamle Træskofolk her i Rørby. Vi er i hvert Fald slet

ikke bange for dem. Lad dem kun komme, vi skal ta'e imod dem med kærlige Arme!"

Lystrup fik her selv et „dundrende Hurra“ og gik derefter ud af Salen med Sejrens Træk skrevne paa sin brede Pande. Folk sludrede i Munden paa hverandre, lo og gnubbede sig paa Armene. „Det er dog lige godt et gammelt Jern, det er Lystrup!“

Paa Pladsen uden for Døren slog Jørgen Siversen, Frans Larsen og et Par andre Mænd Kreds om Lystrup og begyndte at tale om den nys udstaaede Kamp. Da borede Gæstgiverens glatkæmmede Hoved sig med eet ind i Klyngen.

„Hr. Lystrup, her er min Haand! Maa jeg bevidne Hr. Skolelæreren min skyldige Akklamation for Dereses ma—ges—løse Taler! Bevares vel, hvor De trakterede de gode Demokrater!“

Lystrup, der var kommen i Samtale med Frans Larsen, stak sin Slikkepot til Besser, men vedblev uforstyrret at tale til Frans. Gæstgiveren maatte da tage til Takke med Jørgen Siversen.

„Nej, vi ældre Folk, som har vaaren ude i Verden og lært at kende Grundpillerne for Livets — for Livets Fundamenter, vi ser nok, Jørgen Siversen, hvor vores saakaldte Demokrater vil lande med os; vi gennemskuer dem, Jørgen Siversen.“ Her stødte Besser sin Pegefinger mod Brystet paa Gaardmanden for at tilkendegive, hvorledes de saakaldte Demokrater blev gennem-borede.

„Ja,“ svarede Jørgen og strøg sig om Næsen, „man kender jo itte saad'n rigtig til 'ed; men-ne . . .“

„Ok jo, ok jo, den sunde Menneskeforstand maa jo dog sige os, kære, at alt dette demokratiske Mudder ab—se—lut maa ende med Opløsning og Revolution, ab—se—lut! Hvad er det for et

Demokrati, vi har, Jørgen Siversen? Det er Socialister og uvidende Skolelæ . . . hm! (et hurtigt Blik til Lystrup) . . . Socialister og uvidende Folketalere og saadan none. Ja skab os et Demokrati, som har de fornødne Intelligenser — saa er vi med alle! Vi er alle Demokrater, Jørgen Siversen, vi er alle Frihedsmænd; men Gud bevare os fra nogen Sinde at faa et parlamentarisk Monarki og Republik indført her i vores lille elskede, gamle Danmark!“

„Ja, ded er ogsaa min Mening. Vi ved, hvordan at vi har 'ed; men vi ved ikke, hvordan at vi faar 'ed.“

„Netop getruffen! Vi vilde faa et . . et . . et Socialistregimente. Det ligger allerede i Luften. Hvordan slar ikke Paptister og Gudsfor nægttere til alle vores menneskelige Love og Anordninger, som Hr. Lystrup saa træffende udtrykte sig. Ingen Respekt for Lov og Retfærdighed mere! De har da hørt“ — her lod han Stemmen synke et Par Grader, puffede til Jørgen med Skulderen og skævede løndomsfuldt op til ham — „De har da hørt det skandaløse Angreb paa mig i Avisen?“

„Næ“.“

„Det stod i Bladet i Gaar. Det er ham, Kommissionæren, den halte Skrædder derude. Kom med herhen i Krogen, jeg har netop Bladet i Lommen.“

„Hva' har De gjort ham?“

Besser slog ud med Haanden. „Ren Misforstaaelse! Han hjalp mig en Smule ved Handelen, da jeg solgte den brune. Saa kommer han og stikker mig en Regning paa fem Daler. „Vil De ha'e to?“ — „Nej“ — „Saa rejs ad Hekkenfeldt til!“ — Nu skal De høre:

„Herved advares alle og enhver mod at indlade sig i Pengesager med Kromanden i Rørby, da hans Ord og Løfter i saadanne Sager ikke gælder mere end Kattens.“

Hvad synes De, Jørgen Siversen? Skan—da—løst! Men De kan tro, han faar mulet sig til Gengæld; det kommer i Bladet i Morgen . . . jeg har det her i min Lommebog, nu skal De bare høre:

„En Indsender har i Gaars Dato af dette ærede Blad skrevet som følger: „Herved advares alle og enhver mod at indlade sig i Pengesager med Kromanden i Rørby.“ Fremdeles skriver han: „da hans Ord og Løfter i saadanne Sager ikke gælder mere end Kattens.“ Man tror ikke sine egne Øjne, men det staar der virkelig. Men den Slags Individder møder man med tavs Foragt!“

Besser puffede her til Jørgen med Albuen, skød Munden frem og saa op paa ham med et Sideblik, der vidnede om en uhyre Beholdning af tavs Foragt inde bag Øjnene. „Hva' — hva'? Niks pille ved das, min Dreng!“

„Hæ ja, jeg ved 'ed itte, Besser; jeg synes, De har bare skrevet a' igen, hvad han . . . naa, man forstaar sig jo itte paa 'ed.“

„De kan tro, Jørgen Siversen, han kommer ikke tiere til maj.“

Sagen blev nærmere drøftet, og de kom derefter atter ind paa Tidens Vanskeligheder. „Nej,“ sagde Besser, idet de atter gik hen imod den lille Gruppe, „vi faar svære Kampe at bestaa, svære Kampe. Det kommer fra Udlandene. Jaj har i det franske

Parlements Overhus hørt med mine ajne Øren, at en Taler — ok, jeg ser ham lige saa tydelig for mine Øjne, en lille hvidhaaret Mand — jaj har hørt ham sige: „Republiken er Folkenes Frelse!“ Ja, det har jaj hørt. Kajser Napoleon var selv tilstede — han sat lige ved Siden af mig —; han blev lige saa hvid i sit Ansigt som den Væg der.“

„Saa?“

„Ja.“

„Sa'e han da itte no'et?“

„Sa'e noget? Han tor'e inte, — tor'e bogstavelig talt inte. Saa vidt er det kommet i vore Dage, Jørgen Siversen, at en Kajser og Regent maa tie til, hvad aabenbare Landsforrædere siger i hans ajet Parlement. Det gjorde mig ondt for den stak-kels Mand. Jeg tog Mod til mig og sa'e saadan ganske ungedulgt og frit ud: „Niks forbluffen, Ihrum Majestæt, hat niks at bedeuten!“ Jeg talte Tysk, desformedelst, at jeg inte var det franske rigtig mægtig. Men De skulde se, Jørgen Siversen, hvor dette Ord af en jævn, loyal Borger gjorde ham godt. Han trykkede min Haand og græd.“

„Saa!“

„Ja!“

„Nej, jeg siger,“ vedblev Besser, „og det er min fuldeste og fasteste Overbevisning: Gud bevare os fra en parlamentarisk Forfatning! . . . Ok jeg staar her og snakker . . . Stuerne er propfulde af Mennesker. Naa,“ tilføjede han og hævdede Haanden til et ægte dansk, loyal Haand-slag, „det glæder maj, at vi to gamle Pollitikkere er aldeles enige i Sagernes Realiteter . . . ja, De kommer vel indenfor om lidt? Jeg har faaet en ganske dajlig Jamajka-Rom hjem, De kan tro, den

er delikat, den er hverken socialistisk eller parlamentarisk, hi hi hi hi! Naa, Adjøs saa længe!”

Dermed slog han ud med Haanden og roede sig som en fed Andrik hen over Stenbroen.

Det lod til, at „Træskofolkene“ var mere modtagelige for Elektriciteten, end Lystrup havde tænkt sig; i hvert Fald sitrede Byen i lang Tid efter Kampen i Kroen. Der begyndte endog at blive Tale om Partidannelser, noget, man ikke før havde kendt til i Rørby Sogn. Unge og gamle Hjerner var blevne livede op og tumlede med Tanker, som de vel endnu ikke kunde magte, men som dog fremkaldte Interesser og gav Vind i Sejlene. Ofte kunde man se Folk, som mødte hinanden paa Gaden, standse og begynde en ivrig „Diskut“. Ved Maaltiderne drøftede man atter og atter de Spørgsmaal, der havde været paa Bane ved Mødet; og hver af Talerne fik sit Skudsmaal. De fleste gav ubetinget Lystrup Prisen. Byen var stolt af sin gamle Skolelærer. Ja, Knud var heller ikke saa væk, mente nogle; han maatte lige godt have faaet en Del Lærdom derovre paa Skolen, ellers havde han ikke saadan kunnet belægge sine Ord. „Men det var grovt, saa rødhoved“ han blev, da Lystrup stak ham den med Ovenskægget og ded.“

Ja, der blev ved Mødet trykket en Braad i Knuds Hjerte. Han vilde ikke være ved det, men den sad der alligevel. Hver Gang han saa over mod Skolen, syntes han, at der udstraalede noget ondt fra dens hvide Mure. Hvor megen Smerte og Haan havde der ikke mødt ham derovre fra!

Knud havde imidlertid faaet Blod paa Tanden og gik saa smaat i Gang med at forberede sig til en ny Dyst; men da kom der en Dag et Brev fra Højskoleforstanderen:

„Kære Knud Olsen!

Det glæder mig at høre, at Deres By endelig begynder at vise Tegn paa aandelige Interesser. Jeg tør vel antage, at De har en ikke ringe Del heri; men naar De, som jeg hører, har begyndt at tage Politiken op som Kamp-Emne, da kan jeg ikke andet end advare Dem mod at tage saa voldsomt fat paa dens vanskelige Løftestænger. Hvis De vil lyde mit velmente Raad, skal De foreløbig indskrænke Dem til at høre og læse, hvad de forskellige Partier har at sige, og saaledes søge at danne Dem en uholdet og fordomsfri Overbevisning. Hold dem foreløbig til den mere rolige aandelige Gerning, De har paabegyndt i Deres Kreds. Syng med de unge, søg at vække Deres Fædrelandssind, Kærlighed til vor Bogskat, væk deres Interesse for Oplysning, for et forbedret Agerbrug o. s. v. Til denne Gerning vil jeg af Hjertet ønske Dem Held og Velsignelse.“

I Brevets Kant var tilføjet: „Tak for de to anmeldte Piger til Sommerskolen.“

Knud smed Brevet hen ad Bordet, da han havde læst det; men da han senere havde tænkt rolig over dets Indhold, gav han dog efter og lagde foreløbig Politiken til Side.

Den lille politiske Susen, som var gaaet hen over Sognet, havde imidlertid været stærk nok til at fremkalde adskillige baade yngre og ældre Mænds Interesse for Landets offentlige Sager. Man begyndte at holde Aviser, man tog til Valgmøder og drøftede ogsaa Dagens Spørgsmaal hjemme. I Reglen gik det saa nogenlunde rolig af; men en Gang imellem sprang rigtignok en af Bomberne i Krogene og bragte Larm i Lejren.

Knud tog dobbelt ivrig fat paa sin øvrige Ger-
ning baade i Hjemmet og blandt Ungdommen.
Skyttekredsen var naturligvis ogsaa hans Værk.
Allerede forrige Vinter havde han begyndt at for-
berede Sagen, og Sangforeningens Medlemmer
syntes alle at være stemte for den. Da Foraaret
brød frem, tog han ihærdig fat og fik Sagen i
Gang. Hver Søndag mødte han paa Skydepladsen
ude mellem nogle Bakker bag Byen, ledede Skyd-
ningen og indøvede de unge i Eksercits og Fægt-
ning.

Vi vender nu tilbage til Begyndelsen af dette
Afsnit. I Dag skulde altsaa den første Kampprøve
staa. Da den lille Tropestyrke — vel omtrent
30 Mand, var samlet, viklede Knud Danebrog
frem og kommanderede: „Træd an!“ Et Par
Spillemænd, som var Medlemmer af Kredsen, havde
af sig selv givet Møde med deres Messing-Instru-
menter og begyndte at gøre nogle forberedende Stød
i dem.

„Og nu en rask Sang, mens vi marcherer op
ad Gaden,“ foreslog Knud. „Lad os faa den, I
ved nok, Ungdommens Sang.“

Med Musiken og den vajende Fane i Spidsen
marcherede nu Skytterne op igennem Byen, med
deres blanke Eksercergeværer og broncefarvede
Remingtonrifler i Hvilstilling, syngende i flerstem-
migt Kor:

„Den Ungdomshigen, som suger Kraft
af Aandens druefyldte Skaaler,
som skyder opad ved Troens Saft
og gror sig rank ved Haabets Straaler,
som offervillig gi'r Haand til Pagt
med Kærlighedens og Sandheds Magt,
og som ved Barnets Drøm staar Vagt,
— for den jeg aabner Sind og Hjerter.“

Lad Livets Fjender med Spot og Harm
kun smile eller vise Tænder,
lad Vellyst lokke med blottet Barm
og klappe mig med bløde Hænder,
lad Mammon række med Blink sin Pung,
lad Træthed gøre mig Vejen tung,
jeg rejser Panden, kæk og ung,
og sparker Snorene af Foden.

Lad Dværge rase kun under Muld
ved Tonerne fra Ungdomsluren:
Her er jeg, Frænder af Lysets Kuld,
til Kamp beredt mod Dværgnaturen!
Kom, Ydun, ræk mig din friske Frugt,
styrk mine Vinger til Tankeflugt,
og løft min Aand, mens stort og smukt
mit Liv sig former om min Stræben!"

Sangens Indhold laa vel lidt for højt for en Del af Skytterne, maaske for de fleste; men de sang alle med af et ærligt Hjerte, løftede af Dagens Feststemning. Tonerne kaldte Folk frem fra alle Kanter. En Flok meget unge Danskere fulgte Skytterne i Køl vandet, svingede med Huerne og gav nu og da deres Ildhu Luft i mer eller mindre højroastede Udbrud, der just ikke stemte overdrevent skønt sammen med Sangens Toner. Gamle graa Hoveder tittede ud ad Vinduer og Døre, Piger, Bedstemødre og unge Koner med Børn paa Armene krøb op paa Stenbunker og Jordvolde for at kunne nyde Toget saa længe som mulig. Hundene glammede i Gaardene, og hist og her løb en Kat eller Høne i vild Forskrækkelse over Vej og Have. En højtidelig Sitren gik igennem Byen, det var, som Solen lyste stærkere end sædvanlig, og som Træerne dirrede af Henrykkelse.

„H'jane dog, sikket Staahej!“ raabte en Kælling, der kom løbende med en Kaffekop i Haanden ud

paa Gaden. „Det har man da aldrig set Mage til i sine livskabte Dage.“

„Nej, du har Ret i 'et, Grete,“ sandede en gammel Aftægtsmand, der havde staaet og gabet med en Pøs*) i Haanden. „Ded er et forfærdeligt Menneske, den Knud, han sætter snart hele Byen paa den aa'en Ende.“

Kredsens Markør — Kristen Knort kaldet — en lille hjulbenet, grinende Pundtærsker — humpede strunk bag efter Skytterne med sin Mærkestok og Klisterpotte i Hænderne. Da han kom hen ud for sit Hus, fik han Øje paa sin nys hjemførte Ægtemage — den gamle var død for et halvt Aar siden — et langt, knoklet Kvindfolk med en tynd, sammensnerpet Mund, der maatte bringe enhver paa den Forestilling, at hun ikke havde bestilt andet i sit Liv end at tygge Slaaen. „Halløj, Mor — Honnør!“ raabte han hen til hende og skuldrede med Mærkestokken.

„Aa skav dig nu it' alt for tosset, Kristen . . . men du godeste! har du ikke ilel taget den ny Trøje paa . . .!“

„Man maa være lidt fin saad'n en Dav, Mor.“

Støjen og Sangen opslugte hendes Svar; men hendes ivrige Mundvridninger vidnede om, at det ikke var af den allerblideste Art.

Midt under Sangen drog Skytterne forbi Skolens Have. De hvide Mure, der lyste med en stærk skærende Glans i Solen, bragte Knud til at klippe med Øjnene; men ret som han vilde trodse Skæret, drejede han Blikket udfordrende hen imod Væggene og forstærkede Røsten, medens han med en noget uklar, men ilter Følelse sang Ordene:

*) Øse.

„Jeg rejser Panden, kæk og ung,
og sparker Snorene af Foden!“

Knud saa ikke, at en lille rystende Haand i dette Øjeblik drog nogle Kviste paa Lysthusets tætte Bladevæg til Side, og at et Par store brune Øjne stirrede spændt gennem Aabningen. Nej, den lille Haands Ejerinde skulde nok vogte sig for at give sig til Kende, allermest over for ham. Hun blev staaende og lyttede efter Sangen, der, længe efter at Skaren var kommen hende af Syne, vedblev at tone, svagere og svagere, til sidst hendøende som de sidste Toner fra et Jægerhorn i Skoven. Nede fra den modsatte Ende af Haven lød Vandfaldets dæmpede Brusen, der ligesom opfangede og tilbagegav de sidste svage Toner, saa at hun længe efter syntes at kunne høre let henaandede Treklange lyde gennem Faldets Nynnen. Og nu forekom det hende, trods Afstanden, at hun ogsaa hørte en sagte Skvulpen og Rislen fra Dybderne under Vildskoven nede mellem Digerne. Indbildningskraften vævede svundne Sommerafteners Stilhed og Poesi om hendes Tankeverden, Mindets fjerne Skovhornstoner lød i hendes Øren, og lønlige, bundne Drømmelyde løftede sig og ligesom skjalt om hendes Hoved.

Hun rettede sig og tog til Hovedet, som om det værkede inde bag Pandens Hvælving; men snart sank hun atter hen i Mindernes vidunderlige Trylleri. Hun stirrede ned paa nogle visne Elmeblade, der gled let fejende frem og tilbage ved hendes Fod, Brynene drog sig tættere og tættere sammen, saa at der dannede sig en dyb, mørk Fure mellem deres sorte Buer, og et Par Trækninger, hvori en Blanding af Lidelse og Bitterhed syntes at lejre sig, drog hen over hendes Aasyn; men paa een Gang, som gennemglødet af en

trodsende Viljesytring, stødte hun den ene Fod mod Jorden og rettede Hovedet i Vejret, som om hun vilde sige: „Ogsaa jeg kan rejse Panden og sparke Snorene af Foden.“

„... Ej ej! her finder jeg min bortfløjne Fugl!“
lød i det samme en Røst ude fra Gangen.

Hun fo'r sammen og vilde gaa; men Frits spærrede hende Vejen, tog hende om Livet og drog hende ned paa Bænken.

„Aa lad nu vær' med det væmmelige Kæleri!“
gnavede hun og sled sig løs.

„Men kæreste Emma, hvor kan du nu igen ...
jeg kommer her springende saa glad og ... og
saa ...“

„Jeg har Hovedpine.“

„Igen Hovedpine! Det er dog kedeligt, altid
Hovedpine. Jeg havde glædet mig saa meget til,
at vi skulde gaa en Tur og sværme lidt sammen
i Maaneskin i Aften.“

„I Aften? Du sa'e jo, at Du vilde tage ind igen
i Eftermiddag.“

„Det var ogsaa min Mening; men efter nøjere
Overvejelse ... jeg kan virkelig ikke rive mig
løs fra disse brune Øjne. Se rigtig paa mig!
Aa disse guddommelige Øjne! Et eneste Blik af
dem ...“

„Ja vist, Sniksnak! ... Men hør, Frits, tror
du ikke alligevel ... Du ved, Far er saa ked
af, at du forsømmer Læsningen; han har virkelig
svært ved at skaffe de mange Penge.“

Frits udstødte et Suk. „Du kan tro, kære
Emma, det gør mig tit ondt, at jeg maa lægge
Beslag paa Onkels Velvilje.“ Han sad et Øjeblik
og saa grundende ned paa Gruset. „Hvorfor er
det ikke ogsaa indrettet saaledes i Livet“ — (han
hævede Blikket op mod Elmetoppene) — „at en

lys, begavet og energisk Aand formaar at bane sig Vej til sit Maal uden de dumme Penges Hjælp?"

Emma lagde Armene over Kors og lænede sig tilbage mod Stammernes Fletværk.

"Der er noget i mig," vedblev han, „som opføres ved Tanken om den Rolle, som dette dumme Mammon spiller i Livet.“ Han kom nu ind paa en lang Betragtning af „Aanden og Materien“, „Ideernes Adel“ o. s. v. og sluttede med den Bemærkning: „Jeg kommer mere og mere til Erkendelse af, at min Mission vil falde inden for det ideale Livs Pereferi.“

Emma havde kun hørt lidt efter; hun var igen falden i Tanker og vakes først af disse, da Lyden af et fjernt Skud naaede hendes Øren. „Lad os gaa ind,“ sagde hun hurtigt og rejste sig.

Inde i Stuen havde Lystrup og Jørgen Siversen faaet sig en lille Samtale.

„ . . . Nej, det er, som jeg siger, Jørgen Siversen, Knud er komplet forrykt — komplet forrykt!“

„Ja, jeg kan itte med Knud, som han er nu; men Tøsen hun gaar jo og titter efter ham, det kan jeg godt mærke, og hvad vor Mor angaar, saa er hun og Knud faa'lig orliante.“

„Ja saa! Hvor kommer det sig?“

„Jo, det volder jo, at han saadan kan sidde og snakke helligt med hende om Biblen og alt det. Han kommer jo stændig hos vos, og saa sidder de og komfererer i hele Timer . . .“

„Se se! Men det kunde dog være, at Knud kommer der af en anden Grund.“

„Ja, han kan bide sig i Næsen, kan han; for saa længe han er saa overstyrkelig og gaar og gør

sig usaattes saa med den ene, saa med den aa'en, faar han" — saa bandede Jørgen — „itte Tøsen.“

„. . . Holdt holdt! det maa De ikke bande paa, min Ven. Knud er, trods alt sit Fjanteri, en brav Fyr — jeg kender ham jo fra Barnsben — og dersom han holder af hende og hun af ham . . .“

„Da vilde De vist itte gi'e Deres Minde til, at han og Emma kom sammen.“

„Hm, det er nu et Tilfælde, som ikke godt . . . men for Resten hørte det aldeles ikke til Umulighederne, aldeles ikke. Man skal se Tingen paa Retten og ikke paa Vrangen, min Far; men . . . naa der er Børnene . . . Hm hm! Naa saa De tror, Rugen vil gi'e godt, Jørgen Siversen?“

Efter en noget halsbrækkende Rodemarch over en opkørt Markvej var Skytterne, dampende af Sved, men livsmodige som unge Bjørne, naaet ud til Skydepladsen mellem Bakkerne.

„Deling . . . Holdt!“ kommanderede Knud. „Til venstre marcher op . . . løb! — Retning til højre . . . æh, Maven ind dernede, du, Morten! Og stræk Knæerne, Rasmus! Saadan! Deling . . . lige ud! — Gevær paa . . . du hænger for meget med Bøssen, Per . . . Saadan! Gevær paa . . . Skulder!“

Knud rømmede sig: „Nu skulde vi altsaa ta'e den første Dyst med hverandre, — ja, jeg vil ikke holde nogen Tale til jer; men jeg vil dog sige saa meget, at dette her skulde ikke være rene bare Leg. Lad os kuns more os med at stikke til den sorte Firkant derude; men lad os dog huske paa, at ethvert Skud, vi løsner, skal være et Skud til Ære for den Fane, vore Kvinder har gi'et os, for gamle Danebrog!“ Han gav her Fanebæreren Tegn til at træde midt hen for Fronten med det

ny, straalende Banner. „Præsenter . . . Gevær! Og saa et Leve for vort Flag, med det Ønske, at vi alle, om det kræves, maa ha'e Mod i Brystet til at kæmpe under Danebrog „med Gud for Ære og Ret“, som vor Konge har sagt!“

Et tredobbelt Hurra rullede ud over Marken. Enkelte af Karlene brølede igennem som Tyre og fandt, at det hele var „Spænd“, medens adskillige andre virkelig følte en vis højtidelig Kriblen inden for deres tykke, vatterede Vestebryster.

„Naa, Gevær ved . . . Fod! Træd . . . af!“

Et Øjeblik efter knaldede Riflerne lystig mellem Bakkerne, medens Eksercergeværerne hvilede sig i Pyramider omkring Danebrog. Solen skinnede paa de blanke Løb, der glimrede som Sølvstænger, det rødhvide Flag fyldtes nu og da af en Luftbølge, svingede ud og lod en grøn Løvkrans og en Bue af gyldne Ildbogstaver til Syne. Skytterne var delte i to Hold, af hvilke det ene skød, medens det andet holdt Hvil. Nogle af Karlene nyttede Fritiden til at fægte, brydes og springe Buk, medens andre havde valgt den mere magelige Del at ligge paa Maven i Græsset ved en Dam tætved, hvor de, dampende af deres Piber og Cigarer, laa og gottede sig ved de andres Krumspring. Nu og da drev en Sky af stramtlugtende Krudtrøg hen over de hvilende Grupper og blandede sig med de opstigende Ringe af Tobaksrøg. — Det var en hel lille Feltlejr.

De skydende Medlemmer var i Spænding. En Ring af sammenpressede Hoveder stirrede ned i Skydebogen, hvor Udslaget blev nedskrevet. „Hvor mange Points har jeg nu?“ „Hum dig lidt, Morten, og tag Labberne af Papiret!“ „Klavs har flest!“ „Klavs bliver Skyttekongen!“ „Ja, la' vos nu se det sidste Skud!“

Klavs traadte frem og lagde an. Puf! „H'rut mæ' 'en!“

Markøren kom springende frem fra sin Hule, gloede en Stund tvivlende paa Skiven og gav sig derpaa til at svinge rundt med Stokken, som han var gal.

„Ha ha ha! Forbi . . .! Buss . . .!“ lød det nu i skraldende Virvar.

„Saa Farvel, Danmark, sa'e Kællingen, hun rejste til Jylland!“ henkastede Klavs flot, medens dog Ærgrelsen gnistrede ham mellem Tænderne.

Da Skydningen var til Ende, aabnede en ung Gaardmand, som var Medlem af Styrelsen, og som havde haft det Hverv at tilvejebringe Præmier, en lille brunmalet Kasse og udpakkede den ene straalende Genstand efter den anden. Skyttekongen fik et Hurra, og derefter blev Præmierne uddelte.

„ . . . Og her er femte Præmie, en Urbakke!“ raabte Uddeleren. „Hvem skal ha'e den?“

„Det er Knud, han har sytten Points.“

„Ih, hvor den er fin!“ roste Klavs. „Der er baade Pæller og Krusseduller . . . bi lidt, det er“ — saa bandede han — „den Tingest, som Skolelær'ens Emma sad og fingererede med den anden Dag, da jeg var oppe med Skoletørv. Lad mig se! Jo meget rigtig! Der var saad'n en Ingretning af Guld-pæller oppe i Toppen, et Hjerte og et Kors og en anden Tingest.“

„Et Anker,“ fuldførte en.

„Ja, jeg ved ikke, hvad den hedder; men det var saad'n en ligesom en dobbelt Medekrog. Hun sad og lavede paa den, da jeg var inde og fik Kaffe; men saa i den samme Skydning kommer Lystrup ind, og vips! havde hun den nede under Forklædet og rendte hen og puttede den ned i en

Kommodeskuffe . . . Naa, Knud, der faar du jo en Prisang fra din gamle Kæreste.“

Nogle lo; men Uddeleren sendte dem et advarende Øjekast og rystede paa Hovedet. Knud stod og saa med flov Forlegenhed paa Urbakken.

Det var imidlertid blevet hen imod Solnedgang, og da Præmieuddelingen var til Ende, ordnede Skytterne sig til Hjemturen. Medens de trak ned ad Bygaden, istemte de med deres stærke, skingrende Stemmer følgende Skyttesang:

„Varmt har vi kæmpet paa Pladsen derude,
Sveden stod i Draaber paa Pande og Kind.
Kækt tog vi Maal af den kantede Rude,
sendte Kugler mod den med morderisk Sind.
Gik der end nogle for meget mod Sky,
rev en og anden for tidlig i Græsset,
har dog paa Skiven det susende Bly
talrige Krudtringe presset.

Varmt har vi kæmpet for Æren og Prisen:
Ros af Kvindelæber og Venners Hurra,
Præmiesmykker og Navn i Avisen,
Sølv til Riffelkolben og mere endda!
Men, Kammerater, hvis dette var alt,
hvad der ved Kamplegen ønskes og kræves,
da var dens kommende Dage snart talt,
da var vor Idræt forgæves.

Nej, Kammerater, der stiger af Legen
stærke Alvorstoner til Hjerte og Sind.
Lykken, som bort fra vor Arne er vegen,
skal ved Bøn og Arbejd igen hentes ind.
Døtrenes Længsel og Sønnernes Savn,
Harmen, som dirrer i Borge og Hytter,
Haabet, som ser mod Oprejsningens Havn,
er det, som gør os til Skytter.

Fædreneres Aand er den Magt, som os hverver,
derfor øver villig vi Øje og Arm,
styrker ved Spændingen Hjerter og Nerver,
væunner os til Krudtrøg og Riflernes Larm.

Frelse af Faren og Frihed paa Vang,
Lykkens og Ærens og Hæderens Goder,
— det er de Præmier, som vi en Gang
haaber at bringe vor Moder.“

Atter myldrede Folk frem af Krogene. Oppe bag Skolens blanke Ruder saas en sort Kalot og et Par store, runde Messing-Glarøjne samt noget hvidt, der kunde ligne en Avis. „Hvor de Bæster synger falsk!“

Pundtærskeren, der igen marcherede strunk bagefter, slog ud med Armene og svingede Klisterpotten over Hovedet.

„Dansken har Sejer vunden, Hurra, Hur . . . !“ sang han, men slugte det sidste „ra“, idet han opdagede, at han havde spildt det halve af Pottens bløde Indhold ned over sin ny, brune Hvergarnstrøje. Og du Fredsens! der stod hans Lisbet henne ved Gavlen og saa Ulykken i hele dens brogede Skikkelse.

„Ja sa'e jeg det ikke nok, sa'e jeg ikke, at du fik spoleret din gode ny Trøje ved alle disse Tossestreger . . . Gaar han og skaver sig, dette halvtossede . . .“

„Det gaar a' i Vadsk, Mor.“

„Dette fordrukne Utusk . . . !“ Atter en Række hurtige, iltre Mundvridninger og Nævetrusler, der syntes at spaa den ulykkelige Humorist en bedrøvelig Hjemfart.

Den aabenmundede Klavs, der havde lagt Mærke til den lille Bataille, raabte bagud: „Naa, Kristen, du vil nok faa rent paa, naar du kommer hjem, ha ha ha! Det kan nok hænds, det er en skrap Kælling, du har faatt dig der.“

„Et tive Jern!“ brumlede Kristen Knort og rystede paa sit pluskne Hoved. „Vi ha'tte væ't givt mere end i fjorten Dave, og dog . . .“

Pokkeren sku' staa i den forsultne Skrædder derude! Gi'er jeg ham ikke fem Daler og et Par rigtig go'e Lærredsbukser for at skaffe mig en ordentlig og skikkelig Kone, og saa render han mig saad'n en Hegle paa Halsen! — Men det er nu lige meget hvikket derom, i Avten vil jeg" — saa raspede han — „slaa lidt til Skavlerne, hvad saa Kællingen siger. Ikke sandt, Klavs? Op med Dyret!

„Paa vore grønne En-ge, Hurra, Hurra!
Leve de danske Dren-ge, Hurra, Hurra!“

Om Aftenen fik Skytterne sig en Svingom med Sognets unge Piger i Bessers Salon. Blandt alle de glade Mennesker ved Skyttegildet var der sikkert ingen, der sugede begærligere af Glædens Nektar end Besser selv — denne lille, svedende, sludrende Ti-Lispunds-Kødklump med røde Vorter og oljeblankt, glatkæmmet Haar. Han befandt sig, sagde han selv, ved et overmaade godt Befindende, hvilket gode Befindende steg til en sand Svimmelhed af Velvære, hver Gang han henvendte et Ord til Ellen, og hun i den Anledning gjorde en smilende Grimace. Besser drog Slutninger af disse Smil, og i et Anfald af ubeherskelig Omfavnelsetrang vovede han, da han en Gang svømmede forbi hende, at spænde hende om Livet med sine smaa Kød næver, samtidig med at han med hældende Hoved tilkastede hende et af sine mest uimodstaaelige Smil; men hun var udannet nok til at lønne denne Tilmærmelse med et kraftigt Knok hug over hans Haandled: „Se, De ka' holde Døres fedtede Labber hos Dem sæl'!“

„He he, det er jo Spøj, kære! Man skal jo spøje lidt saadan en Aften.“

Men Ellen var ikke af den Slags Piger, der

„spøjer“ med Omfavnelser. Hun var vred. Dog blev hun senere forsonet, da Besser — det vil sige en ærbar og pæn Besser, ikke den anden pjankede Besser, — indbød hende og et Par andre Piger samt Knud og en anden yngre Mand til at „nyde en Limmenade“ inde i hans private Værelse.

Da Knud noget ud paa Natten kom hjem, tog han Urbakken frem og betragtede den paa ny. „Tro, Haab og Kærlighed!“ mumlede han med bitter Spot i Rynkerne om sin Mund. Længe blev han staaende med den i Haanden og saa hen over den imod Kakkellovnsfoden. Gamle Tanker, som han troede for længe siden gravlagte, rejste sig i hans Indre og satte Fart i Blodstrømmene, som pulsede ud fra hans Hjerte. Det var, som der blev aabnet for den ene lønlige Fold efter den anden i hans Indre, og som gammel Bitterhed sprang frem af Gemmerne og satte sig klemmende og stikkende om hans Hjerte. Paa een Gang gav han et vildt, heftigt Kast med Hovedet, flængede Urbakken midt igennem og smed Stumperne af al Kraft hen ad Gulvet.

„Saa kommer jeg rigtignok igen paa Lørdag og skal da se at faa trukket Frederik Holst med, som du saa tit har talt om . . . aa, jeg trænger saa frygtelig til Rekreation, kære Svigerpapa!“ havde Frits sagt, da han tog bort Mandag Formiddag. „Og desuden har Emma bedt mig saa meget om . . .“

„Nej, der tager du fejl, Frits; jeg har ikke med et eneste Ord . . .“

„Jaja, men du fortalte dog med saadan en sød

lille Lokkestemme, at Jørgen Siversens skulde have Høstgilde.“

„Naa!“ havde da Lystrup sagt, „se nu du skrupper af, Frits.“

Efter at Frits havde opbrugt den lille Kapital, som hans Forældre havde efterladt ham, havde Lystrup maattet gøre temmelig dybe Greb i sin Pengeskuffe „for at holde Fyren oppe“. Paa Grund heraf og i Kraft af den Myndighed, han mente at burde gøre gældende som Svigerfader, havde Lystrup ofte følt sig tilskyndet til alvorlig at paa-minde Frits om at vise Flid ved Studeringen, hvilket han mente, der kunde være saa meget mere Grund til for den gode Frits, som det ene Aar gled hen efter det andet, uden at Fyren fik nogen Eksamen. Frits havde imidlertid altid ypperlig forstaaet at berolige den gamle. „Nu, Tiden vil vise, hvad Indhold der egentlig er i ham,“ tænkte Lystrup ofte; „men jeg gad vidst,“ tilføjede han stundom i sit stille Sind, „om han ikke tager baade mig og Tøsen ved Næsen.“

Der skulde som sagt være Høstgilde hos Jørgen Siversens. Knud blev naturligvis bedt med; men han havde en Kamp med sig selv, inden han bestemte sig til at gaa derned; thi han vidste, at Skolelæreren og Emma — maaske ogsaa Frits — vilde komme med. Frygten for at blive anset for en Kryster, der ikke turde møde frem „med oprejst Pande“, overvandt dog hans Betæneligheder. Hvad havde han i Grunden at være bange for? Havde han ikke vist Lystrup, at han turde møde ham i aaben og ærlig Kamp? Ved at tænke rigtig over sin hele Stilling, over det Liv, der allerede spirede saa kraftigt frem i Sognet, i hele Omlandet, fandt han, at han nok i Grunden havde Ret til at være lidt stolt. Var der ikke allerede skudt saa grundig

Breche i den gamle kinesiske Mur om Sognet, at dette nu kunde betragtes som aabent for Livsrørelserne udefra? Han var ikke fri for at nære et vist overmodigt Haab om, at han og hans Hjælpere i en ikke alt for fjern Fremtid turde raabe det første Hurra som Sejrherrer, til vel fortjent Ydmygelse for dem dernede bag de hvide Mure. Nu vel, han vilde gaa med til Høstgildet; der var ikke noget at betænke sig paa. Desuden kunde han virkelig have Lyst til at faa sig en Svingom med Ellen, den trofaste, rare Ellen, der altid var saa venlig imod ham.

Knuds Forhold til Ellen havde altid været venligt, men heller ikke mere. Han vidste godt, at Folk i Byen betragtede det som en afgjort Sag, at han skulde „ha'e Jørgens Ellen,“ og han troede ogsaa at have set saa meget i Pigens Øjne, at hun ikke vilde sige Nej, om han rakte en Haand frem. Nu ja, det var nok ikke den værste Ulykke, der kunde times ham, at blive gift med Ellen. Hun var en flittig og ordentlig Pige, og hun kunde bringe ham en grundmuret Medgift, som det vilde være dumt at kimse ad. Naar alt kom til alt, var hans Forbindelse med hende maaske kun et Tids-spørgsmaal.

Der var allerede næsten fuldt af Gæster, da Knud traadte ind i Gildeshuset. Dansen gik lystig oppe i Storstuen. Gamle Jørgen Siversen, der i Dag var i et straalende Lune, havde lige mishandlet sit eget Legeme ved at træde en „sindig Vals“ og kom pustende og svedig ind i Dagligstuen, fulgt af et Par andre ældre Mænd.

„Nu har vi arbejdet, Kristen Pæsen, nu ska' vi ha'e Brændevin,“ sagde han og tog Karaflen. „Hvad! der har vi jo Knud! Goddag, Knud, og

velkommen! Sid op ved Bordet og faa dig en Æbleskive og en Dram — værsgod!”

Knud saa sig om i Stuen. Der var ingen af dem, hans Øjne søgte; men han kunde høre Lystrups Røst oppe fra Mellemstuen, og de unge var vel oppe i Øverstestuen. Han satte sig op ved Bordet og begyndte at bide i en af de kæmpe-mæssige Æbleskiver, som Karen Jørgens skød hen for ham; men han havde Læs med at faa den ned; Hjertet sad ham oppe i Halsen og stoppede for Dejgklumperne. Da kom Ellen og Emma, begge blussende varme, gaaende Arm i Arm ind igennem Stuen. Det gav et Ryk i begge Pigerne, da de fik Øje paa Knud; men Ellen fattede sig hurtigt og gik hen og rakte ham Haanden, hvorefter Emma aandepustende udbrød: „Aa, nu glemte jeg . . . !“ og fo'r tilbage til Øverstestuen. „Nu er jeg da fri for at hilse paa hende,“ tænkte Knud med lettet Hjerte.

Lidt efter gik han op i Mellemstuen og hilste paa Mændene, som sad deroppe, ogsaa paa Lystrup, der meget venlig gengældte hans Hilsen.

Oppe i Øverstestuen, lige ud for Døren ind til Mellemstuen, sad Frits ved Siden af den tidligere nævnte Frederik Holst, en med den lystrupske Familie langt ude beslægtet Student, som var fulgt med Frits ud til Skolen, og som naturligvis var gaaet med Familien over i Gildesgaarden, hvor man vidste, at han vilde blive modtaget med Gæstfrihed. I det Øjeblik, Knud traadte op i Mellemstuen, fik Frits Øje paa ham og hviskede til Holst: „Der har vi ham, jeg har talt om . . . det er ham der med Skægget . . . hva', ikke sandt? et skrækkelig dumt Fjæs!“

„Aa, det synes jeg da egentlig ikke,“ svarede Holst, der havde sat sin Lorgnet for Øjet.

„Sys . . . s! ikke saa højt, du! Og som sagt, ikke et Ord til Emma om ham!“

„Ikke et Ord . . .? Hvad skal det egentlig sige?“

„Hm, jeg kan gerne betro dig det.“ Og med Haanden om Munden hviskede han nu Holst det ene Ord: „Ungdomsforvildelse!“ i Øret.

„Aha, du er bange for, at . . .“

„Bange! Ha ha ha ha, det er brillant! . . . Naa, der har vi min Sandten Faust-Vals. Tra la la ladida! Hvad gi'er du mig for de Toner? . . . Aa nej dog, se hende der, den tykke med de blaa Uldhoser og Træsko! Aa, hun er ubetalelig, hva'?“

„Det er maaske en fattig Huskone, der aldrig har haft Raad til at købe sig et Par Sko.“

„Aa, du tager det alt sammen saa overlegent.“ Frits blev lidt stødt. „Jeg er nu tilbøjelig til at se disse Mennesker fra den humoristiske Side. Der ligger virkelig for mine Øjne noget ubeskrivelig morsomt og naivt i alle disse Menneskers Ansigter og Bevægelser. Denne Umiddelbarhed, denne ufrivillige Komik, dette brede Naturgrundlag . . . se, der kommer nu Husets Chef — buh! med sin laadne Kabuds ned over Ørerne. Han sveder formelig Tran; men tror du, han lægger Huen et Øjeblik? Aa, han er kostelig, jeg skal senere have fat i ham. Se nu en Gang paa dette tykke, rynkede, dumt grinende Hoved, som nikker til alle Sider — hva'?“

„Jeg finder slet ikke noget grinagtigt hverken ved ham eller ved de andre; du maa huske paa . . .“

„Aa, du med dine hyper-demokratiske Anskuelser!“ afbrød Frits ham og vendte sig til en anden Side.

Knud befandt sig slet ikke vel i disse Om-

givelser. Han søgte hele Tiden at have Øje med Emma og Frits, for at han kunde vælge sin Plads saa langt fra dem som mulig. Af og til dansede han et Par Omgange med en af Konerne eller med Ellen, der tavs, men med bankende Hjerter lod sig føre rundt af hans stærke Arm; men der var en vis Uro over ham hele Tiden, og han ønskede bare, at han snart var vel ude ad Døren igen, ude i den friske Luft, hvor han kunde aande med lette Lunger.

Ud paa Aftenen blev det lange Egebord i Dagligstuen dækket, og en Del af Gæsterne, der havde gjort Tegn til Opbrud, blev bænkedes om det, medens de unge vedblev at danse. Lystrup sad ved Bordenden. Han spiste og drak af Hjertens Lyst og talte uafbrudt. Først henimod Slutningen af Maaltidet fik han Øje paa Knud, der sad i Halvmørke ved den anden Bordende.

„Hvad! der sidder jo min gode Ven Knud nede! Naa, Knud, du var nok ude med Tropperne i Søndags.“

Lystrup var ingenlunde i ondt Lune; men han kunde ikke lade være at give Knud nogle Hip, og inden noget Menneske anede det, var de to Modstandere paa Livet af hinanden.

„Det er nogle meget — nogle meget patriotiske Indretninger, disse Skytteforeninger.“

„Det synes jeg ogsaa.“

„Der er noget ædelt i, at de unge Helte saadan frivillig ofrer Liv og Blod for Fædrelandet.“

Knud tav.

„Men tror du nu ogsaa, Knud, at dine Helte vilde holde Stand, om Tyskerne en skøn Dag dumpe ned midt i Rørby?“

„De kunde vel i alt Fald bedre holde Stand, naar de forstod at bruge en Riffel og en Sabel,

end dersom de aldrig før havde haft fat paa nogen af Delene.“

„Høh! Jeg kunde næsten ønske, at der vilde dukke bare en halv Snes Pikkelhuer op her i Byen en Søndag Eftermiddag — du Fredsens, hvor du og dine Skarpskytter vilde smøre Haser til alle Sider!“

Folk lo. „Bravo, Bravo!“ raabte Frits, der tilige med Holst og flere andre havde taget Plads henne i Mellemstuedøren. Lystrup drejede Hovedet om: „Gaa du bare op og dans, Frits.“

Pulsslaget standsede et Øjeblik i Knuds Hjerter, men dundrede pludselig frem med fornyet Styrke. Han sendte Frits et knusende Øjekast, og da han i det samme saa et Glimt af Emma, der stod bag de andre og saa paa ham — saa vidt han kunde se — med et overmodigt Spottesmil, fo'r der ligesom et glødende Lyn igennem ham.

„Det kan De sige, at De ingen Mening har om, Lystrup. Desuden maa jeg fortælle Dem, at vor Skytteforening just ikke er beregnet paa at genne Tyskerne ud af Rørby.“

„Ikke det? Hvad er da dit høje Formaal?“

„De ved vist godt selv, hvad Skytteforeningerne skal gøre Gavn for; men ellers kan jeg godt sige Dem det, det kan jeg meget godt; for de skal bøde paa den korte Uddannelsestid, vore Soldater har, og vække noget Liv i de unge og nogen Eftertanke om, hvad Fædrelandet kræver af os alle. Ja; saadan har jeg forstaaet det.“

„Vække Liv! Der har vi Humlen, sa'e Per Brask. Høh, Liv! Ja det er en efterspurgt Vare i vore Dage: Liv i Skolen, Liv i Kirken, Liv i Politiken! Det kan nok være, der er Liv i Kludene paa Folk i vor Tid. Hvad siger De, Jørgen Siversen? Vi gamle Dødbidere, som ikke kan

være med at rende omkring og raabe med Liv, vi er ikke regnet for meget nu for Tiden.“

Jørgen lettede paa sin Hue og kløede sig i Nakken. „Hva' ska man sige til 'ed, Lystrup? Hver har sin Av'kat at trække med . . . men rør nu Glassene, Folk — værsgod, Knud og I andre! Det er bedre at drikke end at sidde og skænd's.“

„Skænd's?“ udbrød Lystrup. „Nej, lad os ikke tale om at skænd's, — hvad, Knud? Vi er lige gode Venner, fordi vi siger hinanden vor Mening rent ud af Posen.“

Det mente Knud da ogsaa.

„Nej,“ vedblev Skolelæreren efter at have taget sig en Slurk varm Punch, „jeg kan sandt for Dyden ikke med alt dette nymodens Liv. Det kribler mig helt ud i Neglene, hver Gang jeg ser alle disse velsignede Livstegn. Vi svømmer jo formelig i Liv over hele Landet. Saa kommer der en, saa en anden og holder os sin Livs-Eliksir under Næsen — hu hej! saa maa vi ha'e det og saa det i Gang! Saa skal Landet frelses ved Højskoler, saa ved Skytteforeninger og saa ved hundrede andre Ting. Her i Rørby frelser vi for Øjeblikket Landet ved at rende ude paa Per Grejsens Brakjord og plaffe og lege Soldater — høh!“

„Ja De river ikke Skyttesagen i Stykker med den Slags Brækjern, maa jeg sige Dem. Jeg synes for Resten, at det tager sig lidt underligt ud, at en Mand i Deres Stilling kan ta'e saadan fat paa en Sag, som er rejst alene af Fædrelands-kærlighed, og som støttes af høje og lave hele Landet over.“

„Stop stop! . . . „Fædrelandskærlighed“? Jeg tager min Hat af for Fædrelandskærligheden; men hvad er det reele Udbytte, hvad fører al denne Syngen og Plaffen til? Det kan ikke nytte, at I

tror paa, at Tyskerne skal blive bange for Olger-Danske-Folket og krybe i Musehuller ved at høre om alle de drabelige Skarpskytter, som „fylker“ sig under Danebrog heroppe paa vore Brakmarker, eller ved at høre dem sjunge, at „det dunder under Ros, der de danske Krigsmænd udride“. Høh! Tyskerne lader sig ikke saa let kyse.“

„Det er heller ikke Meningen med Skyttesagen at kyse Tyskerne eller noget andet Folk, men kun at styrke os selv. Jeg mener, det er en god Ting, at de unge lærer at skyde, lærer Gymnastik og Fægtning og kommer sammen for at høre gode, oplysende Foredrag og synge Fædrelandssange. Jeg mener, at det er alt sammen noget, der kan bidrage til at bringe en god Aand ind i Hæren og i hele Folket. Det kan da ogsaa bevises med sort paa hvidt, at de Karle, som har været med i Skytteforeningerne, de er ikke alene de skrappeste Skytter, men de raskeste og bedste Soldater, saa det kan dog være, at Udbyttet er større, end De tænker. Men Sagen er den, at De slet ikke kan forstaa hele det ny Liv, som er brudt frem i vort Folk, for De staar endnu med begge Støvlerne i det gamle.“

Lystrup blev ham ikke Svar skyldig; men den lille Fægtning gik nu mere og mere over i et uforstaaeligt Virvar, idet en Del andre Røster løftede sig og blandede sig sammen i et summende Samtalekor. Der var kommen Liv i adskillige af de gamle søvnige Øjne. To og to vendte Bordfællerne sig mod hinanden, slog ud med Suleben og Brødskorper, talte ivrig om Krigsvæsen og og drøftede brændende Politikspørgsmaal.

Idet Knud rejste sig, hørte han Lystrup sige ganske højt til Per Grejsen: „Jeg skulde ikke have noget af at have dem rendende hver Søndag og

træde min Mark ned.“ — „Det skal ogsaa være forbi nu med de Tossestreger,“ svarede Per. Knud tænkte dog ikke videre over dette, men gav sig til at søge efter sin Hue.

Dansen gik endnu lystig oppe i Storstuen. Frits havde faaet fat i vor velkendte Pundtærsker og sad og anstillede en Række „humoristiske Studier“, der væsentlig bestod i at iagttage Virkningerne af de talrige Glas Punch, som han ved idelig og idelig Skænken og Klinken fik tyttet i Manden. Kristen Knort gav sig med et usigeligt Velbehag Punchens glade Aander i Vold.

„En Puns er begæret for os her,
stor Sorrig i Hjæ-er-det jeg bær;
men for Punsen vil vi sjunge,
saa læn-ge vi er un-ge
og være rask' og muntre i vort Lav!“

sang han med Forglemmelse af „Heglen“, Skrædderen og al Livets Sorrig og Viderværdighed, idet han med svømmende Glæde vendte Øjenene op mod Loftet, svingede Hovedet til Siderne og spilede Næseborene op, saa de tog sig ud, som en Handskemager lige havde haft sit Udspiler-Apparat oppe i dem og givet dem et fornøjeligt lille Tryk udad. For øvrigt var Manden, trods Frits's ihærdige Mundskænker-Udholdenhed, ikke mere fuld, end at han, hvad Øjeblik det skulde være, kunde have taget „et Bed“ med sin Plejl i Loen; derimod havde Hr. Frits selv, inden han anede det, pimpet sig op i en „meget animeret Stemning“, der ikke var fri for at aabne den gamle, sejge Pundtærsker Lejlighed til Studier af samme ovennævnte Art.

Oppe i et Hjørne af Mellemstuen sad Emma med Armene over Kors og stirrede paa et Bundt

Svovlstikker, der laa paa Bordet forved hende. Knud maatte have set fejl; der var ikke Spor af Spot i hendes Ansigt, ikke en Gang Spor af Smil. Hun sad med Overlæben skudt ind mellem Tænderne og lod Tankerne strejfe tilbage over den nylig førte Samtale. Det var første Gang, hun havde set Kampens Glød paa Knuds Kinder. Hvo kunde nægte, at hans Meninger havde et Underlag af Sikkerhed, at der i hans Øjne var en Glans, som man kun ser i en vaagen Mands Blik!

„Aa, søde Emma,“ bad Frits, der med eet kom styrtende ind til hende, „kom dog op og se et uforligneligt Eksempel af en Pundtærsker!“

„Nej, gaa væk, lad mig sidde alene!“

„Hm — igen Hovedpine,“ mumlede han og gik tilbage til sit Eksempel.

Emma fortsatte sit Tankeløb. Hvo kunde nægte, at der var en vis modig Klang i hans Ord, at der gik ligesom en ung, frisk Higen gennem hans hele Tankegang! „Aa Blæst og Humbug!“ udbrode hun paa een Gang for sig selv og slog til Svovlstikkerne, saa de fløj ud af Hylsteret og spredtes over Bordet. Og nu viste der sig virkelig et Par smaa spottende Fordybninger mellem Musklerne ved hendes Mundvige. Maaske havde Knud dog set rigtigt alligevel.

Knud havde imidlertid gjort sig færdig til at gaa. Han vilde bare gaa op i Storstuen for at give Musikanten Spillepenge; men idet han gik igennem Mellemstuen, kom Holst hen og slog ham paa Skulderen: „Aa, maa jeg tale et Par Ord med Dem, før De gaar?“ Inden Knud vidste af det, var han dragen ind i en ny ivrig Samtale om Tidens Røre. Han vendte Siden til Emma, saaledes at hun tydelig kunde sidde og betragte

hans Ansigt, hvis mandige Linier traadte skarpt frem i Lysskæret.

Halv skjult bag et Par tykke Huskoner stod Ellen i Storstuedøren tætved og lyttede efter, idet hun af og til drejede Øjnene fra Knud hen paa Emma og betragtede hendes Ansigt med et skarpt lagttagerblik.

„. . . Men jeg skal sige Dem, hvordan vi før havde det her i Rørby“, hørte man Knud sige. „Da gik vi alle og sled i den gamle Sele, — ikke en eneste Mand i Sognet havde Tanke for nye Forbedringer eller for en bedre Lærdom eller nogen Ting. Mændene havde ikke andet at snakke om end saadanne Dele som, hvor gammel Per Grejsens den røde Plag var, og hvor mange Læs Møg Jørgen Siversen havde givet sin Brakjord. Konerne snakkede bare om deres Dynevaar og Spind eller om, hvornaar der skulde være Barsel der og der. Karlene laa og snuede paa Bænkene om Vinteraftenerne og gik og drev med Piben mellem Tænderne om Søndagen.“

„Maa Bønderne kanske ikke mere tænke paa deres Bedrift?“ spurgte en Gaardmand — Jørgen Siversens Nabo — som stod og lyttede efter.

„Jo, det maa de gerne, Mads; de skal netop tænke meget mere paa den end før, men paa en hel anden Maade; for de skal tænke paa at indføre nyttige Forbedringer, ta'e deres gamle Grunker op fra Kistebunden — hvem der har nogle — og sprede dem ud over Marken, hvis du forstaar mig. De skal fodre deres Kre'tur noget bedre og lære at tage noget ind for deres Mælkeri; men de skal ikke tænke alene paa deres Bedrift; for der er noget højere i Livet at stile efter end Heste og Køer og alt det. Vi maa dog tænke paa, Mads, at Vorherre har givet os en Aand,

der er meget bedre end Kroppen, og derfor skal vi sætte det aandelige Liv over det legemlige. Det er først derved, at vi bliver til rigtige Mennesker.“

„Fuldkommen rigtigt!“ udbrød Holst og slog igen Knud paa Skulderen. „Det er virkelig fornøjeligt at høre en saadan Røst fra Bondens egen Lejr!“

„Ja,“ faldt Mads ind, „jeg er ikke højlærd nok til, at jeg kan besvare mig her; men jeg bliver nu lige godt ved at være af den Formening, at Bonden han skal blive ved det, han er oplært til . . .“

„Det vil jeg netop ogsaa ha'e, han skal; men han skal ikke bare være en Arbejdsmaskine paa to Ben, du. Er det ikke forfærdeligt, at Hundreder iblandt os gaar deres hele Liv igennem og roder med deres Møggrebe, deres Tøndesække og Smør-bøtter, uden at bryde sig det mindste om deres Aands Udvikling. Mens andre styrer Land og Rige eller kæmper for Frihed i Menigheden, for Oplysning og øser Glæde og Forfriskning af Kunst og Videnskab, saa gaar vi herude — mange af os da — og herser frem og tilbage i den gamle Trommeromme ligesom et Barn i en Gangvogn, — uden at komme længere og uden at ane, hvad der er uden for vor lille snævre Ramme. Saa en Dag kommer Døden og piller os væk, saa bliver vi puttet ned, og saa er det forbi! Er det et Menneskeliv? Nej, vi maa ud af Gangvognen, Mads, ud over Rækværket og være med der, hvor Aandslivet rører sig stærkt og kraftigt. Vi maa lære noget, vi maa se at blive lukkede op, saa alt det store og skønne, der er i Livet, kan skinne og varme ind i os — saa kommer der Tanker op derinde, kan du tro, saa kommer der Fart i Blodet.

Vi maa være med i Menighedslivet, være med at arbejde paa Samfundets Udvikling, vi maa lære at glæde os over vore Digteres og Kunstneres Arbejder, lære at beundre Naturens Størværker. Vi maa sprænge det gamle, træede Bonde-Hylster og se at komme ud i Sol og Frihed, vi maa vise, at vi Bønder baade vil og kan bruge vor Menneskeret og leve et helt og fuldt Menneskeliv!“

I det samme drejede Knud Hovedet om mod Emma som for at vise hende, at han godt vidste, at hun sad og hørte det hele. Men hvad saa han . . . ? Blussende, hurtig aandende, revet med af Varmen i Knuds Ord havde hun rettet sig i Sædet, næsten lænet sig fremad mod Knud, og i Stedet for et spottende Smil, som han havde ventet, mødte der ham et Blik, fuldt af Beundring og Samhu, varmt og ildhuet. Men ret, som om hun tog sig selv i en skæbnesvanger Selvforglemmelse, slog hun hurtig Øjnene ned, rødmede helt op i Tindingerne og gik sin Vej med et af disse sædvanlige Slag med Nakken.

Knud saa efter hende, forbavset, forundret, for-glemmende alt omkring sig.

„Hj'ane dog, hvad gaar der a' dig, Ellen?“ skreg i dette Øjeblik den ene af Huskonerne for-færdet . . . „du er jo lige saa hvid i . . . ta' dog fat i mig, Barn! du triller jo om! . . . Kirsten, rend ud i Ste'set og ta' en Kop Vand, skynd dig!“

„Aa Snak!“ hviskede Ellen aandeløs, „er det noget . . . er det noget at gave saadan op for! Det er jo bare lidt Kvalme . . . gaa væk og lad mig komme lidt ud i Haven!“

Knud havde under den almindelige Tummel ikke en Gang lagt Mærke til, hvad der foregik bag ved ham, men vedblev at stirre hen imod Døren, hvorigennem Emma var gaaet. Hvad i Alverden

var det for et Blik, han der uforvarende havde opfanget? Var hun med i Kampen? Og paa hans Side? „Aa, jeg er jo tosset,“ tænkte han omsider og gav sig atter til at tale med Student Holst og den anden Mand.

Kl. 12 kom Knud hjem; men han fik ikke megen Søvn den Nat. Musikken, Valsetrin, Latter og Raab svirrede i forstyrret Virvar gennem hans Hoved, tæt hvirvlende om hans Sanser og dog klingende som fjerne Dønninger af tusinde sammen-smeltede Lyde. Og midt i Virvaret, midt i Syner-nes brogede Billedrække stod en Kvindeskikkelse og saa paa ham med store, vaagne Øjne. Han laa og støttede Albuen mod Hovedgærdet og stirrede paa en blank Strime af hvidt Maanelys, der skød sig tværs over Gulvet, og i hvis skære Klarhed Kvartskornene paa Bræderne funkledede som smaa Diamanter. Den ene brusende Stemningsbølge gød sig hen over den anden i hans Indre. Han tænkte tilbage paa gamle Dage, da denne fristende Kvindeskikkelse aandede ham sin skalk-agtige Friskhed, sin uimodstaaelige Livsfyrighed ind i Sjælen, og det var, som hans Hjerter atter fornam en Skælven af Kærlighedsrusen fra hin Tid.

Men da fo'r et isnende Minde gennem hans Hjerter, Mindet om hin Juledag. Hans Pande trak Rynker, han følte paa ny ligesom et flængende Snit over Hjertet. Og Minderne om en Række Spottesmil og haanende Nakkekast baade fra ældre og nyere Tid tirrede atter Lidenskabens op i ham. „Ja, har hun ikke gjort Nar af mig al sin Tid? Men hun skal ikke gøre Hovedet forstumlet paa mig tiere!“

Da saa han igen disse gennemtrængende brune Øjne, hans Tanker forvirredes, brødes som i en vild Kamp, en sød men haabløs Henrykkelse

kæmpede med Bitterheden, Indbildningskraften hvirvlede omkring med hans Tanker, som Vinden med Havskummet over Brændingerne. Han hørte hendes skælmske Klokkestemme, han saa hendes sorte Haar gnistre i Sollyset, han mærkede atter den Duft af Friskhed, af noget uforklarligt, rusende, som saa ofte havde bragt ham i en Slags forvirret Henrykkelse. Medens hans Hjerter bankede med hurtige, dumpe Pulsninger, legede de mest vanvittige Indbildninger i hans Hjerne. Hun kom ham i Møde med forgrædte Øjne. „Tilgiv mig, Knud, jeg kan ikke holde det ud længer!“ — Saa var hun bleven hans Hustru. Han sad med hende paa Skødet henne ved Kakkellovnen. De talte om deres Lykke, om Sang, Oplysning, Frihed, alt det bedste i Tiden. — „Ja,“ sagde hun, „Far forstaar det ikke, du har hele Retten paa din Side.“

Netop i det Øjeblik, han saaledes gav sig hen i Indbildningernes hedeste Rus, tudede en Ugle uden for Vinduet og flængede med sit Skrig hele Indbildningskraftens fine Billedvæv. Det lød næsten, som om nogen raabte om Hjælp. Han fo'r op og saa sig om i Stuen, og i samme Nu stod alt klart for ham, skærende klart: Frits, Lystrup — hele Virkeligheden sammentrængt i een eneste fortærende Tanke. „Ja, jeg er tosset — forrykt!“ udbød han højt, smed sig tilbage i Sengen og klemte Hænderne mod sine Tindinger.

Forinden Lystrup og hans Følge havde forladt Gildeshuset, forefaldt der et Optrin, der nær havde sat en Stopper for hele Lystigheden. Frits, der omsider var bleven mæt af Pundtærsker-Humoren, følte en uimodstaaelig Lyst til at vælge sig et nyt Eksempel til Behandling, og da Jørgen Siversen netop i det Øjeblik, da den unge Mands Livs-

aander tumlede sig i deres vildeste Ustyrlighed, kom gaaende forbi ham med to dampende Glas Punch i Hænderne, sprang Frits op, slog den gamle paa Akslen, saa den varme Vædske sprøjtede ud over begge hans Hænder:

„Naa, gamle Hr. Drivertsen . . æ . . æ, hvad jeg vilde sige: Sivertsen! hvorledes har man det saa under den laadne?“

Jørgen, der godt havde lagt Mærke til Forvrængningen af hans gamle, ærlige Navn, og som desuden blev lidt ærgerlig ved at se det meste af Punchen spildt, udbød:

„Hoj hoj hoj! La' vos itte spilde Gud Gaver!“

Han satte Glassene paa Bordet og tørrede sine Hænder paa Bukserne. „Naa,“ tilføjede han ligesom undskyldende, „ded haar da'tte no'ed aa betyde mæ di Par Draaver! . . Men hvodden vaa' 'ed? je' synnes, der røg no'ed hvidt no'ed ing under Bor'et.“

Det var en Guldlorgnet, som var fløjet op af Frits's Vestelomme, idet han selv fo'r op.

„Aa, det var min Lorgnet; her er den.“

„Han gik da'tte i Stykker?“

„Nej, den er ganske hel.“

„Ded vaa' dog en faa'lig fin Ingretning, den. Hvad! ded er jo et Par Glarøjne!“

„Ja, hvad synes De om saadant et Par Glarøjne? Saadant et Par har De nok aldrig set?“

„Næ, it' ded je' ved aa.“

Kaadheden, ægget af Punchens rusende Virkninger, kribledes den unge Mand i Panden. Skævende til et Par unge Piger, der stod i Nærheden, blinkende med Øjnene vedblev han:

„Det er saamænd fra saadanne Glarøjne, at vi Medicinere har al vor Visdom.“

„Saa . . aa! Hvodden ded?“

„Jo ser De, Jørgen Siversen, det er igennem saadanne Glas, vi undersøger „Mexinen“ og „Pællerne“, førend de bliver sendt ud paa Landet.“

Det tog til at varme den gamle Mand op i Tindingerne. „Hum!“ Han rev sig et Par Gange i Nakken og gjorde Tegn til at ville dreje omkring og gaa sin Vej.

„Nej, bi lidt, De skal have rigtig Besked og Redelighed paa det hele,“ vedblev Frits og hivede Manden tilbage ved Ærmet.

„Frits!“ lød en irettesættende Stemme bagved. Det var Holst, der havde hørt og set det hele. Frits var imidlertid alt for optaget af sit Eksperiment til at agte paa nogen Advarsel. Han blinkede atter til Pigerne:

„De maa vide, Jørgen Siversen, at der i alle Vædsker findes nogle smaa bitte Dyr, som hedder Infusionsdyr, og de er forgiftige; derfor maa vi sidde og fiske dem op med en Pren, inden Meksinen bliver udleveret fra Apoteket.“

„Naa . . . aa!“ Jørgen Siversen var nu bleven rødbrun i Ansigtet og begyndte at rømme sig paa en betænkelig Maade. Han bøjede sig frem, spyttede en Gang, strøg sig om Munden med Haandfladen, stak Tømmelfingrene i Vestens Ærmegab, hældede Hovedet lidt til Venstre og sagde derpaa med solidt Eftertryk paa hvert Ord:

„Hør — nu — ska' — je' — si'e — Dum — noget, Hr. Fritsemand, De er en rigtig Vindsak, er De! Tror De itte, at je' meget godt forstaar Meningen med alt dette hersens?“

Uvejret var trukket langsomt op, men kom frygteligt, da det brød løs. Hænderne hang og dirrede i Tømmelfingrene, Øjnene blev store og runde som Tremarker, og Næseborene bevægede sig ud og ind som paa en vild Hest.

„Men ded æ itte den føste Gang, du vil trække mig til Vands i mit eget Hus — ja je' siger itte aan't end som du til dig, for du æ d'atte aan't end en forsulten Landløver, som render og drevser omkring fra den ene Ende a' Landet til den aa'en. Je' haar meget godt forstaaet alle dine Flovserier, ded ka' du være muggen om, je' haar, og dersom du kommer tiere til mig med den Slavs, saa ska' je'“ — her indskød han en frygtelig Ed — „lære dig at holde din Næse hos dig sæl, ded ka' du være dig forvissen om!“ Han slog her i Bordet, saa det rystede i Stuen.

Lystrup, der ikke havde lagt Mærke til Sammenstødet før nu, rettede sig pludselig og spurgte: „Hva' . . . hvad er der paa Færde?“

Frits, der af Forskrækkelse var bleven ganske klarhovedet, spillede den forundredes Rolle og stammede: „En . . en lille Spøg, kære Onkel. Manden bliver rasende, fordi . . .“

„ . . . Der er osse no'ed, der hidder Skik og Orden i et Bundeus,“ vedblev Jørgen Siversen og bankede med Knoerne i Egebordet, „om osse vi itte ka' snakke fint og skrave yd med Benene. Og du ka' stole paa, min Dreng, at den gamle, som staar her, la'r sig itte spille paa Næsen a' saadden en Vipstjært, om osse du røjler dig op med Glarøjne og Ovenskæg.“

„Men for Pokker,“ udbrød Lystrup igen og rejste sig, „hvad er der dog paa Færde?“

„ . . . Saadden en forrendt Kevenhavner! Kommer her springendes hver aa'n Stund og overbegriener vos Bønderfolk! Tror, at vi æ alle sammen baare Taaskehoveder og Kydpander, som enhver forrendt Av'kat ka' spille Hejgut med.“

Holst havde imidlertid maattet give Lystrup en kort Beretning om det forefaldne, og det syntes,

som om de begge billigede Gaardmandens Op-træden. „Men lad nu det være godt — hører De!“ bad Lystrup, da Jørgen igen gav sig til at brænde løs. „Nu gaar vi hjem, Frits,“ sagde Lystrup derpaa med en Stemme og et Øjekast, der ikke kunde misforstaas.

„Ja, jeg er færdig . . . jeg . . . jeg skal saamænd ikke . . . he!“

Gildet fortsattes; men Jørgen Siversen gravede sig i Nakken og var helt „mankerlig“ over sin heftige Adfærd, der jo vilde gøre en frygtelig Opsigt, naar den kom ud iblandt Folk. Dog — da han havde faaet sig en solid „Kvældsnadver“, vendte det glade Høstgildelune tilbage, og et Par Timer efter Sammenstødet traadte han en af de gode gamle rørbyiske Toture, saa Støvlesinkerne gik en kvart Tomme ned i Bræderne for hvert Trin.

En Aften nogle Maaneder efter Høstgildet sad Emma og Ellen alene i Skolens Dagligstue og syslede med hver sit Haandarbejde. Udenfor drog Mørket sit sorte Omhæng tættere og tættere sammen over Byen, Vinden rev i Vinduerne, og af og til klaskede et Par store Tøsnefnugge imod Ruderne. Stemningen var trykket trods Ildens Knitren i Ovnene og den lune Hygge, som omgav dem paa alle Sider. Emma lod hvert Øjeblik sin venstre Haand synke med Hækletøjet ned i Skødet, samtidig med at hun satte den højre Albue mod Bordkanten og holdt Haanden op over Øjnene.

„. . . Emma, hører Du ikke?“

„Hvad? . . . hvad er det?“

„Ja, hvad er det? Jeg sidder her og snakker . . . jeg ved ikke, hvordan det er fat med dig, du er ligesom . . .“

„Hvad er det for nogen Snak, du stadig kommer med! Jeg er jo, som jeg altid har været.“

Med rynket Pande gav hun sig til at hække af alle Kræfter.

Ellen sad en Stund og saa paa hende med en underlig bitter Trækning om Munden. „Skal jeg sige dig, hvad der er i Vejen?“

„Naada?“

„Du har faaet Sind til Knud igen — det er hele Sagen.“

Det gav et Ryk i Emma. „Hvad er det for nogen . . . fy, du er ond ved mig, Ellen! Hvor kan du komme med saadant noget?“

„Jo, jeg ved det godt alt sammen. Sig det kun, Emma, sig kun, at du har slaaet den anden af Hovedet og kastet dit Sind paa Knud igen.“

Det forløsende Ord var faldet! Med en brat fremvældende Graad, der i sin lidenskabelige Frigørelsestrang rev alle Betænkelighedens Pindedæmninger til Side, bøjede Emma sig over mod sin Venindes Bryst: „Ja, i Himlens Navn, lad mig sige det, jeg holder af ham, og om I saa vilde rive Hjertet ud af Livet paa mig, saa vilde det blive ved at holde af ham! Ellen, jeg kan ikke andet, jeg har staaet imod, saa længe det var muligt!“

Ellen stirrede et Par Sekunder hen i Stuen og følte sig gennemmisnet af et stivnende Gys; men i næste Nu syntes Modløshedens Mathed at lægge sig over hendes Sjæl, Øjnene fyldtes af Taarer, hun bøjede Hovedet og stirrede med et haabløst Suk gennem Graaden ned paa Bordtæppet.

„Hvorfor har du ikke villet sige mig det før?“ spurgte hun, da Emma standsede.

„Hvor kunde jeg dog det? Husker du ikke, at jeg . . . aa, du ved ikke, hvad jeg har lidt, Ellen! Jeg kan ikke holde af Frits, jeg kan ikke gifte mig med Frits.“

„Saa skulde du aldrig have givet ham dit Ord.“

„Ja men det har jeg heller ikke gjort; han fik fat i min Haand, og saa kom Knud . . . aa, jeg ved ikke, hvordan det hele gik til; men nej! jeg vil ikke vælte Skylden af mig, det er Usandhed, jeg ved godt, at det er mig selv, der bærer hele Skylden. Jeg var som forstyrret i Hovedet, jeg syntes, Knud var bleven saa utaalelig og den anden derimod . . . aa, hvor kunde jeg være saa blind! Men jeg holdt ikke af Frits — nej, det gjorde jeg ikke, og jeg vil aldrig i Verden komme til at holde af ham, — det kan gyse i mig, hver Gang nogen om Søndagen banker paa Døren derhenne.“

„Du har dog altid sagt, at han havde et godt Hjerte.“

„Ja, et godt Hjerte! Er det da nok med det gode Hjerte, naar alt det andet er Pjalteri? Der er ikke Spor af Karakter i ham, ikke Spor af Vilje, han har ikke det mindste at leve for, han vil blive ved at være en Dreng alle sine Dage — — —. Holdt af ham? Nej jeg har aldrig holdt af ham, aldrig! Jeg har gaaet og løjet for mig selv og for jer alle, jeg har været stiv, jeg vilde holde ud og trodse mig igennem det hele. Hver Gang jeg tænkte paa den Troløshed, jeg viste mod Knud, rejste der sig noget vildt og trodsigt i mit Sind. Jeg havde jo Lov at give min Haand til hvem jeg vilde, det var jo bare en Børneforlovelse, det med Knud. Men det pinte mig alligevel, han var aldrig ude af mine Tanker. Det har staaet og køgt i mig hver eneste Dag;

men jeg vidste ikke, hvordan det var fat med mig. Først da Knud kom tilbage, begyndte det at gaa op for mig, at jeg holdt af ham endnu; men jeg kunde og turde ikke tilstaa det for mig selv. Skulde han gaa og hovere over mig? Nej, saa dybt skulde jeg aldrig ydmyge mig — jeg, som altid havde haft Magten paa min Side. Jeg søgte at bilde mig selv ind, at jeg foragtede ham, jeg lo med de andre ad al denne Frihedssnak, alt dette Skytte- og Sangkommers, jeg lo ad alle hans forrykte Ideer . . . og ved du saa, Ellen, hvad jeg gjorde paa samme Tid? Jeg saa op til ham, beundrede ham, jeg var fuld af Angest og Spænding, hver Gang jeg saa et Glimt af ham. Ja, mens jeg gjorde Nar af ham og hans Skytter og Sangere, sad jeg og broderede Præmier til dem; saa tosset kunde jeg være, Ellen! Jeg glemmer aldrig den Dag, da de trak forbi herude paa Vejen, jeg glemmer aldrig i Verden de Øjne, han saa hen paa vore Vinduer med og sang de Ord, du ved nok, der staar i Sangen: „Jeg hæver Panden kæk og fri og sparker Snorene af Foden.“ Jeg stod inde i Lysthuset og saa paa ham, aa, det var, som han havde sagt mig lige i Ansigtet: „Hører du, jeg kan godt undvære dig!“ Men jeg vilde ikke bøje mig endnu, jeg vilde ikke tilstaa, at han var stærkere end jeg. Men saa kom der en Dag . . . aa, Ellen!“

„Hvad var det?“

„Ja dig kan jeg betro det hele. Det var en Urbakke, som jeg, uden at nogen vidste det, gav til Præmieskydningen. Knud vandt den, det fik jeg straks at vide; men ved du, hvad han gjorde ved den, da han kom hjem om Natten? Stine, du ved, som har tjent hos os, og som nu bestyrer Hus for ham, har selv fortalt mig det hele. Han

flængede den midt igennem og smed den hen i en Krog, hvor hun fandt den næste Morgen. Aa, hvor blev jeg harm paa ham, da jeg hørte det; men bagefter, om Natten, græd jeg, ja græd, som om alt skulde rives i Stykker inden i mig. Da først maatte jeg tilstaa, at jeg var den lille, maatte tilstaa al min Uret og Stivnakkethed. Jeg kunde have kastet mig ned paa Gulvet for ham og tigget ham om Tilgivelse . . . aa Ellen, du ved ikke, hvor jeg holder af Knud, du kender ikke Knud, du har ikke hørt, hvordan han kan tale, du forstaar det ikke, du har ikke set, hvilken Kraft der bor i ham, og du ved ikke, hvor god og opofrende han er.“

Emma var her kommen ind paa et Emne, som hun kunde have talt om i Timer uden at blive udtømt. Ad ubegribelige Veje havde hun opsamlet en Mængde Eksempler paa Knuds gode Hjertelag. Hun vidste, at han i Efteraaret, da han hørte, at en fattig Husmand ude paa Marken laa syg og ikke kunde faa nogen til at pløje til Rug, øjeblikkelig og uopfordret var taget ud med Heste, Redskaber og Sæd og havde lavet alt i Orden. Hun vidste, at han forleden, da hans Tjenestedreng havde faaet en Høfork jaget gennem det ene Fodblad, selv havde gaaet og plejet og passet Staklen og vaaget hos ham i flere Nætter. Og saaledes videre.

„Du kender slet ikke Knud,“ vedblev hun med glødende Kinder, „du ved ikke, hvad der bor i ham, du forstaar ikke alle de store og gode Ting, han kæmper for, du ved ikke, hvad det er at elske . . . nej, der er ingen i hele Verden, der kan holde af ham som jeg.“

Ellen skulde ikke vide, hvad det var at elske! Hun knugede Hænderne mod hinanden og sad et

Øjeblik stiv og forpint, uden Evne til at kunne røre sig eller sige et Ord.

„Du faar ham ogsaa, Emma,“ sagde hun omsider. Og nu var det hende, der bøjede Hovedet over mod Emmas Bryst og gav sig med sit bristede Haab og sine sønderflængede Drømme hen som et Offer for sin Venindes Lykke.

„Jeg?“ udbrød Emma og skød hende tilbage og stirrede paa hende. „Ved du da ikke, at han foragter mig? Hørte du ikke, hvad jeg fortalte? Og ved du ikke, at Far og han . . . og desuden . . . nej, nej, det sker aldrig i Evighed, det kan jo ikke ske!“ Hun tog sig til Panden. „Her sidder jeg og snakker om alt dette — jeg, en forlovet Pige som, aa . . . Ellen, jeg er saa grænseløs ulykkelig, men jeg ved ikke, hvordan det alt sammen er kommet, jeg bliver somme Tider rent rasende, fortvivlet! Du skulde vide, hvor alle disse Tanker stikker og piner mig! Jeg ved jo, de er syndige, afskyelige; men jeg kan ikke slippe dem.“

„Sys . . . s . . . s, der kommer nogen!“

Mange Kampe gik hen over Rørby i de otte Maaneder, der nu forløb. I Juli foretog Knud en Rejse paa et Par Dage til Hovedstaden for at faa ordnet nogle Pengesager. I et ret frisk og fornøjet Lune kørte han tilbage ad Jernvejen til den lille hjemlige Købstad, hvorfra han agtede at tage videre med Dagvognen til Rørby Skov, hvor Sognevejen fra Rørby stødte til Landevejen. Dagvognen holdt ved Postgaarden, færdig til Afgang. Kusken

aabnede Døren bag i Vognen, og Knud satte Foden paa Trinet og svang sig op i Døraabningen. Der sad Emma alene inde i Vognen.

Hun drog med et heftigt Ryk Albuerne ind mod Kroppen og blev hvid i Ansigtet. I samme Nu, som Knud havde faaet Øje paa hende, drejede han uvilkaarlig halvt omkring og gjorde i sin Forlegenhed Mine til at ville træde tilbage; men da tog han en kraftig Beslutning, svang sig helt ind i Vognen, tog til Hatten, sagde rask „Goddag“ og satte sig paa Hyndet tæt ved Døren. Emma sad paa det modsatte Hynde og i den anden Ende af Vognen, et Par Alen fra ham. Han satte sin Stok i Hjørnet og famlede en Stund med et Par Smaapakker, som han havde med, lagde dem først ved Siden af sig, derpaa over paa det andet Hynde og endte omsider med at lægge dem op i Nættet under Vognhimlen. Derefter knappede han sin Frakke, rev den op igen, saa paa Uret, følte paa Sidelommerne og knappede derpaa Frakken igen.

Emma sad, hvid og stiv, og stirrede med ufravendt Blik paa en Messingskrue paa den modsatte Væg og formaaede knapt at aande. Under den ene Arm holdt hun en Nodemappe, hvilken hun ubevidst knugede ind imod Kroppen med en saa krampagtig Anstrengelse, at hun til sidst følte en stivnende og smertelig Træthed i Bryst og Skulder. Blodet tog til at banke i hendes Tindinger, og hun mærkede, at det varmede over hele hendes Ansigt. Da lod hun som ved en driftsmæssig Trang Armen synke løst ned, og ved den bratte Lindring udstødte hun et lettende Suk; men i samme Øjeblik satte Hestene Vognen i Gang med et Ryk, Mappen gled fra hende, og idet hun vilde gribe den, stødte hun Knæet imod den,

saa den fløj helt hen mod Knud. Han saa med et forlegent Blik hen paa hende, og da hun rød-mende rejste sig for at tage den op, men satte sig igen, tog han den og rakte hende den: „De tabte nok Bogen.“

„Tak!“ svarede hun, men gav et lille svagt Kast med Nakken og saa til en anden Side.

Det vilde have været hende umuligt at se paa Knud, da hun sagde Tak.

De kørte ned ad Gaden og naaede snart ud paa Landevejen. Hver sad i sin Krog, med sine egne gærende Tanker, medens Vognen langsomt krøb op ad Bakken uden for Byen. Knud saa ud paa Stenbunkerne og paa de gamle Asketræer med deres tørre, knudrede Rodender. Det var, som hans Tanker ogsaa knudede sig ind i hverandre til en haard Klump med fremstikkende, nøgne Rødder, der sukkede efter en Læskedraabe.

Emmas Forlovelse med Frits var for længe siden hævet. Det var gaaet næsten af sig selv. Lystrup, der længe havde mærket, at hans Datter var ulykkelig ved Forlovelsen, og som havde stærk Mistanke om, at Frits spillede grundig under Dække med ham, hvad Studeringen vedrørte, tog sig over at tilvejebringe paalidelige Oplysninger om Fyrens hele Forhold i Hovedstaden. Disse Oplysninger maa have været af en meget ned-sættende Natur; thi en skøn Dag sagde Lystrup, efter at han havde forseglet et Brev: „Se saa, nu har jeg furet Frits for mit Vedkommende, nu kan du, som du selv vil, Emma.“

Frits kom aldrig oftere til at sætte sine lakerede Fødder paa Rørbys snavsede Gader. Hvad der senere blev af ham, vides ikke for sikkert; men et Rygte, der fandt Tiltro i Byen, fortalte nogle Aar efter, at han havde slaaet sig ned paa den

anden Side af Atlanterhavet og ernærede sig et eller andet Sted derovre som en hæderlig og dygtig — Barber.

Emma følte sig ikke saa lettet, som man skulde have troet, ved at blive løst fra Frits. Hun havde lidt saa meget i den senere Tid, at hun var bleven baade legemlig og aandelig slappet. Først da der var gaaet nogle Maaneder, og Foraaret kom med sine genfødende Luftninger, begyndte der at skyde nye Livshaab op af hendes Hjerte. Hun havde Øjeblikke, da hun følte sig hævet op i renere og klarere Luftlag end dem, hun før havde aandet i; men i andre Øjeblikke var det igen, som om hun drog Vejret i en Dunstkreds af kvælende Smerte. Undertiden satte hun sig ned ved Bækken; men den sang saa sørgmodig. En Aften kom hun til at tænke: Hvordan mon dens Sang tager sig udovre fra den anden Side? Men hun blev angst, forpint og maatte gaa ind. Siden kom hun ikke til Bækken. I Stuen, i Køkken og Spisekammer var hendes Plads. Hun gik aldrig ud, ikke en Gang over til Ellen, der dog stundum gæstede hende.

Hen paa Sommeren fik Lystrup hende til at tage til Købstaden en Gang om Ugen for at faa nogle Timer i Musik, og disse Udflugter syntes at have gavnlige Virkninger paa hendes hele Befindende.

Det var paa en af disse Ture, Knud i Dag havde truffet hende. Havde hun haft mindste Anelse om, at hun skulde have stødt sammen med ham, da havde hun tusinde Gange hellere valgt at gaa de halvanden Mil til Fods, skulde hun end være bleven halv stegt af Solen og overdrysset af Vejstøv. Hun sad hele Vejen og gruede for det Øjeblik, da de begge skulde træde ud af

Vognen og — nej hun kunde ikke slaa Følge med ham, ikke, om hun saa kunde vinde hele Rørby Skov derved.

Øjeblikket kom. Knud sprang let ned fra Vognen; men idet Emma vilde træde ned paa Trinet, gled Foden udenfor, saa at hun styrtede ned paa Vejen og stødte det ene Knæ haardt mod den stenede Kørebane. „Men hvordan kommer De af Sted?“ udbød Knud og sprang til. Hun rejste sig imidlertid hurtig op, men vaklede og bed Tænderne sammen af Smerte. Han maatte gribe fat i hende for at forhindre, at hun atter skulde falde. „De har slaaet Benet slemt,“ sagde han. — „Aa nej, det har ikke noget at betyde.“ — „Vil De ikke . . . ja kør du kun,“ kastede han op til Kusken, der gabende havde hældet sig ud over Sædet og set til. „Vil De ikke sætte Dem lidt her paa Stenene? Kom og lad mig hjælpe Dem derhen.“

Han mærkede, idet han med Armen slynget om hendes Liv ledte hende hen til en Stenbunke, hvorledes Hjertet bankede i hendes Bryst, en betagende Duft fra hendes Haar slog ham i Møde og bragte Mindelser af en rusende Natur op i ham. „Her holder jeg hende i min Arm!“ tænkte han og kom næsten til at skælve ved denne Tanke; men det var i samme Nu, som om alle Tanker og Følelser i ham slog Kreds om hende, drog hende ind imod hans Sjæl i et knugende, lidenskabeligt Favntag.

De satte sig Side om Side paa de store, flade Sten, der dannede ligesom en Bænk med lodret Forside. Skyggen tog til at trække sig kølende hen over dem; men Solstraalerne spillede endnu igennem Trætoppene og spredte deres flimrende Lys over Vejen. Hun bøjede sig af og til ned

og lod Haanden glide let op og ned ad Benet; men det syntes dog, som om Smerten havde fortaget sig en Del, og sandt at sige var det nok mere for at bekæmpe en pinlig Spænding end for at dulme Smerten, hun lod Haanden foretage disse Strøg. Knud sad med Ansigtet halvt vendt imod hende og stak med sin Stok i Gruset. En Gang imellem drejede han Blikket hen imod hende og saa da, hvor hendes Bryst hævede og sænkede sig i hurtig Bølgegang.

Endelig sagde Knud med et underlig bittertfordrejet Ansigt: „Ja, vi kan vel nok følg's ad hjem? Vi har da fulgt's ad før.“

„Det kan vi vel nok; men jeg kan da ellers nok gaa alene.“

„Ja,“ svarede Knud med skarp Glans i Øjnene, „De har da vist før, at De kan gaa Deres Vej paa egen Haand.“

„Det kan De vel ogsaa?“

„Ja! Jeg har lært det; man lærer et og andet med Aarene, Emma.“

Han kaldte hende Emma!

„Ja,“ vedblev han lidt efter, „der er sket store Forandringer, siden vi to sidst sad og snakkede sammen.“

Hun bed sig i Overlæben og tav. Endelig sagde hun: „De har i det mindste gjort, hvad De kunde, for at bringe Forandringer i Byen.“

Det var en lidt uventet Fortolkning, hun gav hans Ord; men han gik ind paa hendes Tankegang:

„Det vil jeg ikke gaa fra; men hvad det angaar, saa tror jeg ikke, at jeg har gjort Fortræd med disse Forandringer; men jeg kan jo nok vide, at De er af Deres Fars Mening i de Dele.“

Hertil tav hun. Hun tog et nedblæst Blad,

som laa paa en af Stenene, og gav sig til at pille Kødet af Ribberne.

„Men det er nu lige meget,“ vedblev han, „jeg gaar ikke fra mit. Naar man en Gang har faaet Øjnene op for alle de ny og gode Ting, som er paa Gang i vore Dage, saa kan man ikke sætte sig hen og sove igen i sin Krog.“

Hun smed Resterne af Bladet til Side og tog et nyt.

„Men det var ellers ikke de Forandringer, jeg sigtede til.“

Hun tav fremdeles.

„Det var med os to,“ vedblev han med et Par bævrende Trækninger om Munden, „det var med os to, Emma. Har De aldrig tænkt alvorlig paa det, som De gjorde den Juledag, da jeg traadte ind i jer Stue . . . ja, De behøver ikke at dreje Hovedet til Siden, for jeg vil ikke bebrejde Dem noget; men sig mig bare ærlig og redelig, Emma, hvad havde jeg forskyldt, at De saadan kunde vende Deres Sind fra mig? Jeg troede dog saa vist, at vi to . . .“ Han standsede brat, Ordene blev tykke og utydelige, han maatte rømme sig og hoste et Par Gange for at skjule den dybe Bevægethed, der havde lukket Halsen paa ham.

Emma rystede, bøjede sig ligesom under Vægten af hans Ord ned mod Siden og famlede med Fingrene efter Bladene mellem Stenene, men maatte atter rejse sig op for at aande, da Vejret ligesom vilde gaa fra hende. Nu mærkede hun, at den sidste Dæmning var bristet, og at der ud fra hendes Hjertes Dyb skød sig en Strøm af stærke, uovervindelige Følelser, der maatte komme til Udbrud paa en eller anden Maade. Og idet han udtalte Ordene: „Jeg troede dog saa vist, at vi to . . .“, bøjede hun Hovedet ned mod sit

Skød og brast i en krampagtig Hulken. Knud blev forfærdet, rejste sig, saa sig ængstelig om, satte sig derpaa igen og lagde sin Haand paa hendes Skulder. Han tog dog hurtig Haanden bort igen, rømmede sig forlegent og tog til at stamme nogle usammenhængende Ord. Han vidste ikke, hvad han sagde eller gjorde, Blodet bruste i hans Hoved med dumpe Slag mod Hjernen, og Vejen gyngede og dansede under ham i svimlende Dunkelhed.

Om han havde draget Emma op til sig, eller om hun selv, sønderknust og hulkende, havde bøjet sig over imod ham, vidste han ikke; men da han begyndte at blive klar paa Stillingen, opdagede han, at han havde omsluttet hende med begge Arme, og at hun laa grædende ved hans Bryst og bad for sig som et Barn, der har syndet og dybt angrer sin Fejl.

Han mærkede, hvorledes det bankede som et Hammerværk i hans Bryst, og hvorledes det samtidig glødede op, smeltede, hulkede og jublede inden i ham. Han knugede hende op til sig:

„Saadan har jeg aldrig set dig før, Emma. Aa Gud være takket, det havde jeg aldrig troet! Emma, du maa ikke græde saadan, hører du, det er jo godt igen alt sammen . . .“

Der gik en Luftning hen over Skovtoppene, hvorved Grenene svingede netop saa meget til Siden, at Solstraalerne endnu en Gang kunde sende en flimrende, hvidgul Lysglans over Vejen og Stenbunkerne. Solen, den gamle Spejderske, maa imidlertid midt i sin nysgerrige Kiggen være bleven flov; thi den drog paa een Gang sit store runde Ansigt ned bag Skoven og kom ikke mer til Syne; men endnu længe efter vedblev den at

blinke med Øjnene ned til det gamle Rørby, som om den i nyhedsberust Lyksalighed vilde sige: „Jeg ved nok noget!“

Nu kunde Knud tage Kampen op med hele Verden, om det skulde være, intet Bolværk skulde modstaa hans vældige Kræfter, det gamle Rørby skulde blive et nyt Rørby, muret op af friske Tanker og takket med skystræbende Haab! Han kunde formelig græde af Glæde, af Tak til Gud for det Lys, der var tændt i hans Aand, og for den Lykke, der var falden i hans Lod. Af et oprigtigt og ærligt Hjerte lovede han at blive sin Gerning tro til sin sidste Time, arbejde for sine Medmenneskers Vækkelse, Oplysning og aandelige Fremgang. Hvor var Livet skønt og velsignet, naar det gav sig ud paa Idealerne og lod sig løfte af de store Magters Vinger!

Raadvild og med ængstelig bankende Hjerte havde Emma paa ny givet Knud sin Haand. Aldrig havde hun turdet drømme om den Lykke at vinde hans Kærlighed paa ny. Hvor uværdig var hun ikke til denne Lykke, hvor formasteligt var det ikke af hende at indtage den Plads, som kun en højhjertet, trofast og stærk Kvinde var værdig til at fylde! I den første Tid gik hun i en feberagtig Optagethed, der stundum bragte hende til, med Haanden knuget mod Panden, at spørge: „Er det ogsaa muligt . . .?“ Men lidt efter lidt lærte hendes Hjerte at magte Lykken. Da blussede den slumrende Kvindestyrke op paa ny, da rejste hendes Vilje sig og skød sin første fuldbaarne Frugt

i den usvigelige Beslutning: at staa stærk og offervillig ved hans Side gennem alle Kampe.

„Men vi maa gaa rolig og varsomt frem,“ sagde hun til Knud. „Husk paa min Far!“

„Din Far? Han er alt for brav en Mand til, at han skulde stille sig i Vejen for os. Og gør han det, saa . . .“

„Nej, nej, ingen overmodige Ord, Knud.“

„Du har sagt, at du kan ofre alt for mig.“

„Det kan jeg, det skal du faa at se; men — jeg holder saa meget af min Far.“

Denne Samtale fandt Sted nogle Maaneder efter Forlovelsen. Knud skønnede, at der dog maaske var Bolværker, som ikke var saa lette at rende over Ende. Denne gamle sejge Karl dernede — vilde han stille sig rigtig paa Bagbenene, saa kunde det blive „kontrarigt“ nok. Hans Viljes Rødder sad i Granit, det vidste Knud af Erfaring.

Jaja, lad os da foreløbig „gaa rolig og varsomt frem,“ tænkte Knud.

En Aften først paa Vinteren sad Lystrup med en vældig grøn Skærm over Øjnene og med Lampen trukket saa tæt hen til sig, som de Papirer, han arbejdede paa, vilde tillade. Han var i Færd med at skrive et „Testament“*) over en gammel afdød Gaardmandsenke; men samtidig med at han førte Pennen med højre Haand, maatte han med den venstre føre en fortvivlet Kamp med sine Brillen, der, lige saa tit som han med Pegefingeren skød dem op i deres rette Sæde, listede sig med drillende Udholdenhed ned over Næse-

*) Testimonium, en Levnedsskildring, indklædt i gudelige Betragtninger. Slige „Testamenter“, der altid udarbejdedes af Skolelæreren, og i Reglen ogsaa oplæstes af ham i Kirken ved Ligfærden, bruges endnu enkelte Steder.

ryggen, indtil de omsider naaede dennes yderste Pynt. Hver Gang han havde fuldenet et lille Afsnit, læste han det højt for at høre, hvorledes det vilde tage sig ud, læst fra Kordøren med en vis Salvelse. Emma, der sad paa en Stol ved Siden af Kommoden og strikkede, hørte vel, at han en Gang imellem læste noget op med dæmpet Værdighed; men hun var alt for dybt inde i sine egne Betragtninger til, at hun skulde lægge videre Mærke til hans Mumlen. En Gang imellem lyttede hun, som hun ventede nogen, og hver Gang en eller anden Lyd ude fra Gaarden naaede hendes Øren, tog hendes Hjerter til at banke voldsomt.

„... Som vi alle vide, gemmer denne Kiste — „Baare“ er bedre. (Han gjorde den fornødne Rettelse med Pennen.) — „Som vi alle vide, gemmer denne Baare de jordiske Levninger af velagtede og hæderlige Gaardmandsenke Sidse Malene Christensdatter af Rørby Mark“ . . . Emma! ta'e mig mine gamle Brillen, jeg kan ikke faa dette nymodens Kram til at hænge fast . . . Hvor var det nu? . . . „Christensdatter af Rørby Mark. — Vi kendte alle denne flittige og dydzirede Quindes retskafne Vandel og have ofte beundret den exemplariske Trofasthed og sjældne Kærlighed, hvormed hun næsten i et halvt Seculum fulgte sin nys afdøde Ægtefælle, hæderlige og gudfrygtige Gaardmand Morten Clausen ibidem“ saa! det fordømte Skidt! (Brillerne trillede ned paa Papiret). Emma for Pokker! ta'e mig mine gamle Brillen! Hvor tit skal jeg sige det?“

„Dine gamle Brillen, Far? De ligger jo paa Skrivetøjet.“

„Naa, der er de jo ogsaa . . . se saa! hvem kommer nu?“

Døren gik op, og ind traadte Knud, lydløst og varsomt. Lystrup bøjede Nakken tilbage, saa Skærmen stod lige i Vejret, og stirrede gennem sine store runde Glarøjne hen paa den kommende.

„Nu staar Verden ikke længe!“

„Nej,“ sagde Knud, efter at han havde hilst Godaften, „jeg kan nok vide, at jeg ikke var ventendes; men der var noget, som jeg skulde be' Dem om.“

„Noget, du skulde be' mig om? Vel! hvad er til Tjeneste, min Ven? Emma, sæt en Stol hen til Knud!“

Begge de to unge var røde i Hovederne.

„Jo, vi er bleven enige om i Sangforeningen at spørge Dem, om vi ikke maatte holde vore Møder her i Skolen i Vinter.“

„Her i Skolen!“ Lystrup stejlede og spændte Fingrene om sine tykke Laar. „Hør, Knud, der er noget hos dig, som jeg kan Pokkers godt li'e: du gaar lige løs paa Problemerne! Hvordan i Alverden har du dog hittet paa dette?“

„Ja, jeg kan godt sige det, ligesom det er. Jeg vilde gerne be' Dem, om De ikke en Gang imellem vilde hjælpe mig et lille Gran med at indøve Basstemmerne.“

„Haha . . . a! Slap det derud! Hør, Knud, nu kan jeg paa min Sandten ikke lade være at gotte mig lidt over dig. Du har gaaet her og gjort dig saa tyk og køjter — bu . . . h! en Pokkers Karl, der kunde klare alle Vanskeligheder og slaa os andre sønder og sammen — bums! nu gaar Fyren i Staa lige med eet! Ha ha ha, det er lige tilpas til dig, min Ven, det er paa den Maade, du skal rende Hornene af dig.“

„Hm — ja, det er jo saad'n med mig, jeg har jo aldrig lært Musiken saad'n fra Grunden, og

derfor saa kan jeg jo ikke faa Sangen til at gaa rigtig, som den skulde.“

„Nej, det er vist! Jeg har kun hørt jeres Sang een Gang; men du store Allah, sikke Toner I leverede! Men saadan gaar det jo helt igennem med jer Livkuske af „den ny Æra“. I tror, I saadan en to tre kan rende Bus paa enhver Op-gave, som andre dødelige først vover sig i Kast med efter flere Aars grundige Forberedelse. Naar I vel har faaet et Stykke Nyheds-Lirumlarum til Livs — halloj! saa maa I straks ud paa Folke-dybet og levere det af!“

„Ja, De har nu saad'n Deres egen Mening om Tingene. Men synes De da slet ikke, der er noget godt ved vor Tids Liv og Røre? Nu Sangen f. Eks., som vi snakkede om?“

„Sangen kan være meget god, — naar man kan magte den, min Ven; men bild jer bare ikke ind, I gode Bønderkarle, at I kan synge flerstemmig, fordi I kan tralle nogle Stemmer sammen.“

„Jeg ved jo nok, at vi ikke kan synge saad'n — hvad skal jeg kalde det? saad'n fint og kunstigt, som de rigtige Sangere; men vi synger jo ogsaa bare for at oplive hverandre og for at . . .“

„Ha ha,“ lo Lystrup, der igen kom til at tænke paa Knuds Forlegenhed med Basstemmerne. „Jo det morer mig virkelig, at du nu staar der og fæder med din Bas . . . kan du nu se, min Ven,“ raabte han og pegede med Brillefutteralet hen imod Knuds Ansigt, „at I ikke kan und-være os andre!“

„Ja saadan i visse Dele.“

„Ja vel, ja vel! I kunde naturligvis nok klare Ærterne selv, naar I egentlig vilde — bevares, højh! Jo, jeg kender jer nok, Godtfolk! Om I ogsaa

ælder fra det ene Fedtefad over i det andet, saa skal I nok vide at give det Udseende af, at I har Glorien over jer alligevel. Naa imidlertid, det kunde more mig at vise dig, hvordan en Basstemme skal trækkes igennem, det kunde virkelig more mig, Knud.“

Det vidunderlige skete, Lystrup tillod virkelig Sangforeningen at samles i Skolen, i alt Fald for en lille Tid. Ikke anede den gode Lystrup, at der skjulte sig en lille fin Kvindelist bag den hele Sag. „Vi maa se at faa Far listet med ind paa det ny,“ havde Emma sagt til Knud. „Maaske kan vi lidt efter lidt faa ham til at se med mildere Øjne paa det hele og derved gøre ham mere forsonlig stemt over for dig.“ Planen kunde være meget god og var vel i og for sig ogsaa meget uskyldig, mente Knud; men hans noget stolte Karakter kunde alligevel ikke rigtig bifalde den lille Fiffighed, der laa bag ved den. Imidlertid føjede han sig efter Emma, og alt tegnede ogsaa fra først af til et godt Udslag.

Den første Aften, Sangerne mødte i Skolen, var Lystrup rigtig paa Tæerne. „Holdt, Holdt!“ udbrød han en Gang og standsede Sangerne i et virkningsfuldt Crescendo, „Sekundobassen sang jo rav ruskende galt. Hør nu!“ Og nu fægtede han i Luften med Violinbuen og sang med sin gamle, endnu rungende Bas: „For—dom, Had og Vaa—ben—brag,“ Saadan: „La, la-la, la-la, la-la!“ Prøv det nu: „For—dom, Had . . .“ nej, duer ikke, om igen! „For—dom, Had og Vaa—ben—brag,“ det var bedre! Nok en Gang!“

Atter og atter maatte Sangerne gøre det om; de skævede til den gamle, men ingen af dem knyede; det var næsten, som om de alle var blevne Skoledrenge igen i denne Aften. Endelig

fik de Lykke til at synge Passagen rigtig, og gamle Lystrup blev i den Anledning saa overvældet af Glæde, at han slog Knud paa Skulderen med sin flade Haand:

„Saadan skal en Bas rulles ud, min Ven!“

Hvis alt havde gaaet sin rolige, naturlige Gang, var det ikke umuligt, at Knud havde faaet trukket sin gamle Lærer et Stykke med paa de ny Veje og derved vundet godt Haab for sin og Emmas Sag; men paa een Gang røg alle Udsigterne i Luften som Granatstumper.

Der laa i Omegnen af Lystrups Bevidsthed en dunkel Fornemmelse af, at Knud havde Doner ude. Hvornaar havde Fyren været saa medgørlig som i den sidste Tid? Et forfløjent Rygte havde en Dag strejft Lystrups Øren og fortalt noget om, at Emma nok ikke var fri for at se lidt mildt til Knud og hele hans Virksomhed; men Lystrup havde med et „Høh“ slaaet Rygtet til Jorden som uhjemlet og fornærmeligt. Nu kom han imidlertid til at huske paa det igen og tænkte ved sig selv: „Jeg skal dog have et Øje med Pigebarnet.“ Saa var det en Aften, nogle Minutter efter at Sangerne var gaaede, at Lystrup med sin lille Spritlampe i Haanden vilde gaa ind i Skolen efter en Protokol. Idet han aabnede Stuedøren, faldt Skæret fra Lampen lige hen paa to i den mørke Gang staaende Personer, der i samme Nu rev sig af ud hinandens Arme, med alle Tegn paa den dybeste Forlegenhed. Lystrup, der nær havde tabt Lampen af Forskrækkelse, blev ganske bleg og stod et Øjeblik og stirrede paa Emma uden at kunne sige et Ord.

„Hvad i Alverden er dette for Kunster?“ spurgte han omsider og saa skiftevis paa Emma og Knud.

„Knud og jeg er forlovede,“ svarede Emma rolig, men med stærkt bankende Hjerte.

„For—lo—ve—de!“ Lystrup satte Lampen i Gangvinduet og stak Hænderne i Siden.

„Ja,“ sagde Knud, der nu ogsaa tog Mod til sig, „vi holder af hinanden og vilde have sagt Dem det med det første.“

„Naa, saa det vilde I! Du vilde naturligvis komme ind til mig en Morgen før Gudstjenesten: „Godmorgen, Lystrup! Jeg agter at gifte mig med Deres Datter, vil De lade det lyse til fra Prædikestolen i Dag?“ Høh!“

„Nej, vi vilde have bedt Dem om Deres Minde, og hvad Giftermaalet angaar, saa har ingen af os tænkt paa det endnu.“

„Naa dog ikke. Nej, I skulde naturligvis rendt her og spillet Kærestefolk bag min Ryg en Tid først og saa ryge sammen, naar I en Dag fik puttet mig ned deroppe paa Kirkegaarden. Det er en nydelig Menage, den! Nu forstaar jeg, hvorfor vi skulde have dette Sangkommers indlogeret her i Skolen. Ikke sandt? Det kunde være saa rart, om I saadan hver Aften efter Koncerten kunde staa og klappe hinanden lidt herude i Forstuen og le dygtig ad „den gamle“, som I forstod saa grundig at tage ved Næsen! Men — du — kan tro, min Ven“ — her rystede han sin knyttede Haand forved Knuds Ansigt — „at den gamle er ikke saadan at spille Hejgut med. Jeg skal vise baade dig og hende der, at jeg kan tumle jer begge to . . . Emma! ind i Stuen straks!“

Emma gik, men stolt som en Dronning. Lystrup fulgte efter og lukkede Døren til med et kraftigt Ryk for Næsen af Knud. Denne blev staaende en Stund, flov og dirrende, i den mørke Gang. „ . . . Det er nydelig gjort!“ lød det inde fra

Stuen. „Du gaar hen bag din gamle Fars Ryg og indlader dig paa Kærestefjas med dette forrykte Menneske, der kun tænker paa at bringe Sognets Folk i Haarene paa hverandre og at nedbryde al den Respekt og Orden, som jeg møjsommeligt har arbejdet for nu snart i fyrretyve Aar — det er nydeligt gjort af dig, Emma!“ — „Far, du forstaar ikke Knud. Han er et ædelt og godt Menneske, jeg kan ikke slippe ham, og jeg vil ikke slippe ham!“ — „Du vil ikke, du vil ikke? Da — skal — jeg — vise — dig, at du skal komme til at slippe ham, min Pige, det kan du forlade dig paa!“

Knud var nærved at rive Døren op og stille sin Trods ved Siden af Emmas modige Optræden; men nej, tænkte han, jeg bliver kastet paa Døren, og saa er galt gjort værre. Omtumlet af Sorg og Harme skyndte han sig ned over Gaden, hjem til sin Gaard, men gik den halve Nat frem og tilbage i sit Sovekammer og grublede i harmfuld Vaande. Ogsaa i Aften lyste Maanen ind igennem hans Vindue; men i Aften skar dens Glans ham i Øjet. Overhjelvet af en lang, buet Sky sad den og stirrede ned paa ham som et stort, blankt Øje under et mørkt Bryn.

Vinter-Nedbøren havde været ualmindelig rig. Vældige opkastede Snevolde laa langs Vejene, skarprykkede, buede og takkede Skanser, næsten af Hushøjde, laa hist og her over de gamle Sten- og Pilegærder, og ude i Skovene laa Sneen i et jævnt, alentykt Lag om Bøgenes Rodender, medens Grenene bøjede sig under Vægten af tykke, hvide

Dyner. Folk talte om Sneen om Morgenen, æltede i Sneen om Dagen og sov ind med Tanker om Driver og Taglaviner om Aftenen. Man kunde næppe nok drøfte noget Emne ordentlig for bare Sne.

At Lystrup øjeblikkelig havde „furet“ Sangforeningen, var en Selvfølge. Ved Snekastningen paa Vejene maatte Knud i den Anledning høre Stikpiller af Karlene, der havde faaet Nys om hans ny Forhold til Skolelærerens Datter. Dette kunde han tage sig nogenlunde let, skønt det ærgrede ham; men hans stolte Natur oprørtes ved Tanken om, at han, der dog aabenbart var Sognets, ja hele Egnens mest oplyste og mest fremtrædende Gaardmand, skulde kastes til Side som en Skovisk af denne gamle, overmodige og stivsindede „Degn“. I enkelte forsagte Øjeblikke var der vel en Røst i ham, der hviskede: „Er det ikke en Dumhed at vedblive Kampen? Kan du ikke med rolig Samvittighed rulle Fanen sammen, smide den for den gamles Fodder, føre hans Datter til dit Hjem og sidde i din lune Krog og nyde Lykken, som tusinde andre Ægtemænd gør?“ Men slige Tanker fik aldrig langt Tilhold i hans Sind. Han havde levet og aandet i Tro paa sin Gerning, levet med et stort og varmt Haab; — skulde han nu, da hans Mod og Manddom for første Gang skulde bestaa Ildprøven, svigte sin Sag og rende fra det hele, rende med en oprevet Samvittighed og med Spotten i Hælene? Nej, aldrig i Verden skulde han sælge sin Hjertefred for Blødagtighedens Blodpenge! Det var ham ordentlig en stolt Tanke at se sig selv kæmpe sig Tomme for Tomme gennem de skummende Brændinger, med denne vaagne Ildhu, der er tusinde Gange mere værd end en daadløs Drømmen bag en lun Kakkelovn.

Den gamle Præst omskiftede brat de fire Mure

med fire Fjæle; men det gik saa stille af, Rørby havde hverken Brug for Sæk eller Aske i den Anledning. I Knuds Sind fremkaldte dette Dødsfald en Plan, der gav ham ny Vind i Sejlene. Medens han var paa Højskolen, havde han ofte haft Lejlighed til at høre en yngre Præst i Nabolaget, en ualmindelig nidkær og dygtig Mand. Kunde det lykkes at faa ham til Rørby, da vilde med Guds Hjælp friske Tider oprinde for Menigheden. Og hvor vilde ikke en kraftig Aandsbrise fra Gudslivets Egne virke befrugtende paa hele den Udvikling, han arbejdede for! — Og — lad os være ubarmhertige nok til at afsløre en lille Bitanke, der dæmrede i en Krog i den unge Bondes Hjerter — hvor vilde ikke en saadan Vækkelse med en Præst af den ny Skole i Spidsen være en Sejr over ham dernede!

„Nej, det kan ikke hjælpe,“ værgede Knud for sig, da han en Aften fik Lejlighed til at tale med Emma paa Gaden, „jeg kan ikke lade en saa vigtig Sag gaa ind igen bare for din Fars Skyld. Jeg har allerede skrevet Ansøgningen, og jeg skal nok ogsaa faa Underskrifter paa den. Nu skal det skære for fulde Sejl herefter, det kan ikke nytte at ligge og fire og lirke og ingen Vej komme.“

„Jeg er kun bange for, Knud, at vi kommer længere og længere bort fra vort eget Maal.“

„Ja — bange! Der traf du vist det rigtige Ord, min Pige.“

Hun saa vist paa ham og drog de mørke Bryn sammen. „Har jeg vist, at jeg er bange?“

„Ja, jeg vil just ikke sige“

„Hvad jeg har lovet, det baade vil og kan jeg holde, — jeg kan gaa fra min Far i Morgen den

Dag; men du maa tro, Knud, det er ikke bare Spøg at rende fra sit Hjem.“

„Naa naa, Emma, det var jo ikke saadan ment, det jævner sig vel nok alt sammen.“

„Det tegner ikke meget til det endnu. Du ved ikke, hvordan Far er bleven imod mig.“

Samtalen blev her afbrudt, idet en lille hulkende syvaars Dreng drejede op imod dem. Han havde hjemme ovre paa Lørup Hovmark, havde været ude i et Hus i Rørmosen med et Sold, men kunde nu ikke finde hjem igen.

„Kunde du hitte hjem, dersom du kom ud paa Landevejen i Skoven?“ spurgte Emma deltagende.

„Ja, men jeg ved ikke, hvor Landevejen er.“ Han vedblev bitterlig at græde.

„Din lille Stakkel!“ Knud lagde sin Haand paa Drengens Hoved. „Skal jeg følge dig ud til Landevejen?“

„Ja vil du, vil du?“ Barnet vendte sine vaade Øjne op imod ham.

Emma saa glad-rørt efter sin Ven, da han gik med Drengen ved Haanden ned ad Gaden. „Knud!“ raabte hun dæmpet, da han var kommen en Snes Skridt frem. „Vent lidt!“ Hun løb ned til ham og hviskede ham et Par Ord i Øret. — „Ja ja, om en Times Tid . . . oppe ved Porten,“ svarede han og gik videre med den lille.

Da han kom tilbage, stod Emma ved Skoleporten. „Naa, hvordan gik det?“

„Jo, det gik godt; men jeg er ked af, at jeg ikke fulgte ham helt hjem, for han saa dog saa langelig efter mig, da jeg sa'e Godnat til ham ude paa Skovvejen.“

De talte endnu lidt sammen; men Knud kom stadig tilbage til Barnet. „Bare den Dreng har hittet rigtig hjem!“

Hvor trykkede Emma sin Vens Haand hjertelig, da han sagde hende Godnat!

Næste Dag havde Knud glemst den lille Hændelse; derimod huskede han grant den Sag, han og Emma havde talt om, før Barnet kom, og han var just ikke blød i Sindet ved at tænke tilbage derpaa. Det kan ikke nytte at skjule, at hans store, sandt følte Virkeplaner lidt efter lidt havde faaet en Tilsætning af noget trodsigt. Han følte med sig selv, at han havde hele Retten og Sandheden paa sin Side, og mente derfor, at han havde en vis Ret til at trumfe sig igennem, naar man vilde spærre ham Vejen.

Snebjærgene, der i Maaneder havde knejset med stivfrosne Kamme, begyndte nu under Martssolens smeltende Indflydelse at synke sammen i knudrede og snavsede Driver; men Vinteren vilde endnu ikke rigtig give tabt. Saa en Dag drejede Vinden brat om og raabte: „Træd af!“ med en saa uimodstaaelig Myndighed, at Vinteren øjeblikkelig tog til Huen og forsvandt. Ved Solens og Regnens Hjælp fik den gryende Vaar paa en kort Tid gjort lyst med de kolde, hvidgraa Masser. Bækken, der før havde knurret under Sneen, kiggede nu hist og her op af de i Snedækket fremkomne Aabninger og hviskede: „Bi lidt, nu kommer jeg!“ Og den kom ogsaa, og det med Vælde. Et saa pibende, sivende og plaskende Tøbrud som det, der nu indtraf, havde ingen set Mage til før. Snedækket i Skoven og paa Markerne svandt Time for Time, sivede bort og løb gennem tusinde og atter tusinde Smaarender ned i Bækken, der skummede af Sted i overmodig Magtfylde. De hvide Bulke, som hang ud over den langs Siderne, udhuledes Tomme for Tomme af de stedse voksende Vandmasser og sank til sidst med et dumpt Suk i den mælkehvide,

boblende Bæk. Faldet ved Hjørnet af Skolehaven skød sine skummende Vande frem i blanke Kupler og tykke, buede Straaler, der, krydsende hverandre under Nedstyrtningen, brølede og brusede i vild Ubændighed. Havediget rystede formelig af Forskrækkelse over al denne Allarm. Gamle skikkelige Græsknolde, der i Aaringer havde siddet paa deres Post og spejlet deres pluskne Hoveder i Vandet, blev uden Barmhjertighed revne væk af den fremstormende Bæk, ja endog store Jordmasser „kaldede“ ud og plumpede i Vandet. Alt, hvad Strømmen kunde række, blev revet med. Snart dansede en raadden Gren ned ad Bækken, snart hvirvledes en fladbundet Træsko ubarmhjertig omkring paa dens Ryg, Stilke, visne Skræppeblade, Papirsstumper og mangfoldige andre Ting rutschede af Sted, hvirvledes i Dybet, kom op igen, slog Kolbøtter over hverandre og forsvandt for at give Plads for nye dansende Genstande.

Men højere og højere steg Vandet, til sidst gik det over Bredderne, skar sig nye Sideløb, der, trodsende alle Lovbestemmelser om Hegns- og Markfred, skyllede lystig ind igennem Tjørnehækker, over Haver og Stakkepladser. Gamle Døre og Vognbunde blev stillede op som Stoppere for Vandet, men Bækkene rev i ungdommelig Vilterhed Dæmningerne til Side eller sprang over dem og pilede af Sted til højre og venstre, over Stier og Veje. Sprøjtehuset stod i Vand til midt op paa Livet, og et Par Steder gik Vandet ind i Husene og nødte Folkene til at rømme. Gæs og Ænder sejlede omkring alle Vegne og strakte Halsene af Forundring over den ny Tingenes Tilstand, der gjorde dem det muligt at svømme magelig over Veje og Pladser, hvor de før møjsommelig havde maattet vralte sig frem paa deres brede Plader.

Der herskede i Byen en Forvirring, som overgik al Beskrivelse, de gamle korsede sig, Sladre-kællingerne skræppede op i alle Hjørner, Drengene raabte Hurra og stagede sig frem i Dejgtrug og Kar paa de opsvulmede Render. Her løb en Huskone med en Dyne i Favnen, hist halede en Gaardmand med en Rive i Haanden efter en Møgfjæl, der kilede af Sted paa en hurtig flydende Bæks Ryg. Den store Bæk boblede og sydede i vildt Raseri og pressede sine uhyre Vandmasser med en saa ubændig Voldsomhed ind i Slusegabet, at det rystede i Egeplankerne og brølede og hylede i Hulerne mellem Granitblokkene. Men Slusen stod fast, den skulde nok staa, den!

Da lød der med eet gennem Vandets Brølen et tordenlignende Brag, utallige skummende Vandstraaler blev skudt i Vejret, og Egebjælker og Jordklumper væltedes op i Luften som ved et Jordskælv — Broen var styrtet sammen! Folk saa paa hinanden og blev hvide i Ansigtet. „Storslusen er fuldet nør!“ lød det i et Forskrækkelsens Kor over hele Byen, og en Følelse af, at intet i Verden nu mere vilde være umuligt, affødte i samme Øjeblik i de rundt om knejsende Hoveder en Række Anelser om nye verdensomvæltende Tildragelser. Men Vandet brølede og susede, væltede sig over Broens Ruiner og dannede kogende Malstrømme omkring de fremstrittende Bjælkestumper. Vejen blev i eet Nu sat under Vand paa en lang Strækning, og Folk maatte gøre lange Omveje for at komme fra den ene Del af Byen til den anden.

Ganske rigtig! — en ny Forskrækkelse gennemrystede lidt efter Byen. En lille Tøs fra Fattighuset, en krøllet, kæk lille Unge, var — maaske lokket dertil af Drengene — gaaet om Bord i en

gammel Suleolde, med det Forsæt at forsøge en Fart ned ad Bækken. Der hørtes et Hvin, Karret væltede, og Tøsen gik til Bunds. Et Par Karle kom styrtende med Stænger, løb et langt Stykke langs Bækken, der hvirvlede af Sted med Barnet, og søgte at faa Tag i hendes Klæder. Da kom Knud farende: „Af Vejen, I Klodspander! I render jo bare og peger efter Tøsen i Stedet for at ta'e hende.“ Og i eet Nu var han udenom de andre, sprang midt ud i Bækken og greb med den ene Haand Tøsen i hendes Haar, samtidig med at han med den anden hagede sig fast ved en gammel Pilerod, der stak frem fra den modsatte Bred. Han stod i Vand til Halsen, men hævede med sin stærke Arm Barnets Hoved op over Vandspejlet, førte hende ind mod Bredden og fik efter megen Møje væltet hende op paa denne, hvorefter han selv kravlede op, drivvaad og gennemisnet. Barnet, der tilsyneladende var dødt, kom dog snart til sig selv igen, Knud fik nogle tørre Klæder paa, og hans kernesunde Helbred syntes ikke at have taget mindste Skade af Dysten med Bækken. Men den Dag sprang en ny Helteglans frem om Knuds Pande.

Det voldsomme Tøløb vedvarede endnu et Par Dage, men sagtnede derefter hen. De opskræmmede Sind kom atter i Ligevægt og drak nyt Liv af den solvarme Luft.

Saaledes meldte Vaaren sit Komme i Byen mellem Skovene.

Det havde været urolige Dage. Emma var som saa mange andre forskrækket over Tøbruds-Omvæltningerne, og især havde Bækkens bjørneagtige Vildhed næsten forfærdet hende. Aldrig havde hun tiltroet den gamle skikkelige Fyr, der om Sommeren sang blide Sange og om Vinteren

laa i Hi den meste Tid, Evne og Mod til en saa vældig Kraftudfoldelse. Hun kendte ikke sin Bæk igen. Der var noget i dens Vildhed, der paa een Gang æggede og ængstede hendes unge Hjerter, fremkaldte Drag af oprørske Tilskyndelser og samtidig gjorde hende betænkelig for Omvæltningernes mulig alt for vidtrækkende Følger. Med en vis spændt Vaagenhed i Blikket kunde hun staa i halve Timer og se ned paa de sydende, alt gennembrydende Vandmasser, der dels i selve Bækken, dels i nydannede Afløb og Render skød sig fremad, lig stærke Kolonner, rivende gamle Snebulke og Istumper med sig. Der var noget i hende, der paa samme Tid skød paa og holdt tilbage, jublede og gruede. Og da hun hørte Braget fra Storslusen, vidste hun ikke, om hun skulde klappe i Hænderne eller slaa dem sammen i Forfærdelse.

Saa kom Efterretningen om Knuds raske Daad, og da var det i samme Nu, som om alle ængstelige Betænkeligheder skylledes væk af hendes Tanker, og hele hendes Hjertes Varme og Vaagenhed samlede sig i en Følelse af stolt Glæde og ubetvingelig Frimodighed. Hun kunde græde, hun kunde have kastet sig om Halsen paa Knud, saa vaad han var, og kysset og atter kysset ham, om saa hele Byen havde staaet og gabet af Forbavselse derved. Hun kunde have sagt til sin Fader og hele hans Flok: „Ser I da ikke Kraften i ham, bøjer I jer ikke for Knud?“ Jo, jo, hun vilde være med at skyde paa ved hans Side, skyde Vandene i Fart og bringe Liv og Røre, hvor de døde Sædvaner rugede, men redde, hvad der var barnligt og ungt, af Brydningernes Hvirveldans.

Hvad Knud selv vedrørte, da havde hans af stærke Naturfremtoninger let paavirkelige Hjerter ogsaa banket med en vis spændende Tilfredshed i

disse Dage. Alle Vegne var han paa Færde med sin Jernskovl, skaffede Vandet Luft i Stenkister og Render om sin Gaard, lukkede Bække ud af Have og Vænge. Uden ret at gøre sig sin Stemning klar fulgte han Virvaret i Byen med en Agtpaagivenhed, som om han selv havde sat Naturkræfterne i Arbejde og givet dem Ordre til efter bedste Evne at rydde væk paa alle de gamle Driver. Der kom Vaar bagefter. Han kunde næsten fristes til en Gang imellem at raabe Hurra med Drengene. Og da Storslusen brasede ned, var det saa langtfra, at han korsede sig eller sukkede paa den ulykkelige Sognekasses Vegne, at han endog uvilkaarlig udbød: „Saa, nu kan vi da faa et ordentligt Sluseværk, der kan ta'e alt Vandet og som kan blive en Pryd for Byen, i Stedet for den gamle skrutryggede og vindskæve Kælder!“ Da Byen saa begyndte at genlyde af Ros over hans Daad ved Bækken, vaagnede der i hans Bryst en ungdommelig Selvfølelse, der vendte sig mod Lystrup med en Frejdighed, som om den vilde sige: „Det er mig, der er Stillingens Mand!“ Han følte med sig selv, at han havde mere Ret nu til at føre an end før, og at det vilde være dumt ikke at benytte sig af den gunstige Stemning, som var vaagnet for ham, selv i Modstandernes Rækker. Der var en Løftkraft i disse bevægede Dage, der stemte hans Mod op og spaaede om nye Sejre. Det skulde nok blive Foraar herinde mellem Skovene.

Havde Knud været Digter, havde han upaatvivlelig givet sine Følelsers stærke Tøløb Luft i et kraftigt Kvad; men han var ikke Digter, derfor tav han. Men mærkelig nok skulde han en Dag kort Tid efter finde et Digt i et Ugeblad, der ligesom aabnede den ene Sluse efter den anden i

hans Indre og skaffede hans Følelser et kraftigt Afløb. Digtet lød saaledes:

„I vaagnende Vælde gaar Solen sin Gang
og mønstrer Sneen med glødende Skuen:
„Nu lette I, frosne Driver, jer Krop,
en Verden under jer higer op,
det længes i Bulken, det bryder i Tuen.
Af Vejen, Forsteninger, Livet skal til.
Respekt for Vaarbruddets gærende Spil!

Men Driverne sætter i Lejet sig fast
og gnistrer trodsende Solen i Øjet.
Med spilede Lemmer og Nakke stiv
de omspænder Grundens higende Liv:
„Lad se, om vi Nykkerne ej skal faa bøjet!“
— Som skærende Knive en Isnen gaar
igennem Muldens slumrende Vaar.

Da blanker Solen sit Brændeglas,
la'r Straalen glide langs Drivernes Rygge.
Det stikker i Muskler, det siver i Knyst,
det hulker og raller i Drivernes Bryst,
Opløsningens Rædsler dem ryste og trykke.
Udtæred' de luder mod ventende Grav.
— I trodsende Kæmper, hvor blev I af?

Men Mulden damper i fødende Trang,
Naturen sitrer ved Livets Ulmen.
Hvad før stod imod med frossent Had,
nu tjener til Vækst med et drivende Bad,
der Kræfter maa laane til Spirernes Svulmen.
Stem op kun Kraften, du Modstandslejr,
du gør des større kun Livets Sejr!“

Hvor styrkede ikke dette Digt den unge Mands fremadvigende Hjerter! Ja, tænkte han med et vist løftende Velbehag, men ogsaa med et vist ungdommeligt Overmod, han skulde nok vise — han skulde altid „vise!“ — at den gamle dernede og hele hans stivfrosne Slæng skulde komme til at bøje Nakke for det ny Livs frembrydende Vælde.

Alle disse skorpede Tanker fra en frossen Tid skulde blive knækkede, opløste og viskede til Side som Dug af en Rude.

Emma stod støt ved Knuds Side; men underligt nok var det: der var nu og da ligesom smaa Gløder, der sved hende indvendig. Hun havde en gammel Far, det havde Knud ikke.

Den omtalte Præst, Lange, blev kaldet til Rørby. „Ja,“ sagde Lystrup, da Pastor Lange første Gang kom ned til ham, — „Respekt for dine foresatte! det har altid været min Regel, og jeg skal ogsaa vide at vise Dem alt mulig Hensyn; men jeg er af den gamle Skole, Hr. Pastor; jeg vil oprigtig sige Dem, jeg kan ikke med denne spil-levende Kristendom og alt dette nymodens Væsen; skal vi derfor ikke være enige om at holde alt det ude fra vore Samtaler?“

Pastor Lange var en mager, lys Mand med stift Skæg og dybt siddende, lysegraa Øjne bag et Par sorte Hornbriller. Hans Næse var stor og skarp, men veldannet, naar et Par smaa hvide Knyster under Brillestedet undtages. Der var en vis djærv Hjertelighed i hans Væsen, han følte varmt for sit Kald og var en udmærket Taler, hvorfor der ogsaa snart kom Røre i Menigheden.

Ja, Rørby var snart ikke til at genkende. Slag i Slag var Vækkelsens Bølger rullede hen over Sognet, havde løsrevet og bortskyllet gammel Slendrian, tørnet med stærke Brag mod aarhundredgamle Sædvaner og Meninger, fremkaldt Uro og Gæring, Ilterhed og Trods, Ildhu og Spænding paa alle Kanter. Det var den ny og den

gamle Tid, der holdt Styrkeprøve mellem de gamle Skove.

„Jeg kan ikke gøre for det,“ ytrede Lystrup en Søndag, da han sad ved sin gamle Vens, Jørgen Siversens, veldækkede Aftensbord, „men jeg holder ikke af dette officielle Hellighedsvæsen med ny-modens Melodier og søde Rørelser, jeg kan min Sandten ikke bekvemme mig til at synge Salmer paa saadanne „folkelige Toner“ som „Den gamle Karo holdt en Støj“ eller lignende, og lige saa lidt kan jeg være med til at rende omkring i Sognet og være Udraaber for Religionen; jeg mener, Religionen er noget, man ikke skal gaa og række frem paa en Præsenterbakke paa Veje og Stræder, men noget, man skal gemme herinde i sit bedste Lukaf.“

„Ja holdt nu en Kende!“ sagde Karen Jørgens, hvis gamle Tro i den sidste Tid havde antaget nye Former. „Naar vi skal snakke rigtig, Lystrup, saa er nok Guds Ord noget, som vi ikke kan føre for tit frem; men vi ved nok, at Folk kerer sig ikke meget om Guds Ord, men vil hellere sidde og rive hverandre nær eller snakke om Morskab og Bras.“

„Hver Ting til sin Tid, Mor.“

„Ded er ogsaa min Mening,“ faldt Jørgen ind; „men se — vor Mor gaar her og præker for vos hele Dagen igennem.“

„Nu lever du jo, Jørgen. Jeg stræver bare at holde jer Vorherres Ord i Tankerne, naar I glemmer at gøre efter det. . . . Der er nu Per derude, Ka'len, du ved sæl, hvor død og dulherrig han er bleven ved al sin Svir og Spillerase — skulde jeg nu itte ha'e Lov til at vare ham ad med et Gudsens Ord en Gang imellem?“

„Jo, han ka' sku nok trænge til at strigles godt

en Gang imellem; men vi andre er jo da meget skikkelige, Mor.“

„Ja skikkelige! Men man kommer itte ing i Himmerig med Skikkelighed, ded har jeg jo saa tit lagt ud for dig.“

„Jaja, Mor, la' vos nu bare itte komme ing paa Diskutten igen.“

„Nej, der har vi 'et! Du er altidens bange for at komme ing paa de Dele. Det gaar saadan: man maa itte snakke om Himmerig og Helved, førend man ligger og hiver og er ved at opgi'e Været.“

„Nu ja,“ mente Lystrup, „Mor kan have Ret i noget af det.“

„ . . . Saadan var 'ed nu ogsaa med Sedse Per Grejs herovre,“ vedblev Karen. „Hun var et lille Rend heringe i Gaar — var 'ed i Gaar? — jo det var jo i Gaar, jeg fik det Vallem hjem fra Stampen. Naa, saa kom vi saad'n til at snakke om vor ny Præst og saad'n, og saa kunde jeg itte dy mig, andet end at jeg sa'e, at det var und'lig, hun aldrig satte sine Ben i Guds Hus. — Ja, hun kunde itte faa Tid. — Aa, hvis du kerede dig noget rigtig om Vorherre, saa fik du nok Tid, Sedse. — Ja, hun vidste nok, at jeg hørte til de hellige, pev hun saad'n med Hovedet paa Sned. — Ja Gud give, at baade du og jeg var hellige, „for uden Hellighed skal ingen se Gud.“ — Saa blev hun først rigtig opkokket og stak mig den, at jeg og Ellen vi rendte til Bivellæsning hver aa'n Stund og glemte at gi'e Folkene Nadder. Saad'n noget Sludder! Jeg kunde jo da'tte staa og ta'e igen' alt det; men hun blev værre og værre — ja, De kan tænke Dem, det gik saa vidt, at hun til sidst holdt mig sin knut' Næve op for Næsen — ja, hvad synes De?“

Jørgen gnubbede sig paa Akslen og rystede paa Hovedet. „Ded er lige godt mankerlig at tænke paa, dette her. Nu har vor Mor og Sedse Per Grejs kommet stændig til en'ander i tive Aar, og saa ska' 'ed saad'n rive yd lige med eet.“

„Der har vi det!“ faldt Lystrup ind og pegede efter Jørgen med et Andeben. „Det er Følgerne af alt dette Mudder blandt Folk: Splid mellem Ægtefolk, Spektakkel mellem Forældre og Børn, Uvenskab mellem Naboer og Genboer — det er Følgerne!“

Jørgen saa vist paa Lystrup. „Man skulde næsten tro, at De sejtede lige paa mig og vor Mor med ded.“

„Naada! Kanske her ogsaa er noget i Vejen.“

„Ja — hæ, ded er vor Mor — jeg ka' jo godt sige ded, for De fortæller ded jo itte til no'en — ded er vor Mor, der har hittet paa, at vi ska' læse Bordbønner om Middaven, ligesom de gjorde hjemme hos hendes de gamle. Saa forleden her en Dag fik hun gjort mig rigtig godt gal, saa at jeg slog i Bor'et og bandede paa, at saa længe jeg var Mand i Gaarden, skulde vi itte begynde paa de Kunster. Folk skal da'tte ha'e ded at sludre om; der ka' være nok ilel.“

„Nok ilel? Ja, nu slaar 'ed netop ing, hvad Præsten sa'e i Søndags: vi var alt for bange for Folkesnak, vi var alt for bange for at la' Verden se, at vi var Kristne.“

„Hm!“ Lystrup grundede et Øjeblik med Kniven i den ene Haand og Gaflen i den anden. „Har det nu ogsaa begyndt at lumre i Luften over dette gamle Hjem?“ Han smed Kniven ned paa Bordet: „Dog ogsaa nogle forskrækkelige Tider, vi lever i! Splid og Spektakler paa alle Kanter . . .“

„Jajaja,“ skyndte Jørgen sig at forklare, „De maa nu itte tro, at jeg og Karen saad'n . . .“

„Splid og Spektakler — jeg forstaar Dem nok, Jørgen Siversen, — paa alle Kanter! Hvordan overdænger Folk ikke hverandre ved Møder og Sammenkomster rundt om i Landet! Hvordan sylter de ikke hverandre ind i Aviserne!“

„Ja, det er forfærdeligt med alt det Bras,“ sandede Jørgen og spiddede en Rødbede med Gaflen.

„. . . Og vi er kommen godt med her i Rørby, rigtig godt. Saa snart bare en tre fire Mennesker kommer sammen, suser det straks med „Højre“ „Venstre“, „Liv“ og „Reformer“ om Ørerne paa dem. I Gaar røg Mads Løve og Kristen Hjulmand i Totterne paa hinanden nede paa Smedjebakken og sk..ældte hinanden ud, saa det rystede i Smedjen . . . det var disse hersens Kanoner, De ved, inde i Rigsdagen. Naada, hvor de riflede hinanden! De har altid før været Perlevenner, har været i Plovlag i 11 Aar — rutsch! nu er det revet ud! — I Torsdags kom Lars Søren' og Povl Madsen højtidelig anstigende op til mig og „vilde la' mig vide,“ at de ikke holdt af, at jeg gav deres Dreng af Rebtampen — høh! Men jeg bad dem paa en pæn og anstændig Maade, om de vilde rejse ad hede Hekkenfeldt til. Hvad synes De nu, Jørgen Siversen? Jeg, som har været Lærer her i Rørby i snart fyr—re—ty—ve Aar, jeg skulde staa Skoleret for saadan et Par Fyre, der i deres blødsødne Frihedssværmeri ikke kan indse, at Hvalpene netop har rigtig godt af en ordentlig Dragt Prygl en Gang imellem. Men saadan er Folk nu om Stunder, br . . . r . . . r! det løber somme Tider rundt i Hovedet paa mig, naar jeg tænker paa alt dette Liv og Hurlumhej. Jeg maa formelig,

naar jeg vil be' en Mand om at pløje et Bed for mig, sidde og huske mig om og grunde over, om jeg tør, om han er Højremand eller Venstremand, om han hører til disse „folkelige“ og „opvakte“ eller til — ja, hvad skal man kalde dem? — Dødbiderne! Ja, for Folk er jo ligesom Krudt i vore Dage. Ligesom man allerbedst staar og taler med dem — puh! futter de op som en Raket. Du Fredsens, sikke Tider!“

Karen var gaaet ud, Jørgen sad og gav sin Samstemning til Kende ved et Nej eller Ja en Gang imellem.

„Og hvem kan vi takke for alt dette Spektakkel i Sognet? Ingen anden end Fløsen derhenne!“

„Ded ha'de vel kommet en Gang ilel . . . værs'god, la' vos klinke en Gang, Lystrup.“

„Ganske vist, men ikke saadan . . . hov hov hov, stød ikke for haardt! . . . ganske vist, men ikke saadan i Galop med klingende Faner . . . med klingende Spil og vajende Faner . . . Skaal! . . . Det er Knud . . . ah! ah! noget Pokkers stærkt Brændevin! . . . det er Knud, der har Æren af at have opdyrket denne „døde Plet“, som det hedder i det ny Billedsprog; det er heller ingen anden end ham, vi kan takke for vor ny Præst. Jeg hørte godt, hvordan han og disse andre villige Aander piskede omkring i Sognet for at samle Underskrifter; men jeg maa ærlig tilstaa, jeg var dum, jeg tænkte: Lad dem kun søge, det Kald bliver aldrig i Verden givet til en saa ung Mand. — Men det hører jo ogsaa med til vor Tids „store og gode Handlinger“, at ældre, erfarne og dygtige Præster og Lærere skubbes til Side, og pur unge Mennesker puttes ind i Embederne. De skal se, Jørgen Siversen, at det gaar ogsaa her, som jeg

har sagt: Naar jeg nu om nogen Tid falder væk, saa faar De en Springfyr paa tyve . . .“

„De maa itte snakke om at falde væk, Lystrup. De er jo en rask Mand endnu.“

„Jeg?“ Han rystede paa Hovedet. „Pumpeværket herinde har ikke duet i mange Aar. De ved, hvordan jeg tit maa snappe efter Vejret . . . nej den Astma!“ Rystede atter paa Hovedet.

De kom paa ny til at tale om Knud, og Jørgen Siversen kom med saadanne Hentydninger til hans Forhold til Emma, at Lystrup ikke kunde undslaa sig for at komme ind paa dette for ham ellers saa kildne Emne.

„Vi to kan jo nok tale om det, Jørgen Siversen; men De skal ikke omtale den Sag videre for andre.“

„Jeg har aldrig nævnt den til et enstigt Menneske og skal heller itte snakke om den for Fremtiden, for ded er noget, som andre itte ska' blande døres Næse i. Nej, men alligevel, Lystrup, er ded nu itte mærkelig, at ded skulde dreje sig saad'n om med de to? Ka' De huse en Gang, vi snakkede om dem hjemme i Døres Stue?“

„Det kan jeg meget godt huske, og jeg kan ogsaa godt huske, hvad jeg den Gang sagde; men man ser lidt anderledes paa saadan en Sag, naar man selv kommer midt ind i den. For Resten maa jeg sige Dem, at hvis Fyren kunde lære at køre med lidt mindre Fart og give os andre, hvad der tilkommer os, saa kunde det maaske endnu blive til, hvad det skulde.“

„Ja, Knud er blevet lovlig højklampet.“

„Netop! Han mener, han kan bukke begge Ender sammen paa alle os gamle. Ved De, hvad han nu vil knuse mig med?“

„Naada?“

„En Friskole. Der skal smøres en Friskole op — rimeligvis ude paa hans Mark, i Skellet — og saa skal den tage Børnene fra min Skole, forstaar De. Saa er jeg færdig, saa er jeg ydmyget, mener han.“

„Mon ogsaa Knud skulde tænke paa ded?“

„Det gør han. Disse to Fyre, jeg før talte om, lod mig forstaa, at de nok kunde sætte deres Børn i Skole et andet Sted, om det skulde knibe. Jeg forstod godt Meningen. — Saa i Gaar fortæller Jørgen Smed mig, at Knud og Præsten havde staaet længe sammen paa Kirkegaarden i Søndags og talt om en Friskole; men Præsten havde dog nok ikke villet gaa rigtig i Tøjet. Jo, De kan stole paa, at det er den Bryg, han for Øjeblikket rører i.“

„Han kunde nytte at faa en god Brims om Snuden, ded kunde Knud.“

Lystrup nikkede: „Han skal nok blive bræmset, bi bare lidt! De skal begge to komme til at krybe for mine Fødder og bede om godt Vejr, det skal jeg være Mand for.“

„Naa, hvad siger De saa til det paatænkte Møde?“ spurgte Pastor Lange, da han en Dag kom ned til Skolelæreren og traf denne alene ude i Haven.

Lystrup rettede sin Krop og sendte en Røgsky op i Hasseltoppene. „Hvad jeg siger til det paatænkte Møde, Hr. Pastor?“

„Ja.“ Præsten hældede Hovedet en Kende og saa spørgende over Hornbrillerne paa Lystrup. „De ved nok, det skal ikke være noget politisk

Møde, men bare en lille venlig Sammenkomst, der kunde bidrage til at fremkalde et forsonligt Forhold mellem Egnens Folk. Jeg synes, det kunde være saa rart, om vi uden Hensyn til Partimeneringer kunde fejre Isteddagen sammen og mere os lidt i det grønne bagefter, — ikke sandt? Jeg havde netop tænkt paa at bede Dem om at udbringe et Leve for Kongen.“

„Oprigtig talt, Hr. Pastor, jeg holder ikke af disse venlige Sammenkomster, hvor man myrer hinanden under Sang og Hurraraaben.“

„Det bliver der ikke Tale om her; vi vil ingen heftige Optrin taale.“

„Maa jeg spørge Hr. Pastoren, hvilke andre Talere . . .?“

„Jeg har skrevet til Højskoleforstanderen derovre . . . ja, hør nu . . .!“

„Jeg møder, Hr. Pastor!“ forsikrede Lystrup med en Betoning, som om han vilde sige: „Jeg vil sejre eller dø i min Rede.“

„Ja, jeg tror nu slet ikke, han kommer, for han tager næsten aldrig ud; men for Resten maa jeg sige Dem, at han er en meget rolig og besindig Mand. De tror bestemt, at alle Frihedsmænd er vilde Bersærker, der ligesom hin spanske Riddersmand løber Storm paa alt, hvad der møder dem af et mistænkeligt Udseende.“

„Man kender Træet af dets Frugter, Hr. Pastor.“

„De sigter til Knud Olsen. Men ved De, hvad jeg tror, Hr. Lystrup? Jeg tror, naar jeg skal være ganske oprigtig, at De har mere Skyld i hans yderliggaaende Frihedssiver end Højskoleforstanderen eller noget andet Menneske.“

„Jeg?“ Lystrup lod Piben synke.

„Ja, netop De! Ved Deres ensidige Udfald mod ham og ved at krydse hans Vej ved enhver Lejlig-

hed har De, uden selv at ane det, ægget ham, puffet ham Stød for Stød over i Yderlighederne.“

„Hr. Pastor, hvis De ikke var min foresatte . . .“

„Foresatte? Det kommer aldeles ikke den Sag ved; men lad os nu tale rolig om Tingene, kære Lystrup. Kom og lad os sætte os lidt her i Skyggen.“

„Ser De,“ vedblev Præsten, „De er en gammel Mand, og jeg kan ikke forundre mig over, at De lever paa de gamle Meninger; men Rørby kan ikke blive ved at være det gamle Rørby. Jeg kan huske, at en af mine Venner, som for en Del Aar tilbage forrettede Gudstjeneste nogle Søndage for min Formand, en Gang udtalte, at han her havde fundet en seig, gammeldags, men djærv Befolkning, der syntes at ligge inde med et uhyre Fond af gamle, stærke Bondekræfter, og at disse, naar en alvorlig Vækkelse en Gang gik hen over Sognet, vilde rejse sig med utøjlet Voldsomhed. Hans Spaadom er for saa vidt gaaet i Opfyldelse, som Sognet nu er blevet Egnens livligste Kampplads . . .“

„Til stor Glæde for alle Livsvenner.“

„De forhen opsparede Kræfter,“ vedblev Præsten uforstyrret, „er tagne i Brug, — næsten alt for voldsomt, det skal jeg indrømme Dem. Befolkningen er vakt, men den er endnu ikke moden til at veje og vrage med fornøden kritisk og selvstændig Sans. Det gaar her, som saa mange Steder i vore Dage: Paa den ene Side staar en vis jagende Griskhed efter noget nyt, efter Forandringer, paa den anden Side en seig og stædig Holden med Tænger paa de gamle, forældede Tilstande . . . ja, det kan ikke nytte, Hr. Lystrup, det gør der. Og som overalt, hvor nye Tanker bryder frem med Voldsomhed, kommer

Sindene i Flammer ved Gnidningen, til stor Moro for den Flok af aandelige Dagdrivere og grinende Undermaalere, der naturligvis lige saa lidt savnes her som paa andre Egne. Naa, jeg kan ikke andet fra mit Standpunkt end glæde mig over Sognets vaagne Tilstand; men . . .“

„Kan De ogsaa glæde Dem over alt det Kævl og . . .?“

„Ja, hør nu, hvad jeg vil sige: Paa den anden Side er jeg ofte alvorlig betænkelig ved al den Bitterhed og Dømmesyge, som kommer frem mellem Mand og Mand, og som snerper Hjerterne sammen i Trods. Nej, jeg er ikke glad for dette, kære Lystrup, jeg er netop bange for, at, hvis Spændingen skal udvikle sig videre i dette Spor, min hele præstelige Gerning skal blive hæmmet og forkludret af denne Usamdrægtighedens Aand, og De kan tro, at jeg ofte føler inderlig Trang til — ikke at dæmme for Udviklingens Strøm, men at bidrage til at fremkalde en mere forsonlig og broderlig Kampmaade. Og ser De nu: dette Folkemøde skulde netop være et første Forsøgsmiddel i denne Retning. Lad os prøve en Gang, om vi dog ikke kan mødes paa den fælles Fædrelands-kærligheds Grund, synge nogle af vore gamle Sange og glæde os over vore herlige Minder.“

„Jeg skal nok møde, Hr. Pastor. Naar han derovre fra Anstalten og hele Familien her fra Byen møder op, saa maatte jeg være en daarlig Mand . . .“

„Ja, men kæ . . . æ . . . reste Hr. Lystrup, De misforstaar det hele.“ Og nu maatte Præsten begynde helt forfra.

Da Pastor Lange paa Hjemturen var kommen et Stykke forbi Kroen, hørte han en gispende, hæs Kvækken bag ved sig, og ved at vende sig om

opdagede han en lille hjulbenet Tykkert, der, barhovedet og med fægtende Arme, vrikkede sig frem imod ham i en aandepustende Gangart, som et Par vittige Drengene betegnede — den ene som „Sotrav“, den anden som „Svinegalop“.

„Hr. Pastor, Hr. Pas . . aa maa jeg tale . . puh!“

„Ej ej, er det Dem, Besser?“

„Ja, undskyld, at jeg . . aa, den Korpulence . . puh puh! Goddag, Hr. Pastor, maa jeg ha' den Ære . .?“

Besser rakte Haanden frem og gjorde et Buk, hvis bagudgaaende Virkninger vilde have puffet enhver bag ved ham staaende Person et godt Stykke ned ad Vejen. „Jeg har netop,“ vedblev den pustende Gæstgiver, idet han strøg sit Lommestørklæde over sin svedglinsende Pande, „for et Øjeblik siden vaaren oppe hos Pastoren, men Pastoren var inte nach Hause, he he he, derfor vilde jeg nu tillade mig at ta' mig den Frihed . . .“

„De vilde tale med mig?“

„Jo!“ Et nyt Buk. „Hr. Pastoren kan lige straks gætte min Hensigt . . Jeg maa da inte byde Hr. Pastoren at gaa ind et Øjeblik under mit ringe Tag . . hehe ne . . j?“

„Tak, hvis det kunde afgøres her . . jeg skulde gerne være hjemme til 7.“ Præsten saa paa sit Ur.

„Jeg be'r, Hr. Pastor! Hr. Pastoren maa endelig inte Det var for Resten et temmelig vigtigt Anliggende, et Anliggende, kan jeg sige, som berører hele Egnens, ja paa en Maade hele det danske Folks nationale Anliggender.“

„Ih bevares vel!“ Præsten traadte et Skridt tilbage. „Tal, Mand!“

Besser havde forberedt sig paa en hel lille

Tale som Indledning til sit egentlige Ærinde; men han havde rigtignok tænkt sig at skulle sidde højtidelig over for Præsten i dennes Kontor, naar han holdt den; nu maatte han finde sig i, barhovedet og gispende, at aflevere den paa aaben Gade.

„Ser De, Hr. Pastor,“ tog han fat og holdt Haanden med Lommeklædet ud for sig, „vi lever i en bevæget Periode, jeg kan sige en majet bevæget Periode. Der hænger en . . en . . en ligefrem elektrisk Gæring over vores Hoveder i Atmosfæren oven over os, og det er derfor paa Tide, Hr. Pastor, at enhver god dansk og demokratisk Statsborger griber ind i vores offentlige Maskineri. Jeg tror, jeg tør sige“ — her saa han nikkende og med indadgaaende Velbehag paa Præsten — „at jeg inte anser hverken den ene eller den anden Persons Anseelse, som man jo inte bør eller skal efter Religion og Moralitet — ja tilgiv, Hr. Pastor, at jeg taler saa dristig og ungedulgt til en gejstlig Mand . . hm, en gejstlig Mand, som jeg ærer med Respekt og Underdanighed, men som sagt uden Persons Anseelse. De ved, Hr. Pastor, at jeg har saadan mine ajne Originaliteter, — jeg frygter min Gud og gaar lige ud ad Landevejen — durch vorwärts fremad! som en af vore Forfattere siger, uden at se mig om efter Per eller Povl. Det er maaske galt, man gjorde maaske klogere i saad'n at gelinge sig lidt mellem Partierne; men det kan jeg nu 'nte, jeg kan ligefrem inte, det strider mod mine personlige Principer, jeg siger min Mening rent ud af Posen, Hr. Pastor. Og saa meget er vist, Hr. Pastor, der er een Stand her i vores kære Fædreland, som bliver skammelig sekaneret og traadt under Fødder . . .“

„Hvad er det for en Stand, Besser?“

„Det er Embedsstanden!“ Idet Besser udtalte dette sidste Ord, skruede han Brynene sammen og slog med Haanden en kort Hvirvel i Luften, som om han vilde drive de nedrige Mennesker, der traadte Embedsstanden under Fødder, en velfortjent Sinkadus.

„Embedsstanden? Aa, det synes jeg dog ikke.“

„Hør, Hr. Pastor, uden Persons Anseelse, denne Lov om Tiendens og Smaaredslernes Afløsning og Præsterne paa fast Gase — ved De hvad, Hr. Pastor, jeg siger, det er et sjo—felt Arrangement.“

„Naa ja.“ Præsten saa igen paa sit Ur; „men hvad var det egentlig, De vilde?“

„Jeg siger, at det er Embedsstanden og frem for alt Præsterne, vores højærværdige Gejstlighed, det er dem, der skal holde Religionen og Moraliteten og derved Sumarum hele Statens Kompas oppe mod Prolitariernes Vankundighed og Revolution.“

„Men det var Deres Ærinde?“

„Ja ser Hr. Pastoren, jeg har vaaren vidt omkring i Verden; men jeg tør sige, at jeg altid har skrevet vores store Digter Tykke Brahes Ord paa min Fane: Fædrelandet skylder en alt, hvad . . . ja Hr. Pastoren kender det nok. Jeg har set med Bedrøvelse og Indignation paa, hvorledes Partierne her i vores lille elskede, yndige Fædreland, hvor vi dog kunde sitte og ha'e det saa godt, hvordan de river hinanden ner og kort sagt sekanerer hinanden paa alle Maader. Vi maa gøre noget, Hr. Pastor, for at . . . aa blot fem Minutter endnu, Hr. Pastor, nu kommer det. Ved De, hvad jeg saad'n i min personlige Enfoldighed har tænkt paa? Ja, De billiger det vel næppe, Hr. Pastor,

men det skal frem alligevel. Jeg har unter uns gesagt tænkt paa, om vi inte kunde arrangere os saad'n en lille — en lille Folkefest, eller under alle Eventualiteter en stor Folkefest herude i vores Skov, saad'n en venskabelig . . .“

„Aha, er det det, der ligger Dem paa Sinde! Det er nok allerede kommet ud over hele Sognet.“

Besser havde naturligvis intet hørt om det paa-tænkte Møde, men han følte sig i allerhøjeste Mon smigret ved at opdage den „aandelige Symmetri“, der havde fremkaldt den selvsamme Plan hos ham og Præsten.

Pastor Lange rakte nu Haanden frem til Farvel; men Besser havde endnu en fædrelandsk Sag paa Sinde.

„Ser De, Hr. Pastor, De og de andre erede Talere vil bespise os med aandelig Føde og kort sagt forsyne os med aandelig . . . med aandelig Bispising; men — ja, det er jo en ren Biting; men Maven og de andre legemlige Organismer — hehe, det er saa løjerlig at tale derom, men de har med Respekt at sige ogsaa deres Nødtørftigheder, og dersom Pastoren synes . . . he . . .“

„Ja, jeg har længe forstaaet Dem, Besser; det er jo rimeligt, at De tager ud med nogle Ankere Øl, nogle Cigarer og saadanne Ting . . . naa, Farvel!“

„Ja, ikke sandt? Naa, det er jo kun Biting . . . Tak skal De ha'e, Hr. Pastor, Adjøs, Adjøs!“

Tørrende sin Pande og opfyldt af den rolige Bevidsthed, at dette vigtige fædrelandske Anliggende nu var i god Gænge, roede den lille Gæst-giver atter tilbage til sin Skænk.

Medens dette gik for sig, havde Lystrup med nogle betænkelige Trækninger med Næseborene og en ivrig Tyggen paa Pibespidsen maalt Hassel-

gangen op og ned med korte, men hurtige Skridt. Han blev dog snart saa svedig og forpustet, at han nødtes til at gaa ind og søge Hvile i sin Lænestol.

„Ak ja,“ sukkede han og lod Tommelfingrene spille rundt. „Tiden løber fra mig, Tiden løber fra mig.“

Og nu kom der et af disse Øjeblikke, da det inderlige i hans Natur skød sig frem paa Sjælens Overflade. Det var med et vist tungt Vemod, blandet med smertelig Fortrydelse, han tænkte tilbage paa sin lange, travle Gerning i Sognet. Havde han ikke baaret Kuld efter Kuld paa sine stærke Skuldre, kæmpet med Anspændelse af al sin Kraft mod Dvaskhed, Løgn og Unoder, søgt at stivne de bløde Ledemod og klare de unge Øjne for Livets Krav? Havde han ikke med en ærlig og god Viljes hele Alvor og Sejghed søgt at danne sin talrige Elevflok, disse mange voksende Ynglinge, af hvilke adskillige nu gik omkring med graanende Isser, til brave, hæderlige og retskafne Mennesker, der ved Flid og Arbejdsomhed, med Kærlighed til Konge og Land og med Agtelse for alt, hvad der rager op med Ærens og Hellighedens Stempel, kunde tage fat, hvor Fædrene slap, og føre Tidens Arv sikkert og samvittighedsfuldt over i nye Slægters Hænder? Fyrretyve Aars Kamp og Slid, fyrretyve Aars møjsommelige Førergerning gennem Livets vildsomme Ørk, med Haabets Ildstøtte forude og de vrimlende Skarer bag efter. Og hvad var saa hans Løn? Stod han nu i Alderdommens sidste Time paa Bjærgtoppen og mættede sin Sjæl med opløftende Syner . . . ?

Han drog sine store, graa Bryn sammen, trykkede Øjenlaagene til med et Par faste Glip for at

klemme nogle Draaber bort, som hang i de underste Øjenhaar.

Nej, han havde ingen løftende Syner. Han saa, hvorledes de gamle kære Elever rendte deres Vej fra ham, den ene efter den anden, rykkede de gamle Baand over, traadte op imod ham med aabenbar Tilsidesættelse af den Hengivenhed og Respekt, de skyldte ham, ja var endog stundum med at raabe: „Ned med ham!“

„Ak ja, Tiden løber fra mig.“

Som for at møde en Plet, paa hvilken hans Øje kunde hvile med Velbehag, kastede han Blikket hen paa Skilderiet over Sofaen. Og nu dannede der sig om Frederik den Sjettes røde Uniform en Krans af gamle Erindringer, en Maaneglorie med Mindernes farvede Ringe i sammensmeltet Harmoni. Det lyste op igen over en Tidsalder med klare Standpunkter, med skarpt afstukne Grænser for Ret og Vilje, med Ærbødighed for Pligt og Respekt for gammel Bravhed.

„Hm ja, det — var — den — Tid!“

Men Ringen opløste sig, Farverne fortonede sig i graa Taagebilleder med udviskede Grænselinier, og lidt efter lidt gled hin klare Tidsalder atter bort fra hans Øjne og gav Plads for hele den ny Tids brogede Virvar, — en Tidsalder, der for hans gamle Øjne tegnede sig paa en grumset Baggrund af Opløsning, Selvraadighed og hul Idealisme. Aldrig følte han det saa klart som i denne Time, at hans Tid var forbi. Som et opslidt Stykke Værktøj vilde han om kort Tid blive smidt til Side. Nye Slægter vilde trampe hen over hans Grav og pege nedad med et „billigt Grin“: „Her ligger en af disse uforlignelige Degne fra gamle Dage!“ Og atter om nogle Aar vilde hans Navn være glemt, udvisket som et Tal af en Tavle,

eller — om det kom højt — vilde han maaske komme til at gaa igen i en Narrerolle i et lystigt Skuespil, serveret for et Publikum, der „trængte til at le“ over Livets Latterligheder.

Hans gamle Hjerter kom i Oprør; men den bløde Stemning, som før havde lagt sig over hans Sjæl, fik atter Magten og vævede sit tunge Vemod ind i hans Tankerækker. En Følelse af Ensomhed og Forladthed kom atter over ham. Og samtidig listede en stille Erkendelse af Brist paa Dygtighed og Kraft til at føre an som i gamle Dage sig sagte gennem hans Indre og kastede en ny Vægt af Mismod i hans Stemning. Han følte en dyb, rystende Medlidenhed med sig selv, holdt Haanden op for de endnu vaade Øjne: „Aa Gud ja!“

„Far!“ lød i det samme en blød Røst ved Siden af ham, og et Par Arme lagde sig om hans Hals. Emma, der var kommen ind, uden at han havde lagt Mærke til det, havde længe staaet tavs bag hans Stol og lidt med ham. Men da det sidste skærende Smertesudbrud undslap ham, evnede hun ikke længer at holde sig tilbage, men kastede sig hulkende om hans Hals.

„Hvad er der, Barn?“ Lystrup skød hende læmpelig til Side.

„Det gør mig saa ondt for dig, Far.“

En Række af hurtige Slutninger fø'r i eet Nu gennem Lystrups Hoved. I Dag hende, i Morgen skulde maaske et Par nye Grædekvinde hentes ind fra Gaden, hele Byen om et Par Dage udøse Medlidenhedstaarer . . .! „Du kan spare din Graad, min Pige, for jeg trænger ikke til den.“

Og nu rejste Lystrup sig og rettede sin gamle Kæmpekrop. Alt Mismod, al Forsagthed var i eet Nu revet af ham, som man gennem et Teatergulv river en Forklædning af en Helt. Høj og stærk

stod han der paa Gulvet, med en Mine, som om han havde lagt det hele Rørby under sine Fødder. Ynke en af Frederik den Sjettes gamle Husarer . . . ! Nej, en Løve tager ikke mod Medynk af Smaakravlet!

Høhøsten var tilendebragt. Hyppige Regn- og Tordenbyger var i de sidste Dage dragne hen over Rørby; men i Dag, den 25de Juli, straaede Naturen med genfødt Livlighed. De sorte Tørveskruer paa Mosen badede deres fugtige Hoveder i Solvarmen, saa det dampede af dem, Vildænderne baskede med Vingerne mellem Sivene, og den sorte Vandhøne plaskede paa sine store lappede Ben omkring i Rørtykningen og lod af og til sin gående Lokkestemme høre. Den lidt disede, solvarme Luft laa og svømmede i skælvende Bølger over Skovens fugtiggrønne Kupler. Vejgrøfterne var klædte af en sylvnende Fylde af blomstrende Pastinakker, Skabioser, Perikon og Rølliker, fra hvis tusinde og atter tusinde smaa Bægre en Bølge af sammensmeltet, stærk Krydderduft nu og da drog hen over Vejen. Utallige Insekter, bronceglinsende Biller, graa Snabeldyr og spragledede Dagsværmere færdedes med stundesløs Travlhed paa og imellem Stængler og Blomsterknopper, medens Kornlærkerne med lange, fremstrittende Ben satte sig snart i en, snart i en anden Plantetop og lod et Par galende Triller fra det vidt opspærrede, rødlige Gab lyde op i Luften.

Paa Veje og Stier ud imod Landevejen drog den ene Flok Mennesker af Sted efter den anden, og ude i Skoven havde allerede en talrig, festlig klædt

Skare af Bønder fra Rørby og nærmeste Omland samlet sig. Der var gamle Mænd med lange Støttekæppe og hvidgult Silkehaar ned over Akslerne, der var unge Mænd og Karle med blondt eller mørkt Haar under Hatte og Huer, men gule, svedne Krøller i Nakken og om Ørerne, leende Piger med solbrændte Kinder, milde, velnærede Koner og haabefulde mindreaarige med glinsende Mundvige og Smørkringler og Honningkager i Hænderne. En mild, løftet Stemning hvilede over Forsamlingen. Man havde ladet alt, hvad der hed Sprængstof, blive hjemme og var mødt med det brave Forsæt at nyde Naturens og Festens Herligheder i fredsommeligt og lykkeligt Velbehag. Et Musikkorps paa halvtredje Mand, nemlig to voksne Personer og en lille pluskæbet Knøs, stod med deres blanke Horn i Nærheden af „den med Grankviste og Flag smykkede Talerstol“ og samlede Luft til den forestaaende Blæseanstrengelse. Madvarer havde Folk selv medbragt, og for Drikkevarer, Kaffe, Kager, Cigarer o. s. v. havde den driftige Besser sørget med fædrelandssindet Omtanke. Alt var klart til Isteddagens Forherligelse. Jørgen Siversen lo over hele sit gamle, rynkede Ansigt, da han kom ud til Festpladsen og saa alle disse Forberedelser. Men hvad i Alverden gik der af den gamle brave Fyr i Dag? I Stedet for den dybt nedtrukne Sølveskindshue bar han en lille rask, rundpullet Hat af nyeste Mode, hvilken ungdommelige Hovedbedækning forundrede alle Menneker og gav Søren Hugger Anledning til den sejrsglade Formodning, at Jørgen nu omsider var i Færd med at „gøre op“ med den gamle Kultus og bryde sig nye tidssvarende Baner.

Ved en Stænte i Skovens Udkant stod Knuds Søster og drog sin Mand læmpelig i Armen. „Jo

vist saa . . . se nu, du kan komme med, Frans, du ved selv, hvor haardt du trænger til en lille Opmuntring.“

„Jeg kan ikke, Bo'el, jeg gaar hjem igen.“

„Hvad er nu det for nogen Præk! Kom nu bare med og slaa de tunge Griller af Hovedet. Kanske vi kan snakke lidt godt for Morbro'er, saa han hjælper os endnu denne Gang.“

„Jeg har overhængt din Morbro'er saa tit for Penge, at jeg ikke kan komme der tiere.“

Det var en alvorlig Sag, der her forhandlede mellem de to Ægtefolk. Frans Larsen var i Aarenes løb kommen i dybere og dybere „Betryk“, saa at han havde maattet optage det ene Laan efter det andet. Nu var der opsagt 5000 Kroner i Gaarden til Udbetaling i næste Termin, men hvor eller hvordan han skulde opdrive denne Sum var ham en Gaade, der pinte og knugede hans Sind Dag og Nat.

„Naa, der kommer han anstigendes!“ Han havde faaet Øje paa Knud nede mellem Ellebuskene i Mosen tætved. „Lad os gaa lidt til Side.“

„Han har set os, Frans. Vi har da heller ikke nødig at gaa til Side for min Bro'er; han gør os saamænd ikke noget ondt.“

„Da gør han os heller ikke noget godt, den . . .“

Svedig og solbrun nærmede den unge kraftige Gaardmand sig Stænten og hilste paa Søsteren og Svogeren. Denne sidste fjernede sig for at tale med en anden Kending, som han havde faaet Øje paa inde i Skoven, og Bodil nyttede Lejligheden til at indvie Broderen i de sørgelige Forhold.

„. . . Og det er ikke alene disse 5000 Kr.; men vi trænger paa alle Leder. Du saa, hvordan hans Stadsklæ'er saa ud, og jeg gaar her med et gammelt, lappet Underskørt og maa være baade

angest og bange for, at noget Menneske skal faa det at se.“

Knud saa forfærdet paa sin Søster. „Er det saa galt fat med jer, Bo'el?“

I det samme kom Frans tilbage.

Knud stod og grundede. „Jeg tænker, jeg kan hjælpe jer ud af den værste Knibe, Svoger.“

„Det er da vel ikke dit Alvor?“

„Jo, det er. Vi to har rigtignok aldrig rigtig kunnet søbe Kaal sammen; men Skylden kan være lige saa meget paa min som paa din Side. Se nu hvad Pengene angaar, saa har jeg dem ikke selv; men jeg ved, hvor jeg kan gaa lige til dem, og jeg er villig til at gaa i Kaution for dig.“

„Det havde jeg aldrig tiltroet dig, Knud. Tak skal du ha'e, Knud, Tak . . .!“ Frans tog Svogerens Haand.

Der stod de to Svogre og trykkede hinandens Haand, begge med Vand i Øjnene. Og fra dette Øjeblik var der sluttet et Venskabsforhold mellem dem, som aldrig senere blev brudt. I en rørt, frimodig Stemning fulgtes de tre Festdeltagere ad hen til den flagsmykkede Plads.

Lystrup, der nu ogsaa var kommen til Stede, var i Dag mødt i høj Hat, der ligesom Kalotten indtog en stærkt tilbageskudt Stilling. Dels for at hilse paa gamle Kendinger, dels for ligesom at udspejle Stemningen gik han — røgende paa en temmelig lang Pibe med Porcellænshoved og lang, snabelformet Hornsvampedaase — omkring blandt Folk, der havde samlet sig i større og mindre Grupper paa den aabne Festplads. Højskoleforstanderen kom ikke, og der var derfor Haab om, mente Lystrup, at Festen vilde løbe af uden videre „Myrderi“. Imidlertid blev han lidt betænkelig, da han havde gjort sig kendt med Stem-

ningen i et Par af Grupperne; thi det lod virkelig til, at der blandt alle de glade og fredssommelige Mennesker fandtes adskillige, som gik med Luntten i Hænderne og bare kløede Fingre efter at stikke den til, hvor der var Spor af Sprængstof at finde.

„Vil du ha'e, Søren Pæsen,“ lød det fra en Gruppe, „at Bonden skal ligge paa alle fire for de store ligesom den Gang, vi ha'de Træhesten?“

„Ja, vil du ha'e, at Kongen skal ta'e til Ministre, hvem du og dine Kanutter faar i Sinde at pege paa?“

„Tak,“ tænkte Lystrup, „de har Signalerne godt oppe der!“

Lidt længere nede hørte han en Flok yngre Mænd drøfte Spørgsmaalet: Friskole eller Stats-skole.

„Det er, som en har sagt en Gang,“ bemærkede en ung Friskolelærer fra et Nabosogn, „Statsskolen er pilraadden, og inden I ved af det, vil den falde med et Bras, der vil gi'e Genlyd over hele Landet.“

Det kløede Lystrup helt ud i Neglerødderne; men han ansaa det under sin Værdighed at give sig i Kast med dette Menneske. Du Fredsens, sikke Børn Friheden fostrede!

Endelig strøg Lystrup forbi et Par Gaardmænd, der behandlede deres Stridsemne med en Alvor og Sindsligevægt, der formelig maatte vederkvæge et gammelt fredelskende Hjerte. Lystrup lyttede; de talte om Pattegrise. Jaja! Han vendte sig om, lagde Haanden bag om Lænderne, drog et Suk og sagde mumlende hen over Forsamlingen: „Gid I snakkede om Pattegrise alle sammen!“

Besser havde bragt Borde og Bænke med til Festen og havde den Glæde at se dem flittigt nyttede af øl- og vanddrikkende Kunder. Snart knaldede en Sodavandsprop, snart svuppede det fra

en Ølflaske. Besser „arrangerede“ i Dag i elleveild Optagethed. Ellen havde — det troede han ganske bestemt — sendt ham et Smil i Forbifarten, et af disse stumme og dog saa talende Smil, og dette Smil havde i det Mon skruet hans Lune op, at Tankerne hoppede som Guttaperkatolle i ham. Ja, i Dag maatte det ske, tænkte han og saa sig hele Tiden om efter gamle Jørgen Siversen.

Hr. Lystrup, nu begynder vi,“ lød det henne fra Talerstolen. Og et Øjeblik efter rungede Sangens og Musikkens Toner hen under de løvrige Bøgekroner.

Talerne maa vi springe over. Der gik en rolig Strøm af Fædrelandskærlighed og til Dels lyse Fremtidshaab gennem dem alle, og Forsamlingen kunde af ganske Hjerter istemme de Leveraab, der fulgte dem som Slutstene; men Festen fik et lille Efterspil, som vi paa ingen Maade tør springe over.

Da Knud skulde slutte „den alvorlige Del af Festen“, var han uforsigtig nok til at røre med en Fingerspids ved Tidsaanden og prise dens Op-lysningsværk, dens Humanitet o. s. v. . . . Ak, med eet eneste Slag var Samdrægtighedens blide Stemning revnet paa kryds og tværs. I samme Øjeblik, som Frihedsmændenes vilde Leveraab fløj mod Sky, sprang Taalmodighedens Stopper med et Knæk i den gamle Lærer, og Pligttroskaben tog til at rulle sine stærke Følelser ud.

„Maa jeg be' om Ordet?“ raabte han, endnu inden Dønningerne af Leveraabene havde tabt sig i den tætte Sommerluft.

Kampens Aand var kommen springende som en Løve midt ind i Forsamlingen; der var ikke Tanke om at standse den i Springet, Hovederne knejste, Kinderne blussede, det var, som alles Ansigter raabte: „Kamp, Kamp!“

„Det var Tidsaanden,“ tog Lystrup af sine Lungers fulde Kraft fat, efter at han et Par Gange havde stødt Armene frem i Luften, „det var Tidsaanden, den ærede Taler belyste for os. Jeg siger: Gud hjælpe os for Belysning! . . . ja ja ja, Hr. Pastor, jeg er jo ganske rolig . . . Nej hvis de ærede Tilhørere har Lyst til at kende Tidsaandens sande Natur, saa skal jeg klæde den af lige til Skindet og vise, hvilken ynkelig Figur den er . . .“

„Væk med ham!“ raabte en. — „Nej, det er rigtig, Lystrup, klin dem kun dygtig!“ skreg en anden. — Almindelig Uro. Til sidst maatte Præsten med nogle indtrængende Ord formane Folk til Ro og Stilhed. Han var ganske bleg, Folk saa, det var Alvor, og der blev foreløbig stille.

„Jeg skal ikke nægte,“ vedblev Lystrup, „at jeg nok holder af at klappe Tidsaanden lidt paa Kindbenene . . . Der er nu den højpriste Humanitet, som den ærede Taler berørte; den er ogsaa et af de Goder, Tidsaanden slaar sig op paa i vore Dage. Man vil løfte „den lidende Menneskehed“, og i den Anledning kæler man for Raaheden og de vilde Lidenskaber, indretter smaa komfortable Saloner for Tyve og Skælmer, hvor de kan sidde lunt og tørt inden Døre, — priser Naturtilstanden og præker i høje Toner om alle de ædle og kraftige Følelser, som skal ligge paa Hjertebunden hos Skravlet, — det er disse Kæledæggeprincipper fra Rousseaus Tid, som nu skal sættes til Højbords herhjemme, efter at de har forskruet den øvrige Del af Verden. Det skal ikke undre mig, om man ogsaa snart giver sig til at kæle for Naturen selv ved at plante Tidsler og Nælder i Urtepotter og sætte Lækkerbidder ud paa Marken til Rævene . . . Og hvad er saa Følgen af denne velsignede

Humanitet? Er det ikke den, at Krapylet faar Nykker og skyder os andre fra Krybberne? Hvor bliver Respekten af i et Samfund, hvor Officerer og menige, Mestre og Svende, Husbond og Dreng skal gaa med hinanden under Armene og sige du til hinanden? Men ramler det ikke ogsaa allerede paa alle Kanter i Samfundet? Hvilken Lethed og Løshed sporer man ikke i alle dets Lag? Hvor gaar det ikke strygende med Middagsselskaber, Baller og Gøgl! Hvor higer man ikke efter at overgaa hinanden i Stads og Fjas! Og kan man ikke længer stive det ud med egne Midler, saa laaner man sig frem, forgylder Fattigdommen med fine Klæder, bag hvilke der skjuler sig en laset Skjorte. Og kan man ikke faa mere at laane, saa ta'r man selv, render med andres Kasser, om det ogsaa skal ende i Forbedringshuset. Men trods alt dette buldres der op med store Ord om Tidens Fremskridt. Humbugen skriger op i Aviser og Plakater med sine Mirakelkure, hule og tomme Ideer flyver gennem Luften paa alle Kanter, og Folk gaar i Tøjet med det alt sammen og overklitrer sig med Humbug baade udvendig og indvendig. Vore Knøse render omkring med høje Indbildninger om deres Visdom og Dygtighed, saa snart de bare har hørt et Par „folkelige Foredrag“. Modsigelseslyst og Kriticeren paa alle Kanter. Ser De, mine Venner, saadan er vor Tid — det er Tidsaanden! Og hvem er nu Skyld i alt dette andre end disse syngende Frihedsmænd med deres Leflen med Krapylet og deres luftige Drømmerier? . . . Ogsaa den Gerning, hvori jeg arbejder, skal omkalfatres og tildannes efter nymodens Mønster. Væk med det pilraadne Apparat, som hedder Stats-skolen, og lad os i Stedet for grundlægge en ny Skole paa Frihed, Bjarkemaal og Nordlysblink! Jo

Tak, jeg kender ogsaa Tidsaanden paa dette Punkt, jeg ved godt, hvordan man svømmer omkring mellem Skyerne og kvæder Frihedshymner for de unge . . .“

„Man kan mærke, De er vant til at svinge Tampen,“ raabte en; men Lystrup, der netop i det samme kom til at hoste, hørte det heldigvis ikke. Sveden trillede ned ad hans røde Kinder, han tørrede Ansigtet, drog Vejret langt nogle Gange og sluttede derpaa med en kraftig Indsigelse mod „alle Frihedsapostles frihedssvangre Lærdomme“, idet han især rettede sit Skyts mod „disse grønne, struttende-køjtne Fyre, der knapt har lært at knappe deres egne Bukser rigtig, før de skal røjle sig op ved enhver Lejlighed og støde i Trompeten og dele Tidsaand ud.“

Nu brød Latteren løs og vævede sig ind i et Virvar af Leveraab og Hyssen, saa det hele lød som en susende Buldren i Luften. Under Talen havde Knud og Præsten flere Gange staaet og hvisket sammen med ivrige Haandsving. „Det kan ikke nytte, Hr. Pastor, jeg vil ha' Ordet!“ — „Jeg vil jo heller ikke nægte Dem det; men husk nu paa — ikke hidsig, hører De!“

Lystrups sidste Ord havde ramt Knud i Hjertet som Giftodde. Han maatte holde sig i Talerstolen, da Latteren slog op om Ørerne paa ham, alt vaklede og skjalv i ham, han følte, at dette kunde han aldrig glemme i sit Liv.

„Hm, jeg skal bare gøre . . hm, jeg skal bare gøre et Par korte Bemærkninger,“ tog han fat og klemte Tænderne sammen en Stund for ligesom at bide Heftigheden i sig. „Skolelæreren fremstillede alle os Frihedsvener, alle os, som holder paa en fri og levende Aandsoplysning, som nogle løse Fugle, der svæver om mellem Skyerne. Jeg ved ikke,

om der er nogen her til Stede, som gaar saa højt til Vejrs, men jeg ved, der er adskillige, som regner Friskolen for Folkelivets skønneste Blomst, — en Blomst, der baade vil og skal have Plads til at folde sig ud.“

Han vandt mere og mere Herredømme over sig selv og vovede sig ind paa hele Lystrups Tale, som han søgte at gendrive Led for Led. Hans Veltalenhed tog et Opsving, som forbavsede baade Venner og Modstandere. Tidens Humbug og Udskejelser var ikke Frihedens Værk, sagde han; man kunde paavise en langt større Fordærvelse i Stater, hvor Enevælden havde svunget sit Scepter. Men hvad der uomtvistelig var Frihedens Værk, det var det vaagnende Aandsliv. Og Plads for Aandslivet, som det rører sig i Menigheden, i Oplysningens Kredse! Brydningerne i Folkelivet var en Nødvendighed, for at Samfundslegemet kunde bevares frisk og var langt at foretrække for disse indiske Tilstande med forstenede Former og med Mennesker som indskrumpne Mumier. „Der er en ny Tid i Frembrud, mine Venner. Vi har haft en Præstetid, en Adelstid og en Kongetid, jeg tror, at vi nu staar midt i et Vendepunkt, der — om vi end beholder Kongedømmet — vil ende med en ren og klar Folketid, en Tid, der vil lægge Folkets Skæbner i dets egne Hænder, kalde paa alt det bedste og dybeste i Folkegrunden, en Tid, der vil holde lyse Fremtidsbilleder op for Folkets Øjne, men som ogsaa fra tusinde Sider vil nøde det, tvinge det til en saadan Selvudvikling, at det kan gaa uden Ledebaand og Krykker. Jeg tror, at der er en Stormagt, der vender Historiens Blade og styrer Folkenes Udvikling hen imod et godt Maal, for saa vidt Folkene selv vil lade sig styre mod et saadant Maal. Lad os da, efter den

lange Prøvelsestid, vi har haft, agte paa det Kald, som lyder til os i vore Dage! Lad os ikke være bange for Kampen og Brydningerne og ikke lade os kyse, fordi den gamle Tids Tr . . . Træ . . . Træfolk“ — han havde nær sagt Trælle — „maler os Fanden paa Væggen. Vi har dog Livet og Haabet og Sandheden paa vor Side, og vi skal vise dem, at alle deres runke og overgemte Principper skal blive fejede til Side som Avner i Blæst — ja . . .!“

Han fik her Øje paa Emma, der stod bag et Træ og stirrede med et angestfuldt, næsten fortvivlet Blik op paa ham. Han var i Lidenskab, Kinderne brændte, Øjnene var store og skinnende; han havde uden Tvivl sin hvasseste Pil tilbage endnu; men dette Blik greb ind i hans Tanker og forvirrede hans Kampstemning saaledes, at han gik i Staa. I samme Nu rejste sig atter en forvirret Larm af Bravo- og Hurraraab, Hyssen og Mishagstytringer, der slog bragende mod hverandre som Bølger fra to Have, der mødes over en Revle.

„Af hvilken Avis har du taget den Ramse?“ spurgte Lystrup med et drillende Blik.

„Jeg gi'r mig ikke af med at ramse,“ svarede Knud dirrende. „Det var bare i den Tid, jeg gik i Skole og havde Deres Rebtamp hængende over Ryggen.“

„Naa naa naa,“ faldt Præsten ind, „ingen Personligheder!“

Som gennem usynlige Ildkanaler havde Kampen fordelt sig over hele Forsamlingen. Overalt saa man ophedede Ansigter og fægtende Arme med fremstrittende Pegefingre, samtidig med at en Summen af hundrede og atter hundrede Stemmer sitrede i Lufthavet mellem Bøgene. Præsten rystede betænkelig paa Hovedet, traadte frem i sin

hele Højde og rakte Haanden ud til Tegn paa, at han vilde tale. Der blev omsider stille, og han sluttede da Festen med omtrent følgende Ord:

„Intet Menneske elsker Friheden saa højt, at han jo ønsker at herske over andre,“ siger den engelske Digter Goldsmith. Er der ikke Sandhed i dette Ord? Hvad er det, som i Frihedens og Kulturens Navn bringer det ene Folk til at køre op mod det andet med sine Kanoner og Helvedsmaskiner og bringer Blodstrømme til at flyde over Valpladserne? Er det ikke i Reglen Herskesyge, Iveren for at fremme egne Interesser og knække andres Magt? Og nu i de mindre Forhold, i Folkenes indbyrdes Kampe, hvor giftige Pile ofte suser mellem Partierne, hvor Ordets og Pennens Stik fremkalder Saar, der svier og værker i Aaringer — er der ikke ogsaa her noget af den samme Herskesyge, den samme Iver for at trumfe egne Meninger igennem? Vi slæber alle omkring med et større eller mindre Læs af Egenvilje og Selvklogskab, og mon det ikke ofte gaar saaledes, at vi er tilbøjelige til at skyde vor Hidsighed ind under Ildfuldhedens Synspunkt og at smykke os selv med den Indbildning, at vore haarde Domme og stærke Ord er Udbrud af ædel Harme . . . Tro ikke, kære Venner, at jeg vil have alle Vaaben sat i Krogen, tro ikke, at jeg anser den dorske Ro, der bringer Vandene til at raadne, for at være bedre end den friske Brise, der fremkalder en livlig Bølgebevægelse. Nej, det kan ikke være andet, end at Tidens Strøm — hvis vi ikke alle skal synke igennem den som en død Dyndmasse — maa lives op af Aandens Susninger, drives fremad af friske Vindstød, saa den kan bryde sig nye Veje og rulle ind i nye Egne af Menneskelivet. Det, jeg vilde, kære Venner, var kun at bidrage

til at tage Naget bort, at tophugge de Lidenskaber, der saa ofte forhindrer en frugtbar Forhandling, — at standse den Bitterhed og Dømmesyg, som fra alle Sider løber med i Kampens Hede, som sluger et utroligt Maal af Kræfter, og som i Stedet for at fremme et godt Udbytte forsinker Sagerne i høj Grad. Ogsaa I, hvem jeg ellers regner for at være mine Meningsfæller, har jeres Skavanker . . .“

„Hør!“ raabte Lystrup af al sin Kraft.

„Jeg tvivler ikke om, at der ligger Alvor og Sandhed paa Bunden af jeres Kampiver; men lad mig sige jer det ærlig og rent ud, at I stundum lige saa vel som eders Modstandere glemmer, at kun Sandhed i Kærlighed bygger Livet op. Jeg vil ikke kølne jeres Ildhu for det ny; men en Sag er daarlig tjent med at blive skruet frem ved en alt for hidsig Virken. Nutiden er filtret ind i Fortiden med tusinde og atter tusinde fine Rødder, og det gaar ikke an at gøre Skel mellem den gamle og den ny Tid med et stundesløst Hug tværs over Rødderne. Lad os se, hvordan Verdens største Kulturmagt — Kristendommen — har trængt sig frem gennem Landene. Langsomt, men sikkert har den gaaet sin Sejersgang over Verden. Og har den ikke haft en vidunderlig Evne til at blande sig med den Kultur, som den overalt forefandt, netop fordi den kom med Sandheden, fulgt af Kærligheden? Kære Venner! Jeg vil ikke raade nogen eneste iblandt eder til at lægge sig efter lunkne Meninger og halve Sandheder; men jeg vil paa den anden Side minde eder om, at Had og Tvedragt kun baader Samfundet lidet. Saa give Gud da sin Velsignelse til, at vi maa lære at arbejde uden Had og Nag, uden feberhidset Ilterhed, arbejde med varme, hensynsfulde Hjerter, med Fordragelighed og Agtelse for andres Menneskeret,

med eet Ord: arbejde for Sandheden i Kærlighed!"

Den alvorlige Del af Festen fik da saa en nogenlunde fredelig Afslutning, og Præsten kunde glæde sig over, at hans Ord virkelig syntes at have bragt en Smule Svaling over de ophedede Hoveder. Men da Markurvene senere kom frem, saa man ikke desmindre Partiaanden liste sig omkring med sine Snore og dele Publikum ind i Grupper, der sendte hverandre Blikke af en mer eller mindre venskabelig Natur. Dog — da Hr. Besser og hans Hjælpere en Stund havde faret om fra Gruppe til Gruppe og med sveddryppende Pander udskænket et rundeligt Tal røde og hvide Snapse, Bajere og andre forfriskende Drikkevarer, syntes den glade Fordragelighed hist og her at vinde Indgang, til stor Ærgrelse for Partiaanden, der atter maatte rulle sine Snore op. Paa andre Steder sporedes dog endnu Kampens Efterdønninger; saaledes tog Søren Hugger og gamle Jørgen Siversen et Par Omgange sammen ved den ene Ende af et Bord, medens Præsten og Lystrup — dog kun med lette Vaaben — huggede ind paa hinanden ved den anden Ende; men i det hele og store syntes et vist mildt og festligt Velbehag at hvile over Forsamlingen.

Knud kom hen til Besser, indkrævede „en halv Øl“ og satte sig paa en af de opslaaede Bænke.

„Na,“ sagde Besser tykt — det lød, som han havde en Haand spændt om Kværken — „vi kan da gratulere os til Sejren, kære Ven! I alt Fald tror jeg nok, jeg tør sige, at Demokratiet havde lige saa stor Majaaritet for sig som de andre — hva'?"

„Det er noget Vrøvl, Besser; der kunde da ikke være Majoritet for begge Partierne.“

„Ja, jeg mener naturligvis . . .“

„Aa jeg bryder mig aldrig en Stump om, hvad De mener.“ Knud dirrede endnu efter Kampen. „De mener jo ikke en Døjt med al Deres demokratiske Sludder.“

„Jaj!“ Den lille Mand vokste to Tommer. „Hør, kære, ved De hvad, det maa De undskylde!“ Han satte sig ved Siden af Knud. „Jaj har vaaren med i det parlamentariske Liv lige fra . . .“ og nu kom der en Række parlamentariske Livserindringer, indsvøbt i et saa ægte Omslag af demokratisk Fuldblodighed, at intet Menneske, der kunde og vilde høre, længer kunde være i Tvivl om, at Bessers Hjerter var prøvet Guld.

Knud kunde ikke lade være at le, men drog — arrig paa sig selv — hurtig Munden i Lave igen og smed Pengene for Øllet paa Bænken.

„Og det, jaj her har udviklet — det er Faktommer! Væk med alle Højremænd og Insugenter, og lad Demokratiet komme til Taburetterne, det har altid vaaren mit Valgsprog . . . , naa, De gaar, kære Ven? . . . ja vi kan en anden Gang . . . Hm,“ tilføjede han for sig selv og rystede paa Hovedet, „var inte rigtig ved Kulør.“

Da Besser rejste sig og vendte sig om, opdagede han til sin store Forskrækkelse, at Jørgen Siversen og Frans Larsen havde staaet lige bag ved ham under Samtalen med Knud. Mon Jørgen skulde have hørt noget af alt dette . . . ? Nej, han stod og saa saa ærlig ud og talte med Frans, som om han ikke havde Spor af Opmærksomhed at undvære til andre Ting. Hjertet tog til at skyde sig op i Livet paa Gæstgiveren, og med den Raskhed, som er egen for stærke Karakterer, drejede han hen imod Jørgen og begyndte med en vis løndoms-svanger Klippen med Øjnene at hale ham til sig

ved Frakkekraven. Efter at have faaet ham draget hen bag et stort Træ og efter en Stund at have bevæget sig i alle Diplomatiens fine Snirkelgange kom den hjertespendte Frier endelig frem med sit „velmente og rejæle Tilbud“.

„De kender mig, gamle Ven, jaj behøver inte at staa her og udvikle mine Kapaciteter. Jaj sitter i en agtet og god Bedrift, og hvad mit personlige Hjerte angaar, da tror jeg nok . . .“ han fuldførte Sætningen med en hel Galopade af Nik.

Med Fingrene i Vestens Ærmegab, seende ned mod Jorden og af og til spyttende en rig Ladning Skraatobaksvædske ned paa det visne Løv havde Jørgen Siversen hørt paa hele Friertalen uden at forandre en Mine; men pludselig lød der en tør Klukken nede i Maven paa ham — eller hvor den kom fra — og samtidig rettede han sig op og saa paa Besser.

„Hø øh øh, ded ha'de je' itte trot om Dum, Besser. Øh øh! tror De, je' vil haa saad'n en Venstremand til Svoger?“

„Venstremand?“

„Ja, æ' De itte Venstremand? Hvad vaa' De da før, da De sad henne og prækede for Knud?“

Besser havde i dette Øjeblik en Fornemmelse, som om den venstre Støvle gik gennem en „Hængesæk“ og han maatte fægte i Luften for at holde Ligevægten paa den højre.

„Kære!“ Han spidsede Munden og lagde Hovedet paa Skulderen. „Man er liberal! Hvad siger man inte, naar man saadan sitter og snakker med disse yderliggaaendes Folk? Men hvad jaj er her inderst i mit personlige Indre, det bliver jaj ved at være, til De lægger maj ner.“

„Ja, hvad æ' De da?“

„Hvad jaj er? Ja, hvad er De, gamle Ven,

hvad er jaj, og hvad er hele den bedre Klase, der repræsenterer Kapitalen og Intelligenserne . . . ?“

En hel ny Livsanskuelse blev nu skudt frem, stundum med en Fart, som om den kom paa Ruller, stundum med værdigt og højtideligt Eftertryk paa enkelte særlig indholdsvægtige Ord og Vendinger. Den ene Besser overgik den anden Besser i Veltalenhed, alt efter den gamle kære Strofe:

„Peter danser besser end som Hansemand,
og Hans danser besser end som Petermand.“

„Høh øh øh! Je' tror itte paa Dum, Besser; for naar De saad'n kan smøge Meningerne a' Dum hver aan' Stund, li'som man smøger et Par Hoser a' sig, saa æ' De itte aan't end en Vindsak, ikke.“

Da gik den højre Støyle igennem med, og Hr. Besser gled haabløs i Dyndet over Ørerne.

„Næ, la' vos itte snakke mere om de Dele, Besser.“

Besser gik, og Besser skænkede Øl til højre og venstre og bar Nederlaget som en Mand; men hvad der rørte sig i hans personlige Indre, dybt gemt for Verdens Blik, det vidste ingen.

Et kraftigt flerstemmigt Kor løftede sig over den myldrende Forsamling. Folk stimlede til for at se og høre Knud og hans Sangere, der havde taget Plads paa en noget ophøjet Plet i en Udkant af Festpladsen. Lystrup holdt sig for Ørerne en Gang imellem, naar Harmonierne skar alt for dybt i hans fine Nerver; men til Gengæld var der adskillige andre Festsdeltagere, deriblandt Kristen Knort, der i det Mon blev revne med af de brusede Toner, at de en Gang imellem, dem selv uafvidende, blandede et Kvæk med ind i Harmonierne, gyngede med Kroppen og slog Takt med

Hovedet i den mest lyksalige Stemning. Ungdommen kunde nu ikke længer styre sine Ben. Pladsen blev gjort ryddelig, Musiken stillet op paa Talerstolen, og snart rullede der ud af de blanke Horn et Mylder af Toner, der rigtignok lød lidt forkølede, men som ikke desmindre var overmaade glade, hoppede og sprang og sloges i Luften, saa det var en Lyst. Dansen kom i Gang og gik lystigere og lystigere. Selv gamle, adstadige Gaardmænd og forslæbede Husmænd med deres mer eller mindre lette Ægtentager rullede af og til ind i Strømmen som drevne af et ubetvingeligt Ungdomslune. Dansen fortsattes om Aftenen ved Maanelys og ved Skinnet af et Par Lygter, som Besser meget omsigtsfuldt havde taget med derud. Besser selv tog ikke Del i Lystigheden. Indhyllet i en af sine Lygters sørgmodige Skær stod han flere Gange og stirrede ned paa sine Ankere, kløende sig i Nakken: „Gik sku'nte, gik sku'nte!“

Henne bag et Par sammenvoksede Bøgestammer, halvt skjulte af Hindbærbuske og Bregner, stod, da Dansen tog sin Begyndelse, en yngre Mand og en ung, sorthaaret Kvinde og talte dæmpet men ivrig sammen.

„ . . . Nej, jeg er slet ikke ophidset, Emma, det er ikke sandt; men du skal vide det en Gang for alle: Jeg vil ikke taale det herefter, og om han saa ti Gange er din Far, saa skal han blive næset a' herefter til Dags, naar han kommer mig for nær. Har han ikke tirret og haanet mig Aar efter Aar? Har han ikke væltet sig ind paa mine Veje, naar og hvor han kunde komme af Sted med det? Var det ikke ham, der fik Per Grejsen til at genne os væk fra Skydepladsen forgangent Aar, saa hele Skytteforeningen nær var gaaet i Staa med det samme? Var det ikke ham,

der skrev til Amtmanden det andet Aar og var Skyld i, at Jesper ingen Højskolehjælp fik? Og var det ikke ham, der i Avisen advarede Folk imod at træde ind i Rørby Læseselskab, fordi det bare var „Bragesnak, Kæmpeviser og Molbohistorier“, vi havde i Bogsamlingen. Saadant noget Sludder! Som om vi ikke havde alt det bedste, vor Literatur har frembragt baade af Digterværker, historiske Bøger og Landbrugsskrifter.“

„Det siger jeg ikke noget imod, Knud; men du maa bære lidt over med min Far. Husk paa, at han i fyrretyve Aar har staaet som den første her i Sognet og har saa at sige regeret det hele, og nu kommer du, en af hans Skoledrenge, og skubber ham bort fra det ene Omraade efter det andet. Du kan tro, at det piner ham, han lider, Knud.“

„Det har han godt af, den gamle . . .“

„Fy, du er ond nu! Du vil heller aldrig høre, hvad godt jeg fortæller om ham. Det er slet ikke alt, han fordømmer. Som nu dette Aasyl, I fik oprettet forgangent Aar. Det er virkelig sandt, at jeg forleden hørte ham sige til Jørgen Siversen, at det Asyl var alligevel ikke saa tosset, for han kunde mærke, at de Børn, han fik derfra, var baade mere ordentlige og bedre forberedte, end de fattiges Børn havde været før.“

„Jo Tak, han skulde synes om Asylet, — han, som var den allerivrigste til at modarbejde det, da vi oprettede det! Nej, min Pige, — kunde han knuse mig og hele min Flok med eet Slag, saa gjorde han det.“

„Nej, det gjorde han ikke, Knud. Du er alt for haard i din Dom. Jeg ved ikke, hvordan det har sig med dig; men du har i den sidste Tid lad't dig drive fremad af noget, som jeg ikke kan

synes om. Du maa kue disse hidsige Tanker, Knud; du ved ikke, hvor stygt de klæder dig, og hvor meget det, du virker for, tager Skade deraf.“

„Jeg ved, at jeg arbejder kun for det, der er rigtigt og godt, og skal man udrette noget i Verden, saa maa man gaa paa med et frit Mod og ikke lade sig genne ud af Sporet — det ved jeg! Og er du bange for at følg's med mig længere, saa . . .“

„Hvad saa, Knud?“

„Saa faar du følge din Far, til du faar et fastere Sind — ja! Jeg haaber, at det skal ikke vare længe, inden du og han skal staa ene i jer Flok.“

„Knud, jeg la'er mig ikke kyse, det vil jeg sige dig.“

„Ja, jeg la'er mig heller ikke kyse længer, det kan du være forvissen om! Du har længe nok kørt omkring med mig; men herefter skal jeg vise baade dig og jer alle, at jeg kan holde Tømmerne alene, det skal jeg! Saa! . . . Farvel, jeg skal hjem.“

„Knud!“ Hun stod med Taarer i Øjnene.

„Naa du vil ikke en Gang ta' 'gen min Haand? Jaja — Farvel!“

Han vendte sig og gik.

Men da strøg Emma Taarerne af Øjnene, rejste sit Hoved og saa efter ham med et harmglødende Blik. Det var Lystrups Datter fra Isse til Fodsaal, der stod der med sammenpressede Hænder, høj og rank, bag Bøgetræet.

Knud vedblev at gaa, men sagtere og sagtere, som om voksende Klodse hængte sig ved hans Fødder. Til sidst vendte han sig om og var lige paa Nippet til at gaa tilbage; men i samme Øjeblik begyndte Emma at gaa hen imod Festpladsen.

„Emma!“ Hun hørte det ikke, eller maaske vilde hun ikke høre det. Saa gik Knud hjem.

Da han kom uden for Skoven, mødte han et Par Tjenestekarle, der først nu var paa Vej til Festen. „Naa, det gaar nok muntert herude,“ sagde den ene af dem. „Ja, det gaar muntert herude!“ svarede Knud og lo; men Karlene syntes, han lo saa underlig.

Knud gik rask til og gjorde nu og da et lille karakterfast Svip i Luften med en nøgen Kvist, som han gik med i Haanden. Lidt efter lidt blev dog hans Gang igen langsommere, til sidst stod han stille, slog Kvisten ned mod Jorden og rystede paa Hovedet med et Suk. Han gav sig atter til at gaa, men stod saa igen stille, drejede derpaa omkring og gik tilbage til Skoven. Folk myldrede mellem hverandre i snakkende og hoppedne Klynger; men hans Øjne søgte kun en. Han fandt hende ved Talerstolen, hvor hun stod og samtalede med Bodil. Det gav et Sæt i hende, da hun fik Øje paa Knud igen.

„Emma, du skulde da ikke ha' set noget til min Stok? Jeg synes, jeg satte den her ved Talerstolen?“

„Nej, jeg har ingen Stok set.“

„Din Stok?“ udbød Bodil, „du havde jo ingen Stok med, da du kom.“

„Jo, det havde jeg da vist; ja, det kan for Resten gerne være, at jeg husker fejl.“

Han tog sit Cigarfederal frem og tændte sig en Cigar. „Hør, Bo'el, ta' og se, om du ikke kan hitte Frans, for vi kunde godt ha' nødigt at snakke lidt mere om det, du ved nok.“

„Ja, det skal jeg gerne; men bare jeg kan hitte ham.“

Bodil gik. Knud rømmede sig og klemte Cigaren mellem Fingrene; den vilde ikke trække.

„Emma, hvorfor vilde du ikke gi'e mig din Haand?“

„Jeg lader mig ikke kommandere til at „gi'e Pote“ som en Hund.“

„Hm, ja jeg ved nok, jeg var lidt fos imod dig; men du faar bære lidt over med mig . . . nu vil du da nok . . . nu vil du da nok sige Farvel til mig?“ Han havde Taarer i Øjnene.

Hun rakte ham Haanden og hviskede et svagt Farvel, men saa ned mod Jorden.

Bodil fandt ikke Frans, og Knud var da ogsaa gaaet, da hun kom tilbage.

Mørket drog sig tættere og tættere sammen under Skovens tykke Loft, de gamle tog hjem, de unge blev tunge i Benene; men endnu nogle Timer vedblev Dansen mellem Bøgene. Da tog det til at regne, Musikken pakkede ind, Besser slukkede sine sørgmodige Lygter, — Festen var forbi.

Vel pudset og røgende paa en Cigarstump gik Knud Olsen en Aften i den paafølgende Vinter ned ad Rørby Hovedgade, drejede ind paa en Sidegade og tog Vej op efter Povl Madsens Gaard, hvor han skulde mødes med nogle af sin nærmeste Venner for at tale om Oprettelsen af en Friskole. Det var ikke uden en vis Møje, han æltede gennem de tunge, grødagtige, af Tøvand mættede Snemasser, der dækkede Vejen. Himlen var mørk, og enkelte store Sneklatter slog ham nu og da ind i Ansigtet, samtidig med at en kold Vind peb

ham om Øerne. Det var slet ikke noget lysteligt Vintervejr, og havde det ikke været en saa vigtig Sag, det drejede sig om, havde han sikkert foretrukket at blive hjemme, saa meget mere som han hele Dagen havde været plaget af en utaalelig Tandpine.

Siden hin Fest i Skoven havde Knud og Lystrup haft flere temmelig voldsomme Sammenstød, der, om de ikke bar andre Følger, havde fremkaldt haarde Hjertekampe hos den unge Gaardmand. Knuds Natur var bygget af Eg, den var under Kampene bleven mere og mere sammentømt; men samtidig havde en vis stivnakket Ensidighed, isprængt med en Del Overmod, sneget sig ind i hans Viljesliv. Ligesom han fra første Færd havde kastet sig over sit Opdyrkningsarbejde med de ædleste og varmeste Hensigter og under Aarenes Gang ofret Tid og Penge uden ærgerrige Bagtanker, saaledes var han ogsaa endnu overbevist om, at hans hele Gerning havde Rettens og Sandhedens Stempel; men han kunde ikke dølge for sig selv, at der var kommet noget ind i hans Sind, som forstyrrede dets Ligevægt, noget koldt og bittert, der ikke passede med hans varme Natur. Og det pinte ham, at han, som i saa højt Mon ofrede sig for andres Lykke, selv skulde savne Lykke og Hjertefred. Hvad skulde det blive til med ham og Emma? Var der ikke ogsaa kommet noget ind imellem dem, som, i Stedet for at drage dem ind imod hinanden i en fast, uovervindelig Enhed, fjernede dem Tomme for Tomme fra hinanden? Knud kunde harme sig ved at tænke paa, at hendes Fader, denne Forstening fra en svunden Old, denne gamle, haarde Karl, der saa ofte havde spærret ham Vejen, kastet Haan paa ham og væltet Latteren over ham, skulde have saadant Tag i

hende, at hun ikke formaaede at rive sig løs og gaa sin egen stolte Gang. Mod ham rettede Knud sin Harmetidlig og sildig, ja undsaa sig end ikke ved, naar han en enkelt Gang imellem traf sammen med Emma, at udslynge bitre Ord mod den gamle og Bebrejdelser mod hende selv, fordi hun ikke vilde gøre det afgørende Ryk i Snorene. Og dog vidste han godt, at Bebrejdelserne mod hende var ufortjente. Hun havde sagt, at hun, hvilket Øjeblik det skulde være, kunde gaa fra sin Fader, og han vidste, at hun ogsaa virkelig var stærk nok til at gøre det, om det gjaldt; men naar Knud rigtig gravede til Bunds i sin Erkendelse, vilde han dog ikke blive glad den Dag, hun kom og sagde: „Her er jeg!“ Nej, Maalet skulde naas paa en anden Maade; tvungen af Forholdenes Magtbud skulde den gamle, raadvild og famlende, komme til at udlevere sin Datter, som en slagen Fjende udleverer sin sidste Fæstning til Sejrherren. Nu var der denne Friskole!

Denne Friskole? Ja, nu skulde det være Alvor. Hvad kunde det hjælpe at blive ved at tale med Præsten om Sagen? De kom jo aldrig nogen Vej. Menigheden var ikke moden nok endnu, hed det, og hvis en saadan Sag blev paabegyndt uden at kunne gennemføres ordentlig, saa var den forkludret for lange Tider. Nej, lad os vente lidt endnu. Den gamle dernede maa jo i Følge Naturens Orden snart falde væk, og saa — ja, hvo ved, maaske vi da faar en ung, dygtig Lærer, som i alt Fald foreløbig kan gøre Friskolen overflødig . . .

Tomme Udflugter! Den gamle dernede kunde leve i ti Aar endnu. Nej, nu skulde Knud vise, at Sagen kunde gennemføres trods baade Præst og Degn og hele Vrøvlet.

Hver Gang Knud havde været i Oprør, sporede

han en stikkende Fornemmelse i Hjertet, som om en Braad prikkede i dets Skillevægge . . . Nej, det er ham, der tager haardt paa mig. Men min Natur er nu en Gang indrettet saaledes af Vorherre, at den ikke kan bøje sig for haarde Hænder; den kan maaske knækkes, sønderrives, men bøje sig kan den ikke. Og var det ikke en ærlig Sag at kæmpe med Magt imod Magt? Var Friskolen ikke „Folkelivets skønneste Blomst“? Kunde det da ikke fuldt vel forsvares for Gud og Menne-sker at kæmpe dens Sag? Og dog . . .? Nej! nu ingen Vaklen, intet Pjalteri! Med ubøjelig Kraft gaar de stærke Karakterer deres Gang i Afgørelsens Øjeblikke.

Idet han æltede forbi Sprøjtehuset, kastede han et Sideblik hen efter en ham velkendt Plakat paa Porten, — en Indbydelse til et offentligt Møde, vedrørende Oprettelsen af den paatænkte Friskole, undertegnet af ti af Sognets Familiefædre. Knud havde ikke selv villet underskrive den, da han ikke var Familiefader; men for øvrigt vilde han aabent tilstaa for hele Verden, at han havde skrevet den, og at han ogsaa vilde gøre alt muligt for Sagens Fremme, ja endog skænke en Byggegrund til Skolen.

I det Øjeblik, han drejede ind paa den omtalte Sidevej, kom hans Husholderske, der havde været et Ærende nede hos Høkeren, farende som et Uvejr hen imod ham:

„Har du hørt det, Knud? . . . Skolelæreren er bleven apopleks og ligger og er lige ved at dø.“

„Hvad siger du?“

„Ja, han skvat om for lidt siden nede mellem Sprøjtehuset og Skolen, og Mads Løve og den

store Frederik maatte ned og bære ham hjem . . . Jørgen Sivers Niels er kørt til Lyngø efter den ny Doktor; men de siger, at det ingen Nytte er til.“

Knud vendte om og gik hjem. Han kunde ikke gaa op og tale om Friskolen i Aften.

„Skulde han virkelig falde væk — — —?“

Han saa i eet eneste vidt skuende Blik, hvorledes hele Sognet vilde rejse sig forfærdet og udbryde: „Er det muligt?“ Der var noget mægtigt betagende ved denne Nyhed; men han kunde endnu ikke ret klare sig, hvori det egentlig bestod.

Du han kom hjem, sendte han en Dreng op til Povl Madsen med det Bud, at han ikke kunde komme i Aften. Han tændte derefter sin Lampe og gik ind i Sovekammeret, hvor han kunde være alene.

Han faldt i Tanker, — syntes paa een Gang at se sig selv som en lille Dreng paa Skolebænken dernede. Der lød en høj, djærv Stemme i hans Øre, der blev i Spøg slaaet en Haand ned i hans Haartop, og en Røst rullede ned over ham: „Naa, du Æsel!“ . . . Saa henflyttedes han til den lille hyggelige Dagligstue med Frederik den Sjettes Billede over Sofaen. Kraftige og spøgefulde Ord faldt i Flæng omkring ham, medens han med bankende Hjerter sad og skottede hen til den unge, sorthaarede Pige paa Forhøjningen.

Det var underligt, underligt at tænke paa de Dage.

Hvis han nu netop døde i dette Øjeblik!

Hans Hjerter bankede med hurtige, dumpe Slag; en nagende Følelse fyldte hans Bryst og gjorde ham næsten angest. Han stod ved Bordet og stirrede med skarpe Øjne paa Lampens mælkehvide Kuppel og lod Fingrene famle omkring i

Hageskægget . . . Det gøs i ham ved at se Emma fortvivlet hulkende bøje sig ned for at kysse den hvide Haand paa Jordfæstelsesdagen. Han syntes, at han uvilkaarlig drog sig tilbage i Sørgekaren og gemte sig i en Krog. Da saa Emma sig omkring med sine vaade, ophovnede Øjne, som om hun søgte ham og vilde kalde ham hen til Baaren. Hun fik omsider Øje paa ham, men rystede paa Hovedet og faldt i en ny, endnu voldsommere Krampegraad.

„Ja men har din Far da ikke . . . aa Gud . . .!“

Han gik et Par Gange op og ned ad Gulvet. „Maaske han slet ikke dør endnu,“ sagde han ved sig selv, og denne Tanke var ham en Lettelse oven paa den lange uhyggelige Indbildningsrække. Snart stillede han sig dog igen ved Lampen og kom i ny Kamp med sig selv.

„Har han ikke mere Skyld end jeg?“ spurgte en Røst i ham. „Jeg kæmpede dog for Lysets og Livets Sag; han derimod . . .“ — „Ja,“ svarede en anden Røst, „en Gang kæmpede du med ren Ildhu, men nu . . .? Du ved det godt selv, din Samvittighed har sagt dig Gang efter Gang, at du var syg, havde Gift i Blodet; men du vilde intet høre derom . . .“

Han syntes, han blev saa lille, saa ussel, saa fuld af Skrøbelighed, hele hans Gerning forekom ham at være et jammerligt Fuskværk.

Som han allerbedst stod, borede en gruppvækkende Tanke sig som et spidst Knivsblad gennem hans Hjerter. „Apopleksi! . . . nede mellem Skolen og . . .? Det skulde da vel aldrig være denne . . . dette Papir paa Porten . . .?“

Han fornam en Prikken som af Isnaale i Huden ned ad Ryggen, og en kold, stikkende Sved sprang ud af hans Pande. „Nej nej, hvad er det for

tossede Indbildinger," sagde han og strøg med et rask Tag de kolde Draaber af Panden. „Hvor mange er der ikke, der dør af Apopleksi, uden at . . .“

Han kastede sig i Sofahjørnet og klemte Haanden mod sin klamme Pande, medens den ene pinlige Forestilling skød sig frem over den anden i hans værkende Hjerne.

Han hørte Bjældeklang og en dump Stampen nede fra Gaden. Det var sandsynligvis Karlen, der kørte Lægen tilbage. Et Indfald bragte ham til at fare op. „Om jeg havde kunnet komme til at snakke med Doktoren!“ Han skyndte sig hen til Vinduet og stirrede ud i Mørket; men Kanen var allerede langt borte, kunde han høre.

Han gav sig atter til at vandre op og ned ad Gulvet, pint af en fortærende Frygt. Folkene gik i Seng, Kl. slog 9, nu var det ogsaa hans Sengetid . . . Nej dette kunde han ikke gaa i Seng med!

Nede paa Mosen mellem Rørby og Lyngvadede en halv Time derefter en enlig Mandsperson med store Støvler og optrukken Krave gennem de tunge, døde Snemasser, der paa sine Steder laa flere Fod højt. Blæsten og Snefaldet var i Tiltagende, store isnende Klumper plaskede ham ind i Øjne og Øren, smaa Driver lagde sig paa hans Hatteskylge og Skuldre, og Snevandet drev ham ned ad Nakken. Blæsten suste gennem Toppen af de tørre, afblegede Rørskove, det lød, som om en Flok natlige Aander hvæsende ham i Møde fra alle Sider. Hurtigere og hurtigere æltede han sig frem gennem de hvide Grødmasser mellem Tørvegravene. Paa een Gang forkrækkedes han af et hæst Skrig og en Basken af Vinger tætved; det var et Par

Vildænder, som var blevne opskræmmede fra et aabent Aahul, hvor de havde sat sig til Ro for Natten. Han saa ned mod Vandet, det saa ud som et sort, truende Dyb mellem de hvide Driver. Af Angest for at skride ned i det gjorde han et Skridt til Siden, men var derved lige paa Nippet til at styrte ned i en Tørvegrav, opfyldt af et vællingagtigt Snestap. Han stod stille et Øjeblik og drog Vejret langt, Hjertet bankede som med dumpe Kølleslag i hans Bryst, og en fugtig, kvælende Hede skød sig op igennem ham og ligesom lukkede sig over hans Hoved. „Nej, her er ingen Tid til at hvile sig, . . . aa bare dog Doktoren ikke er hentet et andet Sted hen!“ Atter styrtede han fremad, snart paa Stien, snart ved Siden af, i Huller og paa Bulker. Endelig naaede han, gennemvaad og dampende af Sved, Lægens Bolig og ringede paa.

„Det er jo Knud Olsen!“ udbød Lægen, da Knud traadte ind i hans Værelse. „Hvad . . . er han død?“

„Det . . . hm! det ved jeg ikke, det var ikke det . . . det var bare en gal Tand . . . hvor her er varmt! jeg tror, jeg bliver helt svingel i Hovedet.“

Lægen var den samme Hr. Holst, som vi kender fra Jørgen Siversens Høstgilde. Han havde for nogle Maaneder siden nedsat sig i Lynge og havde i den Tid talt flere Gange med Knud, hvem han syntes at have en Del tilovers for. Han forundrede sig over, at Knud var kommen saa sent og viste en saa besynderlig Adfærd.

Det blev vel bedst, mente Lægen, at trække den paagældende Tand ud, men foreløbig nøjedes han med at give Knud et dulmende Middel. Dermed var Knud altsaa færdig. Han rejste sig, men kunde

ikke blive færdig med at knappe Frakken og binde Halsklædet.

„Ja,“ sagde han endelig, som om han først nu var kommen til at huske paa Lystrup, „det var lige godt fælt med det Tilfælde . . . hvordan mon . . . hm, de siger jo“ — han havde en Fornemmelse, som om Halsen vilde snøre sig sammen paa ham — „at saadant et Tilfælde kan komme af . . . af . . . saad'n af Ophidselse.“

Nu gik der et Lys op for Lægen. Greben af en dyb Medfølelse med den blege, vaklende Mand spurgte han sagte: „Har De haft et Sammenstød med ham i Dag?“

„Nej . . . De misforstaar mig, jeg mente bare . . . det er vel ikke andet end noget Snak, dette med Hidsighed, det kan da ikke gøre det?“

Hvor ønskede den unge Læge, at han havde kunnet give Knud et beroligende Svar; men han kunde jo desværre ikke nægte, at et saadant Anfald kan fremkaldes ved en brat Sindsrystelse; dog — det var jo slet ikke sagt, at dette her var kommet af den Grund.

Det mente Knud da ogsaa. „Men De fik ellers ikke noget at vide om det?“

„Nej, han var endnu for svag til at kunne fortælle mig det; men i Morgen tidlig kommer der Vogn efter mig igen, hvis han ikke allerede er gaaet væk inden den Tid.“

Lægen havde ondt af Knud. Han sad længe, efter at Døren havde lukket sig bag den sene Gæst, og grundede paa, hvordan det hele egentlig maatte hænge sammen.

Med bankende Hjerte, endnu opfyldt af nagende Ængstelse, begav Knud sig paa Hjemvejen. Han var altsaa endnu lige klog. Det eneste, han havde faaet Vished for, var, at et saadant Anfald kunde

fremkaldes ved stærk Sindsbevægelse. Jo mere han tænkte over det hele, des mere sandsynligt fandt han det, at den gamle, heftige Mand var bleven ramt af Sygdommen i det Øjeblik, han havde læst Udfordringen paa Porten.

Udfordringen? Ja. Der gives Øjeblikke i Livet, da man lægger alt løjet Væsen til Side og siger sig selv Sandheden lige i Øjnene. I denne Aften havde en usynlig Haand lagt sig paa hans Hoved, tvunget ham til at lukke sit Hjerte op og se det efter i Folderne. Bort da med dette Blændværk, som Løgn og Udflugter væver om Sjælen! Hvor vilde han ikke gerne tilstaa alt nu, tilstaa, at denne Indbydelse havde sine Stænk af udfordrende Trods, af Magtbrynde, Hævnlyst, eller hvad man nu vilde kalde det, hvor vilde han ikke gerne tilstaa det alt og bøde for det, om blot denne fortærende Frygt, som fyldte ham, maatte vise sig ugrundet! Han havde haabet, at han skulde hente Beroligelse hos Lægen, hente Sikkerhed for, at han ikke havde Lod eller Del i det skete. Da vilde han have kunnet vadske sine Hænder og staa i en vis Frastand og se til, — vel ikke aldeles rolig, men dog nogenlunde fattet. Ak, Haabet var glippet. Nu var der kun eet at gøre — „i Guds Navn da!“

Nede i Skolen havde denne Aften bragt Smerte og Forvirring. Den gamle Mand laa gispende i Sengen, med blaaligt, aarespændt Ansigt, lam i venstre Arm og Side. Emma var ude af sig selv af Sorg. Der var straks bleven sendt Bud efter Jørgen Siversen; men han var uheldigvis borte og indfandt sig først ud paa Aftenen. Saa var det, Lægen kom, men han gav ikke noget godt Haab. Efter nogle Timers Forløb syntes den syge dog at være kommen fuldt til sig selv igen, og mærk-

værdig nok havde han beholdt Brugen af Mælet, om han end talte noget sagte og stønnende.

„Ja, her ligger jeg,“ gispede han, da hans gamle Ven kom.

„Ja, Herre Gudheden, hvordan har det sig med Dum, Lystrup?“

„Det har sig saadan, at jeg er færdig med det groveste nu.“

„Hum hum . . . skal 'ed saa være?“

Den syge tørrede sit vaade, kolde Ansigt.

„Hm,“ rommede han sig derpaa og rystede ærgerlig paa Hovedet, „nu har jeg gaaet her i ti Aar og forberedt mig paa at dø af Astma, og saa kommer denne nedrige lumske Sygdom springende bag paa mig og slaar mig ned som en Stud! Er det nu ikke harmeligt, Jørgen Siversen, at skulle dø af en hel anden Sygdom! Hvad har jeg saa for, at jeg har gaaet her og spekuleret paa Astmaen?“

„Mand, hvor kan De snakke saadan? Naar saa skal være, maa De jo takke Gud for, at De kan slippe a' med Været i en Fart, i Stedet for at ligge her og hive i lange Tider og blive vovere og vovere for hver Time.“

„Ja, hvor kan De tale saadan, Jørgen Siversen?“ faldt Emma ind. „Far dør slet ikke . . . har du det ikke meget bedre nu, Far?“

Hun satte sig paa Sengekanten og strøg Sveden af hans Pande.

„Gud hjælpe os for Bedring, det har ikke meget at sige; men du maa slaa dig til Taals, min Pige; det skal jo være en Gang.“

„Det kan jo dog hænd's,“ mente Jørgen, „at De kan komme paa Benene endnu en Gang.“

Lystrup rettede sig virkelig mere og mere; men Lamheden i Siden og Armen vilde ikke gaa bort, og det var den, Lystrup frygtede for; han havde

den Forestilling, at den vilde gribe om sig og til sidst naa Hjertet og i samme Nu bringe ham Døden. Efter at der atter var gaaet nogle Timer, blev hans Tilstand imidlertid endnu saa meget forbedret, at han selv begyndte at nære Haab om Helbredelse.

„Vorherre faar raade. Men dersom jeg skulde komme til at gaa og humpe omkring som en elendig Invalid, maatte I meget hellere bære mig væk nu. Jeg har heller ikke mer at leve for ... naar bare jeg havde haft hende der forsørget paa en skikkelig Maade!“

„Hvad den Ting angaar, Lystrup, saa skal De itte ligge og være mankerlig over ded, for je' mener, at hun hører ogsaa mig lidt til. Hun er jo da ogsaa ung og ved Helsen og er vist itte bange for at tjene for sit Brød, hvis saa skulde være; men-ne — je' synes lige godt, naar je' skal sige min Mening rent ud, Lystrup, at De skulde tænke lidt paa ded aa'nt, ingen De piller aa; for-red-e — det bliver dog nok ille det rigtigste at se Tingene paa Retten, som De sa'e en Gang.“

Emma listede sig bort for at trække Vejret et Øjeblik ude i Køkkenet; det var hende umuligt at sidde og høre paa dette.

„De kan tro,“ svarede Lystrup, „at jeg har tænkt mere over den Sag, end noget Menneske aner. Jeg har haft ondt nok af at gaa her og se paa hendes hule Kinder, — hun har skæmmet sig, Jørgen Siversen, meget!“

„Ja, hun ser rigtignok noget hævert ud.“

„Og i Grunden har det ogsaa pint mig, at jeg saadan skal være Knud paa tværs; for vi kan sige om ham, hvad vi vil, saa er der Krummer i Fyren; men bøje mig for ham, det kan jeg ikke, og det gør jeg ikke. Jeg vilde svigte hele min Fortid,

Vorherrre maatte kalde mig en lumpen Karl, om jeg gjorde det. Nej, jeg har sagt til Emma, at hun i Guds Navn faar gøre, hvad hun vil, naar jeg er puttet ned; men saa længe der er Rest af Liv i Kroppen paa mig, skal vi ikke ha' noget Maskepi med ham og hans Frihedshalloj.“

Emma stod ude i Køkkenet og dirrede. Det trykkede og knugede om hendes Bryst, som om hun blev klemt med Jernhænder. Hun bøjede sig med et hjerteskrædende Suk ned over Vadskeaaget og hældede sin hede Pande mod de kølige Brædder. Aa, havde hun nu haft Knud, haft ham i fuld Forstaaelse og Kærlighed!

Der lød i det samme dumpe Fodtrin ude fra Gaarden. Hun rettede sig i Vejret og saa mod Døren, med hver Nerve spændt i Forventning; men nej, det var ikke Knud. En Flaske Vin, efterfulgt af en kort, buttet Arm og et glatkæmmet Hoved, blev stukket ind ad den halvt aabnede Dør.

„G'aften, G'aften! . . en . . en lille Læskedraabe! Har gort maj majet ondt, Frøken . . .!“

„Tak skal De have, Besser! Vil De ikke gaa indenfor?“

„Naj naj naj, vil ingen Forstyrrelse gøre. Hvordan har vi det? Snavs, snavs! Hm hm, naa, bliver nok godt igen . . . Adjøs, lille Frøken! Go' Bedring, go' Bedring!“

Dette lille Træk af Deltagelse fra en Mand, som Lystrup dog aldrig havde vist nogen Opmærksomhed, ja knapt værdiget et Blik, rørte Emma og vakte en underlig blød Glæde i hende; men hendes Stemning slog hurtig over i bitter Smerte. Hun havde virkelig været saa tosset, saa ubegribelig tosset, et eneste Øjeblik at tænke sig Muligheden af, at det kunde være Knud, der kom. Ærgrelsen, Skuffelsen borede sig ind i hendes Hjerte og satte

det i dirrende Oprør. „Aa, Knud!“ Hvordan havde han dog fat paa det hele? Havde han ikke, trods alle ædelt klingende Ord, været stiv og haard over for hende og næsten ond over for hendes Fader? Kunde han ikke godt, uden at give noget bort af sin Værdighed og uden at slaa af paa Sandheden, have læmpet sig en lille Smule efter hendes Fader i de faa Aar — de faa Aar, han havde tilbage? Knud komme —? Jo vist! Sad han ikke snarere derhjemme med sit iltre Sind og udtænkte nye Planer til hendes Faders Ydmygelse? Alle hendes Tanker, al hendes Angest og Smerte samlede sig i en oprørsk, skærende Følelse, rettet som et skarpt slebent Spyd mod Knud. Det var, som hun i denne Stund maatte gøre alt op med ham og stille sig helt og ubetinget paa Faderens Side.

Der lød atter Fodtrin udenfor, hurtige, hastende Fodtrin. Om det nu var ham alligevel? Og det var ham. Med Haaret i vaade Tjavser, med angestfuldt stirrende Øjne traadte han ind i Køkkenet til hende.

„Jeg saa, her var Lys . . . hvordan . . .?“

Inden han havde faaet udtalt, styrtede Emma sig i hans Arme og stammede hulkende:

„Aa Gud være lovet, at du kom! Knud, Knud! . . . saa fortjener du dog ikke . . . aa, Knud, hvor dette dog har lettet mit Sind!“

„Er han . . . er din Far . . .?“ Han turde ikke tilføje „død“; det var, som han afskar sig selv alt Haab ved at udtale dette Ord. Endelig fik han drejet det om til: „Er din Far meget syg?“

„Ja, han er meget syg. Var det ikke ogsaa forskrækkeligt, at det skulde komme saadan?“

„Ja hvordan . . . hvordan kom det? Emma, det var ikke min Skyld, var det vel?“

„Din Skyld? Men Knud dog, er du selv syg? Du ryster jo som . . .“

„Nej, nej, sig mig bare, hvordan det kom?“

„Ja hvordan det kom? Han havde jo været nede hos Sivers paa Marken for at døbe et Barn — Præsten var borte — og saa var han bleven saa forskrækkelig udaset af at gaa og ælte i den tunge Sne, og saa lige med eet faldt han om midt paa Vejen omtrent nede ved Sprøjtehuset . . . Din Skyld? . . . Hvordan i Alverden skulde du have Skyld i dette?“

Knud knugede Hænderne mod hinanden og udbrød med en af Bevægethed rystende Stemme: „Aa Gud i Himlen være takket for dette! . . . Jeg var saa bange, Emma!“

Og nu aabnede han sin Sjæl helt og fuldt for hende, lod hende se ind i dens skjulteste Kroge, fortalte om den Angest, der havde gennemrystet ham i denne Aften, skriftede ærlig sine Fejl og bad hende tilgive alt.

„Det var en Gang, Emma, at du bad mig om Tilgivelse; nu er det blevet min Tur. Jeg har ikke gaaet frem mod din Far og dig, som jeg burde, det har jeg ikke; men saa sandt Vorherre vil hjælpe mig, skal jeg herefter bedre faa Magt med mit hidsige Sind, det skal blive helt anderledes alt sammen, Emma, helt anderledes!“

„Aa, Knud, jeg kan ikke sige dig, hvor de Ord gør mig godt!“ Pigen saa paa ham med sine taarefyldte Øjne og lagde Hænderne paa hans Skuldre. „Jeg ved godt, at du har haft en god Mening med alt det, du har stridt for her i Sognet; det var bare nu til sidst . . ., men jeg ved godt, at Far selv har saa megen Skyld i det . . . aa, du kan ikke tænke dig, hvilken gruelig Tid det har været for mig! Jeg holdt jo saa meget af jer begge, og saa

skød I mig endda begge bort fra jer . . men nu! jeg synes, jeg nu kan bære alt, hvad der skal komme.“

Et Øjeblik efter traadte de begge ind i Sygestuen, hvor Talen netop havde drejet sig om Knud. Lystrup standsede midt i et Udfald mod ham, holdt den højre Haand skyggende over Øjnene og saa hen efter de indtrædende.

„Ih, men der er jo Knud!“ udbød han og blev bevæget.

„Ja, jeg syntes, at jeg . . at jeg maatte ned og se til Dem.“ Idet han tog den gamles fremrakte Haand i sin, brød et Par store, varme Draaber frem i hans Øjne og løb ned ad hans Kinder.

„Det var kønt af dig, Knud, det var kønt af dig. Ja, du har dog i Grunden altid holdt lidt af din gamle Lærer alligevel, — har du ikke, Knud?“

„Jo, det har jeg.“ Et Par hulkende Lyde trængte sig her frem af hans Strube. „Men det kan ikke nytte, at jeg vil fragaa, at jeg somme Tider . . .“ Han kunde ikke faa mere frem.

„Jaja, du! Vi har alle vore Fejl. Du har kæmpet for dit, jeg for mit. Det kan være, du har haft Ret i et og andet, Knud, det vil jeg slet ikke nægte; men sæt dig nu ned, Knud, og snak lidt med din Morbror; jeg tror, jeg maa hvile mig et Gran.“

„Ja,“ sagde nu den gamle Gaardmand, der af og til havde gnedet sit Ærme mod Øjnene, snøftet og pudset Næsen og strøget sine lange, graa Tjavser fra Panden, „du har lige godt væ't en haard Negl mod Lystrup; men godt var 'ed da, at du kunde faa i Sinde at vende Næsen hernør og gi'e ham et godt Ord, hvis det nu skal være, at han dratter væk.“

Der var bleven væltet et Lag af stivnet Trods

og ætsende Selvbekendelse af Knuds Hjerter i denne Aften. Det havde været en rystende Aften for ham, ydmygende og tung; men hvor lettet, hvor sjælekarsk var han ikke, da han atter vendte tilbage til Hjemmet. Alt det bedste og dybeste i ham samlede sig til et langt, befriende Suk mod Himlen: „Tak, Tak, at du hjalp mig at rense mit Blod for Giften!“

Lystrups Tilstand forbedrede sig i de efterfølgende Dage; men da slog en anden Sygdom sig til og gjorde det af med ham paa en Studs. Knud og Emma sad hos ham den sidste Nat, han levede. Ligesom hans hele Liv havde været fuldblodigt og stærkt, saaledes var der ogsaa en vis vild Kraft i de Fantasier, der afsluttede hans Tankearbejde. En Gang imellem var det, som om han var ved fuld Samling; men i næste Øjeblik forvirredes atter hans Hjerne.

„Jo, det er meget rigtig, hvad Præsten sa'e. Vore Interesser er flettet ind mellem hverandre med tusinde fine Rødder, vi kan ikke undvære hverandre, det er be—syn—der—ligt, at Knud ikke kan faa det i sin kloge Hjerne.“

Han rystede paa Hovedet.

„Jaja, Knud, du har ingen Skam af, at du bøjede Nakken til sidst. Jeg har meget mere Tro til dig nu, end saa længe du gik og kranede og galede op som en Hane. Naa, jeg vil ikke svinebinde dig, jeg forlanger heller ikke, at du skal rent stryge Flaget, og det kan du heller ikke, hvis du kunde det, var du en Pjalt; men du skal blive paa Gulvet, du, og ikke flyve op paa Kragetræerne og baske med Vingerne: „Her er jeg, nu begynder Forestillingen!“ . . . Naa, og hvad denne Friskole angaar — jeg har godt hørt, hvad du pønser paa — saa vil jeg bare sige dig saa meget, min Ven,

at dersom du prøver paa at kalde Folk sammen om den Sag, saa kan du være støt paa, at jeg skal møde, min Gut, og at jeg — selv om du er min egen Svigersøn — skal lange dig en Næve, som du længe skal have godt af.“

Med hans egen Skolegerning syslede hans Tanker meget, ligeledes med Emmas Fremtid.

„Lad mig se, Børn, at I læser godt over paa det sjette Kapitel til Eksamen! I ved nok . . . Pligterne mod Gud og Næsten! Det er Rebene, som holder hele Læsset sammen.“

Han laa et Øjeblik og mumlede utydelig. Paa een Gang udbrød han ærgerlig: „Saa, nu vælter Ungerne Skolen for mig . . . paa Plads, Drengel! . . . Nej nej nej,“ sukkede han, „jeg kan ikke mere som i gamle Dage! Hum hum! hvordan var det nu, han sa'e, Manden derude i Haven? „Hug det Træ om! Hvorfor skal det staa og tage Pladsen op til ingen Nytte?““

„Herre Gud, Emma,“ lød det lidt efter, „skal vi to nu rykke ud af den gamle Skole . . . Ja ja ja, hvad kan det nytte, mit kære Barn, at du saadan trækker mig i Frakken, jeg er jo tilsagt til at møde i Dag. Men tør nu dine Øjne, min Pige, jeg faar det nok godt; det gik mig saa underlig gennem Hjertet, da Præsten før gav mig Brødet og Vinen. Kan du huske, hvad der staaar i Salmen? . . . „Og bed, at Gud for Jesu Blod vil lade sig forsones.“ Det er Nr. 330 i den ny Salmebog . . . Ja, Emma, jeg faar det nok godt, og du faar det ogsaa godt nu, det skal du se. Vi har jo sejret alle tre, Barn, kan du ikke forstaa det?“

Emma sad paa Sengekanten, Knud paa en Stol ved Siden. En angstfuld Forventning, en spændt Nervøsitet brændte i Pigens af Graad og Nattevaagen opsvulmede Øjne, medens de stirrende

fulgte enhver Bevægelse af Faderens halvt slappede Ansigtsmuskler. En Gang imellem fo'r hun sammen med et Gys og trykkede Knuds Haand heftig; han gengældte da Trykket og saa op paa hende, som om han vilde sige: „Vi er to“.

„Aa, hvor man bliver klarøjet heroppe i den rene Luft,“ kom det en Gang fra den syge. „Man ser det hele fra et nyt Synspunkt, naar man saadan kommer op paa Højderne, hvor Jorden hører op, og Himlen begynder. Se, hvor alle disse Smaafyre herser omkring dernede, alle sammen af den Mening, at de er Verdens Midtpunkt, og at hele Maskineriet gaar i Staa, hvis de ikke passer det og gi'er Hjulene et Skub en Gang imellem. Hvor de dog slider i Tøjet, tumler og vrisser omkring, skænd's og slaas! . . . Herre Gud, staar jeg ikke selv dernede paa en Talerstol, rød i Toppen og fægtende med Armene! Ak, Lystrup, hvor du tager dig underlig ud heroppe fra! Hør nu dernede, alle sammen: Ikke saa hidsige, ikke saa hidsige, artige og stille! Saadan, Børn, det kan jeg li'e, læs dygtig over . . . Pligterne mod Gud og Næsten!“

Ud paa Natten havde han et fuldstændig klart Øjeblik.

„Aa, Emma, læs det Digt for mig, som jeg en Dag viste dig, „Paa Grænsen“ tror jeg, det hed, Bogen staar inde i Skabet.“

Emma gik ind i Dagligstuen og kom kort efter tilbage med en lille Digtsamling, af hvilken hun begyndte at læse:

„Her bliver saa skummelt . . .“

men bøjede sig i det samme ned, holdt Haanden op for Øjnene og hulkede: „Jeg kan ikke, Far, jeg kan ikke!“

„Aa hvad er nu det igen, lille Emma? Knud, læs du det!“

Knud tog Bogen og læste dæmpet, men med Forstaaelsens klangfulde Betoning:

„Her bliver saa skummelt, tag Forhænget bort,
at Lyset kan over min Pande glide!
Gud fri mig, hvor var dog Døden sort,
hvor var den grufuld, den mørke Port,
om ej der var Lys paa den anden Side!

Alt, hvad vi har virket og drømt og tænkt
og hæftet os til med Sansernes Kroe,
det viser sig her med Aasyn forvræng't,
det søndres og ramler, af Klarsynet sprængt,
opløser sig om os i gækkende Taage.

Hvad Kristus har virket i henrundne Aar
i Lønkrogens Dybder, bag Sjællivets Folder,
hvad Verden ej aned og aldrig forstaar,
hvad ofte ved Fejl hos os selv led Skaar,
det samler sig her til et Rygstød, som holder.

Hvor spænder paa Grænsen dog Alvoren fast!
Mit hele Liv var kun Spøg mod dette.
Men du, for hvis Guddomsbud Gravvæggen brast,
du hjælper mig gennem Porten i Hast
og gør mig Trinene bag den lette.

Saa lad ham kun komme med Leen brat,
mit inderste Livskim skal han ej saare.
Jeg farer efter en stakket Nat
til Landet, hvor Lys er langs Vejene sat
... husk, Børn, paa det, naar I gaar med min Baare!“

Musklerne dirrede om Knuds Mund, Emma, der havde lagt sig paa Knæ ved Sengen, bøjede sig ned over Faderens Haand og hulkede.

„Naa naa, Børn!“ sagde Lystrup med sagte, næsten henaandet, men vidunderlig rolig Røst.

„Det er godt alt sammen. Nu bare stille — stille!“

Henimod Morgenstunden blussede den sidste Kraft op i hans gamle Kæmpelegeme. Med et forfærdet Blik rejste han sig over Ende, stirrede paa Knud og Emma og udrød:

„Hørte I det? Hørte I ikke, hvad Vorherre sagde? „Spænd fra, Lystrup!“ Ak, ak!“ — han lod sig atter glide tilbage i Puderne — „saa er da den Historie ude! . . . Kom da, min Herre og Frelser, at vi kan komme gennem Porten!“

Det var hans sidste Ord. Endnu et Blik, et langt velsignende Blik paa de to unge, et langt kraftigt Suk, saa lukkede Øjnene sig.

Der var faldet et gammelt Bolværk. Hvem skulde nu stemme Bryst mod Stormen og Bølgeslagene? (Besser tilbød sig rigtignok, men Besser var ikke Manden). Det var, som om de gamle eller gammeldags tænkende Medlemmer af det lille Samfund havde en forstemmende Følelse af, at nu vilde de nye Tider uhindret og ved højlys Dag kunne vælte sig ind over Sognet og brede sig velbehagelig i de Pladser, som Fortiden enten havde forladt eller lidt efter lidt maatte rende fra; men det skal siges til Ære for den ny Tids mer eller mindre hidsige Stormløbere, at de følte sig grebne af en vis ridderlig Medfølelse ved det uerstattelige Tab, deres Modstandere havde lidt; det var, som de stille bøjede sig under den Erkendelse, at det vilde være uhæderligt, om de nu vilde bruge Magten til overmodig at bortfejle de Rester af gammel Sejghed, som endnu gemte sig i tilbage-trukne Stillinger.

Foreløbig tænktes der hverken paa Angreb eller Forsvar, al Strid og Kamp blev for en Tid lagt til Side, medens Sindene kun optoges af det indtrufne Dødsfald, der virkelig, som Knud havde formodet, vakte sand og levende Deltagelse helt ud i Sognets yderste Kroge. Det viste sig først ret nu, hvor fast den gamle Lærer, trods alle Meningsforskelligheder, var vokset sammen med den brave, om end paa den sidste Tid noget urolige Befolkning, i hvis Midte han havde arbejdet i henvend et Par Menneskealdre. Et kraftigt, helstøbt Liv, ført i Ærlighed og Sandhed, gennemstrømmet af en Vilje og baaret af omsorgsfulde, brave Hensigter, efterlader sig altid stærke Spor i de efterlevendes Hjerter, baade i Venners og Modstanderes. Havde Lystrup end været myndig, været stiv som en gammel Sten-Eg, saa havde han paa den anden Side været pligtstro og rettænkende i sin hele Færd, havde paa sin Vis kæmpet ærlig til det sidste paa sit lille Samfunds Skanser; derfor skulde hans Minde hædres. Hele Sognet bandt Kranse, alle kappedes om at være den sørgende Datter til Tjeneste. Og en saa talrig Sørge-skare som den, der paa Jordfæstelsesdagen samledes paa Kirkegaarden, havde Rørby aldrig set. Medens Klokkerne sendte deres Toner i vide Bølgeringe ud i den tindrende Vinterluft, ud over de hvide, krystalklædte Skove, stod Mænd og Kvinder og Skolebørn tavse og saa paa, at deres gamle Lærer blev sænket i Graven. Det var en alvorlig Dag, kommen som et højtideligt Havblik efter lange Storme. Det var, som om den gamle og den ny Tid rakte hinanden Haand over denne Grav.

Gamle Jørgen Siversen fandt snart en Plads ved Kirkemuren i Nærheden af sin mangeaarige Ven, medens Karen Jørgens, skønt svag og vækkelig, endnu træder sine Træsko i sit gammeldags Hjem. Og som en blid Værneaand vandrer Ellen ved hendes Side. Hun har forsonet sig med sin Skæbne taget den op som en Himlens Tilskikkelse. Som en sagte, blød Tone vil hendes Liv svinde hen.

Men Besser? Ja, hvad kan det hjælpe at skjule det, hele Verden ved det jo: Besser er ikke mere . . . nej, det kunde misforstaas: Besser er ikke mere i Rørby. Rejst — forsvunden! — I politisk Henseende fristede han den ikke ualmindelige, men tunge Skæbne, efter et virksomt, endog alsidig-virksomt Liv at blive — ja, lad det blive sagt rent ud — at blive vraget af alle, komplet vraget, skubbet til Side som en Nummer Niks uden Fortid, uden Fortjenester. Men det skal vidnes gennem disse Blade, at han i sit personlige Indre bevarede til det sidste den Højhed og Ro, som Bevidstheden om et fortjenstligt Liv avler i store Naturer. Og nu i social Henseende? Ja, hvorfor skulde Skæbnen fritage ham for Skibbrud i social Henseende mere end i nogen anden Henseende? Men ogsaa det skal vidnes her, at Tidens økonomiske Vanskeligheder lige saa lidt formaaede at rokke Bessers Sindsro som Politikens Rænkespil.

„De rejser jo, Besser?“ udbrød en Dag den gamle Dyrklæge.

„Ja, det vil inte go, Peddersen. Kan inte skaffe de fornødne Kontanter til Lajen.“

„Det er jo kedeligt.“

„Hm — tja . . . a! Men Tiden har sine Kapisjer, som ingen Mand kan sto for. Men man maa go dem i Møde med Mod i Brystet, i Rajlen viser

de sig da ikke at være saa slemme, som de saa ud til. Ok, jaj har gennemgaaet mange Krisisser i mine Dage, Peddersen; men jaj ved ikke, jaj er altid kommen majet godt ud over dem. Man har godt af at prøve noget, Peddersen; det sætter Staal i Karakt . . 'em 'em . . m! (det rev i Halsen) Staal i Karakteren!“

„Ja, det er meget godt med Staalet, Besser; men der skal noget Sølv til, naar man skal slaa sig igennem.“

„Ok, naar man baresens besidder Driftighed og Intelligenser, saa kan man altid sla' sig igennem, min Far, altid! Niks forbluffen lassen! — det har altid vaaren min Rajel.“

Og med denne Regel og en Grube af Alverdens andre gyldne Valgsprog og Regler vandrede Besser, da Tiden kom, med et Par Tøfler og en Skjorte under Armen og en knortet Egespire i Haanden ud i den vide Verden for at søge sig „en ny Geschæft“.

Emma har rettet sig efter Stormene og hæver nu atter sit Hoved med lystrupsk Frejdighed. Ungdommens Kraft har paa ny rejst sig i hende og sat sine røde Mærker paa hendes Kinder. Hendes Mand, den unge, evnerige og fremadstræbende Gaardejer, har fundet den Lykke og Hjertefred, han i utaalmodig Ilterhed stred saa længe for. Om han har opgivet sit Opdykningsarbejde? Nej, han maatte være „en Pjalt“, havde jo selv Lystrup erkendt, om han var i Stand til rent at sænke den Fane, han før havde løftet saa højt; men han løber ikke mere Panden mod gamle Bolværker, der giver ham Stødet tilbage med fuld Kraft, men søger ganske simpelt ved et jævnt („gelinde“ vilde Besser have sagt), men kraftigt Tryk at skubbe Bolværkerne over Ende, for saa vidt de i det hele

taget er modne til at væltes. Der er virkelig Bolværker, indrømmer han, som maa staa deres Tid ud, hvis ellers Naboers og Genboers Grundret skal respekteres.

Den kinesiske Mur er falden, Rørby er bleven indlemmet i det øvrige Samfund. Verdens Nyheder gaar ikke mere uden om Sognet som i gamle Dage, Livsbevægelserne hinsides Skovene har stukket deres Kilderender ind over det forhen tørre Overdrev, saa at det nu spirer og bryder paa alle Kanter mellem Skovene. Som det var at vente, har Sognet faaet en ung, dygtig Lærer, som man har al Grund til at være tilfreds med, og som ogsaa lader til at ville blive en kraftig Støtte for den nidkære Præst. Skytte- og Foredragsforeningen trives saa vel, at man endog tænker paa — sammen med et Par Naboforeninger — at opføre et Øvelses- og Forsamlingshus, der kan afløse det indknebne og af „Tidens Tand“ saa frygtelig forgnavede Bræddepavlun, der nu saa længe har været Skueplads for rørbyske Kraftanstrengelser. Husfliden har ogsaa gjort Tegn til at ville træde over Sognegrænsen, Bøger og Blade er blevne formelige Livsfornødenheder i mange Huse. En Del af de „gamle Grunker“, som Knud en Gang havde saa ondt af, er virkelig for mange Gaardes Vedkommende blevne tagne i Brug til en forbedret Avls- og Mælkeridrift, Liv og Driftighed spores overalt. Men det kan ikke nytte at skjule, at der nu og da kiler sig en fejende Kampbrise ind imellem Skovene, som bringer Forskrækelse i Lejren, eller at der nu og da springer en politisk Bombe midt i en ivrig „diskurerende“ Klynge; men Bomberne knalder aldrig saa højt som i Kampens første Tider, da man efter den lange urgamle Uvirksomhed fandt en formelig

Vederkvægelse ved at „ladte“ voldsomt. Der er kommen lidt mere Ro over Sindene, det er, som man føler, at Rørby nu har overstaaet Børnesygdommene og er i Færd med at gaa ind i den modnere Alder.

Og Bækken synger sine Viser Dag og Nat, Dag og Nat. Emma hører dem endnu undertiden; men de lyder anderledes herovre fra end fra Skolehaven. Et helt Kor af blandede Stemmer toner i de stille Aftener fra Dybderne bag Digets Urskov. Hist ruller en frejdig Sangfugletrille frem af Hyldenes og Syrenernes Tykning, her risler en klangfuld Diskant fra Stengrunden under Burrernes Tag, og langt henne fra Siden lyder alvorlige Orgeltoner gennem Faldets Susen. Klarere, ligesom rensede lyder Tonerne nu. Der er Ro i Harmonierne, der er en Klang af rolig Lykke, men ogsaa af Ansvars og Pligtens Alvor i Bæk-kens Viser. Men hun takker Gud, at hun kom over paa denne Side. Det er ikke enhver, der kommer over Bækken, — Ellen kom aldrig over.

„MYSTISK“

ZAKARIAS NIELSEN

„MYSTISK“

EN FORTÆLLING

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

1904

Tredje Oplag.

FR. BAGGES BOGTRYKKERI. — KØBENHAVN.

I.

Elleskudt.

„Sy—i, sy—i, sy sy sy—i!“ fløjtede han. Hovedet gik i Takt, medens han lod en Draabe Olje fra Pennefjeren sive ned om Bolten, der sad fastklemt i Skruestikken. Saa atter et Par kraftige Tag i Skæresnittet. „Sy—i, sy—i, sy sy sy—i!“

Han lod Snittet rulle tilbage og tog det bort fra Bolten, bukkede sig, kiggede paa Gængerne og rystede ærgerlig paa Hovedet.

Da han atter løftede Blikket, stoppede han op midt i et Fløjteløb og spilede Øjnene til Vejrs. „Hvad Pokker . . .!“

Hver Morgen havde han staaet her og sendt misundelige Øjekast over mod Jokum Larsens Faarehus. Ikke saa meget som en Smule Guldtraad havde Hendes Majestæt Solen Raad til at drage gennem Værkstedet, hvor han selv stod; men vælte et helt Skybrud af rødgult Lys over dette gamle, mosgroede Tag derovre — det havde hun Raad og Sind til.

Men nu forstod han, hvorfor Solen gjorde Stads af det gamle Hus — der var en Fe, der havde sin Gang hos Faarene eller Kalvene, en Fe med en Strippe.

Aldrig i sine Dage havde han set noget saa frisk og straalende i en Bomuldskjole som den

lyshaarede Mø, der drejede ind ad Døren og i Svinget gav ham et Glimt af et Par Øjne, ja et Par Øjne — —! Han stod hende saa nær, at han godt kunde have indladt sig paa en lille Morgensnak med hende; men det var, som hans Tanker rent dejsede sammen af Undren og Overraskelse, og det hele, han drev det til, var et dumt, forfjamsket Kast med Skæresnittet til Tindingen som Svar paa hendes lyse „Godmorgen“.

„Haloj!“ raabte han efter Svenskehøkeren, som strøg forbi det aabne Vindue. „Hvem var hun . . . hun der med Strippen?“

„Hinnor? Hoho! Ja, kan De hugge hinnor, min Ven . . .! Der er Naglar!“ Han nikkede og klappede paa Lommen. „Ja' säger inte mer.“

Paa sit gentagne Spørgsmaal fik han at vide, at hun var Jokum Larsens Datter, eneste Barn, Arving til Hyldegaard med alle mur- og nagelfaste „Appertinentier“, en ren Delikatessa paa atten Aar og med half Hundred Tusan af disse hersens . . .

„Jokum Larsens Datter, Jokum Larsens Datter, . . . Hyldegaarden . . . half Hundred Tusan,“ klang det i Smedesvendens Øren, medens han stod og glippede med Øjnene og sendte lange Blikke over mod Hjørnet, hvor den unge Mø nys var forsvundet.

„. . . Næhæ, Jokum Larson, det ji'r ja' inte,“ lød det ude fra Vejen til venstre. „Det ji'r ja' als inte. Farvel!“

Svenden stak Hovedet hen i Vinduet. „Godmorgen, højstærede!“

„Godmorgen!“ kastede Gaardmanden ligegyldig til Siden. „. . . Jaja, bi nu lidt, Lindstrøm, vi kan jo snakke om det. Vil De gi' syv Mark og otte for Stykket?“

„Hur mange er det, De har? Tre. Godt! Skal vi søge lige sju Mark?“

„N—, hehe!“

Smedesvenden iagttog nøje Gaardmanden, der stod og skruttede i sin luvslidte Vadmelsestrje, med Hænderne dybt i Bukserne, seende med de smaa lune Galtejne skiftevis paa Handelsmanden og hen mod Smedjevinduet.

„Skal vi søge sju Mark og fyra?“

„N—, hehe, n—!“

„Farvel, Jokum Larson! Ja' vil lte mig levande skalpere, om De faar det Bud af nogen annan.“

Smilende drog Henrik Hovedet tilbage og kilede paa med sin Skruebolt . . . For Pokker, skulde her da ikke være et ordentligt Skresnit i Smedjen? Han fo'r hen til Listen, tog det ene Snit ned efter det andet, men hængte dem alle op igen og gik tilbage til Skruestikken, medens de gamle tandløse Snit længe hang paa Sømmene og rokkede med den opslidte Alderdoms Klagesuk.

Først for faa Dage siden var han kommen hertil fra Købstaden, hvor den grædende Smede-Enke havde opsøgt ham og paa Slgtskabets Vegne tigget og bedet ham om at overtage Styret i Vrkestedet efter hendes nys afdøde Mand. De havde aldrig fr haft synderligt med hinanden at gøre, han og Smedefamilien; men nu var hun kommen itil at tænke saa meget paa ham, og han „skulde ikke komme til at fortryde det,“ havde den gamle Kone lovet med en Række Nik, der fik Taarerne til at hoppe ned paa hendes sorte Hagedusk. — „Ja, det er jo meget godt, Tante; men Lsningen . . .?“ — Lsningen! Hvad kunde det dog blive til? — Jaja nu skulde han tænke over det til i Morgen. — Han havde i et Par Aar lst til Forberedelses-Eksamen, d. v. s. smedet om Dagen og

læst om Aftenen og Natten; men i den sidste Tid var han kommen paa det rene med, at Vejen nok vilde blive ham for lang og brydsom, og det nu paa een Gang opdukkede Udsyn til en god, fri Stilling, der sandsynligvis om faa Aar vilde blive helt selvstændig, gjorde det hurtigt af med hans sidste matte Drømme om en Eksamens Hæder og Glans. For Resten var han slet ikke led ved Hammeren, tværtimod: naar alt kom til alt, laa den ham nok en god Del bedre i Haanden end Bogen; men nu var han alligevel glad for, at han havde hængt saa tappert i med Læsningen, for nu kunde han dog snakke lidt med om Centrifugalkraft og Dampmaskiner og mange andre Ting. Hvad selve Haandværket vedrørte, da skulde ikke enhver Grov- og Klejnsmedesvend stikke ham, det kunde han nok sige, uden at være vigtig, for det havde selv Amtsavisen sagt, da han i sin Tid vakte Opsigt i hele Købstaden og Omlandet ved sit kunsthædige og smukke Svendestykke. — Og nu kunde Ramløverne jo komme, saa skulde de faa at se, hvordan en Sko skulde smækkes under en Hov, og hvordan en Laas skulde behandles, saa den kunde synge: „Smik—smæk!“

Tre gode Venner havde han allerede faaet herude, nemlig Høker- eller Købmandsfamilien, Mand, Kone og Datter, som han et Par Aftener havde siddet og sludret med ved en Bajer. Købmanden, en lang, ranglende Kammerat med et indtørret Ansigt, hvis Hud mindede levende om det gule Skind, man finder paa gamle Trommer, var en brav skaansk Broder, der, efter et Par Aars Slid i Kaliforniens Miner, ved et underligt Skæbnekast var dumpet ned i Ramløv, hvor Høker-Enken aabnede to tynde, værksyge Arme for ham. Driftig og praktisk, som han var, havde han arbejdet den

lille Forretning saaledes op, at den nu omfattede en ret god Købmandshandel.

„Jeg fik ligegodt syv Mark og seks,“ fortalte Jokum glædestraalende, da han om Eftermiddagen traadte ind i Smedjen efter at have været i Købstaden med sine tre Skind.

„Det var som Pokkers! Saa tjente Jokum Larsen hele seks Skilling ved den Rejse!“

„Ja jeg gjorde. Naa, det er jo itte saa meget; men lidt een Gang, lidt en aa'n . . . hvorfor skal man gi'e noget bort?“

„Nej, det siger undertegnede med. Man faar spilleme ikke noget til Givendes selv.“

„Næ, gør man ej . . . men hør mellem aa'n Snak: De kunde forære mig en Nævefuld Nelliker; jeg skulde have banket lidt Lær'r under Anes Tøfler.“

„Med Fornøjelse! Er der ingen andre Smaating? . . . Stop lidt . . . vil Jokum inte hellere lade en Dreng løbe ned med dem, saa skal jeg sætte et lille fint Jomfru-Beslag under . . . ja, misforstaa mig inte, det skal Jokum inte give noget for.“

„Ja, naar det er, at De vil — hehe —, saa siger jeg Tak.“

Smøgende paa en Cigarstump og pyntet med en gulstribet Lærredskrave og lyseblaat Slips med en lille gul Hesteko spankede Svenden Søndag Eftermiddag over i Gaarden med de færdigskoede Tøfler.

„Nej se dog, hvor pæne!“ udbrød Pigen.

Han saa paa hende og aabnede uvilkaarlig Munden. Denne søde Sølvklang i Røsten, Gruben i Hagen, de fine Drag ved Næsefløjene og saa Øjnene — du store Verden, sikke nogle Øjne!

„Saadant et fint, nydeligt Beslag med tre Tunger i Næsen!“ vedblev hun og sendte ham et lille

Skraablik, der varmede gennem Vesten og Lærredet lige ind i hans 21aarige Hjerter.

„Hvor meget koster det?“

„Er betalt!“ Han smilede i rødmende Lykke og kastede Overkroppen frem til et Buk, der vist kom lidt bag paa de skrævende Ben, som ikke fik Tid til at drage Hælene sammen, førend det hele var forbi.

„Nej, vi har nok Raad til at betale et Tøffelbeslag,“ viste hun ham venlig af; „men det kan jo Far saa afgøre med Dem, naar De skriver en Regning . . . værsgod og sid ned!“

Jokum vred sig uden at turde tage Ordet, og da hun lidt efter kom med en Dug, drog den gamle sig med en gnaven Grynten tilbage til Armstolen ved Kakkellovnen. Hvad det var, Manden sad og brumlede om, kunde Henrik ikke høre; men da Datteren paa Vejen ned til Køkkendøren gik forbi ham, hørte han hende tydelig hviske i en irettesættende Tone noget om „en stakkels Bid Brød“, hvorefter han til sin Forbavselse saa Jokum drunte ud af Stuen med nogle Mundvridninger, der syntes at kunne tyde paa en begyndende Galdesygdom.

Svenden lod Blikket glide hen over de røde Sirteskapper over Vinduerne, Glasvaserne paa Kommoden og den ferniserede Naturtrappe med Blomster ved Havevinduet. Overalt opdagede hans Øje en Sans for Orden og Hygge, som man paa den Tid sjældent sporede i et Bondehjem der paa Egnen. Men Ane eller Anna, som hun nok helst lod sig kalde, var heller ingen almindelig Bonded pige, det mærkede man øjeblikkelig paa den fine, urteagtige Olje, der duftede fra hendes Hoved, det saa man paa hendes nydelig opsatte Haar — tænk, bart Hoved! — og det saa man paa den

dameagtige Maade, hun satte den lille Finger til Vejrs paa, naar hun nippede et Dun af sin Fløjels-trøje.

„Med Forlov at være saa fri,“ spurgte han, da Bordet var dækket, og Pigen havde taget Plads ved Kommoden, „er De inte kommen meget til —? (han nævnede her Købstadens Navn). Jeg synes saa grangivelig, jeg har set Dem spadsere sammen med Værtshusholder Ole Mikkelsens Datter.“

„Jo, Restavrator Mikkelsen er min Onkel.“

„Saa — naa — syntes jeg ikke nok! Det er en Familie, der skal have Plads til Albuerne.“

Hun rejste Hagen en Kende. „Det er rare, dannede Mennesker, der forstaar at føre sig efter deres Stilling.“

„Ja, det er vist meget rare og dannede Mennesker, saadan . . . Hm, hvad jeg vilde sige: det lader til, at Sønnen, Julius, han slaar sig til Roovre i Jylland; han skal jo være bleven en vældig Hestpranger efter Sigelsen.“

„Han er Handelsmand — ja. Jeg tror nok, han køber Heste ind for Regeringen.“

„Ja saa! Det var storartet!“

„Jeg har for Resten ikke set ham, siden min Moder blev begravet.“

„Nej saamænd. — Den yngste af Sønnerne, Charles, han fik nok harpet sig en god Plads som Opvarter i København.“

„Opvarter?“ Hun lo med et Par smaa sølvklare Triller, der rislede helt igennem ham. „De mener vel Overkelner? Han er nok for Resten mere at regne som en Slags Forvalter paa Hotellet.“

„Hvad for noget! Ja, Pokker ved, de to Brødre de har altid vaaren et Par forskrækkelige Halløj-Svende; men ligegodt — de har Centrifugalkraft

i Næverne, de hugger sig frem: „Plads paa Fortovet, mine Herrer!“

„De er godt lært fra Borgerskolen af, og saa har Onkel og Tante altid sørget for, at de har haft Omgang med bedre Folks Børn, saa de kunde faa nogen Dannelse i Manerer og det hele.“

„Ja, de har faaet megen Dannelse,“ tilstod han og satte den lille Finger til Vejrs, idet han stak Tommel- og Pegefingeren ned i Saltkarret. „Man kan se det paa dem — saadan paa Manerer og det hele.“

Den Husmoderværdighed, der hidtil havde været over hendes ranke Skikkelse, svandt mere og mere bort, efterhaanden som de kom nærmere ind paa Livet i Købstaden. Saa mange fælles Kendinger de dog havde! Da det kom til Stykket, havde de endog været sammen ved en stor Maskerade, hvor de begge havde moret sig saa stor-ar-tet.

„Der var hende — kan De huske hende, Amagerkonen med Sillerierne?“ spurgte hun og kom hen ved Bordet.

„Ja vel, ja vel! Hun var storartet! Du lyse Morgen! Og Lirekassemanden med Av'katten!“

„Ok ja ja! Og den tyske Komediantspiller med Pusteren. Og som vi saa dansede! Som vi saa dan-sede!“

Der var den igen, denne forføreriske Sølvklang — lige idet hun sagde „dansede“ sidste Gang. Hvert Øjeblik kom der saadant et Ord med en bævende Vellyd, der gled ind i hans Øre som en sød, kildrende Tone.

Der gik et Par Timer.

Han rev Uret op af Lommen og løftede Haanden forbavset: „Har jeg dog set saa galt!“

„Det haster vel ikke! Det er saa sjældent, her

kommer et Menneske, der kan konversere en lidt. Har De ikke Lyst til at se ud i Haven?"

Jo, det havde han en voldsom Lyst til, erklærede han og rejste sig. „Nu siger jeg saa mange Tak for Spisen.“

Han blev helt rød i Hovedet over, at det Nik, han gav hende, da han rakte hende Haanden, vist faldt forfærdelig klodset ud i Sammenligning med den lille fine Bøjning, hun gjorde, da hun sagde: „Jeg be'r at tage til Takke.“

De gik igennem Haven og standsede ved Laagen ud til Marken.

„Sikken nydelig lille Plet Skov dernere i Mosen!“

„Ja, det er vor; det er Elleskoven.“

„Elleskoven . . .?“

„Ja, saadan hedder den.“

„Saa er det altsaa Elletrær?“

„Det ved jeg saamænd ikke; men det er i hvert Fald ikke efter Træerne, den har Navn.“

Det var saadan nogen gammel Snak, som hendes Bedstemoder havde fortalt, noget, hun vist selv havde drømt eller lavet — noget med Ellefolk. „Det hedder for Resten Elverfolk, saa meget ved man da af Stykket „Elverhøj“,“ oplyste hun med en lille Knejsen.

„Ja, det gør det,“ sandede han, „det hedder Elverfolk . . . hvad er det, der ligger ude i Kantene . . . den sorte Klump der? Det er vel saa en Elvertrunte?“

Atter kom der et kort Udbrud af denne overmodige Latter. „Nej, saa maa det da være en Elletrunte; for her hedder det nok Elle, efter hvad jeg har lært. Vi kan for Resten godt . . . ej, der er Karoline!“ afbrød hun sig selv og saa efter Købmandens Datter, der stod og rakte Hals oven bag et Dige. „Saa faar hun travlt.“

„Hahaha!“ lo han og spyttede. „Ja, hun har nok ondt af, at jeg staar her og konverserer Dem.“

„Det er jo saadan med Folk her paa Landet (hendes nydelige lille røde Mund vrængede Ordene „paa Landet“ saa uimodstaaelig sødt ud): Saa snart de ser en Herre og en Dame spadserer sammen, saa skal der straks laves noget romantisk om dem.“

„Ja, det ved man nok,“ lo han og slog ud med fem Fingre, der var ganske enige med hende. „Saadan er jo alle udannede Landsbyfolk.“

„Men det er nu lige meget, lad os bare gaa derned.“

Han samstemmede uforfærdet. „En Herre og en Dame har vel Lov at spadserer sammen i den fri Natur,“ sagde han med det henrykte Hjerte bankende helt oppe under Hesteskoen.

Den lille nysselige, mørke Grøde, der lige var kommen i Groning over hans Mund, og som i Form af to spæde Overflødighedshorn laa i bløde Fald ned til Siderne, blev hele Tiden plejet med kællende Omhu af hans Tommel- og Pegefinger, der endte hver Glidning med et lille rask snoende Sving opefter. Hun kunde tro, hvad hun vilde, saadan i Retning af det mandige; men den Slags Strøg gør man ganske uvilkaarlig, de er for Resten nødvendige, de hører med til Dyrkningen.

Der laa Mosens store, runde Skaal, omrandet mod Nord af sædgrønne Højdedrag og mod Øst og Syd af Birkholm Skove.

Henrik, der havde hørt saa mange mærkelige Ting om Ramløv Mose, saa nysgerrig ud over den store Sænkning, der med sine mørke Grave og mange smaa spredte Elle-Buskadser laa saa løndomsfuldt og gemte paa sine Sagnminder om gamle Krigsslag og om overjordiske Væseners Pusleri mellem Buskene. Han vidste, at der ved Gravning

i Tørvejorden jævnlig fandtes Menneskeknokler, og at der ved Hestes eller Køers Løb over visse Engstrøg hørtes Gungren som fra dybe, underjordiske Huler; derimod vidste han ikke — hvad Pigen nu fortalte ham — at der om Natten hoppede Flammer over Hængesækkene, og at der fra hele Mosen kunde stige en lunken, svovlagtig Ange, der drev op over Elleskoven, helt op over Ramløv By og trængte sig som en kvælende Os ind i Folks Lungegange.

Opmærksomt lyttede han efter hendes Ord og gav Tankerne Løb. En levende Indbildningskraft havde som en Arv fra hans Fader fulgt ham op gennem Aarene og ofte sat hans indre Liv i stærke Svingninger. Som Barn havde han gaaet med Hovedet fuldt af alle Overtroens Fostre, havde set Liglam paa Kirkegaarden, hørt Varsler i Luften og troet paa Nisser og Aamænd. „Du har en mærkværdig sprælsk Indbildningskraft, Dreng,“ havde hans Lærer stundom sagt, naar han gengav Bibelhistorierne med fri Tildigtninger af sin egen Aands Indblæsning — som f. Eks. naar han lod Faraos Mundskænk og Bager sidde paa Vridsløse.

De naaede snart den lille runde Lund, der laa i Mosens Yderkant, ikke langt fra Sædmarkerne.

„Nej se dog!“ udbrød han og pegede paa en Guldregn, der stod med sine Hundreder af hængende, gule Klaser i Lundens østlige Bryn.

„Ja, det er min,“ fortalte hun; „den har jeg stukket ned en Gang som et lille Træ, og nu er den saa stor!“

„Dog et nydeligt Syn! Og som den dufter — nuf, nuf, nuf!“

„Ja, ikke sandt! Aa, jeg elsker det Træ!“

„Jeg har ogsaa altid holdt saa meget af Guldregn,“ lød det i en glad Tone. „Jeg ved godt,

at Blomsterne de er giftige, det kan jeg huske fra Botanikken. *Cytisus* . . . hører til Ærteblomsternes Familie . . . trekoblede Blade med lange Stilke, store, gule Blomsterklaser," indskød han som i Klammer. „Men lige meget enten de er giftige eller ej, jeg elsker de Blomster, jeg kunde næsten spise dem," forsikrede han og viste sine forholdsvis hvide Tandrækker i et fornøjet Smil.

Men det var det Sagn, det maatte hun endelig fortælle; han havde altid holdt saa meget af saadanne gamle „Sagaer", de var saa — romantiske.

Ja, det var da saadan — fortalte hun, da de havde set sig lidt om i Lunden og taget Plads ved Trunten — at der en Maaneskinsnat kom en ung Ridder gaaende her forbi. Han skulde nok over til Birkholm Slot og vilde gaa lige ud over Mosen; men da han naaede hertil, slog Kirkeklokken 12, og lige i det samme saa han den dejligste hvide Pige staa og vinke ved en Busk. „Krist forbarme sig!" Han foldede Hænderne og blev rent fortumlet i Hovedet. Paa een Gang gav han sig til at løbe hen imod hende og rakte Hænderne ud. Ogsaa hun slog Armene ud og smilede, men gjorde i det samme et Skridt tilbage og maatte vende sig mod Siden for at se efter en Rod. Da standsede han og gav et Skrig — han havde set en mørk Hulning i hendes Ryg. Men da hun paa ny smilede og tog til at vinke med Hoved og Arme og danse baglængs, fo'r han atter efter hende, faldt over Roden, rejste sig igen, stirrede og blev ved at løbe efter hende. Og saa gik det saadan rundt om Skoven den hele Nat, mens Nattergalen sang, og Maanen lyste over den vaade Sæd. Om Morgen blev han funden ved et Træ, liggende halv død i Taagen, og det var først op paa Dagen, han kom rigtig til sig selv

og kunde gaa videre. Men hver evige Nat ved Fuldmaane kom han igen og gik rundt om Skoven. Han kunde hele Tiden se hende i Luften som et Drømmesyn, men han kunde aldrig naa hende.

„En Nattergal er her da endnu, og Maanen og Taagen er her da ogsaa,“ sluttede hun og lo; „men hvor den hvide Jomfru og Ridderen er blevet af, det ved jeg ikke. Det skal rigtignok hedde sig, at de endnu danser om Skoven hver Maaneskinsnat; men jeg har da aldrig set dem.“

Han havde ikke sagt et Ord, ikke rørt en Haand, bare set paa hende og glippet med Øjnene, som hans Skik var, naar han var stærkt optaget af noget. Med al sit Sinds Lytte-Evne havde han indtrykket hendes syngende Talestrøm og delt sine Tanker mellem hendes skiftende Minespil og det sælsomme natlige Optrin, hun fortalte om.

Endelig aandede han op. „Det er helt — mystisk.“

Det tog til at aftnes. En lydløs Stilhed, der kun rystedes af enkelte fjerne Fugletriller, stod over Naturen, røde Straaler strøg hen over de grønne Marker og gød sig ud i den fine, hvide Ange, der steg aandeagtig over Mosen.

„Det er et mærkeligt Sagn,“ vedblev han. „Der er noget ligesom Elektricitet eller Magnetisme ved det.“

„Ja,“ svarede hun og vilde gerne give det Udseende af, at Elektricitet og Magnetisme var Ting, som hun havde sat sig særlig ind i.

„Der er saa mange underlige Kræfter til. Jeg faar somme Tider saadan nogle alvorlige Tanker og kan sidde om Aftenen og tænke saa dybt over saa mange Ting. Det er næsten, ligesom Naturens Kræfter de hænger sammen med Menneskenes Liv — saadan kemisk og fysisk.“

Han havde ikke noget imod at vise, at han var hende overlegen, naar det gjaldt Videnskaben; men han kunde ikke rigtig komme i Vej med sine Naturbetragtninger, dels fordi han følte sig saare usikker i selve Emnet, dels fordi hun sad og saa ligegyldig, næsten spotsk ud over Mosen.

„Der er meget i Sagnene og de gamle Folkeslags Gudetro, som skriver sig fra Naturens Kræfter,“ mente han. „Min Moders Fætter, Lærer Frederiksen, som har læst med mig, han sagde, at de indiske Fakirer og de gamle ægyptiske Troldmænd de kendte saa mange hemmelige Naturkræfter, som de nyttede, naar de gjorde Undergøinger.“

„Kan nok være.“

„Og Stjernerne — de har nok ogsaa meget at sige for Menneskenes Liv.“

„Det har de nok.“

„De gamle østerlandske Magere kunde læse i Stjernerne, hvad der skulde ske paa Jorden.“

„Hm!“

„Der er saa meget underligt i Verden, ogsaa inden i os selv, saadan med Indskydelser og Trolderi; — man forstaar det ikke.“

Den unge Pige havde hele Tiden været paa det rene med, at Henrik var et kønt Menneske, vist ogsaa et godt Menneske og et oplyst Menneske; men hun havde intet Øjeblik glemt den Afstand, der var imellem dem, om hun end paa den anden Side ikke havde haft det allermindste imod hans forelskede Stirren. Idet hun nu kastede Blikket paa ham, slog det ned i hende som en Overraskelse, at der var noget i hans Ansigt, en Karakterfuldhed over Brynene, en Varme i Øjnene, som hun ikke havde set før.

I det samme fandt Solen Vej gennem Buskene og faldt lige paa hendes Aasyn.

Ved at se hendes fine Drag træde frem ligesom i en Forklarelse af det røde Lys og ved i det samme at mærke et svagt Aandepust, der var blandet med Duften fra hendes Haar, blev han gennemglødet af en Slags elskovsfyldt Ildhu og forstærkede uvilkaarlig sin Sekraft.

Da maatte hun tage Øjnene til sig. Men da hun, ved at slaa Blikket ned, fik et Skimt af hans blaa Slips med de fedtede Kanter, gav hun et lille Kast med Hovedet og saa ud i Luften.

II.

Den første Rus.

Ved at aande i den ramløvske Luft lærte den unge Svend snart at bøje sig for den ærefrygtsfulde Agtelse, som Byen viste gamle Jokum, en Agtelse, der vel ikke gjorde stor Stads af Jokums egen fedtede Person, men som nejede saa meget dybere for hans Nagler.

For Resten havde Henrik ikke nødig at komme til Ramløv for at lære Respekt for den rige Gaardmands Værdighed. Født i et fattigt Hus paa Landet, vant til igennem en Række af Aar at gaa med Posen og senere vant til som Hyrdedreng at skælve for vrede Husbonders Blik havde han fra lille af været under det Tryk af Ærbødighed, som fattige Landsbyfolk der paa Egnen saa op til Gaardmandsvælden med. Og var end hans Syn paa Bønderne blevet ændret noget i Løbet af de Aar, han havde opholdt sig i Købstaden, saa laa den

gamle Ærbødighed ham endnu saa stærkt i Blodet, at han aldrig kunde se en fint klædt Bonde tumble sine store, fede Heste paa en Vej, uden at han uvilkaarlig fik Øjenbrynene til Vejrs og Fingrene op til Hatteskyggen.

Hvordan det nu havde sig med det hele — saa meget var vist, at der stod en høj Lysning over Jokum Larsens Gaard. Han kunde om Morgen staa og glippe med Øjnene og se de forunderligste Billeder træde frem i Solglansen, med Tagenes grønne Mospuder som Baggrund.

Hver anden Dag havde han Ærinde over i Gaarden, og hver Gang kom han hjem med Hede i Kinderne.

Minderne fra hin Solnedgangstime ved Elleskoven, Indtrykkene af alt det, Pigen fortalte om hoppende Flammer og den vidunderlige hvide Jomfru, blev ved at sysselsætte ham og blandede sig paa en gaadefuld Maade ind i de stærke Livslængsler, der gærede og bruste i ham.

Smedekonen kunde ikke forstaa, hvad der gik af den unge Svend, der tit svarede rent aandsfraværende og kunde sidde og falde i Tanker med en Gaffel i Haanden.

Sommeren gled stille hen; men Efteraaret meldte sig med et Bras, der rystede hele Ramløv op. Det var Stængetræerne over Jokums gamle Faarehus. I Aaringer havde de krympet og givet sig under Vægten af Jokums Krop, naar han laa mellem Ærtehalms-Knipperne og rodede efter Hønseæg, med ynkelige Knæk og Klager havde de tigget ham om Afløsning efter 30 Aars tro Tjeneste; men den haardhjertede Mand havde ikke villet lytte til deres Bønner. Saa greb de en Dag til Fortvivlelsens Selvhjælp og lod ham — dumpe.

Det blev et slemt Dump for den gamle Mand.

Da Svenden om Søndagen gik op for at se til ham, havde han taget Farvel baade med Stængertræer, Nagler og det hele.

Ane sad og græd i en Krog i Haven, hvor Henrik efter nogen Venten i Stuen opsøgte hende. Hun bebrejdede sig med bitre Klager, at hun ikke havde været mod sin gamle Fader, som hun skulde og burde være . . . nej, det havde hun ikke, aa hun var saa ulykkelig! Og hvordan skulde det nu gaa med Gaarden og det hele?

Trøstende hende med saa mange gode, hjertelige Ord, der halvt var Graad, halvt Tale, vovede han for første Gang at lægge sin Arm om hendes Liv og klappe hende paa Siden. „Aa Gud give, Gud give, jeg kunde rigtig trøste Dem!“

Der var en Inderlighed i hans Røst, en Klang af oprigtig Medfølelse, der gjorde hendes forpinte Hjerter godt, og saa var der noget ved hans Arms Tryk, en blød, kælede Varme, der gik igennem hele hendes Væsen og drog hende tættere og tættere ind til ham. I sin Trang til at finde Støtte og Husværelse slog hun Armene om hans Hals og puttede sig ind i hans Favn og hulkede.

„Du er den eneste, der holder af mig for min egen Skyld . . . uden at tænke paa mine Penge.“

En overstrømmende Lykkefølelse gik ham igen — alle Aarer, med sit Blods hele Varme knugede han hende ind til sig og svimlede hen med hende i Kærlighedens første, store, rene, vidunderlige Rus.

Og Lykken gik i stærke Strømme gennem hans Bryst, medens Efteraarstaagerne drev over Markerne. Hemmeligholdelsen af deres unge Kærlighedspagt øgede Tryllet, som lyste over deres natlige Møder i Haven, i Vognporten og bag det gamle Faarehus — det velsignede gamle Faarehus, der stod og skrukkede saa trofast for dem.

Han var bleven som et nyt Menneske, synsk, højbrystet, rent fortumlet af Lykke. Han kunde blive rørt af Medlidenhed, naar han stod ved Jokums Grav og tænkte paa, at „gamle Svigerfar“ maatte ligge dernede i den sorte Kasse og ikke fik det bitterste Glimt af Julens Glæde. Alle Mennesker var saa gode, syntes han. Og som de sang i Kirken — som de sang! — han selv med:

„Thi glæder sig Jerusalem,
Halleluja, Halleluja!“

Vel havde han aldrig været noget Hængehoved; men paa Bunden af hans Natur laa en tung Alvor — ogsaa en Arv fra hans Fader — der stundom, naar han blev drillet, eller der paa anden Maade gik ham noget imod, kunde koge op i Trods og slaa ud i Vildskab, og da havde han det altid ondt bagefter; thi det pinte hans ærekære Sind, at der i Krogene blev snakket om hans Solderi og Slagsmaal. Men nu var der ikke saa meget af en tung Tanke i ham, at der kunde laves et Suk af det. Aa, hvordan var det dog gaaet til, at denne dejlige, ranke Pige var bleven hans Kæreste og skulde være hans Kone!

Aldrig før havde han anet, hvad Kærlighed var. Hvad var dog hans Fornemmelser ved tidligere Forelskelser og Forlovelser, hans Ganteri med Dansebodsjomfruer, hans Aftensjov med kyssesyge Tøse — hvad var det imod den Kraft, der nu rørte op i hele hans Væsen og fyldte hvert Rum i ham med Trang til Jubel ud i Luften?

Men var det ikke Naglerne? Naglerne? Om hun saa ikke ejede Salt til et Æg, om hun saa stod som en fattig Tjenestepige i en hullet Klokke ved en Vadskerbalje, saa vilde han holde af hende,

som han nu gjorde. Naar han tænkte paa hendes Røsts Vellyd, paa de tindrende, blaa Øjne, det buede Bryst, hele hendes Væsens Fuldkommenhed, denne Følelse af Værdighed, der hævede hende op over det simple — ja da blev han rent borte i den For-elskelsens Vished, at det var dette, alt dette, og dette alene, der havde taget ham om Hjertet, og at han vilde hænge med sine inderste Drifter ved alt dette, saa længe han aandede.

Men en Tosse maatte han være, om han spyttede ad hendes Gaard og Penge. For Resten var det nok ikke saa stort med Rigdommen, som det havde ruset til; men Nagler var der, og Gaarden var jo mange Penge værd.

Somme Tider følte han sig en Smule trykket af alt dette Sølv, der ligesom tyngede lidt for stærkt i hans Lykke, og som ved sin Glans gav hende et Skær af Overlegenhed, der krævede et vist Maadehold i Kyssets Styrke.

Men han elskede hende, elskede hende, som hun var — fin og pillen, kraftig, skøn i sin fornemme Rankhed. Og det, at hun higede ud over sin Stands Liv, higede fremad og opad og endog gik med Planer om, at han en Gang i Tiden skulde nedsætte sig i Købstaden og tage Navn som Fabrikant, det gjorde hende dobbelt tiltrækkende for ham; thi han havde selv i de senere Aar, især efter al den Stads, der blev gjort af ham, da han blev Svend, gaaet med en skjult Drift til at trænge sig op over den flade Almindelighed og vise Verden, at der var Evner i hans Pande. De to skulde nok komme frem. Hun skulde ikke faa Skam af ham, naar hun bare vilde give lidt Tid. Fjernt ude i Synsranden dæmrede det for ham med Arbejder, med Opfindelser, — en ny Slags Laase, en ny Lugemaskine, der skulde gøre

ham baade rig og navnkundig. Det kunde være, den Dag skulde komme, da hun skulde neje for ham og sige: „Du har min Agtelse“. Men endnu var hun den overlegne, en lille bitte Smule stram; men kær, dejlig var hun alligevel, rent ud sagt rasende sød. Med en Trang til at . . . ja næsten at græde af Lykke kunde han i Tankerne træde hende ærbødigt i Møde og tage hendes Haand og fæste sine Øjne paa hende og sige hende, hvor god han skulde blive ved hende, hvor god, hvor god han skulde blive.

Naar de var sammen, følte han sig saa løjerlig lykkepint og kunde slet ikke faa løst for alle de varme Ord, han gik og gemte hen fra Møde til Møde, hvorimod han fik sagt en hel Mængde glædefyldt Sludder, der vist lød forskrækkelig simpelt og tosset i hendes Øren. Men det gjorde ikke noget, hun forstod ham jo saa godt, naar han stod over for hende, forlegen, med Hjertet strømmende over af Lykke. Og hvad hun ikke forstod nu, det vilde hun forstaa, naar de havde ligget ved hinandens Side paa Knæfaldet og skulde gaa om hinanden Dagen igennem i de samme Stuer.

Der kom en Arbejdsomhedens Glæde over ham som aldrig før. Med en næsten vild Voldsomhed gik det løs i Smedjen, naar han fik fat i et Par raske Opslagere og lod disse hamre Slag i Slag paa det glødende Jern, medens han selv stod med opsmøgede Skjorteærmer og drejede Tangen og samtidig lod sin egen Hammer synge paa Ambolten: „Smik Smak Smirrr . . . r! Smik Smak Smirrr . . . r!“ — eller naar han om Aftenen stod i Værkstedet, syngende eller fløjtende, og lod det ene røde Hesteskosøm springe fra Sømtenene efter det andet.

Men underligt var det med den lille Karoline,

der før saa ofte havde siddet og set paa ham med sine gode, kloge, syttenaarige Barneøjne og rødmet af stille Henrykkelse, naar han spøgende slog hendes Nakkepisk til Vejrs — hun blev mere og mere tavs og drog sig bort fra ham, naar han nærmede sig hende.

Købmanden og Madammen var venlige og gæstfri som altid. Der kunde være saa hyggeligt og rart i den lille Dagligstue, naar Toddyduften bølgede ud i Luften, og Cigarerne sendte deres blaa Skyer til Vejrs, medens Latter og Skæmt gav Timerne Indhold. Lindstrøm kunde sidde med opspilede Øjne og fortælle den ene Historie fra Minerne efter den anden, smøge Ærmet op og fremvise et Ar, hvor en Kugle havde „svuppet“, fortælle om Skovbrande og Kabylere. En Gang — forsikrede han — havde han i to Døgn været i en Flok Menneskeæderes Hænder; men de gad inte ha' Ulejlighet med at gnage ham, der var for lidet paa Knoklarne. Saa lo og klinkede man, og Madammen puffede til ham med Knoerne. Under tiden, naar Spille-Ludvig viste sig i Boden for at faa sig en Bitter efter en streng Dagvandring med Violen, blev han draget ind i Stuen for at gnide en Hopsa eller synge en af sine grinagtige Viser som Vederlag for Snapsen. Altid var der Liv i Stuen. Selv den tynde, langhalsede Madam, der var rent vindskæv af Værk, kunde skræppe op og le som en ung Tøs. „Ja Gyd bevars, hur har vi det godt!“ kunde Lindstrøm udbryde og tørre sit Ansigts gule Skind.

Der var Tale om, at Karoline skulde paa en Højskole! Aa, hun vilde dog saa gerne paa Højskole! Hendes bedste Veninde, den tre Aar ældre Dyrlægedatter, Karen Hermansen, var Lærerinde

paa Nyrup Højskole og vilde endelig have hende derover; men hun kunde ikke undværes i Boden, nej hun kunde godt selv indse, at hun ikke kunde undværes — Mor solgte somme Tider rask væk „Melange“ for en Mark Pundet og kunde stundom lade et Barn rende med et helt Bundt Vanille for otte Skilling. — Men Karen Hermansen var hjemme en Del af Aaret, og i den Tid lærte Karoline saa meget af hende. Karen Hermansen var saa dygtig, saa „historisk anlagt“, kunde saadan fortælle og forklare, kunde ogsaa Literatur og Politik.

I Julen, da Henrik var sammen med de to unge Piger og udfoldede al sin Elskværdighed med Buk og skrævende Ben, førte han lejlighedsvis Talen hen paa „romantiske“ Emner og kom da ogsaa ind paa Elleskovs-Sagnet.

Ja — forklarede den unge Lærerinde — det var den gamle Folkepoesi, der sindbilledlig havde peget paa en løndomsfuld Side af det menneskelige Tanke- og Følelsesliv og viist, hvorledes det vigende og det higende hører sammen, hvordan vi i vore Sommernats-Fantasier jager efter det, vi forestiller os som Jordens højeste Lykke, hvorledes vi skuffes og falder, rejser os igen og higer paa ny, hvordan vi glemmer Skuffelsen, ægges af Længslens Toner og Indbildningsevnnens Glimt, higer og higer — —

„Ja, det er helt mystisk,“ fandt Henrik og var stolt af, at han ejede saadant et dannet Ord.

III.

En mærkelig Udgang.

Anes Morbroder og Nabo, Niels Mikkelsen, en gammel fornøjet Sugepumpe, dygtig Firkortspiller, var bleven udnævnt som hendes Formynder; men han drak bare hendes Rom og Tevand og lod hende regere med Caarden, som hun vilde.

Sorgen havde hun snart strøget af sig; men hun vedblev efter fornem Skik at gaa sørgeklædt hele Vinteren. Det sorte Tøj fremhævede hendes lyse Skønhed og forhøjede det Værdighedspræg, der mere og mere arbejdede sig frem i hendes Væremaaede, alt som hun kom rigtig i Gang med at tage mod den Opmærksomhed, der fra alle Sider vistes hende som fri, selvstændig Gaardejerske.

Saa kom hendes Fætter, Julius Mikkelsen, tilbage fra Jylland med en Duft af Fornemhed, der virkede paa hende som en rusende Drik.

Samme Fætter — nu en 30 Aar eller saa — var en lille kernesund Gut, tætbygget, med lidt vel fede Kinder, men ellers køn. Efter sin Hjemkomst fra Krigen havde han i nogle Aar været Skytte paa en Herregaard paa Lolland, havde derefter forpagtet et Vadskeri paa Fyn, prøvede saa en Mølle paa Møen og slog sig omsider ned som Handelsmand, først i Jylland, nu paa Sjælland, hvor „Geschæften gik saat'n la la“ — en Udtalelse, som han kunde henkaste med en vis indholds-svanger, men højst elskværdig Flothed, naar han ved et velforsynet Lidkøbsbord tog sin store brune Læder-Tegnebog frem og smed et Bundt Hundrede-daler-Sedler hen imellem Glassene.

Ved Ansigtets idelig skiftende Minespil, Pandens tænksomme Rynker, den alvorsfulde Maade, paa

hvilken han med Læberne arbejdede Cigaren over fra den ene Mundvig til den anden og tilbage igen, Klædernes flotte Snit, Signetringen paa Pegefingeren og en hel Samling af gyldne Kanoner og Pistoler i Urkæden indgød han Forestillinger om en Dannelse og grundmuret Vederhæftighed, der ikke var saa helt almindelig paa det danske Marked.

Ved et Fastelavnsgilde hos Farbroderen, Niels Mikkelsen, holdt den unge Handelsmand Taler for Konge og Fædreland, for Modersmaalet og Sønderjyderne — „vore Saars og Smerters Brødre og Søstre, kort sagt, i den danske Tunge“ — og sjæleslog alle Mennesker ved sin lette, overlegne Boltren i Samtalerne, idet han med en dannet Verdensmands Kyndighed udstrøede Ord som Jurisdiktion, Sola Veksel, „Konjukturer“ og mangfoldige andre, der fik store Syner til at glimte for de ram-løvske indfødte.

Den Aften gik det ret op for Anna — hun hed nu stadig Anna — hvilken Magt Kundskab og Dannelse er i Livet. Hun var stolt af denne unge Mand og nød med uforstilt Velbehag sin Lykke som hans Kusine.

„Jeg ved inte, om jeg maa have den Ehre og Vergnügen at engagere Frøken Anna endnu en Gang?“ hed det hvert Øjeblik med lette, grevelige Buk, medens den højre Fod skrabede i en Halvcirkel over Gulvet ind imod den venstre.

Og hver Gang svarede hun med en dyb, undselig Nejen, under hvilken hendes nydelige Hofter o. s. v. skød sig langt bagud: „Med Fornøjelse, Hr. Kommissionær!“

Det hele var Spøg, en Efterligning af de højtidelige Optrin, man ser i den fine Balsal; men Spøgen var som et Mødepunkt for begges Dannelse, og det var med en egen, stolt-rusende Fornem-

melse, hun lagde sin Albu til Rette paa hans Aksel, medens han med den højre Arm tæt fastklædt om hendes svaje Midie og med den venstre stift fremstrakt indtog en krumbøjet Stilling, der indeholdt Forvarsler om en forfærdelig Hvirvelstorm i næste Nu.

Hen paa Vaaren blev der lyst i Kirken for den unge Gaardejerske og „Kommissionær“ Julius Mikkelsen.

Henrik sagde ikke et Ord, da Smedekonen kom hjem fra Kirken og meddelte ham Nyheden. „Menderson ikke han vendte Øjne som et galt Menne-ske!“ fortalte hun senere.

„Ja,“ forklarede Anna, da han straks gik op til hende, „det kunde ikke blive til noget med os to, det vilde være en Misallijance, det maa De selv kunne sige Dem, naar De tænker Dem rigtig om.“

Hun sagde „De“.

„Vil De sige mig hvorfor . . vil De sige mig Grunden?“ bad han og havde ondt ved at styre sine tykke, blaa Læber.

Han saa fælt ud; hun var nærved at blive ræd for ham.

„Vi passer ikke sammen i sjocial Stilling,“ undskyldte hun sig.

Da var det paa een Gang, som noget knækkede i ham, han vilde sige noget, men det blev i Struben; en tung, kvælende Smerte snørede hans Bryst og Luftrør sammen og gav hans Aasyn et dødningeagtigt Udtryk.

„Men det er ikke min Mening,“ vedblev hun, „at jeg saadan rent vil slaa Haanden af Dem. Skulde det være, at De en Gang, naar De vil sætte Bo, trænger til lidt Hjælp, saa skal jeg ikke . . . og jeg er vis paa, at Mikkelsen heller ikke vil sige Dem Nej.“

„Er det Penge?“ spurgte han og glippede med Øjenlaagene. „Er det Penge, De vil byde mig?“

„Ja, det var vel ikke Deres Ære for nær at tage imod en Haandsrækning, om saa skulde være?“ Hun maalte ham fra øverst til nederst med et Sideblik, der strøg haanende ned over hans luvslidte, stærkt uægte Svendepynt.

„Anna,“ sagde han med ru Halslyde, „jeg troede dog, De vilde holde Dem for god til at byde mig et Plaster af den Slags.“

„Plaster . . .?“

„At De vil smide mig til Side for min Ringheds Skyld, det fik at være, men at De vil staa her og smide Haan paa mig oven i Købet, det er lovlig meget af det gode.“

„Jeg ved ikke af, at jeg . . .“

„Men saa meget kan jeg sige Dem, at den Dag skal De ikke opleve, da De skal se mig ligge paa Knæ for Dem og række min Hat frem.“

Hun stod med et flovt, usikkert Smil og drejede overlegent med Nakken.

„Og nu siger jeg Dem Farvel — og Tak for mig! Gid De maa nyde Deres Rigdom med Lykke og Helsen! Jeg skal nok klare mig.“

Hans Gang ud ad Døren skulde være rask, saadan en Slags moralsk Sejrgang; men der maa have været noget galt ved Benene, thi han følte selv, at det var en temmelig kalveknæet Udgang.

IV.

Til Orlogs.

Som et mægtigt, stønnende Havdyr havde Panserfregatten „Danmark“ kæmpet sig frem over Nord-

søen og Kanalen. Til Trods for Chefens Gnaveri havde Maskinmesteren nedlagt Forbud mod at bruge de utætte Kedler; at istandsætte disse om Bord var en Umulighed — følgelig var Skibet henvist til Sejlene.

Med strygende Nordøst styrede Fregatten forbi Eddystone, hilste Plymouth med en dundrende Salut og ankrede under Mount Edgecombe. Herfra forhaledes Skibet med Hjælp ind under Orlogsværftets Maskingrav, og snart hamrede alle Hænder, der kunde føre et Stykke Værktøj, paa de utætte Kedler — ogsaa Henrik Holms Hænder.

Soldatertjenestens strenge Pligtbud, det haarde, uvante Arbejde til Vejrs, hvor han maatte slide med Sejlene og samtidig vogte paa hvert Trin i Pert og Vanter, tog hans Tanker fangne og samlede alle hans Viljes Kræfter. Baade Baadsmanden og Underbaadsmanden havde lagt Mærke til ham og beundret den støtte Kraft, han udfoldede under Tjenesten. Han selv var tavs og stram, altid fast tilknappet. Undertiden kunde man høre et Knæk i hans Kæber og en skærende Lyd fra hans Tænder; men han talte aldrig til noget Menneske om, hvad der gærede i ham. Naar Kammeraterne sad under den luv Lønning og fortalte Krøniker eller sang de velkendte Viser „Den Sømand er saa lidet estimeret“ og andre lignende, da kunde han sidde og tvære og glo galt til dem, som om han misundte dem deres glade Sind; han gik da ogsaa mellem de andre for at være en af disse mørke Fyre, der ikke er ræd for noget, men som i Reglen ender paa en ulykkelig Maade.

Medens Skibet laa under Istandsættelse, fik han Lejlighed til at gæste en Fætter, der var Værkfører paa en Maskinfabrik. Synet af de store Værksteder, hvor Baalene flammede, og de vældige

Damphamres Slag rystede Jorden, hvor de mægtige Parallelsakse bed fra sig, og de hydrauliske Punsmaskiner drev deres blanke Stempel igennem Jernpladerne, gjorde et stærkt Indtryk paa den se- og lærelystne Smedesvend; men endnu mere fangedes hans Interesse ved et Besøg i en nærliggende Sømfabrik, som Fætteren ogsaa skaffede ham Adgang til. Ved at se, hvordan Tilvirkningen af de velkendte store Søm eller Spiger, som bruges til Jernvejs-Skinnernes Fæstelse til Svellerne, gik for sig, faldt han i formelig Henrykkelse. Efter at Jernstykkerne var gaaede igennem en Stukke-maskine, der forsynede dem med et hageformigt Hoved, blev de i glødende Tilstand førte ind imellem et Par Valser, af hvilke den ene var forsynet med en ekscentrisk Kam og den anden med en tilsvarende bred og dyb Fure, hvor Sømmet ved det umaadelige Tryk fik en smuk tilskærpet Form.

Det var, som nye Livsaander vakte i ham ved Synet af alt dette. I lang Tid derefter tumlede hans Indbildningsevne med Søm og Maskiner, medens et Mylder af uklare Ønsker spøjede i hans Sind.

„Danmark“ løb forbi spanske Finisterre, satte Kursen sydpaa og ankrede en skøn Dag paa Cadix's Red, hvor man indtog Vin, som senere daglig skulde uddeles til Mandskabet i Middelhavet.

Det var just ikke altid de heldigste Steder, de danske Gutter søgte, naar de havde Landlov; men Henrik gik med paa Galejen, svang sig med de sortøjede Møer og sugede af den unge Malaga.

En Aften førte Pilotaen*) ham og nogle Fæller ind i et Værtshus, hvor en lille fyldig „Pagita“ med kulmørke, glødende Øjne viste den smukke,

*) Pilotas, Førere, der giver sig af med at vise Søfolk omkring.

nordiske Gut den Opmærksomhed at kaste sig paa hans Skød og slaa Armen om hans Hals; men ved Lugten af hendes Haar, der stank som af harsk Olje, og ved at se det modbydelige Kælen-skab, hun saa ham op i Øjnene med, fyldtes han med Væmmelse og skød hende fra sig, hvorefter han stille drev ned til Slæbestedet, tog Plads paa en af Stenkajerne og henfaldt i en tung, snurrende Døs, som han en Gang imellem vred sig ud af med en Trang til at skribe.

Da Fregatten efter 6 Maaneders Fart fra Havn til Havn i Middelhavet, Spanske Sø og Kanalen en solklar Vaardag fik Kending af „Skagens hvide Banker“, var det, som der gik et varmt Pust over de hjemkære Gutters Hjerter, ogsaa over den tavse Smedesvends Hjerter. Og Fædrelandssange og Viser lød om Aftenen fra Bakken, hvor Mandskabet tømte Punchebægrene.

Det var i April, at Kommandoen blev strøget; men Henrik, der frivillig havde meldt sig til ved-blivende Tjeneste som Overkonstabel, afgik til „Logi-Skibet“, hvor han derefter gjorde Tjeneste som Underofficer med to Snore.

I Slutningen af Maaneden maatte han med paa et fire Maaneders Togt med Kadetkorvetten „Val-kyrien“. Dette Fartøj holdt sig dog i de hjemlige Farvande samt i Nord- og Østersøen.

I Pinsen søgte og fik han Orlov et Par Dage, som han nyttede til en lille Gæstefærd i Ramløv.

Fra denne By havde han intet hørt siden sin Bortrejse, hvorfor han i højt Maal forbavsedes ved at se, at Jokums gamle Stuelænge var borte og havde givet Plads for en ny, herskabelig Bygning med Kamgavle og Svale, ligesom han overraskedes ved at se, at den driftige Købmand havde faaet

rejst sig et stort Dansehus skraas over for den omtalte Stuebygning.

Hans brune Ansigt fik et graaligt Skær, da han gik forbi Gaarden og saa det gamle Faarehus, Løvhytten i Haven, alle disse minderige Kroge, hvor det en Gang havde lyst for ham med klare Øjenstraaler i maanelyse Nætter.

„Skalpere mig, har vi inte der vor gode, gamle Ven Henrik Holm!“ lød det et Steds oppe fra Himmelrummet, da han naaede Købmandsstedet. „Jaha, det er jag!“ lød det videre, da Soldaten løftede Hovedet og fik Øje paa det velkendte gule Pergaments-Ansigt, der stak frem af et Glughul i Gavlbræderne.

„Goddag, Lindstrøm! Naa, hvordan lever De? Jeg ser, De har faaet bygget Dem en Dansesal.“

„Om jag har? Vent lidt, jag kommer ned.“ Hovedet drog sig tilbage, men kom et Par Minutter efter til Syne i Døren, visende sig med den gamla, slitna Hat paa Nakken. „Jag vil ta' Jift, om De nogon Sinde har set Maka til Salon i Danmarks Rike . . kom her!“

Idet de drejede hen imod Indgangen til den ny Bygning, følte Henrik en Isning gennem Rygsøjlen ved Synet af en ung, nydelig Kvinde, der sad bøjet over et Haandarbejde ovre paa Svalen. Han standsede et Øjeblik, knugede Tandrækkerne sammen og sendte et udfordrende Blik over imod hende; hun blev urolig, rejste sig, men satte sig atter til Ro og lod, som hun intet havde set.

Lindstrøm slog Fløjdørene tilbage og tog til at forklare alle Salens Dyder for Gæsten, der imidlertid saa mere med Nakken end med Øjnene ind i Rummet.

„Ta' mig Tusan, om inte Musikken ljuder som en Orværk i Kyrkan Huja! . . . Hør! . . .

Huja! . . . Halløj, du der, Ludvig!“ raabte han efter Spillemanden, der netop kom hinkende forbi. „Kom hit og giv os en Opus!“

Den lille stridhaarede Musiker kravlede op ad Trappen til Spillemands-Pladsen og tog til at slide i Strengene.

Karoline kom springende: „Men hvad er dog . . . nej dog!“ Hun veg et Skridt tilbage og blev lumrende rød.

„Det er en Galopade, lille Jomfru!“ Og med vild Lystighed slyngede den unge Sømmand Armen om den røde Mø og svang hende med saa kraftige Tag over Gulvet, at hendes spraglede Sirtses-Kjole og lange gyldne Nakkepisk slog ud i Luften. Hver Gang de svirrede forbi Døraabningen, saa han med et overmodigt Smil ud og slyngede med et flot Nakkekast en Byge af sin Ligeegyldigheds og Foragts Overflødighed over i Fru Mikkelsens fine Svale.

Karoline, der maatte sætte sig og holde paa sit Hjerte, var i den største Forlegenhed med sine Øjne, der ikke maatte og dog ikke kunde lade være at skotte op til ham.

De gik ind i Stuen, hvor Madammen tog imod Soldaten med en lige saa uskrømtet som højt skræppende Glæde.

Under Spisningen sad Henrik og faldt i Tanker og tyggede, saa det knækkede dumpt inde under venstre Kind.

„Hvordan staar ellers Ramløv?“ spurgte han med eet.

Jo, Lindstrøm mente, at Ramløv stod mycket godt; Ramløv var i det hele taget en stolt Stad. „Gyd, hur vi har det godt!“

„Det er en svær flot Stuelænge, de har faaet derovre.“

„Ock, De kan tro, den gaar lystig dervore — med Prangara og Skuespillere og Klingklang.“

„Ja saa!“

„Og hvert Øgonblik er de selv paa Farten — til Komædie, Baller og Maskerade.“

„Ja saa!“

Men det var ellers herlige Folk, vidnede Købmanden, der i det sidste Aar havde faaet saare mange Naglar ovre fra Gaarden.

„En Cigar?“ Han slog et Kneps med Fingrene i Luften og fo'r ud i Boden.

Ved at kaste Blikket til Siden opdagede Henrik, at Karoline efter gammel Vane stod og saa paa ham med sit gode, beundrende Glødeblik.

„Lad vær' med de Øjne, Karoline!“ skæmtede han og kastede en Prop hen i Hovedet paa hende.

Et lille Smil fløj som en Lysning over hendes Aasyn, men næsten i samme Nu drog hun Munden i Lave og blev bleg. De Øjne? Skulde der ligge en Sigtelse for noget stygt i disse Ord? Som om hun noget eneste Sekund havde tænkt paa at lokke for ham med Øjnene! Det var grimt, det var stygt af Henrik.

Da han skulde gaa, maatte han opsøge hende i Køkkenet, hvor hun stod med vaade Øjne og dirrede.

„Hvad er nu det for noget Tosseri, Karoline! Det var jo rene bare Spøg, det med Øjnene.“

Med megen Møje fik hun hævet Blikket op til hans bare Hals; men den lille fine Hage og Mund skjælv i Graadkamp, da hun rakte ham Haanden til Farvel.

Aa, han kunde have kysset denne søde, dirrende Barnemund!

V.

Hævn.

I to Aar gik den lille tavse Pige og tumlede med sin dulgte Kærlighed. Indesluttet, som hun var af Naturen, hengav hun sig i sin Sorg og sit Arbejde med en lille Martyrs tavse Ro — vejede Puddersukker af, skar Klipfisk i Stykker og skruppede Gryder, alt som det kunde træffe og alt sammen med tankefulde Drag.

Det tog til at krible med højtidelige Flagrelyster bag Byens Tjørnehækker og Pilegærder, da en Opmaalingsmand med et Par vimse Hjælpere en Dag viste sig paa Marken og foretog de første Forarbejder til en paatænkt Jernvej, som Omlandets Tanker i saa lang Tid havde kredset om.

„Den skal bli bra for Traktan, den Jernvæg!“ spaaede Lindstrøm og tegnede med sin amerikanske Erfarings Farvestifter et glimrende Billede af det gryende Liv, som et Arbejde af den Art fremkalder i et Landstrøg. Selv haabede han nu ved en øget Handel at faa Oprejsning for det Knæk, han havde faaet ved at bygge den dyre Dansesal, der langtfra kunde svare sig.

Netop som man var bedst i Færd med at drøfte Jernvejs-Nyheden, slog en anden Nyhed ned i Ramløv — den, at Henrik Justesen Holm var kommen tilbage fra England, hvor han havde opholdt sig et Par Aar, og nu skulde overtage Smedestedet, som den nylig afdøde Enke havde tilskrevet ham.

De henrundne Aars Kampe havde sat deres Mærker i den unge Mands Aasyn, hvor Alvorens og Viljens Støthed havde gjort Linjerne faste. Et kraftigt, mørkebrunt Helskæg dækkede hans Under-

ansigt og gav ham et mandigt, lidt barsk Udseende. Hans Tale faldt rolig, undertiden lidt bitter, altid med en Vægt af Selvsikkerhed, der kunde faa Folk til at skotte halvt ængstelig.

Med alle Evner i fuld Groning og med en Skat af praktiske Erfaringer tog han fat paa Udbedringen af det gamle Værksted. For at skaffe bedre Plads i dette lagde han Bælgen paa Loftet og forsynede den med et Blæserør ned til Ildstedet. Snart maatte han skaffe en Bælg til. Selv lavede han sig en nydelig Drejerbænk med Svinghjul og Spindel, forsynede Væglisterne med et Sæt ny Sømdorne og Snit, udbedrede Boremaskinen o. s. v.

Uge for Uge voksede hans Kundekreds, fra Byer „helt nede fra Landet“ søgte man hans Hjælp til Istandsættelse af Tærsker og andre Maskiner, og fra den nærliggende Herregaard Birkholm fik han alt Maskin-Arbejdet. I Løbet af et Aar tog hans Stilling et saadant Opsving, at han maatte holde to Svende og et Par Dreng. Saa kom Jernvejen med Tilbud: Istandsættelse af Jordvogne, Trillebøre og Hestebeslag; men sin bedste Trumf havde han endnu i Baghaanden: Leveringen af et stort Parti Svellesøm.

Han skønnede, at det vilde blive nødvendigt for ham at holde et Par Svende til; men hvor skulde han gøre af dem, og hvor skulde han skaffe Plads til de ny Maskiner, han havde skrevet efter?

Da faldt hans Tanker en Dag paa Lindstrøms Dansesal. „Jaha, det var en førtjusande Ide,“ fandt Købmanden, der heller end gerne overlod ham „Pavillonen“ for tre Fjerdedele af, hvad den havde kostet ham selv at bygge. Paa nogle Uger blev den store Murstensbygning omdannet til Svendekamre samt et mægtigt Værksted med en lille Dampmaskine og et lille Valseværk til Tilvirkning

af Svellesøm. Og nu gik det lystigt med Stempel-slag og Snurren af Hjul og Valser, samtidig med at Amboltene sang ovre i det gamle Værksted.

Og Ilden i Esserne og Kulbaalet i Dampmaskinen kastede Glans over det hele Ramløv Sogn, alle var stolte af den storartede Virksomhed, og med Agtelse for den myrderlige Hob Penge, han tjente — et Par Tusinde Rigsdaler om Aaret, mente man — og i villig Erkendelse af hans Fortjenester af Byens Ry ombyttede man efterhaanden Navnet Henrik med hans Stammenavn Holm, der nu passede saa meget bedre, som han var bleven en fin Mand og næsten hver anden Dag „komfererede med Indtruppenører og Ingsjenører“ og mange andre fine Herrer.

Men hvad hjalp al hans Fremgang? Hvor var den Tilfredshedens Straale, der skulde lyse op i Værkstederne? Hvor var Ungdommens Spændighed, det unge Sinds Flyve-Evne? Tavs og mørk gik han mellem sine Maskiner, streng og ordknap var han over for sine Folk, afmaalt over for fremmede. Der var ikke den Aften, han kunde lægge sig til Hvile med et glad Sind; der var ikke den Morgen, det gryede med lyse Løfter gennem Ruderne.

Den eneste Følelse, der kunde gløde ham op, var den Glæde, der udvidede hans Hjerte, naar han tænkte paa, hvad hun derovre maatte lide ved at se ham stige i Velstand og Ry, samtidig med at hun selv sank.

For hun sank. Det var gaaget hende og hendes Mand, som det var gaaget Lindstrøm: de havde „forbygget sig“. Hertil kom deres ødsle Liv, der for lang Tid siden havde bragt den sidste Rest af gamle Jokums Nagler til at rulle. Anna havde fra først af været henrykt over det ny Liv og svælget i Klangene af Proprietær- og Fruenavnet; men det

evige Sjov i Huset, et Par haarde Børnefødsler, Mandens ofte uhøvlede Adfærd imod hende, alt dette i Forening med den stadig voksende Ængstelse for Fremtiden havde begyndt at gøre hende træt og bitter. Og efterhaanden som hun mærkede, at hendes Skænderi prellede af paa Mandens tykhudede Børstenatur, drog hun sig mere og mere tilbage i sit eget kolde, kærlighedsløse Selv og lod ham solde og ture, som han vilde. Det ene Laan blev optaget efter det andet, men der var intet Forslag i Pengene. Undertiden tabte Mikkelsen ved Keglespil i Købstaden flere Hundrede Kroner; men han bar altid sit Tab med den flotte Verdensmands Overlegenhed og gav stundom efter endt Spil Champagne til hele Selskabet. „Splintre mig ingen Ynk her!“

Holm havde hidtil ikke haft noget at gøre med Mikkelsen, der lod smede i Nabobyen; men en Dag sagde det Stop i Proprietærens Tærskemaskine, og der stod man! Holm fik Bud og gjorde straks Maskinen i Stand. Hermed var Isen brudt. Snart kom Mikkelsen spankende med en Dørlaas, snart med en fornaglet Bøsse; inden lang Tids Forløb havde Holm faaet alt Gaardens Arbejde.

Mikkelsen lod for Resten til at være en meget ferm Mand saadan. Hvert Øjeblik kom han med Tilbud om at køre til Købstaden efter Kul og Jern, hvilke Tilbud Holm dog ikke modtog.

En ejendommelig Vane, der vakte megen Forundring, havde Mikkelsen lagt sig til i de senere Aar, efterhaanden som han tog til i Tykkelse. Midt i en Samtale kunde han synke sammen i sin Ølfedme og tilsyneladende glemme, hvad Talen var om, men saa paa een Gang, aldeles uventet, rette sig, kaste Hovedet om til den, han talte med, og udbryde: „Fuldkommen rigtig!“ el. lign.

Folk opfattede dette Træk som et Vidnesbyrd om, at der laa umaadelige Ophobninger af dybe Tanker i dette Hoved.

En Dag, da Holm var ovre i Gaarden for at gøre Vandpumpen i Stand, saa han flere Gange, at Anna stod inde i Stuen, dybt inde, og stirrede ud efter ham. At hun var angest for selv at blive set, kunde han skønne deraf, at hun drog sig til Side, hver Gang han lod Blikket gøre et Sving hen imod Vinduet.

Synet af det stirrende Kvindehoved i Stuens Halvmørke blev ved at staa for ham den hele Dag, og om Natten laa han og vred sig med al sin gamle Lidelse. Hele Optrinet fra hans sidste Møde med hende, den haanende Flamme fra hendes Øje, hvert Ord, hun havde sagt — alt stod for ham med en Tydelighed, som om han havde set og hørt det hele i denne Dag. Om han dog vidste . . . om han dog en Gang kunde faa regnet ud, hvordan han skulde faa tilbagegivet hende det Ydmygelsens Slag, som hun havde sat ham i Knæ med.

Ofte tænkte han paa at bygge sig et nyt Stuehus, saadant noget som en „Pendant“ til Længen derovre, kun finere, i engelsk Villastil, med Spejlglasruder og Blomsterfriser. En stundesløs Optagethed kunde spile hans Brystkasse ud, naar han om Natten laa og arbejdede med denne Plan; men det blev aldrig til noget med dens Gennemførelse, thi sandt at sige var han lidt ræd for de hule Lyde, der vilde raabe: „Ene, ene!“ efter ham, hver Gang han satte sine Ben i de ny, store Værelser. Saa hellere indtil videre blive i de gamle Huller og lade Pigen og Huskonen tumle med alt, som de hidtil havde gjort.

Aa, det var et fortærende Liv, dette! Hvad vilde

han ogsaa i Ramløv igen? Han gik ofte og opfriskede Mindet om de mange haarde Kampe, han havde haft med sig selv, inden han gav efter for de gaadefulde Drifter, der jog hans Tanker ud i Kredsløb om denne By — denne skæbnemærkede Plet, der dog var den eneste i Verden, han havde Sky for. Tit og mange Gange havde han sagt sig selv, at det var galt at rejse tilbage til Ramløv, han burde sælge Stedet til Smed Jonsen, der havde skrevet til ham og givet ham et særdeles godt Bud, ja hundrede Gange havde han sagt sig selv, at det var galt, det var dumt, oprivende for Sind og Sans; for han vilde herude faa sin Ulykkes Minder tilbage i hver eneste Mundfuld Luft, han indaandede. Og saa var han dog rejst. Hvem i Alverden kan dog ogsaa forstaa sig paa, hvordan man er bygget indvendig? At der kan sidde saadanne Kræfter i en, Tilskyndelser, der driver paa og piner, saa man ikke kan nære sig! —

Stærkere og stærkere havde han følt, at han havde haft Ret i sin Ængstelse: Her havde han gaaet Aar efter Aar og set i sin Sorgs og Bitterhed Graalys paa alt og alle, paa Byens Folk, paa Skoven fjernt ude, paa de flade Marker, og alt havde virket tilbage paa ham med den samme evige Stemning af Tomhed og Lede.

Det eneste fremmede Hjem, han kom i, var Købmandens, hvor han fandt noget af den Hygge og Tilfredshed, som han savnede saa haardt i sit eget. Madam Lindstrøm laa nu næsten stadig, men var altid glad, trods sine tynde, forvredne Lemmer og sit skævttrukne Underansigt, der ved sin Stilling til Overmunden mindede Henrik om Fuglen Korsnæb, som han endnu huskede fra Naturhistorien. Lindstrøm gik hvert Øjeblik og rettede paa hendes Gigtkæder og snakkede op om

hendes klara, ungdommelige Øgon, der var helt farlige for slig en Ungersvend som Holm — en Udtalelse, der altid indbragte ham et pudsigt-for-tørnet Smil og et Stød af hendes Knoer i Siden. Karoline havde gerne travlt i Boden, men kom af og til ind og satte sig med et eller andet Haandarbejde. Pokker maatte vide, hvordan det lille spinkle Pige-barn evnede at gøre alt det Arbejde, der hvilede paa hende! Foruden at passe Boden, som hun ofte var ene om, da hendes Fader var meget ude paa Handelen, klarede hun hele Husvæsenet med Madlavning og Rengøring og fandt endda Tid til at hække eller filere det ene nydelige Tæppe efter det andet og samtidig læse en Mængde Bøger, som Karen Hermansen skaffede hende. Hun var for Resten bleven en rigtig køn Pige, det var Karoline, hun kunde se saa indtagende ud med sit lille gode, vemodige Smil. Der var Øjeblikke, hvor han følte Lyst til at slaa Armene om hende og kysse hende; men han styrede sig og nøjedes som i gamle Dage med at kaste den store Nakkepisk op i Luften.

En varm Vaardag stod han længe og talte sammen med hende ved Diget, der dannede Skellet mellem hans og hendes Forældres Have. Det var lige i Løvspringstiden, denne duft- og lysfyldte Tid, der fremkalder saa mange stærke Rørelser i unge Hjerter.

„Jeg havde saadan en Lyst til at gøre en Svip-tur til England,“ fortalte han Pigen.

„Det kan jeg forstaa.“ Hun saa ud mod Havet, der blaanedes med den fineste Lød ude bag Birkholm Enge.

„Vil De med?“

„Aa De!“ Hun blev rød og drog en Kastanje-knop ned til Næsen.

„Do you not like that?*) Jeg skulde nok passe godt paa Dem.“

Hun blev endnu mere forlegen. „Vil De have, at Far og jeg skal se lidt efter Huset og Haven, mens De er borte.“

„Aa, det er bare“ — se se, hvor rød hun var bleven! — „det er bare hen i Vejret. Det er ikke saadan for mig at rejse. Jeg har for Resten Tilbud om en udmærket Stilling derovre.“

I Svalen ovre i Haven paa den anden Side af Vejen kom en ung Kvinde til Syne bag den vilde Vins aabne Væv.

„Saa synes jeg, De skulde rejse derover,“ skyndede Pigen til.

Han svarede intet.

„Jeg synes, De skulde rejse,“ blev hun ved og pillede ved Knoppens Skæl.

Da der endnu ikke kom noget Svar, saa hun ind paa ham og drejede derefter Øjnene hen i den Retning, han saa i.

Der gik en halv Snes Sekunder. „Rejse . . . ?“ sagde han med eet og drejede Hovedet om; men da opdagede han, at Karoline gik oppe i Gangen, næsten helt oppe ved hendes Forældres Hus.

Han blev staaende og saa atter over mod Svalen, dækket, som han var, af Træernes Næt. Den unge Kvinde stod lidt og kiggede over mod Maskinhuset, rettede sig derefter og saa ud i Luf-ten. Han syntes, han kunde se, at hun stod og bed sig i Læberne.

Mikkelsen kom ud til hende, rød og oppustet, og sagde nogle Ord; men hun vred sig med en vranten Drejning væk fra ham og gik sin Vej.

Senere paa Dagen kom Mikkelsen ned i Smed-

*) Synes De ikke om det?

jen til ham og gød en varm Aande af Brændevin og bajersk Øl over ham.

„Nogle forbandede Tider!“ klagede han og hug sin Cigarstump i Gulvet. Her havde han kørt og janket om i tre Dage for at rejse et Laan paa usle, lumpne 500. „Men tror De, Holm, der er nogen, der ejer Penge!“

En Tanke fløj som et Pil-Glimt igennem den unge Mands Hoved. „Kanske jeg kunde hjælpe Dem.“

Mikkelsen bøjede Hovedet og blev længe staaende tavs. Holm mente, at Manden ikke havde hørt Tilbudet; men paa een Gang svang han Hovedet om til Siden: „Tak, Holm! Det skal De have Tak for.“

„Jeg har ikke Pengene liggende; men jeg skal komme over med dem en af Dagene,“ lovede Smeden og snoede med rystende Fingre sit mørke Mundskæg.

Da var det, saa „splintrede“ Mikkelsen, et fint Tilbud, det!

Den unge Mester var i de følgende Dage i en Uro, der bragte Svendene til hvert Øjeblik at se efter ham.

Saa var det en Eftermiddag, han saa Mikkelsen smøre forbi i sin lille Enspændervogn. I en Tilstand af vellystig Spænding skyndte han sig at lave sig til, stak sin Tegnebog i Lommen, tog Vejen over mod Gaarden og drejede ind ad den gamle Port i Staldlængen.

En Stund blev han staaende i det halvmørke Portrum og blev her overfalden af en Sværm af Minder, der som Fluer svirrede rundt for hans Øjne og sang for hans Øren. Der stod den samme gamle Vogn, som havde staaet der saa mangan Aftenstund og Nat i gamle Dage . . . og der ved Hjørnet sad i den gamle Mur Flintstenen, der som

et lille Spejl fangede Maanens Straaler og kastede dem hen i to Øjne.

Han lagde Albuen op paa Kanten af Vognen og stod længe og gispede i en halv sammensunken Stilling. Endelig rettede han sig og gik videre.

Men det var i en underlig plumret, forpint Sindstilstand, han nærmede sig Indgangen, hvor der laa en lille Fyr og legede med en Hundehvalp, et lille lyst, glad Lokkehoved, der hilste nok saa kammeratlig: „Da', 'olm! Mor inde i Duen.“

Det var, som den Hævnfølelse, der i seks Aar havde ligget og ulmet i hans Sind, og som — ham selv bevidst eller ubevidst — havde dannet en af hans Livs Grunddrifter i disse Aar, nu lige med eet sank sammen som en træet, død Tanke: „Hvad er der saa ved det!“

Men hans Beslutning var tagen, rask bankede han paa Døren og traadte ind.

Idet hun saa ham i Døren, fik hendes Aasyn et Drag af Forfærdelse, Øjenbrynene drog sig sammen, hendes Ansigt blev ligblegt, men i næste Øjeblik overdroges det af en dybrød Rosenglød.

Hun sad ved et lille Mahognibord og saa paa et Barneforklæde med et brændt Hul. Som altid var hun pyntelig paaklædt og havde det lyse, bløde Haar saa nydelig opsat, som om Kammen lige var gaaet igennem det. Ved første Blik saa han, at hun endnu havde sin Pigeskønhed og sin gamle Rankhed. Det gik igennem ham med Hede og Isninger, da han fæstede Blikket paa hende og mødte disse to store, mørkeblaa Øjne, der havde en Glans som ingen anden Kvindes Øjne i Verden.

„Goddag!“ hilste han.

Hun rejste sig, strammede sig op med den Rest af gammel Myndighedsfølelse, hun endnu havde

tilbage, og gav sig til at ordne Sagerne paa Sy-bordet.

Han stod nogle Sekunder og saa tavs paa hende. Jo . . . det var den samme lille Grube i Hagen, de samme fine Buer ved Næsefløjene. En Række ilende Indtryk med lette Berøringer af Minder og Drømme fra Lykketiden fik hans Hjerter til at støde mod Brystvæggen og gjorde hans Aandedræt kort.

„Det var nogle Penge, som jeg havde lovet at hjælpe jer med,“ kom det endelig rolig og fast.

Hun stod og aandede i kvalfuld Trods og evnede ikke at sige et Ord. Eller vilde hun intet sige?

Han havde taget sin Tegnebog frem og stod og famlede med et Bundt Sedler.

„Jeg ved ikke, om De vil tage imod dem?“ spurgte han og rakte Pengene frem.

Atter var hun bleven bleg, og under Øjnene havde der lagt sig et Par blaa Skygger.

„Her er 500,“ vedblev han. „Og De kan godt faa flere, hvis det er, De trænger haardt.“

Han saa, hvor hun vaandede sig; men hendes trodsende Holdning æggede al den gamle Hævnlyst op i ham, han blev kold lige til Hjerteroden, fyldtes med en ond, rasende Lyst til at lægge hende under sin Overmagts Hæl og knække hende.

„Jeg tager ikke mod Penge af Dem,“ sagde hun omsider og forsøgte at se ham fast i Øjnene.

Da rettede han sig og saa hende ind i Ansigtet. „Det er vel ikke Deres Ære for nær at tage imod en Handsrækning?“

Endnu i nogle Sekunder holdt hun Værdigheden oppe.

„Jeg siger: Det er vel ikke Deres Ære for nær at tage imod en Haandsrækning?“

Da sank hun med eet ned paa Stolen, lagde sig

ind over Bordet, skjulte Ansigtet mellem Armene og brast i Graad.

Længe stod han tvivlraadig og famlede med Sedlerne, bøjede dem sammen og rettede dem ud igen, lagde dem paa Bordet og tog dem igen. Han kunde mærke paa Gulvbræderne, hvor det rykkede i hendes Legeme.

„Jaja,“ sagde han og lagde Sedlerne i Tegnebogen, „jeg kan jo ogsaa give Mikkelsen dem.“

VI.

Hun vilde gerne.

Hvad var der saa ved det?

Her havde han gaaet Aar efter Aar med Hjertet fuldt af ondt Blod, but og muggen, kun ildnet op af en Driftighed, der, naar alt kom til alt, havde laant sin Varme-Evne af en hævnlysten Aand. Nu havde han faaet Oprejsning; men havde den gjort ham friere og gladere, havde den rullet Tæppet op for Sol og Lykke?

Ugerne gik med Slid som sædvanlig; men han var bleven endnu mere mørk og indesluttet end før.

Det var Søndag. Han sad med Hovedet støttet mod Haanden, ganske ene i Stuen, Svendene og Drengene var paa Farten, Pigen var ogsaa gaaet bort. Der kom Taarer i hans Øjne ved Tanken om, at han, den unge, stærke Mand, den agtede, velhavende Mand, skulde være saa ene og sidde her Søndag Eftermiddag i dette mørke Hul og se paa Bordets Støvlag og Gulvets Halmstumper. Søndagsglæden, Fuglesangen, Ungdommens Jubel ude i Byen var som en fremmed Verdens Røster

for ham, ingen brød sig om ham, trist og koldt og øde sled hans Liv sig hen.

Da hændte det vidunderlige, at der i eet Nu rullede noget højt mærkværdigt frem for hans Øjne.

En lille, søndagssmykket Pige med en stor, gul Nakkepisk gik forbi Vinduet og saa ud for sig med dette søde Barneblik, der virkede paa alle Mennesker som en Velsignelse i Kirken. Han saa en brun Sløjfe under den lille fine Hage, en lys Straale fra Øjnene, et Skimt af det store, gule Haar, og i samme Øjeblik var det for ham, som om en Lysning fra en ny Verden gik over hans Sind og fo'r ud i alle hans Væsens Gange. I eet Nu, i eet eneste Nu kom det — en vidunderlig Aabenbarelse, et Trylleglimt, hvori der var samlet saa megen Hygge og Skønhed, saa mange lyse Løfter, saa megen trofast, god Kærlighed.

Han rejste sig og saa efter hende. Den lille kønne Pige krop med Hofternes vuggende Buer og Haarpiskens smaa Sving afsatte i hans Sind et Indtryk af noget lyst, varmt, hans Hjerterørte sig med en vidunderlig Glæde, det var for ham, som al Livets opsparede Lykke nu vilde melde sig til Tjeneste.

Han ventede og ventede. Mon hun dog ikke kom tilbage? En utaalmelig Længsel gjorde den stærke Mand nervøs og drev ham til at se ud ad Vinduet den ene Gang efter den anden.

Da Pigen endelig kom tilbage, gik han ud og standsede hende, tog hende stiltiende ved Haanden og førte hende ind i sin Stue, lagde Armen om hendes Nakke og saa hende ned i de forundrede Øjne.

„Karoline, du lille, gode, rare Pige, vil du ikke nok være min Kone?“

To tindrende Lykketaarer perlede frem i de

gode, blaa Øjne, idet hun med en Inderlighed, der ikke indeholdt fjerneste Spor af Tvivlraadighed, svarede:

„Jo, jeg vil gerne.“

VII.

„Gud ske Lov og Tak!“

Det var, som der lød Kimen af Bryllupsklokker i Juni-Vindens Vift over Haverne.

Lindstrøm løb formelig rundt af ellevild Lykke, og Madammen fik et Tilfælde af Sundhed, sprang af Sengen og hængte sit franske Sjal ud at soles.

„Jajaja, lad os nu se Tiden lidt an,“ holdt den unge Mand tilbage, da Lindstrøm straks vilde af Sted op til Præsten for at tinge Lysning. „Jeg maa dog have lavet et ordentligt Hjem til Karoline.“

„Du er dog ogsaa rent forstyrret, Fatter,“ skændte Madammen, der, hinkende ved en Stok og med Hovedet skjult i Tørklæder og Vat, fo'r omkring i Huset og endevendte Kister og Skabe.

Karoline gik med Banken i Brystet og vidste ikke, om hun drømte eller var vaagen. Havde Vorherre da lige med eet vendt op og ned paa Verden og flyttet al Himmerigs Lykke med Sang og Englesmil ned paa Jorden? Flere Gange om Dagen maatte hun sætte sig og tvinge sig til at tænke paa Puddersukker og Klipfisk, for dog en Gang imellem at skaffe Hjertet et lille Frikvarter.

Byggeplanen dukkede atter op i den unge Smeds Hoved; men der var ikke mere den Pirring ved at gennemtænke den, som der før havde været, og Sagen blev igen skudt ud i det uvisse.

Hver Aften var han en sikker Gæst hos Lind-

strøms, hvor den lille lykkelige Karoline hvert Øjeblik sprang fra sine Kræmmerhuse og undselig kiggede ind bag Stuedørens Tæppe til ham.

Aa — denne lille gode, rare Pige! „Kom her!“

Saa kom hun hoppende og satte sig med et Barns bævende Glæde paa hans Knæ og saa ham op i Ansigtet.

„Jeg — er — saa — glad!“ kunde hun hviske og blive helt rød.

Men paaaldende var det for ham, hvor lidt hun vejede paa hans Skød. Naa, det var jo bare, til han blev vant til at vippe med hende.

En Aften overraskede hun ham med sit Fotografi, indfattet i en lille nydelig Fløjlsramme, broderet med gul Silke.

„Du kære Pige, du skal hænge over min Seng, for at jeg hver Morgen, naar jeg slaar Øjnene op, kan se dig straks.“

Godt, at han nu kunde drage Vejret langt og sige: „Gud ske Lov og Tak!“

Som et Stykke glødende Jern, der føres ned i Afsvalingsgryden, faar Vandet i denne til at koge og boble i lang Tid, saaledes havde hans Kærlighed til Anna holdt ved med at syde i ham i de hendirundne Aar, og det var først nu efter Trolovelsen med Karoline, at hans Sind var kommet i Ro, saa han kunde se kold og ligegyldig over mod Gaarden.

Hvordan mon hun egentlig havde det, — Fruen? Der blev fortalt, at hun gik hele Dage igennem med røde Øjne og ikke kunde taale at se Manden i Stuerne.

VIII.

En flink Mand.

Julius Mikkelsen, Proprietær til Hyldegaard, forhenværende Formand for Sogneraadet, endnu Formand for Ramløv Herreds Landboforening, var bleven en meget omfangsrig Herre med en hel Mængde Underhager og med dette tilslørede, fjolletfiffige Blik, der ofte er et Særkende for Folk, som har ført et vildt Liv, men som ender med at gaa hjemme og drikke stille.

Naar han kom i Nærheden af sin Kone, og hun med rynket Pande og en træt Haandbevægelse vendte sig fra ham, nikkede han og plirede med Øjnene efter hende. Naar han sad og drak med en eller anden gammel Ven, og denne udtalte sin Anerkendelse af, at han kunde sidde og hutle sig igennem trods sin store Gæld, nikkede og smilede han med det samme plirende Blik. Ingen kunde rigtig blive klog paa Manden mere. Mange tog hans fiffige Miner som Tegn paa en klog Aand, der arbejdede i stille, gaadefulde Dybder, andre opfattede dem som Vidnesbyrd om en begyndende Fjollethed.

Kun naar han var sammen med sine to Børn, helst ene med dem i Haven eller Laden, faldt Øjnenes fiffige Tilsløring væk og gav Plads for et Skær af stor, inderlig Faderglæde. Folk, som traf til at se ham ligge og lege med Børnene, forundredes ved at høre og se, hvor mange milde og bløde Ord denne ellers af Eder fyldte Mund kunde komme med, hvordan han klemte de smaa Hoveder ind til sin Kind, glattede de lyse Lokker og fortalte om Fugle og firfødde Dyr i et Maal, der var sammensat af alle mulige Lyde lige fra

Gaasens „Gæ—gæ—gæk“ til den lille Gris's fine „I...h“.

Ofte gik Mikkelsen med sine to Børn ved Hænderne ned til Holm, hvem han i den sidste Tid havde kastet sin Kærlighed paa.

„Sikke Børn, Holm! Præmievarer, — hvad! De skulde høre ham der sige „splintre mig —“ „jeg vil splintre mig ikke i Seng endnu!“ Men det ved lille Marius nok, at han ikke maa sige. Saadan noget stygt noget! Aa Gud ja!“ sukkede han og tørrede sine Øjne. „De Børn, de Børn! De kunde blive til noget. Kan lille Gyda gaa hen og kysse fremmed Mand og sige: „Do, Mand, Fars do'e Ven“.“

Naar den lille Pige laa paa Holms Skød og borede sine smaa spidse Knæer ned i hans Ben, kunde det hænde, at der af hendes Pludren løftede sig en enkelt klangfuld Lyd, der bragte ham til at se vist paa hende.

Tit kom Mikkelsen ogsaa alene, stundom to, tre Gange om Dagen, altid oppustet og lugtende af Drikkevarer. En Søndag Eftermiddag blev Holm Dus med ham ved en Bajer. Pokker — Mikkelsen var jo en flink Mand saadan, og de havde altid en Del at snakke om.

Men det var paafaldende, saa ofte Manden nu drog Hagen ned paa Brystet og sank hen i denne gaadefulde Dybsindighed. At der var Vægt i hans Kinder, det fik man at se, hver Gang han efter en saadan tavs Luden drejede Hovedet rask om; den ene Kind, den, der havde længst at svinge, kunde aldrig vinde med, men kom altid svingende bagefter og hoppede da gerne lidt for langt, hvorover den blev forskrækket og blev ved at ryste en Stund, inden den kom rigtig i Stilling igen.

„Centrifugalkraft,“ tænkte Holm.

„Ja,“ tilstod den flinke Mand, „jeg kom en

Gang til at smide en Sten i Maskinen for dig, Holm. Det var nu saadan, hvad det var — i en Forhastelse, kort sagt. For havde jeg kendt Hjulværket rigtig den Gang, saa havde jeg betænkt mig. Saa havde jeg betænkt mig,“ gentog han.

Smeden lavede et stærkt Glas Grog til sin Gæst og et svagt til sig selv.

„Værsgod, Mikkelsen, lad os klinke en Gang og sidde og snakke lidt.“

„Holm,“ sagde Proprietæren rørt og tog om Glasset, „der er Blod i dig — arabisk og, kort sagt, af det ægte! Og det drikker jeg paa af et oprigtigt og ærligt Venskabsbaand. Skaal, Holm!“

„Ja,“ tog Smeden atter fat, „det er ikke saa nemt at blive klog paa Hjulværket i et Maskineri, om ogsaa man gaar og titter i det hver Dag.“

Mikkelsen sad lidt og nikkede med dette ejendommelige Smil, der sagde saa meget som, at han var dog inte født i Gaar.

„Det er saa sammensat, saadant et Hjulværk,“ vedblev Smeden og skottede med sammenknebne Øjne.

Mikkelsen tog sig en ny Slurk og nikkede igen. „Man kender Naturens Love, man har selv haft Fornemmelser i den Retning — i Ungdommens Dage, og kort sagt, inden Krigen. Man har lært at se bag Kolisjerne, ogsaa med andre — hvordan det gaar med Snoreværket og de hemmelige Fornemmelser i venstre. Men det er nu lige meget for mig personlig, for mit eget Maskineri det er herunder.“

„Ja hvordan mener du?“

„Se paa denne Haand!“ Han viste ham fem fede, blanke Fingre, der sitrede af Drankersvækkelse. „Et Aars Tid eller saa,“ vedblev han og vinkede med Hovedet. „Men det er nu lige meget, Naturens Love maa have deres Gang, baade paa

den ene og den anden Led, og mig personlig kan det være lige fedt, om vedkommende, kort sagt, ser til mig eller til en anden Side, for jeg er til Rotterne. Men man havde noget at leve for alligevel — han strøg Øjnene — „dersom det var, at man var i sin Velmagts Dage og kunde se Udveje til at gøre, hvad man skulde, med Kundskaber og Opdragelse og det hele.“

Han sad lidt og nikkede med indadvendt Blik.

„Ellers kunde det være mig lige meget, hvad det angaar med det andet; og jeg skulde ikke knurre mod Livets Styrelse; for hvem andre end han deroppe har givet Menneskenes Børn deres Følelser og, kort sagt, skrevet Naturens Love?“

Den anden sad og lurede som for at finde en ledende Traad i dette Vildspind; men Mandens Fortrolighed løb til sidst ud i det rene Vaas.

„Jaja, Holm,“ hilste han af, „du forstaar mig, for du har set ind i mit Hjertekammer og, kort sagt, i Nyrernes Gange.“

Holm gik den hele Eftermiddag og brød sin Hjerne med vidtsvævende Gisninger og spændte sin Hukommelse for at genkalde sig Mandens forvirrede Tale, Klangen i det og det Ord, Udtrykket ved den og den Sætning.

Da han om Aftenen var inde hos Lindstrøms, var han adspredt og gik tidlig hjem.

Hadde Manden i sit Fuldskab lukket op for Hemmeligheder, som han havde gaaet derhjemme og listet sig til ved en Slags Tyveri med Øjne og Øren?

Aa, det var vel Vaas, det hele, vævet sammen af Tanker, som han havde gaaet og spundet i sin Omtaagethed, og som han nu bød frem i gaadefuld Uklarhed, for at de skulde gøre Virkning som et Vidnesbyrd om Fiffighed.

Nu stod Juli Maaned for Døren, nu skulde det være Alvor med Byggeriet, og saa efter Høst skulde Klokkerne kime.

IX.

Charles Mikkelsen.

Mikkelsens Broder, der hidtil havde slaaet sine Folder i Hovedstaden, dukkede nu op i den hjemlige Rede og satte Købstaden og Omlandet i Forbavselse ved en stor, fed Kundgørelse i Byens Blade om Servering à la carte hele Dagen, elegant monterede Værelser, Billard, lukket Keglebane med Højagtelse Charles Mikkelsen, Forpagter af Hotel Dana.

Med sin Søster, der styrede Huset for ham, kom han en Middagsstund kørende med en stor, fnyssende Skimmel i susende Trav ud til Ramløv, hvor han skjulte Huse og Gaarde i hvirvlende Støvskeer, kørte et Faar og en Gris og et Par Dreng paa Hovedet i en Grøft og drog alle Mennesker til Vinduerne ved sine skud-lignende Piskesmæld.

„Velkommen! Velkommen!“ Anna levede op og lod Pigerne i en Fart rive Hovedet af en Flok Kyllinger, medens hun selv underholdt sig en Stund med de snakkende, leende Gæster og derefter fo'r ned i Kælderen og holdt Vinflasker op for Dagen og skrællede Skimmel af Stikkelsbærgrøden.

Dog mageløst heldigt, at hun saa lige havde faaet den røde, uldne paa! Og saa at hun havde denne dejlige Stikkelsbærgrød staaende!

Tænk — Petra i brunt Silke og med staalgraa Entoutcas! Og Fætter Charles — hvor han dog havde taget sig op! Dette Slag til Siden med den fine Silkehat, disse lette Vridninger med Hof-

terne, den fjederagtige Maade, han førte Armen og Haanden paa, naar han strøg sit lange, gule, engelske Kindsæg: „Chik, Kusine!“ . . . Nej, det var dog rigtig morsomt! Og hun, som havde gaaet og grædt den hele Formiddag!

Hun maatte op igen.

„Naa, hvordan staar saa Aktierne i den kære lille Landsby, Kusine?“ spurgte Fætteren.

Hun rystede paa Hovedet og saa efter Sovekammerdøren.

Saa rystede ogsaa han paa Hovedet og slog ad hende med sin hvide Handske. „Saa' det straks, saa' det straks,“ hviskede han med sin Mund næsten helt nede ved hendes. „Men man maa emangcipere sig over Livets Pietisme,“ tilføjede han og rettede sig med et Sæt Kraftens Rynker mellem Brynene — hentede derefter et Suk op fra en dyb Grube, hvor saa mange overvundne haarde Prøvelser laa nedsænkede, hvorhos han strøg sine 11 Tommers Kindbarter og smed dem tilbage over Akslerne, som om han vilde tilkendegive, hvilken Vej man skal sende Livets Pietisme.

„Aa, Anna!“ sukkede Petra og lagde sit guldsmykkede Haandled op om Halsen paa sit Søskenbarn. „Jeg har lagt og tænkt paa dig hver eneste Nat i lang Tid.“ Hun vilde bøje sit Hoved over mod Annas Kind, men kunde ikke rigtig komme til for sin mægtige Barm, der stødte imod Kusinens Bryst, som ogsaa havde det med Fyldighed.

Hr. Charles gjorde et Sving op i Stuen og gik hele Tiden og drog i sit lange Skæg.

„Hvordan slap han over Terminen?“ spurgte han.

Anna blev rød og gjorde nogle Fagter, der skulde sige, at det havde været en kedelig, indviklet Historie.

„Ja, han skrev jo til mig; men man var jo selv i negative Omstændigheder og gik med store Spekulationer.“

„Sssy . . . s!“ og af Sted ud til Kyllingerne.

Husets Herre, der viste sig i vadsket og børstet Stand, med fem tynde Traade liggende glat over den røde Isse, blev modtaget med et broderligt Slag paa sin brede Aksel.

„Naa, Bror Julius! Vi nyder Jordens Frugter og gotter os ved Fedekalvens Lækkerheder . . . Bevare mig vel, sikken en Embopoint du lægger dig til, Menneske!“

„He he! Man har jo ogsaa gode Dage.“

„Ja Pokker maa vide, hvor du holder Balancen paa Snoren i disse tossede Tider.“

„He he!“ lo den anden igen og kneb Øjnene sammen. „Man holder den jo gaaende.“

At han for at holde den gaaende maatte ty til sin gode Ven nede i Smedjen og hver anden Stund lette ham for en blaa eller graa Seddel, var noget, som Broder Charles ikke havde nødig at faa Oplysning om.

„Ak ja, vi har prøvet meget, vi to Brødre,“ sukkede Charles, der havde kastet sig i Chaiselonguen, hvor han laa og holdt sin dampende Cigar ud med en lang Arm, medens han med den anden Haand skiftevis sleb sine lange Barter og ved hvert Træk drog Kinden ud som en lille Pose. „Vi har prøvet meget, vi to Brødre,“ gentog han og lod Tanken glide tilbage over sit eget Liv, der havde været hjemsøgt af forfærdelig mange negative Omstændigheder, Brummeture, Mulkter, Overhæng og Kvaler med Kvindfolk og Ubehageligheder med Kvindfolks Kærester. „Vi har prøvet grum—me majet“ gentog han for tredje Gang. „Men Pokker

ved, vi har altid haft Enersjiens Talang til at rejse os af Asken ligesom den Fugl Pøniks.“

Julius spurgte, hvordan det tegnede med Dana.

Tija—a tegnede? Der skulde jo Tid og Money til at arbejde saadan en Bule op; for rent ud sagt var Dana sunken ner i den simple Genre i Farses sidste Aar; men man skulde nok faa chiket Bedriften op, for man havde jo levet paa de Steder, hvor man havde lært at smøre Valserne paa den rigtige Facon. „Kom op til os, Bror Julius, seinem Frau med!“

„Jeg kan ikke faa hende med ud mere.“

Charles smed Benene ned og satte Hænderne paa Knæerne med Albuerne udefter. „Sig mig, Bror — unter uns — hvad er det egentlig, der pusler med det Kvindemenneske?“

„Jeg ved det ikke! Hun har begyndt at gaa saa meget i Kirke.“

Charles spidsede Munden og udstødte en fin Fløjtetone, der tilkendegav, at saa var det saare betænkelig fat med hende. „Lad hende for Guds Skyld ikke gaa hen og blive hellig — nok gudfrygtig — det bør vi alle være, Fromhed styrker Rigerne, men hellig . . . med Suk og Faste og legemlig Beredelse! Saa er du færdig, Bror, saa kan du lige saa godt straks sælge alle dine Køer og stille dine Mælkebøtter til Auktion.“

„Hja—a.“ Julius samstemmede med en lille Haandbevægelse og var meget bedrøvet.

„Ut med hende om Søndagen, ’rut med hende! Send hende pr. Jernbane eller pr. Aksel op til Petra og mig, vi skal nok . . . der har vi Corpus diliktum. Vi taler over dig, skønne Kusine og Svigerinde. Kom op til Kusine Petra og Fætter Charles en Gang imellem — paa det bekendte gamle Sted, hvor det kan blive godt en Gang

endnu! Saa gynger vi i Hængekøjen, danser Kankan, tager i Skoven og la'r Propperne knalde . . . vi skal nok faa Livets Kilder til at springe med Guldæbler og Tilbehør. Hva', lille Ven, hva' hihhihi!" sluttete han og tog hende under Hagen.

"Didilidumdum, didilidumdum!" satte han derefter i og gjorde et Par smaa lette Dansetrin med hende, hvilket fornøjede den lille fyldige Petra i det Mon, at hun drog sin Silkekjole ud med Spidserne af fire Fingre og gjorde nogle indbydende Menuet-Trin hen imod Bror Julius, der dog ikke fandt sig oplagt til at vove sig ud med hende.

"Ok ja, vi spør, vi spør!" sukkede Charles Mikkelsen og fik atter dette Smertesdrag, der talte om en dyb Livserfarings dybe Alvor.

Efter en „splendid Diner“, som Hotelforpagteren takkede sin smukke Kusine og Svigerinde for ved at udbringe en særdeles smigrende „To-ast“, der fandt en lige saa hjertelig som nydelig Afslutning ved syv højtidelige Buk og elleve kredsende Hilser med det tømte Glas, ytrede Frøken Petra Lyst til at se den kære gamle Onkel Jokums Gravminde.

„Ja, det kan vi saa godt . . .“, indvilgede Anna. „Saa serverer jeg Kaffen i Verandaen, naar vi kommer tilbage.“

De tre Søskende lavede sig i Stand og stod et Øjeblik ude paa Vejen og saa ned imod Smedjen, ventende paa Anna; men da Anna indfandt sig, kom hun paa een Gang i Tanker om, at hun ikke kunde følge med straks . . . nej, hun kunde ikke straks . . . nej vist ikke, hun maatte først have gjort det og det. Lidt efter valgte hun Stien bag Haverne og stødte sammen med de andre ved Gymnastikpladsen, hvor Byens Lærer netop var i Færd med at indøve en Bataillon paa tre vordende Fædrelandsforsvarere i Kunsten at løbe hurtigt.

„Aha—a! Goddag, højsterede Hr. Lerer!“ hilste Charles Mikkelsen og tolkede med Munden og Hatten sin høflige Ærbødighed for Hr. Lereren, Ungdommens ansvarsfulde Opdrager, den vordende Generations Vejleder paa Gymnasiet Omraade . . .

Og inden de gik videre, viste Danas Forpagter, at han endnu trods sine 31 og en nylig indtagen bedre Middag var Mand for at se Tilværelsen over Skraastangen hele tre Gange og endda havde Kræfter og Vejr nok til bagefter med sammen-smækkede Hæle og Haanden paa Hjertet at slaa ud med sin høje Hat og takke den erede Forsamling for den Opmærksomhed, den havde fulgt hans ringe Ydelser med.

Kaffen blev drukket, og Eftermiddagens Timer gled med Sang og Løjer og Klang af Toddyglas.

„Tsju!“ sang den oprømte Forpagter og klimprede paa Annas Solskærm, der maatte gøre Tjeneste som Tyroler-Ferdinands Guitar:

„Paa Livets Bane,
hvor jeg dig venter“

„Ok ja, vi spørjer!“

X.

Underlige Drømmesyner.

En lille gul Gig, som Mikkelsen købte lejlighedsvis, (men som han rigtignok ikke betalte lejlighedsvis), blev et yndet Befordringsmiddel for Fruen, der nu hver Søndag svippede op til Fætteren og Kusinen i det nyoppudsede „Hotel“.

Holm saa hende ofte rulle af Sted, rank og smuk, med Pisen og Tømmen højt løftede. Han kunde ikke undgaa at lægge Mærke til, at hun hver

Gang skelede til Vinduerne paa en egen Maade, og da han en Dag stod i Døren og tog til Hatten, saa han tydelig, hvordan Blodet skød sig op i hendes Kinder, idet hun gjorde en svag nejende Bevægelse.

Ogsaa Holm fik en Gang imellem Lyst til at lufte sig. Undertiden lejede han om Søndagen et lille Enspænder-Køretøj og tog en Tur med Karoline til Købstaden, staldede ind i Købmandsgaarden lige over for Dana og vandrede med Karoline ud i Lystskoven, hvor de lagde sig paa en eller anden Græsskrænt og nød Skovfriskheden og Fuglesangen.

Med en uskyldig Barnlighed kunde den unge Pige flytte sig nærmere og nærmere ind imod ham og bugte sig af Forlegenhed efter hans Arm.

„Jeg er saa glad!“

„Dit lille Trolld! Du er næsten alt for kælen.“

Det blev ved at være saa underligt for ham at drage hendes lette Legeme ind til sig og mærke hendes bankende Bryst mod sit; men han holdt saa meget af hende og syntes, det var saa morsomt at se, hvorledes hun med søde, katteagtige Bugtninger gled ind i hans Arm og skød sig op imod hans Skæg.

Det kunde hænde, naar han sad i sine egne Tanker og saa ud for sig, at han med eet kunde blive overrasket ved at opdage, at hun var krøben ind i hans Arm og laa op imod hans Bryst.

Da de en Søndag kørte til Skoven ad Nyrup-Vejen, fik han Kig paa en ung Dame, der gik med et Barn ved Haanden ned imod Elleskoven. Hun var klædt i en lyserød Kjole og havde et lille hvidt Sjal hængende løst om sig. Han kendte hende ved første Øjekast; ingen andre end hun havde denne værdige Gang, denne ranke Holdning,

der mindede ham om græske Billedstøtter, som han havde set Tegninger af. Han kunde se, hvor hendes store, kraftige Bryst skød sig frem under det hvide Langsjal. I sin Aandsfraværelse sad han og drog i den ene Tømmestreng . . . Hov Hov! — havde de ikke lige nær kørt i Grøften!

„Henrik dog!“ skreg Karoline.

Han fik med et brat Tag drejet Hesten ind i Sporet og gav den et Rap med Pisken. Saadan en Kule, der gik der saa lumskelig og dryssede lige ud til Græskanten!

Saa vendte han atter Øjnene over mod den lysklædte Kvinde og blev opmærksom paa, at hun tog en lille Genstand op fra Jorden og stod en Stund og saa nøje paa den, mens Barnet løb ned imod Skoven. Hvad kunde det være? Hun lod omsider Genstanden falde, gjorde en lille rokkende Bevægelse med Hovedet og blev længe staaende i en tankefuld Stilling, med Blikket ned imod Genstanden.

Karoline, der var angst for sin ny Straahat, sad og saa op paa Skyerne: „Bare vi ikke faar Regn!“

Han hørte det ikke.

„Godt at jeg tog mit blaa Uldtørklæde med, som jeg kan tage paa, hvis det skulde være!“

Heller ikke dette hørte han.

„Det er nogen simpel Rug, Hansen har der,“ sagde hun lidt efter.

. . . Hvad kunde det dog være? Han skulde dog se efter, naar han en Dag gik over Marken til Stationen. Det var lige der ved den hvide Sten, tæt ved Vejen.

„Men han passer vist ogsaa sin Jord daarlig.“

Da han endnu ikke lod til at høre, vendte hun Hovedet om imod ham og raabte:

„Er du døv?“

„Hvad . . . Regn? Nej, vi faar saamænd ikke Regn i Dag.“

Karoline havde nu ogsaa faaet Øje paa Damen, men sagde ikke noget.

Henrik blev efterhaanden helt snaksom og lovede hende Kaffe i Skovløberhuset.

Længe sad de under en Bøg og saa paa to Glenter, der kredsede i Luften over et aabent Mosedrag.

„Det er nok Mand og Kone,“ mente Karoline.

„Kanske.“

„Se, hvor de kredser — den ene efter den anden!“

„Jeg synes, det maa blive lidt kedeligt i Længden.“

„Jamen naar de nu holder saa meget af hinanden.“

Samtalen vilde ikke rigtig glide. Da hun opdagede, at han havde vendt Øjnene imod hende og sad og stirrede paa hende, snart paa Ansigtet, snart paa Brystet, spurgte hun, hvad det var.

Det var ikke noget.

„Men hvad er det dog?“ gentog hun, da han blev ved at se.

„Jeg synes, du bliver mere og mere mager. Kunde du ikke stoppe noget ind paa Brystet?“

Hun gav sig til at banke sig paa Knæet med en lille Kvist.

Endnu samme Aften gik han ud paa Marken og fandt i det dugvaade Græs et lille fladt, halvt opraadnet Stykke Træ, der aabenbart en Gang var blevet kørt ud med Askegødningen. Han tog det op og saa, at det var halvt omrandet med et rustent Beslag af Baandjern. Ved at holde det rigtig op i Maanelyset opdagede han Resterne af tre Tunger — — —.

Da lod han Haanden synke.

Han satte sig paa en Tromle ved Vejkanten og lænede sit Hoved mod Haanden. Elleskovens Nattergal, hvis Toner han saa ofte havde hørt, naar han sent paa Aftenen sad hjemme i sit Lysthus, stemte op med Kluk og lange bløde Løb, der besvaredes af en klinger Røst ovre fra den anden Side af Lunden. Markblomsternes fine, flygtige Oljer drev i vellugtsvangre Drag gennem Luften, Guldgrenen i Udkanten af Lunden lyste med sine gule Klaser, det var, som han tydelig kunde skelne dens Lugt i Duftbølgerne.

„Jeg ved godt, at de er giftige; men lige meget — jeg elsker de Blomster,“ syntes han at høre sig selv sige.

Fra Mosen kom et Drag af Mjødurt- og Rørduft, der blandede sig med Blomsterduften og dansede om ham i Luften. Der var noget i denne Duft, der berusede ham, noget i Elleskovens Natglans, der lyste trylleagtig over Dybder i hans Indre, som han ikke selv kendte, noget i Fugletonerne, der fik alle Tanker og Følelser i ham til at krympe sig i sød Lidelse.

Som ved et Stød af en eller anden usynlig Magt rettede han sig op, tog sig til Hovedet og rejste sig.

Hvad . . . hvem var det . . . hende deroppe med det lyseblaa Tørklæde over Hovedet? Var det ikke . . . ? Hvor blev hun af?

Han strøg sig over Øjnene og stirrede paa ny, men kunde ingen se. Dog forunderligt! Han syntes saa tydelig, han saa et Kvindemenneske; men han var ikke sikker paa det, han vidste fra tidligere Lejligheder, at naar han gik med dette Pres af Blod i Hovedet, saa kunde han se saa meget, som ingen andre saa.

Skulde han gaa op og se efter bag Tjørnen? Aa, det var vel ingenting.

Han satte sig igen og blev siddende længe, tavs, grublende. Hver Gang han rettede sig for at fylde Brystet med Luft, lagde han Mærke til, hvorledes Duggen i Græsset skinnede perlemoderagtig, og hvor sælsomt Maanelyset flimrede hen over de døsige bølgende vaade Vipper paa Rugen nede til venstre.

Kirkeklokken slog 1, men han hørte det ikke; thi netop som dens Slag gled ud i Luften, saa han et smilende Kvinde-Aasyn for sig og hørte Ordet „dansede“ blive udtalt med en syngende Vellyd, der fik hans Indre til at skælve, som om tusinde Strenges bævede og sang i ham.

Han rettede sig op og tørrede sin Pande, Blodet suste for hans Øren og huggede i hans Pulse, det var, som hans Legeme var fuldt af sydende Kræfter, der hvirvlede rundt med hans Tanker og røvede ham Sans og Samling.

Men da følte han over sit Bryst et smerteligt Tryk og kom til at hoste. Han saa ud over Mosen og mærkede nu, at det drog med lunken, svovl-agtig Taage op over ham.

Saa samlede han sammen paa de Stumper af Fornuft, han havde tilbage, bed Tænderne sammen, rejste sig og gik i rask Gang op imod Byen.

XI.

En Indbydelse og en Gæstefærd.

Juli kom og gik, August og September kom og gik — det blev ikke til noget med Byggeriet.

Han kunde for den Sags Skyld ogsaa godt nøjes med at pudse lidt op paa de gamle Stuer og se Tiden an.

Men heller ikke denne Oppudsning blev det til noget med.

Hos Lindstrøms var Stemningen ved at blive rent forkludret, Karoline gik og skæmmede sig og vilde ikke tale med nogen, hendes Moder, der nu igen laa til Stadighed og ofte var meget daarlig, trængte ind paa hende for at faa at vide, hvad der var i Vejen; men den unge Pige afviste hende; de kunde jo bare lade hende gaa i Fred.

Lindstrøm, som var den, der bedst holdt Fatningen, mente, at de to unge mycket godt kunde jifte sig og foreløbig slaa sig til Ro i de gamle Rum, som de var.

„Jaja, lad os nu se,“ var den unge Mands stadi-
ge Ord. De Haandværksfolk var aldrig til at faa fat paa; men naar nu Maleren blev færdig med Hansens Havestue, saa skulde han dog se — —

Som oftest var Mikkelsen halvt eller helt drukken, naar han kom ned i Smedestedet.

„Ja,“ forklarede han en Efteraarsaften, da han og Holm sad og drak et Glas sammen, „Lykken har været mig imod formedelst Tidernes Ugunst, som ingen Mand er Herre over, og den har ogsaa været mig imod med uheldige private Konjunkturer; men det sidstnævnte, som angaar Naturens hemmelige Love, kan ingen Mennesker forandre.“

Holm lyttede.

„Men det er nu lige meget, Holm, du har været en Hædersmand baade paa den ene Maade og, kort sagt, ogsaa i merbemeldte Forhold, som vi kun snakker om under fire Øjne. For hvad det angaar med direkte Handlemaade i det Forhold, saa har jeg ikke noget at beklage mig over

til nogen af Siderne, det være langtfra. Men lige meget derom, man har jo Nerver i Fingerspidserne for Pulsaarerne til begge Sider, kort sagt.“

„Jeg forstaar ikke, hvad det er for et Forhold, du snakker om.“

Mikkelsens Hoved faldt ned paa Brystet og syntes at ville blive liggende der i lange Tider.

„Hvad er det, du snakker om, Mand?“ purrede Holm ved ham.

Men han blev siddende i den samme ludende Stilling, med spidset Mund og rynket Pande. Endelig smed han Hovedet om imod Holm: „Hvad det er for et Forhold?“ Han nikkede og lo. „He he he! Det er en mærkelig Karakter, at, kort sagt, de vedkommende de tror aldrig, at andre har Blik for dem. He he he! Hovedet i Sandet . . .! He he he he!“

Holm sad i Tanker og lukkede en Lommekniv hurtigt op og i og saa af og til ængstelig mod Køkkendøren.

„Vi er blevet eet, vi to, i Venskab og Hjælp-somhed,“ vedblev Manden og dinglede med Hovedet, „og der er ikke noget i dette Bryst, der hedder Had og Kamp imod en Hædersmand, som jeg elsker med et oprigtigt Venskabs Baand. Og her er min Haand, Henrik Justesen Holm, at hvis der skulde ske noget i den Retning og, kort sagt, paa den Maade, saa har Julius Mikkelsen Lov til at lukke sine Øjne og være fraværende.“

Holm rettede sig og stirrede paa Manden. „Hvad er dette for noget, Mikkelsen?“

„Det er kun en Vens Gengældelse, og her er min Haand med Ærens Pant og Forsikring.“

Han lagde sin Arm om Holms Hals og forsikrede, at han var hans eneste Hjælper og Støttestav i denne Verdens Ugunstighed, og han var

den Hædersmand, der kunde sige ham, hvor han skulde faa 800 at laane til Terminen — endnu denne Gang — inden Hullet blev gravet — kort sagt.

Holm mærkede en Stramning i Halsen. Følelsen af det for ham selv nedværdigende ved en Forhandling som denne fyldte ham med en Skamfuldhed, der fik ham til halvt om halvt at væmmes ved sig selv; men paa samme Tid mærkede han i sit Indre en vellystig Tilskyndelse til at drive Manden endnu videre.

„Mikkelsen, du ved ikke, hvad du selv siger og gør i Aften. Dersom din Kone hørte dette . . .“

„Min Kone, ja — „min Kone“. Ja, hvis det var saadan . . . hvis det var saadan med det Forhold, som det skulde være; men det har det ikke været i flere Aar, formedelst at hendes Sind gaar andre Veje, som jeg ikke har nødig at sige dig.“

„Snak ikke saa højt.“

„Holm, vi sidder her i Venskabs Fortrolighed, og jeg siger dig for Sandhed, at jeg elsker dig med Venskabs Baand og uden Hemmelighed, for du er den Hædersmand, som er sat til at gribe ind i Skæbnens Gang, og mig kan det være lige meget med, for jeg er alligevel som Græssets Blomster; men du er den Mand, der har Hjertelag for uskyldige Børn, som vil komme til at staa faderløse og ulykkelige, og du har af højere Magter faaet Kaldet efter Naturens indvendige Love til at gribe ind i Skæbnens Gang, naar jeg er visnet som Græssets Blomster.“

Holm saa stadig til Døren og fik omsider listet Manden med udenfor.

„Mikkelsen, nævn ikke et Ord til nogen om det, du her har siddet og snakket om.“

„Snakket om? Hvad vi har siddet og snakket om i Lønkammerets Hemmelighed, det bliver i det trofaste Bryst.“ Han slog sig med den flade Haand paa Hjertestedet og græd af drukken Rørelse. „Godnat, min eneste sande Ven i denne Verdens Nød og Mørke!“

Holm kom til at huske paa, at han havde lovet at komme ind hos Lindstrøms. Han saa paa Uret — jo, det kunde vel gaa endnu. Men da han havde pudset sig og skulde til at gaa, smed han sig i Sofaen og bad Pigen om at gaa ind og sige, at han var ikke rask.

Karoline kom. „Men hvad er der dog i Vejen?“

„Det staar saa meget for Brystet.“

Hun var bleg og kunde slet ikke komme i Gang med at trøste.

Da hun var listet af, og Pigen var gaaet til Ro i sit Kammer bag Køkkenet, slukkede han Lampen og satte sig i Ovnkrogen.

Der var kommet noget nyt op i ham, en Hær af lyssky Tanker, der borede og rev i ham, en Række forvirrede Forestillinger, der afsatte Stik af Selvnag i Hjertet, men samtidig hidsede med vilde Tilskyndelser.

Nej nej, dette var for galt. Han kunde ikke, og han vilde ikke.

Jo mere Terminen nærmede sig, jo mere tiltog hans Uro. Mikkelsen gik hver Dag og pirrede ved ham; det var jo kun et Greb i Papirerne, og han vidste nok en, der vilde blive glad ved at se ham.

Nej, han kunde ikke, han vilde ikke, og han gjorde det ikke. I og for sig var det ikke saa meget Pengene, for dem kunde han vel skaffe, og Gaarden var vel ikke mere tynget endnu, end at den kunde give nogenlunde Sikkerhed for

Summen; men det var det, der laa bagved — dette lokkende, ubestemte, der gav Indbildnings- evnen Spillerum for alle Slags vanvittige Mulig- heder, som han ikke kunde og ikke vilde give sig i Vold — —

Den 11. December gik til Ende med rød Sol over de hvide, rimpudrede Haver.

Idet han gik hen i Maskinhuset, fik han Øje paa Anna, der stod ovre i Svalen og saa ud mellem de snedækkede Ranker. Sollysets røde Strøm faldt over hendes Hoved og gav hendes Aasyn en frisk Rosenlød, der gjorde hende saa fin og skøn i de hvide Grenes Ramme.

Da Folk i Byen gik fra Nadverbordene, stod han og famlede ved sit Pengeskab og var ør og forpint af Tænkning. Her stod han med Pengene, otte ny, rene Sedler, som han under Presset af en indre feberagtig Hidselse havde udtaget af Sparekassen for det Tilfælde, at han — — paa en eller anden Maade skulde faa Brug for dem.

Karoline kiggede ind. „Kommer du ikke lidt ind til os i Aften?“

„Nej, jeg har noget at ordne.“

Saa lukkede hun stiltiende Døren og listede hjem.

Han smækkede Skabsdøren til, satte sig i Sofaen og holdt Haanden om sin Pande.

Aa, denne pjaltede Tilstand af Uvished, denne dumme, blodløse Raadvildhed . . . Han skammede sig som en Hund.

Saa rejste han sig med et brat Sæt, gik hen og tog sin Tegnebog og gik over i Gaarden.

Ej! Nu kendte Mikkelsen sin Ven, og her i dette Bryst havde han sin Plads, saa længe der var noget, der bankede i det.

Ja, nu fik han give ham en foreløbig Kvittering

og saa en af Dagene følge med til Byen for at faa skrevet Papiret.

Anna var som sædvanlig bleven blussende rød og maatte gaa ud; men lidt efter viste hun sig, pyntet og med glattet Haar.

Der blev dækket op med Mad og Kaffe og senere med Klatkager og Sherry. Fruen hængte en Skærm af lyst Silkepapir med indpressede Blomster over Lampen og tog med et Hækletøj Plads ved Bordet.

„Værsgod, spis en Kage endnu!“ Om han ikke vilde smage paa Syltetøjet? „Og værsgod, drik en Gang af Glasset!“

Der hørte han igen denne bløde, klingende Tone, som han aldrig havde kunnet glemme. Han følte Lyst til at sige noget, et mildt Ord, der ligesom svarede paa Klangen; men han turde ikke. . . . Se, der sad han og dryssede Sukker paa Syltetøjet — det var dog vist rent galt. Han skottede til hende og syntes, han saa et lille Smil glide over hendes Ansigt.

Da Pigerne var gaaede til Ro, kneb Mikkelsen Øjnene sammen og bad undskyldte, at han gik lidt ud med Lygten, han vilde dog se efter, om der var fodret rigtig af.

En kvalfuld Stilhed indtraadte, da han var gaaet. Fruen fingrede ved sit røde Koralhalsbaand og strøg Haaret, gjorde sig et Ærinde hen til Kommoden og flyttede om paa Nipssagerne. Hver Gang hun vendte Øjnene hen imod ham, tog han Blikket til sig og gav sig til at stryge Asken af sin Gigar.

Da hun saa, at han havde tømt sit Glas, gik hun hen og skænkede det fuldt. „Værsgod!“

„Skal vi klinke en Gang?“ spurgte han usikkert.

„Ja, det kan vi godt.“

De drak og gav hinanden et kort Blik.

Synet af hendes blodrige Skønhed, de store, mørkeblaa Øjne, der i det dæmpede Lys havde en egen blød, anelsesfyldt Dybde, gjorde ham stum og fik en Varmestrom til at jage igennem ham. Al hans tidligere Lykke, al Mindets søde Glæde sammentrængtes i en kort, ildfuld Stemning af ny Kærlighedstrang.

Men det var ham en Umulighed at faa det Ord frem, der skulde prøve Lødigheden af hendes ny Følelser; thi med al sin Kærligheds Villighed til at tro paa Mikkelsens forblommede Tale om hendes Længsel imod ham var han ikke fuldt sikker paa, at det ikke var Mikkelsen selv, der med gammel fiffig Handelsaand gik og gjorde hende tiltrækkende for ham ved at pynte paa hende med skønne Følelser, paa lignende Maade som man kan fikse op paa en Hest, naar det gælder om at faa afsat den til en saa høj Pris som mulig.

Ikke at han var gaaet herop for at indlade sig paa noget utilladeligt; men han maatte have Visshed for, at Anna holdt af ham igen, han maatte op og se den Anger og Angest og Pine, som hun gik med bag sit stolte Væsen, og hvis der saa ved den Udskiftning af indre Rørelser, der usynlig og uhorlig gaar igennem Luften fra det ene Hjerte til det andet, skulde udvikle sig en ny Forstaaelse imellem dem, da vilde han — ja han vidste ikke, hvad han vilde, han kunde ikke svare for, hvad der kunde ske, hvad han kunde finde paa at sige hende; men hvad der saa skete, saa skulde han nok blive ved at være Karoline tro.

„Jeg var glad for, at jeg havde de Penge liggende,“ vovede han omsider at sige.

Da rejste hun Hovedet, skød Underlæben ind

imellem Tænderne og bed til. „Jeg ved ikke, hvor det kan glæde Dem at blive ved paa den Maade.“

Han blegnede. „Jeg forstaar Dem ikke.“

Fruen drog Vejret hurtig et Par Gange. „Der er ingen Mennesker, der har pint mig som De.“

Cigaren dirrede mellem hans Fingre, saa han var nærved at tabe den.

„Jeg synes, De maatte have faaet Hævn nok nu,“ vedblev hun — med graadfylt Røst.

„Det er Dem selv, der laver dette i Aften om til Hævn.“

„Nej, det er ikke.“

„Jo, det er. Dersom De tror, jeg var kommen i Aften for at pine Dem paa den Maade, saa tager De fejl.“

„Hvorfor var De da saa villig til igen at laane os Penge?“

„Ja, hvorfor?“ Hvad skulde han svare? Han mærkede, han blev tyk i Hovedet — dum, flov. „Man gør saa meget, uden at man rigtig ved hvorfor.“

„Den Slags Ting gør man ikke, uden man ved hvorfor.“

„Naa ja — kanske ogsaa jeg nok vidste hvorfor. Og naar De endelig vil vide det, saa var det, fordi Deres egen Mand havde sagt mig, at De vilde blive glad ved at se mig.“

„Det har jeg aldrig nævnt et Ord til Mikkelsen om. Og for Resten havde vi vel nok kunnet faa Pengene et andet Sted. Naar man ejer en Gaard til 50,000 Kr. . . .“

Hun saa hen paa ham med dette overlegne Skraablik, der altid virkede isnende gennem ham. Vidste hun ikke bedre, end at hun var rig endnu? Eller var hendes Ord en hul Klang i Luften? Han vilde svare hende, sige hende rent ud, at

den Tid ikke var fjern, da hun stod hjælpeløs med sine to smaa Børn; men idet han rettede sig, tog hun Ordet i en hel ny Tone.

„Men naar Deres Hensigt var, som De siger, saa maa jeg sige Dem Tak — paa en anden Maade. De ved jo ogsaa godt, Holm, at jeg ikke overser Dem.“

Han kom i den største Forlegenhed ved disse Ord, der blev sagt i en Tone, som enten kunde være Udtryk for en ydmygende Nedladdenhed eller Bud fra et Hjerte, der gerne „vilde gøre det godt igen.“

„De er da ikke vred paa mig, Henrik?“ spurgte hun, da han vedblev at tie.

I samme Nu, som hun udtalte dette Navn, blødt og klingende, løstes hans Tvivlraadighed, og med eet Slag blev hans Tanker jagne sammen i en Følelse af Forbavselse og Glæde.

„Nej, jeg er ikke vred paa Dem, Anna.“

Hvordan fik han sagt det Navn? Hvor var det muligt, at de lige med eet kom hinanden saa nær — som ved en gensidig Dragning af stærke skjulte Kræfter?

„Anna,“ gentog han, for atter at høre dette Navn af sin Mund. „Vi kan nok alligevel ikke rigtig glemme hinanden.“

Hun svarede intet, satte sig stille hen og førte sit Lommetørklæde op til Øjnene.

Det var ham, der nu maatte føre Ordet, og han vilde saa gerne, hans Hals var fuld af Ord, der trængte paa; men han havde saa ondt ved at faa dem frem. Sad han nu ikke her igen i denne lykkepinte Tilstand, som han huskede saa godt fra gamle Dage, denne underlige Fornemmelse af alt for meget Blod i Hovedet.

Ordene blev mere og mere usammenhængende,

vævende, han kunde høre, hvor kejtet Ordvalget faldt, hvor simpelt, kluntet, latterligt dette og hint Udtryk maatte klinge i hendes Øren.

Saa beroligede han sig ved en Tanke, der ligesom var taget ud af hendes gode, kærlighedsfyldte Hjerte: hun forstod jo Undervarmen i det hele.

Da han rejste sig og gik hen imod hende, tog hun Haanden bort fra Ansigtet, lyttede og saa urolig mod Rullegardinet.

„Nej, det var Vinden,“ sagde han.

„Bare han ikke kommer galt af Sted med Lygten derude — den Stilling, han er i.“

I det samme hørte de tydelig hans Trin ude i Gangen.

„Naa hehe! Jaja, hehe!“ Han stod nede ved Døren og pustede og pustede i Lygten, men ramte hver Gang ved Siden af Flammen. Endelig stak han en stor, bred Finger ind og klemte Tanden ned, hvorefter han satte sig i Halvmørket ved Kakkellovnen og gabede.

„Man bliver nok søvnig. „Jaja, hehe! Man kan vel sidde og slide sig en lille en.“

Hans Hoved sank ned mod Siden, og snart hvæste Søvnens Lyde ud af hans Næse og Mund.

Der var for dem begge noget sært uhyggeligt ved Stillingen. At se dette dybt sunkne Vrag af et Menneske sidde der med hængende Kind og vaad Mundvig, medens de selv stod her og — —. Men hvad var det? Løftede det ene Øjelaag sig ikke lidt paa Klem?

Saa gav Holm sig til at tale om Vejret, om den nær forestaaende Jul, højt og tydeligt, men dog med lange, pinlige Mellemrum, der udfyldtes af hendes dybe Suk.

„Det er vist bedst . . .“, hviskede hun og vinkede med Hovedet hen imod Døren.

Hun fulgte ham ud paa Gangen. Og som de stod der ved Vinduet, i Vinterhimmels klare Stjerneskræ og saa paa hinanden, kom der over den unge Mand en vild, heftig Lyst til at tage begge hendes Hænder og hviske ned i hendes Ansigt: „Ved du, hvorfor jeg kom, Anna? Fordi jeg kunde ikke andet, fordi der var noget i mig, der hidsede mig, en uimodstaaelig Kraft, der drev paa!“ Men i det samme gav det et Ryk i ham.

„Saa De hende?“ spurgte han.

„Hvem?“

„Hende derude ved Posten?“

„Der er jo ingen; var det Maren?“

„Nej, det var . . .“, han gav et Par Gisp og tog sig om Øjnene. „Jeg har saa ondt i mit Hoved,“ klagede han. Men i næste Øjeblik tog han Haanden rask fra Panden: „Noget Tossier!“

Da han kom hjem, slog han en vaad Klud om Hovedet et Par Gange, tørrede Haaret og satte sig derpaa til at læse i en Bog, som han havde til Laans fra Sognebogsamlingen . . . „Det forekommer mig,“ hed det et Sted, „som de mange Benævnelser af Slange, Drage, Uhyre, som de gamle Myter tillægger Amor, virkelig er af en dyb Betydning. Denne Følelse, som man kalder Elskov, synes ofte at ligne en dæmonisk Indskydelse, der for en Tid berøver Mennesket den moralske Frihed, døver Samvittighedens Stemme, Guds Stemme i Hjertet, berøver Fornuften sin Klarhed og Hjertet sin Mildhed, oprører sig mod Guds og Menneskers Love, løser de helligste Baand — —“

Han smed Bogen fra sig og gik ud i Natten,

vandrede om paa Gader og Markveje, stod stille og gik igen.

Endelig gik han hjem og i Seng.

Flere Timer gik for ham med de vildeste Tanke-skifter. Han rejste sig over Ende. Et lille Fotografi, der hang over hans Seng, skar med Maaneglans i hans Øjne. Det tossede Glas! Han skulde dog have hængt det Billede et andet Sted hen.

Saa tog han det ned og lagde det paa en Stol, med Glasset nedad.

XII.

„Gaa!“

Anden Juledag, da han havde været i Kirke og paa Hjemvejen gik bag efter Anna, sad Karoline paa Hug i sine Forældres Have og pillede ved en Rosenbusk, der endnu stod med en lille syg Blomst.

Han vilde have gaaet videre; men da hun rejste sig og saa ud, standsede han og hilste Goddag.

Da hun ikke hilste igen, men atter satte sig ved Blomsten, gik han ind til hende.

„Du vilde nok ikke hilse paa mig?“

Hun rejste sig igen. „Jeg vilde ikke forstyrre jer.“

„Hvad skal det sige?“

„Hvad det skal sige . . .?“ Hun maatte standse.

„Jeg skal nok siden sige dig det,“ gispede hun,

„jeg kan ikke nu.“

Det var ikke uden Ængstelse, han saa paa hende; hun var ligbleg og havde faaet et uhyggelig blaat Skær om Munden.

„Er det hende derude,“ sagde han for at berolige

hende, „saa skal du ikke tænke over det, for jeg har ikke i Sinde at svinge dig.“

„Naa ikke . . .?“ Hun drog Mundvigene ned og lo med nogle sære stakaandede Lyde.

„Nej, det har jeg ikke. Jeg har godt kunnet mærke paa dig, at dette har gnavet dig længe; men det er noget Tosseri af dig; for naar jeg en Gang har givet dig mit Ord . . .“

„Saa vil du ogsaa holde det og gifte dig med mig?“

„Ja, det vil jeg.“

„Men have hende til Kone?“

„Er du rent forstyrret i Hovedet?“

„Jeg er nok ikke saa svært langt fra at være det. For jeg har saadan nogle underlige Meninger om den ny Lære . . . saadan i Bøgerne . . ., at en Mand nok kan have en Kone foruden den Husbestyrerinde, han er gift med.“

Hun lagde al Viljens Tryk over sit oprørte Blod og tiltvang sig efterhaanden en vis Ro. Det var nok bedst, han alligevel fik det hele at vide med det samme, og skulde hun falde om med sprængt Hjerte, ja saa var det ogsaa det samme, for hendes Liv var jo forbi alligevel.

„Det er jo ogsaa saa tosset gammeldags, at det netop skal være sin egen Kone, Manden han holder af,“ blev hun ved.

„Jeg kender ikke den ny Lære, du snakker om.“

„Jo, den kender du vist nok, den er ikke saa ukendt mellem Mandfolkene nu om Stunder. Bare Manden han „elsker“ den anden rigtig, saa er det „et helligt Baand“, det at „elske“ det er altid noget „helligt“, og hvad der foregaar mellem dem, det er noget af det „helligste“ og „fineste“ i Livet, og hun derhjemme, hun har ikke noget at klage over, naar bare hun faar Mad og Klæder; hun

kan desuden maaske faa sin Frihed til at gøre Tjeneste for et andet Mandfolk . . . jeg ved ikke, om jeg kunde det?“

Han var som lamslaet ved at se den lille spinkle Pige, der, trods Læbernes Skælven og den blyagtige Glans i det hvide af Øjnene, tog sig ud som en modig og skøn lille Kampmø.

„Jeg kan næsten ikke kende dig igen, Karoline.“

„Ikke? Jeg har vist ogsaa forandret mig; jeg synes, Luften er bleven helt forandret herude, og du ved nok, at baade Sindet og Skindet kan forandres, naar man kommer i en anden Luft.“

Han vædede sine Læber med Tungen, han syntes, de blev saa stramme i Frostluften.

„Synes du ikke, Luften har forandret sig?“ spurgte hun.

„Det ved jeg ikke af.“

„Synes du ikke, at der i Sommer var saadan noget underligt i Luften, naar Maanen skinnede i Duggen, og Nattergalen sang nede i Elleskoven?“

Han stirrede paa hende.

„Aa, Henrik!“ sagde hun paa een Gang, og der gik et Drag af den dybeste Smerte over hendes Ansigt. „Som jeg har holdt af dig! Som jeg har fulgt dig og passet paa dig! Som jeg har ventet og haabet! Som jeg har ligget om Natten ved Vinduet og krympet mig og grædt og bedt for dig! Og saa alligevel — — —“

„Jeg har ikke noget at blues for,“ satte han haardt i.

„Ved du da ikke, at Folk de snakker om jer over hele Byen? Ved du ikke, at Mikkelsen stadig gaar og peger bagud med Tømmelfingeren efter Smedjen og nikker og klemmer Øjnene sammen? Jeg ved ikke, hvor du vil, jeg ved ikke, hvor du kan, jeg ved ikke, hvor du vil være be-

kendt at rende efter en anden Mands Kone! Jeg synes, du maa skamme dig!“

„Karoline dog!“ Han vilde tage hende i Armen.

„Nej!“ Hun rev hans Haand til Side og traadte væk fra ham. „Jeg vil ikke se dig, jeg vil ikke røre ved dig, ikke høre et Ord, for du har ikke andet end Løgn og Udflugter at komme med.“

„Du skal dog passe lidt paa, Karoline; dette her kunde faa et Udfald, som du ikke havde tænkt dig.“

„Udfald?“ Hun rettede sig, saa hendes Bryst fik en helt udbuet Form. „Det faar det Udfald, som jeg vil have — lige bestemt — og det Udfald har vi ikke nødig at snakke længe om.“

Hendes Øjne var blevne til Gløder og Gnister, hendes Lemmer skjalv, han kunde se paa hende, at der ikke var en Muskel paa hendes Legeme, uden at Lidenskaben rykkede i den.

„Gaa!“ bød hun og pegede.

Men i det samme tog hun sig til Hjertet, en klagende Lyd trængte sig frem af hendes Mund, Øjnene mattedes, og hun sank sammen som et Klædningsstykke, der falder ned fra en Knage.

XIII.

Guds Haand.

Saa var det Forhold brudt.

Naa — hvo vidste — kanske var der en Himlens Styrelse i dette.

Men han kunde ikke glemme hende igen, han var i det Mon sjæleslaaet af hendes Adfærd, af den Kraft, der skød hendes Bryst frem, at han

næsten ræddedes ved at genkalde sig hendes Skikkelse.

Hvad var der sket med Karoline? Var der foregaaet en Hævning i hendes indre Liv?

Han huskede fra sit første Ophold i Ramløv, at der var gaaet Ry af de store Evner, hun havde lagt for Dagen i Skolen, han vidste ogsaa, at hun ved Omgang med Karen Hermansen havde modtaget en Del Paavirkning, der havde fremkaldt en stærk Lyst hos hende til at læse og følge med i Tidsrøret; men hvad Frugten af alt dette havde været, hvad der egentlig boede i hendes lukkede Aand, det havde han ingen rigtig Mening haft om, thi i den første Tid af deres Trolovelse havde hun været saa uendelig glad og aldrig talt til ham om andet end deres egne Sager, hvor lykkelig hun var, hvor godt de skulde faa det — og i den sidste Tid havde hun draget sig mere og mere tilbage i sit Gemme af forpint Tavshed. Naar han kendte saa lidt til hende, da var Skylden muligvis hans egen; thi — det maatte han tilstaa — han havde aldrig rigtig kunnet komme i Gang med at lodde Dybden af hendes indre Liv, han havde ikke kunnet tage hende paa sit Knæ i Enrum og udforske, hvad der egentlig boede inde i dette lille lette Legeme.

Ogsaa det huskede han fra hint første Aar, at Folk, som kendte hende nøje, ydede hende al mulig god Omtale for hendes Flid, hendes smidige Venlighed, men at de derhos kunde lade forstaa, at hun hørte til den Slags Kattekillinger, som man skulde lege lidt varsomt med. Dette sidste havde han aldrig kunnet forstaa, han havde snarest været tilbøjelig til at tro, at hun slet ingen Kløer havde, thi hun havde altid taget paa ham med saa bløde, fine Poter, med en saa barnlig-forlegen Glæde, at

han formelig blev træt af hendes kælnes Lader og stadig kunde høre hendes elskovsdrukne Ord: „Jeg er saa glad!“ Og selv i den sidste Tid, da hun var bleven fremmed for ham, havde hendes Øjne ofte fortalt ham om den Inderlighed, hun hang ved ham med. Men nu . . . ?

Hun var bleven ham en Gaade. Og det ærgrede ham, at han maatte tænke saa meget paa hende, thi han følte, at hun paa en ufattelig Maade arbejdede sig højere og højere op i hans Agtelse, samtidig med at han stærkere og stærkere mærkede Svien efter hendes Tugt.

„Du maa skamme dig!“

Han kunde vride sig under disse Ord og føle Lyst til at slaa hende.

Men godt var det, at hun havde løst ham; naar alt kom til alt, var det ham dog en Lettelse at være bleven hende kvit, da hun dog aldrig vilde have kunnet give ham den Lykkens Underdrik, som hans Hjerterørstede efter. Nu vilde han lægge alt i Guds Haand og se Tiden an.

Nogle Dage efter var Guds Haand der — tydelig at se for hans Øjne, saa øjensynlig gribende lige midt i hans Skæbne.

Det var Nytaarsaften. En Pige kom farendeovre fra Gaarden, skrigende af fuld Hals om Hjælp. Mikkelsen var gaaet fra Forstanden og vilde slaa dem ihjel alle sammen.

Han fo'r af Sted derover. Karlene rendte med Reb i Gaarden, et Par Ruder knaldede og faldt klirrende ned paa Stenbroen, og ud igennem Hullerne lød Brøl som fra en Lovestrube. Anna kom løbende med to skrigende Børn ud ad Gangdøren, og ned ad Trappen fra Køkkendøren kom samtidig en Pige og en Huskone brasende, begge raabende og med forstyrrede Miner.

Mikkelsen, der havde ligget et Par Dage af Lungebetændelse, havde paa een Gang faaet et Tilfælde af Drankergalskab og fo'r i den bare Skjorte omkring inde i Stuerne, jagende fra det ene Værelse til det andet og slaaende om sig med en Stok efter Ugler, — — alle Stuerne var fulde af sorte Ugler, der svirrede om Hovedet paa ham og vilde hugge ham ihjel; men Uglerne var ikke rigtige Ugler, de var Politibetjente, der var sendt ud af Ministeriet for at myrde ham, fordi han havde snydt Kongen i en Hestehandel — —. „Hu—j! Hu—j! Jeg kender jer!“ Og Skummet stod ud af hans Mundvige, og Stokken suste i Luften, medens han løb frem og tilbage, hoppende, dinglende, hylende.

Karlene turde ikke gaa ind til ham. „Han kan faa i Sinde at skyde os,“ mente de.

Netop i det samme lød to dundrende Skud, og Vinduesruder og Sprosser haglede i Stumper og Stykker ned i Gaarden.

I to Spring var Holm oppe ad Trappen, rev Døren op og spændte ham bagfra. Karlene, der igennem de ituslaaede Vinduer saa, at Holm holdt hans Arme som i en Skruestik, kom nu farende med Rebene, og snart var den syge overmandet og bundet.

Faa Minutter efter kørte en af Karlene i Galop igennem Byen efter Lægen.

Den ulykkelige Mand laa i sin Seng og gispede. Da Holm skønnede, at hans Kræfter var udtømte, løste han Rebene, og aabnede Halslinningen paa hans Skjorte.

Hvert Øjeblik prøvede Manden paa at rejse sig, men sank magtesløs tilbage. Hænderne greb i Lagnerne og jog omkring i Luften: „Tag dem, tag dem! . . . Se den store der!“ Af og til kom der

et tykt, utydeligt Udbrud af Rædsel for et og andet, som han hørte eller saa. „Hu—u, bevare mig vel, hvor det tordner! . . . Se saa, der blæste Taget af Staldlængen!“

Kvindfolkene var og blev borte; kun den ene af Karlene, en halvvoksen Knøs, var til Stede, men han var omtrent lige saa forstyrret i Hovedet som hans Husbond.

„Saa skaf os dog noget Vand og en Klud, Menneske!“

Holm badede Mandens Hoved og snakkede for ham: „Saa saa saa, Mikkelsen! Nu bliver det snart godt.“

Med et hurtigt Kast slog Mikkelsen Hovedet om mod Siden og stirrede op: „Holm . . . Herren lønne dig!“

Han spurgte med nogle grødede Lyde efter sine Børn, og Holm sendte da Karlen ud i Byen for at finde dem.

Ikke et Øjeblik laa han stille, Hænderne fo'r fra Sted til Sted, og det ildrøde Hoved med de vilde, forstyrrede Øjne huggede i Pudene og drejede sig uafbrudt.

Af og til klarede det op i hans Hjernes Taager, og hver Gang talte han om sine Børn. „Mine Børn . . . mine smaa Børn!“

Endelig kom Knøsen med dem; men deres Fader kendte dem ikke . . . jo, nu lysnede det i hans Øjne, han rettede sig, faldt i Graad og rakte efter dem, men segnede over mod Holm, der maatte skynde sig at slaa Armene om ham, da han alt var helt ude over Sengekanten med Overkroppen.

„Kom du kun, lille Gyda . . . og Marius!“ Holm havde sat sig paa Sengekanten og holdt Mandens Hoved op imod sit Bryst. „Kom I kun,

Børn!“ lokkede han venlig. Han fortrød, at han havde ladet dem hente; men nu var det for sent.

Børnene, der altid havde hængt ved deres Fader, gjorde et Par Skridt hen imod Sengen, men standsede og stirrede rædselsslagne. Deres Fader laa og smed Armene omkring og vævede en hel Mængde usammenhængende Tøjer om Maskiner og Uvejr. Holm saa, hvordan Musklerne bankede og bævrede under Ansigtets Hud.

„Børn . . . Børn, . . . herhen . . . smaa Hænder!“

Den lille Pige gik tillidsfuldt hen til Sengen og stak sin Haand frem, men Faderens Haand fo'r omkring i Luften og kunde ikke holde fast paa den. Saa gav han sig atter til at græde og skød nogle uforstaaelige Lyde frem over sin tykke Tunge.

Holm klappede ham paa Armene og strøg hans vaade Pande med sit Lommetørklæde. „Saa saa saa, Mikkelsen!“

„Aa, det er . . . forfærdeligt . . . Gud fri og frelse mig!“ Paa een Gang stirrede han op: „Er jeg død . . . er jeg død?“

„Nej vist ikke, Mikkelsen.“

„Holm . . . Tak, Tak! Herren lønne dig!“ kom det igen, denne Gang i langsomme Stød og med en Mængde Bi-Lyde af Suk og Stønnen, „Vorherre . . . i Himlen . . . lønne dig!“

Efter megen Famlen fik han igen fat i den lille Piges Haand og syntes at ville drage hende hen imod Holm; men da gik der en Rystelse gennem hele hans Legeme, Haanden faldt slapt ned, og Hovedet sank.

Varsomt lagde Holm ham tilbage i Sengen og foldede hans Hænder. „Gud være din Sjæl naadig!“

Børnene, der stod med Armene ud fra Kroppen, stirrede gysende og gav sig til at græde.

Da satte Holm sig paa Stolen ved Sengen og tog dem begge ind i sin Favn.

XIV.

For Holm var der noget saa rystende ved den sidste Tids Tildragelser, at han ikke rigtig kunde faa Samling paa sig selv. Der kunde fare en kold Angest igennem ham, en Fornemmelse af Usikkerhed, og i næste Øjeblik kunde det pible med glædeskælvende Forventninger af tusine fine Porer i ham. I den ene Time var det for ham, som han aandede i en kold Ange af Nag og uhyggelige Mindelser, i den anden mærkede han i Sjælen en sød Rystelse med Gisninger om det, der nu vilde komme, det, han saa længe havde ventet paa.

Anna var saa køn i sin Alvor, naar hun med sine to Børn gik op imod Kirkegaarden ved Solbjergslag, eller naar hun om Søndagen sad i Kirken og lyttede, med de dybe Øjne vendte mod Præsten.

Et lidt uhyggeligt Indtryk gjorde det paa ham, da han en Formiddag, kort Tid efter Mandens Død, saa hende svippe af Sted i sin Gig, siddende rank med den højt løftede Tømme, opstadset med en kostbar, sort Krephat med en Mængde hoppende Perler og Blomster og et langt Flor flagrende bagud. Han vidste ikke, hvordan det kunde være — der var noget ved hende, som mishagede ham; men da hun saa kom lige hen ud for ham og hilste med denne nydelige Bøjning, fornem og dog mild og venlig, ja da var hun forførende dejlig, og han blev vred paa sig selv over, at han ikke kunde unde hende en Smule frisk Udfart efter alt det, hun havde gennemgaaet i den sidste Tid.

Hendes Mands Broder vægrede sig ved at være hendes Væрге — han „vilde dog inte have sit og sin kære Svigerindes Rygte skamferet“, Niels Mikkelsen var død og borte — hvem skulde hun faa? Endelig fik hun Svogeren til at sige Ja. Og han og Petra kom nu hyppig susende, snart i Kane, snart i lukket Vogn med liberiklædt Kusk.

Der var gaaet et Fjerdingaar. I al den Tid havde Holm ikke været ovre i Gaarden, han havde ikke turdet — for Folks Skyld, — men han havde faaet mangt et talende Blik fra hendes Øjne, naar hun kom forbi hans Bopæl.

I Marts døde Lindstrøm af en Underlivssygdom. „Gyd, hur har jeg haft det godt i Ramløv!“ var de sidste Ord, hans gode, stakaandede Bryst gispede frem.

Saa maatte de vel rende fra det derinde?

Nej, Huskonen mente, at de vilde se at holde det gaaende. Karoline havde sagt, at hun „kunde nok“.

Hun „kunde nok“. — Han kunde høre og se hende sige dette, — stille, med de fine, røde Læber i dirrende Uro, med Øjnene fulde af Taarer, men rolig og fast. Han kunde se hende tumle med Dunke og Pakker, skrive i Skyldbogen, rynke Pande og bide i Blyanten, naar hun stod med Øjnene vendte mod Loftet og regnede, han kunde se hende holde det lyseblaa Uldtørklæde sammen om Hovedet, naar hun stod i Blæsten og sagde Fragtmanden Besked, han kunde se hende feje, vadske, koge Mad og en Gang imellem træde hen til den syge Moder og rette paa Lagnerne: „Jeg kan nok, Mor.“

Der var noget ved den Pige — han vidste ikke hvad.

XV.

En ny Troløvelse.

I Naturen brød et Krav paa nyt Liv frem. Man mærkede det paa Aprilvindens urolige Jag i alle Kroge, paa Muldens varme Damp efter hver Hagelbyge, paa de nytrolovede Spurve, der hoppede med brusende Fjer om hinanden. Man saa det paa Markens Millioner fine grønne Odde, paa Skovenes og Havernes Træer, der stod og vuggede i stundesløs Uro, forpinte af Safter. Den maatte komme nu — den maatte komme nu, den store Nytid, da alt, hvad der skjælv af Livets sunde Begær, skød Undseelsens Knopskæl til Side og bruste frem i Livsnydelsens store, ærlige Vellyst.

For den unge, kraftige Enke, der saa længe havde levet i Brændevinsduft og Lugt af Børnetøj, var det, som en ny Ungdom var i Brud, stærkere end den første, uklar i sin gærende Uro, men opfyldt af stundesløs Attraa efter den Livsglæde, hun i sin første Ungdom var gaaet Glip af.

For den unge Smed — han var endnu kun 29 — luftede det med Løfter, der fik hans Sind til at gyng. Synet af den unge Kvinde ovre bag den vilde Vins Slyngninger, Synet af Gaarden — Hyldegaarden — der altid havde staaet for ham med en Glans af Gaardmands-Storhed over sig, virkede i denne Tid med en Magt paa hans Sind som aldrig før.

Nu Akslerne tilbage og Hovedet op! Ud i ny Forhold!

Han saa al den Lykke, som glimter og lokker for Tanken, naar man længe har siddet i tung Luft og derefter slaar Vinduet op og faar et Drag af Fuglesang og syrlig Markluft ind over sig.

Endnu havde han ikke talt til hende om — — det. Men var det nødvendigt? Og var det taktfuldt at gøre det — saa kort Tid efter Mandens Død?

Men han kunde ikke holde det ud længer. Selv den sikreste Kærlighed har sine Tvivl og ser Skygger af snigende Medbejlere paa sin Vej. Desuden var der den Ting, at Terminen nu atter nærmede sig, og han vilde ikke have, at hendes Følelse over for ham skulde sættes paa Prøve, derved at hun gik i Uvished om, hvorvidt hun skulde eller ikke skulde tale til ham om Penge; endnu mindre vilde han udsætte sig for den Mulighed, at hun i sin Raadvildhed gjorde Skridt til at faa dem ad anden Vej; hun maatte have det at vide, rent og klart, at den gamle Gæld, alt det gamle Mellemværende, baade det, der bar Nationalbankens Stempel, og det, der bar Kampens Sviemærke, nu var strøget og udslettet, at alle Sager, alle Interesser, hendes og hans, nu gik op i det store Fællesskab, som Kærlighedens Haandslag skaber.

Saa klippede han sit Skæg og iførte sig sin ny graa Klædning, som han lige havde faaet ind ad Døren.

Han valgte Vejen gennem Haven. I det ny Græs paa Grønningen laa begge Børnene og legede med Grankogler i Solen. Det var med en egen blød, kærlig Glæde, han omfavnede dem i sine Tanker, disse to dejlige Lokkehoveder, som han virkelig holdt saa meget af, og som nu skulde være hans. De var for Resten noget snavsede og tillige noget pjaltede, især den lille Pige. Han fik den Tanke, at de vist fik Lov at skøtte sig selv lovlig meget, men det vilde han dog ikke for det første lade sig forstaa med for deres Moder.

„Mor er inde i Havestuen!“ oplyste Drengen.

„Onkel Sarles ogsaa inde i Haveduen,“ tilføjede Pigen.

Hvad for noget! Ham havde han jo ikke set i Dag. Var han da kommen ad Nyrupvejen?

Han stod lidt og saa hen til Vinduerne. Skulde han gaa igen? Nej, de havde maaske set ham.

Idet han traadte op paa Svalen og saa igennem Glasdøren ind i Stuen, mødte der ham et Syn, der fik ham til at træde et Skridt tilbage: inde i Stuen, kun et Par Alen fra Døren, stod to Menne-sker — Favn i Favn.

Han blev staaende, bleg, i en underlig lad Stilling, med hængende Arme, seende ind med et sært fortrukket Smil. Først længe efter, at han var traadt op imod Døren, blev de to derinde opmærksomme paa ham og røg fra hinanden.

Han nikkede: „Goddag, Anna!“

Charles Mikkelsen lukkede Døren op, hed i Hovedet og med Øjnene trædende stærkt frem af deres Huler. „Vil den Herre tale med min Svigerinde?“

„Ne—j, ja—a, det var nogle Pengesager.“

Anna vilde løbe sin Vej; men Svogeren slog en Haand i hende. „Du kan rolig blive, lille Anna.“ Han gav sig til at smøge Ærmet op.

Holm havde lidt ondt ved at holde sig oprejst — det var Knæerne igen.

„Jeg ved ikke,“ tog han fat, „om det, jeg saa . . . om det betyder . . . saadan . . .“

Da fik hun med eet sin gamle Dronningemine: „Hr. Mikkelsen er min Forlovede.“

„Naa,“ sagde han. „Naa.“ Han blev ved at sige „Naa.“

Der stod en Bænk tæt ved Døren, han saa efter den og greb fat i dens Rygstød.

Anna lod Haanden fare nervøst over Baand og Folder.

Da Holm blev staaende i den samme Stilling, usikker i Leddene, stadig seende paa hende, tog hun Ordet:

„Hvis det kun er Pengene, De vil tale om, saa kan De jo godt komme indenfor.“

Han svarede ikke, blev ved at se paa hende og dinglede svagt i Hals og Høfter.

„Ja,“ sagde han endelig og nikkede, „vi har haft en Del Pengesager sammen. Og lidt til,“ tilføjede han. „Og lidt til.“ Han nikkede med lange, slappe Stød.

Mikkelsen lavede Knoerne til og traadte frem. De to glade Børn kom løbende, Pigen omfavnede Holms Ben, og Drengen stak ham en Tømme i Haanden.

„Væk fra den Herre!“ bød Farbroderen og rev dem til Side med saa barske Ryk, at de saa for-bavset paa ham og gav sig til at græde.

Moderen tog dem i Armene, skubbede dem var-lig ind i Dagligstuen og lukkede Døren.

Yderligere ophedet ved dette lille Mellemspil spurgte Charles Mikkelsen, om han var kommen for at ingsultere denne Dame med Ingsinnovationer; for hvis han var det, saa kunde det hænde, at der faldt nogle smaa Erindringstegn i Form af røde Nodder af til ham.

„Charles!“ raabte Anna og fo'r i ham. „Husk dog paa, at du er et dannet Menneske!“

Holm vaagnede og fik Stivelse i Rygraden. Og der stod saa paa een Gang Grov- og Klejnsmede-svenden fra Dansebulen, rank og med udbuede Næsebor, uvilkaarlig følende paa Lommen, om Kno-Jernet var der.

„Aa, Henrik, Henrik!“ bad hun med al Kvindens Rædsel for Slagsmaalets Raahed.

Hvordan den Lyd, der borede sig ind i hans Øre ved hendes Udraab, evnede at tæmme ham i dette Øjeblik, det var ham bagefter en Gaade; men den gik igennem ham som en skælvende Tone, der rent forvirrede hans Tanke.

„Anna!“ stødte han frem mellem Tænderne „... Nej, jeg skal ikke gøre ham noget ... ikke i Dag ... heller ikke Dem; men jeg ved ikke, om jeg kan blive ved at holde mig. (Børnene græd højt inde i Stuen og bankede paa Døren). Jeg be'r jer bare om een Ting: Rejs herfra, for jeg ... for der er saadan noget hidsigt Blod i mig.“

XVI.

Ny Hævntanker.

Trolovelsen mellem Charles Mikkelsen og Anna var hemmelig, og Holm røbede den ikke.

Mørk og tavs gik han og drev omkring. Som en Væge, slynget af mange Traade, sad Tanken om Anna i hans Indre og sugede Dag og Nat, brændte og sugede. Der var Tider, da han tænkte paa, at en lille Klump Bly kunde slukke Blusset; men nej — han var dog ikke udsuget endnu. Og var hun saadant et Æresskud værd? Hun!

Og det arbejdede paa ny i ham med dumpe Tilskyndelser til Hævn, eller om ikke Hævn, saa dog noget, der var i nær Slægt dermed, en Trang til paa ny at rejse Hovedet med den ubøjede og ubøjelige Mandsstyrk's Trods lige for Øjnene af hende.

Ja, hvad vilde han gøre hende? Hvormed skulde han ydmyge hende? Sige Pengene op? Han maatte næsten le ved denne Tanke; thi han vidste, at han aldrig mere saa en rød Øre af sine Penge — de maatte regnes som en lille Brudegave for den kære Anna.

Det var ham ordentlig en Lettelse en Gang imellem at tugte sin Dumhed ved et Stik af Selv-spottens Brod; der løb altid en Smule magtesløs Harm tilbage gennem Brodden, saa naar det smertede paa det ene Sted, saa lettede det saa meget mere paa det andet.

1745 Kr. havde Adgangskortet til Forestillingen paa Hyldegaarden kostet ham; men saa havde det ogsaa været en artig Forestilling, en med Spænding og Knald i.

Jaja — Komedien var maaske ikke til Ende endnu.

I sin Bitterheds Vaande tog han sin Tilflugt til et ondskabsfuldt Haab, der gøglede for hans Øjne med skadefro Fremtidssyner: De vilde snart spille op med Gaard og det hele; Gaarden vilde blive solgt, og hvo købte den — —? Saa vilde der en Dag komme en pjaltet Kone med to Børn til hans Dør og græde: hun havde dog en Gang haft sit Hjem i denne Gaard og levet sin lykkeligste Tid, sin første Ungdom i den . . . ak ja, hun vidste nok, hun havde baaret sig galt ad, men hun kendte hans gode Hjerter . . . Da tog han en vaad Karklud og smag den af al sin Kraft i hendes Ansigt — —

Saa kunde han vride Mund og spørge sig selv, hvor han gad, hvor han dog gad gaa og puste disse Bobler op i sig, gaa som en tosset Dreng, der i sin Magtesløshed hævner sig med indbildte Stød og Slag. Han skønnede, hvor pjaltet han

selv var bleven, hvor lidt af den sande Mandsstyrkes Marv, der dog var i ham, og han sank for en Tid sammen i Modløshed.

Men hvorfor vilde han gaa og tænke paa det skete? Hvor vilde han gaa og ofre hende al denne Harmens og Lidelsens Opmærksomhed, da hun dog ikke var en ærlig Tanke værd?

Men han kunde ikke lade være at tænke paa hende. Det harmede, harmede ham at genkalde sig i Mindet, hvordan hun i sin stolte Overmagt havde leget og tumlet med ham, og han kom i Gang med at overveje, om det ikke havde været med fuld, djævelsk Bevidsthed, hun havde handlet imod ham, som sket var. Og han overvejede fremdeles, om det havde været den rigtige Kærlighed, han havde gaaet med, eller om det ikke snarere havde været en lang maanesyg Forelskelse, en fantasispunden Drømme-Elskov, næret og støttet af den fattige Drengs tossede Ærbødighed for hendes fine Fløjelstrøje.

Men hvad det nu var eller ikke var — saa meget var vist, at han ikke havde kunnet indrette sig andeledest over for hende, end han havde gjort; han havde set hendes Skikkelse i et Skær af Fortryllelse, der manede og drog med sin Trolddomskraft, var bleven dreven frem af Kræfter, som ikke lod sig binde, hverken af Æresfølelse eller Fornuft, ikke en Gang af et Troskabsløfte til en anden, som han holdt af.

Der var noget forunderligt ved dette, noget virkelig „mystisk“. For han kendte hende jo, han kendte hende jo fra sin første Skuffelse, han vidste jo, at hun var falsk, hul i Ryggen, og saa blev han dog ved at drømme om hende og hige efter hende — uimodstaaelig, som hun var, med al sin Fandens Tilløkkelse.

Men nu var det godt, at han var bleven helt og fuldt helbredet for sin Syge. Saadan en gammel forkludret Elskov kommer der alligevel aldrig noget rigtigt ud af, og den maa og den skal brændes ud.

Saa kunde det rykke i ham: Dette Kvinde-menneske! Og atter brændte han af Trang til at sætte sin Hæl paa hende. Havde hun ikke to Gange sveget ham for den Lykke, hun havde lovet ham? Havde hun ikke ved sin Haan og Utroskab blæst en tærende Gift, en Menneskeforagt, en evig nagende Bitterhed ind i hans Blod?

Hen paa Efteraaret stod Brylluppet i „Hotel“ Dana, hvor Fru Anna nu fik sit Hjem og daglig svansede om i Silke. Gaarden blev dreven ved en Karl, og kun en Gang imellem kom Ægtefolkene derud — som et fornemt Herskab, der har sit „Domicil“ i Staden og kun nu og da tager en lille Forfriskelsestur ud til Landgodset.

Mærkelig nok fik Holm punktlig sine Rente-penge, og efter hvad der fortaltes, klarede Charles Mikkelsen med Glans en Mængde gamle Regninger og anden henstaaende Smaagæld fra Broderens Tid. Man sagde, at han havde vundet 4000 Kr. i Lotteriet. Hvorfor ikke? Det blinde Fjols af en Gudinde, som man kalder Lykke, smider sig helst paa Ødelandens Knæ.

For Resten gik der Rygter om, at Dana havde faaet en svær Tilløkkelse for Købstadens glade Sjøle, siden der var kommen en ung, køn Frue med Silkekjole og Guldsnoge om Haandleddene. Det var nok ikke saa sjældent, at der om Natten Kl. 2—3 blev pillet ved Tinpapirerne paa de velkendte store, grønne Flasker og sunget:

„Lokkerne bløde og Væ—æk—sten den ranke . . .“

XVII.

Genlyde.

Atter var der en sort Kiste at bære ud af Købmandshjemmet.

Nu var Karoline ene om det hele, hvad hun da for Resten havde været i lang Tid. Men hun kunde nok.

Holm tænkte meget paa Karoline, mere end nogen Sinde før. Hun blev nu værdsat af ham med den lønlige Beundring, som et Fantasimenneske ved et Omslag i sin Dom er tilbøjelig til at veje og maale med.

Det var saa forunderligt for ham at tænke paa, at denne Piges Bryst en Gang havde banket ved hans.

„Stærk du er i Tro og Taal,
Hjertelivets fuldtro Støtte . . .“

havde han en Gang sunget for Kvinden ved en Skyttefest. Saadan gaar det, tænkte han — man traller saadan et Par Linjer ud uden at skænke dem synderlig anden Opmærksomhed end den at faa Stavelserne til at passe til Tonen; men har de strejft en Streng i ens Indre, saa bliver de ved at dirre som Genlyde derinde, og naar saa Spørgsmaalet om Tro og Taal og Hjerteliv en Dag trænger sig ind paa en selv med Alvorens hele Styrke, ja saa faar Tonerne og Stavelserne Lyd i ens Sjæl.

Og saa hændte det en Søndag Eftermiddag, da han sad i sin ensomme, mørke Stue, og Lærkesangens og Ungdommens Jubel kom strømmende

gennem Vinduet, at han slog Hænderne for Ansigtet, bøjede sig hen mod den kolde Kakkellovn og græd.

XVIII.

Arbejdstider.

Der gik et halvt Aars Tid.

For anden Gang bejlede Holm til Karoline, men fik Nej.

Skønt han var forberedt paa dette Svar, kom det dog med noget af den uventede Skuffelses Smerte, og han følte en ny Slappelse i Blodet.

Saa var Meningen altsaa den, at han aldrig skulde kende Lykkens Varme i sin Stue — bare staa og svinge med den sorte Kost ved Essen og hugge og hamre og bore i Jern.

Men naturligvis — Karoline kunde jo ikke sige Ja, — — den Pige, hun var. Og dog vilde hun ved et eneste lille Indsyn i hans „Hjerteliv“ have set, hvor ærlig hans ny Kærlighed var, hvor alt i ham rakte efter hende, saadan som en Urt i Skyggen kan række efter en varm Straale.

En lang Tid gik han som i en Taage af Tung-sindighed og fik stundom paa ny Blyklumpen i Tanker; men saa kom der atter Øjeblikke — især om Morgenens — hvor han følte ligesom en sund Trods vælde op af indre Kilder, og med den Ungdommens Levetrang, der saa daarlig kan sige det evige Farvel til den røde Morgensol, knugede han sine Hænder sammen og bad Gud om — — Karoline.

Ja, han længtes efter denne stille Pige, længtes

efter at se hende i de gode, kloge Øjne og faa Del i den Rigdom, hun gik med i Brystet.

Og alt som Tiden gik, øgedes hans Længsel ved Savnet og Ensomheden og blev Dag for Dag ildnet op ved Tanker om hendes Fuldkommenhed og ved Forestillingen om det Opsving, hans Liv vilde faa, om hun stillede sig ved hans Side.

Der sad en Morgen i Marts en lille Sortekunstner i Solen paa Værkstedets Tag og fløjtede, medens Holm stod nedenfor og skruede Skæret fast paa en Plov.

Smeden skubbede Huen tilbage, satte Haanden med Skruenøglen i Siden og saa op paa den lille Fløjtenist. Den lille Strube posede ud og gik med korte og lange Stød, Nakkefjerene rejste og sænkede sig, Hovedet dukkede og løftede sig, og det lyse Næb aabnede og lukkede sig, efter som Tonerne skulde strømme af Brystets hele Kraft eller pines sammen til smaa haarfine Sølvtriller — den hele lille Person var som oppustet af travl, vigtig Kaldsiver og havde i sin Henrykkelse over egen Dygtighed ikke saa meget som et Blik tilovers for de to smaa graaklædte Herrer, der svansede om den med de elskværdigste og mest indsmigrende Pip og Vip.

Holm smilede og gik ind i Værkstedet.

Samme Dag rejste han til Jylland — ingen vidste hvorfor; men da han et Par Dage efter kom tilbage, lagde han et stort Papir ind i sit Pengeskab, smurte sine Maskiner og sagde sine Folk, at nu skulde det gaa løs med Svællesøm igen.

Og da Hjulene og Valserne kom rigtig i Gang, vaagnede hans gamle Arbejdstrang og lagde ny

Opgaver for ham. Han mærkede, at han havde godt af at komme rigtig i Virksomhed igen, Tankernes Uro dulmedes, Viljen skærpedes.

Karoline stod somme Tider i sit Gavlvindue og saa forundret ned efter Værkstedet, hvor der var en Støj og Uro, som der ikke havde været i mange Tider.

Saa snart Vaaren brød rigtig frem, tog han om Aftenen sin gamle Plads i Lysthuset, hvor han sad og røg Tobak og grundede. Der var stadig saa meget, der laa og mudrede i ham, haarde, uforsonlige Tanker, et jagende Mylder af Minder, Haab, der dukkede op og atter gemte sig, Længsel og atter Længsel — —. Det kunde hende, naar Karoline kom ud i Haven og gav sig til at pille ved sine Blomster, at han følte en brændende Tilskyndelse til at springe over Diget og slaa sine Arme om hende. Naar han da gik uden for Lysthuset og sendte et „Godaften“ ind til hende, svarede hun altid paa hans Hilsen, men gik snart ind.

Tanken om en ny Roe-Lugemaskine, som i mange Aar havde sysselsat hans Opfindsomhedsevne, dukkede atter op i hans Hoved, og hen paa Sommeren mødte han op med den fuldførte Maskine paa en Landbrugsudstilling, hvor den gjorde stor Lykke. Talrige Bestillinger indløb rundt om fra Amtet og gav ham nok at tænke paa Dagen igennem; men med al sin Optagethed ved de ny Arbejder gik han stadig og droges med en tung, uvis Længsel, der aldrig rigtig undte ham Arbejdets Glæde.

XIX.

Et Hjem.

Der var atter gaaet en Tid. For tredje Gang friede Holm til Karoline og fik — Ja.

Saa var det i de samme Dage saa heldigt, at han lige kunde faa fat paa Murere, Tømrere og Malere — langt flere, end han havde Brug for — og endelig en lys Julidag kimed Ramløv Klokker.

Købmandsforretningen blev overdraget til en nyoprettet Brugsforening, og Karoline lagde 1540 Kr. 11 Øre paa sin Smeds Bord. Hun havde tænkt paa tillige at lægge en Klipfisk, der som en Slags Sendemand skulde forklare ham, hvor Pengene kom fra; men hun syntes dog ikke, hun var rigtig oplagt til Spøgen.

Hun vidste ikke, hvor hun havde kunnet dette; hun havde dog lovet saa sandt og vist, at hun gjorde det ikke.

Aa ja dog, hvor havde det været svært for hende at komme over Sorgen! Havde Vorherre ikke samtidig givet hende andre Prøvelser og skabt den forladtes, den ensommes Nødstand for hende og derved tvunget hende til at tage sig sammen med al den Kraft, der boede i hende, — ja da havde hun vel faaet det uhelbredelige Knæk paa Livsmodet, som saa mangen ung Pige faar i Kærlighedssorgen; men Gud havde hjulpet hende og ledet smaa Afsivningsløb fra den store Sorg ud i de smaa Sorger og fra disse atter i smaa Render ud i Dagens og Nattens Travlhed, saa hendes mange Fadervor og hendes store, mangesidige Arbejde ikke havde været forgæves. Hun havde til enkelte Tider kunnet synke sammen med en kold Rystelse og halvt om halvt miste Evnen til

at tænke; men naar hun fik summet sig lidt og kom i Gang med Lodderne og Kræmmerhusene, hævede hendes Bryst sig atter og saa — ja saa gik det.

Tavs og stille havde hun gaaet med sin store Skuffelse. Hendes Sjæl var bleven som en dugget Rude, overdraget med et af Varmen under dens Møde med kolde Strømme tilvirket Slør. Ingen havde evnet at se, hvad der gemte sig bag Sløret.

En hel Forandring var der forgaaet med hende, da han havde friet anden Gang. Hun havde bagefter mærket, at hendes gamle Kærlighed endnu sad med hele sin stærke Rod i hendes Hjerter, og hun fik alle den vragede, paa ny fristede Kærligheds Anfægtelser med Raadvildhed og Ængstelse. Var hendes Livskald ikke alligevel i hans Stue? Var hun ikke, naar alt kom til alt, den eneste, der kunde dæmpe Tungsindet i hans Bryst og frigøre hans Hjerter? Og vilde ikke hendes eget tunge Savn dog i Længden gøre hende Livet uudholdeligt?

Saa havde hun til sidst sagt Ja, og hun fortrød ikke, at hun havde gjort det, thi der var sket et helt Omslag i hans Sindstilstand, og hun selv var saa lykkelig nu, saa tryk.

Det ny og mærkelige ved at blive fælles om det, hun havde, og det, han havde, Pyntningen af Stuerne, Drøftelsen af Dagens utallige smaa Spørgsmaal — hvad der var i den Æske, hvad Slagteren tog for Inderlaar, hvorfor hun hængte det ny Linned ud imod Vejen, men alt det lappede langt inde i Haven o. s. v. o. s. v., alt dette med Understrømmen af den glædefyldte Hvedebrødsstemning gjorde Dagene saa lyse og indholdsrige.

Endelig var han da naaet saa vidt, at han for Alvor kunde folde sine Hænder og sige: „Gud være evig takket!“ Alle nagende Tanker, alle

maanesyge Drømme var nu udbrændte af hans Hjerter, og Tilfredshedens Vej, den rolige, sunde Lykkes og det rolige, sunde Arbejdes Vej laa nu aaben for ham.

„Saa var det dog godt, du fik mig.“

„Ja, det var godt, Karoline, det var godt, jeg fik dig; du er dog den bedste.“

„Aa, jeg er saa glad!“ Og hun borede sig ind under hans Arm, krøb op mod hans store Skæg og saa ham ind i Øjnene.

Hen paa Vinteren maatte han køre efter Madammen; men det gik uheldigt, det var et Par Maaneder for tidlig.

Karoline kom sig snart og gik og stak Haanden ind i sin Vens; men det var, som de begge med eet var blevne mere satte, de havde faaet Indsyn i ny, ukendte Egne af Ægteskabet, og den store fælles Hemmelighed med sit Efterslet af fortrolige Samtaler indgav dem en Slags ny Værdighedsfølelse, paa samme Tid som den drog dem tættere sammen i Fællesskabets Inderlighed.

„Det er underligt, Henrik, saa godt vi Mennesker har af at lære noget, prøve noget. Man lærer og vokser hver Dag. Man kommer til at tænke saa meget over Livet, hvor underligt dog alting er indrettet i denne Verden.“

„Og hvor underligt vi selv er indrettede.“

„Ja — hvor underligt vi selv er indrettede. Man kender ikke sig selv, man ved slet ikke, hvad man kan eller ikke kan, førend man faar prøvet det.“

„Det værste er, at man bliver aldrig færdig med at prøve.“

„Nej, for der er jo stadig noget nyt.“

„Og en Gang kommer vi til et Resultat, en

anden Gang til det stik modsatte — med den samme Ting.“

„Jamen saa er der saa mange andre Ting, som vi kommer helt og fuldt paa det rene med.“

„Ja—a.“

„Vi lærer hver Dag, vi vokser hver Dag.“

„Og dog er der ingen, der rigtig kan blive klog paa sig selv. Der er saa meget, der ligger i os, som vi aldrig faar Forklaring paa. Det er, ligesom de store Fjedre, dem, der driver det hele, ligger gemt nede i en dyb, mørk Kælder, hvor vi ikke kan se dem, bare mærke, at de er der.“

„Ja — hvordan det nu har sig —“ svarede hun, uden rigtig at forstaa ham. „Karen Hermansen hun siger, at der er lærde Folk, som mener, at vi har slet ingen Aand, vi er sat sammen af bare „Stof“, bare smaa bitte Dele, Mulekuler, som hun kalder dem, og saa Naturkræfter, Elektricitet og jeg ved ikke hvad — og at det er disse Naturkræfter, der arbejder med Smaadelene, uden at vi selv ved, hvordan det gaar til.“

Der var noget ved denne Forklaring, der vakte hans Opmærksomhed. Alt, hvad der hørte ind under Begrebet „Naturkræfter“, havde alle Dage virket dragende paa hans tænksomme Aand; han huskede endnu fra Læsningens Tid, hvor optaget han var af det gaadefulde ved Elektriciteten, Jordmagnetismen, Nordlyset, og hvordan han gik og fantaserede om „en stor Kraft“, der sad et eller andet Sted i Himmelrummet og havde usynlige Ledninger ned i alt Liv paa Jorden, ogsaa ned i Menneskeaaanden, der maatte lystre den store Krafts Bud og handle efter dens Tilskyndelser. Taaget stod det alt sammen for ham, men at Menneskets Aand stod i en vis løndomsfuld For-

bindelse med Naturkræfterne, det var han endnu den Dag i Dag fast overtydet om.

Han fik atter Lyst til at læse og lære, tog med Karoline til Møder paa Nyrup Højskole, købte folkelig-videnskabelige Skrifter og fordybede sig i Naturens Love.

Et Foredrag om Per Gynt, som han hørte paa Højskolen, gav ham meget at tænke paa. Var han ikke selv bleven smeltet om i Diglen ligesom Per? Han havde nok ikke haft nogen Skade af Heden.

Karoline tænkte saa tit paa et Vers, hun havde læst i „Sakuntala“:

„Ild blusser op, naar man rører ved Brændet . . .
Mennesket og ved Rystelser plejer
atter at vinde Højhed og Kraft.“

„Aa, vi har det dog saa godt nu! Vi har nok begge haft godt af Heden.“

Hun spurgte ham, om han vidste, hvad det egentlig var, der havde slaaet Hovedet paa Sømmet i hendes ny Forhold til ham.

Nej, det vidste han ikke.

„Det var det, at du slog Hovedet paa Sømmene — Svællesømmene — og saa din Luge-Maskine; jeg syntes, det var saa — — saa kraftigt gjort, alt det.“

„Jeg kunde ikke nære mig.“

„Jamen det viste, at der var Kraft i dig. Jeg syntes, jeg blev helt stolt af dig, jeg fik saadan en Tiltro til dig, og saa sagde jeg til mig selv: Nu vil jeg.“

Henrik faldt mere og mere i Ro og var lykkelig for sit Hjem; men ofte led han af Hovedpine og Tryk for Brystet, og tit gik han endnu og

grundede over de ufattelige Drivkræfter, der gemmer sig paa Bunden af Menneskenaturen.

XX.

Mystisk.

Anna kom en Gang imellem kørende ud til Gaarden, nu næsten altid alene. Somme Tider opholdt hun sig derude i et Par Dage for at „rekreere“ sig, som hun sagde.

Henrik kunde ikke lade være at gaa og se efter hende. Dette Kvindemenneske!

En Søndag, da han henimod Aften kom fra Stationen og gik over Markerne, forbi Mikkelsens Have, stod hun ved Laagen.

Han vilde ikke hilse; men idet han gik forbi hende, drejede han uvikaarlig Øjnene en Kende til Siden for at skimte, om hun hilste. Da hun ikke alene nikkede, men tydelig sagde Godaften, tog han til Hatten og skyndte sig videre.

„Godaften!“ gentog hun, som om hun frygtede for, at han ikke skulde have hørt hendes første Hilsen.

Han standsede. Det var, som denne velkendte syngende Lyd i Ordet fo'r igennem ham med et Lyns Fart. Aftensolen strøg ind mellem Grenene og faldt paa hendes Ansigt, der fik en rødlig Lød, som fremhævede de mørkeblaa Øjnes Glans. Et lille Vindpust slog et Drag af fin, urteagtig Oljeduft hen over ham og fremkaldte et Mylder af Mindelser fra en Verden, som han en Gang havde levet i.

Efter i nogle Sekunder at have staaet og pillet ved sine Halvhandsker og sit lyse Silke-Over-

tørklæde sagde hun mygt: „Jeg blev saa glad ved at se, at De dog vilde hilse paa mig.“

Han tav og klippede med Øjnene.

„Vi er dog Genboer, og hvorfor skal vi gaa og se mørkt til hinanden?“

„Synes De ikke, at jeg nok kunde have Grund til at se mørkt til Dem?“ spurgte han og blev bleg.

„Jamen det maa De ikke . . . jeg beder Dem saa inderlig . . .“ Hun rakte Haanden frem og hældede Hovedet; men han drog sig et Skridt tilbage.

„Jeg har dog i Virkeligheden altid holdt saa meget af Dem,“ vedblev hun; „men jeg ved ikke . . . Deres Natur er saa forskellig fra min . . . og saa har jeg maaske været lidt letsindig, det vil jeg ikke nægte; men De kan tro, Henrik, jeg har ogsaa bødet for det.“ Hun førte sit lille hvide Kniplings-Lommetørklæde op til Øjnene, og han saa, at det blev gennemtrukket af vaade Pletter.

Han aandede hurtig, — dette kunde ikke være Komadiespil.

„Jeg ved godt,“ tog hun atter fat, „at De er et langt bedre Menneske end jeg, en langt fastere Karakter. Det er først nu, jeg har begyndt rigtig at se, hvor trofast De har været i Deres Følelser, hvor overbærende . . . det har De været . . . og derfor . . . jeg beder Dem endnu en Gang: Glem alt, glem alt, Henrik!“

Hvad var dette? „Overbærende . . .?“ Han stirrede paa hende og forvirredes. Men da tog han sig sammen og sagde fast, næsten haardt: „De faar vente nogle Dage, Fru Mikkelsen. Farvel!“

„Henrik!“ sendte hun efter ham som en syngende Bøn.

Da han naaede Vejen, vendte han sig om og saa efter hende — hun stod med Albuen paa Ledstolpen og holdt Lommetørklædet om Øjnene.

Karoline kom ham glad i Møde. „Godaften! Kommer du nu endelig? . . . Men hvem er dog det?“

„Det ser du vel nok.“

„Men dog! Sagde hun noget?“

„Jeg gider ikke snakke om hende.“

Hele Aftenen var han tavs og aandsfraværende.

Om Natten stod han op og klædte sig paa; han kunde ikke sove, det var . . . de Penge, der stod i Gaarden.

„Snakkede hun om dem?“

„Aa, ikke saadan; men jeg faar naturligvis aldrig en Øre af dem.“

Da han gik hen mod Lysthuset, saa han imellem Træerne, at der var Lys nede i Mosen, en lille blaffende Flamme, der hoppede usikkert over Engen og forsvandt bag en Busk. Hvad det nu egentlig var.

Elleskoven tegnede sine mørke Bølgelinjer skarpt mod en grøngul Himmel, ellers var alle Linjer vage, alle Omrids udviskede. Men Natten var fuld af goglende Magter, der kom glidende fra alle Sider, fra Skoven, fra Mose og Mark, Lokke-Aander, der dansede i Ringe om ham og hviskede i hans Øre og slyngede et Spind af fine Fangetraade om hans Sjæl.

Han satte sig i det kølige Løvsjøl, lagde Hatten paa Bordet og strøg sin Pande med Lommetørklædet. Han var ikke rask. Men det hjalp vel, naar han sad her og sundede sig en Stund.

Natten blev mere og mere stille, af og til gled en lille glødende Kugle ned over Himlen, Nattergalen nede i Elleskoven, den utrættelige Nattergal,

sang sine gamle, bløde Romancer — — og der var nok af Blink og Duft og Hvisken til alle Sider, alt dette løndomsfulde Natte-Trylleri, der rører ved skjulte Fjedre i ethvert letbevægeligt Bryst.

Saa mærkede han, at Angen fra Mosen tog til at drage op over Byen, og med en begyndende Fornemmelse af Tryk over Lungerne rejste han sig og gik ind.

„Det er dog kedeligt med de Penge,“ sukkede Karoline.

Han svarede ikke.

„Der er da ikke noget i Vejen med Brystet?“

„Ne—j, ikke saadan; det kommer jo saadan stødvis.“

Saa tav hun.

Byens Lærer, der havde faaet Interesse for den oplyste, dybtænkende Smed, kom ikke saa sjældent over til ham i Aftenstunden og sad og talte med ham i Haven.

En Aften, da de havde drukket Te i Lysthuset og stod og saa gennem en Lysning i Genbohaven, ned imod Elleskoven, hvis grønne Toppe stod i en let, rødlig Dis, faldt Talen paa Sagnet om den hvide Pige. — Karoline, der tog af Bordet, gik og kom.

„Man siger jo,“ hørte hun Læreren ytre, „at han gaar der endnu hver Maaneskinsnat — evig og altid i den samme Kredsgang efter hende.“

Karoline saa nøje paa sin Mand.

„Det siger man jo,“ svarede Henrik og følte en underlig Strammen over Brystet, idet han ved et lille kort Skimt til Siden blev opmærksom paa, at hun stod og saa paa ham. Hun gik med Dugen.

„Det skal nok ellers være lidt usundt at gaa dernede, naar Taagen rigtig vælter frem.“

„Han kan vel ikke styre sig,“ henkastede Henrik

med et ejendommeligt Smil. „Der er saadan noget — — mystisk ved os Mennesker.“

„Ja, det er virkelig, som enkelte Menneskers Liv beherskes af trolddomsagtige Magter, uden at de selv rigtig ved af det. De lever som i en Maaneskinsnat med Syner og Drømme. Man forstaar Oldtidens Forestillinger, „at Gratier og Furier, det skønne og det græsselige, er fødte af den hemmelighedsfulde Nat“.“

De vedblev længe at tale om Sagnet, om det løndomsfulde, der er i Naturlivet, og dets Sammenhæng med Menneskets Fantasi- og Følelsesliv.

Men inde over Køkkenbordet laa Karoline og hulkede, saa det rykkede og stødte i hendes Ryg.

I nogle Dage gik Henrik med sammenknugede Bryn, usædvanlig tavs. Karoline saa, at der var noget alvorligt, der arbejdede i ham, noget, der tog al hans Tanke- og Viljeskraft fangen.

Endelig kom han og tog hende i Haanden: „Karoline . . .!“ Han stod længe og klippede med Øjenlaagene. „Vi snakkede en Gang om at rejse sammen . . . vil du med nu?“

Hun blev helt forfærdet — dette faste Haandtag, dette alvorlige Øjesyn — —. „Hvorhen dog?“

„Til England.“

„Til Eng—land!“

„Ja. — Mit Bryst kan ikke i Længden taale denne svovlede Taage; jeg vil og maa væk herfra, og du vil følge mig — ikke sandt? — Saa lejer vi Stedet ud eller sælger alt, Rub og Stub, og damper af ud paa Nordsøen. Du kan tro, der er frisk derude!“

Med en vaad Glans over de blaa Regnbue-

hinder klyngede hun sig til ham og saa ham op i Ansigtet:

„Ja, jeg vil gerne.“

XXI.

Slutning.

Et nyt Ramløv er ved at rejse sig, de gamle skelende, mistænksomme Vadmelsbønder er borte (deres vægtige Kister ligesaa), de tykke, drikkende Firkortspillere forsvinder, ogsaa de gamle uoplyste, men flittige, stilfærdige, godhjertede Bønder og Bønderkoner er ved at forsvinde, en ny Slægt gror op, en Slægt, der træder lettere i Træskoene og ser højere, en Slægt, der politiserer, holder Foredragsmøder og laver Andels-Foretagender, en Slægt, der rejser, læser og holder Generalforsamlinger.

Hyldegaarden har for lang Tid siden faaet en ny Ejer, en ung, driftig Bonde, der har faaet sat Skik paa den forsømte Ejendom. I Maskinhallen snurrer Hjulene som i forrige Tider, og paa det Sted, hvor det gamle Smedjested stod, knejser nu en gul Grundmurs-Bygning, bag hvis store Spejlglassruder man ofte kan se en lykkelig Moder, der lader sin Haand stryge over et Par smaa lyse Barnehoveder.

— — —
Kun et Par Aar havde Henrik Holm og Karoline holdt ud i England. Der var saa meget, der drog dem mod Øst: det kære Modersmaal, Røster fra den og den Mund, de sjællandske Rugmarker, det hjemlige blaa Hav, Kirken, Gravene — —. Desuden: Holm følte stadig det uværdige i sin Flugt

fra den gamle Kampplads, det var, som om en Bebrejdelse for Fejghed laa og gravede i ham, og den Bebrejdelse vilde han ikke gaa med længer. Saa en Dag havde han taget Karolines Hænder: „Skal vi rejse hjem til den gamle Smedje igen?“ — Og Karoline vilde nok.

Fest blev der i Ramløv, da de to afholdte Mennesker vendte tilbage, Flag vajede ved Gaarde og Huse, hilset med Smil og Nik og viftende Tørklæder kørte de tilbagevendende Ægtefolk til deres Hjem.

Det var faldet Holm saa underlig i Tanke, da han kørte ind i Ramlev, at det havde været hans Lod at vinde Kvinder og give Slip paa dem igen. Naa ja . . . godt, at Vorherre havde stivet ham op, saa han efter hvert Nederlag havde faaet Evne til at rette Rygraden og klemme Hammerskaftet med ny Kraft! Og Gud være takket — maatte han nok sige — den bedste, den rigtige havde han genvundet og beholdt! „Velkommen anden Gang i dette Hjem!“ havde han ønsket og taget hende ind til sit Bryst.

Og saa havde de bygget.

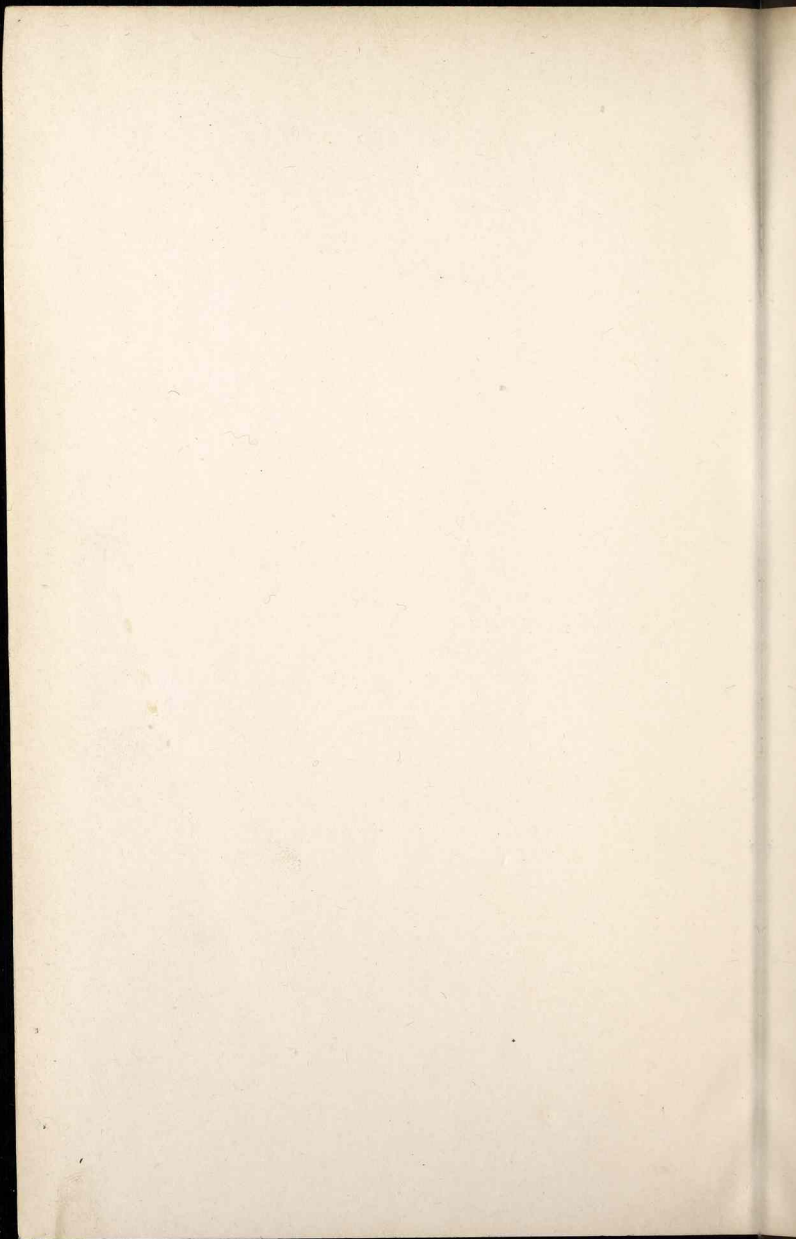
Der kunde endnu komme Dage, da han gik og klippede med Øjnene og grundede over, hvordan det havde sig med de store Fjedre i Kælderen. Og det kunde hænde, naar han saa et Glimt af den Kvinde, som han aldrig kunde glemme, at der kom en syngende Lyd farende gennem Luften og ligesom løb i lynsnar Kædegang gennem hans Nerver. Da kunde Luftgangene i hans Bryst blive trange. Men Karoline var ikke utryg for ham mere; hun vidste, at naar den skærende Lyd fra hans Tænder havde talt, og det havde knækket et Par Gang i hans Kæber, saa var det ovre.

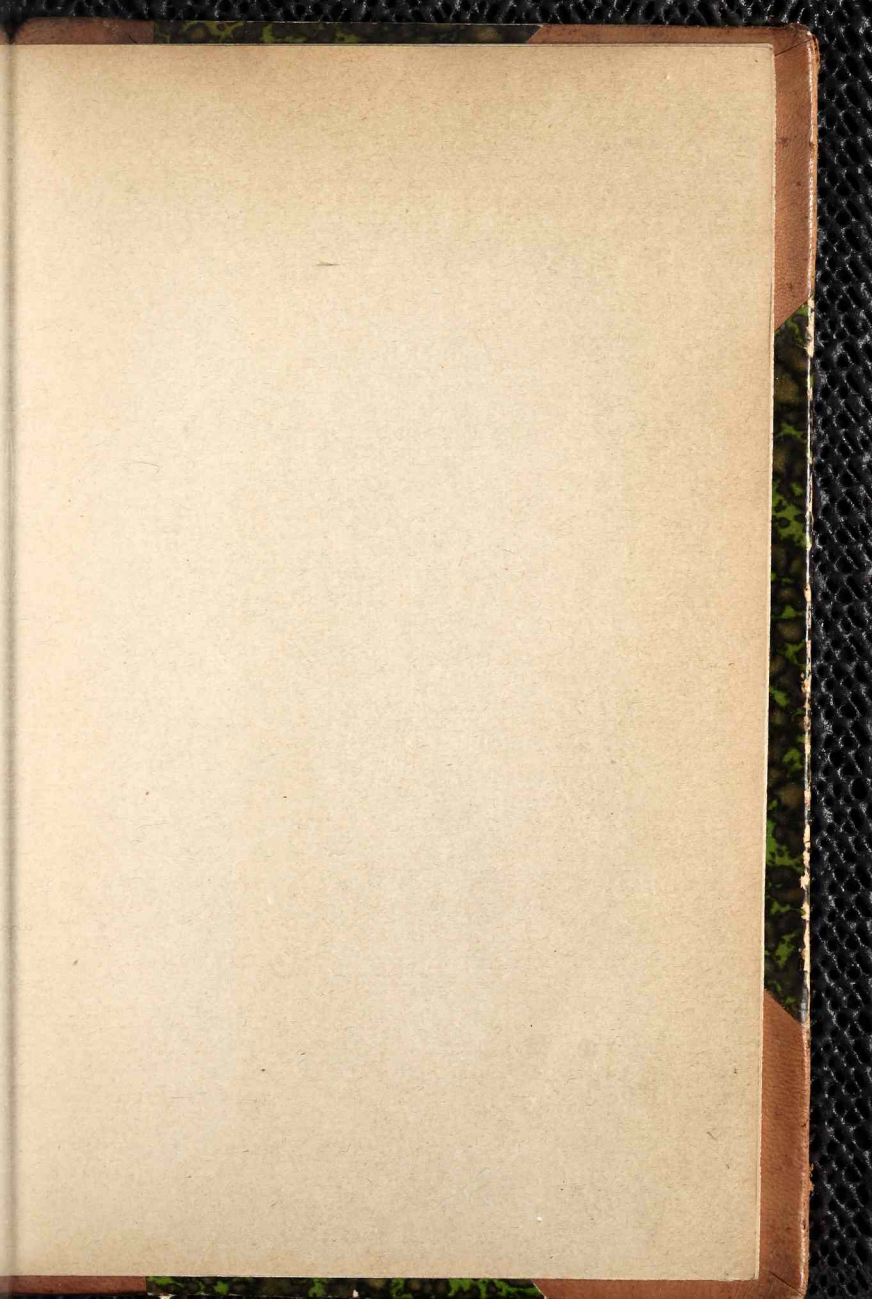
Og nu er det helt ovre. Elskovs-Trylleriet er

nu kun et Minde — et Minde, som vel kan komme i dirrende Bevægelse, naar det strejfes af Sangfugletriller og Maanestraaler, men som ikke mere opriver hans Sind; han er gaaet ind i den store, rolige Mandskrafts Tid, og hans Hjem er hans Fæstning.

Der kan komme Dage, da hans friske Lune fra Svendetiden vender helt og fuldt tilbage og igen faar Udløb i Hammerens ildnende Klirren paa Ambolten, medens Opslagerne bearbejder det glødende Jern med de store Forhamre, og det fyger med røde Skillinger om Ørerne paa dem alle.

JONAS LIE
SAMLEDE VÆRKER
FOLKEUDGAVE

Indhold:

Den Fremsynte
Tremasteren Fremtiden
Lodsen og hans Hustru
Faustina Strozzi
Thomas Ross
Grabows Kat
Rutland
Gaa paa!
Livsslaven
Familien paa Gilje
En Malstrøm
Kommandørens Døttre
Et Samliv

Maisa Jons
Digte
Onde Magter
Trold. En Tylvt Eventyr
— Ny Samling
Niobe
Lystige Koner
Naar Sol gaar ned
Dyre Rein
Lindelin
Faste Forland
Wulffie & Comp.
Naar Jernteppet falder
Fortællinger og Skildringer

60 Hefter à 50 Øre.

KR. ELSTER
SAMLEDE SKRIFTER
2^{DEN} FOLKEUDGAVE

Med Forf.s Billede.

Indhold:

Farlige Folk — Solskyer — Tora Trondal — En Korsgang —
En fremmed Fugl — Kjeld Horge

4 Kr. 50 Øre; indb. 6 Kr.

